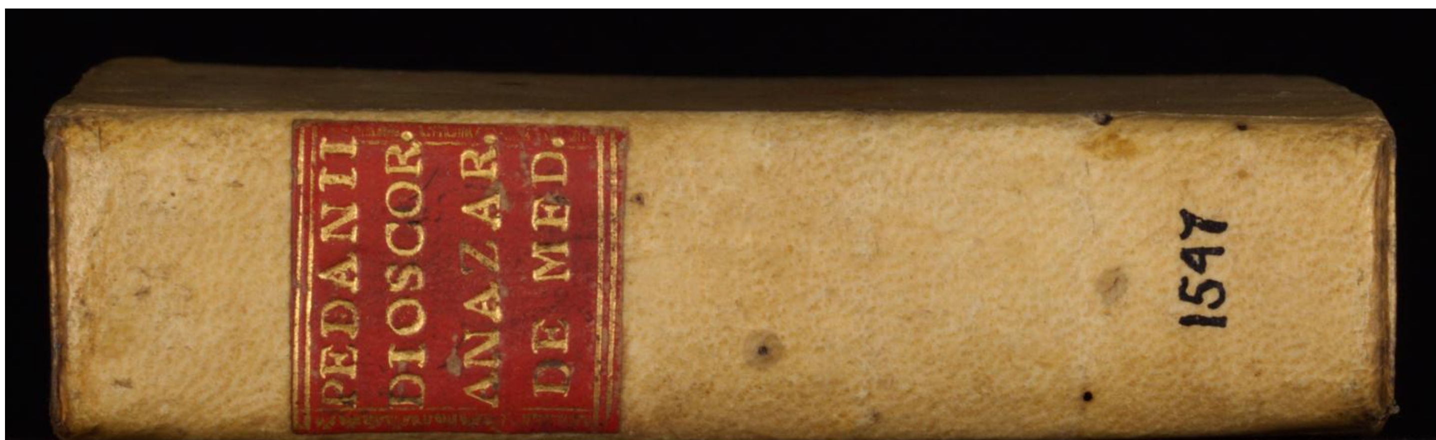
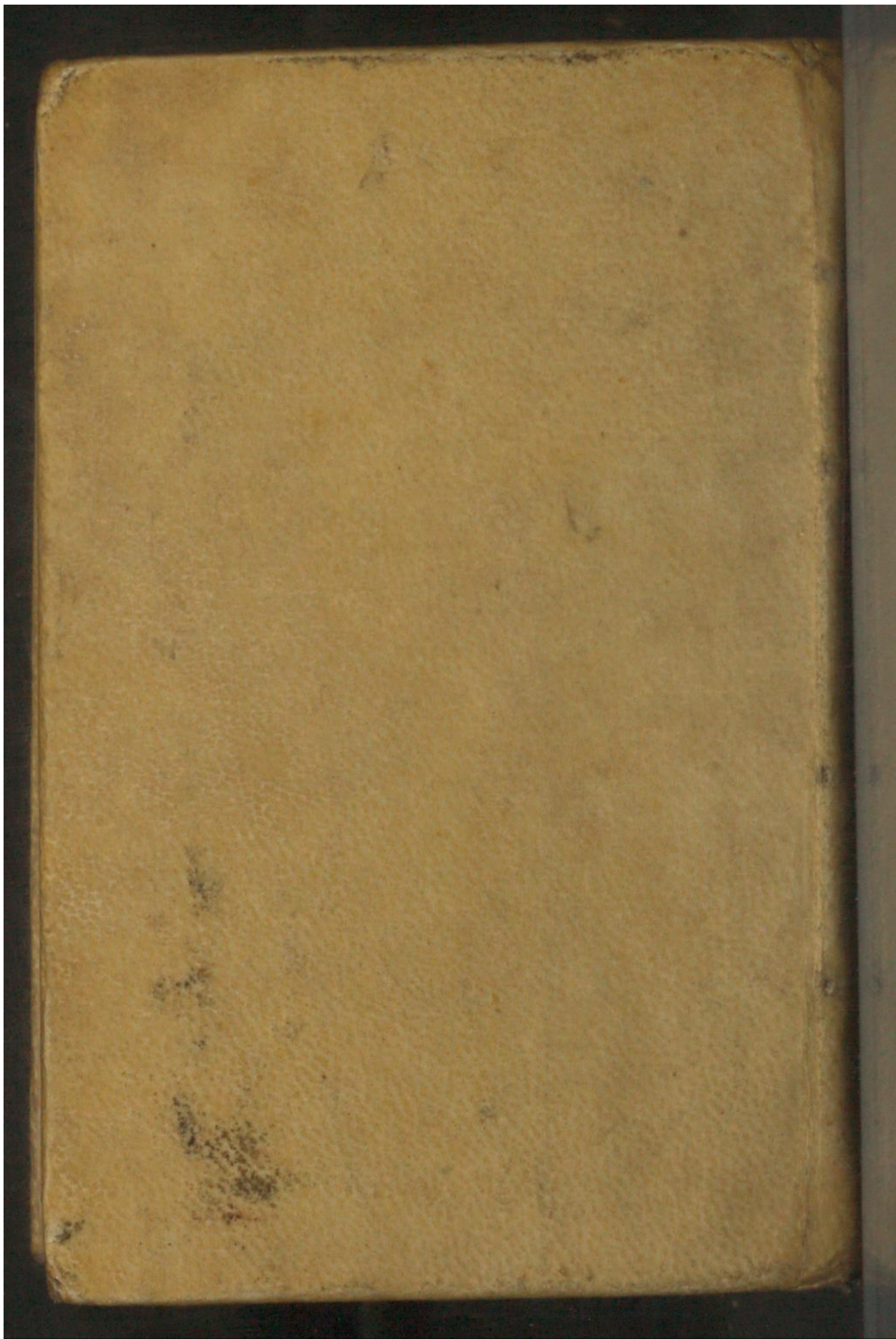

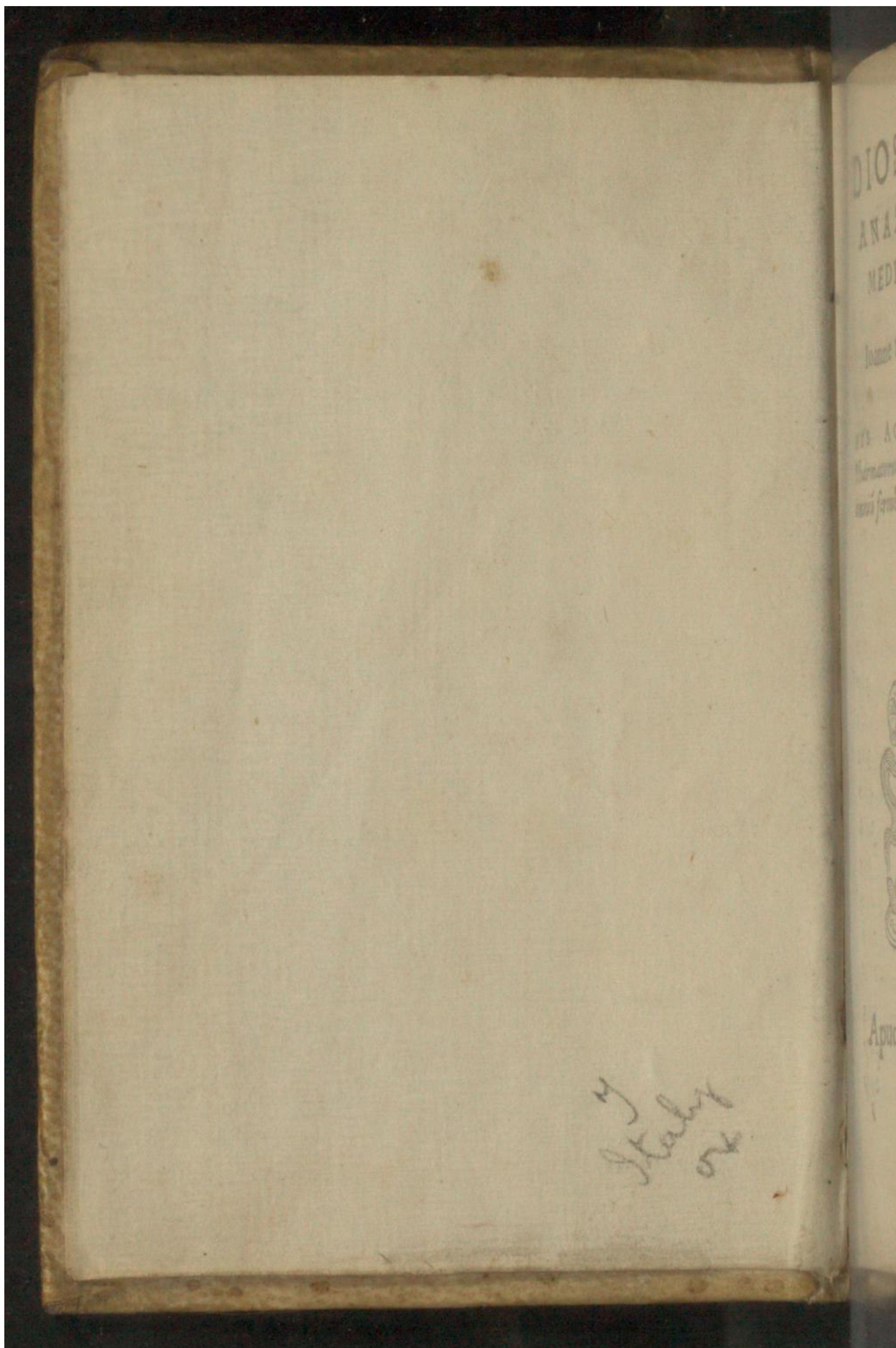

PEDANII
DIOSCOR.
ANAZAR.
DE MED.
1547

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICA MATERIA LIBRI SEX,

Ioanne RVELLIO Suessionensi interprete.

HIS ACCESSIT, PRAETER *Pharmacorum simplicium catalogum, copiosus omniũ fermè medelarum siue curationũ Index.*

LVGDVNI,
Apud Theobaldum Paganum.
M. D. XLVII.

INDEX OMNIVM quæ in Dioſcoride continentur.

Papy

FINIS.

INDEX NOMENCLATIONUM, quibus officinæ Seplaſiariorum, & Herbarij noſtri temporis vtuntur.

 128.

FINIS.

EPITAPHIVM
Ioannis Ruellij, Dionysio Corronio authore.

Hic situs est, in quo viguit medicina, Ruellus:
In quo naturæ notitia, atque poli.
In quo prima fuit dos, Graiûm vertere scripta
In Latium, ac Latio scribere digna Ioue.
Olim erat affinis, nunc est conuiua deorum,
Præmiaq; illa sui grata laboris habet.

NAENIA IN OBITV RVELLII.

Cesserat è viuis ad celsa Ruellius astra,
Constiteratq; alti clarus in arce patris.
Cùm periisse hominē rara Mors, ait, Ecce triũphe
Clamet io, cuicui victima grata cadit.
Vicimus, en nostras toties qui eluserat arteis,
Qui toties mortem vicerat, interijt.
Ast vbi in ore virûm versari auditq; videtq;,
Hunc magis atq; magis viuere, victa fremit.
Cui Pæã, quibus ortus erat mihi redditur astris,
Quemq; putas victum, bina trophæa refert.
Prima, quòd olim animas mille atro depulit orco:
Altera, quòd moriens nunc quoq; mille rapit:
Nempe Dioscoride Romana per oppida ducto,
Cui toga, cui potior lingua Latina, sua est.
Cætera quid memorem victuri scripta laboris,
Naturam & stirpes, pharmacaq; omne genus?
Non villas, nec equos, nec curam diuitis agri,
Nullaq; vitæ hominis commoda præterijt,
Quæ non tractarit, sapientibus edita Graijs,
Quæ non reddiderit, vel meliora suis.
Vtq; mage inuideas, dicam amplius, edidit annis
A mille haud quisquam tanti opus ingenij.

FINIS.

PEDANII
DIOSCORIDIS
ANAZARBEI, DE
Medicinali materia, libri primi præfatio,
Ioanne RVELLIO Suesſionenſi interprete.

QVANQVAM *amiciſsime Aree, complures non veterum modò, ſed recentiorum quoq;, de medicamẽtorum compoſitione, viribus, atq; probatione commentati ſunt: nobis tamen nec vanum, nec à ratione abhorrentẽ impetum animi ad hoc opus inceßiſſe, tibi oſtendere tentabimus: quòd eorum nonnulli abſolutum nihil ediderunt, alij quàm plurima, quæ auditu percunctando didicerant, ſcriptis tradiderunt. Siquidem Bithymus Iolas & Heraclides Tarentinus, omiſſa prorſus herbarũ tractatione, rem ſanè quàm paucis perſtrinxerunt. Neq; verò omnes illi de metallicis quicquam rebus aut odoramentis memoriæ prodiderũt. Crateuas autẽ herbarius, & Andreas medicus, qui cæteris diligentius hac in parte verſati videntur, radices multas apprimè vtiles, herbaſque haud quaquã adnotatas, reliquerũt. Veruntamen*

mē priscorum subscribere oportet sentētijs quos, etsi pauca ipsis referantur accepta, magnam tamen impendisse diligentiam constat. Iunioribus minus assentiēdum: è quibus Iulius Bassus, & Niceratus, & Petronius Niger, & Diodotus, Asclepiadæ omnes, medicinalem materiam vernaculam cognitamq; vulgò, dignam censuerunt, quæ ab ipsis literis exactè mandaretur: & vt medicamentorū vires probationesq; cursim complexi, sic nullo experimento eorum effectus colligentes, inani verò reddendarum causarum studio verba fundentes, alia pro alijs scriptitando, rem in aceruum congeriemq; controuersiarum extulerunt. Siquidem, qui inter eos egregius habetur Niger, euphorbium, nascentis in Italia, chamelææ succum esse contendit: androsæmonq; eandem herbam cum hyperico esse, quinetiam aloën in Iudæa fossilem nasci, & pleraque his similia exponit, reclamante euidentia, quæ prorsus veritati refragantur. Quibus coniectura colligi potest, ea non oculata fide, sed narratione potius ab alijs accepisse. In ordine ijdem ipsi aberrarunt, partim eorum discrepanteis nullaq; cognatione coniunctas vireis collidentes: partim per elementa literarum scripta in ordinem digerentes, quò facilius memoriæ mandarētur, genera & eorum effectus à sua cognatione disiungentes. Nos verò ab iuuentute, vt ita dicam, iuuenta, iugi desiderio cognoscendæ materiæ allecti,

Dioscoridis cognoscēdorum simpliciū studium.

permul

permultis regionibus peragratis (nec enim nescis nos militarẽ vitam exegisse) tuo hortatu cõmentationẽ in sex libros contulimus: quod opus tibi dicamus, Aree *, animi gratitudine obsequentes, ob eum quo nos prosequeris affectum.* Etenim *natura cùm in omneis eruditione excultos, tum verò in eos quibus cum tibi eiusdẽ artis necessitudo intercedit, pronus ad amicitiã esse soles: in nos etiã aliquãto peculiarius.* Enimuero *non parum præbet tuæ probitatis argumentum, optimi viri* Licinij Bassi *singularis erga te amicitia: quam vnã nobiscum degentes nouimus, cum mutuam inter vos beneuolentiam æmulatione dignam intueremur.* Admonitum *autem te velim, eosq; qui in hosce commentarios incident, ne in verbis facultatem nostram æstimetis, sed potius adhibitam rebus cum peritia curam.* Etenim *plurima visu ipsi exactissime cognouimus: quædam etiam ex ea, de qua inter omnes conuenit historia, percũctationeq; rerum apud singulos vernacularum diligenter accepimus.* Dabimus *igitur operã, vt differẽti ab alijs ordine tradito, genera medicinarum viresq; describantur.* Quòd *autem necessaria sit medicamentorum ratio, nemo est fermè qui ignoret. quòd ea & toti arti coniuncta sit, vniuersisq; eius partibus efficax administret auxiliũ.* Quare *per medicamentorum compositiones atque mistu ras, & facta in morbis pericula extẽdi, & incre-*

mentum capessere potest, quàmplurimum conferente singulorm medicaminũ cognitione. Quinetiam vernaculam familiaremq; materiã cõplectemur, vt perfecta sit quæ à nobis relinquetur doctrina. Verũ in primis curã impendere oportet, vt suis tẽporibus singula & demetãtur & recõdantur. certè pro horũ ratione aut valẽt viribus, aut euanido nulloq́; munere funguntur. Serena igitur cœli constitutione demetenda sunt. Magni siquidẽ refert inter colligendũ, si vel squalores vel imbres infesti sint: quemadmodum si loca, in quibus prodeunt, cliuosa, & ventis exposita sint et perflata, frigidaq; & aquis carentia: in his enim locis vires eorum longè validiores intelliguntur. Contrà, quæ in cãpestribus, riguis, & opacis, cæterisq; locis à vento silentibus enascuntur, plerunq; degenerant, & minus viribus valent: multoq́; magis, si non suo tẽpore nec opportunè colligãtur, aut si per imbecillitatem intabuerint. Neq; ignorandũ, sæpe pro peculiari loci natura, aut anni clementia, maturius aut serius adolescere. Nonnulla propria vt, hyeme florent & folia pariunt: quædam bis anno florifera. Quare cui in animo est horum peritiã assequi, necesse est eum prima germinatione solo emergentibus, adultis & senescentibus adesse. Nam qui pullulanti herbæ duntaxat adstiterit, adultam cognoscere non potest: neque qui adultam tantum inspexerit, nuper erumpentem nos

Plantæ, vt exactè cognoscant, omni tempore inspiciendæ.

noſcet. Quo fit, vt propter mutatam foliorum faciem, caulium proceritates, florũ ſeminisq; magnitudinẽ, & id genus alias peculiares notas, nõnulli qui olim has rerum varietates nõ perſpexerũt, magno in errore verſentur. Quæ cauſa etiã nonnullis ſcriptoribus impoſuit, qui herbas quaſdam, verbi gratia, gramen, quinquefolium, & tuſſilaginem emittere florẽ, fructum & caulem negant. Ergo qui ſepius ad viſendas herbas & earũ natales ſe contulerit, earum cognitionem maximè conſequetur. Scire etiamnum conuenit, ſola ex herbaceis medicaminibus veratri genera, nigrum, inquam, & candidũ multis edurare annis: reliqua à trimatu inutilia. Quæ verò fruticoſa ſunt, ſicut ſtœchas, trixago, polium, abrotonũ, ſeriphum, abſinthiũ, hyſſopum, & alia id genus ſemine prægnantia demetantur. flores quoque antea, quàm ſponte ſua decidant. fructus autem, vt maturi decerpantur neceſſe eſt: & ſemina, vbi ſiccari cœperint, priuſquàm defluant. Herbarũ ſuccus & foliorum elici debet, germinantibus tũ primum cauliculis. Lac & lacrymæ excipiantur, inciſo per ſummũ adoleſcentiæ vigorem caule. Radices, & linquamenta, corticéſve vt recondantur, eximere conuenit eum herbæ ſuis folijs exuuntur. Siccantur etiam expurgatæ inibi, locis aſpreginẽ nõ redolentibus: ſed quæ luto aut puluere ſunt obſitæ, aqua elui debent. Flores & omnia quæ iucũdum

odorẽ efflant, arculis tiliaceis, nullo situ obductis, reponantur. Nonnũquã *charta aut folijs femina, vt perennent, aptè inuoluuntur.* Liquidis *medicaminibus densior materia, argẽtea, vitrea, aut cornea conuenit.* Fictilis *etiam, si modò rara non sit, accommodatur: & lignea, præsertim è buxo: sed ænea vasa ocularijs medicamentis liquidisq́;, & omnibus ijs quæ aceto, pice liquida, aut cedria cõponuntur.* Adipem *autem & medullas stagneis vasis recondi conuenit.*

Iris. CAP. I.

RIS *à cœlestis arcus similitudine nomen accepit.* Folia *fert gladioli, sed maiora, latiora, & pinguiora.* Flores *in caule æqualibus inter se spatijs distant, incurui, varij: siquidem candidi, pallentes, *lutei, purpurei, aut cœrulei conspiciuntur: qua diuersi coloris specie, quædam cœlestis arcus imago repræsentari videtur.* Radices *subiacent geniculatæ, *duræ, odoratæ: quæ frustatim dissectæ, in vmbra siccantur, & traiectæ lino recõduntur.* Melior *est* Illyrica, & Macedonica: *& inter has laudatissima, quæ pumila ferè & densa constat radice, frangenti contumax, subrufo colore, *gustu amaro, odore per quàm syncero, ita vt nullum prorsus situm redoleat: quæ dum tunditur, sternutamẽta mouet.* Secundum *locum habet*

μήλινα, non μέλανα.

*σεῤαὶ, id est, solidæ,

*Τῇ γεύσει πυρωτέρα, id est, gustu feruentiore.

bet Africana, cādicans, gustuq; amara. Teredines *in vetustate sentiunt, tūc tamen odoratiores reddi solent.* Vis *omnibus excalfactoria, extenuās, cōtra tussim efficax: humorū qui ægrè reiiciūtur crassitiem digerunt, bilem crassamq; pituitā ex hydromelite drachmis septem epotæ purgant, somnum conciliant, lacrymas ciunt, torminibus medentur.* Eædem *potæ ex aceto auxiliantur serpētium ictibus, lienosis, cōuulsis, perfrictionibus, horroribus, & quibus genitura effluit: menses ex vino potæ pellunt.* Decoctum *earum, fœminarū fotibus vtiliter imponitur, ad emolliendos locos, laxādaq; in eis venarum spiracula, ischiadicis infunditur, fistulas ac sinus carne explet.* Radices *ex melle glandis modo subditæ, partus extrahunt: quinetiā coctæ & illitæ, strumas, veteresq; duritias emolliunt.* Siccæ *quoq; vlcera replent, & cū melle purgant: nudata ossa corpore operiunt: doloribus capitis, cum aceto & rosaceo magna vtilitate illinuntur.* Admotæ *cū albo veratro & duabus mellis partibus, lētigines & vitia cutis in facie à sole contracta emaculat: pessis, malagmatis, & acopis inseruntur.* In *vniuersum, magni ad omnia vsus.*

ANNOTATIO.

Censetur Galanga officinarum. Nec enim Acori genuinam aut faciem aut naturam obtinet, quam vulgus herbariorum in hoc nomine solet indicare.

Acorum. CAP. II.

ACorum folia iridis habet, angustiora tamen: radices non dissimiles, complicatas, non in rectum sed obliquum actas, & summo cespite sparsas, geniculis interceptas, albicantes, gustu acres, odore non ingratas. Optimum est densum, candidum, plenum, carie non exesum, odoratum, cuiusmodi Colchidicum & Galaticum, quod asplenion dicunt. radici vis calfactoria. Decoctū potu vrinam cit: prodest lateris doloribus, & iocineris atque thoracis: item torminibus, vulsis, ruptis: lienem absumit, vrinæ stillicidio & serpentum ictibus auxiliatur, insidentibus ad muliebres affectus iridis modo vtiliter imponitur, oculorum caligines succo discutit, antidotis radix magno vsu commiscetur.

Meon. CAP. III.

MEon, quod Athamanticum vocant, in Macedonia & Hispania plurimū gignitur, *anetho folijs & caule simile, sed eo crassius. binûm fermè cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumq; radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfacientibus. Quæ feruefactæ ex aqua, vel tritæ citra coctionem, præclusorum renū vesicæq; farctæ vitia potu leniunt, vrinæ difficultati medentur, stomachi inflationes discutiunt. Torminibus, affectæ vuluæ, articulorū doloribus, atq; fluxionibus pectoris, tritæ cū melle

* Plinius auiso habet: ac sic etiā Marcello in cōmēt. teste, Græci quidam vetustissimi codices, quæ diuersitas facit, vt qualis herba sit Meon, non facilè qs conjecerit.

in

in eclegmate auxiliãtur, sanguinẽ per menstrua pellunt, desessionibus feruefactæ: infantibus autẽ illitæ imo vẽtri, vrinas mouẽt: quòd si plus quàm deceat ex his bibatur, caput dolore afficiunt.

Cypirus. CAP. IIII.

Cypirus, quẽ aliquí erysisceptrum, vt aspalathum appellant, folia fert porraceis proxima, sed longiora & exiliora: caulem odorati iunci, cubitalem aut maiorẽ, angulosum, in cuius cacumine minuta folia cum semine exoriuntur: radices, quarum in medicina est vsus, cohærentes inter se, oleis oblongis similes: aut rotundæ, nigro colore, suaui odore, amaro gustu. In lacunosis, palustribus & cultis enascitur. Optima est grauissima, densa, fractu cõtumax, plena & aspera, odoris cum quadam acrimonia iucundi, qualis est Cilicia, Syriaca, & quæ à Cycladibus insulis petitur. Huic calida vis inest. Venarum spiracula laxat, vrinam ciet, ad calculos aquamq; subter cutem vtilissimè bibitur, aduersus scorpionum ictus remedio est, perfrictionibus vuluæ, & præclusionibus fotu prodest, pellit menses. Contra vlcera oris etiam si depascant vorentq;, farina eius efficax est. Malagmatis calfacientibus, & vnguentorum spissamentis benè adijci solet. Aliud cypiri genus tradunt in India nasci, gingiberis effigie, quod mãducatum croci vim reddit, gustu amaro sentitur, & illitũ præsentẽ psilothri vim exhibet.

Cardamomum. CAP. V.

CArdamomum optimum est, quod ex Comagene, Armenia, Bosphoroq; deuehitur: in India quoq;, & Arabia prouenit. Eligi debet plenū, frangenti contumax, occlusum, fractumq; (quod enim huiusmodi non est, exoletum iudicatur) & gustu acre, subamarum, & odore caput tentans. Excalfactoriam vim habet, potumq; ex aqua facit ad comitiales, Ischiadicos, tusses, neruorum resolutionem. Item ad rupta, vulsa, tormina: latas ventris tineas excutit. Ex vino autē potū, renibus, difficultati vrinæ, à scorpione ictis, neque non omnibus venenū vibrantibus, auxilio est Cum cortice radicis lauri epota drachma calculos comminuit, partus suffitu enecat, scabiem ex aceto illitū adimit. Et ad vnguentorum spissamēta additur.

Nardum. CAP. VI.

DVo nardi genera: vnum Indicum, alterum Syriacum appellatur, non quòd in Syria proueniat, sed quòd montis in quo oritur, pars vna ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur. Ex hoc Syriaci genere præcipuum est recēs & leue, largam gerens comam, flauum colore, perquàm odoratū, ac cyperum redolens, breui spica, amaro sapore, linguam siccante, quod diu in sua odoris gratia permaneat. Ex Indicis autem nardum quoddam Gangitis vocatur, à fluuio Gāge, apud quem enascitur, montē præterfluente: quod

genus ob multam loci, in quo prodit, vliginem, viribus infirmius est, atque procerius adolescit plures ferens spicas ab vnica radice comosas, vnaq; conuolutas, ac grauiter olentes. Mõtanum autem odoratius, spica breui ac mutila, odore cypero vicino, cæteras habens Syriaci dotes. Est & genus quoddam cui Sampharitico nomen locus indidit, frutice breui, in magnas se spargens spicas, candidiore interim medio caule, hircorum virus supra modum redolẽte: quod improbatur. Madefactum vendi solet: quod vitium ex eo deprehẽditur, quòd candida sit spica, & squalida, * nulloq; puluere obsita. Adulteratur stibio cũ aqua aut palmeo vino, inspissationis põderisq; causa inspirato. Intueri autem oportet si lutum radicibus insideat, & incerniculo puluerem excutere, eluendis manibus vtilem. Vim habent excalfactoriam, & exiccantem. Vrinam mouent, aluum potu sistũt, vuluæ profluuia, saniemq; apposita supprimũt: Nauseæ ex aqua frigida auxiliãtur, & stomachi rosionibus, inflationi, iocineri, regio morbo, renum vitijs. Aquæ autem incoctæ fotu ad insessum, vuluæ inflammationibus medentur: ad glabras oculorum genas valent: siquidem eas ad densiorem pilum reducũt. perfusis humore corporibus insparguntur. Miscentur antidotis, & in fictili nouo nõ picato ad ocularia medicamenta reconduntur, trita in farinam, & cum vino in pastillos coacta.

* καὶ μὴ ἔχειν τὸν χονῦ, id est, et quod natiua careat lanugine.

Nardum Celticum. CAP. VII.

CElticum nardum naſcitur in Liguriæ alpibus, ſaliunca patrio nomine appellatum, prouenitq; in Iſtria. Exiguè fruticat, & cum radicibus in manuales faſciculos componitur. Folia habet oblonga, colore in flauum languido florem luteum. Cauliculorum & radicū duntaxat vſus eſt, et odoris ſuauitas: vnde pridie faſciculos aqua abluere expedit, & exēpta terra pauito ſolo atq; humenti ſubiecta charta reponere, poſtridie repurgare. ſiquidem vtile, cum aceroſo alienoq; propter humoris vim, nō excutitur. Adulteratur impoſita herba ſimili, quæ hirculus vocatur, ab odoris grauitate: ſed facilis cogniti o. namq; herba candidior eſt, ſine cauliculo, minoribus folijs, radice neque amara, neq; odorata, vti verum nardum eſt. Itaq; radices atq; cauliculi, abiectis folijs triti ſecernuntur, vino excipiuntur, digeruntq; in paſtillos, & ita fictili nouo diligenter operto, aſſeruari debent. Laudatur maximè recens, iucūdi odoris, radice numeroſa cohærens, plenum, nec fragile. Ad eadē, quæ Syriacum pollet: ſed vehementius vrinam cit, & ſtomacho vtilius eſt. Inflammationibus iocineris, et felle ſuffuſis auxiliatur. Contra ſtomachi inflationes, cum abſinthij decocto bibitur: item aduerſus lienem, renum & veſicæ vitia, & venenatos ictus, ex vino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia vnguenta.

Hirculus herba.

Mon

Montanum nardum. CAP. VIII.

MOntanũ nardũ, quod ab aliquibus thylacitis, & niris appellatur, in Cilicia, & Syria naſcitur, ſurculo et folijs eryngio ſimilibus, minoribus, minimè tamen ſpinoſis, aſperisq;. Radicibus binis nititur, aut pluribus, nigris, odoratis, ceu haſtulæ regiæ, ſed longè gracilioribus, & longè minoribus. Neq; *caulem, neq; fructum, neq; florem profert.* Ad *eadem ad quæ* Celticum *efficax.*

ANNOTATIO.

*Minoribus]. Fuchſius in opere de Stirp. maioribus legendũ ſuſpicatur. Plinius, qui hinc omnia mutuatus eſt, mollioribus habet: quod ſanè vtrunq; herbæ, quàm aptiſsimè quadrat.

*Cytino hyoſcyami.] Id eſt, flori hyoſcyami, qui veri cytini, quem domeſticæ punicæ florem eſſe nouimus, aliquam exprimit effigiem, vt in eius deſcriptione author Dioſcorides.

Aſarum. CAP. IX.

*ASarum, quod & ipſum aliqui ſylueſtre nardum appellant: hederæ folijs *minoribus multò, rotundioribusq;, floribus *cytino hyoſcyami ſimilibus, purpureis, inter folia proxime radicem emicantibus, odoratis, in quibus ſemen acinoſum.* [*Cauliculos habet anguloſos, aſperos, & molles*] *radices numeroſas, geniculatas, tenues,* Deeſt in Græco.

nues, obliquas, gramini nõ dißimiles, longè tamen graciliores: odoratas, excalfacientes, & quæ linguam vehementer mordẽt. Excalfactoriam vim habet: vrinam cit, hydropicis & vetusto coxendicum dolori prodest. Radices senis drachmis ex aqua mulsa potæ, menses trahunt, & veratri albi modo purgant. In vnguenta additur. Vmbrosis montibus prouenit, sed plurimum in Ponto, Phrygia, Illyrico, & Italiæ Iustiniensi agro.

ANNOTATIO.

*Maioribus] Rectius fortè minorib⁹ legas, vt Ruellius quoq; monuit. Flores siquidẽ Valerianæ nũc dictæ, quam Phu esse omnes ferè suspicãtur, Narcissum effigie expreßißimè quidem referũt, eo tamẽ longè sunt minores: ni fortè soli diuersitati id imputandũ cẽseas.

Phu. CAP. X.

*hipposelini.

*PHu, quod & aliqui syluestre nardum appellant, nascitur in Ponto, folio *olusatri, aut elaphobosci, caule cubitali, aut altiore, læui, cauo, molli, in purpuram vergente, geniculis intercepto, floribus narcisso proximis, *maioribus, tenerioribus, & ex albicante purpureis: radice superius ad digiti minoris craßitudinem, ex obliquo villosa in nigri veratri aut iunci odorati modũ: capillamentis inuicem contextis, flauescentibus, odoratis, cum quadam odoris grauitate nardum*

æmu

æmulantibus. Excalfacit, vrinam mouet, si sicca potui detur. Decoctum eadem præstare potest. ad lateris etiã dolorem efficax, menses cit, antidotis inseritur. Adulteratur radice rusci ammista: sed maleficium deprehenditur: quoniam hæc dura est, & frangenti contumax, sine vlla odoris gratia.

Malabathrum. CAP. XI.

MAlabathrum arbitrantur aliqui esse Indici nardi folium, falsi quadã odoris cognatione: permulta enim nardum olent, quemadmodum phu, asarum, niris. secus autem res se habet. Nanq; malabathrum folium sui generis est, quod Indicæ gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice. Id collectum statim lino transsuitur, & siccatum reconditur. Tradunt siccatis æstiuo feruore aquis, humũ aridis fruticibus vri: quod vbi non euenerit, ne amplius quidem renasci. Laudatur recẽs, ex candido nigricans, integrũ, nec fragile, odore caput feriẽs: quod diu in sua vi odore permaneat, & nardũ sapore imitetur, nullo salis gustu. Infirmũ verò & minutim contusum, præsertim si cariosum virus olet, vitiosum est. Easdem nardo sortitur vires, sed efficacius omnia præstat. Vrinam vehemẽtius ciet, ac stomacho magis prodest malabathri vis. Lippitudinibus, inflãmationibusq; tritũ & in vino feruefactum cõmode illinitur: subditũ linguæ, oris halitũ & suauitatẽ cõmendat. Vestium quoq; odorẽ inter-

terpo-

terpositum seruat, & ab erosione tuetur.

ANNOTATIO.

Officinis falsò Cinnamomum hodie dicitur. Est enim earum Casśia, non quam hic Dioscorides, cui, sicut & aliis veteribus, fuit incognita, sed Actuarius libro de Composit. medic. depinxit.

Casśia. CAP. XII.

*Casśia, cuius cõplura sunt genera, iuxta odoriferam Arabiã gignitur, crasśi corticis sarmento, foliis piperis. Eligenda est fuluescẽs, pulchri coloris, coralli æmula, perquàm angusta, longa, crassa, & fistulosa, gustu mordẽs & * cum aliquãto feruore astringens, aromatica, vinoso odore cuiusmodi est, quæ ab incolis, achi appellatur, ab Alexandriæ negotiatoribus, daphnitis. Huic præfertur crassa, purpurea, & nigricãs, Zigir cognomine, quæ rosam odore imitatur, præcipui in medicina vsus. Secundũ locũ tenet antedicta. Tertia, cui Museletico blasto, id est germini, cognomẽ est. Reliquæ viles, et quæ * aphemũ dicitur, nigra, insuauis, cortice tenui, ac rimoso: & quædarca, & cittovocitatur barbaro nomine. Similior huic est pseudocasśia, quàm vt explicari posśit, quæ gustu coarguitur, cũ nec acris, nec odorata sit, hærentemq; medullæ corticẽ habeat. Inuenitur etiã lata quædã fistula, mollis, leuis, surculosa, quæ antedictæ præfertur. Dãnatur candicãs, scabra, hircinum*

* μετὰ πολλῆς. i. cũ multo.

* Græcus *asyphemõ*

hum virus redolens, & quæ tenui fistula, & sca bra cute sit. Vim obtinet calfaciendi, vrinam cien di, siccandi, & leniter astringendi. Conuenit ad medicamẽta oculorum, quæ præstandæ claritatis gratia cõcinnantur, & ad malagmata. Lentigi- nes tollit cũ melle illita, mẽses trahit, cõtra vipera rũ ictus pota auxiliatur, aduersus intestinas inflã matiões omneis et renũ vitia, pota proficit. Fœmi nis in solio desidẽtibus, aut suffimentis, prodest ad dilatationẽ vuluæ Ea duplo põdere medicamẽtis mixta, cinnamomi vicẽ supplet, si ipsum desit: nã eosdẽ effectus præbet, ad plurima perquàm vtilis.

Cinnamomum. CAP. XIII.

CInnamomi genera plura, patrium sibi no- men vendicantia. Præfertur tamen Mosy- liticum, quòd cassiæ, cui Mosyliti nomen est, ali- quam referat effigiem. Sed in eo genere recens, ni grum, ex vinoso in cinereũ vergens, læue, tenuibus ramulis, ac frequentibus nodis cinctum, perquàm iucundè olens. Optimi ferè indicium, iucundi odo ris proprietate constat. Inuenitur enim cum opti mo, eoq; quod peculiare est, odor rutæ aut car- damomo proximus. Insuper acre, mordens, & cum calfactione quadantenus salsum, quod nõ ci- tò confricanti asperum, aut frianti lanuginosum, læuibus; tamen internodijs appareat. Si certior fieri voles, vellito ab radice surculum. facilis est huiuscemodi probatio: nanque fragmenta miscel-

lanea quædam esse videntur. Quæ autem melius spirant, suo halitu cum nares primũ consulũtur, olfactũ explentia, deterioris dignotionẽ impediũt. Est etiam montanum, crassum, pumilum, fuluescens admodum. Tertium à Mosylitico, perquàm suauiter olet, nigrũ, fruticosum, paucis intercedentibus geniculis. Quartum, fungosum, candicans, aspectu tuberosum, vile, ac friabile, magnam habens radicem, quæ caßiam planè repræsentat. Quintũ genus, odore nares feriens, subrufum, & cortice fuluæ caßiæ simile, tangẽti firmum, minus neruosum, densa radice firmatum. Iis quæ thuris, caßiæ, myrti, aut amomi odorem spirant, minus suauitatis inest. Deligito scabrum, albũ, rugosum: at læue, & lignosum circa radicẽ, vt inutile reijcito. Est etiamnum simile aliud, cui pseudocinnamomo cognomen est, vile, inualidi odoris, solutarumq; virium. Vocatur etiam Zingiber, cum tamen sit xylocinnamomum, præbens quandam cinnamomi faciem. Est autẽ lignosum cinnamomũ, sarmenta longa robustaq; ferens, odore longè cinnamomo inferiore. Sunt qui xylocinnamomum, à cinnamomo genere differre dicant, quòd à natura eius abhorreat. Cinnamomum omne excalfacit, emollit, & cõcoquit, vrinam ciet: tã mẽses, quàm partus potũ aut ex myrrha impositum pellit, contra bestias, quæ virus eiaculantur, venenaq; conuenit: caliginem pupillis oculorum obuersantem

discut

discutit, craßitiem extenuat, lentigines, & vitia cutis in facie ex melle illitum detergit: cõtra tusses, defluxiones, aquam subter cutem fusam, renũ vitia, & vrinæ difficultatem efficax est, vnguẽtis pretiosis inseri solet: & in summa, magni ad omnia vsus. Tritum vino excipitur, vmbraq; siccatum, quò diutius eduret, reconditur.

[Est & quoddam cinnamomum, quod aliquí pseudocinnamomum appellant, perquàm denso atq; crasso sarmento, longè tamen inualidius cinnamomo, & odore, & gustu.] Desunt in Græco.

Amomum. CAP. XIIII.

AMomum exiguè fruticat, ex ligno se cõuoluens in racemi modum, flore, ceu candidæ violæ, paruo: folijs *vitis albæ similibus. Laudatur, quàm maximè Armeniacũ *fuluo auri colore, ligno subruso, valde odorato. Medicũ, quoniã in campestribus, & aquosis enascitur, infirmius est, esse constat. Est autẽ magnũ, subuiride, tactu tenerum, frutice venoso, odore origani. Ponticum verò subrufum, paruũ, fragile, racemosum, fructu turgens, & odore nares feriens. Deligito recens, candidum vel subrubrum, quod nec astrictum cohæreat, nec conuoluatur, sed solutum diffundatur: seminis plenum, vuis paruis simile, graue, valde odoratũ, modò cariem nõ contraxerit, acre, gustu mordens, simplici colore non euariante. Vim habet calfaciendi, astringendi, exiccandi. Somnũ al-

*bryoniæ.

*χρυσίζομ τῆ χρόᾳ, id colore aurum imitans.

licit, & illitum fronti, doloris sensum aufert, inflammationes, & meliceridas concoquit, discutitq;: iuuat quos scorpius percußit, ex ocymo illitum, & podagricis confert, inflammationes oculorũ, viscerumq; lenit ex vua passa, ad vuluarũ vitia in peßis, aut insesionibus vtile est. Decoctũ iocineri, renibus, podagræ, potu conuenit. Antidotis immiscetur, & pretiosißimis vnguẽtis. Adulteratur amomum herba simili, quæ amomis vocatur, sed sine odore, sine fructu. Nascitur in Armenia, flore origani. Quare in huiuscemodi probationibus fragmẽta fugienda sunt: eligẽda autẽ, quæ ab vna radice integros surculos emittunt.

Costus. CAP. XV.

PRæcellit Arabicus, candidus, leuis, eximia odoris suauitate. Secundum locum sibi vendicat Indicus, leuis, vber, vt ferula niger. Tertius est Syriacus, grauis, colore buxeus, & odore feriens. Optimus est recens, albus, abundè plenus, densus, aridus, à teredinibus non erosus, sine graueolentia, gustu calidus ac mordens. Vis ei excalfactoria, vrinã ciet, menses pellit, vitijs quæ vuluam malè habent, tam impositu quàm fotu & suffitu auxiliatur. Contra viperarũ morsus sextantem bibere prodest: item aduersus pectoris dolores, conuulsa, inflationesq;, ex vino & absinthio: venerem ex mulso stimulat, latas ventris tineas ex aqua pellit, horroribus ex oleo, ante fe-

brium acceßiones, & neruorum resolutionibus oblinitur: vitia cutis in facie, cum aqua vel melle illitus, emendat. Additur in antidota & malagmata. Sunt qui admistis helenij comagni præduris radicibus, adulterent, quod deprehensu facile est: siquidem neq; gustu feruet helenium, neque validum odorem vibrat, vt caput tentare poßit.

Odoratus iuncus. CAP. XVI.

ODoratus iuncus, in Africa & Arabia nascitur. Laudatißimus ex Nabathæa: proximus Arabicus, quē aliqui Babyloniū cognominant, alij teuchitin: peßimus ex Africa. Eligendus est rufus, recens, floribus refertus, tenuis, rubentibus fragmētis, qui manibus confricādo rosæ odorē emittit, igneæ mordacitatis ad linguā. Floris, culmorū, radicisq; est vsus. Vim vrinæ ciūdæ habet, menses pellit, discutit inflamationes, caput aggrauat, modicè astringit, cōminuit, excoquit, ac venarū spiracula laxat. Flos eius in potu vtilis sanguinē reijcentibus, doloribus stomachi, pulmonis, iocineris, & renū, miscetur antidotis. Radix astringentior est: ideo fastidijs stomachi, hydropicis, conuulsis, drachma vna cum pari pondere piperis, per dies aliquot datur. Decoctum vuluæ inflammationibus, ad desidentiū fotus, vtile est. Officinis squinantum.

Calamus odoratus. CAP. XVII.

CAlamus odoratus in India nascitur: melior est fuluus, dense geniculatus, & qui

assulose frangitur, plena araneoram fistula, albicans, lentus in mandendo, & astringẽs, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Vrinam potu ciet: quare cum graminis aut apij semine coctus, in aquæ subter cutem fusæ morbo, renum vitijs, stillicidio vrinæ, ruptisq;, commodè bibitur: menses & potu & appositu pellit. tußi suffitu medetur per se, aut ex resina terebinthina, hausto per arũdinem fumo: ad muliebres insessus decoquitur, & clysteribus imponitur. Suffitionibus, malagmatisq; odoris gratia commiscetur.

Balsamum. CAP. XVIII.

*Marcello locus hic suspectus.

BAlsamum, arbor *albæ violæ, lycij, siue pyracanthe magnitudine conspicitur. Folium rutæ proximum lõgè candidius, perpetuò virens: in Iudæa solũ quadam valle & Aegypto nascẽs. his differens modis: scabritia proceritate, gracilitate. Quod igitur tenui & capillacea coma est, theristũ vocant, quasi demeßile: fortaßis quoniã ob gracilitatẽ facile demetatur. Aestiuis sub ortu Canis ardoribus, arbos vnguibus ferreis inciditur, manatq; è plaga succus, quem Opobalsamũ vocant: sed tam exiguo stillatis, vt annis singulis, ne plures quidẽ quàm seni septémve congij cogãtur, inibiq; põdus duplo rependitur argento. Succi probatio est, vt sit recẽs, validi odoris, syncerus, nõ ad acorẽ vergẽs, dilui facilis, læuis, astringẽs, ac modicè mordẽs gustu. Sed variè vitiatur, misto ab

ab aliquibus terebinthi, cypri, lentisci, balani vnguento: itẽ susino, metopio, melle, aut Cypria cera liquida. quod maleficiũ facilè deprehẽditur. Nãq; merus in laneam vestem fusus, neque maculam facit, neque si eluatur notam relinquit: vitiatus autem inhæret, & lac instillatus coagulat, quod adulteratus nõ efficit. Quinetiã syncerus in aqua aut lacte celerrimè liquatur, coloreq; lactescit: vitiatus verò olei modo innatat, se cõuoluens, aut in stellæ modũ diffundens. Syncerus senescẽs crassescit, deteriorq; redditur. Hallucinãtur, qui aqua concretũ pessum ire, & ad ima sidere arbitrãtur, postea dißipatũ supernatare. E ligni genere, quod xylobalsamum vocant, probatur recẽs, sarmento tenui, fuluũ, odoratũ, quadámtenus opobalsamũ spirans. Necessarius etiam seminis erumpit vsus, quare eligatur flauũ, plenũ, grande, ponderosum, mordens gustu, feruens in ore, modicè opobalsamũ olens. Adulteratur semine hyperico simili, quod à Petra oppido defertur. Sed coarguitur magnitudine, inanitate, virium ignauia, sapore piperis. Efficacißima vis inest succo, & quã maximè cãl faciens: abstergit quæ tenebras oculorum pupillis offundunt, medetur perfrictionibus vuluæ cum rosaceo cerato appositus: menses quoque, secundas & partus extrahit, horrores illitu discutit, vlcera sordida expurgat & cruda concoquit, vrinam potu ciet, ægrè spirantibus prodest: datur

in lacte contra aconitũ haustum, aut serpentium ictus: miscetur acopis, malagmatis, & antidoti. In summa, præcipua authoritas succo, secunda seminis, minima ligno. Semẽ commodè potui datur doloribus lateris, pulmonum vitijs, tussi, ischiadicis, comitialibus, vertiginosis, orthopnoicis, vrinæ difficultati, torminibus ac serpentum morsibus: ad muliebres suffitus perquàm vtile est: vuluam aperit in desessionibus balnearum decoctum, & humorem euocat. Lignum easdem habet vires aliquanto minores. Ex aqua potum cruditatibus, torminosis, vulsis, venenatorum ictibus opitulatur, vrinam cit, ad capitis vulnera cum sicca Ir. conuenit, squammas ossium extrahit, & ad vnguentorum spissamenta additur.

Aspalathus. CAP. XIX.

*ξυλώδης id est, lignosus.

A*Spalathus, alijs erysisceptron, frutex est * surculosus, multis spinis horrẽs. nascitur in Istro, Nisyro, Syria, & Rhodiorum insula: quo ad vnguentorũ spissamenta pigmẽtarij vtuntur. Optimus est grauis, detracto cortice rubens, aut in purpurã vergens, densus, odoratus, gustatu amarus. Est & alterum genus candidũ, lignosum, sine odore: quod deterius habetur. Vim calfaciendi cum astrictione obtinet. vnde decoctum cũ vino ad tetra oris vlcera colluenda conuenit, ad nomas genitalium, et sordida vlcera infunditur: subiectum in pesso, partum extrahit, aluum sistit*

eius

eius decoctum: & sanguinis reiectionem potu cohibet, vrinæ difficultatem inflationesq; discutit.

Muscus. CAP. XX.

BRyon, id est muscus, à quibusdã splachnõ appellatur: in cedro arbore, populo alba, et quercu inuenitur. Optimum est cedrinum, proximum populneum: in quo genere cãdidum & odoratius præstat, nigricans improbatur. Astringendi vim habet. Decoctũ insidentiũ vuluis vtile: vnguẽto balanino, oleisq; inspissãdi gratia inseritur: thymiamatum, acoporumq; compositionibus conueniens.

Agallochum. CAP. XXI.

AGallochum, lignum est quod ex India atque Arabia deportatur, thuiæ ligno simile, maculatũ, odoratum, gustu astringens, cum quadam amaritudine, cute verius quàm cortice vestitur, aliquantulum versicolore. Manditur, aut decocto os colluitur, commendandi halitus gratia. Sudores arcet toto corpori insparsum: pro thure ad suffimẽta substituitur. Radix epota drachmæ vnius pondere, humida stomachi vitia, & imbecillitatem, feruoremq; mulcet: si lateris, iocinerísve dolor excruciat, si dysenteriæ, aut tormina infestant, ex aqua bibere prodest.

Putatur lignũ aloës officinarũ.

Narcaphthum. CAP. XXII.

NArcaphthum ex India defertur, corticosum, simile sycomori libro: quod iucundi odoris gratia suffitur. Miscetur thymiamatis com-

positis: constrictionibus vuluæ suffitu prodest.

Cancamum. CAP. XXIII.

Videtur quibusdam Lacca officinarum.

CAncamum Arabici ligni lacryma est, myrrhæ quodammodo similis, virosi gustus, quam ad suffimenta vsurpant. Vestes eo, additis styrace & myrrha, suffiuntur. Vim proditur obtinere extenuandi obesos, si ternûm obolorũ pondere ex aqua, aut mulso aceto plusculos dies ebibatur, lienosis datur, comitialibus, & suspiriosis: menses cũ aqua mulsa pellit, oculorum cicatrices confestim emendat, vino madefactũ medetur eorundẽ hebetudinibus, aduersus gingiuas humore prægnãteis, doloreisq; dentium, non aliud efficacius.

Cyphi. CAP. XXIIII.

CYphi odorati suffimenti compositio est, dicata dijs, qua abundè Aegyptij sacerdotes vtũtur. In antidota misceri solet, suspiriosis datur in potu. Permultæ componendi rationes, quarum vna hæc est: Sumito cyperi dimidium sextarium, cum pari baccarum iuniperi adultæ modo: vuæ passæ pinguis, exemptis vinaceis, minas duodecim: resinæ repurgatæ minas quinque: calami & iunci odoratorum, & aspalathi, singulorum minam: myrrhæ duodecim: vini veteris sextarios nouem, cum duabus mellis minis: vuam passam detractis vinaceis tusam, cum vino & myrrha subigito: cætera tusa & cribrata adijcito, die vno humorem combibere sinito, dein mel coquito

dum

dum sibi glutinis asciscat crassitudinẽ, eliquatam resinam accuratè permisceto cũ reliquis diligenter contritis, & in fictile vas recondito.

Crocum. CAP. XXV.

CRocum, optimum in medendi vsu Coryceũ, recens, & boni coloris, paulum candidi gerens in capreolo, oblongum, omnibus suis partibus constans, non fragile, plenum, à quo detractũ est nihil, quod madefactum manus inficit, nec situm redolet, aut cariem sentit, subacre: sin huius generis non est, aut vetus, aut humore perfusum creditur. Secundus locus datur Coryceo, è tractu Lyciæ contermino. Tertius Lycio, è mõte Olympo. dein ex Aegibus Aetoliæ. Cyrenaicũ & Centuripinum inter Sicilica omnia viribus infirmius est. Omnium natura oleracea. Itali tamẽ ob succi copiam, & coloris venustatem, tingendis mortarijs dicauerunt: quibus de causis magno venditur. Vtilissimum in medicina quod antè descripsimus. Adulteratur immisto crocomagmate tuatque etiam sapæ sublitu: contrita, quò pondus adijciatur, simul argenti spuma, aut plumbagine: sed maleficiũ declarat insidens puluis, præsertim si defrutum in odorando subolet. Thessalus ipsum tantum odoratum esse voluit. Alij exitiosum, tribus drachmis ex aqua potis. Proculdubio vim coquendi, emolliendi, atq; substringendi habet: vrinam cit, elegantem colorem præstat, qui ex passo

*biberint crapulam non sentient: oculorum fluxiones illitum cum humano lacte, cohibet: additur in potiones, quæ interaneorũ causa temperantur: ad vuluæ etiã sedisq; cataplasmata, vtiliter inditur: venerẽ stimulat, vergentes ad ignem sacrum inflammationes mulcet, auricularijs collectionibus vtile. Quò facilius conteratur, in calido fictili sole siccari oportet, celeriterq; versari. Vrinam mouet radix ex passo pota. Fit etiã expreßis vnguenti crocini odoramẽtis, & in formas digestis, quod crocomagma vocant. Optimũ est odoratum, modicẽ myrrham olens, graue, nigrum, ligni expers, læue, subamarum, quod madefactũ croci colorem reddit, gustatumq; vehementer dentes ac linguã inficit, *multis durans annis, quale est quod à Syria defertur. Habet suas vires ad delenda quæ caliginem oculis obuersant: vrinam cit, calfacit, concoquit, & emollit. vires croci proportione quadamtenus repræsentat, quandoquidem plurimam croci partem sibi crocomagma vendicat.*

* Rectius Marcellus aliquot horas permanente colore.

Helenium. CAP. XXVI.

Vulgò Enula cãpana.

HElenium folia habet verbasci angustioris folij, asperiora, oblonga: caulem quibusdam in locis nõ emittit: radicẽ subalbidã, interdũ subrufam, odoratã, subacrem, vegetam, magnam, ex qua agnatæ propagines liliorũ aut arimodo serun tur. *Montibus in vmbrosis, siccoq; solo prouenit. Foditur æstate radix, eparticulatimq; dissecta siccatur.*

* ἐν ὄρεσι, καὶ σκιαροῖς. *id est, in mõtosis ac opacis.*

catur. Potũm radicis decoctũ mẽnses & vrinas ciet. ipsaq; in eclegmate ex melle prodest tussi, orthopnœæ, ruptis, conuulsis, inflationibus, & serpentium morsibus. In summa excalfaciens. Folia ex vino cocta vtiliter ischiadicis illinuntur. Helenium stomacho vtile in passo conditum: siquidem salgamarij paululum siccatam radicem, mox decoctam, & frigida aqua madefactam, in sapam conijciunt, & ad vsus recondunt. Trita potaq; ad cruentas excreationes efficax est. Alterum helenij genus in Aegypto gigni Crateuas tradit: herba est cubitalibus ramulis, serpilli modo per humum repẽtibus: folijs lenticulæ circa ramos, sed longioribus crebrisq;, radice pallida, digiti minoris crassitudine per ima tenui, supernè crassiore, cortice nigro. Nascitur in maritimis collibusq;. Radix vna in vino epota, contra serpentiũ ictus auxiliatur.

Omphacinũ oleumq́ꝫ. CAP. XXVII.

Oleum quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vsus rectè valentibus accommodatissimum: omphacinum id appellatur. Præstat recens, odoratum, quod non mordeat. Tale vnguentorum compositionibus idoneum intelligitur. Stomacho vtile est quod astringat: gingiuas contrahit, dentes firmat, si contineatur in ore, sudores cohibet, & quò vetustius ac pinguius, eò ad medicamenta aptius est. Et (vt reliqua in commune dicantur) omne oleum calfacit, emollit ventrem,

trē, à perfrictionibus corpus tuetur, ipsumq; prō-ptius ad obeūda munera reddit, aluū emollit, vl-cerantiū venenorū vires permistū hebetat, contra venena datur, aßiduè potū redditumq; vomitio-nibus, soluit aluū heminæ mensura cū pari ptisa-næ succo aut aqua potū, ad tormina calidū simul decocta ruta tribus sextarijs in potu datur, vētris animalia pellit, idem maximè ilei intestini mor-bo laborantibus infunditur. Vetus magis calfacit & vehementius discutit, oculorū claritati sublitū confert. Si vetusti nō sit occasio, in vase decoquitur ad mellis craßitudinem, vt vetustatē repræsentet.

Oleum siluestris Oliuæ.

CAP. XXVIII.

OLeum quod syluestres oliuæ fundunt, vehe-mēter astringit, & ad sanorū vsus secun-dum sibi locū vendicat. In doloribus capitis vtili-ter pro rosaceo substituitur, sudores arcet, defluē-tes capillos inhibet, furfures, vlcera capitis ma-nantia, scabiem, lepr.asq; abstergit: tardius cau-tionē sentiunt, qui eo quotidie perunguntur. Can-didum oleum fit hoc modo: Album colore, nec an-niculo vetustius, in nouum fictile oris patuli fun-ditur, centum heminarum mensura, & sub solem media quoq; die concha refunditur: ex altoq; de-mittitur, vt aßidua deuolutione, ictuq; agitatum respumet: octaua die fœnum græcū mundū quin-quaginta denariorū pondere, calida aqua made-

fact

factum donec emollescat, in supradictũ oleũ deijcitur, ita ne extillet aqua: postea tedæ præpinguis piceæ, assulatim cæsæ æquale pōdus adijcitur, & transactis octo diebus, oleũ concha mouetur. Vbi candorem contraxerit, in vas nouum veteri vino affusum recōdi debet, substratis sertulæ Campanæ corollis drachmas vndecim pendentibus, cum pari iridis pōdere: sin minus, rursus soli mandãdum, & idẽ munus obeundũ, vsq; dũ inalbescat.

Sicyonium. CAP. XXIX.

SIcyonij componendi ratio hæc est: In lebetem oris lati stanno inductum, funditur olei albi quod crudæ oliuæ reddiderunt, congius vnus, aquæ semicongius: leni id igne coquitur, leuiter mouendo: at vbi bis efferbuit, & subtracto igne refrixit, innatans oleum concha decapulatur, & adiecta noua aqua conferuescit, & reliquis vt diximus peractis reponitur. In Sicyonia maximè fieri consueuít, Sicyonij inde accepto cognomine. Calfactoriam ad quendam vsq; modum vim habet. Febri ac neruorum vitijs prodest. fœminæ ad commendandum faciei nitorem eo vtuntur.

Strigmenta Balnearũ. CAP. XXX.

STrigmenta à balneis calfaciũt, molliunt, discutiũt: ad sedis rimas & cōdylomata illinũtur. Illa verò quæ ex palæstris puluerẽ sibi asciuerunt, in sordis speciẽ redacta, articulorum nodos imposita adiuuant: ischiadicis in fotus aut malagma

gmatis locũ, calida cõmodè sufficiuntur. Derasæ gymnasiorũ parietibus simulacrisq́; sordes, calfaciũt: tubercula, quæ ægrè ad coctionẽ perducũtur, dißipãt: desquãmatis & vlceribus senũ prosunt.

Elæomeli. CAP. XXXI.

IN Palmyris Syriæ, quod elæomeli vocant, ex quodã caudice manat, oleũ melle craßius, sapore dulci. Bilẽ, cruditatesq́; detrahit, sextario cum vna aquæ hemina dato. Sed qui sumpsere, torpescũt, & viribus deficiuntur: quod minimè vereri oportet, verùm crebro excitare, ne veterno preßi somnos captẽt. Fit & oleũ è pinguitudine surculorũ oleæ: optimũ vetus, crassum, pingue, nõ turbidum. Calfacit, priuatimq́; caliginibus oculorũ illinitur: lepras, neruorũq́; dolores illitum emẽdat.

Cicinum oleum. CAP. XXXII.

CIcinum oleum hoc modo temperatur: Maturi ricini quavoles quãtitate torrido sole flaccescunt, & vuarum more instrati tantisper insolantur, dum vestiẽs cortex fractus decidat. Caro colligitur, & coniecta in pilam diligenter tunditur: postea in lebetem stanno illito, qui aquam habeat, demittitur, subiectoq́; igni feruescunt: & vbi insitum prorsus humorem reddiderunt, sublato ab igni vase, innatans oleum concha tollitur, & reconditur. Sed in Aegypto, vbi largior increbuit vsus, longè secus fieri solet. Nam repurgatos ricinos molæ mandant, & accuratè molitos per

spors

ſportulam torculo exprimũt. Tum quidem ematuruerũt ricini, cum cõtinentibus orbiculis exuũtur. Ad pſoras, & vlcera capitis manantia valet: prodeſt ſedis inflammationibus, vuluis conuerſis atque præcluſis: item indecoris cicatricibus, & aurium doloribus: emplaſtra efficaciora reddit additum, potu aquam aluo extrahit, ventris animalia pellit.

Amygdalinum. CAP. XXXIII.

AMygdalinum oleum, quod aliqui metopiũ vocant, hoc fit modo: Semodius ex amaris nucibus repurgatis ſiccatisq́; in pila ligneo piſtillo leniter tũditur in offas, aquæ quæ ferbuerit ſextarius adijcitur, & vbi dimidia hora humorem hauſerit, vehementius quàm antea tunditur, mox tabellis premitur, & quod digitis hæſit, cõcha excipitur. Preſſis nucibus rurſum hemina aquæ inſpergitur, & poſtquã ebiberint, idem opus proſequendum. Singulas heminas reddunt ſinguli modij. Contra vuluarum dolores, ſtrangulatus, conuerſiones, & eorundẽ locorũ inflammationes efficax eſt: vitijs renũ, calculoſis, difficili vrinæ, ſuſpirioſis, lienoſisq́; proficit: dolores capitis, grauitatẽ auditus, ſonos incertos, tinnitusq́; diſcutit: maculas, & vitia cutis tollit è facie, & eam erugat cũ melle, radice lilij & Cypria cera aut roſaceo cerato: & oculorum hebetudines emendat, vlcera capitis manantia & furfures cũ vino abſtergit.

Bal

Balaninum. CAP. XXXIIII.

SImili modo fit balaninum oleum, quod repurgat maculas, lentigines, varos, & cicatrices nigras. Aluum soluit, stomacho aduersatur, cōtra auriū dolorē, sonos, & tinnitus auxilio est, cum anserino adipe instillatū. Similis sesamini ratio. Fit etiam è nuce iuglande oleum, quod caryinum vocant. Eandem vim habet quam Balaninum.

Hyoscyaminum. CAP. XXXV.

HYoscyaminum sic fit: Semen candidū, recēs ac siccum tunditur, & calida aspergitur aqua, vt in amygdalino diximus. dumq; insolatur, siccatæ, quæ sub manu sunt, partes cū reliqua massa permisceātur: hoc in ante fieri oportet dum nigrescat & grauiter oleat: mox pressum atq; excolatū reconditur. Ad aurium dolores efficax est, pessis miscetur, ad emolliendū vtile. Fit & è grano gnidio purgato & tuso. Vis ei aluū soluere potu. Non secus cnicinū oleum temperatur: cui facultas eadē est quæ facto è gnidio grano, verū inualidior. Rhaphaninum è raphani semine fieri solet, cæterorū more. Phthiriases mala valetudine contractas tollit, scabritias cutis in facie emēdat. Ad obsonia vtuntur Aegyptij. Melanthinū idem quod rhaphaninū potest. Tritū sinapis semen, & calida aqua madefactū, adiecto postea oleo exprimitur Id ad diuturnos dolores efficax est, transfert humores qui in aliqua parte concreuerunt.

Myr

Mirteum. CAP. XXXVI.

MIrtei faciundi ratio hæc est. E Myrto nigra syluestri, aut satiua, foliorum mollissima queque tusa premuntur: succo pares omphacini olei portiones adijciuntur, subiectisq; carbonibus inferuescunt donec concoquantur, innatans oleũ deraditur. Sed longè facilior hæc cõpositio: Tenera folia cõtusa coquũtur in oleo & aqua, & quod innatat eximitur. Priuatim alij deiecta in oleũ folia in sole macerãt: alij prius oleũ inspissãt malicorio, cupresso, cypiro & iunco odorato. Efficacius est amarũ gustu & oleosum, viride, trãslucẽs, & olens myrtũ. Astringit & indurat, ideò medicamentis miscetur quæ cicatricem obducunt: prodest vlceribus in capite manantibus, ambustis igni, & papularũ eruptionibus. Facit ad attrita & furfures, sedis rimas, condylomata, articulos laxatos, corporis sudores cõpescit, & omnia quæ astrictionem inspissationemq; desiderant.

Laurinum. CAP. XXXVII.

LAurinũ fit hoc modo: Lauri baccæ cũ maturæ sunt, in aqua coquũtur: siquidẽ ex obducto cortice quandã pinguitudinẽ reddũt, quæ manibus subacta concha excipitur. Alij omphacinũ prius oleum cypiro, iunco odorato, & calamo inspissant, deinde tenera lauri folia concoquunt. alij etiam baccas, donec oleum odorem cõtraxerit. alij styracem & myrtum addũt. Optima laurus ad

id latifolia & montana. Oleum laurinum vtilius quò recentius, quóque viridius colore, amarißimum, & acre. Vis ei excalfactoria, emolliens: venarum spiracula aperit, laßitudines discutit, omnibus neruorum vitijs, algoribus, distillationibus, aurium doloribus, malis renum frigore contractis, illitum non aliud iuuantius: attamen potum nauseam parit.

Lentiscinum. CAP. XXXVIII.

SImilis lentiscini ratio. Nam è maturo fructu temperatur, factis prius spissamentis, vt in laurino diximus. Hoc scabiẽ iumentorũ canumq́; sanat: vtilißimum peßis, acopis, & leprarum medicamentis: sudores cohibet. Nec secus terebinthinum fieri solet, quod refrigerat & astringit.

Mastichinum. CAP. XXXIX.

MAstichinũ è trita fit mastiche, quod cõtra omnia vuluæ mala efficax est: mediocriter calfacit, astringit, et emollit. Aduersus prominẽtes stomachi duritias, cœliacorũ, dysenteriorũq́; cruciatus vtile: faciem emaculat, & colorem nitidum facit. optimum in Chio insula componitur.

Vnguentorũ compositio. CAP. XL.

DE ratione vnguentorum consequenter tractandum existimauimus, quãdoquidem ea in nonnullis corporũ vitijs, aut medicamentis mista, aut corpori perfusa, aut naribus obiecta, plurimum prosunt, in quorum probationibus cõsule-

re

re nares oportet, an ea oleant ex quibus tẽperantur. Optimum huiuscemodi iudiciũ, quod in quibusdam planè obseruari nõ potest, propter ea quæ admiscentur odore cæteris præualentia: vt in amaracino & crocino, telino, & plerisq; aliis, quæ crebra circa hæc meditatione experiri conueniet.

Rosaceum. CAP. XLI.

ROsaceum sic fit: Iunci odorati quinq; libras & besse tũdito, & subactas aqua in viginti olei libris & quincũce subinde mouẽdo, coquito: dũq; percolaueris, in olei libras viginti & quincuncẽ, adiicito rosas nõ madefactas numero mille, & manibus melle perunctis identidẽ moueto, interdiu premens, sinito nocte tota macerari, postea exprimito: & vbi recrementũ pessum ierit, mutato vase, in craterẽ melle illitum recondito. Cæterũ rosas quæ antea pressæ fuerunt, in labellũ demittito, & affusis octo libris & quadrãte spissati olei, iterum premito, eritq; secundarium oleum. Quòd si tertias vsq;, quartásve perfusiones infundẽs exprimere voles, secundarium fiet, tertiarium, & quartarium vnguentum. Sed quoties id feceris, vasa melle oblini debent. Si verò secundam infusionem instituere libet, in expressum oleum, numero pari recentes rosas, nullo humore imbutas iniicito: manibus melle præmadefactis, agitans premito: & iterum, tertio aut quarto simili modo exprimens facito, totiesq; recenteis rosas detra-

Ctis vnguibus immittito: fiet enim ita oleum multo validius: nã septies oleum rosarum infusionem admittit, nec amplius. Prelum melle perungatur, oleum à succo diligenter secerni oportet: nam si minimum quid relinquatur, vnguentum corrũpet. Alij autem detractis vnguibus, rosas tantum oleo macerãt in solo hoc modo: Rosæ quæ selibram pondere æquãt, in sextario olei diebus octo madescũt & vsq; tertiam perfusionẽ quadraginta diebus insolantur, & sic oleũ reconditur. Alij calamo, aut aspalatho prius olei spissamenta faciunt. Alij coloris causa anchusam admiscent, & salem, quò minus oleat. Vim astringendi & refrigerandi obtinet, fomentis & cataplasmatibus vtile. Potũ soluit aluum, stomachi ardorem restringit. vlcera caua replet & mulcet, quæ cacoëthe vocãtur: vlceribus in capite manantibus, atq; feruidis eruptionibus illinitur: caput dolens eo perfunditur, dentes inter initia doloris collui prodest, ad genarum duritias illitũ efficax est, ad lacessita interanea & concitatas vuluas vtilissimè subijcitur.

Elatinum. CAP. XLIII.

FRacta elate tusa & scarificata, in labellum deijcitur: omphacinum oleum triduo infunditur, mox per sportulam exprimitur: verum pares esse debent vtriusq; portiones, dein mundo vase ad vsus reconditur. Viribus rosaceo proportione respondet: aluum tamen non mollit.

Mel

Melinum. CAP. XLIIII.

MElinū hoc modo temperatur: Olei congius decem aquæ sextarijs admiscetur. Adijcitur elatæ palmarum fractæ quadrans, & iunci odorati vncia: quæ die vno macerata coquuntur, mox in vas oris patuli oleum excolatur, & indita arundinacea crate, aut vetusta tegete, cotonea mala superponuntur, & vestimentis operta tantisper inibi resident, dum malorum vires ad se oleum alliciat. Alioqui cotonea, decē dierum spatio operimentis inuoluunt, vt contineatur odoris suauitas, nec euanescat: postea biduo macerata oleo exprimuntur, oleumq; reconditur. Id vim refrigeratoriam & astringentē habet. Contra scabiosa vlcera & quæ serpunt, ac furfures, perniunculosque effectum præbet: exulceratis vuluis infunditur, citatā vrinam sistit infusum, sudores cohibet, contra cantharidas, buprestim, pinorum crucas, bibitur. Laudatur maximè quod cotonea mâla olet.

Oenanthini compositio. CAP. XLV.

OEnanthe è lambrusca, optimè olens postquam emarcuit, deiecta in omphacinum oleum mouetur, voluiturq; : & cum biduo manserit, exprimitur, & reconditur. Astringit, proximum rosaceo effectum præbens: sed aluum non resoluit, aut mollit. Probatissimum est, quod odore œnanthen refert.

Telini cõponendi ratio. CAP. XLV

FOenigræci libræ quinque, calami libra vn- cypiri libræ duæ, olei libris nouem, septen- diebus macerãtur, quotidie ter mouentur, post- premuntur, & reponuntur. Aliqui pro calam- cardamomum substituunt, & cypiri loco xylo- balsamum macerant. Alij oleo antea his odoribu- spissato fœnumgræcum macerantes exprimun- Hoc telinum abscessus emollit, & concoquit, o- mnibus vuluarũ durityis magnopere conuenit, f- minis difficilè parientibus subijcitur, vbi præ ex- cretis humoribus loci siccitatem contraxerunt- sedis inflammationes lenit, tenesmo subditũ pro- dest, vlcera capitis manãtia furfuresq; expurgat- ambustis, & pernionibus addita cera proficit, vi- tia cutis in facie emendat, pigmentis ad concilian- dum faciei nitorem inseritur. Eligi oportet recẽs, quod non vehemẽter fœnigræci odorem præ se fe- rat, & manus abstergat, sapore ex dulci in ama- rum inclinato: tale enim optimum iudicatur.

Sampsuchini cõpositio. CAP. XLVII.

SErpilli, caßiæ, abrotoni, florũ sisymbrij, fron- diũ myrti, sampsuchi singulæ portiones, qua- dã pro viribus ipsorũ coniectatione, vna tundun- tur, atque is omphacini olei modus adijcitur, quũ madentium vires non euincat: hæc post quatriduũ exprimuntur. Denuò noua alia, simili mensura, & æquali tempore macerata premũtur: ita enim

vali

validius reddi solet. Eligi oportet sampsuchum colore ex atro viridi, plurimũ redolens, mediocriter acre. Vim habet acrem, calfactoriam, extenuantẽ, aduersus vuluæ præclusiones conuersionesq; efficax est, menses & secundas & partus extrahit, vuluæ strangulatus recreat, lumborũ inguinumq; dolores lenit: sed cum melle vti eo præstat, quandoquidem vehementi astrictione locos indurat. Laßitudines illitum discutit, in opisthotonicorũ, vulsorumq; cataplasmata vtilißimè additur.

Ocimini compositio. CAP. XLVIII.

OCiminum oleum fit vt cyprinum: Ocimi folia decerpta librarũ vndecim, & beßis pondo, die noctuq; viginti olei libris macerato, premito, colato: cumq; exhauseris quallum, rursus parem olei modum fundito, exprimito. Vocatur autem id secundarium: nam tertiæ perfusionis non est capax. Deinde recens ocimum æquali pondere, vt in rosaceo diximus, rursus maceratur, & cum tanto temporis spatio maduerit, exprimitur, & oleũ recõditur. quod si in animo fuerit ter aut quater madefacere, semper ocimum recens addes. Potest ex omphacino confici: sed illo modo melius. Idem quod sampsuchinum potest, sed inefficacius.

Abrotonini compositio. CAP. XLIX.

OLei cyprini odoribus imbuti libris nouem & quincũce foliorum abrotoni libras octo die noctuq; madefactas, premito. Quòd si in lon-

gum tempus oleum velis asseruari, eiectis prioribus folijs, noua appones, & macerata exprimes. Calfacit, ad vuluæ duritias præclusionesq; efficax est, menstrua & secundas pellit.

Anethini compositio. CAP. L.

OLei libris octo & dodrante, florum anethi libras vndecim & bessē, maceratas in oleo die vna, manibus premito & recondito. Quod si iterū perfundere velis, recētes anethi flores cōsimiliter madefacito. Vuluarū duritias emollit, venarum spiracula laxat, contra horrores febriū circuitu redeūtes auxiliatur: calfacit enim, & lassitudines discutit: prodest articulorum doloribus.

Susinum. CAP. LI.

SVsinū, quod alij lilinum appellant, sic temperatur: Olei libræ nouem cum quincunce, calami libræ quinq; & quadrans, myrrhæ vnciæ quinque, permixto odorifero vino decoquūtur, & colato oleo, cardamomi tusi & cælesti aqua madefacti libræ tres & semis macerantur, premūturq; tres libræ cū semissē spissati olei assumuntur: mille lilia decerptis folijs, in latum, nō tamen profundum, labellū demittuntur: iniectū oleum, manibus melle perūctis agitatur: die noctuq; conquiescunt, & in pyxidem matutinis exprimuntur, quod defluet oleum, protinus ab aqua, quæ simul expressa fuerat, colo incerni oportet: (nō enim, vt rosaceū, moram tolerat: nā concalfactum feruet & com-

putre

putrescit: quare sæpius decapulãdum) vasa melle illinẽda, tenuis sal inspargendus, & si qua sordes vasis faucibus hæsit, eximenda. Odoramẽtis iam expreßis ex quasillo in labellũ transfusis, rursum oleti prius odoribus imbuendi, quod primum pondus æquet, & cardamomi tusi drachmæ decem coniiciuntur. Hæc manibus scitè pressa, interiecta breui mora exprimũtur: quod profluit, repurgatur. Tertio eadẽ infunduntur, adiecto cardamomo, & sale, & manibus melle madefactis. Longè optimũ erit, quod prius exprimitur: secũdum, quod sequitur: tertiũ locum sibi vendicat, quod nouißimũ prodit. Denuo in mille lilia euulsis foliis expressis primo oleum infunditur: tum eadem ratione prosequẽdũ, idemq; faciendum, vt prius, addito cardamomo, dein expressò: & quo frequẽtius recentia lilia maceraueris, eo validius vnguentũ efficies. Deniq; cum factũ abundè videbitur, singulis cõpositionibus miscere cõuenit myrrhæ quàm optimæ duas & septuaginta drachmas, & croci decem, cardamomi quinq; & septuaginta: croci verò & cinnamomi pares portiones tundũtur, & cribratæ in lutrã cum aqua demittuntur, expressumq; primò vnguentũ infunditur, & paulò post excipiũtur vasculis siccis, myrrha aut gũmi anteà perfusis, & croco, melle & aqua madefactis. Eadẽ fiũt in altera aut tertia expreßiõe. Aliqui simplex ex balanino, alióve

oleo, & lilijs cōponunt. Optimum esse constat Phœnice, mox Aegypto factum. Sed cum prim laudatur quod lilia redolet. Excalfacit, emol vuluæ præclusiones, & collectiones aperit, vtili simum ad muliebria mala: vlcera in capite ma nātia, feruidas eruptiones, varos, furfuresq́; eme dat: vibices cicatricesq́; celerrimè ad colorem red cit, ita vt sæpe fallant. In summa extenuat, pot bilem per aluum extrahit, vrinam ciet: sed stomacho alienum est, & nauseam parit.

Narcissinum. CAP. LII.

NArcißini olei spissamēta ita fiūt: Sex libræ aspalathi cū sextāte tūdūtur, olei eloti libræ septuaginta cū vncijs quinq; assumūtur. Aspalathus aqua madefactus in tertia olei parte coquitur: quo exēpto, calamus quinq; libris, et besse adijcitur, cū myrrhæ gleba contūditur, cribrataq́; ac vino veteri odorato immista, decoquitur: simulac autem cū ijs efferbuerit, eximitur: refrigeratū oleū excolatur, cuius portio in labellum mittitur, flores narcißi quamplurimi conijciuntur, qui bidui spatio (vt in susino dictū est) permoti exprimuntur. Oleum subinde decapulandū, siquidem celerrimè putredinē sentit. Valet hoc ad emolliendas vuluæ duritias, præclusionesq́;: sed capitis dolores facit.

Crocinum. CAP. LIII.

CVm crocinum componere voles, prius olei, vt in susino diximus, spissamenta facies, eis-

dem

dem ponderibus, & mẽsuris: cuius olei libras treis & semissem, croci vnciã vnam assumes, identidem quotidie moueto, & sexta die, quàm hoc aßiduo peregeris, oleũ à croco colis incernito, eidẽ croco parem olei modum adijcito, moue triduo, dein contusæ myrrhæ atq; cribratæ drachmas quadraginta permisceto, & in pila agitatum recondito. Aliqui oleo aromatibus ad cyprinũ imbuto in crocini compositione vtuntur. Optimum est, quod abundè crocum spirat, in medendi vsu expetitum. Proximũ, quod myrrham refert. Calfacit, somnũ allicit, quare persæpe phreniticis subuenit, perfusum, aut naribus admotum, aut illitum: pus mouet, vlcera purgat, cõtra vuluæ duritias atq; præclusiones, & vlcera, quæ cacoëthe vocantur, prodest cum croco, cera, medulla, duplicato olei pondere. Concoquit enim, emollit, humectat, & permulcet: ad oculorum glaucitates ex aqua illinitur. Huic autem proportione respondent butyrinum, onychinum & styracinũ: quæ & etsi nominibus distant, viribus & compositione cognata sunt.

Cyprini spissamentum. CAP. LIIII.

OLei omphacini eloti pars vna, aquæ cœlestis tantundem cum semisse, cuius vna parte oleum diluitur: altera adijciendis odoramentis admiscetur: dein assumptis aspalathi libris quinque, & semisse, calami libris sex, & semisse, myrrhæ libra vna, cardamomi libris tribus, & do-

dran

drante, olei libris nouẽ, & vncijs quinq;. Aspalathus tusus, & aqua affusus decoquitur in oleo do nec cõferuescat, myrrha autẽ vino vetere odorifero subacta, contususq; simul calamus, digeruntur in offulas, quæ exẽpto aspalatho immittũtur: & vbi efferbuerint, sublato aheno, oleum percolatur. Cardamomũ tusum reliqua aqua aspersum infunditur, spatha agitatur, nulla, dũ refrixerit, interpellatiõe. Post hæc colato oleo, in viginti octo libras olei, floris ligustri, quod cyprũ vocãt, sex & quadraginta libræ cũ besse instillãtur, quæ sufficienter madefactæ per sportulã exprimũtur. Quòd si copiosius desideretur, idem recentiũ florũ pondus iniectũ simili modo prematur: & iterũ aut tertiò si quis velit, madefacere poterit, & ita reddetur efficacius. Eligi oportet bonũ, quod cum odoris suauitate nares feriat Aliqui cinnamomum addunt. Calfacit, emollit, ora venarũ adaperit, vuluæ neruorumq; vitijs cõuenit, pleuriticis, fractisq; per se vel cerato immistũ: malagmatis imponi solet, quæ opisthotonicis, angina laborãtibus, inflãmationiq; inguinum opitulantur: item in acopa adijcitur.

Irini spissamentum. CAP. LV.

Spathæ quam minutissimè contusæ sex libras cum besse, in tribus & septuaginta libris & quincunce olei, æreo vase, additis decem aquæ heminis incoquito, quoad odorem acceperit: postea in capulam melle oblitam colato: ex eo aromati-

bus

bus imbuto oleo, irinũ primò temperatur, iride ex oleo inspissato macerata, vt scripsimus. Sed alia est cōponendi ratio: In olei septuaginta libris & quincunce, xylobalsami (vt dictum est) contusi, libras quinq; & sextantẽ excoquito, postea detracto xylobalsamo nouẽ libras & dextantẽ adijcito, & myrrhæ glebam vetere vino odorato perfusam, & in olei ita odoribus imbuti quatuordecim libris, totidem tusæ iridis, binis diebus ac noctibus madefacito, strenuè & vehementer distringito. Quòd si vis validius fieri, par pōdus iterũ ac tertio similiter maceratũ exprimito. Longè optimũ est quod solã irin olet, quale est in Perga Pamphiliæ, & Elide Achaiæ natũ. Vim habet calfactoriã atq; emollientẽ, crustas adimit, sordida vlcera & putrida purgat. confert fœminis vuluæ causa rijs. itẽ inflammationibus eiusdẽ atq; præclusionibus, partus eijcit, hæmorrhoidas recludit, contra auriũ sonitus ex aceto, ruta & amaris nucibus, prodest: diuturnis destillationibus, naribus illitũ, & cōtra graueolentia earũ vlcera, quas ozænas vocant, auxiliatur: aluũ purgat cyathus epotus, facit ad ilei cruciatus, vrinã mouet, difficileis vomitiones adiuuat, perũctis eo digitis & immissis, vel ijs quæ ad vomitũ ciendum induntur anginæ etiã illinitur, aut ex aqua mulsa gargarizatur: itẽ contra arteriæ scabritiam. datur etiam ijs qui cicutã, coriandrũ, aut venena fungorũ hauserũt.

Glen

Gleucinum. CAP. LVI.

GLeucinum absolutè cõstat omphacino oleo, iunco odorato, calamo, celtica nardo, spatha, aspalatho, sertula campana, costo, & musto: circundatis interim vinaceis vasi, quod aromata, vinum & oleum conceperat. Tricenis diebus, bis in die mouetur, postea expressum oleum reconditur. Calfacit, emollit, remittit: horroribus & neruorum vuluæq; vitijs auxiliatur, omni acopo iuuantius, quippe quòd emolliat.

Amaracinum. CAP. LVII.

AMaracinũ lõgè optimũ in Cyzico fieri solet ex omphacino et balanino, spissamẽtis è xylobalsamo, iũco odorato, et calamo factis, cõditisq; amaraci, costi, amomi, nardi, cassiæ, carpobalsami & myrrhæ odoribus. Aliqui, quò pretiosius fiat, cinnamomũ addũt. Mel autẽ & vinum assumũtur: hoc in vasorũ illitionẽ, illud ad cogẽdas tusorũ aromatũ offas. Amaracinũ calfacit, soporem mouet, venarũ spiracula aperit, emollit, feruorem excitat, vrinã cit, putrilaginibus ac fistulis pquàm vtile: necnõ humẽtibus hernijs, postquam medica manus operã suam impenderit: crustas, & tetra vlcera, quæ theriomata vocat, rumpit: difficili vrinæ, illita sede, & eius inflãmationibus auxiliatur: hæmorrhoidas illitu soluit, vuluæ subditũ mẽstruos cursus euocat, duritias ac vuluæ tumores discutit, vulneratis neruis, & musculis cõfert, la-

neo

eo centunculo modice madefactũ & impositum.

Megalinum. CAP. LVIII.

FActitabatur olim megalinum, sed nũc compositio exoleuit & prorsus obliterata est. Cuius ad historiæ complementum meminisse non uit alienum. Mistura cum amaracino eadẽ erat, ed resina exuperabat, hac tantum ratione differens. Quare leuiter emollit. Resina vnguentis, neue tutelæ neque voluptatis gratia adijcitur, sed oloris crassamentiq́; causa. Ea tantisper coquiur, dum desinat olere: cuius coquendæ ratio decla abitur, dum de resina disseremus.

Hedycroum. CAP. LIX.

QVod hedychroon vocant, in Co fieri solet: eisdem præditũ viribus, & misturis, qui us amaracinum, sed suauius spirat.

Metopium. CAP. LX.

FIt in Aegypto vnguentum, quod metopion patrio nomine appellatur, propter galbani nistionem: nam lignum in quo galbanum enasci ur, metopion vocant. Constat amaris nucibus, mphacino oleo, cardamomo, odorato iunco, calano, melle, vino, myrrha, balsami semine, galbano & resina. Probatur pingue, graui odore, quod ma is cardamomum & myrrham, quàm galbanũ esipiat. Calfacit vehementer, & adurit, atq; exrahit, ora venarum aperit, vlcera purgat, extra bitq;: ad præcisos neruos, & musculos, ad hernias

hum

humore cõtractas, cũ erodentibus medicamẽtis efficax est: ceratis et malagmatis inseritur, horroribus, cõuulsisq; præsertim quibus ceruix in scapulas deiecta, et retrorsum cõtracta est, vtile habet: sudores ciet, vuluæ spiracula recludit, & eiusdẽ duritias laxat: in summa, molliendi naturã habet.

Mendesium. CAP. LXI.

MEndesium constat balanino oleo, myrrha, caßia, & resina. Aliqui tamen post singulorum pondera, cinnamomi exiguum addũt, nullo compendio: nam quæ simul excocta non fuere, vim nullã exhibent. Similem metopio vim obtinet, sed inferiorem multò.

Stacte. CAP. LXII.

STacte vocatur pinguitudo recentis myrrhæ cum exigua aqua tusæ, & origano expressæ. Ea perquàm odorata, ac pretiosa est: atque vnguentum per se facit, quod stacte nominatur. Maximè probatur, quæ nullam olei mistionẽ admisit, cuius minima portio compos est virium plurimarum. Vim calfactoriam myrrhæ & calidis vnguentis respondentem habet

Cinnamominum. CAP. LXIII.

CInnamominũ confit è balanino oleo, & xylobalsami, calami, iunci odorati spißamentis, atq; cinnamomi, & seminis balsamini suauitate conditur, quadruplaq; myrrhæ ad cinnamomum portione, mel ad cogenda omnia adijcitur.

Laud.

Laudatur nõ acre, molli odore, planè myrrhã redolens, crassum, odoratũ, gustu perquàm amaro. Id non à resina, sed myrrha craßitudinẽ obtinuit: resina enim neq; amaritudinẽ præbet, neq; vllam odoris gratiã adijcit. Vim habet admodũ acrem, amarã, & calfacientẽ. Itaq; ora venarũ aperit, calfacit, discutit, diffundit, humores et spiritus attrahit, caput aggrauat, contra vuluæ vitia cũ duplo oleo, cera, & medulla efficax est. Ita enim ferè multũ acrimoniæ exolescit, & quædã emolliendi vis contrahitur alioqui adurit, & præ omnibus craßis vnguentis indurat. Facit mirũ in modum ad fistulas & vlcera quæ putredinis vitiũ senserunt: itẽ ad hernias humidiores, carbũculos, febriũ horrores, tremores, gãgrænasq; cũ cardamodo: aduersus serpentiũ morsus illinitur, scorpionũ & phalangiorũ ictibus cum tritis großis imponitur.

Nardinum. CAP. LXIIII.

RAtio nardini faciundi euariat. Nã aut malabathrino folio, aut sine eo fit: plerũq; autẽ balanino oleo, aut omphacino: iũcus odoratus spissamẽti gratia adijcitur: sicuti propter odoris suauitatẽ, costus, amomum, nardum, myrrha, balsamum. Laudatur tenue, non acre, nardi aridæ aut amomi odorẽ referens. Vis ei extenuãs, acris, expurgat, excalfacit, abstergit humores, rarefacit. Hoc liquidũ est, nec habet strigmenti craßitudinẽ, nisi resinã recipiat. Fit etiam simplex ex ompha-

cino oleo, iunco, calamo, costo & nardo.

Malabathrinum. CAP. LXV.

MAlabathrinum spissamenta nardini habet, insuper myrrhæ plusculum additur: qua de causa calfacit, crocino aut amaracino viribus respondens.

Iasminum. CAP. LXVI.

APud Persas fit, quod Iasminum cognominatur, ex albis floribus violæ: quorum sextans, in Italicum sextarium sesamini olei demittitur, violis, vt in lilino diximus, vicißim permutatis. Apud Persas inter epulandum vsurpatur odoris causa. Nam toti corpori conuenit, præsertim cum in balneas descensum est. Sed his opitulatur corporibus, quæ calfactionẽ, laxationemq́; desiderant: grauius enim spirat, quàm vt libenter à plerisq; recipiatur.

Myrrha. CAP. LXVII.

MYrrha lacryma est arboris, quæ in Arabia gignitur, Aegyptiæ spinæ non dißimilis: è cuius vulnere defluit lacryma in subiectas tegetes, alia circum caudicem concrescit. Dicitur ex his aliqua pediasimos præpinguis, qua expressa, Stacte emittitur. Alia gabirea pinguißima, læto & pingui solo nascens, ea copiosam sudat stacten. Omnium prima est, quæ troglodytica appellatur, accepto cognomine à loco, in quo prouenit: splendens, subuiridis, ac mordens. Quinetiam

egitur tenuis quædã, quæ à troglodytica secũda
st, bdellij modo mollis, verũ odore grauiuscula,
pricis nascens. Alia caucalis cognominatur, præ-
er modũ expleta, nigra, & retorrida. Omnium
leterrima, quæ ergasima dicitur: pingui carens,
cano situ obducta, acris, ad gummi imaginẽ ver-
gens, & viribus eius ꝓxima. Improbatur amin
nea cognomine. Ex ijs pastilli fiunt, sed è pingui-
bus pingues, & odorati: è siccioribus haudqua-
quã pingues, & inodorati: minus odore pollet,
quæ oleũ non admisit, cum in pastillos digerebãt.
adulteratur macerato gummi aqua, in qua myr-
rha maduerit. Eligẽda est recens, squallore obsita,
leuis, vndiq; cõcolor, quæ confracta venas vnguiũ
modo candidas & læues ostẽdat, minutis glebis,
amara, acris, odorata, calfaciens: superuacua &
inutilis est ponderosa, coloris picei. Calfacit, cohi-
bet, soporem gignit, glutinat, siccat, astringit,
vuluam emollit, & præclusam aperit: menses &
partus celeriter extrahit cum absinthio, lupinorũ
cremore, vel succo rutæ admota: tuberculo fabæ
deuoratur in vetere tussi, orthopnœa, in laterũ pe
ctorisq; doloribus, in alui ꝓfluuio, & dysenteria:
horrores discutit, duabus horis ante febriũ acces-
siones, fabæ magnitudine pota cum pipere & a-
qua: subdita linguæ liquataq;, scabritiem arteriæ
expolit: obtusam vocẽ expedit, vẽtris tineas enecat,
contra grauẽ oris halitũ mãditur, & aduersus

alarum tædia cũ liquido alumine illinitur: gingiuas & dẽtes ſtabilit, colluto cũ vino & oleo ore: vulnera capitis illitu glutinat, medetur fractis auribus ac oſsibus nudatis, perũcta cum cochleæ carnibus. Itẽ purulentis auribus inflammatisq; cum meconio, caſtorio, & glaucio: ad varos autẽ cum caßia & melle illinitur, impetigines ex aceto purgat, defluentes capillos cũ ladano & vino myrteo illita, firmat: diuturnas deſtillationes lenit, illitis pẽna naribus: oculorũ vlcera cõplet, albugines tollit, caliginem diſcutit, ſcabritiem læuigat. Fit è myrrha, perinde atq; thure, fuligo, &, vt poſtea oſtendemus, ad eadẽ conueniẽs. Bœotica myrrha, diſſecta radix eſt arboris cuiuſdã in Bœotia naſcentis. Melior eſt quæ myrrham odoris ſuauitate repræſentat. Vis ei calfactoria ineſt, emollit diſcutitq;, ſuffimentis commodiſsimè inſeritur.

Styrax. CAP. LXVIII.

λιπαρὸς, id eſt, pinguis.

STyrax lacryma eſt arboris malo cotoneæ ſimilis. Præfertur * ſordeſcens, flauus, reſinoſus, albicantibus grumis, quàmplurimum in ſua odoris gratia permanens: qui dum mollitur, melleum liquorem reddit: qualis è Cataballis, Pißidia, & Cilicia deuehitur. Deterior niger, furfuroſus, friabilis, canoq; ſitu obductus. Cæterum lacryma inuenitur gummiũ ſimilitudine, perlucida, & myrrhæ æmula: verum perpauca manat. Adulteratur ligni ſcobe, quam vermiculi erodentes

tes

es excusserunt, melle, & iridis sedimēto, & qui-
busdam aliis. Alij ceram aut adipem odoribus
imbutū, flagrantissimis solibus cum styrace subi-
gūt, & per laxa cribri foramina in frigida aqua
veluti vermiculos exprimunt, vænundantq;. Sty-
racem hunc [quoniam in vermiculorum speciem
contrahatur] scoletiten cognominant, tanquam
syncerum imperiti approbant, nō animaduerten-
tes ad præcipuam odoris fragrantiam: si quidem
acer admodum est, qui adulterationis vitio caret.
Styrax calfacit, emollit, & concoquit: medetur
tussi, destillationibus, raucedini, grauedini, et in-
terceptæ voci: vuluæ præclusæ duritiáve laboran
ti conuenit, cit menses potu appositúq;, aluum le-
uiter mollit, si exiguum cū resina terebinthina ca-
tapotij modo deuoretur. Miscetur vtiliter discu-
tientibus malagmatis, acopisq;. Adoletur autem
& igni torretur, vt fiat ex eo, veluti ex thure, fu-
ligo, ad eadem cōueniens ad quæ thuris fuligo. Ex
eo etiam in Syria styracinū oleum componitur,
quod calfacit vehementer, & emollit: verum ca-
put dolore afficit, adgrauatq;, & soporē adfert.

Adiectum ab interprete.

Bdellium. CAP. LXIX.

BDellium alij bolchon appellant, alij madel-
con: lacryma est * saracenicæ arboris. Pro-
batur gustu amarum, translucidum, taurini glu-
tinus in morē. intus pinguæ, liquescens facilè, ligni
ac sordis expers, suffitu odoratum, vngui simile.

* vox adulterina Marcello.

Est etiamnum bdellij genus sordidum, nigrũ, vberioribus glebulis in offas conuolutũ, aspalathi odore, ex India aduectum. Defertur etiã à Petra oppido siccum, resinosum, liuescens, sed facultate secundũ. Adulteratur gummi, sed ita vitiatum non perinde gustui amaritudinẽ repræsentat, nec vsqueadeò suffitionibus odoratũ. Calfacit et emollit duritias, & turgẽtia guttura, humidasq; hernias discutit, cum ieiuna saliua dilutũ: vuluæ spiracula laxat apposituu & suffitu, & partus humiditatesq; omneis extrahit, calculos potu comminuit vrinam mouet, tußiẽtibus & à serpente percußis, vtilißimè datur: valet ad rupta, vulsa, laterũ dolores, & discursantes spiritus: malagmatis inserit, quæ cõtra duritias et neruorũ nodos ꝓsunt: cõtusũ resoluit affuso vino aut aqua calida.

Thus. CAP. LXX.

* ὑπόκιῤῥος, id est, subrufum est.

* ὁ Ἀῤῥαβίας καὶ ὁ ἐν Σμίλῳ, id est, Arabias dictũ, & quod in Smilo prouenit.

THus in ea gignitur Arabia, quæ thurifera cognominatur. Primatũ tenet in eo genere masculum, stagonias appellatũ, suapte natura rotundum: tale autem indiuiduum est; candidũ, cum frangitur, intus pingue, in suffitu statim ardens. Indicum vero *fuluescit, & colore liuet, sed rotundũ industria factitant: nam in quadrangulares formas dissectum fictilibus versant, donec rotunditatem contrahat: verum huiusmodi thus tẽpore flauescit, quod atomum aut syagrum appellant. Secundum locum habet *| Arabicum,

& in Smilo nascens, quod aliqui copiscũ vocãt, minus multò & fuluius. Est & genus aliud. cui amomite cognomen est, alioqui candidũ: quod dũ mollitur, masthiches more digitis cedit. Adulteratur * in itinere, pini resina & gũmi, quod facile deprehendi potest: siquidẽ suffitum gũmi flammã non eiaculatur, & resina in fumũ euanescit, thus verò statim ardet: idẽ maleficiũ odor prodit. Ad calfaciendũ & astringendũ pollet, oculorũ caliginem discutit, caua vlcera complet & ad cicatricem perducit, cruẽta vulnera glutinat, infrenatq; cunctas sanguinis eruptiones, etiam si cerebri mẽbranis effluat: vlcera quæ cacoëthe vocantur, & sedis & reliquarũ partium permulcet tritũ cum eo & lacte linamentũ, formicantes verrucas inter initia, impetiginesq;, ex aceto & pice illitũ, tollit: ambusta igni, pernionesq; cum suillo adipe aut anserino, & vlcera in capite manãtia cum nitro, si infricetur, sanat: paronychijs cũ melle, auribus fractis cũ pice, medetur: ad reliquos auriũ dolores cum dulci vino infunditur, inflammatæ à partu mãmæ cũ cimolia & rosaceo magna vtilitate perunguntur, additur ad arteriæ viscerũq; medicamenta, prodest sanguinis exereationi potum. sed in secunda valetudine haustũ insaniam mouet, & largius cum vino potũ interficit. In fictili mũdo thus crematur, flagrãte glebula succẽsum à lucerna, donec exuratur: post perfectam

*μετοδευόμενον, id est, artificio sè cõformatum. Sic Marc.

vstionem operire oportet, vsq; dum restinguatur: sic enim in cineres non redigitur. Aliqui ollulam æneo vase cauo circa medium perforato cingunt ad excipiendam fuligine, vt in eius metione mox ostendemus. Alij crudo fictili luto oblito, & in fornacem indito, cremant. Fictili etiam nouo viuacibus prunis torretur, dum non amplius bullet, aut pinguitudinem vaporémve emittat. facilè enim comminuitur quod perustum non est.

Thuris cortex. CAP. LXXI.

PRæfertur thuris cortex crassus, pinguis, odoratus, recens, læuis, minime scaber, sine membranis. Adulteratur admisto pini aut nucis eius cortice. sed horu index ignis est: siquide reliqui cortices suffiti nequaqua incenduntur, sed sine odore fumum eructant: thuris verò cortex ardet, & cu odoris fragrantia vapore eiaculatur. Thuris modo vtitur, & vis eadem quæ thuri, sed validior astringentiorq;. Quare potu cruentis excreationibus, vuluis fluxione laborantibus in pesso confert, ad cicatrices oculoru, & caua sordesq; efficax est. tostus scabris lippitudinibus auxiliatur.

Manna thuris. CAP. LXXII.

MAnna thuris probatur candore, micarum frequentia, & puritate. Vim habet eandem quam & thus, sed inualidiusculam. Sunt qui cribrata pini resina, ac polline, aut cortice thuris contusi adulterant: sed hæc igne deprehendun-

tur

ur. Neque enim æquè suffitu aërium vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, & permistum suaueolentiæ halitus virus habet.

Thuris fuligo. CAP. LXXIII.

FVliginem thuris sic facito: *Forcipicula, lucernis accensas singulatim thuris glebas, in nouam fictilẽ ollam cõcauã imponito: & æreo vase in medio perforato, detersa diligẽter sorde, obtegito: alterã admoueto, ex altera eius parte aut vtraque, subiectis quaternũ digitorũ altitudine lapillis, quò facilius perspici queat, si vrantur: & quà locus capax fuerit, glebulas alias supponito. et antea quàm prorsus prior gleba restinguatur, aliã imponito, donec sufficientẽ fuliginẽ videaris coëgisse. Continuò tamen externæ æramenti partes spõgia, aqua frigida madefacta, abstergãtur: ita enim tẽperato æris feruore, fuligo omnis inhærebit: quæ alioqui per leuitatẽ decidua, thuris cineribus admiscetur. Derasa itaq; fuligine, cinis cremati thuris seorsum subtrahẽdus est. Idem opus, quoad satisfactũ tibi videtur, obeundũ. Oculorũ. inflammationes mitigat, fluxiones suspendit, vlcera purgat, caua explet, carcinomata sistit. Simili modo è myrrha, resina, styrace, reliquisq; lacrymis, vligo excipitur, ad eadem conueniens.*

Picea & Pinus. CAP. LXXIIII.

PInus & *Picea generi eidem ascribũtur, sed quãdam flagitant specierũ distinctionem,*

arbores vulgò cognitæ: quarũ cortex astringit, prodest tritus & illitus intertrigini, vlceribus summũ corpus occupãtibus, ambustisq́;, cũ spuma argenti & manna. Vlcera delicatulorum acrimoniam recusantiũ, cerato myrtino exceptus, ad cicatricem perducit: tritus cũ sutorio atramẽto serpentia cohibet, suffitu partus & secundas eijcit, potus aluum sistit, vrinam mouet. Folia eorũ trita & illita inflammationes leniunt, vulnera ab inflãmatione vindicant, trita autem & decocta aceto, feruẽti collutione, dentiũ dolores mulcẽt: hepaticis vtilia sunt, drachmæ pondere in aqua aut mulsa pota. Pineæ nucis cortex & folia potu idẽ præstant. Teda earum particulatim secta si in aceto coquatur, & decocto dens colluatur, dolores leuat. Ex his etiam fit spatha acoporũ pessorumq́; cõpositionibus idonea. Quinetiam earum crematarum fuligo ad librarij atramenti cõfectionem excipitur: ea circumlitionibus efficacißimè imponitur, quibus palpebras ornant, coloremq́; mẽtiuntur, callibrephara Græci vocant: arrosis oculorũ angulis, callosis glabrisq́; genis, & collacrymationibus opitulatur. Pityides appellantur pinorum piceæq́; fructus, qui in conis inueniuntur. Vim astrictoriam habent, & aliquantum excalfacientem: tußi & pectoris vitijs auxiliãtur, per se, aut ex melle sumpti. Nuces pineæ cũ Strobili repurgatæ mãduntur, aut cũ passo aut cucumeris semine

Pityides.

bib

buntur, vrinam cient: acrimonias in renibus & vesica hebetant, stomachi rosiones leniunt: datæ cum portulacæ succo, virium infirmitatem roborant, corruptorum quoq; humorum labem obtundunt. Pineæ nuces integræ recenter arboribus decerptæ, in passo franguntur, & decoctæ vetustæ tussi ac tabitudini conferunt, si quotidie ex eo liquore terni cyathi bibantur.

Lentiscus. CAP. LXXV.

LEntiscus nota arbor est, cui toti vis inest astringendi: semini enim, folio, ramo, cortici, radicibusq;, cognatæ insunt vires. Liquamētū aūt ita fieri solet: Folia, cortex & radix in aqua coquunt, & vbi abūdè cocta refrigerataq; sunt, folia abijciuntur: aqua denuo coquit, donec mellis habeat crassitudinē. Lentiscus sua astringēdi dote, valet aduersus sanguinis reiectiones, alui profluuia, & dysenterias in potu. Itē cōtra eruptionē sanguinis è vulua, & eiusdē aut sedis procidētia. In totū acaciæ & hypocistidis vicē repræsentat. Idē facit succus è tritis folijs. Decoctū fotu caua explet, et fracta ossa ferruminat, vuluæ fluxiones sistit, nomas arcet, vrinā pellit, motus dentiū collutione stabilit. Virētes surculi calamulorum vice dētibus repurgādis affricātur. Fit è semine oleū, quod prodest cū quid astringi opus est. Lentiscus resinam gignit, quæ lentiscina cognominatur, & ab aliquibus, masticbe. Pota vtilis est

συπτικόν.

Mastix officinis.

sang

sanguinem reijcientibus, & tussi veteri: stomacho auxiliatur, sed ructum mouet. Additur in dentifricia & illitiones faciei, ad nitorē cuti cōciliandum. Palpebras oculis incommodas replicat, mãducata halitum oris commendat, gingiuas contrahit. Optima & copiosissima in insula Chio prouenit. Præfertur [nitendulæ modo] resplendescens, & cãdore Tyrrhenicæ ceræ similis, adulta, retorrida, friabilis, odorata, stridorem ædens. Viridis autem inferior est. Adulteratur thuris, resinæq; pineæ nucis mistura.

Insertũ ab interprete,

Terebinthus. CAP. LXXVI.

TErebinthus cognita arbor est, cuius folia, et semen, & cortex astringũt, & ad eadē ad quæ lentiscus cōueniunt, simili parata modo sumptaq;. Fructus esui aptus est, sed stomacho aduersatur: excalfacit, vrinã mouet, venerem excitat, contra phalangiorũ morsus cōuenienter in vino bibitur. Resine eius ex Arabia petræa defertur. Prouenit etiã in Iudæa, Syria, Cypro, Aphrica et Cycladibus insulis: sed præualet candida, perlucida, vitreo colore & in cæruleum vergente, odorata, terebinthum olens. * Terebinthina resinas omneis antecedit: proxima lentiscina, & è pinu, & abiete: has sequitur è picea & pineis nucibus resina. Natura omnibus calfacere, mollire, discutere, expurgare. tussi ac tabi conueniunt per se, aut in eclegmate ex melle, vitia pecto-

Officinis Terpẽtina.

ris

pectoris expurgant, vrinā cient, cruda concoquūt, ventrem emolliunt, palpebras commodißimè replicant, lepras tollunt, cū ærugine ac sutorio atramēto, utroq; : auribus saniem emanantibus cum melle & oleo, item in pruritu genitalium vtiles: malagmatis, acopisq; admiscentur. Laterum doloribus per se, illitu & appositu auxilio sunt.

Resinæ aliæ. CAP. LXXVII.

Liquida resina è pinu & picea, à Gallia & Hetruria conuehi solet, atq; olim à Colophone petebatur: hinc Colophoniæ sibi cognomentum vendicauit. A Gallia quoq; subalpina: quā vernaculo nomine laricē appellāt incolæ. Ea in linctu, & per se, magnopere prodest tußi veteri. Colore inter se distāt: siquidē alia cādida est, alia oleosa, alia mellei liquoris similitudine, vt lārigna. Cupressus etiā liquidā fundit resinā, quæ ad eadem pollet. Quæ verò aridarū generi ascribūtur, quædam ex pineis nucibus, aliæ abiete, aliæ picea & pinu exierūt. Eligi debet longè omniū odoratißima, transluces̄, non retorrida, neq; diluta, quandā ceræ faciem præbens, & friabilis. E picea & abiete resinæ cæteras antecedunt: odoratæ enim sunt, atq; thus odore imitātur. Præstantiores à pityusa insula deferuntur, quæ secundum Hispaniā sita est. Sed quæ è picea, nucibus pineis & cupresso manarunt, nihil ad illas, nec tantis viribus potiuntur. Veruntamen eorundem gratia quorum & illæ

illæ sumi solēt. Lentiscina terebinthinæ respōdet
Vritur resina omnis liquida in vase quadrupl
capacitatis ad humorē, qui infunditur: itaq; resi
næ cōgius, in duobus aquæ pluuiæ coquitur, sub
ctis leuibus prunis, resina aßiduè mouetur, done
omnis odor aboleatur, & friabilis & retorrid
reddatur, ac digitis cedat. Cæterùm vbi refrixit
in fictile non picatū, quod aconitū vocāt, id est n
illitū reconditur. Fiet etiā eximij candoris, si resi
na omnis eliquata prœcoletur, quò fæculenta sor
des excernatur. Vruntur quoq; sine aqua, prim
lento igne: & vbi coire cœperunt, maior carbon
strues supponitur, & triduo citra intermißion
discoquuntur, vsq; dū ante dictas naturæ suæ no
tas exuerint: mox, vt dictū est, reponūtur. Arida
vnius diei spatio decoxisse satis est. Vstæ odorati
malagmatibus, & acopis, & vnguentorū color
tionibus magnopere vtiles sunt. E resina perind
atq; thure fuligo excipit, ad circūlitiones idonea
quibus palpebras fucant, & colorē mentiuntur
Prodest glabris genis, collacrymationibus, erosisq
oculorū angulis. ex ea fit attramentū scriptoriū

Pix liquida. CAP. LXXVIII

PIx liquida, quam alij conum vocant, ē pin
guißimis pini piceæq; lignis congregatur
Optima est splendens, syncera, læuis. Contr
venena, phthisin, purulentam excreationem, tus
ses, suspiria, & pectoris humores qui difficilè ex
tußiu

tußiuntur, efficax eſt, eclegmate cyathi menſura cum melle dato. Tonſillarũ & *vuæ inflãmationes, anginæq; vtiliter perungũtur: purulẽtis auribus infunditur cũ roſaceo, & illinitur cũ trito ſale ſerpentiũ morſibus: adiecta verò pari cera ſcabros vngues extricat, impetiginesq; emendat: vuluæ duritias ac ſedis tubercula diſcutit: cũ farinaq; hordacea & pueri impubis vrina decocta, ſtrumas rumpit: cohibet vlcera quæ ſerpũt, cum pineo cortice, aut ſulphure, aut furfuribus illita.* Cæterùm *cũ thuris manna & cerato profundos vlcerũ ſinus conglutinat, rimis ſedis & pedũ, magno auxilio illinitur: vlcera replet, et cũ melle purgat: quin & cũ vna paſſa, & melle carbunculos, & putrida vlcera emarginat, diſrumpitq;, erodentibus medicamẽtis, quas ſeptas vocãt, probè immiſcet.*

Picinum oleum. CAP. LXXIX.

E *Pice fit quod piſſelæon appellãt, ſeparato liquore aquoſo, qui ſupernatat pici, ſicut ſerũ lacti.* Nam *expanſa, quandiu pix coquitur, ſupra cortinam vellera pura madeſcunt, acceptoq; halitu eius exprimuntur in vas.* * Quas *pix liquida præbet vtilitates. alopecias capillo replet cum farina hordeacea illitum, quibus & liquida pix medetur, iumentorum vlcera ſcabiemq; emendat.*

Hæc deſunt, καὶ τοῦτο ἂν γίνεται ἐφ' ὅσον ἂν χρόνον ἡ πίσσα ἕψηται.

Fuligo liquidæ picis. CAP. LXXX.

F*It hoc modo è liquida pice fuligo: In lucerna noua quæ ellychnium habeat nonnihil picis*

incendito, lucernamq́; fictili vase in clibani speciem conformato, superius in angustum fornicato, inferius perforato, vt clibani esse solent, operito, & adoleri sinito: consumptoq́; liquore nouum infundito, quoad sufficientẽ vsui fuliginem collegeris. Vis ei astringens, acrisq́;. Vsui est ad pigmenta quibus palpebras linunt & venustãt, & ad circumlitiones. Item vbi glabris genis pilos restitui oportet, ad imbecilles lacrymososq́; oculos, insuper ad eorundem vlcera non inutilis est.

Pix arida. CAP. LXXXI.

L*Iquida pix decocta in spissam coit, quam vocant aliqui palimpissam: quo in genere quædam visci modo lentescit, boscas cognominata: altera sicca est. Probatur pura, pinguis, odorata, subrufa, resinosa. Talis Brutia & Lycia, picis resinæq́; simul naturam habentes. Calfactoriam vim habet: dura emollit, pus mouet, tubercula pannosq́; discutit, vlcera replet, vulnerariis medicaminibus commodè permiscetur.*

Zopissa. CAP. LXXXII.

Z*Opissam aliqui aiunt derasam nauibus resinam cum cera, quam alij apochyma appellant. Ea dissipandi naturam habet: quoniam marino sale macerata sit. Alij pineam resinã hoc nomine vocauerunt.*

Bitumen. CAP. LXXXIII.

B*Itumen Indicum cæteris anteponitur. Cuius*

prob

probatio est, vt purpura modo splẽdeat, sitq; ponderosum, ac validum odorẽ vibret. Nigrũ autem & sordidũ, vitiosum est. Adulteratur pice. Gignitur in Phœnice, Babylone, Zacyntho, & Sydone. Liquidũ inuenitur in Agragantino Siciliæ, fontibus innatãs, quo vtũtur ad lucernarũ lumina, olei vice. Hallucinãtur, qui id Sicilicum oleũ nominant: nanque liquidi bituminis genus esse constat.

Pissasphaltum. CAP. LXXXIIII.

NAscitur in Apolloniatarum agro circa Epidaurum, quæ pissasphaltos appellatur. Ea Cerauniis montibus deuoluta, impetu fluminis rapitur, æstuq; in litus expuitur, illic coacta in glebas, mistam bitumini picem redolet.

Naphtha. CAP. LXXXV.

NAphtham vocant Babylonii, bituminis colamen, colore candidum: inuenitur etiam nigrum. Vis ei ignium rapax, ita vt ex spatio protinus in eam trãsiliant. Ad suffusiones oculorum, & albugines vtilis. Bitumen omne discutit, glutinat, emollit, ab inflammatione tuetur: vuluarum procidentia, strangulationesq; olfactu, suffitu, impositu, emẽdat: comitiales morbos suffitum deprehendit, gagatæ lapidis more: purgationes mulierũ cum vino, & castorio potũ elicit, tussim veterem & anhelitum adiuuat, serpentium morsibus, coxẽdicum laterumq; doloribus auxiliatur, datur cœliacis in catapotio deuorandũ, cum aceto potum

discutit sanguinē concretum, dysentericis cū ptisana liquatū infunditur, destillationibus suffitione medetur, mitigat dentium dolores oblitum, cæterum pilos incommodos siccum replicat, specillo impositum: concalfactum autem, & cum farina hordeacea, nitro & cera illitū, podagris, articulorum doloribus, lethargicisq; prodest. Pissasphatos eadem, quæ pix & bitumen, si misceatur, potest.

Cupressus. CAP. LXXXVI.

CVpressus refrigerat, & astringit. Cuius folia ex passo, & exiguo myrrhæ pota, vesicæ rheumatismis, & vrinæ difficultati auxiliātur. Pilulæ autē ex vino tusæ in dysenteria, alui fluxione, tussi, & orthopnœa, aut si reijciatur sanguis, cōuenientissimè bibūtur: earū decoctū eosdē præbet effectus: tusæ cū fico duritias emolliūt: nariūq; polypo medētur: in aceto coctæ, & cū lupinis detritæ scabros vngues eijciūt, hernias intestinorū plapsu erūpētes illitu reprimūt. Folia eadē præstāt. Pilulæ cū arboris coma suffitæ, culices abigere existimātur. Folia trita & imposita, vulnera conglutināt: sanguinē supprimūt, capillū ex aceto tingūt, illinūtur per se, aut cū polēta ignibus sacris, vlceribus q̄ serpūt, carbūculis & oculorū inflāmationibus, admota cum cerato stomachum corroborant.

Iuniperus. CAP. LXXXVII.

IVniperi genera duo: altera maior, altera minor, vtraq; acris est. Excalfacit, & vrinā mouet,

uet, accensa serpentes fugat. Baccarum nonnullæ nucis iuglandis magnitudine nonnunquam grandescere, aliæ * nucem Ponticam æquare inueniuntur: rotundæ, odoratæ, in mandendo dulces, subamaræ, quæ arceuthides etiam, id est baccæ iuniperi, nominantur. Modicè calfaciunt, & astringunt, stomacho vtiles: cōtra pectoris vitia, tussim, inflationes, tormina, & serpentium ictus efficacissimè bibuntur: vrinam cient, vnde ruptis, conuulsis, & vuluæ strangulatui subueniunt. Folia acrimoniam habent: ideò tam ipsa, quàm eorum succus ex vino contra viperarū morsus illini aut bibi prodest. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. Ramenta ligni deuorata interficiunt. *Auellanā intellige.

Herba Sabina. CAP. LXXXVIII.

SAbina duorum generum est. Vna folijs cupresso similis, spinis horridior, grauiter olens, acris & feruens: arbor est coactæ breuitatis, quæ sese magis in latitudinē fundit: huius folijs nōnulli pro suffitu vtuntur. Altera tamarici folio similis est. Vtriusque folia nomas sistunt, collectiones illitu mitigant, & cum melle nigritias sordesq; repurgant, carbunculos cum vino pota rumpunt, sanguinem per vrinam eliciunt, partus apposita extrahunt, & suffitu idē præstant, vnguentis calfacientibus immiscentur, & priuatim gleucino.

Cedrus. CAP. LXXXIX.

CEdrus arbor magna est, ex qua picem colli-

gunt, quæ cedria vocatur: iuniperi modo baccas parit: baccarũ myrti magnitudine, rotundas. Cedria optima est crassa, perlucida, grauis odoris: quæ dum effunditur, guttatim non dißipata coit. Cui ea vis inest vt defuncta corpora conseruet, & viuentia corrumpat: qua ex causa mortuorum vitam aliqui appellauere. Vestimenta quoq;, & pelles eximia calfaciendi & siccandi dote, corrũpit: magni ad ocularia medicamenta vsus, quippe illita oculis claritatem affert, albugines cicatricesq; detergit, instillata autẽ cum aceto vermes auriũ necat, cum hyssopi decocto infusa sonitus sibilosq; sedat, cauis dentium indita eos frangit, & dolores leuat, idem facit cum ex aceto colluitur: peruncto ante coitum genitali abortiuum fieri constat, anginæ ea perunguntur, tonsillarum inflammationibus auxilio est, lendes pediculosq; illitu enecat, cerastæ morsibus cum sale imposita subuenit, cõtra hausta leporis marini venena, in passo sumpta, auxiliatur: in elephãtia, aut linctu, aut perunctione proficit: pulmonum vlcera purgat, & si cyatus eius sorbeatur, persanat: uermes & tineas subter indita necat, & partus extrahit. Fit & oleũ, à cedria separatum, dum coquitur, velleribus supra halitũ eius expansis, vt in pice. Eiusdem ad omnia vsus: priuatim vehementer perunctum scabiem quadrupedũ, canum, boumq; persanat: inhærentes ricinos enecat, vlcera quæ ex tõsura acceperunt,

Cedrus mortuorũ vita dicta.

runt, ad cicatrices perducit. Cedrides cedri fructus vocantur. Calfactoriam vim habent, stomacho aduersantur, auxilio sunt tußi, conuulsis, ruptis, stranguriæ: menses cient, ex polline piperis poti: contra haustum leporẽ marinum in vino sumuntur, serpentes fugantur, peruncto ex adipe ceruino aut medulla, corpore: in antidota addũtur. Fuliginem, quomodo ex pice, congeri oportet, quæ eandem, quam picea fuligo vim præbet.

Laurus. CAP. XC.

LAurus quædam tenui folio constat, altera latiore. Vtraq; excalfactoriam naturã habet, & emollientem. Vnde decoctum earum in muliebres insessus additũ, vuluæ & vesicæ vitijs conuenit. Virẽtia folia sensim substringunt: illita quoq; ac trita vesparũ apiumq; ictibus opitulantur, eadem cũ polẽta & pane illita inflammationem omnẽ mitigant, sed pota stomachũ effundũt, & vomitiones mouent. Lauri baccæ magis, quàm folia calfaciũt: ergo in eclegmate tritæ cũ melle vel passo prosunt tabi, orthopneæ, & omnibus thoracis rheumatismis: cõtra scorpionũ ictus ex vino bibũtur, vitiligines emaculãt. Succus baccarũ vtilißimè auriũ dolori, & grauitati instillatur, cũ vino vetere, & rosaceo. In medicamenta autẽ adijciuntur, quæ neruorũ laßitudines reficiũt, acopa vocãt: & ad vnguẽta, quæ calfaciũt, & discutiũt. Cortex radicis calculos rumpit, partus necat, hepaticis

prodest, tribus obolis in vino odorato potus.

Platanus. CAP. XCI.

T*Enerrima platani folia in vino decocta, mox illita, oculorũ fluxiones sistunt, tumores, & inflammationes leuant. Decoctus cortex in aceto, dẽtes in dolore colluit. Virides pilulæ in vino potæ, serpentiũ morsibus auxiliãtur: exceptæ autem adipe, igni ambusta sanant. insidens foliorum pilularũq; lanugo, oculos & aures offendit.*

Fraxinus. CAP. XCII.

F*Raxinus arbor nota est, cuius foliorum succus, & ipsa peruncta, aut ex vino pota, viperarum ictibus auxiliantur. Corticis cinis ex aqua illitus lepras eximit. Ligni ramenta, scobemq; potu perniciem afferre tradunt.*

Populus. CAP. XCIII.

P*Otus albæ populi cortex vnciæ vnius pondere, ischiadicis ac vrinæ stillicidio prodest. Abortiuum fieri tradunt, si cum mulino rene biba tur. Folia quoq; cũ vino post purgationes pota, idẽ præstare produtur. Tepens foliorũ succus vtiliter auriũ dolori instillatur. Pilulæ, quæ primo foliorũ partu exiliunt, illitæ cũ melle, oculorũ hebetudi ni medẽtur. Memoriæ prodiderũt, corticẽ albæ po puli, & nigræ particulatim cæsum, & sulcis ster coratis mandatũ, omni tẽpore anni edules fungos proferre. Populi nigræ folia cũ aceto illita, magna vtilitate podagricis doloribus illinũtur. Resinam*

popu

populus fundit, quæ in malagmata additur. Semẽ potũ ex aceto comitialibus vtile est. Lacrymã populorũ cõmemorãt, quæ in Padum amnem defluat, durari, ac coire in succinum, quod electrum vocant, alij chrysophorum. Id attritu iucundum odorem spirat, & aurum colore imitatur: tritum potumq; stomachi ventrisq; fluxiones sistit.

De ortu electri multa lib. vltimo, cap. 3. et 4. apud Plin.

Macer. CAP. XCIIII.

MAcer ex Barbaria aduehitur, cortex flauescens, crassus, gustu perquàm astringens: qui contra cruentas excreationes, dysenterias, & alui fluxiones bibitur.

Vlmus. CAP. XCV.

VLmi & folia & cortex & rami, vim habẽt spissandi. Folia trita ex aceto ad lepras efficaciter illinuntur, vulnera glutinant, sed multò magis corticis tilia, si fasciæ loco intorqueatur: nam in lori morẽ flecti potest. Crassior cortex in vino aut aqua frigida vnciatim potus, pituitas trahit: fracta ossa celerius solidescũt, si decocto foliorũ corticis aut radicis foueãtur Humor in folliculis enascens prima germinis eruptione, cuti illitus nitorẽ inducit, faciemq; splendidiorem præstat. Qui dum siccatur, in animalia abit, quæ culicum formam gerunt. Folia cum tenerescunt cocta, olerum more ad obsonia vsurpantur.

Lignorum marcor. CAP. XCVI.

EX caudicibus lignisq; veteribus caries cõge-

ritur, quæ farinæ modo illita, vlcera purgat, et ad cicatricē perducit: serpentia cohibet, si cum pari aniso & vino subacta, linteisq; imposita illinatur.

Harundo. CAP. XCVII.

IN harundinum genere quædam nastos, id est farctior, vocatur, ex qua sagittæ factitari solent. Alia fœmina, qua tibiarum ligulas efficiunt. Alia quòd fistulis addicta sit, syringias: cui multum inest carnis, crebris cincta geniculis, ad librorum conscriptionem accommodata. Alia crassa, concaua, apud omnes nascēs: quæ à quibusdam cypria, ab aliis donax appellatur. Alia phragmites seu vallatoria, gracilis, candicans, vulgò cognita: cuius trita radix per se, aut cum bulbis suis illita, spicula aculeosq; corpore extrahit: luxata, lumborumq; dolores cum aceto mulcet. virentia folia tusa & imposita ignibus sacris medentur, & cæteris inflāmationibus. Corticis cinere perunctæ cum aceto alopeciæ sanantur, paniculæ lanugo si aures intrauerit, exsurdat. Eundem effectum implet harundo quæ cypria dicitur.

Papyrus. CAP. XCVIII.

PApyrus qua chartæ fiunt, nullis non cognita, præcipuæ in medicina vtilitatis, ad laxandas fistulas: madefacta lino inuoluitur, vsque dum inaruerit: constricta enim atque immissa in hiatum, humore completur, & intumescendo fistulas operit. Habet nescio quid alimēti radix: itaq;

Aegyptij eam mandunt, succum tantum deuorantes, & mãsam expuunt. Ipsis radicibus pro ligno vtuntur. Crematæ papyri cinis depascẽtia vlcera cum omnium partium, tum oris maximè, cohibet: verum melius id combusta charta præstat.

Myrica. CAP. XCIX.

MYrica seu tamarix arbor vulgo cognita est, cum apud pigras & stagnantes aquas enascatur, fructum quasi florem; ferens compage muscosum. Aegyptus Syriaq; alteram gignunt mitiorem, syluestri cæt.ra similem. Fructum parit gallæ proximum, inæqualiter astringentem gustu: quo conuenienter vtimur vice gallæ in medicaminibus oculorum orisq;. Datur cruentæ excreationi in potu, & cœliacis, & cõtra profluuia fœminarum, regium morbum, & phalangiorum morsus: illitus tumores inhibet. Cortex in eosdem vsus adhibetur. Decoctum foliorum cum vino potum, lienem absumit: ad dolorem dentium in collutionibus salutare, & mulieribus fluxioni vuluæ opportunis in desessionibus, phthiriasi lendibusq; circunfusum prodest, abundantiã fœminarũ sistit impositus arboris cinis, potorios calices è caudice lienosis moliuntur, quò datus in his potu proficiat.

Officinis Tamariscus.

Erica. CAP. C.

ERica * fruticosa arbor, myrice similis, longè minor: cuius flore apes reprobũ mel efficiũt, tã flos quàm coma serpẽtiũ ictibus illitu medetur.

*Plin. fruticẽ dicit.

Acacalis. CAP. CI.

ACacalis fructus est nascētis in Aegypto fruticis, seminis myricæ quadamtenus similis: cuius aqua in qua maduerit, ad collyria additur, quæ ad excitandam oculorum aciem conueniunt.

Rhamnus. CAP. CII.

RHamnus fruticat in sepibus, ramos ferens rectos & aculeos in acutæ spinæ modū, folijs paruis, oblongis, suppinguibus, teneris. Alterum ei genus candidius. Tertiū nigrioribus latioribusq; folijs constat, & quadámtenus rubētibus: cuius rami quinûm ferè cubitorum longitudinem implent, spinosiores quidem, sed infirmioribus minusq; rigētibus aculeis. Fructum ædit latū, candidum, tenuem, folliculari specie, *verticillo similē. Omnium folia igni sacro, & serpentibus vlceribus, efficaciter illinuntur. Fama est ramos huius valuis fenestrísve impositos, veneficia depellere.

* ἐοικὸς ἀσφοδέλῳ, id est, asphodeli fructui similē.

Halimus. CAP. CIII.

HAlimus frutex est sepimentis idoneus, similis rhamno, sine spinis, folijs oleæ, sed latioribus: nascitur in sepibus & maritimis. Folia decoquuntur ciborum gratia. Radix, conuulsa, rupta, torminaq; mitigat, drachmæ pōdere in aqua mulsa pota: eadem lactis vbertatem facit.

Paliurus. CAP. CIIII.

PAliurus frutex cognoscitur aculeatus, durus, cuius semen pingue & fuliginosum inuen

uenitur: quod potum tußi opitulatur, vesicæ calculos comminuit, serpentium ictibus aduersatur. Folia & radix astrictoriam vim habent: quorũ decoctum potu aluum sistit, vrinam trahit, contra venena & serpentiũ morsus auxiliatur. Radix recentia tubercula, tumoresq; omneis discutit, trita & imposita.

Acuta spina. CAP. CV.

ACuta spina, quam pyrinã aut pityanthem aliqui vocant, arbor est pyrastro similis, spinosa valde & minor, baccas profert myrti, plenas, rubras, fragiles, & intus nucleum: radicem multifidam, altè descendentem. Huius baccæ potu aut cibo, alui profluuium, & abũdantiam fœminarum sistunt. Radix illita aculeos & spicula extrahit, abortum fieri tradunt, si ter radice venter, aut sensim feriatur, aut perungatur. Officinarũ Berberis.

Rubus canis. CAP. CVI.

FRutex est arboris instar, rubo longè maior: folia fert multò latiora myrto, robustis circa ramos spinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ simili, qui per maturitatem fuluescit, & flocculos intus continet. Fructus exemptis interioribus floccis arefactus, aluum sistit: feruefacti enim ij in vino, mox poti, arteriam infestant.

Ligustrum. CAP. CVII.

LIgustrum arbor est oleæ folijs circum ramos similibus, latioribus, mollioribus, & Officinis Alcanna.

colore

colore viridioribus: flore candido, muscoso, odorato: semine sambuci, nigro. Optimum nascitur in Canope & Ascalone. Folia astrictoriam vim habent: quare commanducata vlceribus oris medentur, illita feruidis inflammationibus, carbunculisq; prosunt, decocto eorundem igni ambusta fouentur, capillum rufant trita folia, quæ in radicula succo maduerint. Flos ex aceto fronti illitus, capitis dolorem sedat Cyprinum oleum quod ex eo fit odoratum, excalfacit, emollitq; neruos: si quæ feruenti natura prædita sint, assumat.

Tilia. CAP. CVIII.

Tilia arbor est ligustri magnitudine, folijs oleæ, nigrioribus & latioribus, fructu *lentisci, nigro, subdulci, racematim cohærente, asperis nascitur. Huius folia astringũt: ad eadem vtilia ad quæ oleaster, cum astrictione est opus: maximè ad oris vlcera, commãducata, aut si decocto colluantur: pota vrinam ac menses cient.

*χρίνος.

Cistus. CAP. CIX.

Cistus, quẽ aliqui citharon, aut cissarõ vocãt, ramosus frutex est, sed improcerus, foliosus, saxosis locis nascẽs, folijs rotũdis, acerbis, hirsutis. flos *masculo vt mali punicæ, fœminæ albet. Vis astringẽs: vnde flores in vino austero bis in die poti, psunt dysentericis, & nomas per se illiti cohibent, vetustati vlcerũ, & igni ambustis cũ cerato medẽtur. Hypocistis, orobethrõ, aut cytinus à nõnul

* Vox ex Plinio reposita.

ullis cognominata, iuxta cisti radices nascitur, oris punici similitudine. Quædã rufa, altera her acea, tertia candida. Liquatur acaciæ modo. Ali ui tamẽ exiccãt, fractãq; macerãt, & incoquũt, eliquaq; vt in Lycio prosequuntur. Vires acaciæ abet, verum aliquanto magis siccat, & astrin-it. Prodest dysentericis, cœliacis, sanguinem ex-reãtibus: fœminarũ profluuio & pota et indita.

Ladanum. CAP. CX.

EST & alterum cisti genus, ledon à nonnullis appellatum, frutex simili modo nascens, lon-ioribus folijs & nigrioribus: quæ verno tempo-e quiddã contrahũt pingue. Foliorum vis astrin ens, ac eosdem quos cistus effectus præbens. Fit x eo quod ladanum dicitur. Siquidem cum cisti rondes pascuntur capræ, hirciq;, pinguitudinem onspicuè barba carpunt, & suo lentore villosis ruribus adhærescentem reportant: quam depe-tentes incolæ, colantesq; cogunt in offas, & ita recondunt. Alij verò attractis funiculis, insiden-tem fruticibus lentorem abstergunt, conglome-rantq; in ladanũ. Maximè probatur odoratum, subuiride, facilè mollescens, pingue, quod arenas non collegit nec squalore obsitũ est, resinosum qua-le in Cypro gignitur. Arabicum verò Libycumq; vilius. Natura ei spissandi, calfaciendi, mollien-di: ora venarum patefacit, capillum fluentem con tinet, addito vino, myrrha, & myrteo oleo: cica-

Colligendi ladani modus.

trici

tricibus decorem reddit, cum vino illitũ: medet
aurium doloribus, cũ hydromelite aut rosaceo i
fusum: suffitus secundas eijcit, peßis immißtũ v
uæ duritiem sanat, in medicamẽta quæ dolorẽ f
simq; finiũt, & malagmata vtiliter inseritur: a
uum sistit cũ vino vetere potum, & vrinam cie

Ebenus. CAP. CXI.

EBenus optima habetur æthiopica & nigr
nullos habẽs venarum discursus, factitij c
nus læuore: cùm frangitur densa apparet, mord
gustu, atque leniter astringens. Suffitur iucun
odore supra carbones, sine fumi tædio. Recens au
tem ad ignem prolata, ob pinguitudinem accen
ditur, & trita ad cotem rufescit. Altera est ind
ca, internatis segmentis candicantibus, & mo
dicè fuluis, item frequentibus maculis: cæterum
prior, bonitate antecedit. Apud quosdã sesamina
aut spinea ligna consimilia pro ebeno væneunt
quod discernitur ex eo, quòd fungosa sunt, & in
purpureas assulas resoluuntur, nihil mordacitati
in gustu, nec redolentiæ in suffitu præferentia.
Caliginem oculorum absterget, ad veteres destil-
lationes pustulasq; mirũ in modum pollet: si quis-
piam facta ex eo coticula collyrijs vtatur, melius
proficiet. Ad oculorum medicamenta efficax est, si
scobes ramentáve vino Chio die noctuq; macera-
ta, in collyria digerãtur. Nõnulli prætrita ipsa ex
colant, reliquaq; eundẽ in modũ peragũt. Alij pro
vi

vino aqua vtuntur. Vritur in fictili nouo, donec in carbones redigatur. Lauatur plumbi vsti modo, & ita siccis scabrisq; lippitudinibus conducit.

Rosa. CAP. CXII.

ROsa refrigerat & astringit, sed sicca multò magis. Succus recentibus folijs exprimitur, desectis forfice vnguibus (sic appellãtur candidæ foliorum partes) reliquum in pila premi & teri debet in vmbra donec cogatur, & ita ad oculorum circumlitiones recondi. Siccantur etiamnum folia rosarum, continuò versata, ne muceãt, néve situs in ijs insideat. Aridis rosis & in vino decoctis expressus liquor, facit ad dolores capitis, aurium, oculorũ, gingiuarum, sedis, recti intestini ac vuluæ, penna illitus aut infusus. Eadem sine expreßione tusa, præcordiorum inflãmationibus, humidis stomachi vitijs, igni sacro illini prodest: siccis ac tritis femina asperguntur. Misceri solent vulneratijs antidotis, atq; cõpositionibus, quas antheras vocant. Folia vruntur in calliblephara. Flos qui in medijs rosis inuenitur, siccatus, gingiuarũ fluxionibus efficaciter inspergitur. Capita pota citam aluũ, & cruentas reiectiones sistunt. Quid vnguis in rosa.

Rosei pastilli. CAP. CXIII.

PAstilli quos rhodides vocant, hac ratione conficiuntur: Rosarum viridium, quæ nullo antea humore madefactæ extabuerint, drachmæ quadraginta, Indicæ nardi drachmæ decem

cem

cem, myrrhæ drachmæ sex, tritæ digeruntur in pastillos, qui triũ obolorum pondus æquent: siccatiq; in vmbra, in fictili non picato, atq; obturato reconduntur. Alij adijciunt costi drachmas duas, iridis Illyricæ totidẽ, & vinum Chium cum melle miscent. Mulieribus monilium vice collo circundato vsui sunt, ad retundendum graue sudoris virus. Tritis etiã vtũtur ad illitiones & diapasmata, quæ fiũt ad sudores coërcendos, ita vt à balneis inarescant corpora, dein frigida aqua abluantur.

Lycium. CAP. CXIIII.

LYcium, quod aliqui pyxacanthan vocant, arbor est spinosa, ramis trium cubitorum, aut longioribus: folijs buxi, densis: fructu piperis, nigro, læui, amaro, densoq;: cortice pallido, non dissimili lycio madefacto: radicibus multis, obliquis, lignosis. Nascitur plurimum in Cappadocia, Lycia, & plerisq; alijs locis. Aspera loca amat. Succi extrahendi ratio hæc est: Rami cum radiculis tusi & antè per multos dies macerati coquuntur, tum abiectis lignis itidem liquor, donec mellis crassitudo fiat. Adulteratur id lycium, adiecta decoctioni amurca, aut absinthij succo, aut felle bubulo. Innatans spuma inter coquendum exempta, oculorum medicamentis additur: reliquo ad alia vtuntur. Simili modo fit lycium, semine expresso & insolato. Optimũ quod vri potest, restinctumq; rubẽtem spumam ostendit, gle-

bis extrinsecus nigris, intus, cum fregeris, rufis, *odore minimè viroso, cũ amaritudine adstringens, crocino colore (cuiusmodi Indicũ est) cæteris præstãtius atq; efficacius. Lyciũ adstringit, caliginem oculorũ discutit, genarũ scabiem, pruritus, veteresq; fluxiones sanat: facit ad purulẽtas aureis, exulceratas gingiuas, tonsillas, labiorũ fissuras, sedis rimas, attritusq; illitũ: cœliacis, dysentericis, potũ inditumq; cõuenit: datur sanguinẽ excreantibus & tußi, ex aqua: contra rabiosi canis morsus in catapotio deuoratur, aut in aqua bibitur: flauos facit pilos: reduuijs, vlceribus quæ serpunt aut putrent, medetur: fœminarũ profluuia appositũ sistit: rabiosorũ ictibus ex melle potum, aut vice catapotij deuoratum, auxiliatur.* Tradunt Indicum fieri lycium, ex frutice lonchitide appellato: ea spinarum generi ascribitur, ramos rectos habens ternûm cubitorum longitudine, maiorésve, rubo craßiores, à radice numerosos. Fractus cortex rubescit, folia oleæ similia. Herba in aceto decocta proditur lienis inflãmationibus & regio morbo mederi, & fœminarũ purgationes elicere. Asseuerãt etiã crudam in potu, eosdem effectus præstare. Semen cyatho dimidio potum, pituitam expurgare: venenis quoq; auxilio esse.

* Ita ex Plinio.

* Videntur Marcello quæ hinc sequuntur, notha.

Acacia. CAP. CXV.

Acacia in Aegypto nascitur spina instar arboris, fruticosa, non se in rectum attollens.

*Non est genuina officinarum Acacia, quãuis eadem vi ac natura prædita,

Florem habet candidũ, & semen lupino simile in folliculis, ex quo succus expressus siccatur in vmbra, niger ex maturo semine, subrufus ex viridi. Eligatur modicè rufus et odoratus, vt in hac arbore esse potest. Aliqui exprimunt ex folijs & semine succũ. Manat et gummi ex ea spina. Vis ei ad spissandũ, refrigerandumq; efficax. Succus oculorum medicamẽtis vtilis: valet ad ignem sacrum: vlcera quæ serpũt, perniones, pterygia, et oris vlcera: procidẽtes oculos reprimit, mensiũ abundantiam sistit, prociduã vuluã cohibet: citã aluũ supprimit, aut potus aut subter inditus: capillos denigrat. Lauatur oculorũ medicamẽtis, trito in aqua, mox effuso quod cõcreuerat, donec pura extet aqua: et ita cogitur in pastillos. Vritur etiã in cruda fidelia, donec fictile formacibus percoquatur: torreturq; in carbonũ halitu perflata. Spinæ decoctum solutos artus fotu committit. Præfertur eius spinæ gummi, quod in vermiculorũ speciem contrahatur, & vitri modo perluceat, ligni expers: proximum est candidum: sordidum verò ac resinosum inutile. Cutis meatus obstruit, & medicamentorum quibus admiscetur, acrimoniam hebetat, ambustis ex ouo illitum, pustulas non patitur erumpere. Alterum acaciæ genus in Cappadocia Pontoq; prouenit, Aegyptiæ spinæ similitudine, longè minus, tenerius, humile: aculeorum vallo munitur, folia habẽs rutæ. Semen len-

ticula

ticula minus fert autumno, in loculis cõnexis, ternûm quaternúmve capacibus. Succus eius adstringit, viribus inferior, & ocularibus medicamentis inutilis.

Vitex. CAP. CXVI.

Vitex siue lygos frutex est in arborem assurgens, nascitur in fluminũ ripis, asperisq; locis, ac torrentiũ alueis: ramos gerit longos, fractu peruicaces: folia oliuæ, sed molliora. Duo genera eius, vna harũ album florẽ mittit cũ purpureo: altera tantũ purpureũ, & semen, vt piper. Excalfactorias vires habet, & adstrictorias. Semen eius potũ venenatis ictibus, aquæ quæ cutẽ subiit, lienosisq; auxiliatur: lac euocat, mẽses ciet: drachmæ põdere in vino potũ: genitura exoluit, caput tentat & soporẽ affert. Decoctũ herbæ & seminis in desessione, mulieribus vuluæ malo opportunis opitulat̃, itẽ inflãmationibus: purgationes moue, semẽ cum pulegio potũ, etiã suffitu vel appositu: capitis dolorẽ dissoluit illitum, instillatur cum aceto & oleo capiti in lethargo & phrenitide. Folia suffitu aut substratu fugant venenata: illita quoq; serpentiũ morsibus auxiliantur: testium duritias cũ butyro & foliis vitiũ emolliũt: rimas sedis semen cũ aqua illitum mitigat, & cũ foliis medetur luxatis, vulneribusq;. Virgam qui manu teneat dum iter facit, negatur intertriginẽ sentire. Agnum, quasi dicas castum, vocant Græ-

Barbaris agnus castus.

Nominum agni & lygi ratio.

ci, quoniam matronæ in thesmophorijs Atheniensium castitatem custodientes, folijs huius cubitus sibi sternunt. & lygon quasi vimen, propter inuictam ferè ramorum flexilitatem.

Salix. CAP. CXVII.

SAlix vulgo nota est: cuius semen, folia, cortex & succus spissandi vim habet. Trita folia cũ exiguo pipere & vino pota, ileosis subueniũt: sumpta per se & cũ aqua præstãt mulieribus ne cõcipiant. Salignum semen in potu sanguinem expuentibus prodest: cortex eosdem præbet effectus. Corticis cinis admisto aceto maceratus, illitus clauos & callos tollit. Ex folijs & cortice succus cũ rosaceo in calyce punici calfactus, auriũ doloribus auxiliatur. Decocto eorum podagras foueri vtilissimum: furfures purgat in corpore. Excipitur succus qui manat ex ea cum floret, exciso cortice. in plaga enim cõcretus humor inuenitur, qui ad purgãda, quæ obstãt oculis, suam vim præbet.

Syluestris olea. CAP. CXVIII.

SYluestris oleæ, quam Latini oleastrum appellant, alij Aethiopicam oliuam, folia astringunt: trita autẽ & imposita ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos, reduuias nomasq; cohibent: crustas emarginant cum melle illita. Quinetiam sordida vlcera repurgant: inflammationes panosq;, cum melle imposita discutiunt: cutem à capite vulsam conglunant:

nant: oris vlceribus, & priuatim infantium, cõmãducata medentur. Succus & decoctũ eosdem habent effectus: sanguinis eruptiones, ac muliebre profluuiũ, admotus succus inhibet: vuæ oculorũ, pustulisq; prodest: vlcera & veteres defluxiones sistit, (quapropter in collyria additur.) ad genarum erosiones perquàm vtilis. Exprimitur succus tusis folijs, affuso vino aut aqua, siccatusq; sole in pastillos digeritur: sed longè validior ad recondendum succus habetur, qui cũ vino quàm cum aqua expressus est. Auribus subuenit, siue vlcerentur, siue pus effluat. Folia cõuenienter cœliacis cum farina hordeacea illinuntur: Vruntur cũ floribus folia, vt spodij vicẽ cinis præstet, in cruda olla, oblito ore luto, vsquedũ figlinum percoquatur: restinctaq; vino & rursus subacta, eodem modo vtuntur, postremo cerusæ modo elota coguntur in pastillos. Huiuscemodi cinerem in medicamẽtis oculorũ constat spodio nõ cedere, sed eisdem viribus præditũ esse putandũ est. Foliorũ satiuæ oleæ eadem vis intelligitur, sed aliquanto inferior: vnde ocularibus medicamentis ob suam mitiorẽ vim cõuenientior est. Sudor ligno vireuti accenso manans, illitu sanat lichenas, furfures & scabiem. Oleaginum semen illitum medetur furfuribus, et vlceribus quæ depascũt vorantq;: quod autem intra nucleum est, ex adipe & farina scabros vngues excutit. Colymbades tritæ & ambustis il-

litæ pustulas gigni prohibent, sordida vlcera purgãt, muriæ succus collutas gingiuas cõtrahit, & motus dentiũ firmat. Oliua flaua & recẽs stomacho vtilior est, vẽtri difficilis: nigra autẽ et matura corruptioni opportuna est, stomacho aduersatũ, oculis nõ cõuenit, capitis dolorem mouet, arefacta illitu depascẽtia vlcera sistit, et carbũculos emarginat. Oleũ syluestris oliuæ gingiuis putri vligine laborãtibus colluitur, dentiũ mobilitates stabilit, calfacti fotus gingiuis fluxiõe laborãtibus vtilis est: lanã enim specillo circumligatã oleo madefacere oportet, et gingiuis admouere, donec albæ spectetur.

Lacryma æthiopicæ oleæ.
CAP. CXIX.

LAcryma quam æthiopica olea stillat, scammonio similis quodámtenus est, fulua, stillis exilibus constans, mordax: quæ autem ammoniaci, aut gummi similitudinem refert, colore nigricans, nec gustu mordens, superuacua est. Nostrates oleæ, oleastriq́;, similem lacrymã sudant, quæ commodè ad oculorum hebetudines illinitur: cicatrices albuginesq́; illitu emendat, vrinam & menses ciet, cauis dentium impressa ad dolores efficax est: inter venena scribitur: partus pellit, lepras & impetigines sanat. Appellatur autem æthiopica & agrestis olea.

Amurca. CAP. CXX.

AMurca (expressæ oliuæ recrementum) de-

cocta

cocta in cupreo vase ad craßitudinem mellis adstringit, cæteros præbẽs lycij effectus. Insuper dentium dolori et vulneribus, cũ aceto, vino aut mulso cõmodè illinitur: additur in medicamẽta ocularia, & meatus inductu suo obstruẽtia. Vetustate meliorẽ fieri constat. Vtiliter infunditur sedis, genitalium, ac vuluæ exulcerationi. Si verò cũ omphacino recoquatur ad mellis craßitudinẽ, cariosos dentes extrahit: iumentorũ scabiẽ cum decocto lupini, & chamæleonte illitu sanat. Cruda & recenti amurca podagras articulariosq; dolores foueri, vtilißimum: peruncta in villosa pelle, & hydropicis imposita, tumoris molem reprimit.

Quercus, glans, fagus.

CAP. CXXI.

QVercus omnis adstrictoriam vim habet, præsertim liber qui cortici & ligno intercedit: quinetiam tunica putamini glandis subiecta. Decoctum ex ijs datur dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus. Trita in pesso, fœminis fluxione vuluæ laborantibus subijcitur. Glandes eodem effectus exhibent: vrinam ciunt, capitis dolorem & flatus in cibum sumptæ pariunt, resistunt esitatæ venenatorum ictibus. Decoctum earum & corticis cum lacte vaccino potum, prodest contra toxica: intritæ crudæ, inflammationes illitu leniunt: ad duritias quas cacoëthe vocant, & malefica vlcera cũ salsa axun-

gia conueniunt. Ilignеæ glandes viribus quernas antecellunt. Fagus & ilex quercus generi assignantur, & consimile munus obeunt. Ilignеæ radicis cortex cum aqua coctus, dum mollitus intabescat, & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tusa & trita tumoribus prosunt, & imbecillas mẽbrorum partes corroborant.

Castaneæ. CAP. CXXII.

SArdianæ glandes, quas aliqui castaneas, aut lopima, aut glandes Iouis appellant, adstringunt, similesq; effectus præbent: præsertim tunicæ quæ carnem et corticem media intercursat. Caro his qui ephemerum biberunt, conueniens est.

Galla. CAP. CXXIII.

GAlla fructus est quercus, Aliqua omphacitis appellatur, parua quidẽ sed tuberosa, solida, nullo foramine peruia. Altera plana, leuis, perforata. Eligi debet omphacitis, quæ efficacior est. Vtriusq; vis vehemẽter adstringere. Tritæ excrescẽtia in carne, fluxiones gingiuarũ & vuæ, atq; oris vlceratione cohibent. Nucleus, dentiũ cauernis inditus dolorem sedat. Crematæ carbonibus donec igne flagrent, & vino aut aceto aut acida muria extinctæ, sanguinẽ supprimunt. Decoctum quibus insidere expedit, efficax est, & cõtra vuluas procidentes, fluxionesq;. Capillos denigrant, aceto aut aqua maceratæ, dysentericis cœliacisq;

cum

cum vino aut aqua tritæ cõueniẽter illinũtur, aut bibuntur: obsonijs addi debẽt, aut integræ in aqua præcoqui, in qua nonnihil excoquendum est, quod his affectibus conferat. In summa, his vtendũ ad adstringenda, aut siccanda quæ opus sunt.

Rhus. CAP. CXXIIII.

RHus quæ obsonijs aspergitur, ab aliquibus erythros appellata, semẽ est coriarij fruticis, sic vocati, quoniã coriorũ infectores eo vtunt, ad inspissandas pelles. Arbuscula in petris nascẽs, binũ ferè cubitorũ altitudine, folijs oblongis, subrubẽtibus, in ambitu serratis, acino vuarũ gracilũ denso, magnitudine terebinthi, quadámtenus lato: cuius corticosa tunica perquàm vtilis est. Folia vine habent adstringendi, & acaciæ effectus præbẽt. Decoctũ capillos denigrat, dysentericis infunditur, & in potus eorũ insessusq; adijcit: instillatur auribus purulentis. Gangrænas & pterygia cohibẽt folia ex aceto aut melle illita. Liquamentũ fit ex aridis folijs, ad craßitudinẽ mellis in aqua decoctis, ad eadẽ, vt lyciũ, conueniẽs. Semen eosdẽ effectus exhibet: cœliacorũ, dysentericorũq; obsonijs inspergitur: fracta, desquãmata, liuidaq; illitum ex aqua, ab inflammatione vindicat: linguæ asperitates cum melle abstergit, candida fœminarum profluuia sistit, hæmorrhoidas sanat, cum querno carbone intrito admotum. Aqua in quo semen maduit decocta, cogitur coitq; effica-

Officinis sumach, Arabum more.

cior ipso semine. Gummi defert, quod dentium ca uis imprimitur, ad dolores finiendos.

Palma. CAP. CXXV.

PAlma in Aegypto gignitur. Ea medio maturitatis vigore, autumno decerpi solet, Arabici myrobalani similis, pomatis cognomine, colore viridi, & odore mali cotonei: quòd si ad maturitatem peruenire sinatur, phœnicobalanus fiet. Palma acerba est & adstringẽs: cõtra alui fœminarumq; profluuia, in vino austero bibitur: hæmorrhoidas sistit, vulnera glutinat illitu. Phœnicobalani recẽtes plus siccis adstringũt, capitis dolorem afferunt, copiosiores in cibo inebriãt, sicciores sanguinem excreãtibus, stomachicis, & dysentericis vtiles in cibo: illinũtur cũ cotoneo et cerato œnanthino vesicæ vitijs. Cariotæ, præsertim esu, fauciũ asperitati medentur. Thebaicarũ decoctũ potu æstuationẽ sedat, vires recreat cum hydromelite veteri sumptũ: cibo idem faciunt. Fit ex eis vinũ ad eadẽ conueniens. Decoctũ per se potu & gargarizatione magnopere adstringit, & cohibet. Nuclei palmarum, cæterorũ more, cremati in crudo fictili, & vino restincti, cinere loto, spodij vicem efficiunt: miscenturq; in calliblephara. Quòd si non iustã vstionem acceperint, denuo cremandi. Vim adstringẽdi habent, et spiracula cutis obductu suo claudunt: contra oculorum vuam & pustulas, palpebrarum defluuia, cum nardo effectum præbent:

bent: corporis excrescentias cum vino reprimunt, vlcera ad cicatricem perducũt. Sed inter primas vtiles ex palmis humilibus Aegyptiæ.

Palma elate. CAP. CXXVI.

PAlma, quã aliqui elatẽ aut spathã appellãt, fructus palmarũ adhuc florentiũ, inuolucrũ est calixq́;, in quo in spissamẽta vnguentarij vtũtur. Optima habetur odorata, adstringẽs, põderosa, præclusa, intus pinguis. Vis ei adstrictoria: sistit vlcera quæ depascunt, laxatos artus cõmittit, trita miscet cataplasmatis & malagmatis: prodest præcordijs, imbecilli stomacho, et iocineri affecto, mista cõferẽtibus cataplasmatis. Eius decoctũ subinde tersum, capillos denigrat: datur bibẽdũ congruè, renum, vesicæ, et viscerũ vitijs: vuluæ ac vẽtris fluxiones sistit: scabiẽ cũ resina, & cera sanat, si viginti diebus recens apponatur. Inuolutusq; in ea elate fructus, quẽ suo amplexu fouet, elate etiã vocari solet, & ab aliquibus borassus. Adstringit, & spathæ effectus præstat, nõ sic vnguentis expetitus. Alba medulla caudicis recens in cibo, aut decocta eadem facit, quæ borassus.

Malum punicum. CAP. CXXVII.

MAlum punicum omne boni succi est, stomacho vtile, perexiguum sufficiens alimentum. Dulcia stomacho vtiliora habentur, sed aliquantulum in eo calorem gignunt, inflationes pariunt, vnde in febri abdicantur. Acida ad- Vulgò malum granatum.

ſtringunt, æſtuanti ſtomacho auxiliãtur, & multo magis contrahunt, ac vrinã cient. Ora gingiuasq; lædunt. Vinoſa verò mediam ſortiuntur naturam. Nuclei acinorũ acidi punici in ſole ſiccati, & obſonijs inſparſi, concoctiue, fluentem aluum ſtomachumq; ſiſtunt, Cæleſti aqua madeſcũt, bibunturq; cõmodè ſanguinẽ excreantibus: ad deſeſſus dyſentericorum fœminarumq; fluxione vuluæ laborantiũ vtiles ſunt. Expreſſus nucleorum ſuccus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, & ſedis vlcera, nomas, reduuias, & ea quæ in corpore extuberant, aurium dolores, & narium vitia: præſertim acidorũ.

Cytinus. *Huius flores cytini vocantur: qui adſtringũt, ſiccant, cohibent: ſanguinolẽta glutinant, quas punicũ, præſtant vtilitates: humida gingiuarũ vitia mobilesq; dentes decocto colluũtur, herniã prolapſu inteſtini erumpentẽ cataplaſmate repellunt. memoriæ tradunt, qui tres, quàm minimos cytinos deuorauerit, nullã eo anno lippitudinem paſſurum: eliquatur hypociſtidis exemplo.*

Malicoriũ. *Malicorium, aſperum eſt mali punici putamen, quod aliqui ſidion appellant. Id ſpiſſandi vim habet, & quos cytini, præbet vſus. Decoctum radicis potu latas vẽtris tineas pellit, & eaſdem euocat.*

Balauſtiũ. *Balauſtium ſylueſtris punici flos eſt, cytino ſimilis, cuius complura genera reperiuntur: candidum, fuluum, colore roſaceo. Succus ex eo exprimitur, hypociſtidis modo, cui*

adstrictoria vis inest, eadem faciens, quæ hypocistis, & cytinus.

Myrtus. CAP. CXXVIII.

MYrtus satiua nigra vtilior est medicinæ quàm cãdida, et in hoc genere multò magis montana: semen tamen imbecillius parit. Vis & myrti & seminis adstringit. Semẽ viride aut aridum in cibo datur sanguinẽ excreãtibus, et vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus eosdẽ effectus exhibet: stomacho vtilis, vrinam cit: prodest cõtra phalangij morsum, & scorpionis ictus in mero: seminis decoctũ capillũ tingit, ius decocti in vino vlcera in extremis membris nata sanat, oculorũ inflãmationes illitum cũ polline polentæ lenit, cõtra ægilopas illinitur, crapulã arcet præsumptũ vinũ, quod feruefacto aliquantũ eius semine exprimatur: aliàs enim acorẽ cõtraheret. Præstat idem seminis effectus. Vtile procidentiæ vuluarũ in desessionibus, sedis vitijs, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus: purgat furfures, vlcera capitis manantia, atq; eruptiones papularũ, fluentes capillos continet. Additur quoq; in medicamenta, quas liparas vocant, vti oleum quod ex folijs eius factum est. Decoctum foliorum ad desessiones balnearum conuenit, & contra laxatos artus, & malè solidescentes. Eo fracta ferruminationi repugnãtia vtilissimè fouentur, vitiliginem emendat, purulẽtis auribus infunditur, &

capi

capillos denigrat. Succus eadē efficit. Trita folia, & ex aqua illita humidis vlceribus, & partibus omnibus fluxiōe laborātibus, cœliacisq; prosunt: et admisto omphacino oleo, aut exiguo rosaceo cū vino, ad vlcera serpentia, ignem sacrū, testium inflāmationes, & epinyctidas, & condylomata. Arentiū foliorū farina vtiliter inspargitur paronychijs, pterygijs, & cōtra alarū feminūq; perfusiones: cardiacorū sudores cohibet. Folia cruda seu cremata cū cerato, ambustis, paronychijs, pterygijsq; medentur. Exprimitur folijs succus adfuso vetere vino aut aqua cœlesti, cuius recētis vsus est: nam exiccatus planè cariem sentit, & vires amittit. Myrtidanū dicitur, adnatum inæquabile, verrucosum intumescensq;, & concolor: quod perinde quasi manus myrti caudicē amplectitur. Magis quàm myrtus adstringit: tusum addito austero vino reponitur, coactumq; in pastillos siccatur in vmbra, multò efficacius, & folio et semine, cerato, pessis, insessionibus, cataplasmatis admistum, vbi adstringendum aliquid est.

Cerasia. CAP. CXXIX.

Cerasia aluo vtilia sunt, si viridia sumātur: eadem siccata, illam sistunt. Gummi quod cerasi resudarunt, cum vino diluto tussi vetustæ medetur: colorem commendat, visum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est.

Siliquæ. CAP. CXXX.

Siliquæ recētes stomacho aduersantur, aluum soluunt : eadem siccatæ sistunt, stomachoq; utiliores fiunt. Vrinam ciunt, sed præcipuè, quæ vinaceis condiuntur.

Græcis Ceratia: arbor autem ipsa Galeno ceratonia dicitur.

Mala. CAP. CXXXI.

Folia, flores, & germina cū omnis mali, tū maximè cotoneæ adstringunt. Pomis acerbis adstringendi vis inest: maturis verò longè secus. Ex ijs vernabilē gignūt, neruos omneis lædūt, inflationes pariunt. Cotonea stomacho vtilia, vrinam cient: verū tosta mitiora habentur. Prosunt cœliacis, dysentericis, purulenta extußientibus, cholericis, præsertim cruda. Maceratorū liquor cōmodè in stomachi aut ventris fluxionibus, potui datur. Succus crudorū assumptus orthopnoicis salutaris est. Decocto fouētur vuluæ, & sedes si procidāt. Cotonea quæ melle condiuntur, vrinā mouent: mel autē sibi constringentē illorum vim, & inspissantē adsciscit. Quæ cū melle coquuntur. stomacho atq; ori gratiora sunt, sed minus inspissant. Cruda cataplasmatis adijciuntur, ad cohibendū aluum, aut si stomachus æstuet, aut in vomitiones effundatur, ad mammarum inflammationes, præduros lienes, & cōdylomata. Fit vinū ex ipsis tusis expreßisq; : sed quò perduret, quindecim sextarijs succi vnus mellis adiungitur, alioquin in acorem degenerat. Prodest ad omnia

qua

quæ dicta sunt. Fit & oleũ ex ijs, quod melinu vocauimus, quo vtimur quoties astringenti ol est opus. Eligi oportet vera, quæ sanè sunt rotũd parua & odorata: quæ verò Struthia dicuntu magna quidẽ sunt, sed minus vtilia. Flos & v ridis & siccus cataplasmatis imponitur: ijs cõue niens, quæ adstrictionẽ desiderãt, inflãmationi bus oculorũ, reiectionibusq; sanguinis. Cõtra cit aluum, & mensium impetus, in vino bibitur. M limela ventrẽ molliunt, & ab eo animalia expel lunt, stomacho negotiũ exhibẽt. Aestuosa. Ea mu tis dulcia mala vocantur. Epirotica mala, qu Latinè orbiculata dicunt, stomacho vtilia: sistun aluum, vrinas euocant, malis tamen cotoneis inu lidiora. Syluestria mala similia sunt vernis, & adstringunt. Sanè in hunc vsum immatura o mnia opus sunt. Persica poma matura tã stoma cho, quàm vẽtri vtilia sunt. Acerba aluum cohi bent, sed sicca vehemẽtius. Decoctũ è siccis alui sto machiq; fluxiones sistit. Armeniaca, quæ à La tinis præcocia dicunt, minora sunt supradictis, et stomacho vtiliora. Medica mala Persicáve aut cedromela, quæ Latini citria vocant, nemini non cognita. Arbor ipsa omnibus anni tẽporibus po mifera, alijs deciduis, alijs subnascẽtibus. Malũ oblongũ est, rugosum, colore aurũ imitãs, cũ gra uitate odoratũ, semen habet pyri. Id in vino potũ venenis resistit. aluũ mouet, oris suauitatem com-
mend

mendat, decocto eius colluto, aut succo: estur in malacia mulieribus: vestiariis impositum ab erosionis vitio vestes vindicare existimatur.

Pyra. CAP. CXXXII.

PYrorum multa genera, quæ tamen omnia adstringunt: proinde adduntur conuenienter in repellentia cataplasmata. Decoctum è siccis & cruda ipsa aluum sistunt: ieiunos esitata lædunt.

Achras pyrastri genus est, quod tardissimè ematurescit. Vim pyro adstringentiorē habet, & ad eadem conuenit: stringūt etiā eius folia. Ligni pyrorum cinis efficaciter his auxiliatur, quos fungi strangulant. Aiunt fungos, si syluestria pyra cum eis coquantur, innoxios fieri.

Mespilus. CAP. CXXXIII.

MEspilus, quæ à nonnullis aronia vocatur, spinosa arbor est, folio pyxacanthæ: fert pomum suaue, exiguo malo non dissimile, tribus intus ossiculis: qua ex causa id nonnulli triccoon appellauere. Tardè maturescit, esu adstringit, stomacho gratum est, aluumq; supprimit. Alterū mespili genus in Italia nascitur, quod aliqui setanium, alij epimelida vocant. Arbor folijs mali, sed minoribus: pomum fert rotundum esui aptū, vmbilico latiore: quod adstringit, seroq; maturescit.

Lotus arbor. CAP. CXXXIIII.

LOtus arbor est vastæ magnitudinis, ferēs baccam pipere maiorem, dulcem, cibis gra-

tam, stomacho facilem. Aluum sistit baccis. Ramentorũ ligni decoctum siue potu, siue infusione dysentericis ac fœminis fluxione vuluæ laborãtibus, auxilio est, rufat capillos, citam aluũ cohibet.

Cornus. CAP. CXXXV.

COrnus dura arbor est, baccas ferens oliuæ modo oblongas, quæ primũ virent, dein per maturitatem rubescunt, aut ceræ colorem repræsentant. In cibo adstringunt, profluuio alui atq; dysenteriæ salutares, siue in edulio, siue in defruto exhibeantur. Muria, vt oliuæ, cõdiuntur. Sanies, quam virentia folia torrendo resudarunt, impetigini conuenienter illinitur.

Sorba. CAP. CXXXVI.

SOrba colorẽ luteũ referẽtia prius, quàm maturescãt, dissecta & sole siccata mãdunt̃, vt albũ sistãt. eadẽ est functio molitorũ farinæ, si polẽtæ loco sumat̃: quod et decoctũ eorũ in potu præstat

Prunus. CAP. CXXXVII.

PRunus arbor est nota, cuius pomũ estur: sed stomachũ malè habet, aluum mollit. Syriaca pruna, & præcipuè quæ Damasci gignuntur, exiccata stomacho vtilia sunt, aluum adstringũt. Folia pruni in vino decocta collutione, & gargarizatu vuam, gingiuas, & tõsillas fluxione laboranteis reprimunt. Præstant idem syluestriũ prunorum baccæ, post maturitatẽ exiccatæ: cum sapa verò decoctæ, stomacho vtiliores redduntur,

aluumq; magis adſtringunt. Gummi prunorum agglutinat, potum in vino calculos cōminuit: ex aceto quoq; illitum, lichenas infantium ſanat.

Arbutus. CAP. CXXXVIII.

ARbutus ſiue vnedo arbor eſt cotoneæ malo nō diſſimilis, tenui folio: *cuius fructus pru ni magnitudinē implet, nullo intus nucleo: huic memæcylo cognomē eſt: maturus aut flauet, aut rubeſcit, in eſu aceroſus, ſtomacho aduerſatur, capitisq; dolorem mouet.

* Prunis magnitudine quidem hic fructus nequaquā cedit: cæterum effigie adeò expreſſè refert fraga, vt nil queat expreſſius.

Amygdalæ. CAP. CXXXIX.

AMygdalæ amaræ radicū tritarū decoctum vitia cutis in facie corrigit: illitæ nuces idē munus præſtāt, mēſes admotæ ciūt, capitis dolori auxiliant, illitæ fronti aut tēporibus cū aceto vel roſaceo: epinyctidas ſanāt ex vino, itē putreſcētia vlcera, & quæ ſerpūt, & morſus canū cū melle: earū autē eſu dolores finiuntur, aluum emolliūt, ſomnū faciunt, vrinā cient, cōtra ſanguinis reiectiones cū amylo aſſumuntur, renū vitijs, et pulmonū inflāmationibus ex aqua in potu aut eclegmate cū reſina terebinthina dātur: calculoſis difficiliq; vrinæ in paſſo auxiliantur, & illinctu cū melle, & lacte hepaticis, tuſſi, & inflationibus coli, nucis auellanæ magnitudine: quinis ſepteníſve præſumptis ebrietatem non ſentiunt potores: vulpes ſi cum quadam eſca eas vorauerint, emoriū-

tur. Gummi eius calfacit, & adstringit: reijcientibus sanguinem, potũ auxilio est: impetigines quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tussi vetustæ cum diluto vino potum meditur: calculosis cum passo bibere prodest. E nucibus græcis, dulces cibo idoneæ, sed multò minus valent in remedijs, quàm amaræ: attamen extenuant, vrinam ciunt, recentium esu cum suo putamine, humida stomachi vitia emendantur.

Pistacia. CAP. CXL.

PIstacia, quæ constat in Syria gigni, pineis nucibus similia sunt, & stomacho amica: trita cum vino contra serpentium ictus prosunt, siue edantur, siue libantur.

Nux iuglans. CAP. CXLI.

NVces iuglandes, quas nõnulli Persicas vocãt, sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorẽ inferẽtes, tussiẽtibus inimicæ, et vomituris ieiunis in cibo aptæ. Cũ ruta verò & ficis præsumptæ, et à summo cibo, venenis resistũt: nec minus si à veneni haustu comedantũ: largius esitatæ tineas latas pellũt, illinunt mãmarũ inflãmationi, abscessibus, luxatisq́;, cũ mellis exiguo, et ruta: cũ cepa autẽ, sale & melle, canis hominisq; morsui proficiũt: tormina: cũ calyce suo perustæ, et vmbilico admotæ, sedant. Putamen cõbustũ tritũq; in oleo, et vino, infantiũ capite perũcto, nutrit capillũ, alopecias repletq;. Sistũt mẽ-

ses

es nuclei vsti, si triti ex vino admoueãtur: idem
veteribus, illiti carbunculis, gangrænis, & ægi-
opijs medentur: alopecijs commanducati, & im-
positi præsenti sunt remedio. Nucibus tusis oleũ
xprimitur. Recẽtes stomacho innocentiores sunt,
tpote suauiores: itaq; allio mistæ eximunt acri-
noniam. Liuores in corpore illitu tollunt.

Nuces auellanæ. CAP. CXLII.

NVces auellanæ, quas & leptocarya vocant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamẽ tritæ, &
n aqua mulsa potæ, tußi veteri medentur: tostæ
& cum exiguo piperis potæ destillationem con-
oquunt, crematarũ cinis cum axungia aut adi-
e vrsi perunctis alopecijs capillum reddit. Aiunt
onnulli vsta earum putamina, & in cineris spe
iem redacta, cum oleo, cæsiorum oculorum pupil
s infantibus denigrare, perfuso sincipite.

Morus. CAP. CXLIII.

MOrus arbor nota est, cuius fructus aluum soluit, stomacho inutilis est, & facilè cor-
uptionẽ sentit. Hoc idẽ præstat mori succus: de-
octus autẽ æreo vase atq; insolatus, adstringen-
ior redditur. Facit ad fluxiones, nomas, & ton-
llarũ inflãmationes, addito mellis exiguo. Sed
olescit vis eius, adiecto scißili alumine, galla,
roco, & myrrha: itẽ myricæ semine, iri, & thu-
e. Immaturæ mori poma siccant, tusáq; acinorũ
bois vice obsonijs miscẽtur, vt cœliacos iuuẽt. Ra-

dicis cortex decoctus in aqua & potus aluũ resol-
uit, latas ventris tineas excutit, his quoq; auxilia-
tur qui aconitũ hauserunt. Folia trita ex aceto il-
lita, ambustis igni medentur, tinguntq; capillum
vitiũ & fici nigræ frõdibus simul coctis in aqua
cælesti. Succus foliorũ cyathi mensura potus con-
tra phalangiorũ morsus auxilio est. Feruefacti
corticis & foliorũ iure dentes aptißimẽ in dolore
colluuntur. Radix circiter messem incisa, facto in
ambitu scrobe, succum emittit, qui postridie con-
cretus inueniri solet. Is in dolore dentium efficax
est: tubercula discutit, & aluum purgat.

Sycomorus. CAP. CXLIIII.

SYcomorũ aliqui etiã sycaminũ, id est, morũ, vo-
cant, cuius fructus sycomorũ etiã propter in-
efficacem gustũ appellatur. Arbor est magna, fico si-
milis, frondosa, multo lacte abundans: folijs mori,
pomũ ter aut quater anno fert, nõ ramis, vt ficus,
sed caudice ipso, caprifico non dißimile, dulcius
großis, sine granis interioribus: quod nõ mature-
scit, nisi vngue aut ferro scalpatur. Nascitur plu-
rimũ in Caria, Rhodo, locisq; nõ multi tritici fe-
racibus: vbi prouẽtu fœcũdo restibiliq; iuuamen-
tũ adfert, cũ annonæ caritas premit. Pomũ aluo
vtile est, sed perquàm exilẽ præbet alimoniã. Sto-
macho aduersatur. Succus primo vere tenera ar-
bore, antequàm fructũ ferat, eximitur, lapidis ictu
summo cortice desquãmato: si enim altiore plaga

viol

violetur cortex, nihil effluet. Spongia aut vellere lacryma excipitur, quæ siccata & in pastillos coacta fictili vase reponitur. Vis succi emollit, vulnera conglutinat, discutit collectiones coctioni repugnantes: bibitur etiam aut illinitur contra serpentium morsus, duratos lienes, stomachi dolores, & perfrictiones. Celerrimè teredinem sentit. Gignitur & in Cypro arbor genere distans, quæ cum sit vlmus, prædita tamen est folijs sycomori, fructu primi magnitudine, multo dulciore, supra dictis cætera similis.

Fici. CAP. CXLV.

FIci maturæ recẽtes stomachũ lædunt, aluũ soluunt: sed facilè contracta ab eis fluxio sistitur. sudorẽ euocant papulasq́; sitim sedant, colorem restringũt. Siccis natura excalfaciendi, vires alunt, sed sitim magis stimulant aluo vtiles, rheumatismis vẽtris & stomachi cõtraria: gutturi autẽ, arteriæ, renibus, vesicæ, & ijs quos longa valetudo decolorauit, anhelatoribus, hydropicis, comitialibus aptissimæ, feruefactæ cũ hyssopo & potæ, thoracẽ purgant: tussi veteri, diuturnisq́; pulmonum vitijs conueniunt: aluum molliunt tusæ cũ nitro & cnico, dein mãducatæ. Decoctũ arteriæ & tonsillarũ inflammationibus gargarizatu prodest. Cum hordeacea farina cataplasmatis miscentur, & in muliebres fotus cum fœnogræco & ptisana. Cæterum cum ruta coctæ tormini-

bus infundũtur. Coctæ illitæq; duritias discutiũt, parotidas & furunculos emolliũt, panos ad maturationẽ perducũt, maximè nitro, iri aut calce addita. Crudæ si cũ antedictis tundant̃, eadẽ efficiũt: cũ malicorio, pterygia purgãt: cũ atramẽto sutorio, deploratis ferè tibiarũ fluxionibus, et cacoëthicis vlceribus medentur: quin & cũ vino decoctæ addito absinthio & hordeacea farina, vtilißimè hydropicis illinunt̃. Crematæ cũ cerato sanãt perniones, prurigines, sonitusq; si crudæ terant̃, & sinapi liquoreq; aliquo exceptæ auribus instillent̃. Tam syluestris, quàm satiuæ fici lacteus succus coaguli modo lac cõtrahit, cõcretumq; dissoluit, vt acetũ: exulcerat corpora, meatus aperit, soluit aluum, vuluã recludit cũ detrita nuce græca potus, menstrua ciet cũ luteo oui appositus, aut Tyrrhenica cera: podagricorũ cataplasmatis cũ farina fœnigræci & aceto vtilis: lepras, lichenas, vitiligenes, vitia cutis in facie, psoras, vlcera in capite manãtia, cũ polẽta expurgat: instillatus plagæ, percußis à scorpione, venenatorũ ictibus & rabiosi canis morsibus auxiliatur: prodest dentium dolori lana exceptus, et cauis eorũ additus: verrucarum informicationes tollit cum adipe, circũlita in ambitu carne. Hoc idem præstat succus è teneris ramis syluestris fici, qui lacte prægnantes, silente adhuc oculo, tusi exprimuntur, & siccatus in vmbra reponitur. Et lac & succus imponun-

tur exulceratoriјs medicamentis. Decocti cum bubulis carnibus ramuli ficulni, facilē afferunt decoctionem. Lac efficiunt quod magis soluat, si inter coquendū ficulneo surculo spathæ loco moueatur.

Grossi. CAP. CXLVI.

GRossi, quæ crinei nonnullis vocantur, coctæ, illitæ strumas nodosq; omneis emolliunt: crudæ formicas, verrucas & thymos, nitro farinaq; additis, tollunt. Folia eadem possunt, illita cum sale & aceto vlcera in capite manantia, epinyctidas, & furfures sanant: ijs ficosæ extuberationes, & genarum scabritiæ perfricantur. Nigræ ficus folijs cauliculisq; candidæ vitiligines perungũtur, faciũt ad canũ morsus, & vlcera quæ ceria, id est fauos, vocant. Grossi cum syluestris papaueris folijs ossa extrahunt, furunculos cum cera discutiũt, contra muris aranei morsus, & scolopēdræ venena, cum eruo & vino illitæ, auxiliantur. Fit ex cinere ficus tam syluestris quàm satiuæ lixiuiũ, crematis ramorũ cauliculis: quod subinde macerari opus est & inueterascere: siquidem inter caustica intelligitur. Gangrænis prodest: nanque expurgat & consumit, quæ excrescũt: eoq; sic vtendum est: Spongia assiduè hoc lixiuio imbuta superponitur. Interdum dysentericis, & in fluxiones vetustas, & sinus cuniculatim exedētes, magnosq; instillari conueniet. Etenim purgat, conglutinat, carne replet, & oras cōmittit, non secus

atq; emplastra quæ cruentis vulneribus inijciuntur: enæma vocāt. Bibitur ad discutiendū sanguinem concretum, & cōtra præcipitationes, rupta, cōuulsa, cum cyatho aquæ recenter colatū: addito olei exiguo, cœliacis, dysentericis per se cyathus datus prodest: neruorū vitijs, conuulsionibus commodè illinitur ex oleo, vtpote quod sudores moueat: aduersus gypsi potum, & phalangiorū morsus bibitur. Hæc eadem præstant reliqua lixiuia, præsertim quernum: omnia tamen adstringunt.

Persea. CAP. CXLVII.

PErsea arbor est, in Aegypto, fructum ferens cibo idoneum, stomacho vtilem: in quo phalāgia cranocolapta nomine inueniuntur, præsertim in Thebaide. Arida folia in farinā redacta, illitu sanguinis eruptiones sistūt. Arborem hanc prodiderūt aliqui in Perside exitiosam esse, trāslatamq; in Aegyptum, mutata natura in cibos receptam.

Iberis. CAP. CXLVIII.

IBeris siue cardamantica, folia habet nasturtij, vere viretiora: caulē cubitalē, aut minorē: in incultis nascitur, æstate lacteum florē promit, quo tēpore efficacior est. Radices duas nasturtio similes habet, calfaciētes & adurētes: ipsæ enim ischiadicis cum salsa axungia emplastri modo vtiles, quaternis horis alligatæ, vt dein in balneas descendatur, & postea oleo cū lana locus perungatur.

PRIMI LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE Medicinali materia, Liber II.

Ioanne RVELLIO Sueßionenſi interprete.

IN primo chariſsime Aree libro, quē de medicinali materia condidimus, de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & naſcentibus ex eis ſuccis, lacrymis ſeminibusq́; diſſeruimus. In hoc autem ſecundo de animantibus, melle, lacte, adipe, frugibus, atq; oleribus explicabimus, ſubnexis herbaceis quæ acri prædita ſunt facultate, vtpote quæ cum ipſis cognatione iuncta ſint: qualia allium, cepa, ſinapi, intelliguntur. Idq́; ideo, ne cognatorum vires disiunxiſſe videamur.

Echinus ſiue erinaceus. CAP. I.

MArinus echinus ſtomacho ventriq́; vtilis eſt: vrinam cit, huius teſta cruda maſſata commodè medicamentis admiſcetur, quæ pſoras abſtergunt: crematæ verò cinis ſordida vlcera expurgat, luxuriantem carnem reprimit.

Terrestris erinacei coriū cōbustū alopecijs cū pice liquida aptißimè illinitur, aßiccatū corpus & cū aceto mulso potum, renum vitijs auxilio est: item aquæ quæ cutē subijt, conuulsionibus, elephantiæ, & malè habitis, quos cachectos vocant: viscerum fluxiones exiccat. Eiusdem iecur fictili solibus excocto arefactū, ad eosdē vsus vtilißimè recōditur.

Hippocampus. CAP. II.

H*Ippocampus marinū animal est exiguum cuius cremati cinis exceptus cum liquida pice, aut axungia seu amaracino vnguēto illitus, alopecias replet.*

Purpupura, buccina, eorumq́; volutæ. CAP. III.

P*Vrpura vsta exiccat, dentes abstergit, excrescētias in carne cohibet, vlcera purgat, & ad cicatricem perducit. Eadem præstant concremata buccina, sed vehementius vrunt: si quis salis plena, fictili crudo adurat, dētifricio conueniunt: ambustis vtiliter illinuntur, quibus solui medicamentum non oportet: nam postea quàm vulnus cicatricem duxerit, ipsum in testæ modum induratū, spōte sua decidet. Fit etiā calx è buccinis, vt in eius mētione demōstrabimus. Cionia vocātur purpurarū buccinorūq; mediæ partes, circa quas testæ volumen clauiculatim intorquetur. Cremata simili modo, maiorē purpuris buccinisq; facultatē vrendi cōsequuntur, quoniā apprimēdi naturam*

obtinent. Buccinorum carnes ori gratæ sunt, & stomacho vtiles: sed aluum non molliunt.

Mituli. CAP. IIII.

MItuli laudatißimi in Ponto. Cremati eundem buccinis effectum præbent. Priuatim plumbi more eloti, oculorum medicamentis cum melle vtiles habentur: genarum craßitudines absumunt, albugines purgant, & cætera quæ oculis caliginem offundunt: carnes eorum ad canis morsus vtilißimè imponuntur.

Tellinæ. CAP. V.

REcentes tellinæ aluo vtiles, sed maximè ius earum: salitæ vruntur, tritæq; in cinerem & cum cedria instillatæ, auulsos pilos * renasci non patiuntur.

* τῶν βλεφάρων.

Chamæ. CAP. VI.

CHamarum conchularumq; in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet: id cum vino assumitur.

Vnguis odoratus. CAP. VII.

VNguis siue onyx conchilij tegumentum est, ei simile quo purpura integitur: quod in Indiæ nardiferis lacubus inuenitur. suauē ideo spirans odorem, quòd conchylia inibi nardi pabulo vescantur. Colligitur posteaquàm stagnantes aquæ æstiuis squalloribus inaruerunt. Laudatissimus qui à rubro mari defertur, candicans, pinguis. Babylonicus nigrescit, atque minor conspicitur

citur. Ambo odoris gratia suffiuntur, sed aliquã nus castoreum olent. Iidem suffitu excitant fœminas vuluæ strangulatu oppressas, comitialesq; poti ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit quæ purpura & buccinum.

Cochleæ. CAP. VIII

TErrestres cochleæ stomacho vtiles sunt, & nõ facilè corrũpunt. Optimæ Sardonicæ, Aphricanæ, Astypaleicæ, & quæ in Sicilia, ac Chio gignunt, et quæ in Liguriæ alpibus, pomatiæ, id est operculares, cognominatæ. Marina stomacho idonea, & facilè aluo excernit. fluuiatilis virus olet. Quæ verò vepribus frutetisq; glutinata cohæret, quã vocãt nõnulli sesilon, ventrẽ et stomachũ turbat, vomitiões excitat. Crematæ omniũ testæ excalfaciẽdi & vrendi naturã sortiuntur: purgãt lepras, vitiligines, dentesq;: emendãt oculorũ cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac visus hebetudines, si cũ carne sua vstæ tritæq; ex melle illinant. Crudæ cũ tegumẽtis impositæ, aquæ inter cutẽ tumores exugũt: sed nõ antè soluãtur, quàm omnis hauriatur humor. podagricas inflãmationes leniunt, impactos corpori aculeos illitæ euocãt, mẽses tritæ et admotæ ciũt. Carnes earũ cũ thure & myrrha illitæ, cùm vulnera alia, tum maximè quæ nerui acceperunt, conglutinãt: tritæ in aceto, sanguinẽ naribus erũpentẽ infrænant: viuæ corpus, et præsertim Aphricanæ

æ cum aceto deuoratum, stomachi dolores miti-
at, trita cum testa, vino & myrrha, si exiguum
ide bibatur, coli vesicæq; cruciatus sanat. Terre-
ris pilos incommodos replicat, si quis abraso acu
ntore eius, pilum attingat.

Cancri. CAP. IX.

CAncrorum fluuiatilium exustorũ cinis qui duo cochlearia expleat, adiecto dimidio ra-
icis gẽtianæ modo, triduo potus cũ vino, magno-
ere prodest canis rabiosi morsibus: rimas pedum
disq;, perniunculos, & carcinomata, cũ decocto
elle lenit: triti crudi, potiq; ex asinino lacte, au
iliantur contra serpentiũ phalangiorumq; mor
s, atq; scorpionum ictus: decocti autem & cum
re esitati, ijs prosunt qui tabe cõficiuntur, aut le-
orem marinum hauserunt: necant scorpiones tri
, & cum ocymo admoti. Possunt eadem mari-
i, verùm inefficacius omnia præstant.

Terrestris scorpio. CAP. X.

TErrestris scorpio tritus & impositus, suæ plagæ remedium est: quin estur assatus,
d eadem.

Marinus scorpio. CAP. XI.

MArini scorpionis fel conuenit ad suffusiones oculorum, albugines, & hebetudines.

Draco marinus. CAP. XII.

DRaco marinus dissectus & apertus impositusq; ictus spinæ suæ qua ferit, medela est,

Sco

Scolopendra. CAP. XIII

SColopendra in oleo decocta si illinatur, auelli capillos: sed contactu pruritus facit.

Torpedo piscis. CAP. XIIII

MArina torpedo diuturnis capitis doloribus admota, cruciatus vehementiã mulcet: eadem apposita euersam sedẽ prociduamq; coërcet.

Viperæ. CAP. XV.

VIperinæ carnes si coctæ edantur, claritatem oculis afferũt, neruorum vitijs auxiliantur increscentes strumas reprimunt: detracta autem cute, caput caudaq;, quoniã carne vacant, amputari debent. quippe commentitium est quod præcipitur, certam vtrinq; mensuram præcidi oportere. Reliquum verò corpus exẽptis interaneis elotum dissectumq; discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Aiunt ijs qui viperas esitent, pediculos procreari: quod planè à veritate abhorret. Adijciunt aliqui longam senectutem agere, qui eo cibo vescũtur. Sal ex eis ad eadem conficitur, sed inefficacior est. Viua autem vipera in fictile nouum demittitur, adijciuntur salis caricarumq; tritarũ, singulatim quinq; sextarij, mellis cyathi sex, mox fictilis operculum luto oblinitur, & fornacibus inassatur, donec sal in carbones redigatur, qui postea tritus in pulueris faciẽ, reconditur. Plerũq;, vt ori gratior fiat, immiscetur nardi spica, aut folium, aut malabathri momentum.

Senecta anguium. CAP. XVI.

SEnectus anguium in vino decocta dolori aurium, infusu: & dentiũ collutione, auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum, sed præcipuè viperinam.

Lepus. CAP. XVII.

LEpus marinus loligini paruæ similis est, qui per sese tritus, aut cum vrtica marina illitus capillos euellit. Terrestris leporis inassatũ cerebrum manditur, iuuandis tremoribus qui valetudine cõtracti sunt: affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præstat: exustum caput & cũ adipe vrsino aut aceto illitum, alopeciarum inanitatibus medetur. Leporinum coagulum post triduum à concubitu potum, conceptũ adimere, partusq; spem intercipere proditur: vuluæ & alui fluorem sistit, comitiales iuuat, contra venena ex aceto bibitur, præsertim aduersus concretũ lac, & viperarũ morsus. Sãguis eius si calidus illinatur, vitia cutis in facie, vitiliginẽ, lentiginesq; sanat.

Pastinaca. CAP. XVIII.

MArinæ pastinacæ radius, qui eius cauda enatus aduersis squamuis reflectitur, dentium dolorem mitigat: nã eos frangit, & euocat.

Sepia. CAP. XIX.

SEpiæ coctæ dum estur atramentum ægrè concoquitur, aluum mollit, collyrijs è testa factis conuenienter genarum scabritiæ perfricãtur.

vstum in sua testa donec id quod crustosum est abscedat, postea tritum, expurgat vitiligines, furfures, dentes, & vitia cutis in facie: elotum in medicamenta oculorum addi solet: contra albugines, oculis iumẽtorum efficaciter inspiratur: pterygia oculorum absumit, cum sale tritum & iniectum.

Mullus piscis. CAP. XX.

MVllorum assiduo cibo, aciem oculorum hebetari cõstat. Is marini draconis, aranei, ac scorpionis morsibus medetur, si crudus atq; dissectus admoueatur.

Hippopotamus. CAP. XXI.

HIppopotami testes exiccati ac triti contra serpentium morsus bibuntur.

Fiber. CAP. XXII.

FIber ancipitis vitæ animal, plerunq; cũ piscibus & cãcris ex aqua victũ capessit. Huius testes serpentiũ venenis aduersantur, sternutamenta mouẽt, et in vniuersum varios obtinẽt vsus: siquidem menses ac partus ciunt, duabus drachmis cum pulegio poti: partus secũdasq; eiiciunt: contra inflationes, tormina, singultus, venena, ixiamq; ex aceto bibuntur: letargicos, & vtcunq; veterno obdormiscẽtes excitant infusi: cũ aceto autẽ & rosaceo, olfactu & odoris suffitu, idem faciunt: poti & illiti prosunt tremulis, conuulsionibus, & omnibus neruorũ vitiis. In summa, calfactoriam vim habẽt. Eligi debẽt testes qui ex vno ortu con-

nexi sunt (fieri enim non potest, vt gemini folliculi in vna mẽbrana coniuncti reperiantur) liquore intus veluti ceroso, odore graui & virus redolente, gustu acri, mordẽte, ac friabili, naturalibus tunicis circũdato. Quę fraude aliqui corrumpũt, conijcientes in follem gummi, aut ammoniacũ cũ sanguine & castorio subactũ, & ita exiccantes. Vanũ est quod traditur, testes ab ipsis euelli, & à sese abijci, quũ venatu vrgentur: siquidẽ tangi nequeũt, ita, vt in sue, substricti. Operæ autem pretium est, diuisa pelle melleum liquorem cum euestiente tunica assumere, & siccatum potui dare.

Mustela vulgaris. CAP. XXIII.

MVstela quæ in domibus nostris oberrat, ambusta exenteratur, & inueterata sale, in vmbra siccatur. Ea binis drachmis cũ vino pota, aduersus omnia serpentium venena præsentaneo est remedio: toxico, simili sumpta modo, resistit. Eius ventriculus coriandro farctus inueteratusq;, percussis à serpente, & comitialibus potu auxiliatur. Cremata in fictili podagricis cõfert, cinere ex aceto illito. Sanguine perunctæ strumæ, iuuantur: comitialibus etiam prodest.

Ranæ. CAP. XXIIII.

COntra omniũ serpẽtiũ venena pro antidoto sunt ranæ, si ex sale & oleo decoctæ edũtur, iusq; earum itidem sorbeatur: contra inueteratos tendinum rigores pollent. Illitus earũ cinis pro-

fluentis sanguinis impetus sistit: explendis alopeciarum inanitatibus ex liquida pice illinitur. Viridium ranarum cruor auulsos genis pilos renasci prohibet, in vestigia euulsorũ instillatus: decoctæ in aceto & aqua, dentiũ dolores collutione leniũt.

Silurus. CAP. XXV.

Silurus recens in cibo nutrit, & facilem præbet aluum: sale verò conditus, minimũ suppeditat alimentum. Arteriam expurgat, & vocem expedit. Illita saliti caro, aculeos & infixa corpori spicula extrahit. Muria eius incipientibus dysenteriis prodest, si in desidentium fotus adiiciatur, fluxiones siquidẽ ad summa cutis elicit: ischiadicis infusa medetur.

Smarides. CAP. XXVI.

SMaridis piscis caput exustum, excrescentes vlcerum oras puluillosq; reprimit: nomas cohibet, thymos clauosq; absumit. Caro non secus atque salsamentum prodest à scorpione percussis, aut à cane demorsis.

Mænæ. CAP. XXVII.

MAenarum ex capitibus cinis si illinatur, callosas sedis rimas abolet. Eius etiam garum oris putrilagines collutione sedat.

Gobius. CAP. XXVIII.

GObius recẽs in suillũ vẽtrẽ coniectus, si cõsuta rima in duodecim aquæ sextariis, donec duo supsint, decoquatur, excolatus & sub diuo re-

frĩ

frigeratus potui detur, aluus sine molestia deijcit. Illitus cōtra serpētium canūq; morsus auxilio est.

Thunnus. CAP. XXIX.

COnditanei thūni caro, quam omotharichon vocant, sumpta ijs auxiliatur, quos vipera homine præster momorderit: sed oportet vinum quamplurimum subinde cogantur haurire, ita vt vomitione reddatur. Cōtra acrimonias esitatorū maximè valet, canū morsibus vtilissimè illinitur.

Garum. CAP. XXX.

GArum omne, quod ex piscibus carnibusq; sale maceratis liquamen est, si ex eo fotus fiat, depascentia vlcera sistit: morsis à cane medetur, dysentericis atque ischiadicis infunditur: nonnullis, vt exulcerata adurat: alijs autem, ad lacessenda, quæ vlcera non senserunt.

Ius piscium. CAP. XXXI.

REcentium piscium ius, modo per se, modo ex vino potum, aluū subducit. Priuatim ad hunc vsum conficitur è phycidibus & scorpionibus, & iulide: è percis, & recentibus alijs saxatilibus, nec virus resipientibus, simpliciter cum aqua, oleo & anetho.

Cimices lectularij. CAP. XXXII.

CImices qui in cubilibus enascuntur, cauis fabarum inclusi, si ante febrium significationes septeni deuorentur, quartanis auxilio sunt: & citra fabas sumpti, percussis ab aspide prosunt:

vuluarum examinationes olfactu reuocant: poti cum vino aut aceto, adhærentes sanguisugas abigunt: triti & vrinariæ fistulæ impositi, vrinæ angustias leuant.

Millepeda. CAP. XXXIII.

MIllepedæ, quæ sub aquario vase stabulantur, animalia sunt multis pedibus nitentia, quæ cõtacta manu cõtrahuntur in orbẽ: hæ ex vino potæ difficili vrinæ, et regio morbo auxiliãtur. Millepedas illini anginis cũ melle vtilissimũ. Tritæ, & in cortice mali punici calfactæ, doloribus auriũ, addito rosaceo, conueniẽter instillãtur.

Blata pistrinaria. CAP. XXXIIII.

BLattæ eius quæ in pistrinis inuenitur, interanea trita aut cum oleo decocta, aurium dolores instillatu mitigant.

Pulmones CAP. XXXV.

POdagras perniõesq; emẽdat pulmo marinus recẽs, tritus & illitus. Suillus et agninus vrsinusq; pulmo impositu attritus à calceamẽtis contractos, ab inflammatione tuetur. Vulpinus verò si arefactus bibatur, suspiriosos adiuuat. Adeps quoq; liquefactus, infususq;, auris dolorem finit.

Genitale cerui. CAP. XXXVI.

GEnitale cerui tritum & in vino potũ, à vipera demorsi auxiliatur.

Vngula asini. CAP. XXXVII.

VNgularum asini cinis per dies multos binis

coc

cochlearibus potus proditur comitiales adiuuare, eædem oleo subactæ strumas discutiunt: & illitæ pernionibus medentur. Caprinarũ cinere peruncłæ ex aceto alopeciæ sanantur.

Lichenes equorum. CAP. XXXVIII.

LIchenes sunt in equorum genibus, & * super vngulas in flexu harum partium indurati calli: qui triti & in aceto poti, comitialibus mederi traduntur.

κατ' ἐπιγναφὴν πῶ ἐπιγραφήν.

Iocinera. CAP. XXXIX.

ASini iecur inassatum esu comitialibus prodest, veruntamen ieiunis edendum præcipitur. Capræ verò inassati decidua sanie, inungi lusciosos prodest: & dũ coquitur, apertos oculos halitu eius vaporari: prodest in cibo tostũ ad eadem. Tradũt hircini iocineris cibo comitiales deprehendi. Aprinũ recẽs si arefactũ teratur, ex vino potũ contra serpentiũ volucrũq; morsus auxilio est. Iecur canis, qui rabie exagitatur, tostum & in cibo ab emorsis sumptũ, ne tẽtẽtur metu aquæ tueri creditur. Vtũtur autẽ ad arcẽdos aquæ pauores dente eo, qui caninus dicit̃. hũc à cane, qui momordit exẽptum, & folliculo inditũ, pro amuleto brachio adnectunt. Inueteratum autem sale mergi iecur, ex hydromelite binis ligulis potũ, secundas pellit.

Coria veteramentaria. CAP. XL.

VEteris corij cremati illitus cinis ambusta igni, intertrigines, necnon calceamẽtorum

attritus sanat.

Gallinæ. CAP. XLI.

DIssectæ gallinæ, & adhuc calentes apposi-tæ, serpentium morsibus auxiliantur: s[...] identidē alias sufficere oportet. Earū cerebellū [...] vino bibēdū datur cōtra serpentiū morsus, sang[ui]nem à cerebri mēbrana profluentē sistit. Quæ in[...]teriore venticuli galli sinu residet mēbrana, sec[ta] in laminas cornu specie similis (ea verò inter co[...]quendū abijci solet) siccatur, tritaq; in vino conue[...]nientissimè stomachicis datur in potu. Ius è veter[e] gallinaceo aluū deijcit. Abiectis itaq; interaneis s[a]lem cōijci oportet, & cōsuto ventre decoqui in vi[...]ginti sextarijs aquæ, donec ad treis heminas redi[...]gantur: totū id refrigeratum sub diuo, datur. Ali[i] qui incoquunt olus marinū, mercurialem, cnicū aut filiculā. Crudos humores crassosq;, atram bi[...]lē, & strigmēta elicit: prodest longis febribus, susp[i]rijs, articularijs morbis, & inflatiōibus stomachi.

Ouorum natura. CAP. XLII.

OVum molliculum plus alit sorbili, & du-rum plus molli. Luteum oui, contra oculo-rum dolores vtile est: inassatum sedis inflamma-tionibus prodest, cum croco, & rosaceo: & con-dylomatis, cum meliloto: cum vua autem fruticis, eius, quem rhoa dicunt, aut galla in patinis frigi-tur, vt cibo aluos sistat: per se etiam offerri solet.

Candidum oui crudum refrigerat, spiramenta

cutis

cutis occludit, inflammationes oculorũ infusum lenit, ambusta, si statim eo perungãtur, pustulas nõ sentiunt: faciem à solis adustione tuetur, fronti impositũ cum thure fluxiões arcet, auertitq́;, inflammationes oculorum lana exceptum, addito rosaceo, melle & vino, mitigat: vtiliter contra hæmorrhoidis serpentis morsus crudum sorbetur: summè tepidum prodest vesicæ rosionibus, renum exulcerationibus, gutturis scabritiæ, reiectionibus sanguinis, destillationibus, & thoracis rheumatismis.

Cicadæ. CAP. XLIII.

CIcadæ, quæ inassatæ manduntur, vesicæ doloribus prosunt.

Locustæ. CAP. XLIIII.

LOcustæ odoris suffitu vrinæ difficultates adiuuãt, præsertim q̃ fœminas male habẽt: earũ carnes nullo sunt in vsu. Est & quoddã genus locustæ, quæ asiracos aut onos dicitur, sine pennis, prælongis cruribus. Exiccata autẽ si ex vino bibatur, cõtra scorpionis morsus magnopere proderit. Hac abundè vescuntur Aphri, qui Leptin incolũt.

Ossifragus. CAP. XLV.

VEnter eius auis, quam Latini ossifragum appellant, particulatim potus, calculos cum lotio pellere proditur.

Galerita. CAP. XLVI.

GAlerita auicula est parua, apicem in vertice, pauonis modo, gestans: quæ assa, & in ci

ho sumpta, cœliacos adiuuat.

Hirundines. CAP. XLVII.

DIssectis crescente luna pullis hirundinis, qui primo partu exclusi sunt, in ventre eorũ lapillos offendes: è quibus duos, vnũ colore variũ, alterũ purũ eximes: ij priusquàm terrã attigerint, in iuuencæ corio, aut ceruina pelle brachio aut collo adalligati, comitialibus proderũt, et sæpe prorsus eos recreabũt. Hirũdines, vti ficedulæ, in cibo, aciei visus medicamentũ præbent. Tam pullorũ, quàm matrũ in fictili olla crematarum cinis cum melle oblitus, oculis claritatem adfert, anginæ eo commodè perunguntur: vuæ & tonsillarum inflammationibus hoc cinere succurritur. Et ipsæ et pulli exiccati, si drachmæ pondere ex aqua bibantur, hos iuuant, qui anginæ morbo conflictantur.

Ebur. CAP. XLVIII.

EBoris scobe illito paronychia sanantur. Vim adstringendi ebur obtinet.

Suillus talus. CAP. XLIX.

SVis talus comburitur, dum è nigro albescat: qui tritus & potus inflationibus colli, lõgisq; torminibus medetur.

Ceruinum cornu. CAP. L.

CEruini cornu cinis elotus, binis ligulis epotus, prodest dysentericis, excreantibus sanguinem, cœliacis, regio morbo, & vesicæ doloribus cum tragacantha: fœminis fluxione vuluæ la-

bor

borantibus, cum liquore huic rei accommodato. Cerui cornu contusum, crudo fictili, luto circumlito, & in furnũ indito, vritur donec albescat: id cadmiæ modo elotum, vlceribus oculorum, & defluxionibus salutare est: infrictum dentes expurgat. Crudi cornu suffiti nidore serpentes fugantur: feruefactum in aceto, si eo gingiuæ colluantur, maxillarum à dentitione dolorem adimit.

Eruca. CAP. LI.

ERucis, quæ in oleribus gignuntur, cum oleo peruncti, à venenatis bestijs feriri negãtur.

Cantharides. CAP. LII.

E Frumentis congestæ cantharides ad recondendum idoneæ sunt, quæ fictili vase non picato conduntur, & raro linteo obligato ore, & deorsum conuerso suspenduntur super aceti feruentis, quam acerrimi halitum, donec æstu exanimentur: postea lino transfixæ reponuntur. Potentissimæ omnes variæ, luteis lineis, quas in pennis transuersas habent, promissoq; corpore crassæ ac blattarũ modo perpingues: sed inertes ac imbecillæ, quæ vnius sunt coloris.

Buprestes, & pinorum erucæ.

CAP. LIII.

SImili modo recõdũtur buprestes, genera quædam cantharidum, & pinorum erucæ: quæ supra cribrum suspensum feruenti cinere paulisper intostæ, reponuntur. Vis omniũ cõmunis erodere,

vlcerare, calorẽ elicere: qua de causa admiscentur medicamẽtis quæ lepras, ferasq; lichenas & carcinomata sanãt. Menses ciunt peßis emollientibus additæ. Aliqui cantharidas antidotis impositas, aquæ subter cutẽ auxiliari prodiderunt: argumento, quòd vrinã moueant. Alij pennas pedesq; contra potarum veneficia, remedio essè tradiderunt.

Salamandra. CAP. LIIII.

SAlamandra lacertæ genus est, iners, varium, quod frustra creditum est, ignibus non vri. Vim habet erodentem, calfactoriam, exulcerantem. Additur, vt cantharis, in medicamenta, quorum vis est exesse, & lepras abolere: similiq́ modo reconditur. Liquefacta in oleo pilos euellit. Exenterata, detractis pedibus & capite in melle seruatur ad eundem vsum.

Araneus. CAP. LV.

ARaneus, quem holcum, alij lycon, id est lupum vocant, subactus cum splenio, & linteo illitus, prolatusq; vtriusq; temporibus aut fronti, tertianos circuitus persanat. Tela eius imposita sanguinem sistit, vulnera quæ summam cutem occuparunt, ab inflammationis iniuria vindicat. Est & alterum aranei genus, qui candidam, tenuem, densamq; telam orditur: quem in aluta ligatum, & lacerto appensum, quartanis circuitibus mederi narrant. Decoctus ex rosaceo, & infusus, aurium doloribus auxiliatur.

Lac

Lacerta. CAP. LVI.

Lacertæ caput intritum, & appositum, aculeos, & omnia corpori infixa extrahit: varos, fornicantes verrucas, & pensiles, quas acrochordonas vocant, tollit. Iecur exesis dentibus conjectum dolores finit. Si diuulsa admoueatur, ictis à scorpione leuamentum præstat.

Seps. CAP. LVII.

Seps, quam aliqui lacertam chalcidicam vocarunt, in vino pota morsus suos sanat.

Scincus. CAP. LVIII.

Scincus aut Aegypti, aut Indiæ, aut rubri maris alumnus, quamuis inueniatur in Lydia Mauritaniæ. Est autem terrestris crocodilus, sui *generis, sale inucteratus cum nasturtio. Aiunt carnes, quæ renes amplectantur, id sibi virium vendicasse, vt si drachmæ pondere bibantur, venerem accendant. Verùm decocto lentis cum melle aut semine lactucæ cum aqua poto, veneris cupiditates inhibentur. Additur in antidota.

*ἰδιογενὴς ταριχευόμενος ἐν καρδάμῳ.

Terreni vermes. CAP. LIX.

Terreni vermes impositi, præcisos neruos glutinant, tertianas discutiunt: decocti cum anserino adipe, & infusi, affectis auribus medentur: cum oleo autem decocti, si in contrariam aurem instillentur, dentium doloribus præstant auxilium: triti in potu ex passo vrinam ciunt.

Mus araneus. CAP. LX.

Mus

MVs araneus dissectus, & impositus, sui morsus veneficia luit.

Mures. CAP. LXI.

MVres, qui in domibus, oberrant, concisos scorpionum plagis vtilissimè imponi, in confesso est: si inassatos infantes ederint, oris saliuam exiccari promittunt.

Lac. CAP. LXII.

LAc generatim omne boni succi est: corpus alit, aluũ emollit, stomachũ & intestina inflatione vexat: vernũ tamen dilutius æstiuo habetur, & è viridi pabulo aluũ magis emollit. Probatur autẽ candidũ, æquali craßitudine, quod vngui instillatũ cogitur. Aluũ minus tentat caprinum: quoniã pecus hoc adstringentibus pabulis, robore, lentisco, & oleaginis frõdibus, & terebintho magna ex parte vescitur: inde stomacho accõmodatissimum reddi solet. Ouillũ autẽ dulce, crassum, & præpingue, nõ vsq; adeò vtile stomacho. Bubulum tamen, asininũ, & equinum, vẽtri magis idonea: sed ipsum turbãt. Quibus in locis pecora, scammoniam, veratrũ, clematidẽ, aut mercurialẽ pascuntur, lac omne ventrẽ & stomachũ subuertit. quale in Iustinis mõtibus esse, à nobis proditũ est. Siquidem capræ, quibus candidũ veratrum pabulo fuerit, primo foliorũ partu euomũt: & eorum lac haustrũ nauseã creat, & stomachũ in vomitiones effundit. Vẽtrẽ adstringit lac omne decoctũ, præcip

lpueq; cãdentibus calculis marinis exustũ: & in summa, omnibus auxiliatur internis exulceratio nibus, præsertim fauciũ, pulmonis, interaneorum, vesicæ, & renũ: foris verò cõtra pruritũ cutis, eru ptiões papularũ, & vitiatos corporis succos, recẽs ũ melle crudo, addito sale, datur exigua aqua di lutũ. Minus inflat quodcũq; semel feruefactũ. De coctũ cum calculis marinis ad dimidias, vlcerosas ventris fluxiones adiuuat. Lac quodcunq; serum cõtinet implicitũ, quod vbi discessit, à lacte, multò potẽtissimũ ad purgatiões redditur. Datur quibus sine acrimonia volumus deiectionẽ moliri, vt me lãcholicis, comitialibus, lepris, elephãtijs, et erũpen tibus toto corpore papulis. Ex omni lacte fit, quod schistũ, id est scissile, appellãt. Lac aũt fictili nouo feruet, ramoq; ficulneo recenti mouetur, inspersis, postquã bis aut ter efferbuerit, totidem aceti mulsi cyathis, quot sunt heminæ lactis: ita enim serescẽs liquidũ ab eo diuidit, quod in caseũ concreuit. Sed cũ feruet, ne superfundatur, cõueniet spõgia ex fri gida cõtinuò fictilis labrũ detergere, sextariũq; ar genteũ frigidæ aquæ plenũ demittere. Bibitur he minis per interualla singulis, vsq; ad quinas, ita vt intercedẽtibus spatijs, potãtes ambulẽt. Lac au tem recens efficax est cõtra rosiones vstionesq;, ab exitialibus medicamentis factas: vti à cãtharidi bus, aut salamandra, bupreste, aut pinorũ eruca, hyoscyamo, dorycnio, aconito, aut ephemero: pser-

tim

tim bubulũ ad id eximiè confert Gargarizatur autem exulceratis faucibus, tonsillisq;. Asininũ peculiariter collutos dentes gingiuasq; stabilit. Fluxiones alui, si vlcera sentiantur, tenesmosq;, ouillum, bubulum aut caprinum cum marinis lapillis decoctũ, sistit: per se autem & cum hordeacea ptisana aut halicaceo cremore infusum magnopere intestinorũ rosiones mitigat: exulceratæ vuluæ immittitur. Humanũ lac dulcissimũ est, & maximè alit: mãmis autẽ exuctũ, prodest tabi, & stomachi rosionibus: contra haustum leporem marinũ præsidio est: oculis cruore ex ictu suffusis, cũ thuris polline instillatur: podagricis vtile est, cum meconio, & cerato illitũ. Lac omne respuendum splenicis, hepaticis, comitialibus, vertiginosis, & neruorum vitio laborãtibus, febriculosis, & capite dolẽtibus, nisi si quis interdum purgationis gratia, vt ostendimus, schistum præbeat. Primiparæ canis lacte perunctos narrãt glabrescere: potũ contra venena antidoti vicem obtinet, abortus mortuos expellit.

Caseus. CAP. LXIII.

CAseus recens sine sale sumptus alit, stomacho vtilis est, & facile in membra delegatur: corpus auget, aluum modicè emollit: alius tamen alio præstantior, pro natura lactis à quo conficitur. Decoctus autem, & expressus, deinde inassatus, aluum sistit: illitus, oculorum inflammationibus, & sugillatis prodest. Qui verò recens

salit

salitus est, minus alimēti præbet: corpus aptè minuit, stomacho aduersatur, negotiū ventri interaneisq; exhibet: vetustiore sistitur aluus. Sero quod à caseo manauit, quam optimè canes aluntur. Quod hippacem vocant, caseus est equinus: ea virus redolet, magnopere alit, bubuloq; proportione respondet. Nec desunt, qui hippacem, equinū coagulum appellarint.

Butyrum & eius fuligo. CAP. LXIIII.

E Lacte pinguissimo probatū fit butyrū, quale ouillū est: fit & ex caprino, agitato in vasis lacte, donec pingue separet. Butyrū natura oleosum est & emolliens: vnde largius epotū, ventrē resoluit: prodest, vbi oleū non adfuerit, cōtra venena. Cū melle si infricetur, dentitiones adiuuat: gingiuarū pruritus, & oris vlcera infantibus emendat. Illitū foris capaciora alimentorū facit corpora, & ab albidis pustulis per summa scatētibus asserit. Cōtra inflāmationes & duritias vuluæ, quod nec virus resipit, nec vetustatē sentit, butyrū efficax est. dysentericis, & colli exulcerationibus infundit: in medicamenta addi solet, quæ pus mouēt: vtile præsertim cū nerui, aut cerebri membranæ, vesicæ ceruix, vulnera acceperit. Id autē purgat, replet, carnē creat, ab aspide percussis vtilissimè imponit. Recens obsonijs additū olei vicē pensat, et adipis vice fungit in bellarijs. Colligēdæ ex eo fuliginis ratio hæc est: Butyrum in lucernā no-

uam ingestum accenditur, fictiliq; operculato quod supernè in siphunculi speciem desinat, & infima parte cuniculos clibani modo habeat, crematur, & subinde aliud in absumpti locum sufficitur, dum coaceruetur fuliginis modus, quem facere institueris: penna post deraditur ad vsus. Eius effectus est in medicamentis oculorum, exiccare et adstringere: fluxiones cohibet, & vlcera celeriter ad cicatricem perducit.

Medicina lanarum. CAP. LXV.

SVccidæ lanæ molles, è collo feminibusq; laudatissimæ habētur. Subueniunt inter initia vulneribus, percussis, desquāmatis, liuidis, ossibus fractis, aceto, oleo aut vino imbutæ: siquidē facilè succos cōbibunt quibus immergūtur, & ob pecudum sordē (sic enim œsypum vocāt) emolliunt: capitis, stomachi, aliarumq; partiū doloribus, cū aceto & rosaceo efficaciter imponūtur. Crematarū lanarū cinis crustas obducit, excrescētias in carne cohibet, & vlcera ad cicatricē perducit. Mundæ autem et carptæ, in fictili crudo, cæterorum more, vruntur. Nec secus fimbriati marinarum purpurarū flocculi cremari solent. Aliqui cum sordibus lanas carpunt, & melle irrigant, eodemq; modo vrunt. Alij in fictili oris patuli, verucula inter se distantia componunt, & concerptas carminatasq; lanas oleo ita suffusas, vt ne stillare quidem possint, assulis tedæ subiectis, & eisdem lanisq; permuta-

tim

tim interstratis, leuiter succendũt, & vstas tollũt: quod si è teda pix, pinguitudóve vlla profluxit, collecta recõditur. Lauãt ad oculorũ medicamenta: cinerẽ in labellis, aqua addita, manibus cõfricant, & considere patiuntur: idq; sæpius, mutantes aquã donec linguam adstringat, nec mordeat.

Oesypum. CAP. LXVI.

OEsypum vocant Græci, succidarum lanarũ pinguitudinẽ. Cuius parandi ratio hæc est: Succidæ molles, radicula non curatæ, calida aqua lauantur, & quibuscunque sordibus expreßis, & in labellum oris ampli coniectis, aqua infunditur, magnoq; impetu ligula, vti respumet, agitatur, aut linea rude validiusculè conturbatur, quò largius sordida spuma colligi poßit, deinde marina respergitur: considente pingui quod supernatabat, collectoq; in altero fictili vase, denuo aqua in labellum fusa agitatur: spuma iterum mari perfunditur, & demum eximitur. Hoc tantisper fieri solet, dum consumpta pinguitudine nihil prorsus spumæ extet. Collectum œsypum manibus emollitur, & si qua incedit spurcitia, confestim demitur: exclusaq; sensim omni aqua, recentiq; affusa, manibus misceatur, donec admotum linguæ œsypum adstringat leuiter, nec mordeat, atque pingue candidumq; spectetur: tum in fictili vase conditur. Verum omnia feruido sole fiant. Nonnulli excolatum pingue frigi-

da aqua eluunt, & manibus, nō secus atq; ceratū mulieres, confricāt: ita enim candidius redditur. Alij elotis lanis & sordibus quibuscunq; exēptis, ac lento igni in æneo vase ex aqua decoctis, pingue quod supernatat collectū, aqua, vt diximus, lauant: colatumq; in fictilē patellam, quæ calidam aquam cōtineat, linteo operiūt, atq; soli mandāt, donec candidū fiat, et satis crassum. Alij biduí spatio aquam effundunt, nouamq; adijciunt. Melius est læue, radicula non curatū, quod succidarū virus oleat, & si manu in concha fricetur cū aqua frigida, albescat, nihil in se duri aut concreti habens: veluti quod cerato aut adipe adulteratur. Oesypum excalfacit, explet vlcera, & emollit: præsertim sedis ac vuluæ, cū meliloto & butyro: in vellere appositū, menses & partus euocat, vlcera non auriū modò sanat, sed et genitaliū cū anserino adipe: cōtra erosos angulos oculorū, scabiososq; genas quæ occalluerunt, & ciliorū defluuia, efficax est. In testa noua torretur, donec redactū in cinerem pinguitudinem amittat. Ex eo etiam fuligo colligitur, vti demonstrauimus: quæ in oculorum medicamenta commodè addi solet.

Coangulum. CAP. LXVII.

LEporis coagulum tribus obolis ex vino, venenatorum morsibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, ac reiectionibus à pectore, auxiliatur. Sanguinē in grumos

mos concretũ discutit. Post menstruas purgationes appositũ vuluæ cum butyro, præstat mulieribus vt concipiãt: potũ verò partus enecat, & à puerperio, pariendi spem adimit. Equi coagulũ, quam hippacen aliqui vocant, priuatim cœliacis dysentericisq; conuenit. Hœdi, agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri, cerui, vituli, bubaliq; coagula similes naturas sortiuntur: contra aconiti potum in vino, & concretũ lac in aceto, conuenienter assumuntur. Hinnuli priuatim triduo à purgationibus admotũ, partus spem intercipit. Vituli marini, castorei vires repræsentat: comitialibus, strãgulatis vuluis, potu conferre existimatur. Sed si sit vituli marini, hoc experimẽtum est: aqua inspergitur, qua paulisper cum alterius animantis, tum præcipuè agni coagulum, maduerit: nam si erit syncerum, statim liquescit in aquam: sin minus, consimile permanet. Excipitur autem catulis, qui nondum natare possunt. In summa, coagulum omne dissipata cogit, & coacta dissoluit.

Adeps. CAP. LXVIII.

ADeps anserinus aut gallinaceus recens & sine sale conditus, ad vuluæ vitia proficit: sale inueteratus, & qui temporis spatio acrimoniam concepit, vuluæ inimicus est. Recens exemptis membranis in fictilem ollam demissus, quæ altero tantopere capacior sit, quantus sit modus adipis, quem curare institueris, obstructo diligen-

ter vase, flagrãtißimo soli exponitur: eliquescens inde humor in fictile alterũ excolat, donec adeps omnis absumatur, mox loco vehemẽter frigido reconditur, & ad vsus digeritur. Alij fictile fulciũt super aquã calidam, aut tenuẽ & elanguidã prunam, quæ solis vicẽ penset. Est & alia curandi ratio. Exemptis mẽbranis teritur, coniectusq; in ollã eliquatur, adiecto minuti salis momẽto: mox lineo colo transfusus reponitur. Vtiliter in medicamenta additur, quæ laßitudines & fatigationes leuant. Suillus adeps & vrsinus hoc curantur modo. Recens, præpinguis, renibus potißimũ detractus, in largiore aqua cælesti & quàm frigidißima, exẽptis tunicis, diligẽtißimè manibus cõfricatur, & exprimẽdo fermè siccatur, subindeq; noua aqua abluitur: cæterum fictili capacitatis duplæ inditus, in æquam demergitur, & subditis leuibus prunis spatha mouetur: eliquatúsque, colo trãsfunditur in aquam: vbi verò refrixit, & guttatim aquam omnem exclusit, in prælotum fictile demittitur, & infusa aqua leniter eliquari debet, & manu deprimi, quo facilius fæculentũ virus pessum eat: postea in pilam spongia madefactam transfunditur. Vbi coire cœpit, residens in imo sordes eximitur. Tertio citra aquam eliquatur, repurgatusq;, fictili bene operculato, perquàm frigidis locis reponitur. Hircinum seuũ, ouillum, ceruinumq; ita curato: Elotum ex his quodcunq;,
tum

tunicis, (vt in suilli mentione dictum est) exemptis, pilæ emolliendũ tradito, ac manibus fricato, affusa paulatim aqua, donec ne amplius quidem cruentũ virus excernat, aut pingue aliquod innatet, sed nitida spectet. Deinde *in ollã fictilẽ cõijcito, & adiecta aqua vt supereminеat, leui pruna liquefacito, & moueto, atq; in aquã colato: cumq; refrixerit, iterum in loto fictili eliquato, & quæ antè diximus facito.* Tertiò *sine aqua liquefactũ, in perfusam liquore pilam colato, refrigeratũq;, vt in suilli ratione diximus, recondito.* Bubulum *autem seuũ, renibus maximè detractũ, exemptis mẽbranis, aqua marina ex alto petita eluendum est: mox in pila tundendũ diligenter, affusa maris aqua.* Cum *verò dissolutũ fuerit, in fictilem ollam conijciendũ, & marina aqua, quæ non minus dodrante supereminеat, proluendũ, decoquendũ donec omnis aboleatur odor, additis ad singulas seui* Atticas *minas, quaternis* Tyrrhenicæ *ceræ drachmis: excolatumq;, detractis quæ pessum ierant sordibus, in nouo fictili reponendum: opertumq; soli interdiu credendum, vt ad candorẽ, reducatur, & odoris virus euanescat.* Priuatim *taurorum pingue sic curari debet:* Renibus *euulsum pingue profluente amnis aqua abluito, detractisq; tunicis, fictili nouo, postquam exiguum salem insperseris, liquefacito: dein in nitentẽ aquam excolato, & vbi concrescere cœpit, manibus ite-*

rum confricando vehementer lauato, aqua sæpius infusa refusaq́;, donec quàm optimè elotũ videatur: rursus in olla cũ pari modo vini odorati decoquito, & cũ iterũ efferbuerit, dẽpto ab igni vase, ibidẽ sinito pnoctare: postridie si grauiter adhuc oleat, noua olla repetitũ, vino odorato perfundat: eadẽ quæ prius fiant, dũ omne virus euanescat. Colliquatur & sine sale, præsertim affectionũ earum causa, quibus sal aduersari solet, sed ita paratũ nõ magnopere albescit. Eodem modo pardorũ ac leonum pinguia curari oportet. Taurinũ autem & vitulinũ pingue, necnõ ceruinũ, atq; etiam huius animalis medulla, odoramẽtis imbuitur, hac ratione. Pingue quod odoratũ reddi debet, demptis, quæ diximus modo, membranis, elotum & vino quàm odoratissimo, nulla maris aqua diluto, feruefactũ, pernoctare sinitur: alterũ id genus vinũ eadẽ mensura infunditur, colliquat, & exquisitè colatur: nouemq́; eius heminis, iunci Arabici septem drachmæ adijciuntur. Quòd si ipsum odoris fragrantioris fieri voles, quadraginta floris eiusdem drachmæ, cũ paribus palmæ, calami, & casiæ modis adduntur: et xylobalsami, aspalathi singulæ drachmæ: cinnamomi, cardamomi, et nardi, singulæ vnciæ: omnia exactius tunduntur, & affuso vino odorato, in vase operto, quod supra carbones firmiter collocatũ sit ter efferuescũt, & semoto ab igni vase inibi pernoctant: postridie vi-

num

um effunditur, aliudq; generis eiusdẽ adijcitur. er simili modo benè conferuescat. Deinde matu- inis exempto adipe vinũ effundatur: & abluto ase, si quid imo subsidens hæsit, detergatur. Po- remò eliquatum pingue & excolatũ, ad vsus re onditur. Hoc autẽ modo odoramentis imbuitur, uod antea curatũ est. Verũ antè dicta prius in- bissari solent, quò facilius sibi odoramentorũ vi- es adsciscant. Itaq; assumens quodcunq; horũ vo s, cum vino feruefacito, impositis vnà myrti ra- nulis, serpillo, cypero, item aspalatho plenius tu- o. Aliqui tamẽ ad hũc vsum, vno duntaxat horũ ontenti sunt. Cum autem ter efferbuit, exemptũ eniter, & lintheo colatũ, aromatis, vti expositũ st, imbuitur. Adipibus spissamenta sic fiunt (quẽ- unq; acceperis, oporteт vt recens tundatur) Synce us & sanguinis expers adeps, reliquas habens otas quas sæpe retulimus, in ollam nouam de- nittitur, infuso vino albo, vetere, odorato, quod se nipedis altitudinem superet: lento igni ferueścat, lum vernaculus odor aboleatur, planeq; vinum redoleat. At vbi deposito vase refrixit, duæ adi- is minæ in ollam mittuntur, & duo vini eiusdẽ sextarij, & seminis loti, eius inquã cuius è ligno udicræ tibiæ factitant, tusi minæ quatuor adij- iuntur: lento igni subinde miscendo decoquuntur: ũq; odoris virus euanuerit, excolatusq; adeps re- rixerit, vna contusi aspalathi mina, cũ amaraci-

ni floris minis quatuor, et vetere vino subigitur. Nocte vna hæc odorẽ rapiunt, cõbibúntve. Postridie in fictilẽ ollam tricongialẽ ea omnia cũ adipe iniecta, additis sextarijs tribus vini, vnà feruescũt, quousq; & vim & odorẽ spissamentorũ adeps ipse contraxerit: qui eliquescens colatur, et reponitur. Quòd si maiorẽ odoris fragrantiã efflagites, drachmas octo quã pinguissimæ myrrhæ vino maceratæ, qđ multos in annos asseruatũ est, misceto. Gallinaceus anserinus sic odoribusq; imbui solet: Cuiusuis eorũ percurati sextarij duo fictili olla excipiũtur: erysisceptri, xylobalsami, palmæ elatæ, et calami planè cõtusi, singulorũ sescuncia admiscetur: vini Lesbij veteris ciathus vnus adijcitur: ea ter efferuescunt prunis, mox vase sublato ab igne, die noctuq; refrigerãtur: postridie liquata per linteũ crassum, mundũ in vas excolãtur. Vbi verò adeps coierit, concha excipitur, fictiliq; nouo densius operto perfrigidis locis reponitur. Hyberno tempore id instituere oportet: æstate siquidem pinguia non coguntur. Nec desunt qui Tyrrhenicæ ceræ momentum adijciant, quò facilius in vnum corpus omnia coalescant. Eadem ratione suillus adeps & vrsinus cæteriq; id genus, odoramentis imbuuntur. Verum sampsuchi odorẽ adeps ipse repræsentabit hoc modo: Curati quàm optimè adipis, præsertim taurini, mina vna, tẽpestiuiq; sampsuchi exquisitè cõfracti sesquimina miscen

-itur, & insperso largiore vino digerūtur in of-
-,quæ in vase cooperto nocte quiescunt: matuti-
in fictili olla leuiusculo igni, affusa aqua, leui-
coquunt: dumq; suū adeps odorē exuerit, defæ-
-us ac bene opertus, nocte tota permanet: poste-
-die detersa sorde quæ pessum ierat, sampsuchi,
-dictū est, cōtusi iterū sesquimina priori pastillo
-ijcitur: eodemq; modo in offas cogit: alijs quæ
-imus peractis, decoquitur et colatur: & si qua
-do hæsit spurcitia, deraditur, et frigido loco re-
-litur. Siquis tamē incuratū adipē anserinū, gal-
-aceū, aut vitulinū, à putredine tueri velit, ita fa
-ndū est: Quemuis adipē diligēter elotū & sicca
-m in vmbra super cribrū, per lintea munda ma
-bus vehemēter exprimat, linoq; consutū vmbro
-in loco suspendat, & post multos dies noua
-rta inuolutū, frigido loco recōdat. Pinguia au-
-m indito melle vindicantur à putredinis vitio.
-s omniū est excalfacere, mollire, rarefacere. Tau
-nus adeps, bubulus, & vitulinus aliquantū ad-
-ingūt: earundē viriū cōpos leoninus: nam resi-
-re eū aiunt ijs qui insidias moliuntur. Ceruino,
-phantinoq; perunctos, serpentes fugiunt. Ad-
-ingentior est caprinus: qua ex causa decoctus
-m polenta, rhoē, & caseo, dysentericis datur, &
-m ptisanæ succo infunditur. Ius decocti phthi-
-is in sorbitionibus prodest. Datur quoque vtili-
-r ijs qui cātharidū venena hauserūt hircinus, vt

qui

qui validißimè discutiat: podagricis auxiliatur cũ fimo capræ & croco impositus: huic proportione respõdet ouillus. Suillus verò cõtra vuluæ et sedis vitia idoneus est: ambustis igni medetur. E suibus vetustißimus quisq; sale conditus excalfacit, & emollit: elotus vino pleuriticis prodest. Cinere autem calce exceptus, inflãmationibus, fistulis, ac tumoribus succurrit. Asininũ tradunt cicatrices corporis cõcolores reddere. Anserinus gallinaceusq; cõueniunt mulieribus malis, & ad labiorũ rimas, ad mangonizandã faciẽ, et contra auriũ dolores. Vrsinũ constat raptos vitio alopeciæ capillos restituere, perniõibus subuenire. Vulpinus medetur aurium doloribus. Fluuiatiliũ piscium pinguia perunctis oculis claritatẽ afferunt, si in sole liquescãt, & melli admisceantur. Viperæ adeps contra oculorum hebetudines suffusionesq; efficax est, addita cedria, melle Attico, & pari oleo vetere: pilos alis euulsos perunctis radicibus recens & per se illitus obliterat, atq; renasci non patitur.

Medulla. CAP. LXIX.

LAudatißima est ceruina, mox vitulina, post hanc taurina, dein caprina, & ouilla. Colligũtur æstatis exitu, cùm appetit autumnus: quippe cùm aliis anni temporibus concrementum sanguinis, & veluti caro friabilis, in oßibus inueniatur: nec facilè cognosci potest, ni quis eam oßibus extrahat & recondat. Omnes medullæ molliũt,

calfa

calfaciunt, rarefaciunt: vlcera explent, ceruina perunctos venenata fugiunt. Curantur recentes, adipis modo, aquæ resperſu ſubactæ, ſelectisq́; oßiculis tantiſper elotæ, & in linteum expreſſæ, donec aqua ſyncera emanet: & deterſa ſorde pēna, quæ innatet, liquatæ in duplicato vaſe in pilam exprimūtur: & vbi coire, omni fæce, quæ ad ima ſidit, deraſa, fictili nouo reponuntur. Quòd ſi libet incuratas reponere, facito omnia quæ de anſerum & gallinarum adipe demonſtrauimus.

Fel. CAP. LXX.

FEl omne curatur hoc modo: Recens præligato ore folliculi lino tādiu demiſſum in feruētem aquā, dum quis ſpatiū trium ſtadiorū percurſaret, mox exemptū ſiccat̄ vmbroſo loco, aſperginem nō redolēte. Sed quod ad oculorū medicamenta adijci ſolet, ligatū lino in vitreū vas, quod mel habeat, immittitur: circumuoluto ad os vaſis lini principio, et operto vaſe reconditur. Eſt enim vis omniū acris & excalfaciens: intenſis tamē & remiſsis viribus differūt: ſiquidē præſtātius in effectu eſſe videt̄ fel marini ſcorpionis, et piſcis qui callionymus appellat̄, marinæ teſtudinis, hiænæq́;: item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & ſyluestris capræ: quod priuatim prodeſt contra ſuffuſiones incipientes, & oculorū caligines, argemas, & genarū ſcabritias. Ouillo, ſuillo, hircino, atque vrſino, taurinū multò efficacius. Felle omni perſa

cul

cilem, præsertim infantibus, deiectionẽ quis mo-
tur, si intinctũ eo tomentũ aut fimbriã sedi sub-
ciat. Priuatim taurino anginæ cũ melle perung-
tur: sedis vlcera sanat, et ad cicatricẽ vsq; pera-
cit. Idẽ auribus fractis, & purulentis cũ mulie-
lacte aut caprino instillatũ, medet̃: & sibilo eo-
dem ex porri succo. Admisceri insueuit vulnera-
emplastris & circũlinitionibus, quæ cõtra ve-
nata parãtur. Phagedænicis vlceribus, & colis
scroti doloribus, ex melle prodest: lepras, furfu-
cũ nitro et terra cimolia quãoptimè purgat. O-
lum & vrsinũ cõtra eadẽ pollent, verũ ineffic-
cius hæc præstãt. Vrsinũ eclegmate comitiales a-
iuuat. Fel testudinũ anginis, & in ore infantiu-
nomis, ꝓdest: naribus inditũ comitiales erigit. S-
uestriũ caprarũ felle peculiariter perunctí luscio-
sanantur. Hircinũ idem obit munus, thymia ab-
let, & luxuriantes elephanticorum extuberati-
nes illitu reprimit. Suillum autem contra aur-
vlcera, reliquaq; omnia, magno vsu aßumitur.

Sanguis. CAP. LXX

SAnguis anseris, anatis & hœdi, vtilißimè
antidota miscentur. Palumbi autem, turtur
& columbæ, necnon perdicis, oculis cruore suffu-
sis, & recentibus eorum vulneribus, lusciosis
illinuntur. Peculiariter columbæ sanguis, cruo-
membranis cerebri erumpentem inhibet. Hirc-
capræ, cerui & leporis sanguis inassatus sartag-
ne

e, dysenterias & cœliacorum profluuia sistit: in
ino potus cõtra toxica efficax est. Leporinus san
uis ita vt tepet illitus, vitia cutis in facie, lentigi
esq; emaculat. Caninus cõmodè ab his bibitur
uos efferata in rabiẽ bestia momorderit: contra
otum toxicum auxilio est. Testudinis terrestris
nguinem epotum tradunt prodesse comitialibus.
larinæ autem testudinis cũ vino & leporis co-
gulo cuminoq; contra serpentium morsus, &
austa rubetæ venena, cõuenienter bibitur. Tauri
us cum polẽta illitus, duritias discutit, emollitq;.
anguis equarum quæ admissurã expertæ sunt,
n medicamenta additur quæ erodunt, septica vo-
ant. Sanguine chamæleonis genarũ palpebras e-
elli creditum est. Hoc enim viridium ranarum
inngine præstatur. Menstruus sanguis fœmina
um, circũlitu conceptũ inhibere existimatur, aut
omninò mulier mẽstrua superegrediatur, leuat
odagræ dolores & ignem sacrum illitus.

Fimum. CAP. LXXII.

ARmentariæ bonis fimum si recens admo-
ueatur, vulnerum inflãmationes mitigat:
olijs autem inuoluitur, & calfactum cinere fer-
enti superponitur. Coxendicis cruciatus fotu
ompescit: illitum ex aceto duritias, panos, &
trumas discutit. Priuatim suffitu fimi, quod à
masculo boue redditum est, procidentes vuluæ
eprimuntur: accensi nidore culices abiguntur.

Fimum caprarum, præsertim in montibus ... gentiū potū in vino, regium morbū emendat: ... ses cit cum odoramentis haustū, & partus ... cat: tritum in farinā, & impositū lanis cum t... re, fœminarū profluuia sistit, cæterosq; sangu... impetus ex aceto cohibet: medetur alopeciis e... stum, & cū aceto aut oxymelite illitū: cū ax... gia verò impositū, his qui podagra tentantur, ... xilio est. Caprillum in aceto decoctum impon... serpentiū morsibus, vlceribus quæ serpūt, igni ... cro, & parotidibus. Vtilem ischiadici vstion... hunc in modum accipiunt: In eo interstitio ... pollex brachiali committitur, caua veluti lac... subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, ... inde sigillatim feruentes stercoris caprini pil... imponuntur, dum vapor per brachiū ad cox... sentiatur peruenire, & coxendicis dolorem m... gare: adustio id genus Arabica appellatur. Ou... lum ex aceto illitum sanat epinyctidas, clau... pensiles verrucas, thymos, & ambusta igni, ro... ceo cerato exceptum. Fimum suis syluestris ari... in aqua aut vino potum, reiectiones sanguinis ... stit: vetustum lateris dolorē mulcet, ad rupta ... conuulsa ex aceto bibitur, luxatis cum cerato r... ceo medetur. Tam asinorum quàm equorum ... mum siue crudū siue crematum, addito aceto, s... guinis eruptiones cohibet. Armentarij, qui he... pascitur, siccum fimum liquatum in vino, m...

potu...

potum, contra scorpionum ictus magnopere auxiliatur. Columbinũ vehemẽtius & excalfacit, & vrit, cum hordeacea farina mixtum strumas ex aceto discutit: carbũculos emarginat, tritum cum melle, lini semine et oleo: ambustis igni medetur. Gallinaceum verò omnia eadem, sed inefficacius præstat: priuatim tamen cõtra venena fungorũ, & coli cruciatus ex aceto aut vino bibitur. Ciconiæ fimũ, si ex aqua hauriatur, comitialibus prodesse credunt. Vulturini fimi nidore partus excuti produntur. Murinum detritum cum aceto, & illitum, alopeciјs medetur: cum thure & mulso calculos expellit: subditæ infantibus muscerdæ, aluĩ deiectionem promouent. Caninum quod flagrantissimo canis sydere fuerit exceptum, cũ vino aut aqua potum, sistit aluum. Humanum stercus illitum, vulnera ab inflãmatione vindicat, & obiter intumescere nõ patitur: sed ea statim glutinat. Sicco ex melle anginæ perungi commodissimè traduntur. Terrestris crocodili fimũ, crocodileam vocant, quæ mulieribus colorẽ nutrit in facie, nitoremq; seruat. Optima est cãdidissima & friabilis, amyli modo, minimè põderosa, in humore statim eliquescens: quæ cũ teritur, fermenti acorem quadãmtenus refert. Adulterant eam sturnorũ fimo quos captos oryza pascũt, ipsumq; nõ dissimile vendũt. Aliј amylum aut cimoliam miscẽt, & adscito anchusæ colore per rarum cribrũ paula-

tim exprimunt, vt se contrahat in vermiculorum speciem: qui siccati pro crocodilea væneunt. Inter omnes conuenire inuenio, humanum stercus caninumq; gutturi impositum, anginis auxiliari.

Vrina. CAP. LXXIII.

HVmanam vrinam suam cuiq; bibere, cōtra viperæ morsus, ac venena, incipientemq; aquam inter cutē proderit: scorpionis, viperæ marinorū, draconisq; morsus ea conuenientißimè fouentur. Canina ad perfundēdos canis morsus idonea est: pruritus & lepras nitro addito expurgat, sed vetus vlcera capitis manātia, furfures, psoras, & feruidas eruptiões, multò magis abstergit: nomas, & præcipuè genitaliū, cohibet: auribus infusa manās pus supprimit: decoctaq; in calyce mali punici, earū vermiculos abigit. Pueri impubis resorpta vrina, orthopnoicis auxiliatur: decocta in æreo vase cū melle emendat cicatrices, argema, caliginesq;, ex ea & cupro idoneum auri ferrumen cōficiunt. Quod in vrina subsidit, illitu ignē sacrū mitigat: feruefactum cū cyprino, inditumq;, vuluæ dolores mulcet: strangulatus leuat, genas deterget, oculorum cicatrices expurgat. Taurina, si cū myrrha instilletur, aurium dolores lenit. Aprina viribus eisdem prædita est: priuatim comminuit vesicæ calculos, & potu expellit. Caprina ad aquam quæ cutem subijt, cum nardi spica quotidie binis cyathi cū aqua bibitur, vrināq; per aluum

extrah

extrahit, aurium doloribus instillata medetur. Asinina trahitur renũ vitijs mederi. Lyncis vrinam, quam lyncurium appellant, simulac excernitur, glaciari coiréve in calculi duritiam, vulgo creditum est: quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideo dictum quòd pennas ad se alliciat. Id potum ex aqua, stomacho aluoq; fluxione laboranti conuenit. Asininæ vrinæ potu renum vitia sanari traduntur.

Mel. CAP. LXXIIII.

PRincipem locum obtinet mel, quod Atticæ regionis est, præcipuè ex Hymetio, mox Cycladibus insulis, & è Sicilia, cognomine hybleum. Magis probatur dulcius & acre, odoratius, subflauum, nec humectum, graue, & minimè fluxũ, quod ob sequacem lentitiam non facilè abrumpitur, tractumq; resilit in digitos. Mel abstergendi vim habet: ora venarum aperit, humores euocat, qua ratione in sordida vlcera sinusq; commodissimè infunditur. Decoctum atq; impositum, abscendentem carnẽ glutinat, medetur impetigini coctũ cum liquido alumine & illitũ, item aurium sonitui & dolori, cũ fossili sale trito, tepidum instillatur: lendes & fœda capitis animalia illitũ necat, nudã glandem recutitis operit, præsertim quæ circuncisione aperta non est, si melle præputium à balineo triginta diebus emolliatur: oculorum cali-

Mellis probatio qualis.

ginem discutit, faucibus, tonsillis, anginæ col-
lutum gargarizatúmve medetur: vrinā ciet, au-
xiliatur tußi, & à serpente percußis: contra ha-
stum meconium, cum rosaceo calidum assumitur
aduersus venena fungorū, & rabiosi canis mor-
sus linctum aut potum proficit: crudum tamen a-
uum inflat, tußim laceßit, & ea de re despuma-
ti vsus aptior est. Primatum *tenet in mellis gene-*
re vernum, deinde æstiuum: hybernum verò, vt-
pote quod craßius constet, deterrimū reputatur,
Mel Sardoum amarum. *ceraginis halitum expirat. Quod in* Sardinia *gi-*
gnitur mel, amarū est: quoniam apes ibi absin-
thio vescātur: quo vitia cutis in facie & maculæ
aptißimè perunguntur. Heracliæ *in* Ponto *qui-*
busdam anni tēporibus, propria quorundam flo-
rum dote, mel conflatur: quod qui edêre, mēte ab-
alienantur, ac sudore diffluunt. Remedio *sunt, esi-*
tata ruta, & salsamenta, aut epotum mulsum,
resumpta, quoties vomitione reÿciuntur. acre au-
tem est, & olfactu sternutamenta mouet. Quod
cum costo illitum, fœminarū cutem emendat, &
cum sale sugillationes rapit. Est & aliud concre-
Saccharū. *ti mellis genus, quod saccharō nominatur.* In In-
dia verò, & felici Arabia *in arundinibus inueni-*
tur: salis modo coactum est, dētibus, vt sal, fragile,
aluo idoneū, & stomacho vtile, si aqua dilutū bi-
batur: vexatæ vesicæ renibusq; auxiliatur, illitū
ea discutit, quæ tenebras oculorū pupillis offendūt.

Cer

Cera. CAP. LXXV.

CEra optima est subfulua, suppinguis, pura, odorata, & halitum quadámtenus melleũ referens, natione Pontica, aut Cretica. Secundum locũ obtinet candicans, & suapte natura pinguis. Candida fit hoc modo: Ex ea radunt album synce rumq́; , atq; transfundũt in vas, quod satis habeat marinæ ex alto petitæ, inspersoq́; nitri momento, decoquunt: cumq́; iterũ tertióve inferbuit, separa tum vas refrigerant, ac ceræ pastillum eximunt, detersa sorde, si qua fortè adhæsit: tũ denuo indita noua maris aqua feruet, vti retulimus: & vase dempto ex igne, fundũ ollulæ nouæ aqua frigida madefactũ, in ceram summam suspẽsa manu intingunt, quo celerius concrescat, & quàmminima portio extrahatur. Suscepto primo ceræ orbiculo, iterum vasis imum aqua refrigeratũ, tantisper in cerã immitti debet, dũ tota excipiatur. Orbiculi lino consuti, interuacãte spatio, suspenduntur, & interdiu, cõtinuò sub sole, noctu sub luna aspergũtur, vsq; dũ perfectè albescant. Verum si eximius ille candor desideretur, eadẽ factitari, & identidẽ recoqui operæpretiũ est. Nec desunt, qui pro marina, in muria quàm acerrima semel aut iterũ excoquãt: dein laguncula tenui, rotũda, ansam habẽte, extrahunt: postea orbiculos, substrato affatim cespite herboso, insolant, donec candorem summũ contraxerit. Præcipiũt hoc obeundũ munus vere,

cum sol remissa vehementia humorem pariat, n
nō facilè liquetur cera omnis mollit, calfacit, mo
dicè explet corpora: datur in sorbitione dysenteri
cis, ac milij magnitudine decem grana ceræ hau
sta, lac in nutricibus non patiuntur coagulari.

Propolis. CAP. LXXVI.

PRopolis eligi debet flaua, odorata, styracē re
ferēs, in vehemēti ariditate mollis, & mastī
ches more ductilis. Magnopere calfacit, & euocat
aculeos, et omnia infixa corpori extrahit, in vete
re tußi suffita proficit, impetigines admota tollit:
ea in aluearioru͂ foribus, cerosæ naturæ inuenit.

Triticum. CAP. LXXVII.

OPtima è tritici generibus ad secundæ valetu
dinis vsus habentur, quæ recētia, & iā per
fectè adulta, colorē luteum referunt: dein sequun-
tur trimestria, quæ nōnullis sitania nominantur.
Itaq; cruda in cibis teretes tineas gignūt, canum
morsibus prosunt, mā͂sa & imposita: cōfectus eo-
rum similagine panis, plus alit, quàm cibarius: ē
trimestriu͂ farina panis leuiorē cibum præbet, &
qui facilè in membra demandetur. Farina eorum
cum hyoscyami succo illinitur aduersus neruoru͂
fluxiones, quas Græci rheumatismos vocāt. Item
contra interaneoru͂ inflationes, lentigines ex ace-
to mulso tollit. Furfures autem in acri aceto deco
cti, turgentes mammas sedāt, viperarum ictibus
auxiliantur, & torminosis prosunt. Farinaceum

fer

fermentum calfaciendi, extrahendiq; vim habet: priuatim callos pedũ, clauosq; extenuat, & cætera tubercula furunculosq; ex sale cõcoquit, & aperit. Sitaniorum farina, contra venenatos ictus cum aceto aut vino, cõmodißimè illinitur: eadẽ si decocta in glutini modũ delingatur, cruẽtis excreationibus proderit: contra tußim, & exasperatas arterias, cũ menta & butyro decocta, efficax est. Tritici pollen si ex aqua mulsa, aut hydrelæo decoquatur, omnẽ discutit inflammationẽ. Panis & crudus, & coctus cũ aqua mulsa inflammatiões omneis illitu mulcet: cũ emolliat, et quadámtenus refrigeret: sed herbis succisúe huic rei accommodatis admisceatur. Vetus panis aridus, adiectus conuenientibus, citam aluum cohibet. Recens muria maceratus, illitu vetustas impetigines sanat. Glutinũ ex similagine, & polline, quo chartæ glutinantur, sanguinẽ excreantibus prodest, si liquidus ac tepidum cochlearis mensura detur sorbendum.

Hordeum. CAP. LXXVIII.

HOrdeum optimum est candidum purumq;, id minus quàm triticũ alit. Ptisana tamen ob cremorem in decoctione redditũ, plus alimenti præbet, quàm polenta ex hordeo facta. Contra acrimonias atque gutturis scabritias, exulcerationesq; pollet: quibus etiam triticea ptisana præsidio est: sed plus alit, magisq; vrinam mouet. Lac abundè suppeditat, si cum fœniculi semine deco-

Κριθή.

cta sorbeatur. Hordeum abstergit, vrinã ciet, inflationẽ parit, stomacho aduersatur, tumores concoquit. Farina ordeacea decoquit̃ in mulsa aqua cũ fico, vt inflammationes collectiõesq; discutiat: duritias cũ resina, & fimo columbarũ concoquit: cum meliloto autẽ, & papaueris calyce dolores finit, qui latus excruciãt: aduersus intestinorũ inflationes cũ lini semine, fœnogræco, & ruta, illini iuuat, strumas cũ pice liquida, cera, oleo, & impubis pueri vrina, ad concoctionẽ perducit: & cum myrto, aut vino, aut malicorio, aut syluestribus pyris, aut rubo, alui profluuia sistit: podagricis inflammationibus, cũ cotoneis aut aceto prodest: decocta in acri aceto, modo quo hordeaceũ cataplasma, & calida imposita, lepris medetur. Cremor verò farinæ ex aqua, atq; cum pice, & oleo decoctus, puri mouẽdo est: cũ aceto subactus itidẽ, & cũ pice, cõtra articulorũ fluxiões prodest. Farinæ ex his aluum cohibet, inflammationesq; mitigat.

Zythum. CAP. LXXIX.

EX hordeo potus fit, cui Zytho nomen est. Is vrinam cit, renes & neruos tentat, membranis, præsertim cerebrum vestientibus, officit: inflationem parit, vitiosum succum creat, elephãtiasin gignit: perfusum zytho ebur, obsequiosum & operi tractabile redditur.

Curmi. CAP. LXXX.

FIt & ex hordeo potus, quẽ curmi nominãt,

eoq;

eoq́; ſæpe potu, pro vino vtũtur: verùm dolorẽ capitis mouet, malũ ſuccũ gignit, neruis nocet. Conſimilia etiam potus genera ex tritico fieri ſolent, in Iberia, quæ occidentem ſpectat, & Britannia.

Zea, ſeu ſemen. CAP. LXXXI.

ZEa duorum generum eſt: vna ſimplex, altera in geminis putaminibus grana bina iuncta gerit, ob id diococos appellatur. Plus quàm hordeum alit, ori grata: digeritur in panificia, minus quàm triticum alens. Vulgò ſpelta.

Craſsior farina. CAP. LXXXII.

CRimnon, craſſior eſt ex Zea triticoq́; farina, ex qua pultem faciunt. Abundè alit, facilè conficitur, aluum vehementius adſtringit, ſi Zea, ex qua ſit, prius torreatur.

Siligo. CAP. LXXXIII.

EIdem generi ſiligo adſcribitur, ſed minus alì quanto nutrit: in panes, vt Zea, cogitur. Fit quoque è ſiligine craſſior farina, quam Græci crimnon vocitant.

Athera. CAP. LXXXIIII.

AThera ex Zea fit tenuiſſimè molita: eſt autem ſorbitio, quaſi liquida pulticula, infantibus conueniens, & cataplaſmatis efficax.

Tragos. CAP. LXXXV.

TRagos quandam halicæ frugis figuram gerit: multò minus, quàm Zea nutrit, quòd multum aceris habeat: quare ægrius conficitur,

aluumq; magis emollit.

Auena. CAP. LXXXVI.

A*Vena genicula quædam habet, folio & stipula triticum imitatur, & in cacuminibus dependentes paruulas veluti locustas bipedes gerit, in quibus semen continetur, vtile ad cataplasmata, vti hordeũ.* Pulte *huius aluus sistitur, prodest tussientibus in sorbitione succus.*

Oryza. CAP. LXXXVII.

O*Ryza frugum generis est, in palustribus riguisq; nascens.* Mediocriter *alit, sed aluum supprimit.*

Halica. CAP. LXXXVIII.

H*Alica fit ex Zea, quam dicoccon appellauimus: plus alit, quàm oryza: aluum magis cohibet, stomacho longe vtilior. decocta in aceto illitaq; lepras tollit, vnguiũ scabritias extricat, incipientibus ægilopijs medetur.* Decoctum *dysentericis, quos excruciat dolor, infusum, idoneum est.*

Milium. CAP. LXXXIX.

M*Ilium in panes coactũ, minus cæteris frugibus alit, sistit pulte sua aluum, vrinam cit.* Torretur *milium, feruensq; in sacco ponitur, vt torminibus, reliquisq; doloribus, si foueatur, auxilio sit.*

Panicum. CAP. XC.

P*Anicum frumentaceis seminibus annumeratur, milio simile, eodemq; modo in panes.*

sub

ſubigitur: eoſdem habet vſus, minus tamen & nutrit, & ſtringit.

Seſama. CAP. XCI.

SEſama ſtomacho inutilis cibus, halitus grauitatem facit, quoties inter mandendum cõmiſſuris dentium inhæſit: neruorum craßitiem illitu diſcutit, medetur auribus fractis, ambuſtis, inflãmationibus, coli doloribus, & ceraſtæ morſibus: capitis dolores, qui æſtuatione concitantur, ex roſacea lenit: eadem efficit herba decocta in vino, præſertim inflammationibus oculorũ doloribusq́; prodeſt. Ex ea fit oleum, quo Aegyptij vtuntur.

Lolium. CAP. XCII.

LOliũ quod inter ſegetes naſcitur, mollitũ, illitu nomas, putreſcentia vlcera, gangrenasq́; emarginat: ſanat cũ raphanis, ſale et aceto feros lichenas: & ex aceto, & ſulphure viuo, lepras: ſtrumas quoq; diſcutit, cũ fimo columbino, & lini ſemine decoctũ in vino: rumpit, quæ ægrius ad coctionẽ perducuntur. Decoctũ ex aqua mulſa, vtilißimè iſchiadicis illinitur: ſi cũ polẽta, thure, myrrha, aut croco ſuffiatur, conceptionem adiuuat.

Amylum. CAP. XCIII.

AMylum ex eo appellatum eſt, quòd ſine mola fiat. Optimum ex trimeſtri, natione Creticum aut Aegyptium. Ratio faciundi amyli hæc eſt: Purgatum trimeſtre triticum madeſcit quinquies die, & , ſi fieri poteſt, nocte: cum

emol

emollitum fuerit, effunditur sensim, sine agitatione, aqua, quò minus cremor vtilis vnà excludatur, vbi mollißimũ esse videtur, mutata aqua pedibus calcari oportet: rursus infusa, teri: tum demum enatantes ibi furfures incerniculo eximẽdi, reliquumq́; quallo sportisq́; siccatũ tegulis nouis confestim torreatur flagrantißimo in sole: nãque si paulisper vdum maneat, acorem concipit. Contra fluxiones oculorum, pustulas, cauaq́; vlcera efficax est: sanguinis reiectiones potu cohibet, exasperatas fauces lenit, lacti atq; obsoniis admiscetur. Fit etiam amylum ex Zea, quæ maceratur, ac eluitur vno aut altero die, & subactæ farinæ modo manibus subigitur: pressaq; feruẽtißimo in sole, vt antè retulimus, exiccatur: nullius in medicina vsus, ad alia tamen conueniens.

Fœnumgræcum. CAP. XCIIII.

FOenigræci farina vim habet emolliẽdi discutiẽdiq;: in aqua mulsa decocta aduersus tam internas, quàm externas inflãmationes, efficaciter illinitur: lienem cum aceto, & nitro trita extenuat. Succus decocti eius fœminarũ malis subuenit: et siue tumor, siue præclusio sit vuluæ, fouẽtur, & insidẽt. Fœnigræci in aqua decocti cremor expressus, capillos, furfures, & manãtia capitis vlcera purgat: locos dilatat, & emollit, si cum anserino adipe peßi vice subiiciatur. Viride cum aceto vtilißimum imbecillibus locis, & vlcera sentiens

lentibus. Decoctum eius prodest aduersus tenesmos, fœtidamq́; dysentericorum proluuiem. Oleũ quod ex eo exprimitur, & myrto, capillos & genitalium cicatrices absterget.

Linum. CAP. XCV.

LInũ vulgò notũ est, cuius semen easdem quas fœnumgræcũ vires habet. Discutit, & emollit omnẽ intus forisq́; inflammationẽ, cum melle, oleo, exiguaq́; aqua decoctum, aut melle cocto exceptum: vitia cutis in facie varosq́; crudum tollit, illitum cũ nitro & ficulneo cinere, parotidas duritiasq́; discutit: vlcera quæ serpunt, fauosq́;, cum vino decoctum expurgat: vngues scabros eximit, cum pari modo nasturtij & mellis: vitia pectoris extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituatur: tussim lenit, venerem stimulat: si farina piperis, & melle exceptũ, pro placẽta largius adsumatur. Huius decoctũ interaneorũ vuluæ erosionibus immittitur, alui excrementa euocat, ad vuluæ inflãmationes in desessionibus perquàm vtile.

Cicer. CAP. XCVI.

CIcer satiuum aluo idoneũ est, vrinã ciet, inflationẽ parit, colorẽ commendat, menses ac partus expellit, lac auget, cũ eruo decoctũ illinitur ad inflãmationes testiũ, verrucosas informicationes, ad scabiẽ, vlcera capitis manãtia, impetiginesq́;: cõtra carcinomata, & vlcera, quæ cacoëthe vocãtur, cũ melle & hordeo prodest. Alterũ genus

Cicer arietinum.

ariet

arietinũ nominatur: vtrũq; cit vrinas, dato, cum rore marino, hydropicis aut regio morbo laborantibus, eorũ decocto. Lædũt ea exulceratã vesicam, & renes. In verrucarũ formicantiũ pensiliumq; genere, prima luna singulis granis singulas tangunt, eaq; grana linteolo deligata abijci post se præcipiunt, ita decidere eas arbitrantur. Syluestre cicer, folijs satiuo simile est, odore acri, sed semine discrepat: idem quod satiuum præstat.

Faba. CAP. XCVII.

Cyamos. FAba inflationem excitat, ægrè concoquitur, tumultuosa somnia facit, tussi confert, carnẽ gignit, media calidi, frigidiq; natura. Decocta in posca, & cum suo cortice esitata, dysenterias, & cœliacorũ profluuia sistit: contra vomitiones conuenienter manditur. Inflatio leuior cõtrahitur, si aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negotij stomacho exhibet, maioremq; flatum parit. Lomentum eius & per se, & cũ polenta illitum, inflãmationes quas vulnus excitauit, mitigat: cicatrices cõcolores facit, turgẽtes grumoso lacte mammas, etiã si inflammatione tentẽtur, adiuuat: lac restinguit, furunculos, sugillata, parotidasq; cum fœnigræci farina & melle discutit: cũ rosa autem, thure & oui candido, procidẽtes oculos, tumores, vuasq;, reprimit: subactũ vino, suffusiones & ictus oculorum recreat. Manducata sine cortice faba, ad auertendas fluxiones, fronti illinitur:

tur: decocta in vino testiũ collectiones sanat: quò tardius pubes erumpat, pueris imo ventri illinitur: vitiliginem purgat. Fabarum cortice illiti capilli, qui post euulsionem renascuntur, gracilescũt, & minus alimenti capessunt: cum polenta, scisso alumine, & vetere oleo impositi cortices, strumas discutiunt: decocto earum lanæ inficiuntur. Faba dempto cortice in illas parteis diuisa, in quas sua sponte natura scinditur, imponi solet sanguinis defluxionibus ab hirundine concitatis: nanque eas supprimit, si semisecta apprimatur.

Faba Aegyptia. CAP. XCVIII.

AEgyptia faba, quam aliqui Põticã vocãt, in Aegypto *plerunq; prouenit: in Asiæ etiã Ciliciæq; lacubus, inuenitur. Folia habet ampla *etiã si ad arborum frondes cõparentur, caulem cubitalẽ, digiti crassitudine: florem roseum, dupla papaueris amplitudine: & vbi flore exuitur, fert folliculos vesparũ fauis similes, in quibus faba supra operculũ, bullantis ampullæ modo, prominet. Ciborion, aut Cibotion ideò nominãt, id est arculã, quoniã feratur ipsa, humẽti glebæ mãdata, et ita in aquã demissa. Radice firmatur harundine crassiore, q̃ cruda coctáve estur: ei colocasiæ nomẽ est. Faba virens mãditur, & exiccata nigrescit, vulgarẽ magnitudine superat. Adstringẽdi facultatẽ obtinet, & stomacho vtilẽ: dysentericis, cœliacisq; prodest, insparso, polẽtæ vice, lomento: datur quoq;

* πλεῖστον, id est, plurima.

* Sic Plin. lib 21. c. 15. Græcus habet, ὡς πέτασον, id est, instar galeri.

quoque in pulte. Cortices in vino mulso decocti si terni inde cyathi bibantur, magis proficiet. Facit ad aurium dolorem, quod in earum medio viride spectatur, gustu amarum, si tritum & cum rosaceo coctum instilletur.

Lens. CAP. XCIX.

Lens frequenti cibo aciem oculorum obtundit, aegrè coquitur, stomachū malè habet, eumq; & intestina inflat: sed aluū cum cortice cocta sistit. Praestat in cibo, quae facillimè coquitur, nihil atri in maceratione reddens. Vim habet adstringendi, qua ex causa aluum cohibet, si detracto antea cortice discoquatur accuratè, primaq; aqua inter coquendū effundatur (quippe primū id decoctum ventrē resoluit.) Somnia tumultuosa excitat, capiti, neruis, ac pulmoni inutilis: melius suo fungetur munere cōtra alui fluxiones, addito cum aceto intybo, aut portulaca, aut beta nigra, aut baccis myrti, aut putamine punici, aut aridis rosis, aut mespilis, sorbísve, pyris Thebanis, aut malis cotoneis, aut cichorio, aut plātagine, aut gallis integris: quae post decoctionē abijciuntur, vel vvarū rhois quae obsonijs inspargūtur: verùm acetum cū eo diligenter percoqui debet, aliàs aluū conturbat. Cōtra subuersionem stomachi, triginta grana lentis delibrata deuorari proderit: decocta cum polēta, & illita, podagras lenit: sinus cum melle glutinat, crustas rumpit, vlcera purgat, decocta in

acet

aceto duritias et strumas discutit, cũ cotoneo aut meliloto medetᷣ inflãmationibus oculorũ, sedisq;, addito rosaceo: sed in amplo sinu aut inflãmationibus sedis, quæ maius remediũ exigũt, cum putamine punici, ac siccis rosis, adiecto melle, decoquitur: nomis quæ in gangrænã euaserunt, adiuncta maris aqua, pustulis, & his qua serpũt, igni sacro, pernionibusq;, vt antea dictũ est: cõtra mammas in quibus lac in grumos coit, et præ nimia sui copia ꝓfunditᷣ, cocta in aqua maris, & illita auxiliatur.

Phasioli. CAP. C.

PHasioli inflant, spiritus cient, ægrè coquuntur. Virides cibo aluum emolliunt, ad vomitiones idonei.

Eruum. CAP. CI.

ERuum paruus frutex omnibus cognitus, angusto folio, tenuis, semina in valuulis habẽs, è quibus farina fit, nomine eruina, ad medendi vsus conueniens. Eruũ capiti onerosum est, aluum esu turbat, sanguinem per vrinam extrahit, elixo boues saginantur. Parandæ farinæ ratio hæc est: Vberiora grana candidaq; deliguntur, permiscẽdoq; aqua respergunt, donec sufficienter combibant: postea torrentur, vsque dum hians cortex disrumpatur: molitaq;, farinario cribro incernuntur, postremo farina reconditur. Hæc aluo vtilis est. vrinam ciet, meliorem colorem efficit, sanguinem per vesicam aut aluum cum torminibus eli-

Officinis orobus, græca appellatione vocatur.

cit, si largius in cibo aut potu assumatur: vlcera cũ melle purgat, lentigines, & vitia cutis in facie, & maculas totũq; corpus emẽdat: nomas, gãgrænas, duritiasq;, serpere nõ patitur: mãmarum duritias emollit, atra vlcera quæ theriomata vocant, fauosq; emarginat, carbũculos rũpit: cũ vino subacta illitu morsibus viperarũ, canũ, hominumq; medetur, vrinæ difficultates tenesmosq; ex aceto mitigat. Eruã tabidis, qui alimentũ non senciunt, tostũ, & ad nucis magnitudinem melle exceptũ, sumptumq;, conuenit. Eius cremor perniones, & pruritus in toto corpore, sanat fouẽdo

Lupini. CAP. CII.

θέρμος.

SAtiuus lupinus notus est: cuius farina cum melle delinctu, aut potu, ventris animalia expellit. Ipsi quoque macerati, & cum sua amaritudine esitati, eadem efficiunt. Decoctum eorũ idem munus præstat, cum ruta & pipere potum: quare lienosis prodest. Eodem vlcera tetra, quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientem scabiem, eruptiones pustularum, vlcera in capite manantia, vitiligines, maculasq; fouere vtilissimum. Menses & partus extrahit, cũ myrrha & melle subditum in vellere. Eorum farina cutem liuoresq; corrigit, inflammationes cum polenta & aqua mitigat, tubercula & coxendi: cum cruciatus ex aceto lenit, strumas in aceto cocta illitaq; dissipat, carbunculos rumpit. Decocti cœlesti aqua do-

donec in cremorem lentescant, faciem abstergunt: medētur pecorum scabiei, cum radice nigri chameleontis, ita vt tepente decocto abluantur. Cit vrinam radix cum aqua cocta. Lupini triti, vbi maceratu dulcescere cœperint, cum aceto poti, fastidium detrahunt, & cibi auiditatem faciunt, Cignuntur & syluestres lupini, satiuis similes, sed omnino minores, qui eadem quæ satiui possunt.

Rapum. CAP. CIII.

DEcocta rapi radix alit, inflationem parit, humentem ac fluxam carnē creat, venerem stimulat: decocto podagræ perniones q; fouentur, contritoq; rapo atque imposito iuuantur: si excauatæ radici rosaceum ceratum adigatur, & feruenti cinere eliquescat, exulceratis pernionibus proficiet. Cymæ eius decoctæ manduntur, & vrinam ciunt. Semen antidotis & theriacis, præsertim quæ sensum doloris auferunt, anodyna vocāt, idoneum est: potum contra venena salutare est, venerem concitat. Rapum muria condîtum, minus alimenti sufficit: sed multo magis appetētiam recreat. Syluestre rapum in aruis nascitur. *fruticosum in cubiti altitudinem assurgēs, ramosum, læue in cacumine folia fert læuia, digitali latitudine, aut maiora: & fructum in siliquis calyculatis: cumq; eorum inuolucra aperiuntur, alia intus siliqua spectatur, quæ quandam capitis speciem præbet, in qua semina paruula concipiuntur, fo-

* Vox ex Plinio adiecta.

ris nigra, intus alba. Additur in medicamenta quibus ad detergendã cutem in facie, totoq; corpore, vtimur: præsertim quæ ex lupini aut erui, tritici aut lolij farina, fieri solent.

Napus. CAP. CIIII.

COcta napi radix inflat, modicum alit. Semen eius potum venenorum vires hebetat, antidotis admiscetur, conditur sale radix.

Radix. CAP. CV.

RAdix (quæ Græcis rhaphanus dicitur) excalfacit, flatus gignit, ori suauis est: sed stomacho aduersatur, ructus ciet, vrinã pellit, aluo aptior: summo tamẽ cibo sumi debet, quò magis eius distributionẽ adiuuet, quũ aũt præsumit, cibum suspẽdit: quare vomituris cõmodissimẽ dat ante cibũ. Sensuum aciẽ excitat: decocta cõtra veterem tussim, & pituitæ crassitiẽ in pectore, efficax est. Cortex ex aceto mulso, celerius vomitiones mouet: hydropicis cõmodissimè illinit, lienosis vtilis, sugillata cũ melle rapit, et nomas amolit: cõtra viperarũ ictus auxiliatur, alopecias ad pilũ reducit, lentigines cũ loliacea farina emendat, his qui fungis strangulantur, tam cibo quàm potu salutaris est. Semen vomitiones facit, vrinam mouet, mẽses cit, lienem extenuat, cum aceto illitum gangrænas validissimè emarginat: coctum cum aceto mulso anginæ perquã vtiliter gargarizatur, contra cerastis morsus, potum ex vino, auxilio

sumpto.

lio est. Syluestris rhaphani, quam Romani armoraciam vocant, folia satiuo similia, sed magis lampsanam imitantur: radix gracilis, *tenera subacris. Tam folium quàm radix in olera recipitur: sed hæc excalfacit, vrinam concitat: æstuosa est.

* μαλακή, id est, mollis.

Siser. CAP. CVI.

Siser vulgo cognitum, cuius radix decocta ori grata est, & stomacho vtilis: vrinam ciet, & appetentiam inuitat.

Lapathum, siue rumex. CAP. CVII.

Ex generibus rumicis, oxylapathum vocant, quod in acutum tendit, dura habẽs extrema, in palustribus nascens. Alius est satius, illi dissimilis. Tertiũ genus syluestre, paruum, plantagini proximũ, humile et molle. Quartũ est quod alij* oxalida, alij anaxyrida, aut lapathon vocãt. Folia eius syluestri ac exiguo rumici similia, caule nõ magno, semine subacuto, rubẽte, acri, in caude & agnatis appendicibus, emicãte. Omniũ decocto olere aluus: emollit. Crudi illitu, melicerides, rosaceo aut croco adiecto, discutiũtur. Syluestris & oxylapathi, & eius quã oxalida nominãt, semẽ ex aqua aut vino vtiliter bibitur, cõtra dysenterias, & cœliacorũ affectus, stomachi fastidia, scorpionũ ictus. Quòd si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & scabrosos vngues per sanãt: sed antea locus aceto &

Officinis lapatium.

*Acetosa.

nitro in sole perfricãdus est. Pruritus corporis, decoctũ earũ sedat, si foueatur, aut in solijs balneariũ confricetur. Coctæ in vino & instillatæ, aurium dentiũq; dolorẽ mulcẽt. strumas parotidasq; discutiunt, lienẽ cũ aceto extenuant. Aliqui amoliendis strumis radicum gestamine vtuntur, eas collo appendentes. Tritæ & admotæ fœminarum profluuia sistũt. cum vino autem potæ regio morbo medentur, calculos vesicæ comminuũt, menses cient, scorpionum ictibus auxiliantur. Hippolapathon olus est magnum, in paludibus nascens: easdem habet vires, quas supradicta rumicis genera.

Lampsana. CAP. CVIII.

LAmpsana syluestre olus est: plus alit quàm rumex: & stomacho vtilius. Cuius folia caulesq; coquuntur in cibo.

Blitum. CAP. CIX.

BLitum estur oleris modo, aluo vtile est, nullius in medicina vsus.

Malua. CAP. CX.

malache, *MAlua satiua esui longè aptior syluestri: stomacho aduersatur, aluũ iuuat, sed multò magis caules: interaneis & vesicæ vtilis. Cruda folia cũ salis exiguo mãducata, ægilopas ex melle sanãt: verùm cũ cicatricẽ trahere experiãt, ea demũ citra salem vtendũ est. Contra aculeatos apiũ vesparũq; ictus, illita efficax est: eadẽ cruda cum oleo trita peruncti, non feriuntur. Vlcera manan-*

tia in capite, furfuresq́; cum vrina sanat. Sacris ignibus & ambustis decocta folia, tritaq́;, vtilissimè ex oleo imponũtur. Eius decoctum vuluas insessione mollit: prodest erosionibus vesicæ: & intestinorum, vuluæ, sedisq́; clystere infusum. Ius decoctæ cum radice sua, contra omnia venena auxiliatur, si continuò à bibentibus reuomatur. Contra phalangiorum morsus remedio est, lac euocat. Semen in vino potum addito loti syluestris semine, vesicæ cruciatus lenit.

Atriplex. CAP. CXI.

ATriplicẽ aliqui chrysolacanon vocãt, cognitum olus est. Duo eius genera, syluestre & satiuũ. Coctũ estur, vt olus. Aluũ mollit, panos discutit, siue crudũ siue coctum illinatur. Semen cum aqua mulsa potum, regium morbum sanat.

Brassica. CAP. CXII.

BRassica satiua aluo est idonea, si modò leuiter feruefacta edatur (nam percocta aluum sistit, sed multò magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur) stomachum autẽ malè habet: acrior est æstiua. In Aegypto propter amaritudinem non estur. Cæcutientibus, & tremulis esse prodest: summo cibo sumpta crapulã discutit, & vini noxam restinguit. Melior stomacho cyma, sed acrior, & ad ciendum vrinam validior. Ea condita stomacho inimica est, aluum conturbat. Crudus succus cum nitro & iri deuoratus aluũ emol-

crambe,

lit: cum vino quoq; epotus viperarũ morsibus auxiliatur: cum fœnigræci farina podagris & articulorũ vitijs illinitur: prodest et sordidis vlceribus & vetustis illitus: caput purgat naribus infusus: menses extrahit cũ loliacea farina inditus. Folia per sese illita, aut cũ polenta trita, cõferunt inflãmationibus, tumoribusq;: epinyctidas, ignem sacrum, leprasq; sanant: carbũculos ex sale rumpunt, fluentes capillos retinent: cocta, addito melle, aduersus depascẽtia vlcera, gangrænasq; valent: lienosisq; ex aceto cruda prosunt. Mansa, deuorato succo, recusam vocẽ instaurãt. Decoctum eius potu, aluũ & menses ciet. Flos post conceptionem in pessõ subditus, partũ abortu vitiat. Semen eius, præsertim quæ in Aegypto nascitur, potum tineas repellit: in antidota theriaca additur. faciei cutẽ lentiginesq; expurgat. Virentes cauliculi cum radice cremati, & adipe porci vetusto excepti, diuturnos laterum dolores mitigant.

Brassica syluestris. CAP. CXIII.

SYluestris braßica, maritimis præruptisq; locis, magna ex parte gignitur: satiuæ similis, sed candidior, hirsutiorq;, amara. cuius cyma in lixiuia cocta, ori non insuauis. Folia illitu vulnera conglutinãt, & inflammationes tumoresq; discutiunt.

ANNOTATIO.

Cõtendunt doctißimi quique eã esse

herbam, quam vulgò Soldanã aut Soldanellã vocitãt, quæ certè aristolochiã rotundã, vt à Dioscoride hîc depingitur brassica marina, foliĳs adamussim repræsentat. Quòd aũt in descriptione prælõga quoq; adĳciat, mẽdosum planè suspicamur, ac fortè pro μακρὰ, vt Græci codices habẽt, legendũ μικρὰ, id est, parua: quod & ipsum Soldanæ nostræ pulchrè respondet. Quomodo em̃ folia Brassicę marinę prælõga rectè dixeris, si aristolochię rotũdæ foliĳs similia? quę cũ ex ei⁹ descriptiõe, tũ oculata fide nõ in lõgitudinẽ ꝑtensa, sed circinatæ ferè esse rotũditatis, sępe cõperimus. Suũ tamen cuiq; in hac re esto iudiciũ.

Brassica marina. CAP. CXIIII.

MArina braßica à satiua prorsus abhorret, quòd folia ferat rotũdæ aristolochiæ, prælonga, tenuia: singula à ramulis rubẽtibus exeũt, singulari, vt hedera, pediculo: albo succo prædita est, sed pauco, salso gustu, et aliquantũ amaro, pingui concretu. Herba in totum stomacho inimica, acris: vehementißimè aluum [illegible]iet, in cibo cocta. Coquitur propter acrimoniam cum pingui carne.

Beta. CAP. CXV.

BEta duorum generum est è quibus nigra coquitur cũ lẽticula, vt ventrẽ sistat: quod ma-

gis radice eius præstatur. * Candida aluo vtilis est. Vtraque tamen propter nitrosum humorem, quē habet in se, noxij succi est. Vnde succus earū, cum melle naribus inditus, caput purgat, aurium doloribus auxiliatur. Decoctū radicis & foliorū, furfures lendesq; deterget, perniones fotu mitigat. Crudis folijs vitiligines, nitro antea perfrictas: alopeciarū inanitates, scalpello prius exasperatas: atq; depascentia vlcera, illini prodest. Eruptionibus papalarū, igni sacro, ambustisq;, cocta medet.

* Antiqui hoc genus betæ, vt author est Theophrastus, Siculum vocarunt quorum exemplo extrita vna tãtum litera Sicla hodie dicit.

Portulaca. CAP. CXVI.

PORtulacæ vis adstringit: capitis doloribus, inflammationibus oculorū, cæterisq;, cum polenta imponitur: ardoribus stomachi, sacro igni, vesicæ doloribus, auxilio est: commanducata, dentium stupores sedat: stomachi & intestinorum æstuationē, fluxionesq; mulcet: renes & vesicam adiuuat, etiam si erosionem sentiāt: veneris impetus exoluit: succus epotus simili effectu prodest, in febribus valens. Contra teretes ventris tineas, cruentam excreationem, dysenteriam, hæmorrhoidas, & profluuia sanguinis, percocta efficax est. Item contra sepis morsus. Ocularibus medicamentis vtilissimè commiscetur, interaneis fluxione laborantibus, atque vulnarum erosionibus, infunditur: contra dolores, quos æstus excitauit, caput ex rosaceo & oleo fouetur: eruptiones papularum in capite, cum vino emēdat: vulneribus

quæ

quæ ad ſyderationem ſpectãt ex polenta illinitur.

Aſparagi. CAP. CXVII.

Corruda ſiue ſyluestris aſparagus vulgaris eſt notitiæ. Huius cauliculi in cibo cocti ventrem emolliunt, vrinã cient. Radicis decoctũ contra vrinæ difficultatẽ, regiũ morbũ, renum vitia, & coxendicum cruciatus, in potu proficit: cũ vino autẽ, phalangiorũ morſibus auxiliatur. Si decocti ſuccus ſuper dẽte cõtineatur, eius dolori medetur. Semen potũ ad eadẽ valet. Canes, vt aiunt, ſi decoctum bibant, emoriuntur. Aſparagũ etiam naſci prodiderũt, arietis cornibus cõtuſis, atq; defoßis: quod, quantum equidem ſentio, planè à veritate abhorret. Altilis autẽ aſparagus multis ramis fruticat, folijs fœniculi, longis, numeroſis: radice rotunda, grãdi, ſpongiam habente. Huius teneri cauliculi triti in vino albo, renum dolores ſedant. Aſſus autem coctúsve, vrinæ ſtillicidium, difficultatẽq;, ac dyſenteriás, mitigat. Radix cum vino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cum ficis aut ciceribus ſumpta, regium morbum ſanat: coxendicis cruciatus ſtranguriamq; leuat. Alligata radix, aut hauſtum eius decoctum, conceptum adimit, & ſterilitatem adfert.*

Officinis ſparagus.

* In græco codice hæc ad ſylueſtrẽ quoq; aſparagũ referuntur, nec fit altilis mẽtio. Marcello autem videntur adulterina.

Plantago. CAP. CXVIII.

Duo plantaginis genera: minor folia habet anguſtiora, minora, molliora, læuiora: & tenuiora: cauliculo anguloſo in terram inclinato:

flo-

floribus pallidis: semine summis caulibus emicãte. Altera maior, lætior, virentiorq́;, latis cõstans foliis, * oleracei generis: cuius caulis cubiti altitudinem petit, angulosus, subruber, à medio ad verticẽ tenui semine circũdatus: radicibus nititur teneris, hirsutis, cãdidis, digitũ crassitudine æquantibus. Nascitur in lacunosis, sepibus, & locis humidis. Multò vtilior magna est. Vim habẽt folia exiccatoriã, cõstringẽtẽ: quare omnibus malignis vlceribus, et fluxioni opportunis atq; elephãtiicis, sordidisq́; illita prosunt: pfluuia sanguinis, vlcera quæ serpũt, epinyctidas, carbũculos, nomasq; cohibent: vetera vlcera & inæqualia cicatrice obducunt, chironia sanãt, sinus cõglutinãt: morsibus canis, ambustis igni, inflãmationibus, panis, parotidibus, strumis. ægilopiis, illita cũ sale prosunt. Coctum cũ aceto et sale olus, dysentericis, cæliacisq́; sumptũ subuenit. Datur et in locũ betæ cũ lenticula coctũ. Et ad aquã inter cutẽ cui leucophlegmatiæ nomẽ est, datur & herba decocta post aridas epulas, sic vt media antecedat: comitialibus & suspiriosis data proficit. Foliorum succus, colluta subinde oris vlcera, purgat: cum cimolia aut cerusa igni sacro medetur: fistulis infusus prodest, lippitudinibus & aurium doloribus idem succus instillatur. Additur quoque in oculorum collyria. Gingiuis cruore suffusis, & sanguinis reiectionibus, potu cõfert: clystere dysentericis infunditur,

* Oleris nomine per antonomasiam Brassicã intelligẽ. Nec enim simpliciter ad quælibet olera quorum diuersa admodũ facies, folia plantaginis referri possunt.

con

otra tabē datur in potu, aduersus strāgulationes vuluæ in vellere subijcit̄, etiā si vulua fluxione laboret. Semē ex vino potū, alui fluxiones & sanguinis excreationes sistit. Decocta radix & mandūcatu, et collutiōe, dentiū dolores sedat: eadē cum folijs, vlceribus renū et vesicæ in passo dat̄. Ferunt reis radices cū tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: & quatuor quartanis. Sunt qui radicis gestamine, discutiēdis strumis vtātur.

Lauer seu Sium. CAP. CXIX.

SIon in aquis inuenitur, frutice pingui, recto, folijs latis, olusatro similibus, sed minoribus, & odoratis. Quæ cruda coctaq; esu, calculos rumpunt, atque excernunt: vrinas cient, menses & partus extrahūt, dysentericis in cibo auxiliatur. De sio Cratenas tradit, herbam esse fruticis specie, pauca folia ferentem, rotunda, maiora quàm menthæ, nigra, & ad erucam accedentia. Officinis Berula.

Sisymbrium. CAP. CXX.

SIsymbrium (alij serpillum syluestre vocant) in solo inculto nascitur, menthæ hortēsis similitudine, odoratius, latiore folio. Inseritur coronis. Calfaciendi vim habet: contra stillicidia vrinæ, calculosq; , semen ex vino bibitur: tormina & singultus sedat. Folia in capitis dolore, fronti aut temporibus illinuntur: item contra vesparum apiumq; ictus. Vomitiones potu cohibet. Alterum sisymbrij genus, quod aliqui cardaminam, Officinis Balsamita. Vulgo nasturtiū aquaticum.

alij

alij sion appellant. Ea herba riguis gaudet, et eisdem in locis, quibus sion, prouenit: quæ ideò nonnullis cardamina nominatur, quòd gustu cardamum, id est nasturtium, repræsentet. Folia primum rotunda prodeunt, adulta erucæ modo finduntur. Id excalfacit, vrinas mouet, crudū estur, purgat lentigines, cutisq; vitia in facie, noctibus impositum, matutinisq; detractum.

Crithmum. CAP. CXXI.

CRithmum, seu potius, vt aliqui, crithamon, fruticosa & vndique foliosa herbula est, cubiti altitudinem ferè petens. Nascitur in maritimis, & petrosis: folijs pinguibus, numerosis, albicantibus, veluti portulacæ, latioribus, & longioribus, salso gustu, flores candidi sunt, & semen, ceu rorismarini, odoratum, molle, rotūdum, quod siccatum rumpitur: habet intus tritici modo nucleum: radices digiti craßitudine, tres aut quatuor, grati odoris & iucundi. Radix, semen, et folia incocta vino, potu vrinæ difficultati & regio morbo auxiliantur: menses cient, estur crudum coctúmve in olere, seruatur etiam in muria.

Fuchsio Cornu cerui vulgò dictum.

Coronopus. CAP. CXXII.

COronopus oblonga herbula est, per terrā * repens, fißis folijs: coquitur in olere: radicem habet tenuem, adstringentem, quæ in cibo cœliacis facit. Prouenit in aggeribus, & locis incultis, & secus vias.

* ἐςρωμένον, id est, strata.

Son

Sonchus. CAP. CXXIII.

*SOnchi duo genera: syluestrior quidā est, & magis spinis horret: *alter teneritate quadam mollescit, cibis expetitus, anguloso caule, *inani, interdū rubēte: folijs in ambitu per interualla distinctis. Vtriusq; vis refrigerat, modicè adstringit: unde æstuāti stomacho & inflāmationibus illiti prosunt. Succus eorū stomachi rosiones sorbitione mitigat, lac elicit, in vellere appositus sedis ac vuluæ collectionibus opitulat. Tā herba quā radix illita vibratis à scorpione ictibus subuenit. Alter sonchus tenerior, arboris instar, latus cōstās folijs: caulē in ramos exeūtē folia distinguūt, sed ad eadē pollet*

**Vulgò rostrum porcinum.*

**Vox ex Plinio reposita.*

ANNOTATIO.

Non video, quāuis & Græcus codex sic habeat, quomodo Seris satiua hortensi, quod planè est idē, stomacho vtilior dicatur, vt subesse errorem non parum suspicemur. Marcellus, qui aut integriori vsus fuit exemplari, aut locū, quē & ipse corruptum iudicabat, restituere conatus est, sic vertit, Latioribus folijs altera, satiua & in cibis gratior.

Seris siue intybus. CAP. CXXIIII.

*SEris duûm generum est. altera syluestris, quæ picris & cichorion vocatur: * altera satiua, latioribus folijs constat, stomacho quàm hortensis vtilior. Quæ iterum in duas species digeritur: vna*

** Officinis scariola.*

endiuia

una folio latiore prodit, lactucarũ simillima: altera angustiore est folio, & gustu amara. Vtraque refrigerat, & adstringit, stomacho utilissima: aluũ sistit cocta, si cum aceto adsumatur. Syluestres stomacho meliores: quãdoquidem æstuantem ipsum, & quem imbecillitas vexet, cibo leniunt. Cardiacis, per se, aut cum polenta, vtiliter illinuntur: podagris, & oculorũ inflammationibus auxilio sunt. Herba cum radice illita, percussis à scorpione subuenit, igni sacro cum polenta medetur. Succus cum cerusa, et aceto, valet ad illitus eorum, quæ refrigerationem desiderant.

Chondrilla. CAP. CXXV.

CHondrilla, quã aliqui cichorion, alij serin appellant, caulẽ, flores, et folia habet cichorio similia: qua ex causa nõnulli syluestris intubi speciẽ esse, pnuntiarũt, verùm tenuior tota est: in cuius ramulis, gũmi mastiches simillimũ * tuberculo fabæ inueniri solet: quod cũ myrrha tritũ, et linteo appositũ, instar oliuæ, fœminarũ mẽses trahit. Tusa cũ radicibus herba, adiecto melle, diuidit in pastillos, qui nitro admisti vitiligines emaculãt. Gũmi inordinatos pilos replicat: quod itẽ tenera radix efficit, si intincta succo acus, pilis admoueatur. Cõtra viperas in vino pota pficit. Succus decoctæ, in vino, aut per sese potus, aluũ sistit. Aliud habet chõdrillæ genus, foliũ ferens oblongũ, circũrosum, humi sparsum, caulem succò madẽtem lacteo:

* μεγέθει κυαμιαία id est, magnitudine fabæ.

fleo: radice tenui, rotunda, leui, vegeta, flauescēte, succosa. Cuius & caulis, & folia cōcoquēdi vim habent. Succus incommodos palpebrarum pilos reflectit. Nascitur in lætis, & cultis.

Cucurbita. CAP. CXXVI.

CVcurbita esui apta: cruda, trita illitu tumores, & abscessus mitigat. Ramenta eius infantibus cōtra capitis ardorē, quā syriasin vocāt, in sincipite illinūtur: oculorū inflāmationes podagrasq; refrigerant. Succus è ramentis tusis per se, aut cū rosaceo infusus, aurium doloribus auxiliatur: adustiones cutis in ardēti febre illitu adiuuat: totius feruefactæ, & expressæ succus, cum melle exiguo, & nitro potus, aluū leniter resoluit. Vinū in cucurbitam recentem excauatam infusum, si mistum sub diuo teneatur, potu aluum leuigabit.

Cucumer satiuus. CAP. CXXVII.

SAtiuus cucumis aluo & stomacho perquàm vtilis habetur: refrigerat, corruptionem non sentit, vesicæ prodest, olfactu reuocat, quos animus liquerit. Semen modicè vrinam mouet: cum lacte aut passo, vesicæ exulcerationibus subuenit. Illita cum vino folia, morsus canum sanant: & epinyctidas, cum melle. Peponis caro in cibis, vrinam cit: inflammatiōes oculorum illita sedat. Ramenta eius cōtra adustionē infantium, quam syriasin vocant, sincipiti imponuntur: fronti admota, oculorum fluxiones auertunt. Succus cum

ſemine, adiecta farina, ſiccatus in ſole cogitur in ſmegmata, quæ faciem repurgāt, & nitorem afferūt. Radix ſicca, & ex hydromelite pota, drachmæ pondere, vomitionē mouet. Si quiſquam moderatè ſecundum cœnā vomere cupiat, geminis obolis ſit contentus. Sanat quoq; illita cum melle vlcera cōcreta in modum faui, quæ ceria vocant.

Lactucæ. CAP. CXXVIII.

ϑρίδαξ.

L*Actucæ ſatiuæ, quibus natura refrigeratrix ineſt, ſtomacho gratæ habētur: ſomnū conciliāt, aluū emolliūt, lac euocāt: verùm decoctæ magis alunt. ſtomachis illotas eſſe prodeſt. Epotum ſemen, aßiduas libidinū imaginatiões in ſomno, cōpeſcit, & veneri refragatur. Ipſæ verò frequētiores in cibo, claritati oculorū officiunt: inflammationibus, & ignibus ſacris opitulātur, muria condiuntur. Cū in caulem exierunt, vim quandā nanciſcuntur, ſucco aut lacti ſylueſtris lactucæ ſimilē.*

Lactuca ſylueſtris. CAP. CXXIX.

S*Ylueſtris lactuca ſatiuæ ſimilis eſt, ſed longior caulis, & candidiora folia, graciliora, & aſperiora: amaro guſtu eſt, & viribus aliquātum papaueri ſimilis: vnde lacteum eius ſuccum aliqui meconio permiſcuerunt. Aquam per aluum elicit, potus in aceto mulſo ſuccus ad duos obolos: argema caliginemq; repurgat, contra aduſtiones efficaciter illinitur, cū lacte mulierū. In ſumma, ſomnum allicit; doloris leuamētum præſtat, menſes*

ſes

ses trahit, contra scorpionum & phalangiorum ictus bibitur. Semen, non aliter, quàm satiuæ, libidinũ imaginationes in somno amolitur, ac venerem arcet. Succus ad eadem valet, sed viribus infirmior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea, vt in aliјs liquaminibus moris est, insolatum.

Gingidium. CAP. CXXX.

GIngidium, aliqui lepidion, in Syria, & Cilicia *plerunq; nascitur: herbula syluestri pastinacæ similis, tenuior, & *amarior: radice parua, candicante, subamara. Olus hoc crudũ, coctũ, conditúmve estur magna stomachi vtilitate: vrinam cit. Decoctum ex vino potum vesicæ prodest.

Nostrum Cerefoliũ.

* πλεῖσον id est, plurimum.

* πικρότερον, nõ πυκνότερον.

Scandix. CAP. CXXXI.

SCandix, syluestre olus est, amarum, subacre: quod crudum coctúmve manditur, stomacho & ventri vtile. Decoctum in potu, vesicæ, renibus, & iocineri confert.

Scandix, Aetio lib. j. authore, agreste olus est, gingidio simile, acre & subamarũ.

Caucalis. CAP. CXXXII.

CAucalix, quam aliј syluestre daucum vocãt, cauliculo est dodrantali, aut maiore, subhirsuto: folijs apio similibus, fœniculi modo per extrema multifidis, hispidisq;: candida in cacumine vmbella, suauiter olente, Crudum coctúmve olerum modo estur, vrinam mouet.

Eruca. CAP. CXXXIII.

CRuda eruca venerem largiore cibo cõcitat. Semen eodem effectu prodest: vrinam cit,

concoctioni prodest, aluo perquàm commodata. Semina ad condimenta vtuntur: quod, vti in longũ tempus asseruetur, adiecto lacte aut aceto, digerunt in pastillos. Gignitur etiamnum syluestris eruca, maximè in Iberia, quæ occidẽtem spectat: cuius semine pro sinapi incolæ vtuntur. Vrinam vehementius pellit, multò satiua acrior.

Ocimum. CAP. CXXXIIII.

Officinis Basilicon.

OCimum vulgo cognitum. Id copiosiore cibo oculorũ aciẽ hebetat, aluum mollit, spiritũ mouet, vrinã pellit, lac euocat: ægrè tamen conficitur. Illitum cũ polline polentæ, aceto & rosaceo, pulmonũ inflammationibus auxilio est: draconis marini, & scorpionis ictibus per se prodest: & cũ vino Chio oculorum doloribus. Succus visus caliginem abstergit, destillationes exiccat. Semen potum conuenit atrã bilem gignentibus, difficili vrinæ, inflatisq;: naribus haustum, subinde mouet sternutamenta: quod idem herba efficit, sed oculos premi necessum est, cum sternutamentum vrget. Sunt qui in cibis abdicandum censeant: quandoquidem manducatum, & in sole positũ, vermiculos creat. Aphri autẽ adijciũt, si feriãtur à scorpione, qui ocimũ ederint, nullo conflictari dolore.

Orobanche. CAP. CXXXV.

ORobanche cauliculus est sesquipedalis, & interdum maior, subruber, hirsutus, tener, sine folio, pinguis: flore subalbido, aut in luteum

verg

vergēte: radice digiti craßitudine, & , cum ariditate flaccescit caulis, fistulosa. Hāc inter quædam legumina nasci constat, & ea strangulare: vnde orobāche sibi cognomentū vsurpauit. Estur, vt olus, cruda, et in patinis, asparagi modo, decocta. Legumentis addita, coctionē accelerare creditur.

Barbula hirci. CAP. CXXXVI.

BArbula hirci, quæ ab alijs come vocatur, breui est caule: folijs croci: radice longa, dulci, supina: magno super caulem calyce, è cuius summo semen nigrum dependet, vnde nomen inditum est. Herba esui apta est.

Ornithogalum. CAP. CXXXVII.

ORnithogalū cauliculus est tener, candicans, tenuis, sesquipedalis, tribus aut quatuor in cacumine mollibus agnatis: à quibus flores prodeunt foris herbacei, & cum hiantes se pandunt, lactei visuntur: inter quos dissectum, cachryos modo, capitulum emicat. Coquitur cum pane, vt melanthiū. Radix bulbosa, cruda & cocta māditur.

Tubera. CAP. CXXXVIII.

TVbera rotundæ radices sunt, sine caule, sine folijs flauescentes: vere fodiuntur, cruda & cocta eduntur.

Smilax hortensis. CAP. CXXXIX.

HOrtensis smilax, frutex, cuius semē à nonnullis lobia vocatur: folia habet hederæ, molliora tamē: tenues caules, & capreolos vicinis

*fruticibus circumuolutos: qui tantum adolescunt, vt topiarias scenas repræsentare videantur: siliquas fœnigræci profert longiores & torosiores, in quibus semina renum similia, sed inæquali colore recluduntur, *quæ quadã ex parte fuluescunt. Siliqua cocta, cum semine in oleribus, asparagi modo, estur. Vrinã ciet, & tumultuosa somnia facit.

* Græcè est, ἐκ μέρους ὑποπυρίζοντα, qđ rectius forsitan reddideris: quæ magna tamẽ ex parte fuluescũt, vt intelligamus, Smilaca hãc diuersi quidem coloris semina, magna tamen ex parte fuluescentia procreare.

Medica. CAP. CXL.

MEdica cum recẽter prodijt, folijs & caule trifolio pratensi similis est: procedens verò folia cõtrahit, caules edẽs trifolijs, & siliquas corniculorũ modo intortas, in quibus semen lẽtis magnitudine dependet. Id siccatum, iucundi saporis gratia, conditaneo sali admiscetur. Viride, quibus refrigeratione opus est, illitu suffragatur. Herba tota pro gramine vtuntur, qui pecora alunt.

Aphaca. CAP. CXLI.

APhaca in aruis nascitur, altior lente, tenuibus folijs: siliquas lenticula maiores fert, in quibus terna quaternáve semina nigra, lente minora, continentur: quæ adstringendi vim habent: quare torrefacta, stomachi aluiq; fluxiones sistunt, si fresa lentis more decoquantur.

Est quam rura Viciã syluestrem vocitant.

Porrum capitatum. CAP. CXLII.

CApitatum porrum inflationem facit, noxium succum creat, tumultuosum somnum parit, vrinam ciet: aluo accõmodatur, extenuat, oculorum aciem hebetat, menses pellit: sed lædit

exul

exulceratam vesicam, renesq; cum ptisana verò coctum, esu pectoris vitia extrahit. Coma eius in aqua maris, & aceto cocta, in desessionibus, ad præclusiones vuluæ, & duritias, vtilis habetur. Porrum bis aqua mutata coctū, tum frigida maceratum, dulcescit, & multò minus inflat. Semen acrius est, & quādam adstrictoriam vim habet: quare succus cum aceto, addito thure aut manna, sanguinis profluuia sistit, maximè si naribus erū pat. Venerem stimulat: contra omnia thoracis vitia tabemq;, pro delinctu efficax est: arteriam esu purgat, sed si assiduè estur, visus obscuritatem inducit: stomacho aduersatur. Succus ex melle potus, aut illitus, contra bestiarum morsus auxilio est: ipsum quoque cum aceto aut thuris polline, la cte aut rosaceo, vtiliter aurium doloribus, & sonitui instillatur. Varos tollunt folia illita cum vua rhois, qua ad obsonia vtuntur: epinyctidi medentur, crustas ex sale illita rumpunt, veteres sanguinis reiectiones cohibent, si binis drachmis, & æquali baccarum myrti pondere bibantur. Ampeloprasum stomacho magis aduersatur, & plus porro excalfacit: vrinam & menses vehemētius ciet. Id contra serpentium morsus esse conuenit.

Cepa. CAP. CXLIII.

CEpa longa acrior est, quàm rotunda, item flaua quàm cādida, & sicca quàm viridis, & cruda quàm cocta, aut sale condita. Omnes ta Crómyon.

men mordent, flatus gignunt, appetentiam inuitant, sitim mouent, & extenuant: fastidium pariunt, & expurgant: aluo vtiles sunt. Eæ detractis purgamentis in oleum coniectæ, hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus reserant, subditæ pro balanis. Succus cum melle illitus, oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis, & incipientibus suffusionibus auxiliatur: anginæ eodem perunguntur: suppressos menses pellit, caput purgat naribus infusus: canis morsibus cum aceto, ruta, & melle illinitur: cum aceto autem perunctas in sole, vitiligines sanat: & cum pari spodio, scabras lippitudines sedat: varos cum sale reprimit: contra calceamentorum attritus, cum gallinaceo adipe vtilis est: citæ aluo prodest: in auribus sonitũ ac grauitatẽ emẽdat: ad purulentas aureis, & eliciendũ earundem aquã, valet: alopeciæ earum succo perfricantur, qui celerius, quàm alcyoniũ pilos euocat: largiore cibo cepa capitis dolores ciet, coctaq; vehemẽtius vrinam pellit: eos lethargicos efficit, qui valetudinibus aduersis, ea etiam cocta, plus æquo vescãtur: elixa, & cum passis vuis, & fico illita, tubercula cõcoquit, & celerrimè rũpit.

Allium. CAP. CXLIIII.

A*Llium quoddam satiuũ atque hortense habetur, quod in Aegypto, singulari, vt porrum, capite cõstat, dulce, in purpureũ vergẽs, paruum: reliqua verò magna, et cãdida, ex pluribus*

coagmentantur nucleis, quos aglitas, id est spicas, Græci nominant. Aliud est syluestre, quod ophioscorodon, id est anguinū, vocant. Vis allij acris est: excalfacit, mordet, excernit, aluum turbat, inflationes facit, stomachū exiccat, sitim gignit, flatum permouet, summā corporis cutem exulcerat, aciē oculorū esu hebetat. Eosdē effectus præbet anguinū, quod & elaphoscorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo sumptū abigit, vrinas detrahit: contra viperarū ictus, & priuatim hæmorrhoi, prodest, ita vt nō aliud magis, si cū vino iugiter assumatur, aut tritum in eodē ebibatur: contra rabiosorū morsus & illitu, & cibo valet. Magnæ & allio vtilitates contra aquarū mutationes: vocem clarificat, veterem tußim crudū coctúmve lenit: potum autem cum origani decocto, pediculos, & lendes enecat: cremati cinis illitus sugillationibus cū melle, & alopecijs cum nardino vnguine, medetur: eruptiōes papularū cum oleo & sale sanat: vitiligines, lichenas, lentigines, vlcera capitis manantia, lepras, & furfures, cum melle eximit: cū thure, & teda decoctum, dentiū dolorem leuat, si in ore contineat: contra venenatos muris aranei morsus, cum ficulneis frondibus, & cumino illinitur. Feruefactæ comæ ius, fœminarum desessionibus additū, menses, & secundos partus extrahit. Allium eiusdem gratia suffitur. Factum ex eo, & nigra oliua intritum, quod myttoton vocant,

esu cit vrinã, ora venarũ patefacit, hydropicis vtile. Scorodoprasum magnitudine porrũ, æquat, qualitatũ porri, et allij particeps: vnde ꝑmiscuas sibi vires ex vtroq; vendicauit, effectus allij, & porri præbens: inefficacius tamen Coctum, porri modo, dulcescit, & in olerum vicem transit.

Sinapi. CAP. CXLV.

*SInapi hortense, aliqui napi vocant. Eligi debet adultum, valde rufum, nõ magnopere siccum, sed quod fractum internè virescat, & veluti quodam succo madeat, cæsium colore: siquidem recens id genus, tempestiuum habetur. Ad calfaciendum, extenuandum, extrahendum, efficax est. Ad eliciendam capitis pituitam manditur: contra præduros tõsillarum tumores, ac veterem callasamq; arteriæ scabritiem, succus ex aqua, et melle, conuenienter gargarizatur: sternutamenta ciet, tritum & naribus admotũ: comitialibus quoque auxiliatur. Fœminas vuluæ strangulatu oppressas excitat: lethargicis, deraso capite, illinitur. cum ficis admistum, donec rubescat locus, & ad coxendicum cruciatus impositum, * ad lienes, & omne genus dolores confert, cum permutandæ valetudinis, causa ex alto vitia extrahenda sunt. Alopecijs illitum medetur, faciem purgat, sugillata cum melle, adipe aut cerato rapit. Feræ impetigines & lepræ, eo cum aceto perunguntur: contra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui,*

* κὴ σπλῆνας καὶ καθόλου εἰς πᾶν χρόνιον ἄλγημα.

pol

olentæ modo, inspargitur: extrahentibus empla
ris, scabiemq; extenuãtibus, vtiliter admisceri so
t: tritũ, grauitati aurium & sonitui, cũ fico im-
ositum prodest. Succus ad hebetudines oculorum
& genarũ scabritias magna vtilitate illinitur.
Expressus recenti semine succus, in sole siccatur.

Nasturtium. CAP. CXLVI.

NAsturtium optimum constat esse Babylonicum. Omnium semen est acre: excalfacit, stomacho aduersatur, aluum turbat, tineas excutit, lienem imminuit, partus examinat, menses cit, venerem stimulat, sinapis & erucæ simile intelligitur. Lepras & impetigines absterget. Illitum cum melle, lienem extenuat, fauos expurgat, pulmonum vitia extrahit, sorbitionibus incoctum. Serpentium venenis potum resistit, atq; eas suffitu fugat: capillorum defluuia cohibet: carbunculos ad suppurationem perducit, & rumpit: coxendicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur, tumores collectionesq; discutit, emittit furunculos, illitum cum muria. Herbæ ad omnia eadem effectus, licet minor.

Thlaspi. CAP. CXLVII.

THlaspi, herbula angustis foliis, digitali longitudine, in terram versis, suppinguibus, in cacumine diuisis: binûm dodrantum cauliculo, tenui, non sine adnascentibus ramis: fructu circa ipsum totum, ab extremo in latius se pandente

* δισκοει- te: semine nasturtij incluso * lenticulæ vasis e
δὲς, id est, gie, nisi quòd infringitur (vnde nomen accep
disci figura. flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, f
sisq;. Semen aspert gustus, excalfaciens: bil
vtrinq; extrahit, potũ acetabuli mensura: proc
ischiadicis infusum: sanguinem potu educit, int
nas suppurationes rumpit: menses ciet, sed pa
tus enecat. Alterũ thlaspi tradit Crateuas, qu
aliqui Persicon sinapi vocant, latis folijs, radic
bus magnis: vtile ischiadicorum infusioni.

Draba CAP. CXLVIII.

Alij arabis. DRaba herba ad cubiti altitudinem assurg
* ῥάβδους, tenues spargens * ramos, & ex vtroq; lat
id est, vir- re folia, ceu lepidij, sed molliora, & cãdidiora:
gas. cacumine verò sambuci vmbellam gerit, cãdid
flores habẽtem. Herba hæc cum ptisana coquitur
in Cappadocia maximè. Semen aridum pro pip
re obsonijs admiscetur.

Irio. CAP. CXLIX.

ERysimon, Latini irionẽ vocãt, iuxta vrbes
rudera, hortosq; nascitur, folijs erucæ sylue
stris: cauliculis in lori modũ lentis & obsequiosis
floribus luteis, siliquis in cacumine gracilibus, v
fœnogræco, cornicularis: semine nasturtij, exiguo,
vrentis gustus. Contra thoracis fluxiones efficax
est, & purulenta extußiuntur: regio morbo, &
coxẽdicibus prodest: contra venena in delinctu cũ
melle datur: illinitur ex aqua aut melle vtiliter

ecis carcinomatis parotidibus, duritijs mamma
um, & testium inflammationibus. In totū ex-
nuat, & calfacit. Mitius multò ad clysteres fiet,
aqua madescat atq; torreatur, vel linteo illiga-
um, pinsita farina oblitum perassetur.

Piper. CAP. CL.

PIper in India nasci, breui arbore traditur:
quæ inter initia, prælongum fructum, veluti
liquam promit, quod longū piper est: habet intus
liquid tenui milio simile, quod tandē in perfectū
iper euadit. Id autem suis tēporibus, dehiscēs, pā-
ensq; sese racemos emittit, grana ferentes qualia
idemus. Ea acerba candidū piper faciūt, aptum
cularibus remedijs, antidotis, et medicaminibus,
uæ cōtra venenata parātur: theriaca vocāt. Lon
um verò vehemētius mordet: & quoniam prius
uàm maturescat decerptum est, subamarum re
inquitur, antidotis & theriacis medicaminibus
xpetitū. Nigrum verò, vtpote quod tēpestiua ma
uritate collectū sit, odoratū esse cōstat, cādido sua
uius, acrius, & ori gratius, necnō ad condimenta
vtilius. Sed candidū, & adhuc in acerbum ver-
gēs, antè dictis infirmius est. Eligi oportet grauissi
mū, plenū, nigrum, sine multis rugis, recens ac mi
nimè furfurosum. Inueniuntur etiamnū in gene-
re nigri semina nutrimēto defecta, cassa, inania,
minimiq; ponderis, quod vocant brasma. Vis o-
mniū excalfacit, vrinam ciet, cōcoquit, extrahit,
discut

discutit, absterget caliginẽ quæ oculis obuersatur. Piper, febrium horroribus circuitu repetentibus siue potu, siue illitu, subuenit: serpentium morsibus auxiliatur, partus extrahit: conceptũ adimere creditur, statim à concubitu suppositum: tussi, omnibusq; pectoris vitijs, siue eclegmate, siue potu, succurrit: anginæ eo & melle cõuenienter perunguntur: potũ cum recentibus lauri folijs, tormina discutit: cũ vua passa manducatum, pituitam à capite elicit: valetudinem tuetur, dolores finit, appetentiam mouet: concoctionem adiuuat, ad intinctu esculentorum additum: strumas cum pice discutit: vitiligines ex nitro emaculat. Fictili nouo, vt *lenticula, motum torretur. Non est huius arboris radix gingiber, vt aliqui existimauêre, sicuti paulò pòst ostendemus. Nanq; piperis radix costo similis est, ora gustantium accendit, saliuam ciet. Hæc lienem reprimit, cum aceto illita, aut pota: caput etiam purgat, manducata cum semine pedicularis herbæ, quam staphidem agriam vocant.

* φακῆ, nõ φασὶμ.

Gingiberis. CAP. CLI.

GIngiberis sui generis planta est, in Troglodytica Arabia magna ex parte nascẽs: qua virente, ad multa, perinde atque nos ruta, vtuntur, & primis potibus & edulijs admiscent. Huius radices, cyperi modo, paruæ sunt, candicantes, & odoratæ, atque piper sapore imitantur. Eligi debent quæ teredines non nouerunt. A multis

tamen

men ob id* condiuntur, quòd celeriter cariẽ sen- *ταριχεύεται διὰ τὸ εὔσηπτον, id est, sale conspergun-
ant, at fictilibus in Italiam asportãtur. Gingibe
s cibo conueniẽs est, & cũ cõdimento assumitur.
xcalfactoriam vim & excoquẽtẽ habet: aluũ le
iter emollit, stomacho vtilis est, efficax aduersus
a quæ oculis caliginem offundunt. In antidota tur, quòd fa
ddi solet. In summa, piperis viribus respondet. cilè putre-
scant.

Hydropiper. CAP. CLII.

HYdropiper apud aquas nascitur, quæ sta-
gnant, aut pigro lapsu repunt: caulẽ ædit στερεὸν,
geniculatum,* prædurum, multis alis concauum: id est, solidũ
folia menthæ, maiora, molliora, candidioraq́; gu
stu piperis, acri, citra tamen vllam odoris gra-
tiam: fructum acrem, in surculis paruis, prope
folia racematim cohærentem. Folia cum semine
illita tumores veteresq́; duritias discutiunt, sugil
lata delent: quæ postquam inaruerunt, tusa pro
pipere in obsoniis admiscentur. Radix parua, nul
lius in medicina momenti.

Ptarmica. CAP. CLIII.

PTarmica exiguus frutex est, surculos ha-
bens paruos, multos, & rotundos, abrotono
non dissimiles: & circa eos folia oleæ, longa,
multa, & in cacumine capitulum, vti anthemi-
dis, paruum, rotundum, quod suo acri odore ster-
nutamentum excitat: vnde nomen accepit. Folia
cum floribus illita, sugillationes rapiunt. Flores
sternutamenta efficacissimè mouent. Nascitur in
mon

montibus & petrosis.

Radicula seu lanaria herba.

CAP. CLIIII.

Cẽsetur ea quam vulgò sapona riã dicũt

STruthiũ herba vulgò nota, qua purgandis lanis vtuntur, qui eas eluunt. Huius radix est acris: vrinam ciet: prodest tußi, iocinerosis, orthopnœæ ex melle sumpta, cochlearis mensura: aluum soluit. Eadem cum panace & capparis radice calculos frangit, & cum vrina exturbat. duritiam lienis absumit: menses imposita trahit, partus efficaciter enecat. Cum polenta autem & aceto illita, lepras tollit: tubercula discutit, cum farina hordeacea, & vino decocta. Miscetur & malagmatis, & ocularibus collyriis, claritatis causa. Sternutamenta mouet. per os purgat, trita cum melle, & naribus infusa.

Cyclaminus. CAP. CLV.

*CYclaminus folia habet hederæ, purpurea, varia, in quibus suprà infraq; albicant maculæ: caule nudo, quaternos digitos æquante: floribus in eo * purpureis, rosarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, vt rapũ videri possit. Quæ cum hydromelite pota, pituitã aquamq; detrahit: menses potu appositúve ciet. Tradunt, si prægnans radicem transgrediatur: abortũ fieri. Partum appensa accelerat: contra venena, præsertim leporis marini, ex vino bibitur: illita contra serpentiũ ictus, remedio est: immista vino*

** πορφυρίζοντα, purpurascẽtibus.*

no inebriat: regium morbum discutit, tribus drachmis pota, cum passo aut diluto mulso. Sed oportet eum qui ebibit, multis vestibus contectum, loco calido, & à perfrictionibus tuto, recumbere, quò facilius exudet: eiecti autem sudores fellei colore inueniuntur. Succus eius ad purgandum caput, naribus infunditur: ad deiicienda quoque alui excrementa, in vellere sedi subiicitur: illito vmbilico & imo ventre coxarum tenus, aluum emollit, & abortū efficit: suffusionibus, & retusæ oculorum aciei, oblitus cum melle succus prodest. Medicamentis abortum inferentibus admiscetur. Succus cum aceto illitus, prociduam sedem restituit. Exprimitur tusa radice succus, & ad mellis craßitudinem decoquitur. Radix cutem purgat, eruptiones papularum reprimit, vulneribus ex aceto per se aut cum melle medetur, lienem absumit: vitia cutis in facie, & alopecias emendat: eius decocto luxata, podagras, & capitis vlcuscula, pernionesq; foueri congruum est: ipsaq; in oleo vetere feruefacta, illito oleo, vlcera ad cicatricem perducit. Cauata radix oleo expletur, & cinere feruenti imponitur, adiecto interdum Tyrrhenicæ momento, vt strigmenti craßitudinem vnguentum contrahat, cum primis vtile pernionibus. Radix, scillæ modo, concisa reponitur. Narrant ad amatoria assumi contusam, & in pastillos diuisam. Nascitur in vmbrosis, maximè sub arboribus.

Altera cyclaminus. CAP. CLVI.

EST & altera cyclaminus, quam cissanthemon aut cissophyllon vocant: folijs hederæ, sed minoribus: geniculatis caulibus, crassisq́;, circa vicinas arbores, capreolorum modo se voluentibus: flore candido, odorato: acinis hederæ mollibus, lenti gustus, aliquantulum acris: radice superuacua: nascitur in asperis. Huius acini, *drachmæ vnius pondere poti, cum vini albi cyathis duobus quadraginta diebus, lienem per vrinam & aluum absumunt.* Ad *orthopnœam bibitur, reliquias à partu purgat.*

Dracunculus. CAP. CLVII.

DRacunculus folio constat hederaceo, magno, candidis notis insigni: caule recto, bicubitali, versicolore, maculis resperso purpureis, ita vt anguẽ planè referat, baculi crassitudine: fructus summo caule racematim cohæret, colore primum herbaceo, & cũ ematuruit, croceo, gustu feruens, mordaxq́;: radice aliquantulum rotunda, bulbosa, aro non absimili, tenui obducta cortice. Nascit̃ *in sepibus vmbrosis.* Seminis *succus cum oleo instillatus, aurium dolorem mitigat: naribus etiã ex lana impositus, polypum absumit: carcinomata i illitu sistit: triginta eius grana, si in posca bibantur, abortus inferũt: odorẽ aiunt posteaquã flaccidi flores emarcuerunt, cõceptus adhuc teneros enecare.* Radix *excalfacit: orthopnœis, ruptis vulsis, tussi, destilla-*

tion

tionibus auxiliatur: humores pectoris excreatu facilè reddit, siue cocta tostaq; cum melle, aut per sese edatur, siue farina eius ex melle delingatur: vrinā pellit, venerem excitat, cum vino pota: phagedænas vlcerum, & quæ cacoëthe vocantur, trita cū melle & bryonia alba expurgat, & ad cicatricem perducit: collyria ex ipsa ad fistulas & eijciendos partus fieri solent: qui radice suas manus perfricuerunt, à viperis feriri negantur: illita ex aceto, vitiligines emaculat. Folia recentibus vulneribus, linamentorum vice, conuenienter imponuntur: decocta in vino pernionibus apposuisse prodest: caseus folijs inuolutus, à putredine defenditur. Succus radicis ad nubeculas, albugines, & oculorum caligines conuenit. Radix cruda coctáve, ad sanorum vsus, pro olere recipitur: in Gymnesijs insulis, quæ Baleares vocantur, coctam radicem cum melle multo, in conuiuijs placentarum loco offerunt. Radix messibus effoditur, lotaq; frustatim conciditur, & lino traiecta, siccatur in vmbra, & ita reconditur.

Arum. CAP. CLVIII.

ARon, apud Syros lupha vocitatum, folia emittit dracunculi, sed longiora, & paucioribus distincta maculis: caulem suppurpureum, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceū semen exit. radice dracūculi alba, quæ decocta estur, vt pote cum minus acris sit. Folia ad esum cōdiuntur, & arida per se, decocta manduntur. Radix, Iarus officinis.

ſemen & folia, dracunculi vires habens. Priuatim radix ex ſimo bubulo podagris illinitur, & dracunculi more reponitur. In totum, ob mitiorem eius acrimoniam, in cibum expetitur.

Ariſarum. CAP. CLIX.

ARiſarū exigua herbula eſt, cuius radix oleæ magnitudinem implet, longè maioris quàm aron acrimoniæ: vnde illitu nomas ſiſtit. Fiunt collyria ex ea, ad fiſtulas efficacia. Illitu radicis, genitale animalis cuiuſcunq; in perniciem agitur.

Haſtula regia. CAP. CLX.

Officinis Aphrodilos.

HAſtula regia vulgaris notitiæ eſt, folijs maioris porri: caule læui, ferente in cacumine florem, quem anthericon appellant: radices ſubiacent oblongæ, rotundæ, glandibus ſimiles, guſtu acres, quæ excalfaciunt: vrinas & menſes epotæ ciunt: lateris doloribus, ruptis, conuulſis & tuſſibus, drachmæ pondere potæ ex vino, medentur. Eæ verò vomitiones adiuuat, ludicri tali magnitudine commanducata: à ſerpente demorſis datur aptiſſimè, verum trium drachmarum pondere, folijsq; floribus & radice ex vino, morſus illinire oportet. Item vlcera ſordida & depaſcentia, mammarum quoque & teſtium inflammationes, tubercula, furunculosq;, decoctis in fæce vini bulbis, recentibus inflammationibus ex polenta auxiliatur. Radicis ſuccus adiecto vetere vino dulci, myrrha & croco decoquitur, fitq; perquàm vtile oculis medicamentum

tum: ad purulentas aureis per se, & cum thure, melle, vino et myrrha tritus, prodest: in contrariā aurem infusus, * dentium dolorem mitigat. Cinis e radice illitus, alopecias ad pilum reducit. Oleum in excauatis radicibus igni decoctum, illitu exulceratis pernionibus & ambustis igni, conducit: & surditati, instillatum in aurem, auxiliatur. Candidam vitiliginem, * linteo antea perfrictam in sole, illita radix emendat. Semen floresq; in vino poti, scolopendræ & scorpionum venenis, mirum in modum resistunt: aluum purgant.

*καθ' ἑαυτὸν ἐγχυθεὶς.

* προανατριφέντα ἐν ὀθονίῳ

Bulbus esculentus. CAP. CLXI.

ESculētus bulbus vulgo cognitus, à nobis estur: stomacho & aluo vtilis rufus, et qui ex Aphrica defertur. Amarus verò & scillinus, stomacho aptior est, & concoctionē adiuuat. Bulbi omnes acrimoniā habent, excalfaciūt: venerē stimulant, linguam tōsillasq; exasperant, multum alimēti præbēt, carnes creāt, inflationē pariunt: luxatis, fractis, articulorū doloribus efficaciter illinunt: spicula extrahunt: gangrænas & podagras ex melle aut per sese, hydropicorū tumores, & canum morsus cum melle & piperis polline illiti cohibent: sudores cōpescunt: stomachi dolores mitigant: furfures & vlcera quæ in capite manāt, cum tosto nitro abstergunt. sugillata varosq; per se aut ex oui luteo, & lentigines cum melle vel aceto, emendant: fractis auriculis vnguibusq;, ex polenta medentur: iidem

calidis cineribus torrefacti, tollunt ficus : item cum cinere è mænarũ capitibus, impositi : cremati verò & cũ alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; ci catrices, in sole illiti, emaculant. Faciunt ad rupta si cum aceto cocti edantur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum, quoniam neruos tentant.

Bulbus vomitorius.. CAP. CLXII

B*Vlbus quem vomitorium vocant, folia habe lentiora multo & lõgiora quàm bulbus escu lentus : radicem similem.* ✻ *cortice nigro. Ea radix mansa, aut decoctum eius potum, vesicæ malis me detur. vomitiones mouet.*

✻ βόλβῳ

Scilla. CAP. CLXIII.

Officinis squilla, Varronis more.

S*Cilla vim acrem atque feruentem habet: assa tam ad multa vtiliorẽ esse constat. Polline a crustam subacto, aut luto oblita, in clibanum con ijcitur, aut carbonibus obruitur, donec obducen crusta sufficienter intosta fuerit : qua exempta, non emollescat, altero polline simili, aut luto circũ linitur, & eadem quæ prius fiunt : nam quæ it non assatur, interaneis maximè noxia est. Torre tur item in olla, indito operculo, quæ in furnum d mittatur. Sumi etiam solet quod maximè est me dium, direptis viuótenus tunicis, quod frustatim consectum coquitur, mutata sæpius aqua, done ipsa nec amaritudinem nec acrimoniam habeat traiectaq; lino frusta siccantur in vmbra, ita v ne vlla quidẽ parte se contingant: his scillæ segmi*

nibu

nibus ad oleum, vinum, aut acetum scillinum vtimur. Ad rimas pedũ, interna pars crudæ scillæ in oleo ferue facta, aut cum resina liquefacta imponitur: decocta in aceto demorsis à vipera, cataplasma est. Ad singulas assæ parteis adiectis octonis tosti salis, cochlear vnum aut alterum damus ieiunis, ad emolliendã aluum: in potu autem & odoratis medicaminibus, & quibus vrinam ciere volumus, hydropicisq; & stomachicis, quibus innatat cibus, regio morbo, torminibus, in tussi vetere, suspiriosis, et ore reijcientibus tres obolos, in delinctu ex melle sumpsisse satis est. Coquitur cum melle, & estur eorundem gratia, maximè vt concoctionem adiuuet. Strigmenta per aluum extrahit. Cocta & simili sumpta modo, eosdem præbet effectus: sed cauendus scillæ vsus, his qui intestinum sentiunt vlcus. Ad pensiles verrucas & perniones, tosta efficaciter illinitur. Tertium semen, & in carica aut melle deuoratum, aluum emollit. Scilla tota in limine ianuæ suspensa, mali medicamenti noxam arcet.

De Pancratio. CAP. CLXIIII.

PAncratium, quod aliqui scillam appellant, radice est magni bulbi, subrufo colore aut suppurpureo, gustu amaro ac feruente: folijs lilij, sed longioribus. Scillæ vires & præparationem habet, eodemq; pondere in morbis efficaciter assumitur: cui tamen mitior quàm scillæ facultas inest. Radicis succus cum erui farina digeritur

in pastillos, qui hydropicis splenicisq; cum hydromelite, commodissimè dantur.

Capparis. CAP. CLXV.

CApparis aculeatus frutex est, qui in terra stratus, magis in orbem euagatur: spinas, vt rubus, habet, in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cùm dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso, nonnihil glandis oblongæ figura inuenitur, quod apertum grana acinis punicorum similia ostendit, parua, rubicunda: radices lignosas spargit, grandes numerosasq;. Tenui plerunque solo, asperisq; locis, in insulis & iuxta rudera nascitur. Caulis & fructus, cibi gratia condiuntur: aluum turbat, stomacho aduersatur, sitim gignit: cocta tamen stomacho quàm cruda vtilior est. Fructus drachmis duabus in vino potus, quadraginta diebus, lienẽ absumit, & vrinam cruentumq; excrementum emittit· bibitur vtilissimè in coxarum doloribus, & neruorũ resolutione, item ruptis & conuulsis: menses ciet, caput purgat. Dentiũ dolorem sedat semen ex aceto decoctum, colluto inde ore. Aridus radicis cortex ad eadem proficit: vlcera omnia Vetera, & sordida, & quæ occalluerunt, expurgat: lienosis cum farina hordei illinitur: dente demorsa, dolori eius auxiliatur: cum aceto trita, vitiligines albas absterget. Radix foliaq; intrita, strumas ac duritias discutiunt. Aurium vermiculos infusus suc

cus

cus enecat. Aphrica, & præsertim Marmarica capparis, vehementer inflat. Apula vomitus facit. & quæ à Libyco, & quæ Rubro mari defertur, mirũ in modum acris est: siquidem in ore pustulas excitat, gingiuasq; osse tenus exest: quare in cibis non abire damnatur.

Lepidium. CAP. CLXVI.

Lepidium aliqui gingidium vocant, herbula vulgo nota: muria cum lacte seruatur. Vis foliorum acris & exulcerans: quapropter ischiadicis trita, præsentißimum est auxilium, si cum helenij radice, quarta parte horæ, illinatur: lienosis simili modo prodest. lepras eximit. Radix appensa collo, dolore dentium liberare existimatur.

Censetur piperitis olitorum.

Ranunculum. CAP. CLXVII.

Complura ranunculi genera. vis tamẽ omnibus vna, acris, & vehemẽter exulcerans. Nã vnum coriandri folijs constat, latioribus, subalbidis, pinguibus: flore luteo, interdum purpureo: caule gracili, cubitum alto: radice alba, exigua, amaraq;, multis capillamentis, hellebori modo, fibrata: nascitur in limitibus humidis. Alterum lanuginosius, longiori caule, pluribus foliorum incisuris, *plerunque in Sardinia proueniẽs, quam acerrimum, quod syluestre apium appellãt. Tertium minimũ, odore graui, flore aureo. Quartũ huic simile, flore lacteo. Folia. flores & cauliculi recentes, illitu exulcerant, & crustas non sine dolore gignũt: quare

Vulgò Apium risus

* πλεῖστον, id est, copiosum.

vngues scabros extricant, scabiem eximunt, stigmata delent: formicantes verrucas, & pensiles, alopeciasq; paulisper illita tollunt. Tepēte decocto perniones fouentur. Sicca radix, tritaq;, sternutamenta ciet, naribus admota: dentium dolorem appensa leuat, ipsos tamen frangit.

Anemone. CAP. CLXVIII.

DVo anemones genera, vnum syluestre, alterū in cultis nascens. Cuius multæ species: vna phœniceū florem profert: altera candicantem, aut lacteum, aut purpureum. harum folia coriandro similia, cæterùm scissa tenuius in terram inclinantur: caules lanuginosi, tenues, in quibus flores, vt papaueris, & in medio capitula nigra, aut cœrulea: radix oleæ magnitudine, aut amplius paulò grandescit, ac veluti geniculis quibusdam cingitur. Syluestri amplitudo prorsus maior, latioraq; folia, et duriora: oblongius caput: flore puniceo, tenuibus, & multis radicum capillamentis. Acrior est, quæ nigra habet folia. Vis vtriusq; acris: ea de causa succus naribus infusus, purgat caput. Commanducata radix pituitam trahit: decocta in passo & illita, medetur oculorum inflammationibus: cicatrices eorundem & hebetudines emendat, sordida vlcera abstergit. Folia, & caules, si cum ptisana decocti edantur, copiam lactis præbent: menstrua ciunt, vellere apposita. Illita quoque lepras eximunt. Sunt qui errore ducti, argemonem nomina-

ri eupatorium putent: quoniã à syluestri anemone, argemonẽ & papauer, quod rhœada appellãt (de quo inter papaueris genera referemus) propter colorum cognationẽ in floribus, distinguere nõ possunt. Verũ papauer & argemone colore minus saturato spectãtur, & vtraq; tardius floret. Quin etiã argemone croceũ succũ, gustu admodũ acrem, reddit: rhæas verò candidiorẽ & acrẽ. Insuper anemone & rhæadi capitula syluestris papaueris similia insunt, sed in anemone supernè crassiusculũ, in rhœade subangustius. Anemones genera nec succum remittunt, nec calyces habent, sed quasi asparagi cacumen. In aruis illa sæpius enascuntur.

Argemone. CAP. CLXIX.

ARgemone in totum syluestri papaueri similis est: folia habet anemones, diuisa: florem puniceum: caput in cauliculo papaueris rhœadis, oblongius, & summis partibus latum: radicem rotundam: succum croci colore, acrem, dimittit. Argema & nubeculas expurgat. Folia illitu inflammationes compescunt.

Anagallis. CAP. CLXX.

DVo anagillidis genera, quæ tantum flore distant. Nam quæ cœruleo flore est, fœmina dicitur: mas, quæ phœniceo. Frutices sunt parui in terra iacentes, folijs in quadrangulo cauliculo pusillis, subrotundis, ad helxinæ folia accedentibus: semine rotunda. Vtraque mitigandi

vim

vim habet: inflammationem arcet, adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus caput gargarizatu purgat: & naribus infusus, dolorē dentium lenit, si in aduersam narem inijciatur: argema cum melle Attico emendat: retusæ oculorū aciei auxiliatur: contra viperarum morsus, iocineris et renum vitia, si ex vino bibatur, prodest. Tradunt eam quæ cœruleum ædit florem, prociduam sedem reprimere: quæ verò phœniceum, illitu euocare.

Hedera. CAP. CLXXI.

*HEdera differentias multas in specie sortitur, summas autem genere treis. Nam quædam candida est, altera nigra, tertia helix. Candida, fructum fert candidum: nigra, nigrum, aut croci æmulum, quam vulgus Dionysiam vocat: helix fructum non gignit, sed albas habet viticulas, & folia parua, angulosa, & * concinniora. Hedera omnis acris est, & adstringens: neruos tentat. Flos trium digitorum carptu, facit ad dysentericos, in vino bis die potus: ambustis cum cerato tritus illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes sanant. Foliorum & corymborū succus, cum irino vnguento, melle aut nitro, naribus infunditur, & contra veteres capitis dolores *caput eo cum aceto, & rosaceo perfundi vtile est: purulentis auribus, aut dolentibus, cum oleo medetur. Nigræ hederæ succus, aut epoti corymbi, corpus infirmāt, mentemq; turbant*

* εὐθυμώτερα, non ἐρυθρά.

* ἁρμόζει ἐς.

ant largius ſumpti. Acini quinq; triti, calfactiq;
n pinici mali cortice cũ roſaceo, ſi inſtillẽtur à con-
raria aure, dolorẽ dentiũ mitigant. Denigrat ca-
illũ, illiti corymbi. Folia in vino decocta, illinũtur
mniũ vlcerũ generi, etiã ſi cacoëthe ſint: vitia cu-
is in facie, & ambuſta ſanãt, vti antea diximus,
lecocta. Mouẽt mẽſes triti & ſubditi corymbi: y dẽ
oti, poſt purgationes fœminarũ, drachmæ põdere,
õcipiendi ſpem adimũt. Pediculus foliorũ melle ir-
igatus, ac vuluæ inditus, menſtrua & partus ex-
rahit. Inſtillatus ſuccus putrida tædia nariũ, gra
eolentiamq; emẽdat, & ſanitati reſtituit. Lacry-
na hederæ pſilothrũ eſt: illitu pediculos enecat. Suc
us radicũ in aceto potus, contra phalãgia prodeſt.

Chelidonium. CAP. CLXXII.

CHelidonium maius, caule eſt gracili, cubi-
tali aut altiore, agnatis folioſis: folijs ranun-
uli, mollioribus tamen, & colore cæſijs: flore vio-
æ albæ, ſecundum ſingula folia prodeunte: in eo
uccus croci, mordax, acris, & aliquantulum ſub-
marus, grauiter olens: radix ſupernè ſingularis,
nfernè in multa crocea capillamenta fibratur: ſi-
iqua, ceu corniculati papaueris, tenuis, in metæ
iguram longa: in qua ſemen papauere maius re-
luditur. Succus in æreo vaſe, cum melle prunis
lecoctus, oculis claritatem adfert. Folijs, caule, ra
lice, ſuccus exprimitur ineunte æſtate, & ſiccatus
n vmbra digeritur in paſtillos. Radix cum aniſo
&

& vino albo pota, medetur regio morbo, & vlce-
ribus quæ serpũt: imposita cũ vino, aut mãducata
dentiũ dolorẽ sedat. Hoc nomen sibi videtur vendi-
casse, quòd aduentu hirũdinũ exoriatur, & disces-
su emarcescat. Sunt qui narrant, hirũdines matre
excæcatis pullis, admota herba visum restituere.

Chelidonium minus. CAP. CLXXIII.

Vulgò Scrofularia minor.

CHelidoniũ minus, quod triticũ syluestre ali-
qui nuncuparũt, herbula pediculis ab radice
pẽdens, sine caulæ: folijs hederæ, multo rotundiori-
bus, et minoribus, teneris, & suppinguibus: radice
habet ex eodẽ callo cõplures, pusillas, in granorum
tritici modũ aceruatim cõgestas: quarum tres au
quatuor in longitudinẽ exeũt. Iuxta aquas & la-
cus nascitur. Vis ei acris, & anemones modo, sum-
mam cutẽ exulcerat: psoras et scabros vngues exi-
mit. Succus radicibus expreßus ad purgãdũ caput
naribus infundit. Decoctũ eius cũ melle gargariza-
tũ, magnificè id præstat, et omnia pectoris vitia
extrahit.

Othonna. CAP. CLXXIIII.

Variæ de Othonna sententiæ.

OThonnam aliqui maioris chelidoniæ succum
esse aiunt, quidam glaucij. Alij succum flo-
ribus corniculati papaueris expressum. Alij per
mistos cæruleæ anagallidis, hyoscyami, & papa-
ueris succos, esse contendunt. Alij troglodyticæ cu-
iusdam herbæ succum, quæ othonna vocatur: na-
sciq; eam in eo Arabiæ tractu, qui ad Aegyptum
spectat. Othonna folijs erucæ, perforatis cribr-
mo

modo, & veluti à tinea derosis, squallore obsitis, aucis: flore croci, latifolio: quare quidam anemones speciem esse putauerunt. Extractus succus oculorum medicamentis adijcitur, vbi expurgare est opus: mordet enim & absterget omnem caliginē, quæ oculis offunditur. Tradunt humorem quendā ex herba emanare, qui elotus, semotis calculis, in pastillos ad eadem digeritur. Aliqui tamen affirmant, lapidem esse Aegyptium, in Thebaide nascētem, exigua magnitudine, æreo colore, gustu cum feruore quodam & adstrictione mordaci.

Auricula muris. CAP. CLXXV.

MVris auricula, quā myosotida vocāt, herba est caulibus pluribus ab vna radice, aliqua tenus ab imo rubētibus, et cōcauis: folijs angustis, oblongis, dorso acuto, elato, nigricātibus, per interualla aßiduè geminatis, atq; in mucronē desinentibus, et tenuibus, cauliculis ex alarū sinu prodeūtibus: flosculo, vt anagallidis, cæruleo: radix digitali craßitudine, multis capillamētis fibrata. Radix illita ægilopia sanat. Sūt qui alsinen, muris auriculā vocitāt.

Glastum. CAP. CLXXVI.

SAtiuum glastum, quo infectores lanarū vtuntur, folium habet plantagini simile, verū pinguius nigriusq;: cuius caulis duûm cubitorum altitudinem exedit. Illita folia tumores omneis discutiunt, cruenta vulnera glutinant, sanguinis profluuia sistunt, ignem sacrum, phagedænas, putrescenti

ſcentia vlcera, & quæ ſerpunt, ſanant. Syluestre glaſtum ſatiuo ſimile eſt: folia fert maiora, la ctucaceis proxima: caules * prætenues multifidos, quadámtenus rubentes: in quorum cacumine folliculi multi dependent, quãdam linguarum effigiem referentes, in quibus ſemen: flore tenui, luteo. Eadẽ quæ & ſuprà dicta præſtat: potu & illitu lienoſis auxiliatur.

*λεπτότερους, id eſt, tenuiores.

Telephium. CAP. CLXXVII.

Vulgò Craſſula maior, & faba inuerſa.

TElephium herba portulacæ ſimilis eſt, & caule, & folijs: alas binas in ſingulis foliorum geniculis annectit, ramuli à radice ſeni ſeptenív prodeunt, folijs referti cæruleis, craßis, lentis, ac carnoſis, flore luteo, aut candido. Naſcitur inter vites, & locis cultis vere. Folia ſenis horis illita albam vitiliginem ſanant: ſed poſtea hordeacea farina illini debet. perunctam ex aceto etiam in ſole vitiliginem tollunt, ſed vbi inaruerũt, abſterguntur.

SECVNDI LIBRI FINIS.

PEDANII
DIOSCORIDIS
ANAZARBEI, DE
Medicinali materia,
Liber III.
Ioanne RVELLIO Sueßionenſi interprete.

SVPERIORIBVS *chariſsime Aree commẽtarijs, tradidimus de aromatibus, vnguentis, oleis, arboribus, earum fructibus & lacrymis, item de animalibus, cerealibus, oleraceis, & herbis acrimonia præditis. In hoc autẽ tertio radices, ſuccos, ſemina, herbas, & quæ vernacula & inter ſe cognata cenſentur: quæq; pluribus ſcatent remedijs, proſequemur.*

Agaricum. CAP. I.

A*Garicum radix fertur laſerpitij ſimilis, ſed facie ſumma ſolutior, & rariore fungoſoq; tota cõtextu.* Duo eius *genera: fœmina, quæ præfertur rectis intus venarum diſcurſibus conſtat. mas rotũdus eſt, & vndiq; compactior. Vtriq; guſtus in initio dulcis, mox ex diſtributione in amaritudinem tranſit: gignitur in Sarmatiæ regione, quæ Agaria dicitur. Sunt qui radicem eſſe plantæ affir*

ment: alij vt fungos nasci in arborum caudicibus quadam putredine. Gignitur in Galatia, Asia, & Cilicia, in cedris, sed friabile, & infirmũ. Adstringendi calfaciendiq; naturam habet: efficax est contra tormina, cruditates, & rupta: prodest itidem contusis, & ab alto deuolutis. Datur duobus obolis in vino mulso, febrim non sentientibus: febriculosis verò, in aqua mulsa. Arquatis quoq; suspiriosis, iocineris, renumq; vitio laborantibus, dysentericis. Item si vrina ægrè reddatur, si vuluæ strangulatu vrgeat, si pallor membra decoloret, drachma vna dari solet: si tabes infestat, ex passo: si lien negotium exhibet, ex aceto mulso: si dissolutio stomachi est, ita vt cibi tenax non sit, manditur, & sine vllo humoris sorbitione deuoratur. Simili modo acidè ructantibus propinatur. Sanguinis reiectiones sistit, tribus obolis ex aqua sumptum. Facit ad coxendicum, & articulorum dolores, & comitiales morbos, si cum aceto mulso, pari pondere assumatur: menses ciet: fœminis, quas inflatio vuluæ vexat, vtiliter æquali modo datur. Horrores soluit datũ ante febrium accessiones: aluum purgat drachma vna aut altera, si cum aqua mulsa bibatur: venenorum antidotum est denarij instar, cum diluta potione sumptum: si serpentes ictum vibrarunt, morsumq; subfixerunt, tribus obolis ex vino potum, mirè auxiliatur. In summa, internis omnibus vitijs cõuenit, pro viribus, & ætate datum, nunc ex aqua, nunc

ex vino: ijs ex aceto mulso, alijs ex aqua mulsa.

Rhaponticum. CAP. II.

RHa, aliqui rheum, Latini rhaponticum vocant, prouenit in ijs, quæ supra Bosphorum sunt regionibus, ex quibus affertur. Radix nigra, centaurio magno similis, sed minor & rufior, fungosa, aliquantum leuis, sine odore. Optimum habetur, quod teredines non sensit, si gustatu cũ remissa adstrictione lentescat, manducatumq; colorem reddat pallidum, aut ad crocum inclinantem. Id epotum facit ad inflationes, stomachi imbecillitatem, & omne genus dolores, ad conuulsa, lienosos, hepaticos, tormina, ad renum, vesicæ, & pectoris vitia, aduersus intenta præcordia, & vuluæ mala, coxendicum dolores, sanguinis excreationes, suspiria, singultus, dysenterias, & cœliacorum affectus, contra febrium circuitus, & venenatorũ morsus. Datur in singulis valetudinibus eodem, quo agaricum pondere, & cum eisdem liquoribus: si febri careant, in mulso: sin aliter, ex aqua mulsa: si tabem experiuntur, ex passo: si lienis exercet, in aceto mulso. si dissolutio est stomachi, id est cùm cibi tenax non est, manditur, & sine sorbitione vlla deuoratur. liuẽtia lichenasq; tollit, cum aceto illitum. inflammationes omnes veteres ex aqua oblitum dißipat. summa eius vis adstringens, cum aliquanto calore.

Ignoratur Nec enim est, quod Reupontici nomine ho die indicatur.

Gentiana. CAP. III.

GEntianæ inuentio prima aßignatur * Gentio

*Græcus Gentids.

Illyriorum regi, à quo cognomẽtum habuit. Foliis partim proximè radicem, iuglandi plantaginive similibus, subrubris, partim à medio caule, & præsertim iuxta cacumen, paulum dissectis: caule cauo, & læui, digiti craßitudine, geniculato, & ex interuallis maioribus foliato, binûm sæpe cubitorum: semine in calycibus lato sine pondere, glumoso, satis ad sphondylij semen accedente: radice longæ aristolochiæ, crassa, amara. Nascitur in sublimibus montium iugis, vmbrosis locis, aquosisq́;. Vis radicis excalfactoria, & adstringens: contra morsus serpentium, duabus drachmis, cum pipere, ruta, & vino pota, auxiliatur. Extracti succi drachma, laterum doloribus, & ex sublimi deturbatis, ruptis, & conuulsis, prodest: hepaticis & stomachicis, pota cum aqua subuenit. Radix collyrij modo subdita, partus eijcit: imposita, vt lycium, vulneraria est, & vlcerum cuniculatim depascẽtium medela. Succus præcipuè eodem effectu prodest: oculis inflammatione laborantibus illinitur: pro meconio collyrijs acribus immiscetur. Radix vitiliginem absterget. Succi extrahendi ratio hæc est: Contusa radix quinq; diebus aqua maceratur: postea in eadem tantisper decoquitur, dũ extent radices: & vbi refrixit aqua, linteo excolatur: mox discoquitur, dum mellis craßitudo fiat, fictiliq; reconditur.

Aristolochia. CAP. IIII.

ARistolochia nomen ex eo sibi adoptauit, quòd exist

existimetur optimè puerperis opitulari. Tria eius *genera traduntur.* Rotunda, *quæ fœmina vocatur, folijs hederaceis, præstanti odore cum acrimonia, mollibus, subrotundis, multis ab vna radice germinibus, prælongisq́; palmitibus: floribus candidis, pilei similitudine, in quibus quod rubrũ est, grauiter olet.* Longa, *mascula appellatur: nonnullis dactylitis, longiore quàm rotunda folio: tenuibus ramulis, dodrantalibus: flore purpureo, grauiter olente, qui marcescens in pyri similitudinem turbinatur.* Radix *rotundæ, in orbem conglobata, rapi modo.* Longæ *verò radix digiti crassitudinem, & dodrantis longitudinem implet, nonnunquam paulò maiorem.* Ambæ *colore intus buxeo, gustu amaro, & graui.* Est *etiamnum tertia longa, quæ clematitis vocatur, ramulos habens tenues, refertos folijs subrotundis, minori semperuiuo similibus: flores rutæ: radices longiores, tenues, crasso cortice odoratóque vestitas: priuatim vnguentorum spissamentis conuenientes.* Rotunda *cæteris venenis resistit.* Longa *verò aduersus angues, & venena, drachmæ pondere ex vino bibitur, & illinitur: pota cum pipere, & myrrha, menses, partus, & omnia vuluarum onera eijcit: eadem efficit subdita in pessò.* Rotunda *ad eadem pollet: insuper singultibus, suspirijs, horroribus, lieni, conuulsis, laterum doloribus, pota cũ aqua, singulariter auxiliatur.* Aculeos, *& spicula extrahit, ossium squamas illitu adimit, vlcera pu-*

trida exest, & sordida expurgat: caua cum iri, & melle explet, gingiuas, & dentes extergit. Clematitis ad eadem pollere creditur, viribus tamen inferior est.

Dulcis radix. CAP. V.

Liquiritia officinis.

*Dulcis radix plurima gignitur in Cappadocia, & Ponto: fruticosa est, ramis binûm cubitorum altitudine assurgentibus: folijs lentisci, densis, pinguibus, tactuq; gummosis: flore hyacinthi: fructu pilularum platani magnitudinis, asperiore, qui siliquas lẽtium modo habet, rufas & *paruas: radicibus longis, vt gentianæ, coloris buxei, subacerbis & dulcibus: quæ densantur in succum, lycij exẽplo. Is in arteriæ scabritia efficax habetur: verum oportet vt linguæ subditus eliquescat, æstuanti stomacho, thoraci, ac iocineri conuenit: sanat vesicæ scabiem, & renum dolores, cum passo potus: idem eliquatus sitim sedat, vulneribus illitus accommodatur, commanducatus ori prodest: recentis radicis decoctum ad eadem cõuenit. Eiusdem farina pterygijs commodissimè inspargitur.*

* μακρὰς, id est, longas.

Centaurium magnum. CAP. VI.

Censetur Reuponticum officinarum.

Centaurium magnum folia habet iuglandis, oblonga, viridi brassicarum colore, serrata in ambitu: caulem, ceu rumicis, binûm aut ternûm cubitorum, multis ab radice adnatis, in quibus capita, ceu papauerum, in rotunditate oblonga: flos cœruleus: semen cnico simile, ceu laneis floccis qui-

bus

busdam inuolutum: radix crassa, grauis, solida, tripedalis, succo prægnans, cum adstrictione aliqua & dulcedine acris, & rubescens. Amat solum pingue & apricum, ac syluas & colles. Copiosissima est in Lycia *&* Peloponneso, *in* Arcadia, Helide *&* Messenia, *pluribusq; locis circa* Pholoën, Lyciam *&* Smyrnam. *Radix conuenit ruptis, cõuulsis, pleuriticis, spirandi difficultati, veteri tussi: sanguinem expuẽtibus, drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua: cæteris, in vino. Item ad tormina, & vuluæ dolores. Ramenta eius in collyrij formam vuluæ subdita, menses atq; partus extrahunt. succus eadem præstat: vulneribus prodest: nam recens tusa, aut arida antè madefacta, ea glutinat & coniungit. Carnes coalescunt, si tusa simúl decoquatur. In* Lycia *succum exprimunt, quo pro lycio vtuntur.*

Centaurium minus. CAP. VII.

CEntauriũ, limnesion aliqui vocauere, quoniã irrigua amet loca. Herba origani aut hyperici similis, caule anguloso, palmum excedẽte: flore lychnidis, è puniceo in purpuram vergente: folijs rutæ, prælongis & paruis: fructu tritico simili: radice pusilla, læui & superuacua, quæ gustanti amaritudinẽ adfert. Herba recẽs tusa, suo illitu vulnera conglutinat, vetera vlcera purgat, & cicatrice obducit: bilẽ crassosq; humores per aluum exigit, si decocta deuoretur. Ius decocti ischiadicis conueniẽtissi-

mè infunditur: trahit enim sanguinem & dolorẽ leuat. Succus oculorum medicamentis perquàm vtilis: siquidem cum melle caliginem oculorum expurgat: in vellere appositus, mẽses & partus extrahit: epotus peculiariter neruorum vitijs succurrit. Succi extrahendi ratio: Legitur herba semine prægnans, & diebus quinq; madefacta, decoquitur donec supereminea taquæ: mox vbi refrixit, linteolo exprimitur, & eiecta herba, iterum decoquitur, vsq; dũ mellis craßitudinem habeat Nonnulli eam recentẽ grauidamq; contundunt, atq; succum fictili non picato exprimunt, & in sole, lignea rude aßiduè mouentes, inspissant. Quòd si quid concretum faucibus vasis adhærescat, deradunt, reliquoq; humori permiscent. Noctu diligenter operiunt: nanq; ros nocturnus, liquores coalescere nõ sinit. Quæ autẽ siccis radicibus aut herbis liquamenta exprimuntur, decoctæ (vt in gentianæ mentione retulimus,) præparantur: sed quæ ex corticibus humidis, aut contusis herbis factitantur, in sole, vti antè dictum est, coguntur. Sic è thapsia, sic è mandragora, reliquisque similibus succus: sic ex acerbis vuis melligo elicitur. Lycium tamen, & absinthiũ, hypocistis & consimilia, decocta, eo quo diximus modo, cogũtur.

Chamæleon albus. CAP. VIII.

CHamæleon albus, ixia ideo aliquibus vocatur, quòd quibusdam in locis viscũ circa radicem eius inueniatur, quo pro mastiche vtuntur

mul

mulieres: folia habet silybo aut carduo similia, *asperiora, acutiora, nigroq; camæleone validiora: caulem non promit, verùm ex medio spinas, echini marini, aut cinaræ modo, erigit: flores purpureos, veluti papporũ lanugines emittit: semẽ cnici simile: radicẽ in lætis collibus crassam, in mõtosis verò graciliorẽ, in profundo albã: aliquátenus aromaticã, graui odore, dulcẽ. Quæ pota acetabuli mẽsura, latas interaneorũ tineas pellit. Bibitur autem in vino austero, cum origani feruefacti succo. Hydropicis commodissimè drachma in vino datur, etenim eos extenuat: contra difficultatem vrinæ decoctũ propinatur. Hausta in vino, serpentium venenis resistit: occîdit canes & sues. mures itẽ necat, subacta cum polenta aut aqua, & oleo madefacta.

*Sic Plin. græcus codex παχύτερα, id est crassiora: ni fortè τραχύτερα legendum: quod ex herbarũ collatione, si quãdo videre contingat, facilè diiudicaueris.

Chamæleon niger. CAP. IX.

CHamæleon niger, foliis scolymo similis esset, nisi minora, tenuioraq; . ac rubro distincta viderentur: caulem emittit dodrantalem, crassitudine digitali, subrubrum: & in vmbella flores spinosos, tenues, hyacinthi æmulos, versicolores: radice crassa, nigra, densa, interdum exesa, quæ dissecta flauescit, & commãducata mordet. Prouenit in campestribus, siccis, & cliuosis tractibus, & maritimis. Radix trita, addito atramenti sutorii exiguo, cedrino oleo, & axungia, scabiem abigit: eadem, cum sibi sulphur & bitumen asciuit, & cocta in aceto illinitur, impetigines ab-

sterget. Decoctum collutione dentium dolorem mitigat: cum pari pipere & cera oblita radix, dolenti denti auxiliatur. Radice concisa, & in aceto decocta, dentes fouentur: eos quoq; frangit, si scriptorio stylo feruens admoueatur: vitia cutis in facie, vitiliginesq; cum sulphure emendat: erodentibus medicamentis admiscetur: phagedænas, tetraq; vlcera illitu sanat. Quare chamæleo vocetur, à varietate foliorum euenit: mutant enim cum terra colorem: hic viridia, illic albicantia, alicubi cœrulea, nonnusquam rubra inueniuntur.

Nominis ratio.

Crocodilium. CAP. X.

CRocodilion chamæleontis nigri figuram habet. Nascitur in syluosis, radice longa, læui, aliquantum lata, odore, vt nasturtij, acuto. Feruefacta in aqua & pota radix, sanguinem copiosum per nareis pellit. Datur lienosis, eos euidenter adiuuans. Semen ei rotundum inest, duplex vti scutum, quod suapte vi vrinam ciet.

Dipsacum, siue labrum Veneris. CAP. XI.

Virga pastoris vulgò.

DIpsacum aculeatarũ generis est: caulem habet altũ, spinis horridum, folijs lactucæ, spinosis, binis genicula singula cõplectentibus, prælõgis, ceu quasdã bullas intus & extra aculeatas, in dorsi medio habẽtibus, concauo alarũ sinu, in quo imber aut ros asseruetur: vnde dipsaci, quasi sitientis, nomen traxit. In cacumine caulis, singula surculis

capit

capitula insunt, oblonga, echinimata spinis: quæ arefacta, candida spectãtur, dissectaq; medulla tenus, vermiculos ostẽdunt. Sanat rimas sedis, fistulasq;, si tusa & decocta in vino radix, vsquedum si crassitudo ceræ, immittatur. Medicamentum ærea pyxide recondendum. Aiunt formicationibus, verrucisq; pẽsilibus remedio esse. Vermiculi capitulorum in folliculo alligati, collo aut brachio appensi, produntur quartanis febribus remedio esse.

Spina alba. CAP. XII.

Spina alba nascitur in montibus & syluosis: folia fert albi chamæleonis, angustiora, candidiora, aliquantũ hispida, & aculeata: caulẽ supra bina cubita altũ, pollicari aut ampliore crassitudine albicantem, intus cauum: in cacumine capitulũ inest spinosum, echini marini æmulũ sed minus, & oblongum: flores purpurei, in quibus semen ceu cnicum, sed rotundius. Huius radix pota, cœliacis, stomachicis, & qui cruenta extussiunt, efficax est: vrinam cit, tumoribus illinitur. Decocto eius dẽtes in dolores collui prodest. Epotum semen conuulsis infantibus, & à serpente demorsis auxiliatur. gestatum pro amuleto, serpentes abigere traditur.

Bedeguar

Spina Arabica. CAP. XIII.

Arabicam spinam natura albæ spinæ similem esse constat: ipsa siquidem stringit. Ad sanguinis reiectiones, mensium abundantiam, cæterasque fluxiones radix etiamnum valet.

Prouenit in aſperis.

Carduus.* CAP. XIIII.

Eſt gallorũ Artichau.

CArduus, Græci ſcolymon vocant, folia chamæleonis habet, aut albæ ſpinæ nigriora, & craſsiora: caulem longum ædit, folioſum, capite ſpinoſo: radice nigra & craſſa, quæ illita, graueolentiam alarum totiusq; corporis emendat: item ſi decocta in vino bibatur. Copioſam autem vrinã fætidamq; expellit. Herba cum recens tenereſcit, in olera, aſparagi modo, tranſit.

Poterium. CAP. XV.

POteriũ, Iones neurada vocãt, largè fruticat, cortice obductum tenui, ſpinis horridum, lanugine ſpiſſa, ramulis longis, mollibus, lẽtis, tenuibus, tragacanthæ proximis folijs paruis, rotundis: flore exiguo, candidi coloris: ſemine nullius vſus, ſed guſtu acuto & odorato. Naſcitur in aquoſis, & collibus. Radices demittit binũm ternũmve cubitorum, neruoſas, & firmas: quæ proximè terram reciſæ, dant ſuccum gummi ſimilem. Tuſæ, præciſis neruis & vulneribus glutinandis illinuntur. Decoctum quoq; eius neruorum affectibus prodeſt.

Acanthium. CAP. XVI.

ACanthium albæ ſpinæ ſimile, folijs nucleatis per extremitates, *& lanugine araneoſa obductis] ex qua collecta & neta, veſtes bombycinis ſimiles texunt. Folia vel radices ad remedia opiſthotoni bibuntur.

*Additum ex Plinio.

Acan

Acanthus. CAP. XVII.

ACanthus, Romani pæderotam vocant, nasci tur in hortis, petrosis, & riguis: folia habet multo lactucaceis latiora, & longiora, erucæ diuisura, nigricantia, pinguia, læuia: caulem binûm cubitorum, digitali craßitudine, læuem, prope verticem ex interuallis circundatum foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, spinosis, è quibus flos prodit albus: semen oblongum, luteum: caput thyrsi specie. Radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis: quæ vstis igni & luxatis artubus illitæ subueniunt: potæ vrinam ciunt, sed aluum cohibent. Ruptis, conuulsis, tabem sentientibus, mirè prosunt. Nascitur & syluestris acãthus, scolymo similis, aculeatus, breuior quàm satiuus, & is qui hortis prouenit: cuius radix ad eadem ad quæ superior efficax.

Officinis Branca vrsina.

Anonis. CAP. XVIII.

ANonis, quam aliqui ononida appellant, ramos habet fruticosos, dodrantales, aut paulo maiores, frequentibus geniculis cinctos, cauis alarum multis, capitulus rotundis, folijs lenticulæ, tenuibus, pusillis, ad rutæ aut * pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, nõ iniucũdè olentibus. Muria conditur, antè quàm spinosa fiat, cibis gratißima. Rami acutioribus spinis, & veluti spiculi firmioribus horrẽt: radicem mittit candidam, quæ excalfacit, & extenuat: huius cortex ex vino potus,

Vulgò, Resta bouis.

* Suspicor lotum syluestrẽ intelligendũ: ac ob id fortè pratenpotus,

potus, vrinam ciet: calculos comminuit, margines vlcerum erodit. Radix cùm decoquitur in posca, dolorem dentium collotione mitigat. Decoctum eius potu hæmorrhoidas sanare creditur.

sem dici, quòd trifolij pratēsis constet folijs: vt volumine quarto à Dioscoride depingitur.

Leucacantha. CAP. XIX.

Leucacantha, prædita est radice cyperi, valida & amara, quæ manducata dolorem dentium sedat: veteri laterum dolori, atq; ischiadicis prodest, decocto cyathis tribus ex vino poto. Eadē ruptis & conuulsis medetur. Radicis epotus succus eosdem præbere effectus.

Tragacantha. CAP. XX.

Tragacanthæ radix lata & lignosa, summo cespite nititur, vnde surculos humiles, robustos, latissimè fundit, in quibus minuta folia, multa, nonnunquam tenuia exoriuntur, quæ sub se spinas albas, rectas & firmas occulunt. Est etiamnū tragacantha, lacryma: quæ, vulnerata radice manans, concreuit. Præstat pellucens, gracilis, læuis, syncera & subdulcis. Cutis spiracula, vt gummi, obstruit. Huius increbuit vsus ad oculorum medicamenta, ad tussim, exasperatas fauces, retusas voces, cæterasq; destillationes, cum melle in delinctus: subdita quoq; linguæ liquescit, & in passo madefacta, drachmæ pondere bibitur, contra renum dolorem, & vesicæ rosiones, mixto cornu cerui vsto & eloto, aut scissi aluminis momento.

Officinis Dragagātum.

Eryngium. CAP. XXI.

ERyngium aculeatarum generis est. Cuius folia in principio, sale condita, in cibos recipiuntur. lata autem sunt, & extremo ambitu aspera, gustu aromatica. Sed vbi adoleuerunt circa complures caulium eminentias in spinas aculeantur. in quorum summitatibus globosa capitula, durarum acutissimarumq; spinarum ambitu stellatim circumuallantur, quorum colos aliàs viridis, aliàs albus, interdum cæruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè candida, pollicis crassitudine, odorata. Nascitur in asperis & campestribus. Vim habet calfactoriam: pota mēses & vrinas pellit, tormina inflationesq; discutit: contra iocinerum vitia, serpentium morsus, & hausta venena, cum vino prodest. Bibitur aduersus plurima, cum seminis pastinacæ drachma vna: appensa illitáve, tubercula discutere proditur. Pota cum hydromelite radix, opisthotonicis & comitialibus medetur.

Nūc corrupto vocabulo Iringū dicitur.

Aloë. CAP. XXII.

ALoes folium scillæ similitudinem habet, crassum, pingue, modicè latum, rotundum, retrorsus pandum: folia vtrinq; ex obliquo longioribus interuallis striantur, & in spinulas desinunt retusas truncasq;. Caulis emittitur non dissimilis * antherico: flos albus: fructus hastulæ regiæ cognatus: graui tota est odore, & gustu amarissima: radice vna, ceu palo, in terram depa-

cta.

* Per anthericum caulē Asphodeli, cui aptissimè comparatur Aloē, hic intelligimus: quāuis Dioscorides in Asphodeli siue Hastulæ regiæ historia, eius florē hoc appellari nomine tradat.

cta. Plurima præpinguisq; in India gignitur, ex qua coactus succus adfertur. Nascitur etiã in Asia & Arabia, in locis quibusdã maritimis: & in insulis (vt in Andro) non valde succo extrahẽdo idonea, sed ad glutinanda vulnera sanè quàm vtilis, si detrita illinatur. Duo succi genera: quoddam arenosum, quod sedimentum purissimæ esse videtur. alterum ad iocineris imaginem vergit. Eligi debet, *syncera, quæ nihil doli sensit, nitida, calculorũ expers, rufi coloris, friabilis, ac iocineris modo coacta, facilè liquescens, eximiæ amaritudinis: improbatur nigra & fractu contumax. Gummi eam adulterant: quod deprehenditur gustu, amaritudine, & valido odore: eoq; argumẽto, quòd digitis friata nõ ad minima vsq; frusta resoluitur. Nec desunt qui acaciam immisceant. Natura eius est spissare, exiccare, somnum allicere, & corpora densare, aluum resoluere. Stomachum repurgat binûm cochleariûm mensura, in aqua frigida aut egelida pota: sanguinis reiectiones sistit: regium morbum purgat, tribus obolis ex aqua, aut drachmæ pondere in potu: deuorata cum resina, aut cum aqua, vel melle cocto sumpta, aluum soluit: purgationis perfectæ causa, tribus drachmis sumitur: aliis purgatoriis medicaminibus admista, præstat vt minus stomachum infestent: sicca glutinandis vulneribus inspargitur, vlcera ad cicatricem perducit, cohibetq;: eadem peculiariter exulceratis genitalibus medet

*Plin. pinguis qui nõ καθαρὰν, vt nostri codices habent, sed λιπαρὰν videtur legisse.

medetur, & disrupta puerorum præputia iungit: condylomata, rimasq; sedis ex passo sanat: hæmorrhoidûm abundantiam et sanguinis eruptiones sistit. pterygia ad cicatricem ducit, liuores & insignita, ex melle tollit: priuatim scabras lippitudines, pruriginesq; angulorum, permulcet: dolorem capitis sedat, temporibus & fronti illita, ex aceto & rosaceo: capillum fluentem continet, cum vino: tonsillis, gingiuis, & omnibus oris vlceribus, cum melle & vino proficit: oculorũ medicamẽtis torretur, in munda & candenti testa, pennaq; subinde versatur, vt poßit æqualiter torreri. Lauatur, vt quod sit arenosißimum, tanquam inutile subsidat, & leue ac pinguißimum aßumatur.

Absinthium. CAP. XXIII.

ABsinthium, aliqui bathy picron, herba vulgò cognita. Præstãtius in Ponto & Cappadocia, in mõte Tauro nascitur. Vim habet calfaciendi & adstringendi: bilem expurgat, quæ & stomacho & vẽtri inhæsit: vrinã cit, & crapulam præsumptũ arcet. Ad inflationes ventris, & stomachi dolores prodest, cũ seseli & nardo gallico potũ: fastidia discutit, et arquatos sanat madefacti dilutũ, aut decocti ius, quotidie tribus cyathis haustũ: menses cit potũ, aut cum melle appositum. Contra fungorum strangulationes conuenienter ex aceto bibitur. Aduersatur ixiæ venenis cum vino: item cicutæ, & muris aranei morsibus, et draconi marino.

Anginæ eo cũ melle & nitro perunguntur, & epinyctides ex aqua. Ad ſugillata & oculorũ caligines ex melle illinitur: item auribus, ſi manat ſanies. Dentium auriumq; dolores decoctum vaporis ſuffitu compeſcit. Decoctũ in paſſo dolentibus oculis oblinitur: item præcordijs & iocineri, tritum cũ cerato cyprino: ſtomacho quoq; longa valetudine laboranti, cum roſaceo: cum ſicis autẽ, aceto & loliacea farina, aquæ inter cutem lienoſisq; ſubuenit. Vinũ ex eo fit, quod abſinthiten vocant, præſertim in Propontide & Thracia, quo ad antè dicta vtuntur, cũ febri carent: alioquin in æſtate propinant, & acceptam huic vino incolumitatem referunt. Inſparſum arſis abſinthium, veſtes ab erodentium iniuria vindicat: culices ex oleo perunctum abigit, & à corpore arcet: atramentum librarium diluto eius temperatum, literas à murium eroſione tuetur. Exiſtimatur liquamentum eoſdem præſtare effectus. Attamen potionibus improbatur, quoniam ſtomachũ malè habet, & capitis ciet dolorem. Sunt qui cocta amurca, liquamentum adulterant.

Marinum abſinthium. CAP. XXIIII.

ABſinthium marinum, quod aliqui ſeriphum vocant, copioſiſsimum in Tauro monte: iuxta Cappadociam & in Taphoriſi Aegypti gignitur: quo Iſiaſi pro oliuæ ramo vtuntur. Herba eſt tenuis, * abrotoni parui ſimilitudine, referta minutulis ſeminibus, ſubamara ſtomacho inimica,

* Abrotonũ marem intellige.

Ea

Ea grauiter olet, & cum quadam calfactione adstringit: per sese aut cum oryza cocta, interaneorum animalia, teretesq; tineas, adiecto melle, enecat, aluum læuigat: cum edulio autem vel lenticula decocta, eadem præstare potest. Pecora maximè pinguescunt hoc pabulo. Tertium genus absinthio aßignatur, quo Gallia alpibus finitima scatet: id patrio nomine Santonicum vocant, regionis in qua nascitur cognomento, absinthio non dißimile, verùm subamarum est, non adeò seminis fœcundum. Eadem quæ seriphium potest.

Abrotonum. CAP. XXV.

ABrotonum duorũ est generum. Fœmina quadam arboris specie fruticans, candicat, circũ ramulos folijs, seriphi modo, minutim incisis: floribus referta est: comãtibus in summo, fulgore auri, corymbis: quod per æstatem prodit, suauiter olet, cum grauitate quadam & amaro gustu: id genus Siculum esse constat. Alterũ mas vocatur, sarmentosum, gracilibus ramulis vti absinthiũ. Plurimum in Cappadocia gignitur, & Galatia Asiatica, atq; in Syriæ Hierapoli. Crudũ semen, tritum & feruefactũ ex aqua, in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulsis, ruptis, coxendicibus, vrinæ angustijs, mẽsibus suppreßis, aut remorantibus. In vino potum exitialiũ venenorum antidotum est: horroribus ex oleo illinitur: serpẽtes et substratu & nidore fugat: contra ictus eorum cum vino potum prodest, pri-

natim efficax contra scorpionum & phalangiorũ venena: oculorum inflammationibus commode illinitur, cum cotoneo cocto, aut pane: tritum cum farina hordeacea, decoctumq́;, tubercula discutit: irini compositionibus admiscetur.

Hyssopum. CAP. XXVI.

HYssopum, herba nulli nõ cognita, duûm generum est, montanũ & hortense. Optimum est Cilicium. Vim habet extenuandi & calfaciẽdi: decoctum cum ficis, aqua, melle, & ruta, potumq́;, peripneumonicis, diuturnæ tussi, suspiriosis, destillationibus, & orthopnoicis auxiliatur: tineas enecat. Idem facit, si cum melle delingatur. Crassum humorem per aluũ extrahit, decoctum ex aceto mulso epotũ: & ad subducendã aluum cum ficis viridibus detritis manditur, vehementiusq́; addita iri, cardamomo, aut irione, deijcit: colorem in corpore fouet: lieni, & aquæ inter cutem, cum fico nitroq́;, inflãmationibus quoq; ex vino illinitur: cum feruente aqua impositũ, sugillata discutit: cum decocto ficorum, optimè anginis gargarizatur. Decoctũ cum aceto, dentium dolorem in collutione sedat: inflatio tiones auricularum vaporis suffitu discutit.

Stœchas. CAP. XXVII.

Officinis Stichas Arabica.

STœchas, iuxta Galliam in insulis eiusdem nominis è regione Maßiliæ gignitur, vnde cognomentũ accepit. Herba tenuibus surculis, coma thymi, longiore folio, subamara gustu, & aliquantum

tum acris. Cuius decoctum, hyssopi modo, ad pectoris vitia efficax est. Antidotis miscetur. Viscera omnia & vniuersum animantis habitum extenuat, ab obstructionibus & farctu liberat.

Origanum. CAP. XXVIII.

ORiganum Heracleoticum, quod et cunilã vocant, folium habet hyßopo nõ dißimile: vmbellam autẽ non in rotæ speciem orbiculatam, sed veluti multifidam, semine in summis virgis haudquaquã denso. Excalfacit: vnde decoctum cum vino potum, demorsis à serpente conuenit. Si cicutam aut meconion hauserunt, ex passo: si gypsum aut ephemeron, ex aceto mulso propinatur. Ruptis, conuulsis, hydropicis, cum fico esui datur. Aridum acetabuli mensura potũ in aqua mulsa, atros humores per aluum extrahit: menses ciet, & tußi cum melle linctum medetur: ad pruriginem, psoras, regiumq; morbũ, decoctum in balneis prodest. Succus virentis tonsillas, vuam, & oris vlcera sanat, & per nares, ex oleo irino infusum, trahit: aurium dolores cum lacte mulcet. Cõficitur ex eo, & cepis, et rhois frutice quo ad obsonia vtuntur, vomitorium medicamentũ, his omnibus in cupreo vase per dies bis vicenos insolatis, dũ caniculæ sydus flagrat. Herbæ autem substratu serpẽtes fugantur. Quæ onitis appellatur, candidiore est folio, et hyssopo similior. Semen veluti coniunctos corymbos habet. Vis ei Origani Heraclei, sed multo inefficacior. Syluestre

origanum, aliqui panaces Heraclion, alij cunilam vocant, ex quibus est Nicander Colophonius. Folijs est origani, ramis tenuibus, dodrantem altis, in quibus vmbellæ anethi insunt, flores candidi: radix tenuis, superuacua. Peculiariter percussis à serpente, folia & flores ex vino poti auxiliantur.

Tragoriganum. CAP. XXIX.

TRagoriganum tenuis frutex est, syluestri serpillo aut origano similis, folio & ramulis. Quibusdam in locis lætius virentiusq; inuenitur, & latioribus folijs, satis glutinosum. Alterum exilibus surculis, ac tenuibus folijs, quod aliqui prasium vocauere. Optimum est Cilicium, & Cretense, & Smyrneum, & in Chio Chooq; prouenien. Omnia excalfaciunt, vrinam cient, aluo accommodantur, decocto poto bilem deijciunt, lienosis ex aceto bibere prodest, contra pota ixiæ venena in vino bibuntur, menses trahunt: peripneumonicis tussientibus, ex melle in eclegmate dantur. Grata ac mitis eorum potio est: quare cibum fastidientibus & stomacho acida ructanti, imbecilloq; traditur. Item si à maritima iactatione nausea, & æstus præcordiorum excitetur: tumores verò cum polenta illita discutiunt.

Pulegium. CAP. XXX.

PVlegium herba, vulgaris notitiæ. Extenuat, calfacit, decoquit: menstrua, secundas ac partus eijcit: pulmonis vitia ex melle & aloë potum

tum extrahit, & cõuulsis auxiliatur: nauseas stomachiq; intercisiones, ex posca permulcet: atram bilem per aluum exigit. Bibitur in vino vtilissimè contra serpentiũ morsus. Defectos animo recreat, cum aceto naribus obiectum: gingiuas arefacti cinere corroborat, illitũ cum polenta inflammationes omneis sedat, podagris per se subuenit, impositũ vsque dum rubescat locus: cum cærato varos extinguit, lienosis cum sale vtiliter illinitur: decoctũ eius ablutas prurigines mitigat, conuersas vuluas corrigit, contra inflationes duriciasq; vuluæ, in desessiones conuenienter adijcitur. Vocant aliqui blechona, quoniam dum floret, gustatum à pecoribus, balatum concitat.

Dictamnum. CAP. XXXI.

Dictamnum, aliquibus syluestre pulegiũ vocatur. Cretensis herba est, acris, læuis, pulegio similis, sed maioribus folijs, quæ tomẽto quodã spissaq; lanugine pubescunt. Florem nullũ aut semẽ profert. Præstat omnia quæ satiuum pulegium, sed efficacius multo: nam nõ potum modò, sed appositum quoq; aut suffitum, defunctos partus eijcit. Produnt in creta capras sagittis percussas, huius herbæ pastu, eas excutere. Purgandi vim habet succus illitus, aut cum polenta tritus. Herba impactos pedibus reliquóve corpori aculeos, illitu refigit. Ad lienis dolorẽ efficax habet: siquidẽ ipsum imminuit. Metũt æstate & autumno. Radix eius gustu cal-

Græcus, Dictamnũ: ac si etiam Plinius.

facit, partus accelerat. Succus cum vino potus, cõtra serpentiũ morsus præsidio est. Tanta herbæ facultas est, vt olfacta abigat bestias, quæ venenato ictu sæuiãt, appensaq; contactu exanimet. Vulneribus ferro illatis, & venenatis morsibus, infusus succus præsentaneo est remedio, si etiam ab instillatione statim in potu assumatur. Quod pseudodictamnum vocant, multis in terris nascitur, antè dicto simile, sed minus quàm illud acre. Eosdem effectus præbet, sed inefficacius multò. Defertur à Creta alterum dictamni genus, foliis sisymbrii, ramis maioribus: in quibus flores syluestris origani, nigri, molles: odor foliorum inter sisymbrium & saluiã iucundißimus. Efficax ad eadem, sed minus nares ferit. Miscetur emplastris & medicaminibus quæ aduersus serpentium iniurias confinguntur, theriaca vocant.

Saluia. CAP. XXXII.

SAluia siue elelisphacon, frutex est ramosus, longus, virgas habẽs quadrangulas, et canas: folia mali cotonei effigie, sed longiora, asperiora, craßiora, & quæ sensim attritarũ quasi vestiũ scabritiẽ referant, hirsuta, subalbida, perquàm iucundo odore, sed graui: semẽ summis in caulibus syluestri hormino simile gerit. In asperis nascitur. Menses cit et vrinas, decoctũ foliorũ ramorũq; potus, & partus extrahit, et pastinacæ marinæ ictibus auxiliatur. Capillos denigrat, vulnerũ sanguinẽ cohibet, tetræ

vlce

vlcera purgat: testium pruritus sedant rami foliaq;, si * decocto eorum foueantur.

Mentha. CAP. XXXIII.

MEntha, cognita herba est. Calfaciendi, adstringendi, atq; exiccandi vim habet. Sistit sanguinem, poto ex aceto succo: tineas in ventre teretes enecat, venerem stimulat, singultus, vomitiones, cholerasq; sedant terni ramuli cũ acidi granati succo poti. Suppurationes discutit, si cum polenta illinatur. Imposita fronti, capitis dolores mulcet: mammas, si tendantur, aut lacte turgeant, cõpescit: cum sale canum morsibus illinitur: aurium doloribus cũ aqua mulsa subuenit: vuluæ ante coitum admota, conceptioni resistit: linguæ scabritiem confricta læuigat: coire lac, densariq; in caseum non patitur, si folia potionibus lactis immergantur. In summa, stomacho vtilis est, & in condimentis peculiarem gratiam habet. Siluestris mentha, Latini menthastrum vocant, hirsutiore est folio, & prorsus maiore, quàm sisymbrij, odore magis viroso: quare minus ad sanorum vsus expetitur. Menthastrum.

*ὁσμ ειν

Calamintha. CAP. XXXIIII.

EX calaminthæ generibus quædam montibus familiaris, folia ocimi habens, incana, surculos, & caules angulosos, purpureum florem. Altera pulegio similis est, sed maior: quam sylvestre pulegiũ ideo appellarunt, quòd odore ipsum æmuletur: nepetam Latini vocitant. Tertia men- Calamentum officinarum. Nepeta.

thastro cognata est, folijs oblongioribus, caule & ramis maioribus, quàm superiora, sed viribus inefficacior. Omniũ folia gustu impensè feructia, et acria: radix superuacua. Nascitur in cãpestribus, asperis, & aquosis. Potu aut illitu demorsis à serpẽte opitulatur. Decoctum potu menses, & vrinas expellit: ruptis, conuulsis: orthopnoϾæ, torminibus, choleris, horroribusq; auxiliatur: regium morbum expurgat: præsumpta in vino venenis resistit: tineas cæteraq; interaneorum animalia, cum sale et melle pota, enecat: nec secus cocta crudáve, si teratur. Elephanticos esitata adiuuat, si postea serum lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subijciantur, menses extrahunt, & partus enecant. Accensa aut substrata, serpentes fugant: nigris cicatricibus candorem reddunt, in vino cocta, & illita, & sugillata tollunt. Calamintha ischiadicis imponitur, vt ex alto humores euocet, summã cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus.

Thymum. CAP. XXXV.

THymum ab omnibus cognoscitur, surculosus frutex, exilibus folijs multis & angustis circundatus: capitulis in cacumine, flore purpurascente refertis. Gracili solo, & petroso prouenit. Vim habent hanc, vt cum sale, & aceto potum, pituitam per aluum detrahat. Decocti ius prodest orthopnoicis, & anhelatoribus: tineas ventris exigit: menses, partus, & secundas pellit:

rinas ciet: cũ melle in eclegmate, faciles facit excreationes: recentes tumores discutit, cũ aceto illitũ: cretũ sanguinem dissoluit: verrucas thymi colorẽ reddentes, pensilesq; tollit: ischiadicis cum vino, & polenta impositum subuenit: hebetibus oculis in cibo prodest. Perquàm vtile pro condimento, duntaxat ad vsus eorum, qui rectè valent.

ANNOTATIO.

Herba, quã Medici pro Satureia hodie vsurpãt, hyssopi folio, thymũ magnitudine lõgè exuperat, vt nõ esse genuinã, hac hic descriptã, satis eius historia cõuincat.

Satureia. CAP. XXXVI.

SAtureia triuialis notitiæ est: gignitur in asperis locis, & tenui solo, thymo similis, minor tamẽ, et tenerior: defert spicã florũ plenã, coloris herbacei. Eadẽ potest quæ thymũ, si modo cõsimili sumtitetur. Aptus sanis vsus. Est etiamnum quædam satiua, sylueſtri prorsus minor, quæ propter mitiorem acrimoniam, commodius in cibos recepta est.

seu Thymbri

Serpillum. CAP. XXXVII.

SErpillum duorum generum est: Hortense odore sampsuchum imitatur, atque in coronas addi solet, cui à serpendo nomen inditum est: quoniam si qua eius particula terram attingat, inibi radices demittet. Folia & ramulos origani habet, sed candidiores: in maceriis multo procerius assurgit. Syluestre, zygis appellatum, non serpit,

sed

sed in altitudinem increscit, ramulos ædens tenues, surculosos, folijs refertos longioribus quàm rutæ, & durioribus, angustis: flores iucundè olent, gustanti acres: radicis nullus vsus. Nascitur in petris, *satiuo efficacius, atque magis excalfaciens, & ad medendi vsum aptius.* Menses trahit, *vrinam potu ciet: torminibus, ruptis, vulsis, & iocineris inflammationibus, auxiliatur: & aduersus serpenses potu illitúve: capitis dolores mulcet coctum, adiecto rosaceo, & madefactũ in aceto: maximè verò phreniticis, & lethargicis conuenit.* Cruentos *vomitus sedat succus, drachmis quatuor ex aceto potus.*

Sampsuchum. CAP. XXXVIII.

SAmpsuchum in Cypro, & Cyziceno laudatissimum: secundũ sibi locũ vẽdicauit Aegyptium. Amaracũ gens Sicula, & Cyzicena appellat. Herba est ramosa, per terrã repens, folijs eius calaminthæ, quæ tenui folio constat, hirsutis, & rotundis: suauißimum odorem spirat, ideo coronis inseritur. Vis eius excalfaciens. Succus decocti potus, conuenit incipientibus hydropicis, & ijs quos vrinæ difficultas, aut tormina excruciant Illita ex melle arida folia, sugillata tollunt: menses subdita in pesso trahunt: contra scorpionis ictum ex aceto & sale illinuntur: luxatis tumoribusq́;, cerato excepta imponuntur: aduersus oculorum inflammationes, tumoresq́; cum polline polentæ illini prodest. Acopis malagmatisq́;, calfaciendi gratia commiscetur.

Melilotos, siue sertula Campana.

CAP. XXXIX.

Ertula Campana laudatißima in Attica, & Cyzico, et Chalcedone nata: cuius color vicinus croco, boni odoris. Nascitur & in Cãpania cir- Nolam, colore in luteũ languescente, odore infir- o. Vim habet adstrictoriã: inflammationẽ omnẽ nollit, præsertim, quæ in oculis, vulua, sede aut te- bus erumpat, si ex passo cocta illinatur: interdũ tem addito oui luteo aßato, aut fœnigræci fari- , lini semine, aut polline, aut capitulis papauerũ, tybóve. Recentes meliceridas per se cum aqua, et cera manantia in capite, illita cum creta Chia, no aut galla sanat. Stomachi dolores, & cruda, coctacum aliquo ex antè dictis leuat, doloribus riũ mitigandis cruda ex passo instillatur: in a- o aut rosaceo madefacta, capitis dolorem lenit.

Marum. CAP. XL.

M*Arum herba cognita vulgò, surculosa, flo- re origani, folijs multo candidioribus, flo- odoraticre. Vim habet sisymbrio consimilem. bstringit enim, & modicè calfacit: qua de cau- llitu serpentia vlcera sistit, & in calidas illi- nes additur. Iuxta Magnesiam, & Tralleis co- sißima gignitur.*

Acinos. CAP. XLI.

A*Cinos aut aconos à Græcis dicitur, tenui sicco q; ramulo herba, ocimo similis, odo-*

rata,

rata, sed hirsutior: qua coronæ factitantur à nũ nullis olitoribus colitur. Menses et aluum pota si stit. Illita panos ignemq; sacrum sanat.

Baccharis. CAP. XLII.

εὐώδης, i. odorata.

BAccharis herba* fruticosa, quæ in coronas ad ditur: cuius folia aspera sunt, media violæ & verbasci magnitudine: caulis angulosus, cubiti al tudinem petens, aliquantulum asper, non sine appe dicibus adnatis: flore purpureo, subalbicante, odor to: radicibus veratro nigro similibus, quibus odo inest cinnamomo proximus. Asperum squalidum solum amat. Radix in aqua decocta ruptis, vulsi ex alto præcipitatis, spirandi difficultati, salutari Item diuturnæ tußi, & vrinæ difficili: menses pe lit: contra serpentium morsus vtilißimè datur i vino. Recens radix apposita, partũ extrahit: puer peris eius decoctum in desessionibus prodest: in dia pasmata vtiliter inseritur, iucundi odoris grati Folia, vtpote quæ adstringant, capitis doloribus i litu prosunt: oculorum inflammationibus, mamm tumentibus à partu, ægilopiis incipientibus, igni busq; sacris auxiliantur. Odor somnum gignit.

Ruta. CAP. XLIII.

RVta montana sylvestrisq; satiua, & horte si acrior est, & in cibis damnata: satiua rò quæ sub ficu arbore enascitur, magis in cibo admittitur. Vtraque vrit, calfacit, exulcerat: vri nam ciet, menstrua pellit, aluum sistit potu cibóv

l

talium medicamentorum antidotum eſt,ſi ſemen
x vino,acetabuli menſura,ebibatur. Folia per ſe
ræſumpta,aut cum nuce iuglāde,aridiſq; ficis,in-
ficaces venenorũ vires reddunt: contra ſerpentes
mili modo ſumere conuenit: geniturā cibo potúve
xtinguit:cum anetho ſicco decocta,tormina ſedat.
acit ad pectoris laterumq; dolores, difficultatem
irandi,tuſſes,pulmonis inflāmationem,coxendi-
um articulorumq; cruciatus, & horrores febriũ
rcuitu repetentes,pota vt antè dictum eſt. Item
d inflationes coli,vuluæ, rectiq; inteſtini, cũ oleo
ecocta, & infuſa. Fœminas vuluæ ſtrangulatu li
erat,ſi à genitali,ſedétenus cum melle ſubijciatur.
eruefacta ex oleo, & pota,ventris tineas excutit:
rticularijs doloribus ex melle, aquæ inter cutem
um ficis illinitur. Eiſdem in potu auxiliatur, de-
cta in vino ad dimidias parteis, & oblita. Cru-
a conditaq; cibo,viſus aciem excitat: dolores ocu-
rum illita cum polenta lenit,doloribus capitis cũ
ſaceo, & aceto illita auxiliatur,profluentem na-
bus ſanguinem ſiſtit trita & indita, teſtium in-
ammationibus cum laureis folijs impoſita, & eru
ionibus papularum cum myrto, & cerato pro-
ſt. Cum pipere autem vino, & nitro affricta, al-
e vitiligini medetur. Cum eiſdem illita formica
ones tollit, & verrucas quæ thymi florem repræ
tant: contra impetigines cum alumine, & melle
iliſsimè imponitur. Succus in mali punici caly-

ce

ce calfactus, aurium dolori efficaciter infunditur: hebetudinẽ oculi qui sensere, ruta cũ fœniculi succo ac melle peruncti iuuantur: ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, aut in capite manãt, cum aceto, rosaceo, & cerusa persanat: mansa, alliorũ ceparumq; acrimoniam domat. Montana si copiosius estur, interficit. Dum florem promit, & ad murias colligitur, cutem inflat, & rubore quodam inficit, cum pruritu ac vehementi inflãmatione. Oportet itaq; eam vnctis antea manibus, & facie colligere. Tradunt succum gallinaceis pullis insparsum feles arcere. Adijciũt eam quæ in Macedonia circa Haliacmon amnem prodeat, comedentes interimere. Montosus autem is locus, viperis scatet. Semen eius potum contra intestina vitia efficax est: in antidota commode additur: contra incontinentiam vrinæ tostum, semen septenis diebus potui datur. Radix huius montanum moly vocatur. Syluestris ruta satiuæ similis est. Prodest comitialibus, & coxendicis doloribus: menstrua mouet, partus enecat. Acrior est viribus, quàm hortẽsis, & validior. Syluestris, vt pote noxia, cibis abdicatur.

Syluestris ruta. CAP. XLIIII.

VOcant etiamnum syluestrem rutam, quod in Cappadocia, & Galatia Asiæ finitima moly dicitur. Frutex est, qui ab vna radice multos emittit cauliculos: folijs multò, quàm alterius rutæ longioribus, tenerioribusq;, odore graui: flo-

e candido: capitulis in cacumine paulo maioribus uàm ſatiuæ rutæ, quæ tribus maximè partibus ſtat: in quibus triangulũ ſemen, ſubrufum, guſtu marũ recluditur, cuius eſt vſus. Semen autumno aturescit: quod cũ melle, vino, croco, & fœniculi ıcco, ac gallinaceo felle, teritur cõtra retuſam ocu rum aciẽ. Sunt qui eam harmalã vocent, Syri be ſan. Qui Cappadociam incolunt, moly, quoniam uandã cum moly ſeruet ſimilitudinem: radice ni- ra, flore cãdido. In collibus, & læto ſolo prouenit.

Moly. CAP. XLV.

Moly folia habet graminis latiora, humi ſparſa: florem albæ violæ ſimilem, ſed mi- orem, ac magnitudine violæ purpureæ reſponden m, lactei coloris: caulem candidum, quaternûm bitorum, in cuius cacumine ineſt aliquid quod lÿ ſpeciem referat. Radix parua, bulboſa, quæ rum in modũ valet ad aperiendas vuluas ſi tri- cum irino vnguento, in peſſo ſubijciatur.

Panaces. CAP. XLVI.

PAnaces nonnullis heracleum dicitur: ex quo opopanax colligi ſolet. Plurimum in Bœotia, in Phocide Arcadiæ naſcitur: ibiq; compen- , & quæſtus, qui ex eo liquore factitatur, gra- ſtudioſe colitur. Folijs eſt aſperis, in terra ia- tibus, herbaceis coloris, multum ad ficulnea ac- lentibus, in ambitu quinq; partitò diuiſis: cau- vt ferulæ, altiſsimo, qui lanugine quadam in-

canescit, folijs etiam minutioribus obsitus, mussarijs, ceu anethi, in cacumine: flore luteo, & semine odorato: ferueteq;: radices habet multas ab origine vna, candidas, graueolentes, crassi corticis, & subamari gustus. Nascitur in Cyrene Libyæ, & Macedonia. Excipitur succus incisa radice, recenti caulium pullulatu. Ea candidum succum emittit, qui siccatus, in summa cute croceum colorem cõtrahit. Effluentem autem succum excipiunt, folijs excauato solo stratis, quæ siccata tolluntur. Simili modo caule messibus inciso, profluentem succum eximunt. Meliores ex radicibus, albæ, rigentes, distentæq;, siccæ, quæ cariem non sentiant, aromaticæ, feruentes gustu. Fructus ex media ferula cibo idoneus est: sed ex agnatis stolonibus, ab vsu cibario abhorret. Maximè in hoc succi genere probatur, quàm amarissimus, internè albus, aut subfuluus, foris ad croci colorem inclinans, læuis, pinguis, friabilis, tener, statim in aqua eliquescens, graui odore. Niger improbatur, ac mollis. Adulteratur ammoniaco aut cera: sed synceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resoluatur, & lactescat. Excalfacit, mollit, extenuat: horroribus febrium circuitibusq;, vulsis, ruptis, laterum dolori, torminibus, stillicidio vrinæ conuenit. Contra vesicæ scabiem ex aqua mulsa aut vino bibitur: menses trahit, fœtum enecat, inflationes quæ vuluam malè habent, duritiasq;, ex melle dilutus, discu-
tit:

it: ischiadicis illinitur, acopis & capitis medicamibus admiscetur, carbunculos rumpit, podagricis um vua passa illitus subuenit: dolore dentium lierat, cauis inditus: oculorum aciem illitu excitat. ix eo & pice optimum si emplastrum contra beiarum morsus, quæ in rabiem efferantur. Radix n ramenta conscissa, vuluæ admota, partus extrait: ad vetera vlcera efficax est, nudata ossa corpoe operit, si trita cum melle illinatur. Semen cum bsinthio sumptum, menses pellit: cum aristolochia, rodest aduersus animalia quæ venenum eiaculanur, & cõtra vuluæ strangulatus in vino bibitur.

Panaces Asclepij. CAP. XLVII.

PAnaces Asclepij caulem à solo emittit tenuem, cubitalem, geniculatum, circa quem folia fœniuli funduntur, sed maiora tamen hirsutioraq; oorata: in cacumine vmbella, vbi flores emicant urei, odorati & acris gustus: radix parua est & nuis. Auxiliarem vim habent flores & semina, ontra vlcera, phagedænas, & tubercula, si trita um melle imponantur: aduersus serpentes ex vino ibuntur, & cum oleo illinuntur. Aliqui panaces ylueſtre origanum vocant, alij cunilam, de qua in rigani mentione diximus.

Panaces chironium. CAP. XLVIII.

PAnaces Chironium in Pelio monte maximè prouenit: folium eius amaraco simile: os aureus: radix parua, quæ non altè demitti-

tur, gustu acris. Pota radix serpentium veneno resistit. Illita coma, eadem præstat.

Ligusticum. CAP. XLIX.

Galeno Libysticum.

Ligusticum, quòd alij panaceam, alij panaces vocant, plurimũ in Liguria nascitur, in monte Apennino, Alpibus contermino: vnde nomen traxit. Panaces incolæ non ab re appellant: quoniam & radice & caule, heracleotico panaci simile sit, & viribus eisdẽ præditum. Gignitur in altißimis asperisq; mõtibus, ac vmbrosis, maximè verò *iuxta fluenta. Cauliculum fert anethi, geniculatum, tenuem, & in circuitu folia ferulæ campanæ, molliora, odorata, prope verticem graciliora, & lõgè magis diuisa: in cacumine muscarium, in quo semẽ dependet nigrum, solidum & oblongum, fœniculo proximum, gustanti acre, & aroma olens: radix candida, heracleotici panacis similis, odorata. Radicis seminisq; vis excalfactoria, concoquens: prodest ad intestinos dolores, tumores, cõcoctiones. Item ad inflationes, præsertim quibus stomachus turgeat: & contra serpentium ictus: vrinas & menses potu trahit. Eosdem præstat effectus apposita radix. Semen cum radice oxyporis & medicamentis decoquentibus admiscetur: ori perquàm vtile: quare pro pipere vtuntur eo indigenæ, ad obsonia. Adulteratur semine quodam simili, quod facilè gustu discernitur: amarum enim est. Alij semẽ fœniculi aut seselis admiscentes, ligusticum dolo vitiant.

*παραποταμίοις διώρυξι, id est, iuxta fossas.

Pastin

Pastinaca. CAP. L.

PAstinaca syluestris folia gingidij habet, latiora, subamara: caulem rectũ, scabrum: vmbellã similem anethi, in qua flores insunt candidi, & in medio exiguum quiddam cernitur colore purpureo, ferè ad croceum accedente: radix digiti crassitudine, dodrantalis, odorata, quæ cocta manditur. Semen potum vel impositum, menstrua mouet. Ijs conuenit in potione, quos vrinæ difficultas torquet, aut lateralis dolor excruciat, aut si aqua cutem subijt: serpentium morsibus ictibusq; prodest: præsumentes id nulla affici iniuria à serpentibus traduntur: conceptus adiuuat. Radix vrinam pellit, venerem stimulat, partus apposita eijcit. Folia trita, & cum melle imposita: phagedænas vlcerum purgant. Satiua ad eadem pollet, inefficacior tamen, & cibo aptior.

Seseli. CAP. LI.

SEseli Massiliense folia fœniculi habet, crassiora: caulem vegetiorem: vmbellam anethi, in qua semen oblongum, angulosum: degustanti statim acre: radix longa est, iucundi odoris. Semen & radix excalfaciendi vim habent: potu stranguriæ & orthopnœæ medentur, suffocationibus mulierum comitialibusq; prosunt, menses & partus trahũt: ad omnia interna mala pollent, tussim veterem sanãt. Semen cum vino potum, concoquit, & tormina discutit: epialis febribus vtile, & contra perfrictiones

Recentioribus Siler montanũ.

in itineribus, cum pipere & vino bibitur: capris, cæterisq; pecudibus, datur in potu, quò facilius suos fœtus enitantur. Aethiopicum seseli, folia habet hederæ, minora, & ad periclymeni modum oblonga: frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extensis, ramis sesquipedalibus, capitulo anethi: semine intritici morem denso, nigro, amaro, Maßiliensi odoratiore, & acriore, multum suaui. Peloponnense folia habet cicutæ, latiora, & craßiora: caulem supra Maßiliensis magnitudinem, ferulaceum, & latam in cacumine vmbellam, in qua semen latius, odoratum, & carnosius pendet. Eisdem viribus præditum est: nascitur in asperis, riguis & collibus, inuenitur & *in insulis.

* ἐν ἴδῃ, id est, in Ida mõte.

Creticum Seseli. CAP. LII.

TOrdylium, quod aliqui Creticum seseli vocant, iuxta Ciliciam in Amano monte nascitur, herbula surculosa, semine duplici, rotundo, scutulorum effigie, odorato, subacri. Contra vrinæ difficultatem bibitur, potu cit menses. Succo seminis caulisq; virentis, ternis obolis ex passo decem diebus hausto, renes sanantur. Efficax est radix ad ciẽdas pectoris excreationes, in delinctu cum melle.

Sison. CAP. LIII.

SIson exiguum semen est, in Syria natum, apio simile, nigrum, feruens, oblongum. Cõtra lienis vitia bibitur, vrinæ difficultatem potu emendat, remoratos menses citat. Quo in condimentis, cum

Hic omissa est ab interp̃te descriptio.

cucur

ucurbita, & aceto, indigenæ vtuntur. In cacumi-ne granula multa gerit.

Anisum. CAP. LIIII.

A*Nisum in summa excalfacit, exiccat: oris halitum iucũdiorem facit, doloris leuamentum præstat, vrinam ciet, aquam quæ subijt cutem dissipat, potum sitim cohibet, animalium venenis aduersatur: valet ad inflationes, aluum & alba fœminarum profluuia sistit, lac ad mammas elicit, venerem stimulat: dolores capitis leuat, suffitum naribus: cum rosaceo tritum, instillatumq;, fractis auribus medetur. Melius semper recens, plenum, non furfurosum, odore præstans. Inter prima laudatũ est Creticum, proximo loco Aegyptium.*

Carum. CAP. LV.

C*Arum, semen est vulgaris notitiæ. Excalfacit, vrinam concitat, stomacho vtile, os commendat, concoctionem adiuuat, vtiliter miscetur antidotis & oxyporis: anisi vicem præbet. Radix cocta, pastinacæ modo manditur.*

Anethum. CAP. LVI.

A*Ridi anethi comæ seminisq; decoctum, potu lac euocat, inflationes & tormina sedat, aluum vomitionesq; sistit, vrinas ciet, singultus lenit, oculorum aciem hebetat & genituram restringuit assiduè potum. Fœminis vuluæ malo opportunis, ad desessiones vtile. * condylomata illitus eius cinis tollit.*

* τοῦ σπέρμα καὶ ... καταπλασθέν

Cuminum fatiuum. CAP. LVII.

CVminum fatiuum ori gratum eſt: ſed multo magis Aethiopicum, quod Hippocrates regiũ appellauit. Secundum locum tenet Aegyptium: reliqua ſequuntur. Prouenit in Galatia, in Aſia, Cilicia, & Terentia, & pleriſq; alijs tractibus. Excal facit, adſtringit, exiccat: ad tormina inflationesq; conuenit, coctum & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. Orthopnoicis datur in poſca: demorſis à ſerpente, in vino. Teſtium collectionibus auxiliatur, impoſitum cum vua paſſa, aut lolij farina cæratóve. Menſium abundantiam inhibet. Contritum autem in aceto, & naribus obiectum, ſanguinis profluuia ſiſtit. Colorem bibentium aut perunctorum mutat in pallorem.

Syluestre cuminum. CAP. LVIII.

SYlueſtre cuminũ, plurimum efficaciusq; in Lycia & *Galatiæ Aſia, atq; Carthagine Hiſpaniæ gignitur: frutice paruo: dodrantali caule, ac tenui, quaternis aut quinis folijs tenuibus, veluti ſerratis, & gingidij diuiſura. In cacumine capitula quina, aut ſena habet, mollia, rotunda: in quibus eſt ſemen aceroſum, guſtu ſatiuo acriore. naſcitur in collibus. Bibitur ſemen ex aqua, aduerſus tormina inflationesq;: item contra venenatas beſtias, ex vino: ſingultus ex aceto ſedat: ſtomacho vtile, quem humor vexat, ſugillata tollit, ſi manducatum cum melle & vua paſſa illinatur: teſtiũ inflammationibus.

* Sic quidem Græcus, ſed rectius Marcellus, Galatia Aſiæ.

nibus, adiectis eisdem illitũ medetur. Est & aliud sylvestris cumini genus, satiuo non dissimile, quod à singulis floribus promit cornicula in sublime exerta, in quibus semen est melanthio simile: quod potum omnium serpentiũ morsibus præsidio est. Calculosis & ijs qui vrinæ stillicidio vexantur, aut concretum sanguinem cum lotio reddunt, auxiliatur: sed apij semen feruefactũ postea bibendum est.

Ammi. CAP. LIX.

AMmi *Aethiopicum cuminũ appellant. *plerique hoc natura diuersum esse ab illo existimant. Vulgò notum est: semen exile, multò minus cumino, origanum * resipiens. Eligendum est purum, minimè furfurosum. Vis ei excalfactoria, feruens, & exiccans: facit ad tormina, vrinæ difficultatem, serpentium ictus, cum vino potũ: menstrua ciet. Miscetur derodentibus cantharidum medicamentis, quæ ecdoria vocant: vt inde exortis vrinæ difficultatibus resistat. Sugillata cum melle tollit, colorem potu aut illitu mutat in pallorem. Suffitũ cum vua passa aut resina, vuluas purgat.

*ἔνιοι καὶ τοῦτο.
*οἱ δὲ βασιλικὸν κύμινον καλοῦσιν, ἔνιοι δὲ &c.
*τῆς γεύσεως.

Coriandrum CAP. LX

COriandrum aut corianum vulgaris est notitiæ, vim refrigeratoriam habens. Quare illitum cum pane aut polenta, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, medetur: epinyctidas cum melle vel vua passa, testium inflammationes, carbunculosq́; sanat: cum faba fresa, strumas & tubercula

ὀλίγον. discutit: tineas interaneorum expellit * semen cum passo potum, & geniturã adauget. largius autem sumptũ, mentem nõ sine periculo mouet: quare continuò, & copiosiore vsu abstinẽdũ. Succus cũ cerussa, spumáve argenti, necnon aceto & rosaceo illitus, ardẽtes summæ cutis inflammationes emẽdat.

Hieracium. CAP. LXI.

Hieracium magnum, caulem emittit asperũ, subrubrũ, spinosum, cauum: folia ex interuallis rariusculè diuisa, similia soncho per ambitũ: luteos flores in oblongis capitulis. Vim refrigerãdi habet, & modicè substringendi: vnde illitũ, stomacho æstuanti, inflãmationibusq; prodest. Succus erosionem stomachi sorbitione mitigat. Herba cum radice illita, vibratis à scorpiõe ictibus auxiliatur. Hieracium paruum, folia eodem modo obtinet ex interuallis diuisa per ambitum: cauliculos teneros, virentes, in quibus lutei flores, orbem circinantes, emicãt. Vim suam ad eadem ad quæ superior impendit.

ANNOTATIO.

Capitula cicutæ.] Legitur in Græcis, corruptè ac nullo planè, si quid est in me iudicĳ, sensu, κεφάλια μηκωνίῳ παρεμφερῆ id est, capitula succo papaueris similia. Videtur autem locus ex Theophrasto ac Plinio, qui Oreoselinon cicutæ folio describunt, hoc modo posse restitui: φύλλα κωνείῳ παρεμφερῆ, id est, folia cicutæ non

absi

absimilia: quod cum aliis satis aptè cohæret. Velim tamen in hac re ut & aliis omnibus, suo quenque uti iudicio.

Apium. CAP. LXII.

*Hortensis apis herba ad eadem ad quæ coriannum conuenit: inflammationibus oculorum, cum pane aut polenta illinitur: æstuantem stomachum mulcet: mammarum duritiam ex lacte concreto contractam reprimit: vrinã ciet, siue crudũ, siue coctum edatur. Decoctum eius radicisq́; potũ, venenorum noxæ resistit, quum vomitiones excitet: aluum cohibet. Semen vehementius vrinam pellit: contra serpentium venena, aut epotam argenti spumam auxiliatur: inflationes discutit. Admiscetur medicamentis quæ dolorum leuamenta præstant: theriacis quoque, ac tussis remediis. * Eleoselinum in humidis nascitur, satiuo grandius, & ad eadem efficax. Oreoselinum, caule est dodrantem alto, ab radice tenui exeunte: per cuius ambitum ramuli, * & capitula cicutæ, multo tamen tenuiora: semine cumini, oblongo, acri, & odorato, tenui: nascitur in petrosis & montibus. Vrinam ciet, semine ac radice in vino potis: menses trahit. Antidotis, necnon medicamentis vrinam cientibus, & excalfactoriis, inseritur. Nec hallucinari nos oportet, existimantes oreoselinum esse, quod in saxis prouenit: aliud enim est petroselinum. Petroselinum*

Nostrũ Petroselinũ, vt colligitur ex notis Plinij.

** Apiũ officinarum.*

num in Macedonia prouenit, in præruptis locis, semine ammij, odoratiore, sapore acri, aroma olente. Vrinam cit ac menstrua: contra stomachi & coli inflationes, & tormina prodest: laterum, renũ, & vesicæ doloribus in potu subuenit. Admiscetur antidotis vrinam cientibus. Hipposelinum, *Latini olusatrum appellant, aliqui smyrnion, quamuis aliud sit, quod propriè smyrnion dicitur, vt paulò pòst referemus. Est autẽ maius & satiuo apio candidius: caule alto, cauo, molli, habente veluti lineas: folijs latioribus, in puniceum vergentibus: coma rorismarini, florum plena, dependentibus in cacumine corymbis, antè quàm deflorescat: ea semine turget nigro, oblõgo, acri, solido, aromatico, radix demittitur odorata, candida nec crassa, quæ os commendat. In vmbrosis & palustribus enascitur. olerum generis, vt apium. Radix cruda coctáve estur. Folia cũ caulibus decocta mandũtur, & per se aut cum piscibus præparantur, crudaq; muria condiuntur. Vim hanc habet, vt poto semine ex mulso vino mẽses cieat: algentes calfacit potu aut illitu: vrinæ stillicidio auxiliatur. Radix eosdẽ præstat effectus.

*Galenus Smyrneũ. de quo sequẽti cap. Romanis sic dictum fuisse, li. 2. de Alim. facul. tradit.

Smyrnium. CAP. LXIII.

SMyrnion, quod in Cilicia petroselinum vocant, plurimum in Amano monte gignitur. Caulem habet apij, & stolones multos: folia latiora, subpinguia, ad terram infracta, robusta, odore medicato, cum quadam acrimonia, iucunda,

color

olore in luteum languescente: capitibus caulium orbiculatis, vt anethi: semine braßicæ, rotundo, nigro, sapore aspero, sicut myrrha, ita vt alterum alterius loco cadat: radix quoque odorata, gustu acri, fauces mordet, succosa, mollis: cortex eius foris niger, intus viridis, aut subalbidus. Nascitur in saxosis, & collibus, atq; squalidis, & limitibus terrenis. Vis radicis, herbæ, & seminis excalfacere. Folijs muria maceratis ad obsonia vtuntur, alvum sistunt, radicem contra serpentium ictus bibere convenit, tusses & orthopnœas mitigat, vrinæ difficultati medetur: recentes tumores, collectiones, duritiasq; discutit, illita, & vulnera ad cicatricẽ perducit: partus abortu vitiat, si feruefacta subijciatur. Semen, lienis, renum & vesicæ vitijs prodest: menses & secundas pellit: commodè datur ischiadicis in vino, inflationes stomachi lenit, sudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus.

Elaphoboscum. CAP. LXIIII.

ELaphobosco fœniculaceus caulis est, *aut rorimarino similis, geniculatus: folijs duûm digitorum latitudine, vt terebinthi, prælongis, aliquantum asperis, circumfractis: adnata multa habet, ferentia vmbellas anethi similes, & semina eiusdem: florem subluteum: radice ternûm digitorum longitudinis, & craßitudinis vnius, candida, dulci, esui apta. Caulis tener pro olere manditur. Con tra

*Intellige non coronariã ros. marinum: sed eã, quę simpliciter hoc nomine appellaĩ, de qua cap. lxx. huius libri.

tra serpentium ictus, datur semen in vino. Fama autem est, hoc pabulo, ceruas serpentium morsibus resistere.

Fœniculum. CAP. LXV.

FOeniculum *si herba edatur, aut semen cũ ptisana bibatur, mammas lacte replet. Comæ decoctum in renum doloribus subditum proficit, quippe quòd vrinã excitet: cõtra serpentium ictus in vino conueniẽter bibitur: menses ciet, in febribus nauseã & stomachi feruorem, ex aqua frigida potum sedat. Contritæ radices & cũ melle illitæ, morsibus canum medentur. Succus caule & folijs exprimitur, & in sole siccatus, in medicamenta adijcitur, quæ ad excitandã oculorum aciem cõmodè temperantur. Extrahitur succus ad eadem valens, etiam semine viridi, ramulisq; & radicibus prima germinatione incisis. In Iberia quæ ad occidentem spectat, succum reddit gummi similẽ. Caulem mediũ, dum herba floret rustici demetũt, igniq; admouẽt, quò facilius vi coloris exudans, gummi remittat: quod efficacius succo est, ad medicamẽta oculorum.*

Fœniculum erraticum, siue hippomarathrum. CAP. LXVI.

ESt & *syluestre fœniculum, magnum: fert autem semen cachry. simile, cuius radix iucundè olet, potaq; stranguriæ medetur: menses imposita ciet: ventrem sistit, radice aut semine poto, & contra serpentium morsus auxiliatur, calculosq;*

losq; comminuit, & regium morbum expurgat: lactis abundantiam facit decoctum foliorum haustum, & fœminas à partu purgat. Traditur *aliud hippomarathri genus, longo, exili, & angusto folio: semine coriandri, rotũdo, acri, & odorato. Excalfaciendi naturam habet, & viribus fœniculo respondet, sed ad omnia infirmius.*

Daucum. CAP. LXVII.

DAucum *aliqui* Daucium *vocant.* Creticum *folijs fœniculo simile, minoribus & tenuioribus: caule dodrantali, umbella coriandri, flore albo: semine acri, candido, hirsuto, suauissimi odoris in mandendo: radix digitali crassitudine & dodrantis lõgitudine adolescit: in saxosis nascitur, & locis sole illustratis.* Aliud *eius genus, syluestri apio simile, acre, odoratum, aroma olens, feruentis gustus.* Probatissimum Creticum. Tertium *assignatur genus folijs coriandri, floribus albis, capite & semine anethi, muscario pastinacæ: semine oblongo, seu cumini, acri.* Omnium *semen excalfacit: potum vrinam, menses, & partus extrahit, torminibus liberat, veterem tussim mitigat: phalãgiorum morsibus potum in vino auxiliatur: tumores illitu discutit.* Seminis *duntaxat in alijs generibus inualuit vsus: in* Cretico, *etiam radicis, quæ maximè cõtra venenatorum iniuriam in vino bibitur.*

Delphinium. CAP. LXVIII.

DElphinium, *surculos emittit à radice vna*

ſeſquipedales, aut maiores, à quibus folia exeunt parua, tenuia, diuiſa, prælonga, quæ delphinorum effigiem repræſentant: vnde tractum nomen eſt. Flos violæ albæ non diſsimilis, purpureus: & ſemen in ſiliquis, milio proximum, quo non aliud vtilius bibi poteſt, ab ſcorpione percuſsis. Aiũt enim obiecta herba, ſcorpiones reſolui, atq; ignauos torpeſcere: ſemota verò ea, ſeſe recolligere. Prouenit in aſperis & apricis. Alterum eſt delphinium, quod Romani bucinum vocant, ſuperiori ſimile, ſed folijs & ramis longè gracilius. Viribus eiſdem pollet, ſed non ita efficacibus.

Pyrethrum. CAP. LXIX.

PYrethrum Romani ſaliuarem vocãt, folia caulemq; emittit vt daucum ſylueſtre & fœniculum: vmbellamq; anethi, circinatæ rotũditatis. Radix longa eſt, pollicis craſsitudine, guſtu feruidiſsimo. Pituitam elicit: ideò in dolore dentiũ, decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur: manſa pituitam extrahit: ſudores ciet, peruncto ex oleo corpore: diuturnis horroribus efficax eſt & contra perfrictiones membrorum, reſolutionesq; eximiè conducit.

Roſmarinus. CAP. LXX.

Canchrys. καβανοτις

DVo roſmarini genera: vnum fœcundum frugiferumq;, cuius ſemen canchrys vocatur: folia fœniculi habet, craſsiora & latiora, in rotæ ſpeciem, humi ſparſa, iucundè olentia: caulem cubiti altitudine, aut maiorem, multis concauũ alis:

in

n cacumine vmbellam, in qua semen copiosum, cã-
lidum, sphondylo simile, rotundũ, angulosum, acre,
resinaceum, quod in mandendo linguã exurit: ra-
dix thus redolet, candida, prægrandis. Est & alte
rum omninò cõsimile, semen ferens latum, nigrum
vti sphondylion, odoratum, minimè exurens, radi-
ce foris nigra, intus si frangatur, alba. Verum id
quod sterile dicitur, illorũ planè similitudinem re-
fert: sed neq; caulem, neq; florem, neque semen pro-
mit. Nascitur in saxosis & asperis. Trita omnium
herba cõmuniter hæmorrhoidũm profluuia sistit,
sedis inflammationes & condylomata mitigat,
concoquit strumas & abscessus, qui ad maturatio
nem ægrè perducuntur. Siccæ radices cum melle vl-
cera purgant: torminibus medentur cum vino po-
tæ, & contra serpentium morsus conueniunt: men
ses et vrinas cient, veteres tumores illitu discutiunt.
Tam radicis quàm herbæ succus, adiecto melle illi-
tus oculorum aciem exacuit. Potum semen ad eadẽ
pollet: si comitiale malum sentiatur, aut vetus pe-
ctoris vitium, auxilio est: regio morbo laboranti-
bus cum vino & pipere datur: sudores mouet, cum
oleo perunctum: ruptis & conuulsis prodest: po-
dagris, cum loliacea farina & aceto tritum, illini-
tur: purgat vitiligines, addito aceto quàm acerri-
mo. Semine in potionibus vtendũ, eius quidã quod
Canchryn non ferat, quippe illud sua acrimonia
arteriam exasperat. Rosmarinum cum erica na-

sci, folijs lactucæ syluestris amaræ asperioribus, candidioribusq́;, radice breui, Theophrastus author est: potuq; idipsum alterutra parte purgare. Canchrys vim habet excalfaciendi, & vehementer exiccandi: quare abstergentibus medicamentis inseritur. Contra oculorum fluxiones capiti illinitur, ita vt tertio die soluatur.

Rosmarinum coronarium.

CAP. LXXI.

*Rosmarinum quo coronarij vtuntur, ramos mittit tenues, & circa eos folia minuta, densa, longa, exilia, subter incana, supernè virentia, *graui odore. Excalfactoria vt præditum est: regium sanat morbum, si decoctũ in aqua, ante exercitationes bibatur: & vbi laborans exercitationi se crediderit, in balnea descendat, & merum potet. Acopis, gleucinoq́; vnguento admisceri solet.*

* Commodius Marcellus, cum grauitate odorata.

Sphondylium. CAP. LXXII.

Sphondylium folia quadámtenus platani & panacis habet: caules fœniculaceos, cubitali altitudine, aut amplius aßurgẽtes, in quorũ cacumine semen duplex, seseli simile, sed latius, candidius, & magis paleaceũ, grauis odoris: flores eius albi, aut pallẽtes: radice raphani, cãdida. Nascitur in palustribus et aquosis. Potũ semen pituitã per aluũ extrahit: medetur iocineris vitis, regio morbo, comitialibus, orthopnoicis, vuluarũ strãgulationi. Veternosos suffitu reuocat: cũ oleo cõmodè infunditur capit

ctibus phreniticorum, & lethargicorum, item capitis doloribus: cum ruta illitum, serpentia vlcera cohibet. Datur radix contra regium morbum, & iecineris vitia: circumrasa eadem & iniecta callos fistularũ derodit. Recentis floris succus exulceratis auribus, purulentisq; accommodatur: qui caeterorum succorum more exprimi, dein recondi solet.

Ferula. CAP. LXXIII.

E Viridi ferula medulla pota vtilis est ad cruentas excreationesq;, coeliacosq;, & contra viperarum morsus in vino datur, erumpentemq; naribus sanguinem indita sistit. Semen potum torminosis auxiliatur: sudores ciet, vncto ex oleo corpore. Caulex, si edantur, capitis dolores faciunt: muria condiuntur. * Ferula itaq; caulem profert ternûm saepe cubitorum: folia foeniculi, longè asperiora, & latiora. qua ab imo caule vulnerata saga penum efficitur.

* Desunt in codice nostro graeco, ac antiquißimis quibusq;, Marcello teste.

Peucedanum. CAP. LXXIIII.

PEucedanum, caulem emittit tenuem, gracilentum, foeniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spissamq;: flore luteo: radice nigra, crassa, graui odore, succosa. gignitur in montibus opacis. Tenera radix cultello conciditur, profluensq; è plaga succus vmbrae mandatur: in sole siquidem confestim euanescit. Colligitur capite prius & naribus rosaceo perfusis, ne capitis dolor premat, & vertigo sentia-

tur. Assatione radix inutilis fit. Tam lac quàm succus radice & caulibus extrahi solet, sicut è mãdragora: verum inefficacior succo lacryma habetur, et velocius expirat. Interdum etiã concreta inuenitur lacryma, thuris similitudine, caulibus radicibusq; adhærens. Præfertur succus è Sardinia & Samothrace, colore rufo, odore graui, feruens gustu. Ex oleo & rosaceo illitum peucedanum prodest lethargicis, phreniticis, vertiginosis, comitialibus, & longis capitis doloribus, resolutis, ischiadicis, conuulsis: omnibus, in vniuersum, vitijs neruorum, ex oleo et aceto illitum prodest. Eius olfactu respirant vuluæ strangulatus, & veternosi reuocantur: incensum serpentes abigit. Aurium doloribus conuenienter ex rosaceo instillatur: cauernis dentium inditum, mitigat dolorẽ: contra tußim efficacißimè ex ouo assumitur, suspirijsq;, & torminibus, et inflationibus subuenit: ventrem leniter emollit, lienem absumit, difficiles partus mirè adiuuat. Facit ad vesicæ cruciatus, & renum distentiones potum, & vuluam aperit. Radix ad eadem vtilis est, sed inefficacior: eius decoctum bibitur. Farina eius, sordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit: squamas oßium extrahit. In cerata, & calfacientia malagmata additur. Radix eligi debet recens, quæ cariem non senserit, firma, odoris plena. Succus ad potiones amaris nucibus aut ruta, aut pane calido, aut anetho resoluitur.

AN

ANNOTATIO.

* Herba doctis omnibus pro Melan-
chio recepta, foliis fœniculũ potiꝰ quàm Senecionem videtur imitari, vt certè locum hunc esse aut deprauatũ, aut verum ignorari melanthion, sic suspicandum.

Gith, seu Melanthium. CAP. LXXV.

Gith exilibus surculis fruticat, sæpe binos dodrantes excedens: foliis * *vt senecionis minutis, sed multo tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblongo, inter cursantibus intus membranis: quibus semen includitur nigrũ, acre, odoratum, quod panibus inspargitur. Capitis doloribus illitum fronti, subuenit: discutit recentes oculorum suffusiones, tritum ex trino, & infusum naribus: tollit lepras, lẽtigines, duritias, tumoresq; vetustos, cum aceto illitum: circumscarificatos clauos excutit, cum vetere vrina impositum: dentium doloribus, decoctum cum aceto & teda, prodest: teretes ventris tineas expellit, perunctо ex aqua vmbilico: destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olfactum: vrinã & menstrua ciet, multis diebus sumptum, & lac extrahit: difficultatẽ spirandi cum vino potum leuat: phalangiorũ morsibus ex aqua, drachmæ pondere, haustum auxiliatur: incenso serpentes fugantur. Tradunt larius epotum enecare.*

Laſerpitium, & Laſer.

CAP. LXXVI.

LAſerpitium in Syria, Armenia, Media, et Libya naſcitur, caule ferulaceo, quē maſpetum vocant: folijs apio ſimilibus: lato ſemine. Radix excalfacit, in cibis ægrè concoquitur, veſicæ noxia: ſugillatis illita cum oleo, & ſtrumis, ac tuberculis cū cerato, medetur: iſchiadicis conuenit cum irino au cyprino cerato: excreſcentibus circa ſedem tollendis illinitur, cum putamine mali punici, & aceto decocta: venenis pota reſiſtit: os commendat, cibis au ſali permiſta. Laſer è radice atque caule ſcarificatis colligitur. præfertur autem rufum, tranſlucēs, myrrhæ æmulum, non porraceum, odore valens, ſuaui guſtu: quod dilutum facilè albeſcit. Cyrenaicum ſi quis deguſtarit, humorem toto corpor ciet, blandiſſimo odore, adeò vt ne os quidem gu ſtanti niſi paululum ſpiret. Medicum & Syriac minus viribus valent, & magis viroſum reddun odorem. Laſer omne antequam ſicceſcat adultera tur ſagapeno, aut fabæ lomento: quod maleficiū c prehenditur, guſtu, odore, viſu, & dilutione. Cau lem aliqui ſilphion, radicem magudarin, & foli maſpeton vocauere. Efficaciſſimum laſer, mox fo lia, poſtremò caulis. Acrem vim habet, inflation facit: perunctas cum aceto, pipere & vino alope cias ſanat: oculorū aciem exacuit, & incipiētes ſu fuſiones, illitum cum melle, diſſipat: cauernis de

tiu

tium in dolore inditur, aut cum thure in linteo circumligatur, aut cum hyssopo, ficis coctis in posca, os colluitur: ijs prodest, quos bestia in rabiẽ efferata momorderit, vlneribus immissum: valet aduersus venena telorum, & animalia omnia, quæ virus eiaculantur, potum aut illitum: scorpionum plagis oleo dilutũ circumlinitur: gangrænis præcoërcitis immittitur: & cum ruta, nitro & melle, vel per se, carbunculis: clauos colosq; prius circumrasos vellit: cerato aut aridorum ficuum carne præmollitum, recentes lichenas ex aceto sanat. Et excrescentia in carne, polyposq;, *si aliquot diebus cum atramento sutorio, aut ærugine illinatur: extuberantia cum forfice extrahit.* Veteribus *saucium scabritijs opitulatur: grauem, subitoq; irraucescentem vocem, dilutum aqua, sorbitione confestim expedit: vuam illitum cum melle reprimit: anginis ex aqua mulsa vtilißimè gargarizatur: vescentes lætiore colore mangonizat: tußi commodè in sorbili ouo datur, & pleuriticis, in sorbitionibus: in fellis suffusione, & aqua inter cutem, cũ aridis ficis: horrores discutit cum vino, pipere, & thure potum: neruorum contractionibus, opisthotonicisq; datur oboli pondere deuorandum: hærentes gulæ hirudines, gargarizatum cum aceto decutit: ad lac intus coagulatũ bibitur: comitialibus ex aceto mulso proficit: menses ciet; cũ pipere & myrrha potum: cœliacos adiuuat, in acino vuæ sumptum:*

cum lixiuio autem potui datum, repente conuulsis ruptisq; prodest: ad potiones resoluitur, nucibus amaris, aut ruta, aut calido pane. Foliorum succo ad eadem proficitur, sed multò inefficacius: cum aceto mulso manditur, ad expediendam arteriam, maximè cum vox retunditur: eo cum lactucis vtuntur, exitq; in vicem erucæ. Fertur & altera magudaris in Libya nasci, radix laserpitio similis, sed minus crassa, acris & fungosa, ex qua nõ profluit succus. eiusdem cum lasere facultatis.

Sagapenum. CAP. LXXVII.

SAgapenum ferulaceæ herbæ succus est, quæ in Media nascitur. Optimum est translucẽs, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser, & galbanũ redolẽs, gustu acri. Prodest laterũ, & pectoris doloribus, tussibus vetustis, cõuulsis, & ruptis. Crassam pulmonis pituitam expurgat. Datur comitialibus, opisthotonicis, lienosis: item cõtra neruorũ resolutionẽ, perfrictiones, & febrium circuitus in potu: in vnguẽta probè admittitur: mẽses pellit, sed fœtum exanimat, cũ hydromelite potum. prodest ex vino haustũ, serpentium ictibus: olfactum ex aceto vuluarũ strangulatus exiccat, oculorum cicatrices, offusam caliginẽ, hebetudines, suffusionesq; detergit. Resoluitur vt laser, ruta, aqua, & amaris nucibus, aut melle, aut calido pane.

Euphorbium. CAP. LXXVIII.

EVphorbium Libyca arbor est, ferulæ speciem

ciem habens, quæ* in monte Atlante iuxta Mauritaniam inuenitur. Ea acerrimo succo turget: cuius eximium feruorem expauescẽtes incolæ, ouillos ventres elutos, arbori circunligãt, & eminus caulem contis incidunt, cõfestimq; è plaga, perinde atque vase quodam, in ventriculos copiosus lactis humor effluit, præter id quod humi sparsum, vulnus eiaculatur. Duo succi genera: vnum orobi magnitudine, sarcocollæ modo emicat: alterum in ventriculis concrescit, atq; vitreum spectatur. Eligendum est translucens, & acre. Euphorbium adulteratur sarcocollæ, & glutini mistione, sed difficile quidem experimentum: quippe cum leui gustu, os accensum diu detineat, adeò vt quicquid ori obijciatur, planè euphorbium resipiat. Eius inuentio tempore Iubæ regis Libyæ cognita extitit. Succus illitu suffusiões discutit, potus tota die exurit: quare melli collyrijsqúe pro acrimoniæ ratione admisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potiõe haustus: squamas oßium eadem die eximit: verùm eo vtentes, neceße est linamẽtis aut ceratis communire corpus, quo oßa conuestiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percußos à serpente nihil molesti paßuros, si incisa oße tenus capitis cute, intritus succus infundatur, vulnusq; postea consuatur.

*Ita Plin. Græcus, in Tmolo.

Galbanum. CAP. LXXIX.

GAlbanum succus est nascentis in Syria ferulæ, quod nonnulli metoptum vocant. Ma-

ximè laudatur cartilaginosum, merum, thuris effigiem præbens, pingue, minimè liguosum, retinens nonnihil adiecti seminis, & ferulæ, graui odore, neq; valde humidum, neque nimis aridum. Adulteratur faba fresa, resina & ammoniaco. Galbanum excalfacit, vrit, extrahit, discutit: menses ac partus trahit apposito vel suffitu: lentigines aceto & nitro perunctas tollit: deuoratur ad tussim veterem, difficultatem spirandi. suspiria, rupta, conuulsa: aduersatur toxicis, potum cum vino et myrrha. simili modo sumptum mortuos partus extrahit: imponitur lateris doloribus, & furunculis: comitiales, & vuluæ strangulatus, & vertiginosos olfactu suscitat: si vratur, fugat nidore serpentes, & perunctos feriri non patitur: serpentes cũ oleo & sphondylo circumpositũ, necat: dentium dolorem oblitũ, aut cauernis inditum, mitigat, vrinæ difficili prodesse existimatur. Resoluitur ad potiones amaris nucibus, aqua, aut ruta, aut calido pane, mulsáve, aliàs meconio, ære vsto, aut felle liquido. Si purgare Galbanum voles, in feruẽtem aquã demittito: nanque cum liquefactum fuerit, eius sordes fluitabunt: quas hoc modo facilè separabis: mundo linteo raroq; alligatum in fictili aut ærea pyxide ita pendeat, vt imum vasis ne tangat: opertoq; vase in feruidam aquam demittito: sic enim syncerum, veluti per colum eliquescet, & lignosum in linteo remanebit.

Ammoniacum. CAP. LXXX.

AMmoniacum, ferulæ ſuccus eſt, quam iuxta Cyrenen Aphrica gignit: cuius fruticē cum radice agaſyllim vocant. Probatur bene coloratū, ligni & calculorum expers, thuris ſimilitudine, minutis glebis, denſum, ſyncerum, nulla ſorde ſpurcatum, caſtoreum odore imitans, guſtu amarum. hoc genus thrauſma, id eſt, friaturam appellant: quod verò terram, & calculos collegit, phyrama. gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculū, ſuccum ſtillante ferulacea arbore. Mollit, extrahit, calfacit: tubercula duritiasq́; diſcutit: potum, aluum ſoluit: partus extrahit, lienem conſumit, drachmæ pondere hauſtum: articulorum coxendicumq́; doloribus liberat: auxilio eſt anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus. Item quibus humor in pectore coit, ſi cum melle delingatur, aut cum ptiſanæ ſucco ſorbeatur: cruentam vrinam pellit: albugines oculorum abſterget: genarum ſcabritiam abſumit: tritum autem cum aceto, & impoſitum, iocineris lienisq́; duritias ſedat: diſcutit tofos, qui in artubus cō calluerunt, cum melle aut cum pice illitum. laßitudines, & coxēdicum dolores eo perungi vtile eſt, cum nitro, & cyprino oleo, vice acopi.

Sarcocolla. CAP. LXXXI.

SArcocolla, lacryma eſt arboris in Perſide naſcentis, pollini thuris ſimilis, rufa, guſtu amara. Vulnera glutinat, oculorum fluxiones in-

hibet: emplastris inseritur. Adulteratur admisto gummi.

Glaucium. CAP. LXXXII.

G*Laucium, succus est herbæ quæ ad* Hierapo*lim* Syriæ *nascitur, folijs ferè corniculati papaueris, pinguioribus tamen, in terram sparsis, odoris tetri, gustus amari: tota croceo succo madet. Folia in olla fictili semifrigidis clibanis calfaciunt indigenæ, vsque dum flaccescant, deinde contusis succum exprimunt: cuius est vsus ad oculorum medicamenta, vtpote cum inter initia refrigeret.*

Glutinum. CAP. LXXXIII.

G*Lutinum, quod xylocollan, alij taurocollan vocant, præstantißimum* Rhodiacum *quod ex bubulis corijs conficitur, id candidum est, & translucens. Nigrum verò minus probatur. Resolutum in aceto, impetigines leprasq; cutis delet: ambustis igni ex aqua calida dilutum illitumq;, pustulas erumpere non patitur. vulneribus prodest: melle aut aceto madefactum.*

Glutinum piscium. CAP. LXXXIIII.

I*Chthyocolla, glutẽ piscium, venter est piscis cetacei. Præstat candicãs, natione* Ponticũ, *subasperũ, minimè scabrum, et quod celerrimè liquescit. Vtile emplastris, capitis & leprarum medicaminibus, & tetanothris, quæ cutẽ faciei erugãt, & extẽdũt.*

Viscum. CAP. LXXXV.

V*Iscum optimum est recens, intus porraceũ,*

extra

xtra fuluum, quod asperi nihil, aut furfurosi conperit. Fit acinis in robore nascentibus, buxeo fruicis folio: contusum acinum lauant, & postea in qua decoquunt: sunt qui commanducando ipsum fficiant. Gignitur quoq; in malo, pyro, & plerisq; lijs arboribus: quinetiam inuenitur in quorũdã ruticum radicibus. Emollit, discutit, extrahit: paotidas, tubercula, cæterasq; collectiones ad maturationem perducit: cum resina autem, & cera pai, epinyctidas in splenio sanat: vetera vlcera abcessusq; quos cacoëthes vocant, ex thure mollit: liem cum calce, gagate, aut Asio lapide coctum, & npositum absumit: cum sandaracha, aut auri pignento illitum, vngues extrahit: mistum cum cal-, & vini fæce, suam vim intendit.

Aparine. CAP. LXXXVI.

Vulgò asperula.

APparine ramis multis, & paruis frutificat, asperis, quadrangulis, per interualla orbiulato foliorum ambitu, vt in rubia: flos albus: senen durum, rotundum, concauum, album, vmbici figura, asperitate vestium tenaci. Ea pastores oli vice vtuntur, ad eximendos à lacte pilos. Semis, caulium, ac foliorum succus, potu contra viperarum phalangiorumq; morsus auxiliatur: infu aurium dolori medetur. Herba cum axungia rita strumas discutit.

Alyssum. CAP. LXXXVII.

ALysson exiguus frutex est, vnicaulis, sub-

asper.

asper, rotundis folijs: fructu duplicium scutorum effigie, in quo est semen, quadámtenus latum. in montibus, & asperis locis emicat. Eius decoctum singultus sine febri, potu discutit: idem efficit, si quis eam aut teneat, aut odoretur: cum melle trita, vitia cutis in facie, & lentigines emendat. contusa in edulio, rabiei canis mederi putatur. domibus appēsa salutaris esse creditur, & hominibus atque animalibus fascini amuletum. Purpureo linteo circumligata, pecorum morbos abigit.

Asclepias. CAP. LXXXVIII.

plin. lib. 27. cap. 8.

ASclepias, ramos emittit longos: folia hederæ, lōga: radices numerosas, tenues, odoratas: floris virus graue: semē securidacæ. nascitur in mōtibus. Radices ex vino potæ torminibus auxiliātur, & cōtra serpentium ictus. Folia aduersus vuluæ mămarumq; vlcera, quæ caccêthe vocăt, illinūtur.

Atractylis. CAP. LXXXIX.

ATractylis, spina est cnico similis, folia multo longiora ferens in summis virgis, magna parte nuda, asperaq;, qua fœminæ profusis vtuntur: capitula in cacumine spinis horrent. flos luteus: quibusdam in locis purpureus inuenitur: radix tenuis, superuacua. Comă, semen & folia cum pipere, et vino teruntur vtilißimè contra scorpionum ictus. percußos tradunt quandiu ea teneatur herba, nullum experiri dolorem, ipsumq; deposita statim recrudescere.

Pol

Polycnemum. CAP. XC.

OPlycnemon, frutex est surculosus, folijs origa-
ni: caule, vt pulegij, geniculis multis intercepto,
ne vmbella, tenui tamen in cacumine corymbo, bo
odoris, & acris. Vulneribus agglutinandis re-
ns, aut aridum cum aqua, efficaciter illinitur: sed
into die solui debet. Ad vrinæ stillicidia ruptaq́;,
m vino bibitur.

Clinopodium. CAP. XCI.

CLinopodion frutex est folijs serpillo similis,
surculosus, duûm dodrantũ altitudine. nascit̃
petrosis. Flores, marrubij modo, ex interuallis di
ncti speciẽ lecti pedũ præbent. Bibitur herba &
cci eius decoctũ, ad cõuulsa, rupta, strangurias,
pentiũ ictus: mẽses et partus pellit: et pẽsiles ver-
cas, quas acrochordonas vocãt, eijcit, aliquot die-
s potũ. aluum sistit decoctũ ad tertias, potumq́;,
febrim sentiunt, ex aqua, alioquin ex vino.

Leontopetalum. CAP. XCII.

LEontopetalon, caulẽ emittit dodrantalem, aut
altiorem, plurimis alis concauum, & in cacu
ine semina parua duo aut tria, in siliquis, ciceris
odo: flores anemonæ similes, punicei coloris: fo-
a brassicæ. sed papaueris diuisura: radicibus ni-
is, rapæ similibus, strumosis. nascitur in aruis et
etibus. Radix auxiliatur serpentium ictibus, ex
no pota. nec alia res celerius dolorem finit. Mi-
tur ischiadicorum clysteribus.

Ten

Teucrium. CAP. XCIII.

*Chamædryos.

TEucrion, siue vt aliis placet teucris, herba est virgæ referens effigiem, *trissaginis similitudine, tenui folio, non multum à cicere alieno. hæc in Cilicia iuxta Gentiadem Cissademq; vbertim prouenit. Recens cum posca, aut aridæ feruefacta ius, potu lienem potenter absumit: lienosis cum aceto & ficis illinitur: item serpentium morsibus ex aceto solo, sine ficis.

Trissago. CAP. XCIIII.

*Plin. colore: quod & ipsum herbæ pulchrè congruit.

CHamædris Græcis, aliis chamædrops: Latinis trissago dicitur. sunt qui eam teucrion appellauere, propter eam quam cum teucrio seruat similitudinem. Nascitur in petrosis & asperis: frutex dodrantalis, folia habens exigua, amara, * effigie & diuisura quercus: flore paruo, penè purpureo. Carpitur semine prægnans. Recens in aqua decocta, potu tussibus, indurato lieni, vrinæ difficultati, incipientibus hydropicis, auxiliatur: cit menses, partus extrahit, lienem ex aceto pota cõsumit: aduersus serpentiũ venena ex vino, potu, illituq; efficacissima. Trita digeritur in pastillos ad supradicta: purgat vetera vlcera, cum melle: cũ oleo illita, caligine oculorũ discutit: natura eius est calfacere.

Leucas. CAP. XCV.

LEucas montana, latioribus quàm vrbana foliis, semine acriore, amariore, ori ingrato: efficacior tamen quàm satiua habetur. Vtraq; est

vim

vino contra animalium venena, præcipuè marinorum opitulatur.

Lychnis. CAP. XCVI.

Lychnis coronaria, flore est albæ violæ simili, sed purpureo quo corollæ factitantur. Contra scorpionum ictus semen in vino potũ auxiliatur. Lychnis sylvestris, omnia vrbanæ similis. Bilẽ per aluum detrahit, semine duabus drachmis poto: ictis à scorpione subuenit. Aiunt huius herbæ appositu, scorpiones torpescere, & inertes prorsus reddi.

Lilium. CAP. XCVII.

Lilia coronamentis se dedunt, Lilia à quibusdã vocata. E quibus vnguẽtum temperatur quod aliqui lirinum, alij susinum appellant, neruos & priuatim vuluæ duritias emolliens. Folia herbæ illita, contra serpentium ictus auxiliantur: feruefacta, ambustis proficiunt: aceto condita, vulneribus opitulãtur. Succus adiecto melle aut aceto, in æreo vase coquitur, conuenienti medicamento vetustati vlcerum, & ad recentia vulnera. Inassata radix & ex rosaceo trita, igni ambusta sanat, vuluam mollit, mẽses ciet, vlcera cicatrice obducit: cum melle detrita, neruis præcisis, luxatisq; medetur: vitiligines, furfures, & lepras emendat: vlceraq; in capite manantia expurgat: abstergit faciem & erugat: teritur in aceto cũ hyoscyami folijs, & farina tritici, mulcendis testiũ inflammationibus. Semen potum morsibus serpẽtium aduersatur: ignibus sa-

Κρίνον.

cris semen & folia cum vino illinuntur. Tradunt & *rubra esse lilia. In Syria autem & Pisidia Pamphyliæ, efficacißima vnguentis nascuntur.

*πορφυρὰ, id est, purpurea.

Vulgò Prasium fœtidum.

*στρογγυλώτερα i. rotũdioribus.

Plinius nigrioribus: quod magis arridet

Melissa officinis.

Ballote. CAP. XCVIII.

BAlloten, nomine alio nigrum marrubium vocant: caules ædit quadrangulos, nigros, subhirsutos, complures ex vna radice: folijs maioribus quàm marrubij, hispidis, cingentibus per interualla caulem, *subrotundis, graueolentibus, apiastro proximis: vnde aliqui apiastrum eam vocauerũt: candidi flores vniuersi verticillato ambitu caulem coronant. Vis eius efficax aduersus canis morsus, folijs ex sale illitis: feruenti cinere flaccescunt folia, vt condylomata reprimant: purgãt & sordida vlcera cum melle.

Apiastrum. CAP. XCIX.

MElissophyllon siue melittæna, id est, apiastrum, id sibi nomen vsurpauit, quoniam apes ipsa herba delectantur, cauliculi & folia ballotæ, de qua paulò antè diximus, similia essent, nisi maiora, tenuioraq; nec ita hirsuta spectarentur: citreum malum olent. Folia cum vino pota aut illita prosunt contra ictus phalangiorum, scorpionumq; : item aduersus canis morsum. Decocto eorundem gratia, foueri prodest: desessionibus fœminarum ad ciendos menses conuenit, dentes eodem in dolore colluuntur, dysentericis infunditur. Fungorum strangulationibus folia, addito nitro, potu au-

xiliãtur: torminibus & orthopnoicis, delinctu. Illita cum sale strumas discutiunt, vlcera purgant, articularios dolores illita sedant.

Marrubium. CAP. C.

MArrubium, frutex est ab radice ramosus, candicans, subhirsutus, quadrangularibus ramis: folium pollicem æquat, subrotundum, hispidum, rugosum, gustu amaro: semẽ in caulibus, & ex interuallis: flores verticillato ambitu, asperi. Nascitur propter ædificia, ruinas, & rudera. Huius folia sicca, cum semine decocta in aqua, aut viridiũ succus datur cum melle suspiriosis, tussientibus, & ad tabitudinem redactis. Crassam è pectore pituitam, cum sicca iri eÿcit. Mulieribus à partu nõ purgatis datur, vt menstrua & secundas extrahat: item in difficili partu, & his qui venena hausenrunt, aut à serpentibus demorsi sunt: vesicam renesque lædit. Folia cum melle illinuntur sordidis vlceribus purgandis: pterygia nomasq; sistunt, laterũ dolores mitigant. Succus folÿs contusis expressus, & sole coactus, ad eadem pollet, cũ vino & melle illitus, oculorum claritatem adiuuat: naribus regiũ morbum expurgat: aurium doloribus conuenienter instillatur, per se aut cum rosaceo.

Stachys. CAP. CI.

STachys frutex est, marrubio similis, sed lõgior: folia ferẽs numerosa, hirsuta, rara, prædura, cana, odoris iucundi, & complures virgas ab radice

exeuntes, marrubio candidiores: naſcitur in montibus & aſperis. Vim habet excalfactoriã & acrẽ: foliorũ decoctum potu pellit menſtrua & ſecũdas.

Phyllitis. CAP. CII.

Lingua cervina.

PHyllitis, *folia promit rumici ſimilia, lõgiora, & viridiora, ſena aut ſeptena, recta, quæ parte anteriore læuia cernuntur, à tergo autem penſiles quaſi vermiculos tenues oſtendunt: in vmbroſis & opacis hortorum locis emicat, guſtu acerbo: neq; caulem, neq; florem, neq; ſemen profert. Folia in vino pota ſerpentiũ morſibus aduerſantur: quadrupedibus per os infuſa auxilio ſunt: & ſi dyſenteria aut reſoluta aluus exercet, potui datur.*

Phalangium. CAP. CIII.

PHalangium *à quibuſdã phalangites vocatur.* **ramuli ſunt ei duo, aut tres, pluréſve, in diuerſa tendentes: flos candidus, lilio ſimilis, multas inciſuras habens: ſemine nigro,* **lato, ad lenticulæ dimidiatæ figuram, multo tenuiore: radice parua, tenui, herbacei coloris, dum à terra eruitur: prouenit in collibus. Huius folia, ſemen, flos cum vino pota, auxiliantur contra ſcorpionum phalangiorũq; ictus: tormina quoq; diſcutiunt.*

* οἱ δὲ καὶ ταύτην λευκάκανθαν καλοῦσι.

* *Ita Plinius. Græcus* παχὺ, *id eſt, craſſo.*

Trifolium. CAP. CIIII.

TRifolium, *Græci triphyllon, alij oxytriphyllon, alij menyanthes, alij aſphaltion, vocant. Frutex ſupra cubiti altitudinem attollitur, virgas habens tenues, iunceas & nigras, vnde ramulares*

enaſc

enascuntur appendiculæ, in quibus terna singulis germinationibus exeunt folia, loto arbori similia: ijs recenter enatis rutæ odor inest: vbi autem adoleuerunt, bitumen olent. Florem ædit purpureum, semen quadámtenus latum, subhirsutum, ex altera extremitate exertum, antennæ modo corniculum gerens. Radix tenuis, longa, valida. Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ inter cutẽ principia sentiunt, fœminis quoq; vuluæ vitio opportunis, auxiliantur: menses ciunt: ternæ drachmæ è semine dari debent, è folijs verò quaternæ. Contra serpentiũ ictus trita folia, & ex aceto mulso pota, præsidio sunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumq; decoctum fotu dolores eorum finire, quos serpentes percusserint: qua autem aqua sanatus quis fuerit, si ea quispiã alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur vt à serpente demorsus. Quidam terna folia aut semina in tertianis, cum vino potui dedere: & in quartanis, quaterna, vt quæ febriũ circuitus discuterent. Radix antidotis inseritur.

Polium. CAP. CV.

DVo genera polij: montanum, cui teuthrio nomen est, & cuius est vsus. Tenuis frutex est, candidus, dodrantalis, semine refertus: capitulo in cacumine quandam corymborum speciem præ se ferente, paruo, cano hominis capillo simili, grauiter olente, non sine quadam suauitate. Alte-

rum fruticosius, nõ vsq; adeò valens odore, & viribus infirmius. Potum feruefacti ius auxiliatur serpentiũ ictibus, hydropicis, morbo regio: & lienosis ex aceto: stomachũ male habet: caput doloribus afficit, aluum & menses ciet: substratum suffitúmve serpentes abigit: illitum vulnera conglutinat.

ANNOTATIO.

Scordij hoc loco depicti vberrimus vbiq; est prouetus, vt non iniuria eorum sit explosus error, qui alliũ syluestre, aut obuiã quamcunq; herbam allium subolentẽ, hoc esse opinabantur. Est autem præter id, Plin. lib. 25 cap. 6. authore, aliud quoddam genus latioribus folijs ac mẽtastri effigie, cuius nuper in mõte quodam ad Viennã ingẽs se copia nobis obtulit: nec alia sanè nota, quàm foliorũ cũ mentastro similitudine, à scordio huic authori descripto, differre obseruauimus.

Scordium. CAP. CVI.

SCordium, in montibus & palustribus nascitur, folijs trißaginis, maioribus, non sic in ambitu diuisis, aliquantum allia redolentibus, gustu amaris & adstrigentibus: quadrangulis caulibus: subrubro flore. Herba vim excalfactoriam habet: vrinam cit. Cocta recens aridáve cum vino, aduersus venenatos serpentium morsus bibitur: ad stomachi quoq; rosiones, dysenteriam, & vrinæ dif-

ficul

ficultatem, binis drachmis cum hydromelite: crassa
men purulentum pectore expellit. Facit aridæ fa-
rina ad veterem tussim, rupta, conuulsa, si cum na
sturtio melle & resina misceatur in eclegmate: in-
flãmata modicè præcordia, cerato excepta, recreat,
cum aceto acri aut aqua, podagris conuenienter il-
linitur: menses imposita mouet: vulnera congluti-
nat: vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatri-
cem perducit. Sicca excrescentias in carne cohibet.
Succus ad eadem vitia bibitur. Inter prima efficax
Ponticum natione, Creticumq́;.

Tussilago. CAP. CVII.

TVssilagini, folia sunt maiuscula quàm hede-
ræ, sex aut septem à radice, subalbida à ter-
ra, supernè virentia, in plures angulos exeuntia:
caulis palmum altus: flos luteus, vere prodit, quo
unà cum caule cõfestim exuitur: inde nonnulli his
vacare existimauerunt. Radix tenuis est & super-
uacua: nascitur in amœnis & riguis. Folia ex mel
le trita igni sacro & omnibus inflammationibus
illitu medẽtur. Aridæ fumus per infundibulũ hian
ti ore raptus, hos sanat qui sicca tussi atq; ortho-
pnœa infestantur: pectoris vomicas rumpit. Eun-
dem effectum præbet suffita radix. Decocta in hy-
dromelite, & pota emortuos partus eijcit.

Vulgo vngula caballina.

Artemisia. CAP. CVIII.

ARtemisia magna ex parte in maritimis na-
scitur, absinthij modo fruticosa, maioribus

& pinguioribus folijs, ramisq; : huius quidem genera duo. Vnum lætius habitiusq;, folijs, virgisq; laticribus. Alterum tenuius, flore paruo, tenui, candido, graueolente : æstate floret. Sunt qui in mediterraneis vnicaulis nomine appellant, tenuẽ herbulam, simplici caule & minuto, floribus scatẽte tenuibus, flauo colore, hæc iucũdiorẽ quàm præcedens efflat odorem. Vtraq; excalfacit, extenuat: feruefactæ conuenienter in muliebres desessus adijciuntur, ad detrahendos menses, partus, secundasq;: item ad præclusiones vuluæ, & eiusdem inflammationes: calculos cõminuũt: remoratam vrinam cient: menses pellũt pubi illitæ. Succus vuluæ inditus ex myrrha, eadem quæ insesso trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorum gratia bibitur.

Ambrosia. CAP. CIX.

AMbrosia pusillus frutex est, ramosus, altitudine trium palmorum: folijs rutæ, circa imum caulem exiguis : cauliculi seminibus, perinde quasi racemulis grauidi, qui nunquam florem pariunt, odore vinoso, suaui: radice tenui, sesquipedali. Coronantur ea Cappadoces. Vis eius reprimere ac repellere, & illitu adstringere humores, qui in aliquam partem incumbunt.

Botrys. CAP. CX.

BOtrys fruticosa herba est, lutea tota, & in multas alas sparsa : semen circa totos ramulos prouenit : folia cichorio similia : tota suauem odorem

odorem ſpirat: quare veſtimentis interponitur: inuenitur in torrentium ripis, & conuallibus. Pota orthopnœas mulcet. Hanc Cappadoces ambroſiam vocant, alij artemiſiam.

Geranium. CAP. CXI.

GEranion folijs anemones, diuiſuris longioribus: radice ſubrotunda, cum eſtur dulci. Quæ drachmæ pondere in vino pota, vuluæ inflationes diſcutit Geranium alterum, caulibus minutis & piloſis, ſeſquipedalibus: folijs maluæ, in ſummis alis ſurſum ſpectantia gruũ capitula inſunt, cũ ſuis roſtris, aut canini dentes. Nullius in medicina vſus.

Pes columbinus vulgò.

Gnaphalium. CAP CXII.

GNaphalij folijs mollibus ac albis pro tomento vtuntur. Bibũtur efficaciter folia in vino auſtero, ad dyſenteriam.

Typha. CAP. CXIII.

TYpha folium ædit * cyperidi ſimile: caulem album, læuem, æquabilem: florem in cacumine ambientem, denſum, qui in pappos ſoluitur, quod paniculam aliqui nominant. Huius herbæ flos, ſuillo adipe eloto exceptus, ambuſtis medetur. Gignitur in paluſtribus & aquis ſtagnantibus.

* Intellige quam lib. 1. cyperum vocauit.

Circæa. CAP. CXIIII.

CIrcæa, quam & dircæam aliqui vocant, folijs eſt hortenſis ſolani, agnatis crebris: flore nigro, puſillo, copioſo: ſemine milij, naſcente in quibuſdã veluti corniculis: dodrantali radice, tri-

plici fermè aut quadruplici, candida, odorata, excalfaciente. Nascitur in apricis, saxis, & vento perflatis. Radicis tusæ pondo quatuor, in sextariis tribus vini dulcis, per diem & noctem macerantur, potuq; triduo vuluas expurgant. Semen in sorbitionibus datum, lacte mammas nutricũ explet.

Oenanthe. CAP. CXV.

Videtur nostra Filipendula.

OEnanthe folia habet pastinacæ: florem candidum: caulem crassum, palmi altitudine: semen atriplicis: radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberantem: nascitur in petris. Caulis eius & folia, cum mulso vino pota secundas eiiciunt. Radix è vino, vrinæ stillicidio conuenit.

Conyza. CAP. CXVI.

Vulgò pulicaria.

COnyzæ duo genera: quæ parua vocatur, odore præstantior est: maior verò frutice altior & foliis latioribus, graui odore. Vtriusq; folia oleæ similia, hirsuta, pinguia. In maiore caulis binûm cubitorum altitudine attollitur, in minore pedem æquat. Flos fragilis, lutei coloris, subamarus qui in pappum abit: radices superuacuæ. Suffitu substratuq; frutex totus serpentes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia conuenienter illinuntur serpentiũ plagis, & tuberculis, ac vulneribus. Flores & folia cum vino ad menses partusq; eiiciendos bibuntur: item contra vrinæ stillicidia, arquatum morbũ, & tormina: comitiales pota ex aceto adiuuãt. Decoctum in desessionibus medetur vuluæ malis.

impositus succus abortum facit. Ex oleo efficaciter horroribus * obliuitur. Capitis dolores tenuis illita sanat. Est & tertium conyzæ genus, caule crassiore, ac molliore: folijs mediæ inter maiorem ac minorem amplitudinis, minime autẽ pinguibus: multò grauioris hæc est odoris & iniucundioris, sed inefficacior. Prouenit locis non riguis. * ἢ πόας

Hemerocallis, siue lilium syluestre.

CAP. CXVII.

HEmerocallis foliũ & caulem habet lilij, porraceo colore: flores in caule per singulos exortus, terni aut quaterni erũpunt, lilij diuisura, quoties dehiscere cœperunt, colore perquàm pallido: radix magna est atq; bulbosa: quæ pota, aut cum melle & lana in pessò apposita, aquã educit & sanguinem. Folia trita mammarum inflammationes à partu contractas, oculorũq; collectiones mitigant. Radix & folia igni ambustis vtilißimè illinũtur.

ANNOTATIO.

Leucoion, si nominis etymon spectes, albam significat violam: solet tamen & pro lutea, cœrulea ac purpurea vsurpari. Nunc officinis, Arabum ferè sequacibus, Cheiri nuncupatur.

Leucoium, siue viola alba.

CAP. CXVIII.

LEucoion vulgaris est notitiæ, sed in floribus differentia quædam: nanq; aut cœrulei, aut

albi,

albi, aut purpurei, aut lutei inueniũtur. Lutea verò præcipui in medicina vsus. Huius aridi flores feruefacti in desessionibus, valent cõtra vuluæ inflammationes, & menstrua expellunt: sanant oris vlcera, cum melle: cum cerato, rimas sedis. Semen duûm drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle inditum, menses, secundas & partus extrahit. Radices cum aceto illitæ, lienem reprimunt, & podagricos iuuant.

Cratæogonum. CAP. CXIX.

Videtur genus Persicariæ, non maculatũ.

CRatæogonum, siue vt alijs placet cratæonon, folijs melampyro simile est, multis calamis ex vna radice emicantibus, multorumq; geniculorum: semine milij: nascitur magna ex parte in opacis & frutetosis, summopere acre. Traditum est à quibusdam, hoc si bibat ieiuno ore, ter die post menses purgatos, tribus obolis, in cyathis aquæ duobus mulier, ante cõceptum quadraginta diebus: & vir modo consimili, totidem diebus ante coitũ hauriat, virilis sexus partum futurum.

Phyllum. CAP. CXX.

PHyllum, quod & elæophyron vocatur, duûm generum est. quod autem thelygonum appellant, in saxosis musci modo gignitur, folio oleæ, sed magis herbaceo: caule tenui, breui: radice exili: florem album profert: semen papaueris maiusculum. Sed arrhenogonũ cætera huic simile, solo fructu distat: habet enim racemosum quiddam deflorenti-

bus

us oleis non dißimile. Arrhenogonon potu, ma-
culi sexus facere partus, vt thelygonon fœminet,
roditur. Horum Crateuas author est: sed huiusmo
i historiátenus, mihi produxisse visum est.

Testiculus. CAP. CXXI.

TEsticulus, quem Græci cynosorchin vocant, *folijs circa imam caulis partem in terra stra* *s, oleæ molli similibus, longioribus, angustioribus,* *euibus: caule dodrantali: floribus purpureis: radi-* *e bullosa, oblonga, oliuæ modo angusta, duplici* *rdine: superiore, quæ plenior est: inferiore, quæ mol* *or ac rugosior. Eduntur radices coctæ, vt bulbi:* *x quibus si maiorem edant viri, mares generari* *icuntur: si minorem fœminæ, alterum sexum. Ad-* *unt, in Thessalia mollem mulieres in lacte capri-* *o bibere, ad stimulandos coitus: aridam verò, ad* *hibendos: & alterum alterius potu resolui. Na-* *itur in petrosis & sabuletis. Testiculus alio nomi* *e serapias, Andrea anthore vocatur, quoniam ra-* *ix ad multa vtilis sit. folijs est porri, latioribus,* *blongis, pinguibus, ex alarum sinu inflexis: caule* *almeo: floribus penè purpureis, radice testiculis si-* *mili: quæ illita tumores discutit, vlcera purgat, &* *rpere eadem non patitur. Abolet fistulas, & illitu* *nflammationes lenit. Aridæ radices nomas inhi-* *ent: sanantq; putredines, & oris vlcera cacoëthe:* *aluum sistunt è vino potæ. De hac, eadem quæ de* *sticulo canis, produntur.*

Officinis falsò satyriõ, de quo seq. cap.

Satyrium. CAP. CXXII.

SAtyriū aliqui trofolium vocant, quoniam tria fert folia, ad terram infracta, rumici aut lilio similia, minora tamen, ac rubra: caulem cubitalē, nudum: florem lilij effigie, candidum, radicem bulbosam, mâli magnitudine, fuluam, intus vt ouum candidam, gustanti dulcem, & ori non ingratam: quam in vino nigro austero bibere conuenit, cōtra opisthotonum. Vtendum ea cum concumbendi incessit cupiditas, siquidem ea promores ad venerem fieri affirmant. Est & alterum satyrium erythronium siue erythraicon, id est rubrū, semine lini, maiore, duro, læui, splendente: quod fertur, non secus atque scincus, libidinē excitare. Cortice radicis graci li, rufo: intus autem album includitur, sapore dulci, non ingrato ori: in montosis & apricis enascitur. Venerem, vt produnt, si omninò manu teneatur radix, stimulat: eoq; magis, si bibatur in vino.

Horminum. CAP. CXXIII.

Vulgò Gallitricum.

HOrminum herba est, folijs marrubio similis: caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ siliquis similes prodeunt, quæ ad radicem spectāt, in quibus diuersum semen recluditur: siquidem in syluestris rotundum, fuscumque inuenitur: in altero, nigrum, & oblongum, cuius est vsus. Ad venerem stimulandam, cum vino bibi volunt. Purgat cum melle argemas albuginesque, & illitum ex aqua tumores discutit. Ea etiam ex tra

trahuntur aculei ex corpore. Idem effectus est illitæ herbæ. Syluestre magis viribus pollet: quare vnguentis, præsertim gleucino, permiscetur.

Securidaca. CAP. CXXIIII.

HEdysaron, *quod vnguentarÿ pelecinum, id est securidacam vocant, frutex est, folÿs ciceris: semen rufum in siliquis fert, corniculorum modo aduncis, quod ancipitem securim æmulatur, vnde nomen accepit: amarum gustu. Stomacho vtile in potu. Additur in antidota. Cũ melle ante coitus subditum, concipiendi spem adimit. Nascitur in segetibus & hordeis.*

Onosma. CAP. CXXV.

ONosma, *oblonga folia habet: ad similitudinem anchusæ, longitudine quatuor digitorum, & vnius latitudine, mollia, in terra iacẽtia, sine caule, sine semine, sine flore: radice nititur longa, tenui, infirma, rubescente: gignitur in asperis. Folia in vino pota partus extrahunt. Prægnãs si eam supergrediatur, abortum facere dicitur.*

οἱ δὲ ὀσμάδα. οἱ δὲ φλονῖτιν. οἱ δὲ ὄνονιν καλοῦσι.

Nymphæa. CAP. CXXVI.

NYmphæa *nascitur in paludibus & stagnantibus aquis folÿs fabæ Aegyptiæ, minoribus, & longioribus, alÿs in summa aqua, alÿs demersis pluribus ex radice eadem prodeuntibus: flore lilio simili, albo, & in medio crocos habente: cum defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput, extuberat: nigro semine, denso &*

Nunc Nenuphar.

lato.

lato, lenti gustus: caulis est læuis, niger, minimè crassus, Aegyptiæ fabæ cognatus: radix nigra, scabra, clauæ similis, quæ autumno secatur. Sicca cum vino pota cœliacis, dysentericisq; auxiliatur & lienem absumit. Radix stomachi ac vesicæ doloribus illinitur, vitiligines ex aqua emendat: imposita cũ pice, alopecijs medetur. Eadem contra veneris insomnia bibitur: siquidem ea prorsus adimit, pota aßiduè aliquot diebus, genitaleq; infirmat. Idem semen potum efficit. Nymphææ nomen sibi vẽdicasse videtur, quoniam aquosa amet. Plurima inveniuntur in Elide, in Anygro amne, & in Bœotiæ Aliarto. Est & altera nymphæa, cuius flos blephara dicitur, folijs antè dictæ, radice alba, scabra, flore luteo, nitente, rosæ simili. Huius semen & radix, contra fœminarũ profluuia efficaciter ex vino bibuntur. Nascitur in Thessalia, amne Peneo.

Androsaces. CAP. CXXVII.

Androsaces herba est amara, tenues spargens iuncos, sine folijs, folliculos in capitulis habens, in quibus semen continetur: gignitur in Syriæ maritimis. Ea drachmis duabus in vino pota, copiosam hydropicis vrinam ciet. Idem effectus est semini poto, & herbæ decocto: podagris vtiliter illinitur.

Asplenum. CAP. CXXVIII.

Ceterach officinis.

Asplenum, aliqui scolopendrion vocant, alij Asplenion, alij Hemionium, folijs est multis, scol

Pli. lib. 27. cap. 5.

*olopendræ animali similibus, ab radice vna pro-euntibus. Nascitur in parietibus, saxisq; siliceis, & opacis: nec caulem, nec florem, nec semen ha-et. folia * siliculæ modo diuiditur, subter flauescē-a hirsutaq;, supernè viridia. Vim hanc habent fo a in aceto feruefacta, vt per dies quadraginta po-, lienem absumant: quibus etiam contritis lie-em ex vino illini oportet. Stranguriæ, & regio norbo prodest, singultum sedat, calculos in vesica omminuit. Conceptum adimere creditur, per sese ut cum muli liene appensa. Tradunt noctu, silente una huius rei gratia effodiendam.* *Polipodij

ANNOTATIO.

Ruellio et Fuchsio lingua ceruina nūc appellata: quam alÿ, minus rectè for-assis, Phyllitida suspicantur, de qua su prà Capite CII.

Hemionitis. CAP. CXXIX.

HEmionitis, quā aliqui splenion vocāt, foliū emittit draculi, lunæ modo incuruum: ra dicibus cohæret multis, tenuibus: nunquā flores, ne-que semen, neq; caulē gignit: in petrosis nascēs, au-stero sapore. Ea ex aceto pota lienem absumit.

Antyllis. CAP. CXXX.

ANtyllis duplex est: quædam enim lenti si-millima, folijs mollibus, rectis ramulis, pal-mi altitudine: radice parua, tenui. Nascitur in salsis terris, & à sole illustratis, non insulso gu-

*stu. Altera est folijs ramulisq; *aiugæ similis, hirsu tioribus tamē, breuioribus, & asperioribus, flore purpureo, odoris admodū grauis: radice cichorij. Pota drachmis quatuor vrinæ difficultati, renibusq; plurimum prodest. Tritæ, vuluæ pituitas emolliūt, cum rosaceo, & lacte impositæ, vulneribus medentur. Quæ autem aiugæ similitudinē refert, præter alia, pota cum aceto mulsō comitiales sanat.*

* Chamæpit. 1.

Anthemis. CAP. CXXXI.

Officinis camomilla Cuius nominum varietas ab interprete omissa est.

A*Nthemidis genera tria, tantum flore distātia: rami dodrantales, fruticosi, alis multis concaui: tenuibus foliolis, paruis, numerosis: rotundis capitulis: floribus in medio aureis, forinsecus orbiculato ambitu candidis, melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ: nascitur in asperis, & iuxta semitas: colligitur vere. Vim habent radices, flores & herbæ excalfaciendi, extenuandiq; potu, & insessione, pellunt menstrua, partus, vrinam, calculosq;: aduersus inflationes, & ilei tormenta bibuntur: bilem suffusam expurgāt: iocinerum vitia sanant: decocto earum vesicæ fouentur. Ex omnibus his generibus ad calculos efficacissima est, quæ florem purpureum habet, cuius amplitudo maiuscula est: hanc propriè heranthemon vocant. Ea cui leucanthemo nomen est, item quæ chrysanthemon dicitur, vehementius vrinam ciunt. Aegilopijs illitæ medentur: commanducatæ vlcerum eruptiones in ore, sanant. Nonnulli in*

clyst

clysteribus ex oleo vtuntur, teruntur̅q; in farinam, ad abigendos febrium circuitus. Flores & folia recondi debent, & priuatim tusa, in pastillos digeri: radix quoq; siccari, dumq; ingruit necessitas, binæ partes herbæ dari, modo floris aut radicis pars vna, modo contra floris partes duæ & herbæ vna, permutatim duplicato pondere, alternis diebus: bibere autem oportet in vino mulso, diluto.

Parthenium. CAP. CXXXII.

PArthenium, aliqui amaracon vocant, folijs est coriandri, tenuibus: flore per ambitum albo, intus melino, odore subuirosо, sapore amaro. Siccatum, cum aceto mulso aut sale potum, non secus atque epithymum, & bilem & pituitam detrahit: suspiriosis prodest & melãcholicis. Herba sine flore à calculosis, & anhelatoribus magna vtilitate bibitur. Valet decoctum ad insidendum in duritia vuluarum, & inflammationibus. Illinitur sacro igni, & collectionibus, cum flore. Vulgò *matricaria.*

ANNOTATIO.

Nõ sunt sequẽdi, qui Cotulã fœtidã vulgò dictã pro hoc obtrudũt. Nã prẹter q̃ quòd folia illius nullã aut saltem paruã cum fœniculo habeant similitudinem, flos eius nõ totus luteus (quod in illo tamen requirit) sed per ambitũ albus ac intus tantũ luteus cõspicit: quod haud dubiè Dioscorides, si Cotula illa ve-

rum esset Buphthalmum, minime, vt nec in Parthenio, Narcisso & Anthemidos prima specie, silẽtio prætermisisset.

Buphthalmum. CAP. CXXXIII.

Buphthalmon (quidam cachlam vocant) tenues emittit cauliculos, mollesq́; : folia fœniculi: luteum florem, anthemide maiorem, oculi similitudine, vnde nomen traxit: circa oppida nascitur, & in campestribus. Flores *cum cerato triti, tumores duritiasq́; discutiũt.* Aiunt *epotam post exitum à balneis, regio morbo correptis, colorem tractu temporis reddere.*

Pæonia. CAP. CXXXIIII.

Paeonia siue glycyside, Græcis aliquibus penthoron dicit: sunt qui idæos dactylos radicem pæoniã vocãt. Caulis *altitudine sesquipedis adolescit, comitãtibus multis stolonibus.* Huius *duo genera: mas, folia iuglãdis habet: in fœmina verò smyrnij more diuidũtur. Summo caule siliquas emittit, veluti * græcas nuces: in quibus, quum dehiscunt, multa granula rubra, acinis punicorũ similia, inueniuntur, et in medio nigra, quinq; aut sex, purpurea.* Radix *maris [tenuis] digitali craßitudine, et palmi lõgitudine, gustu adstringẽs, alba: fœminæ radicibus ceu glãdes circiter septem aut octo inhærẽt, vt in hastula regia.* Fœminis *à partu non purgatis sicca radix datur: ciet menses nucis græcæ magnitudine pota: sic ventris doloribus cum vino*

* *Amygdalas intellige.*

aut

auxiliatur. Valet contra regium morbum, & renum. oc vesicæ dolores. Decocta in vino aluum sistit. Rubra grana rubenteis menses sistunt, decem vel duodecim pota in vino austero & nigro: stomachicis & erosionibus ea esse prodest: à pueris pota, initia calculorum eximunt. Grana nigra auxiliantur suppreßionibus nocturnis, vuluæ strangulationibus, & matricis doloribus, quindecim numero pota, in aqua mulsa, aut vino. Nascitur in altißimis montibus & præruptis.

Lithospermum. CAP. CXXXV.

Lithospermon à seminis duritia nomen accepit: folijs est oleæ longioribus, & latioribus, mollioribus: iacent humi, quæ ab radice exiliunt: ramulis rectis, tenuibus, firmis, craßitudine acuti iunci, lignosis, in quorum cacumine bifidi exortus, cauliculorum speciem exhibent: folijs longis, inter quæ paruum semen, rotundum, erui magnitudine, duritia lapidea. Nascitur in asperis & æditis locis. Vim hanc habet, vt semine cum vino albo poto calculos frangat, pellatq; vrinam. Vulgò milium solis.

Phalaris. CAP. CXXXVI.

PHalaris cauliculos emittit Zeæ culmis similes, à minutis ac nullius vsus radicibus, multos, duûm palmorũ, geniculis cinctos, graciliores tamẽ ac dulces: semen candidum, oblongũ, milij magnitudine. Tunditur, & in aqua aut vino succus ad vesicæ cruciatus vtilißimè bibitur. Semen cochlearis

mensura potum, ad eadem efficax est.

Rubia. CAP. CXXXVII.

Hodie Rubia tinctorum.

* ἢ ἐρευθόδανον. ἔνιοι δὲ τεύθριον καλοῦσι.

* ὡς ἐν θαβάνῃ τῆς γαλλίας.

*ERythrodanum * radix rubra est, qua tingũtur lanæ. Vna sponte prouenit, altera seritur, *vt in* Thebana Galliæ, *et* Rauenna Italiæ: *in* Caria *inter oleas, vt in aruis, solo creditur.* Hanc *non sine quæstu serunt: nanq; maximum ex ea sentiunt prouentum. Asperi caules & quadranguli, longi, aparinæ non dissimiles, robustiores, & multo prorsus maiores: folijs per interualla certa circũ articulos, stellatim decussatis. Semen eius rotundũ, inter initia viride, mox rubrum, postea cum ematuruit, nigrũ: radix tenuis, longa, rubra. Vrinã ciet: qua de causa regio morbo opitulatur, pota cũ aqua mulsa: item ischiadicis, & resolutis. Crassam copiosamq; vrinam pellit, nonnunquam & sanguinem: bibentes tamen quotidie lauari oportet, & excrementorum quæ redduntur differentiã spectare. Aduersus serpentium morsus, ramulos cum folijs vino bibere prodest. Semen ex aceto potum, lienem absumit. Imposita radix trahit partus, menses, secundasq;. Albæ vitiligini, illita ex aceto medetur.*

Lonchitis. CAP. CXXXVIII.

LOnchitis folia habet porri, latiora, rubentia, plurima, ad radicem circunfracta, veluti in terram procumbentia, pauca in caule, in quo flores, ceu galericuli, hiantibus comicis personis similes, nigri, & è rictu albam exerentes velut linguam.

guam, quæ ad labrũ inferius spectet: semen inuolucris clausum lanceæ simile, triangulũ: vnde sibi cognomentũ arrogauit: radix dauci. Nascitur in sitientibus, & asperis. Radix ex vino pota vrinam ciet. Altera est lonchitis, quam aliqui asperã lonchitin dicunt: folia scolopendrij emittit, sed asperiora maioraq́;, ac multo magis diuisa. Vulneribus mirũ in modum prodest, in eisq́; inflammationes excitari non patitur. Pota ex aceto lienem absumit.

Althæa. CAP. CXXXIX.

Althæa, quam alij thiscum vocant, in syluestrium maluarum genere est, cui folia vt cyclamino, rotunda, lanugine canescunt: flore rosaceo: bicubitali caule: radice lenta, intus alba. * Althæa appellatur, quod inter primas sit vtilis, & pluribus polleat remedijs. Decocta enim in vino aut aqua mulsa, & per se cùm imponitur tusa, efficax est contra vulnera: item ad strumas, parotidas, abscessus, mammarum inflammationes, fracta sedis, inflationes, neruorum rigores: siquidem discutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perducit. Cocta, vt dictum est, adiecto suillo adipe, aut anserino, terebinthináve, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflammationes, præclusionésque, in pessis subdita. Decoctum eodem fungitur munere: onera vuluæ, reliquiasq́; à partu extrahit. decoctæ * succus ex vino potus, succurrit vrinæ difficultati, calculosorum cruditati-

Vulgò Bismalua, & maluauiscus.

* Ab ἀλθαίνω. quod mederi significat.

* ῥίζης.

bus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis: dentiũ mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride semen siccumq; tritum, vitiligines in sale * perunctas emendat: eodem cum oleo & aceto perunĉti, à venenatis non feriuntur. Valet cõtra dysenteriam, & sanguinis reiectiones, aluiq; profluuium. In posca aut vino decoctum bibitur, contra omnes vesparum, apum, similiumq; aculeatos ictus. Folio cum olei momento, morsibus, & igni ambustis illinuntur. Constat aquam, trita radice addita, sub diuo addensari.

* σὺν ὄξει.

Alcea. CAP. CXL.

Herba Simeonis vulgò.

ALcea syluestrium maluarum generi aßignatur: folia habet diuisa, verbenacæ proxima: caules treis aut quatuor, cortice cannabino vestitos: florẽ rosæ, paruũ: radices albas, latas, quinq; aut sex, cum plurimum cubitales: quæ cũ vino aut aqua potæ, dysentericis ruptisq; medentur.

Cannabis. CAP. CXLI.

CAnnabis satiua planta magni in vita vsus ad robustißimos funes factitandos: folijs fraxini, graui odore: caulibus proceris, inanibus: semine rotundo, quod largiore cibo genituram extinguit. Succus ex ea recente, conuenienter aurium doloribus instillatur. * Syluestris cannabis virgas fert althææ similes, minores, nigriores, & asperiores, cubiti altitudinem æquantes: folio satiuæ, nigriore & asperiore: flore lychnidis, subrubro:

* Fortè eupatorium vulgatũ.

ro: semine & radice althææ. Decocta radix, illi-u inflammationes mulcet, tumores discutit, tofos articulorum dissipat. Huius cortex torquendis funibus accommodatus.

Anagyris. CAP. CXLII.

ANagyris * frutex est arboris instar, perquàm grauis odore: foliis *agni, virgisq́; flore braßicæ: semẽ in siliquis nõ breuibus gignit, subrotundũ, firmum, versicolori facie, simile renibus, quod durescit vua maturescẽte. Tenera folia trita tumores illitu reprimũt si partus hæreat, et secũdæ mensesq́; morentur, drachmæ pondere bibuntur in paßo: sic & suspiriosis dantur, & cõtra capitis dolores in vino. Difficulter parientibus adalligantur, ita vt à partu statim auferantur. Radicis cortex concoquendis discutiendisq́; adhibetur. Semen commanducatum vomitiones vehementer ciet.

οἱ δὲ ἀνάγυρον. οἱ δὲ ἄκοπον καλοῦσι.
*vitiicis.

Cepæa. CAP. CXLIII.

CEpæa portulacæ similis est, sed nigriora habet folia, & radicem tenuem. Folia in vino pota, vrinæ stillicidio, & vesicæ scabie laborantibus, opitulantur: maximè id præstat, si cum decocto radicum asparagi eius, quem myacanthon, hoc est, corrudam vocant, bibatur.

Vulgò plãtago aquatica.

Alisma. CAP. CXLIIII.

ALisma, * alij damasonion appellant: folia ei plantaginis, nisi angustiora essent, * laciniosa, conuexaq́; in terram: caule simplici, tenui,

* Vox ex Plinio adiecta.

cubito altiore: capitibus thyrsi: flore tenui, candido, pallescẽte: radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus: aquosos amat tractus. Radix, *si drachma vna aut altera bibatur, his conuenit, qui leporem marinum deuorarunt, aut à rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hauserunt: torminibus atque dysenteriæ, per se, aut cum pari modo seminis dauci, potui datur.* Conuulsis, *& cõtra vitia vuluæ prodest.* Herba *sistit aluum, menstrua pellit, tumores illita mitigat.*

Onobrychis. CAP. CXLV.

O*Nobrychis, folia habet lentis, longiora paulò: caulem dodrantalem: florem puniceum: radicem paruam: nascitur in vliginosis & incultis.* Herba *suapte vi, si trita illinatur, tubercula dissipat: cum vino pota, stranguriás sanat: illita ex oleo, sudores mouet.*

Hypericum. CAP. CXLVI.

Nostra Perforata.

H*Ypericum alij androsæmon, alij corion, alij chamæpityn appellant, quoniã semen odore resinã imitatur: surculaceo frutice, dodrãtali, subrubro, folio rutæ: flore luteo, qui digitis tritus sanguineum succum remittit, qua ex causa androsæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in rotundo oblonga, hordei magnitudine: semine intus nigro, resinosi odoris: gignitur locis cultis & asperis.* Vrinam *ciet, menstrua pellit appositũ: tertianis, quartanisq; cum vino potum liberat.* Semen

[q]uadraginta diebus haustum, ischiadicis mede[tu]r. Folia cum semine illita, ambusta sanant.

Ascyron. CAP. CXLVII.

Ascyrum, siue ascyroides, hyperici genus est, magnitudine distans, fruticosius, maiores ha[b]ens ramos, surculosiores, rubentesq́; folia tenuia: [fl]ores luteos, & fructum resinosum, hyperico nō [d]issimilem: cuius attritu digiti ferè cruentantur, [q]ua de causa androsæmum vocauere. Vsus seminis [a]d ischiadicos, potum in hydromelitis sextario nā [b]iliosa recrementa amplißimè detrahit: sed aßiduè [ca]lare oportet, donec sanitati restituantur. Illinitur & ambustis efficaciter.

plin. Lib. 27 cap. 5.

ANNOTATIO.

*Vinoso succo.] Marcellus sanguineo vertit, qui non vt Ruellius οἰνώδη, sed potius αἱματώδη, vti capite de hyperico, legisse videtur: quæ fortè lectio magis genuina. Nā & Plinius lib. 27. cap. 4. Androsæmi comam tritam sanguineo succo manare, tradidit.

Androsæmum. CAP. CXLVIII.

Androsæmon ab hyperico, ascyroq́; differt, quòd fruticet ramulis surculosis, ac tenuibus: rubentibus virgis: & folijs rutæ, triplo aut quadruplo maioribus, quæ trita *vinoso succo manant: complureis alas habet in cacumine, vtrinque expansas, pinnatasq́; : circa quas, flores pu-

silli,

filli, lutei: & in calyculis semẽ papaueris nigri, insigne lineis. Huius *comæ tritæ resinosum odorẽ reddunt.* Semen *tritũ drachmis duabus potum, biliosa alui excremẽta pellit: ischiadicis maximè medetur: sed à purgatiõe aquã exorbere oportet.* Herba *ambustis illita medetur, vulneribus sanguinẽ cohibet.*

Coris. CAP. CXLIX.

Coris, *quod aliqui hypericon vocant, frutex est folio ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, non altior dodrante, suauis, odoratus, acris.* Potum *semen menses trahit, & vrinas: contra phalangiorum morsus, ischiadicos, & opisthotonicos ex vino potum auxilio est: horroribus ex pipere, sed opisthotonicis ex oleo, aptissimè illinitur.* Radix *vino decocta potaq́;, defectis opem ferre creditur: sed laborantem inter potandum quamoptimè cooperiri licet: si quidem corpus totum desudabit, ex qua re pristinam agilitatem recuperabit.*

Vulgò Iua *arthritica* ὑπόκυρτος *.i. sub curua.* * πυκνὰ, *id est, frequentibus.*

Aiuga, siue chamæpitys. CAP. CL.

A*iuga herba in terra repens: & incuruæ similis: folijs semperuiui minoris, multo tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos * densis, odore pinus: flore tenui, luteo, vel candido: radice cichorij.* Folia *septem diebus in vino pota, regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite, ischiadicos sanant: dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iocineris, & renum vitijs: torminosis prosunt.* Ea *apud* Hera-

cle

am Ponticam, perinde atque antidoto cōtra acotum vtuntur, libentes decoctum. Ad antedicta nitur. cum polenta iure decocti subacta: trita in rinam & cū fico in pilulis sumpta, aluum emol: excepta melle, cū æris squama & resina deij t: apposita ex melle, vuluæ vitia extrahit: mamarum duritias discutit: vulnera glutinat: vlce quæ serpunt, cum melle illita, cohibet. Alterum genus aiugæ, cubitalibus ramis, in anchoræ spe em incuruatis, prætenuibus, coma supradictæ: ore candido: semine nigro: hæc etiam pinum redo t. Tertia mas nominatur, paruula, folijs exilibus, albis, pilosis: caule aspero, candido: luteis flosculis, semine iuxta alas. Resipit & hæc pinum. Hæ duæ vim superioris obtinent, sed non vsqueadeò efficacem.

TERTII LIBRI FINIS.

DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE *Medicinali materia,* *Liber IIII.*

Ioanne RVELLIO Sueßionensi interprete.

Ribus antè libris, amantißime Aree, tradidimus odoramenta, oleã arbores, vnguenta, animalia, frumenta, olera, radices, succos, herbas, seminaq;. In hoc autem quarto differemus de radicibus, & eis quæ restant herbis.

Betonica. CAP. I.

CEstron psychotrophon vocitatur, quoniam frigidis locis inueniatur. Latini betonicam appellant. Herba est, *caulem ferens tenuem, cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum: folia quercus, mollia, longa, in ambitu diuisa, odorata, prope radicem maiora: in summis caulibus, semen veluti satureiæ spicatum inest.* Decerpta *huius folia siccantur, plurimos ad vsus.* Radi*cibus nititur, vt veratri, tenuibus.* Quæ *ex hydromelite in potu, pituitosam vomitionem euocant.* Folia *dari debent ruptis, conuulsis, mulieribus*

s vuluæ malo opportunis, & ad laxandos vteri
angulatus, denarij pondere cũ hydromelite: tres
vini sextario drachmæ, contra serpentium mor-
s ebibuntur. Herba magna vtilitate illatis à ser-
nte vulneribus illinitur: aduersus etiam venena
achma ex vino pota conuenit: præsumpta ea, si
nenum hauriatur, nihil nocebit: vrinã ciet: aluũ
bducit: medetur comitialibus & insanis, pota
aqua: & iocineris lienisq; vitijs, drachmæ põ-
re in aceto mulso, concoctionem adiuuat, si quis
m fabæ magnitudine secundum cœnam cũ melle
cto deuorarit: modo consimili acida ructantibus
opinatur. Stomachicis eam manducare & suc-
m deuorare proderit, si postea dilutum vinum
rbeatur. Datur sanguinem excreantibus, tribus
olis, cum diluti vini egelidi cyatho: ischiadicis,
num & vesicæ doloribus, ex aqua: aquæ intercu
m binis drachmis ex hydromelite, si febricitant:
aliter, ex mulso: regio morbo laborãtes recreat,
enses pellit, drachmæ pondere cum vino pota:
uum purgant drachmæ quatuor potæ, in hydro-
elitis decem cyathis. facit cum melle ad tabem
purulentam excreationem. Folia sicca tritaq;
ctili vase reconduntur.

Britanica. CAP. II.

BRitanica aut vetonica, folia habet sylue-
stris lapathi, sed nigriora, & pilosiora, gu-
u adstringentia: radicem tenuem & breuem:

cau

caulem paruum emittit. Folijs exprimitur succus, qui igni aut sole cogitur. Vim habet adstringentē, priuatim depascentibus oris & tonsillarum vlceribus accōmodatam. Valet etiam ad reliqua, quibus adstrictione est opus.

Lysimachia. CAP. III.

Vis eius tanta est, ut iumentibus discordantibus iugo imposita asperitatem cohibeat

L*ysimachia, quā aliqui lytron appellāt, caules emittit cubitales altiorésve, fruticosos, tenues, prodeūtibus geniculatim folijs, tenuibus, salicis figura, gustu adstringentibus: flore rufo, aut aureo: gignitur in aquosis & palustribus. Foliorū succus adstringente sua vi sanguinis reiectionem supprimit, dysentericis potui datur, aut infunditur: mensium abundantiā sistit, in pesso: sanguinis profluuio subuenit, si nares ea herba obturentur: vulnerū cruorē cohibet: acerrimū nidorē suffita reddit: qua de causa serpentes fugat, & muscas interficit.*

Sanguinaria, ceu polygonum.

CAP. IIII.

Nūc Centinodia.

P*Olygonum mas ramos habet teneros & exiles, copiosos, geniculis cinctos, qui per terram, vt gramen, repunt: folia rutæ, sed molliora longioraq;, semine sub omnibus folijs turgescente: vnde marem appellari volunt: flos ei candidus: aut puniceus. Vis epoti succi est, spissare, ac refrigerare: prodest cruentæ excreationi, choleræ, alui fluxionibus, & vrinæ stillicidio: nam vrinam apertè ciet. Cum vino potus, contra serpentium morsus*

sus auxiliatur, daturq; in febribus per horam ante significationes: fœminarum profluuia impositu sistit: idem succus purulentis auribus * instillatur. Facit eximiè ad genitalium vlcera, cum vino, adiecto melle, decoctus. Stomachi feruori, sanguinis reiectionibus, vlceribus quæ serpunt, ignibus sacris, collectionibus, tumoribus, & recentibus vulneribus folia illinuntur. Sanguinaria fœmina fruticat vno caule, arundini tenero, simili, densis geniculis, & in se tubarum modo farctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis piceæ similes. Radicis nullus vsus: nascitur in riguis. Huic quoq; spissandi reffrigerandiq; natura, ad eadem valens, sed inefficacior.

* καὶ πρὸς ὠταλγίας.

Polygonatum. CAP. V.

POlygonatum nascitur in montibus, frutice cubito altiore: folijs lauri, latioribus, & læuioribus, sapore mali cotonei, aut punici, cũ quadam adstrictione: flores per singulos foliorum exortus pronit, candidos, folijs numerosiores, incœpta à radice supputatione: radicem habet albam, mollem, longam, crebro geniculatam, densam, graueolentem, digitum craßitudine æquantem: quæ vulneribus efficaciter illinitur. Quinetiã maculas in facie delet.

Vulgò sigillum Salomonis.

Clematis. CAP. VI.

CLematis humi serpit. læto, pinguiq; solo prouenit, viticulas spargens craßitudine iunci peruincam exiguas: folio lauri figura & colore, multo mino-

Est quã Latini Vincã peruincam vocant.

ra. Ea cum caulibus in vino pota, alui profluuia & dysenterias sedant: subdita in pesso cum lacte & rosaceo, aut cyprino, cruciatibus vuluæ medentur. Dolores dentium commanducata finit: imposita serpentium morsibus, iuuamentum præstat. Fertur etiam contra aspidum ictus ex aceto pota opitulari. Gignitur in terrenis. Est & altera clematis, quæ viticulosum emittit ramulum, rubescentem, lentum: folium gustu admodum acre, ac exulcerans: repit per arbores, vt smilax. Semen tritum, pituitam bilemq; detrahit, in aqua aut hydromelite potum. Folia eius illita lepras purgant. Cum lepidio conditur ad cibos.

Flãmula Vulgò.

Polemonia. CAP. VII.

POlemoniam alij philæteriam, Cappadoces chiliodynamin appellant, ramis exilibus, vtrinq; pinnatis: folijs paulò quàm rutæ maioribus, ac longioribus, calaminthæ aut * sanguinariæ proximis, quibus in summis velut corymbi dependent, nigro semine: radice cubitali, albicante, * radiculæ simili: nascitur in montosis & asperis. Bibitur in vino radix contra serpentes & dysenteriam, & ex aqua aduersus vrinæ difficultatem, & coxendicum cruciatus. Datur ex aceto drachmæ pondere lienosis. Eadem scorpionis plagæ alligatur. Tradunt, eum, qui radicem gustauerit, à scorpione non feriri: eumq;, si ictus sit, nihil molesti passurum. Dentium dolorem mansa mitigat.

* Polygoni

* Struthio

AN

ANNOTATIO.

*Flores lutei.] Ne moueâre sicubi fortè, vt nos plerisq; locis, candidis floribus cõspexeris: solet enim pro loci varietate in vna eademq; herba flores non rarô commutari: id quod Dioscorides etiam in Atractylide, ac multis aliis plantis fatetur.

Symphytum, siue alus.

CAP. VIII.

*SYmphyton petræon, id est, alus, nascitur in petris, ramis tenuibus, paruis, origano similibus: capitulis thymi: *surculosum totum, odoratum, gustu dulce, saliuam ciens: longa radice, subrufa, digitali crassitudine. Decoctum in aqua mulsa & potum pulmonis vitia purgat: sanguinem reiicientibus, & renum malis, ex aqua datur: ad dysenteriam, rubraq; fœminarum profluuia, in vino decoctum: ad conuulsa verò & rupta, ex aceto mulso bibitur. Quin & commanducatũ sitim sedat, faucibus asperis subuenit, vulnera recentia enterocelasq; conglutinat, & illitu cohibet. Carnes autẽ cũ symphyto decoctæ coalescunt. Est & alterũ symphyton, quod aliqui pecton vocãt: id caulem emittit bicubitalẽ, aut maiorem, crassum, leuem, angulosum, vt sonchi inanem, circa quẽ breui interuacante spatio, folia exeunt angusta, buglosso proxima, oblonga, hirsuta: caule secundum angulos quosdam striato: foliis tenuibus ex alarum sinu prodeunti-*

*Ita Plin. Græcus ξυλώδης, id est, lignosum.

Nunc Consolida maior.

bus, in quibus * flores lutei, & circa caulem velut verbasci semina emicant. Tam caulis quàm folia, aspera lanugine horrent, tactuq; pruritum concitant: radices demittuntur furis nigræ, intus candidæ, viscosæ: quarũ est vsus. Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiũt: recentia vulnera illitæ conglutinãt: carnes quoq;, si concoquantur, cogunt additæ: inflammationibus, præsertim sedis, cum senecionis folijs, vtiliter illinuntur.

Holostium. CAP. IX.

HOlostion herba est pusilla, tribus quatuórve digitis supereminens extra terram, folijs viticulisq; coronopo aut gramini proximis, gustu adstringẽtibus: radice alba, prætenui vsq; in capillamenti speciẽ, longitudine quatuor digitorũ: nascitur in collibus terrenis. Vsus eius ad rupta, in vino potæ: nã & carnes cogũtur, decoctionibus addita.

Stœbe. CAP. X.

STœbe vulgaris est notitiæ: cuius semen & folia stringunt: quapropter decoctum dysentericis infunditur: auribus quoque purulentis instillatur. Illita folia oculis ab ictu cruentis prosunt, & erumpentis sanguinis impetus cohibent.

Clymenum. CAP. XI.

CLymenum caulem fert fabæ, quadratum: folia plantaginis, folliculis supra caulem in sese inflexis, vt in iride, & polyporũ cirrhis. Probatissimum est è montibus. E frutice toto cum radice

dice succus exprimitur, qui ad sanguinis reiectiones, in potu efficax est: cœliacos, rubraq; fœminarum profluuia, refrigerando infrænat: sanguinem naribus erumpentem supprimit. Trita folia, aut siliquæ recentibus vulneribus impositæ, ea ad cicatricem perducunt.

Periclymenum. CAP. XII.

PEriclymenon, simplex fruticat, ex interuallis parua folia habens, ipsum amplectentia, subcandida, hederacea: inter folia surculi exeunt, in quibus baccæ, hedere similes: flos fabæ candidus, aliquantum rotundus, & quasi in folium procumbens: semen durum, & quod difficile euellatur: radice rotunda, crassa. Nascitur in aruis ac sepibus, conuoluens se adminiculis, propter aßidentibus. Semẽ eius postquam ematuruit collectum, & in vmbra siccatum, si drachmæ pondere detur in vino, quadragenis diebus, lienem absumit, laßitudinem discutit: sed vrinam ciet, statim à sexto die cruentam. Orthopnœæ, & singultui prodest: partũ accelerat. Folia sunt eisdem viribus prædita, quæ tricenis septenis diebus epota, sterilitatem facere produntur: perunctis ex oleo, febrium algores abigunt. Vulgò Caprifoliũ, et Matrisylua.

Tribulus. CAP. XIII.

TRibuli genus vnum terrestre, folijs ad effigiem portulacæ, tenuioribus, viticulis in terra stratis: spinis secundum folia rigidis, præduris: iuxta amnes & rudera nascitur. Est & alterum

genus, aquis familiare, quod in fluminibus natum comam exerit, aculeos condens: folijs latis, & pediculo longo: caule parte summa, quàm ima crassiori. adsunt ei & capillamẽta quædam spicacea: semen durum, ab altero nõ abhorrens. Vterq; refrigerantis & inspissantis est naturæ: ideò inflammationes omneis cataplasmate adiuuat. Vlcera in ore erumpentia, putredines, gingiuas, tonsillasq́; persanat. Succus ex his colligitur, ad oculorum medicinas. Semen dum recens bibitur, calculosis iuuamentum affert. Drachma terrestris tribuli pota, illitáve, ictos à vipera recreat: contra venena cum vino aptissimè bibitur. Decoctum eius sparsum pulices necat. Thraces qui ad Strymona amnem habitant, virenti tribulo equos saginant, & è dulci semine & esculento panem, quo vescuntur, faciunt.

Limonium. CAP. XIIII.

LImonion, folia habet betæ, tenuiora & longiora, decem, sæpe plura: caulem tenuem, rectum, lilio æqualem, seminibus rubris scatentem, quæ gustata adstringunt. Semen tritum, & ex vino acetabuli mensura potum, dysentericis cœliacisq́; prodest: rubra fœminarum profluuia sistit. Nascitur in pratis & palustribus.

Lagopus. CAP. XV.

LAgopus herba sistit aluum in vino pota: aut in febri, ex aqua. Eadem inguini alligatur, in inflammatione. Nascitur in segetibus.

Med

Medium. CAP. XVI.

MEdion in saxis & opacis nascitur: folia habet * iridis: caulem tricubitalem, & in eo florem grandem, purpureum, rotũdum: semine cnici, minuto: radicem dodrantalem, crassitudine baculi, gustu acerbo. Quæ trita in farinã & ex melle decocta, rubros menses fœminarum sistit, eclegmate per aliquot dies sumpto. Semen in vino potũ, menstrua pellit.

*Alij seridis.

Epimedium. CAP. XVII.

EPimedium, caulis est non magnus, hederæ folijs, denis atq; duodenis, neq; florem, neq; fructum ferens: radice tenui, nigra, graui odore, gustu fatuo: nascitur in humidis. Folia cũ oleo trita, imposito cataplasmate, mammas increscere non sinũt. Radix conceptum adimit. Folia trita quinis drachmis, post menstruas purgationes, quinq; diebus in vino pota, præstant mulieribus ne concipiant.

Gladiolus. CAP. XVIII.

XYphion, alij phasganon, alij machæronion, Romani gladiolum, vocant: nomen inde accepit, quod folium gladij præbeat speciem. Iridi simile erat, nisi minus & angustius videretur, & gladij modo mucronatum, neruosumq;. In caulem exit cubitalem, in quo purpurei flores, in ordinem digesti, inter se distant: rotundo semine: radicibus geminis, vna pusillorum bulborum modo, super alteram insidente, quarum inferior gracilis est, su-

perna vberior: nascitur in aruis. Superior cũ thure illita, admisto vino, spicula & aculeos è corpore extrahit: panos cum lolij farina & hydromelite discutit: qua de re huiusmodi emplastris inseri solet. Menses imposita trahit. Superiori radice ex vino pota, venerẽ stimulari, & inferiore sumpta sterilescere tradunt. Superiorem quoq; vtiliter infantium enterocelis, cum aqua potui dare præcipiunt.

Sparganium. CAP. XIX.

SParganion, aliqui xiphidion vocant: folia habet gladioli, sed arctiora, & in terram magis procumbentia: in summo caule veluti pilulæ prominent, in quibus semen. Contra serpentis venena, radix cum vino datur.

Xyris. CAP. XX.

XYris, folia habet iridis, latiora, & in cacumine mucronata: quorũ medio caulis erumpit, satis crassus, cubitalis, ex quo siliquæ triãgulares dependent: in quibus purpureus flos, in medio puniceus: semẽ in folliculis, simile fabis, rotundũ, rubrũ, acre: radix lõga, geniculata, rufa. Cõtra capitis vulnera, fractaq; efficax est: aculeos & spicula omnia citra molestiã extrahit, adiecta floris æris tertia parte, et radicis cẽtaurij ac mellis quinta: tumoribus et collectionibus illita cũ aceto medetur Radix ex passo bibitur, ad cõuulsa, rupta, coxendicũ dolores, stranguriás et alui profluuia. Semẽ tribus obolis potũ, vrinã vehemẽtius impellit: & cũ aceto, liené absumit

An

Anchusa. CAP. XXI.

ANchusa, quæ alio nomine ealys, aut onocleá appellatur, foliáque habet lactucæ in acumen fastigiata, hirsuta, aspera, nigra, multa, ab radice quoquouersum humi sparsa, spinis horrida: radici craßitudo digitalis, quæ æstate prouenit, ac manus inficit sanguineo colore: læto sole nascitur. Radix adstringit: ad ambusta & vetera vlcera, ex oleo & cera efficax est: igni sacro cum poléta medetur: lepris & vitiliginibus illinitur ex aceto: partus extrahit, vuluæ indita. Eius decoctũ renũ vitijs, lieni, & bile suffusis datur: & si febris sit, ex aqua mulsa. Sistunt aluũ folia in vino pota. Radice pigmentarij vtuntur ad vnguentorũ spissamenta. Est & altera, quam aliqui alcibiadion, aut onochiles appellarũt. Hæc à priore distat, quòd minora habeat folia, sed simili modo aspera: ramulos exiles, in quibus flos purpureus in puniceũ vergens conspicitur: radices rubræ, prælongæ, qua meßibus sanguinem succum fundunt: in sabulosis nascitur. Vis ei folijsq; inest, quæ contra virus cùm reliquorum serpentiũ, tum maximè viperarũ, auxilietur, siue cibo, siue potu, siue alligatu: nam si quisquam mandẽs, in serpẽtis os inspuat, eum necabit. Est & alia huic haud dißimilis, semine puniceo, minore. Cuius semen manducatum, si in serpentis fauces inspuatur, eam interficiet. Radix acetabuli mensura cum hyssopo & nasturtio pota, latas ventris tineas excutit.

à Plinio no[illegible] lib. [illegible] cap. v.

Lycopsis. CAP. XXII.

LYcopsis, quæ & anchusa à nonnullis vocatur, foliis lactucæ, longioribus, asperioribus, latioribusq;, crassis, ad radicis caput recidentibus: caule longo, recto, scabro, hirsutis adnatis, multis, cubitalibus: flore in iis paruo purpurascẽte: radice rubra, & adstringente: nascitur in campestribus. Cum oleo radix illita, vulneribus medetur: & cum farina hordeacea, ignibus sacris: sudores peruncta mouet, adiecto oleo.

Echium. CAP. XXIII.

Vulgò lingua hircina.

EChion, folia habet prælonga, aspera, aliquantum tenuia, anchusæ proxima, minora tamen, subrubra, & pinguia, spinulis tenuibus horridula: cauliculos exiles, numerosos: minutaq; vtroque latere folia, expansa, pinnataq;, nigra, in summo caule breuiora: flores secũdum folia purpureos, in quibus semina capiti viperarum similia insunt: radix nigricat, digito tenuior. Quæ non percussis modò à serpentibus ex vino prodest, sed eos qui antea biberint, feriri non patitur. Folia & semen idem præstant munus. Lumborum dolores sedat, in vino aut sorbitione sumpta, & lac extrahit.

Ocimastrum. CAP. XXIIII.

OCimoides, Latini ocimastrum vocant, folia fert ocimi, & ramos dodrantales, hirsutos: siliquas hyoscyamo similes, semine, vt * gith, nigro prægnantes. Vim habet semen in vino potum,

* Melãthij

qua

...na viperarum cæterarumq; serpentium morsibus medeatur. Datur ischiadicis cum melle, vino, myrrha, et pipere. Radice nititur tenui & superuacua.

Erinus. CAP. XXV.

ERinus nascitur apud fontes & fluuios, folijs ocymi, sed minoribus, parte superna diuisis, dodrantalibus surculis quinis senisve, flore candido: semine nigro paruo & acerbo: folia & caules *lacteo succo turgent. Semen drachmis duabus, in quatuor mellis cyathis, oblitum oculorum fluxiones cohibet. Succus cum sulphure & nitro instillatus, aurium dolores sedat.

* Sic Plin. In græco simpliciter, Succo.

Gramen. CAP. XXVI.

GRamen geniculatis serpit ramulis, à quibus radices spargit dulces, articulis præcinctas: folia acuminata, dura, et, vt arũdinis paruæ, lata, ... exilitatẽ fastigiantur, eaq; iumẽta & boues pascunt. Trita radix illita vulnera cõglutinat. Decoctum eius in potu, torminibus medetur, & vrinæ difficultatibus: calculosa etiã vesicæ excremẽta comminuit. Est & arundinaceũ gramen, priore multo maius, quo iumenta necare traditur, præsertim in Babylone id quod iuxta vias nascitur. Quod in Parnaso mõte gignitur, densius fruticat: folijs hederaceis: flore odorato, cãdido: semine paruo, nõ inutili: radicibus quinis aut senis, digitali crassitudine, candidis, mollibus, robustis, ac dulcibus. Succus si ... vino cum melle pari, & myrrhæ dimidio decoquat

quatur, adijcianturq́; piperis & thuris tertiæ portiones, probatißimũ erit oculorũ medicamentum: id in ærea pyxide recõditur. Decoctũ radicis idem, quod herba, præstat. Semen vehementius vrinam impellit, aluum vomitionesq́; sistit. Natum in Cilicia gramen, quod incolæ cinnam appellant, boues inflammat, si eo virenti sæpe pascantur.

Sideritis. CAP. XXVII.

Nunc herba Iudaica, & Tetrahil.

SIderitim aliqui heracleam vocant: folia habet marrubij, sed longiora, satis ad frondem quercus aut saluiæ accedentia, minora tamen, & aspera: caules edit quadratos, dodrantem altos, ac quandoq; etiam maiores, non iniucundi gustus, aliquantumq; substringentis: in quibus per interstitia orbiculatæ vertebræ, vt in marrubio, spectantur, & semen in eis nigrum: nascitur in petrosis. Illita folia, suapte vi, vulnera sine inflammationis periculo iungunt. Altera sideritis binûm cubitorum ramulis, exilibus: folio filicis, numeroso, vtrinq; per oras diuiso: pediculo longo, prodeuntibus è summo alarum sinu surculis, longis, tenuibus: capitulo in cacumine orbiculato, asperoq́, in quo semen continetur, quàm betæ rotundius aliquanto, ac durius. Huius vis, foliorumq́; ad vulnera, præcipua est. Sideritin aliam esse tradunt, quam Crateuas heracleam vocat, in macerijs, & vineis nascentem, folijs ab vna radice multis, coriandro similibus, circa coliculos dodrantales, teneros, læues, subcandidos atque

subr

subrubicundos: flore puniceo, paruo, gustanti amaro, & lento. Huius ea vis est, vt quamuis recenti vulneri imposita, sanguinem supprimat.

Achillea. CAP. XXVIII.

ACHillea, quibusdã Achillea sideritis, dodrantales aut maiores gerit scapos, fusorũ effigie, minutulis folijs circundatos, ex obliquo crebras habentibus incisuras sectionibus, coriandro similibus, subfuluo colore lentis, odore multo, non insuaui, verùm medicato: vmbella in cacumine rotunda, floribus candidis [purpureis] & aurum æmulantibus: prouenit læto solo. Trita coma sanguinolenta glutinat, & ab inflammationum periculo tuetur: erumpentem sanguinẽ inhibet, & cruenta vuluæ profluuia, in vellere. Decocto quoq; insident fœminæ fluxione vuluæ laborantes. Ad dysenteriam bibitur.

Rubus. CAP. XXIX.

RVbus, notitiæ vulgaris. Vim habet siccandi, & adstringendi: capillum tingit. Ramorum decoctum, potu aluum sistit, & fœminarũ profluua: presteris morsui accommodatißimum. Gingiuas firmant, & oris vitijs folia cõmanducata medentur, cohibentq; illita, vlcera quæ serpũt. Vlceribus in capite manantibus, oculisq; procidẽtibus remedio sunt, & condylomatis, & hæmorrhoidibus folia illinuntur. Cardiacis, & stomachi doloribus, trita conuenienter imponuntur. Caules cum folijs tunduntur, exprimiturq; succus, mox sole cogitur,

singul

singulari remedio, contra omnia quæ modo dicta sunt. Mori in rubo nascentis, quam optimè maturi succus, ad oris medicamenta conuenit: sistitur aluus præmaturi cibo, necnon flore in vino poto.

Rubus Idæus. CAP. XXX.

IDæus rubus appellatus est, quoniam copiosus in Ida prouenit. Est autem longè tenerior priore, ac minoribus spinis horrens: quanquam & sine spinis inueniatur. Insuper eadem præstat, quæ supradictus. Cæterum flos cum melle oculorum collectionibus commodissimè illinitur, & ignem sacrum extinguit: stomachicisq; ex aqua bibendus datur.

Helxine. CAP. XXXI.

HElxine cognomento cissampelos, folijs est hederæ, minoribus: ramulis exilibus, quibus cōplectitur quodcunq; contigerit adminiculum. Nascitur in sepibus, vinetis, & segetibus. Foliorū succus potu deijcit aluum

Elatine. CAP. XXXII.

ELatine folia habet helxinæ, minora, rotundiora, pilosa: tenuibus & dodrantalibus ramulis, quinis sentisve, à radice foliosis, gustu adstringentibus. Nascitur in segetibus & cultis. Oculorum fluxionibus, & inflammationibus auxiliatur, folijs cum polenta tritis, & impositis. Eadem cocta sorbitionibus vsu dysenteriam sistit.

Eupatorium. CAP. XXXIII.

Eup

EVpatorium, fruticosa herba est, vnicum efferens caulem, lignosum, nigricantem, rectum, nuem, hirsutum, cubitalem, interdum amplioem: folijs per interualla quinquefolij, aut cannas potius similibus, quinquepartito aut amplius iuisis, nigricantibus, & ipsis per ambitum serra-s: semen medio caule erumpit, pilosum, deorsum pectans, quod siccatum vestibus inhæret. Contria huius folia, & cum suillo adipe imposita, vlceri us quæ ægrè cicatricem trahunt, medentur. Hera & semen in vino potum, dysenteria, iocineris itijs, & serpentium ictibus, liberat. Nec qui aber antes *argemonem hanc appellarint, cum tamen ngè alia sit, vti exposuimus.

Est Officinarũ Agrimonia: earũ aũt Eupatorium fortè Cannabis syluestris, de qua præcedẽti libro.

*Græcus Artemisiã habet: sed esse, vt nũc vides, argemonẽ legẽdum, ex anemome (de qua libro ij.) nõ obscurè cognoscas.

Quinquefolium. CAP. XXXIIII.

QVinquefolium ramulos fert festucarũ similitudine, tenues, dodrãtales, in quibus semẽ: lia menthæ, quina singulis pediculis, rarò plura, ambitu serrata: florẽ ex candido pallescentẽ, auri mulũ. Nascitur in riguis, & aquarijs ductibus. ubrubram habet radicem, oblongam, veratro niro crassiorẽ. Plurimis pollet remedijs. Ius radicis coctæ ad tertias, si in ore contineatur, dentiũ dores sedat: putrida oris vlcera, collutione sistit: arriæ scabritias, gargarizatu læuigat: contra alui rofluuia, & dysenterias auxiliatur: item articurum coxendicumq; cruciatibus potum. Cocta in

ace-

aceto, & illita, serpentia vlcera cohibet: strumas, tumores, duritias, abscessus & collectiones, discutit: ignes sacros, reduuias, condylomata, psorasq; sanat. Teneræ radicis succus, contra iocineris, pulmonumq; vitia prodest: itẽ aduersum venena. Cum hydromelite autẽ, vel diluto vino, & piperis exiguo, bibuntur folia, contra febrium circuitus, in quartana quidem, quaternûm ramulorũ: in tertiana verò, ternûm: in quotidiana, vnius. Ea quoq; folia, tricenis pota diebus, comitialibus prosunt. Foliorũ succus, tribus cyathis aliquot dies potus, celerrimè regio morbo medetur. Illita cum melle & sale, tam vulneribus quàm fistulis remedio sunt: enterocelicis auxilium præstant. Quinquefolium sanguinis profluuia & potu & illitu sistit. Ad expiationes, castimonias, & incantamenta inciditur.

ANNOTATIO.

*Spicam lolio similem.] Non obscurè hinc elicitur Loliũ spica esse insignitũ, ac proinde explodendam eorum sententiam, qui Nigellam vulgò cognominatam, cuius in segetibus vbiq; tam vber prouentus, id esse statuunt. Ea siquidem non spicam, sed purpureũ florẽ emittit.

Phœnix. CAP. XXXV.

*PHœnix folia habet hordei, sed breuiora, & angustiora, *spicam lolio similem: calamos digitorum senûm, radici aduolutos: septenas octonásve*

násve

ve spicas. In aruis tectisq; recenter illitis nasci-
. Harum virium compos, vt in vino austero po-
alui profluuium, & emanantem vulua sangui
n sistat, vrinæ impetus infrænet. Sunt qui adal-
tam in puniceo vellere & suspensam, sangui-
n supprimere prodant.

Idæa radix. CAP. XXXVI.

Dææ radici folia sunt ea quæ rusco: circum ea veluti exigui capreoli sunt, in quibus flos. Ra-c spissandi naturam habet, his conueniens qui-s adstrictione opus est. Pota, citam aluum, men-q;, & omnem abundantiam sanguinis sistit.

Rhodia radix. CAP. XXXVII.

GIgnitur Rhodia radix in Macedonia, costo similis, leuior, inæqualibis: quæ cõtrita rosas dolet. Vtilißima capitis doloribus, si madefacta nti & tẽporibus cum rosacei momẽto imponat.

Equisetum. CAP. XXXVIII.

EQuisetum in riguis & scrobibus nascitur: caulicul prodeunt inanes, geniculati, in se rcti, rubescentes, leniter scabri, duri, & iuncea rca eos folia, crebra, exilia. In sublime attolli-r, vicinos arborum caudices scandens, obuolu-mq; dependet, comis multis, nigris, vt equorum uda: radix lignosa, dura. Vis herbæ spissare: are sanguinem naribus erumpentem succus se sistit: prodest dysentericis in vino potus: vri-m cit. Sanguinolenta vulnera glutinantur, tri-

Vulgò Cauda equina.

tis foliis, & illitis. Radix cum sua herba tußin orthopnœam, ruptaq; adiuuat. Foliis in aqua po tis, dissectiones vesicæ & intestinorũ, enterocelæ in vnum coalescere, cogiq; feruntur. Alterum equi setum caulis est rectus, æqualis, cubito maior, in anis: comis per interualla breuioribus, candidiori bus, & mollioribus. Id cum aceto tritum vulneri bus remedio est, eademq; fungitur facultate.

Coccum infectorium. CAP. XXXIX

COccum, quo infectores vtũtur, frutex est sur culosus, paruus, cui grana ceu lentes adhærẽt quæ electa cõgeruntur. Optimũ gignitur in Gala tia, & Armenia, deinde Asia, & Cilicia: vltimum ex omnibus Hispanicum. Vis huic spißandi: vulne ribus, neruisq; præcisis, cõuenienter ex aceto tritum illinitur. Nascitur quoque in Cilicia, è querculus, cochlearum exilium similitudine, quod illius regio nis mulieres ore legunt, & coccum vocitant.

Tragium. CAP. XL.

TRagium nascitur in Creta tantum insula, lentisco semine, folio, & ramis simile, singu lis tamen minoribus, * succus ei lacteus; gummi non dißimilis. Semen, folia, lacrymaq;, illitu spi cula è corpore eiiciunt: omnia quoque corpori im pacta, euocant: pota stranguriæ medentur, calcu los vesicæ frangũt, menses trahunt. Modus in sum ptione est, drachma vna. Fama est syluestres ca pras sagittis confoßas, eius herbæ pabulo spicula excu

*Ita Plin. Græcus codex simpliciter, succus.

xcutere. Est & alterum tragium, quod trago-
ros aliqui vocant, folia scolopendrij habet, & ra
cem syluestris raphani, tenuem, candidã: quam
udam vel coctã esse dysentericis prodest. Folia Nominis
utumno, hirci virus olent: exinde sibi tragij nomẽ causa.
doptauit. Prouenit in montibus, & præcipitijs.

Tragum. CAP. XLI.

EST etiam herba tragos, quam aliqui scorpion aut traganon vocant: maximè in maritimis ascens, palmum alta, aut amplior, fruticosa, hu-
nilis, oblonga, sine folijs, pusillis circa ramos aci-
is, rufis, multis, magnitudine tritici, acuto cacu-
nine, gustu multum adstringente. Racemorum
cini decem ex vino poti, cæliacis, & fœminis flu-
ione vuluæ laborantibus, auxiliãtur. Tunduntur
plerisque, & in pastillos digesti asseruantur, qui
us vtuntur cum opus est.

Iuncus. CAP. XLII.

IVnci duo genera: vnum læuis nominati, alte-
rum acuti, qui in mucronem fastigiatur. Cu-
us etiam duo aßignantur genera: vnum sterile,
eliquum fert semen nigrum, rotundum, & cras-
iore constat calamo, carnosioreq;. Tertius est iun-
us, qui vocatur oloschœnos, prioribus carnosior,
speriorq;, is similem supradicto fructum in ca-
umine parit. Semen vtriusque tostum, ex diluto
vino potum, sistit aluum, & rubra fœminarum
rofluuia: vrinam cit, capitisqúe dolores facit.

Quæ proxima sunt radici folia tenera, conuenie-ter illinuntur, aduersus phalangiorum morsu. Aethiopici iunci semine somnus allicitur: sed m-dus in potione seruandus est, ne sopor fiat.

Lichen. CAP. XLIII.

Officinis Hepatica.

LIchen, qui saxis est familiaris, aliquibus bryo appellatur, aspergionosis petris adhæret, v muscus. Is illitus sanguinis profluuia sistit, inflam-mationes arcet, impetigini medetur. Iuuat regi morbo correptos, cum melle illitus: oris & lingu defluxiones inhibet.

Paronychia. CAP. XLIIII.

PAronychia exiguus frutex, in petris nascens peplo similis, minor longitudine, maioribus f-lijs. Illita paronychijs atque duritijs, remedio est

Chrysocome. CAP. XLV.

CHrysocome palmi altitudine fruticat: com specie corymborũ, hyssopo simili: radice hi-suta, veratri nigri modo, tenui, cyperum æquan-te: gustu non iniucundo, ex dulci austero: in pe-trosis opacisq; nascitur. Radix excalfacit, & ad-stringit: his conueniens, quos iecur aut pulmoni inflammatio malè habet: contra purgationes vul-uæ, decocta cum hydromelite assumitur.

Chrysogonum. CAP. XLVI.

CHrysogonum densè fruticat, quernis folijs flore coronarij verbasci: radix vt rapũ ex-tuberat, intus ruberrima, foris nigra. Quæ tri-

ta

cum aceto, atq; imposita, muris aranei morsi-
bus auxiliatur.

Elichrysum. CAP. XLVII.

ELichryson quidã chrysanthemon, nõnulli & Alij Helio
id amaranton vocant, quo deorũ simulacra chryson.
coronãt: ramulũ habet candidũ, virentẽ, rectũ, fir- Officinis
mum: folia intercedẽtibus spatijs angusta, abroto- Sthœchas
no similia: comã aureæ lucis in orbẽ, vmbella rotũ- citrina.
da veluti siccis corymbis dependẽtibus, radice tenui:
nascitur in asperis, & torrentiũ alueis. Contra ser
pentũ ictus, coxendicũ dolores, vrinæ stillicidia, ru-
ptaq;, coma è vino pota opitulatur: ciet menses. San
guinem cõcretũ ventris ac vesicæ absumit, pota cum
mulso: ieiunis, trium obolorum pondere, sistit de-
stillationes, data in vino albo diluto: vestibus inse-
ritur, vt eas ab erodentium iniurijs tueatur.

Chrysanthemum. CAP. XLVIII.

CHrysanthemon aut caltha, nonnullis buph-
thalmos: herba est tenera, fruticosa, læues
proferens caules, & multifida folia: flores supra
modum splendentes, luteos orbem oculi imitantes,
vnde buphthalmi nomen traxit: propter oppida
nascitur. Cuius caules oleris vice manduntur. Flo-
res cum cerato triti, steatomata discutere produn
tur: regio morbo correptis, colorẽ breui reddunt, si
frequente longo balnei vsu, post exitum ebibantur.

Ageratum. CAP. XLIX.

AGeraton fruticosa herba est, palmari longi-

tudine assurgens, simplex, humilis, origano maximè similis: vmbellam gerit, in qua flos bullis aurei[s] emicat, elichryso minor. Nomen ei inditum est, quo[ni]am diutissimè flos in sua coloris specie conserue[tur.] *Vis decocti feruens: huius vstæ nidor vrinam [...]cit, & vuluæ duritias emollit.*

Verbenaca. CAP. L.

PEristerion, siue verbenaca nascitur in aquosis. Nomē ex eo duxisse videt, quòd colūbæ circa hāc perquàm libēter versari soleāt. Dodrātis altitu*dine, et interdū amplius adolescit: folia è caule pro*deunt incisa, & subalbida: ea singulari ramo, radi*ceq; sola, cōstare sæpius inuenitur.* Folia cum suilla *adipe recenti, aut rosaceo imposita, vuluarū dolores finire putantur: ignem sacrū illita ex aceto reprimunt: putrida vlcera cohibent: vulnera glutinant: veteraq; ex melle, ad cicatricem perducunt.*

Sacra herba. CAP. LI.

SAcra herba, quæ & peristereon nominatur, ramulos emittit cubitales, aut maiusculos, angulosos, in quibus ex interuallis folia quercus, sed minora angustioraq;, eisdem diuisuris in ambitu, colore aliquatenus cæsio: radix longa, tenuis: flores purpurei, graciles. Folia *cum radice in vino pota, illitáve, aduersus serpentes pollent, eadem drachmæ pondere cum thuris obolis tribus in vini veteris hemina, quadragenis diebus, ieiuno ore, contra regium morbum libuntur: veteres tumores & inflam*

flammationes mitigant: sordida vlcera purgant: ta in vino decocta, tonsillarũ crustas abrumpit: s nomas gargarizatu cohibet. Aiũt, si aqua spar tur triclinium, qua maduerit, lætiores conuictus ri. Datur potandum in tertianis febribus, tertiũ terra geniculum, cum folijs circundantibus: quar nis, quartum. Sacram vocant herbam, quoniam ultum ad amuleta, expiationesq; commendetur.

Astragalus. CAP. LII.

AStragalus, paruus à terra frutex, folijs & ramis ciceri similis: flore purpureo, paruo: ra ce rotunda, raphani modo grandi, quæ adnatas ppendices firmas habet, nigras, præduras, veluti rnua inter se implicatas, gustu adstringentes. na itur in ventosis, opacis, & in niualibus: ea Mem- bis Arcadiæ scatet. Aluum sistit radix in vino po- t: vrinam mouet: vetustis vlceribus, sicca effi- aciter inspargitur: sanguinem supprimit: ægrè ropter duritiam tunditur.

Hyacinthus. CAP. LIII.

HYacinthus folia habet bulbi: dodrantalem caulem, læuẽ, minimo digito tenuiorem, her- acci coloris: comam procumbentem, florem pur- ureorum plenam, incuruam: radicem quoq; bul- aceam. Quæ, vt creditur, pueris cum vino albo llita, pubertatem coërcet, & non patitur erum- pere: sistit aluum pota & vrinam impellit, pha- angiorumq; morsibus auxiliatur. Semẽ adstrin-

gentius est, theriacis expetitum: regium morbum emendat, cum vino potum.

Papauer erraticum. CAP. LIIII

PApauer erraticum, quod rhœada vocant, veri quidẽ in aruis cum hordeo naſcitur, flore protinus deciduo, vnde & nomen apud Græcos accepit. * Folia erucæ, aut origano, aut cichorio, aut thymo ſimilia ſpectantur: ſed longiora, diuiſa, ſcabra: iunceus ei caulis, rectus, cubitalis, aſper: flos ſyluestris anemones, puniceus, interdũ albus: oblongũ caput, ſed quàm anemones minus: ſemẽ rufum: radix longa, ſubalbida, minoris digiti craßitudine, guſtu amara. Huius capita quinque aut ſex, in vini cyathis tribus ad dimidias decocta, potui dabis, quibus ſomnus accerſendus eſt. Semina acetabuli menſura ex aqua mulſa pota, aluum leniter emolliunt: ad idem præſtandum mellitis placentulis, & dulciariis libis admiſcetur. Folia cum calycibus illita, inflammationes ſanant: eorũdem fotu & perfuſione, ſomnus allicitur.

* Locum deprauatũ eſſe manifeſtò apparet. Sunt cum herbæ, quas hîc cõmemorat Dioſcorides, diuerſa planè facie, vt vni eidemq; rectè comparari nequaquam poſſint: quomodo autem inſtaurandus, peritioribus cogitandũ relinquimus.

Papauer ſatiuum. CAP. LV.

ESatiui papaueris genere, quod hortenſe eſt, ſemen in panem denſatur, qui ſanis in vſu ſit: eo etiam ex melle pro ſeſama vtuntur: thylacitin vocant. Capitulum habet longum, & ſemen candidum. Syluestre verò, caput inſidens demiſſumq;, & nigrum ſemen, quod pithitis nominatur: nonnullis tamen & ipſum rhœas dicitur, quoniã eius

capo lacteus succus emanat. Tertium magis sylue-
tre, & ad medicinas valentius, multo his longius,
roductiore capitulo. Omnium in commune na-
ura refrigeratrix: quare si capita ipsa & folia de
oquantur in aqua, somnum fotu conciliabunt. Bi-
itur decoctum contra vigilias. Calyces cum po-
enta triti, et cataplasmatis admisti, ignibus sacris,
& inflammationibus prosunt. Tunduntur quoque
irides, & digeruntur in pastillos, qui siccati ad
sum recondũtur. Capita quoque per se in aqua co-
uuntur ad dimidias, iterumq; adiecto melle, dum
umor coëat in eclegmatis lentorẽ. Id medicamentũ
n tussi, arteriæ fluxionibus, & cœliacorum affe-
ctu, doloris leuamentum præbet. Efficacius tamen
redditur, addito hypocistidis succo & acacia. Pa-
aueris nigri semen tritum cum vino bibitur, con-
ra citam aluum, & fœminarũ profluuia: in per-
uigiliis fronti temporibusq; illinitur, ex aqua.
Opiũ eius magis refrigerat, inspissat, siccatq;: sum-
ptum erui magnitudine, dolorem finit, concoquit,
& somnum allicit: tussi, atque cœliacorum valetu-
dini auxiliatur: verùm si copiosius hauriatur, no-
cet, cum lethargicos efficiens interimat. Ad dolores
capitis cum rosaceo perfusum efficax est: aurium
dolori, cum amygdalino, myrrha, & croco in-
stillatur: inflammationibus oculorum cum torre-
facto oui luteo proficit: igni sacro & vulneribus,
cum aceto: podagris, cum lacte mulieris & cro-

co: somnum accersit, subditũ sedi pro balano. Optimum habetur graue, & densum, gustu amarum, odoratu soporiferum, quod facilè aqua diluitur, læue, candidũ, neq; asperum, neq; grumosum, quod inter colandum non vt cera coëat, & in sole diffundatur: dein admotũ lucernis, nõ atra luceat flãma: extinctũ deniq; odoris vim conseruet. Sed opion glaucio, gummi, aut syluestris lactucæ succo, adulterant. Verum glaucio fucatũ, in dilutione croci colorem reddit: lactucaceo succo fictum, exiliter spirat, & asperius spectatur: gummi vitiatum, splẽdescit, & infirmum est. Nec desunt qui eò dementiæ deuenerint, vt adipem & admiscerent. Fictili nouo torretur ad oculorũ medicamenta, dum mollius, atque rufius appareat. Diagoras, vt Erasistratus author est, vsum eius damnauit, oculorum lippitudinibus & aurium vitijs infundi vetans, quoniam visus aciem hebetaret, & soporem gigneret. Addidit Andreas, illitos eo protinus excæcari, si nõ adulteraretur. Mnedesimus vsum duntaxat olfactandi probauit, quoniam ad conciliandum somnum conueniret, alioqui nobis vt noxio interdicit. Quæ commentitia esse, experimento deprehenduntur: siquidem effectus, virium huiusce medicamenti, fidem faciunt. quare non alienum fuerit scriptis mandare, quonã modo is excipiatur succus. Aliqui capita ipsa & folia tundunt, & prælo exprimunt, terentésque in mortario, digerunt

Opium quood optimum.

Eius adulteratio.

a pastillos: id meconium vocatur, multum opio
ignauius. Porrò opij faciundi ratio hæc est: Cum
os in eo exaruerit, cultro decussatim in stellas, ne
entius adigatur, ex obliquo in rectum summam
utem incidere oportet, lacrymam exeuntem, digito
n concham abstergere: nec multo pòst redire, vt
ócreta inueniatur: etenim quæ tũ, aut postero die
tiam offenditur, in vetere pila teri debet, & in pa
tillos cogi. Cùm tamen inciditur, retrocedendum
st, ne vestibus succus deradatur.

Opij colligēdi ratio.

Corniculatum papauer. CAP. LVI.

Papauer ceratites, id est, corniculatum, folia habet candida, hirsuta, verbasco similia in ambitu syluestris papaueris more serrata: caule non dißimili: flore pallido: calyculo fœnigræci, in corniculorum modum inflexo, vnde nomen mutuatur: semine papaueris, pusillo, nigroq;: radice per summa cæspitum, nigra, crassa: nascitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt in aqua decocta ad dimidias, coxendicum & iocineris affectus, potu sanet: prodest his qui craßa quædam, aspera, aut araneosa cum lotio reddunt. Aluum leniter purgat semen, acetabulo in aqua mulsa poto. Crustas emarginant, illita ex oleo folia floresq;, & argema ac nubeculas iumentorũ perunctas, abstergunt. Sunt qui glauciun, hoc papaueris genere factitari existimarunt, falsi quadam foliorum cognatione.

Vulgò papauer cornutum.

Spu-

Spumeum papauer. CAP. LVII.

*Strutthio. *Sic ex Theophrasto. Videtur enim locus in græco Dioscoridis codice corruptus.

ALiud papaueris genus, aphrodes, id est, spumeum vocatur, ab alijs heracleum, caule dodrantali: folijs admodum paruis, * radiculæ similibus: fructu inter ea candido. Nam herbula alba est, & spumea tota: * radice in summo cæspite. Legitur æstate semen, cum integrè adoleuit, deciditq; exiccatum. Datum acetabuli mẽsura in aqua mulsa, vomitione expurgat: priuatim huiusmodi purgatio, comitialibus prodest.

Hypecoum. CAP. LVIII.

HYpecoon, aliqui hypopheon vocant: nascitur in segetibus aruisq;, folijs rutæ, exilibus ramis. Natura eadem, quæ papaueris succo.

Apollinaris, siue hyoscyamus. CAP. LIX.

Nunc Iusquiamus.

HYoscyamus, frutex est caules emittẽs crassos: folia lata, oblõga, diuisa, nigra, hirsuta: flores è latere caulis, ordine prodeũt, tãquã punicorũ cytini, scutulis septi seminũ plenis, vt papaueris. Tres eius differẽtiæ: Vna semine nigro, floribus penè purpureis, similaceis folijs, cytinis præduris, & spinosis. Alterius semẽ subflauũ, vt irionis: flores lutei: folia, et siliquæ simpliciores. Ambo insaniã gignũt, & soporẽ, ideo in cõmuni vsu dãnantur. Tertiũ genus, vt quod mitissimũ esset, medici recepere: pingue, lanuginosum, molle, cãdidi flores seminisq;, in maritimis ruderibusq; nascens. Cuius occasio si nõ adsit, ru

*sum vsurpari oportet: niger, vt deterrimus, im-
obatur. Recenti semine, caulibus folijsq; tusis, suc-
s in sole exprimitur, et exiccato humore, vsus ad
nnum vsq; prorogatur: nam facilè corruptionem
ntit. Extrahitur etiā ex sicco semine separatim
aqua calida tuso, & expresso. Liquamentū autē
cco lacteo præstantius est, & magis dolores finit.
ontusa herba recens, addita trimestri farina, di-
eritur in pastillos, & reconditur. Liquamentum
rimum, & quod à sicco semine exemptū est, colly-
ijs, quæ doloris sensum auferunt, cōmodißimè in-
ri solent: cōtra acutas calidasq; fluxiones, dolores
urium, atq; vuluæ mala, prosunt: cum farina au-
em aut polento, oculorum, pedū, cæterarumq; par-
ium inflāmationes placant. Semen eadem præbet:
ußi, destillationibus, oculorum fluxioni, & dolo-
ibus, efficax: contra mensium abundantiam, &
umpentem aliunde sanguinē, oboli pondere cū pa-
aueris semine, & aqua mulsa, bibitur: podagris
ubuenit: testibus inflatis, māmisq; tumētibus à par
u, tritum ex vino illinitur. Alijs quoq; cataplasma
is, quæ doloris leuamentū præstant, admisceri so-
let. Folia omnibus medicamentis dolorem sedanti-
bus, per sese, et ex polenta, vtilißimè imponūtur: re
centia, ad mitigandos omne genus dolores, oblinū-
tur: cum vino terna, quaternáve pota, sanant al-
gidas febres, quas epialos vocant. Cocta olerum
modo folia, si acetabuli mensura manduntur, me-*

dia

diocrem insaniam gignunt: idem efficere tradunt, si, colo vlcus sentiente, infundantur. Radice in aceto decocta, dentes in dolore colluuntur.

Psyllium. CAP. LX.

PSyllion foliis coronopo non dissimilibus, hirsutis, longioribus: sarmentosa fœni modo, in totum herbula: ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribúsve cõuolutis in cacumine capitulis: in his semine duro, nigro, pulicũ simili: vnde & nomen: & in aruis & incultis nascitur. Vis ei ad refrigerandũ, inspissandũ, & molliendũ conueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, vulsis, illitum auxiliatur: imponitur in dolore capitis: cum rosaceo, aqua, aut aceto: enterocelis infantiũ, & prominenti vmbilico, illitũ ex aceto, medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, vbi cõcreuit aqua, illinitur: siquidem vehementer refrigerat, & in feruentem aquam deiectum calorem reprimit. Cõtra ignes sacros efficax est. Fama est, si virens domum importetur, non sinere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum, sordida vlcera, & quæ cacoëthe vocantur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborantibus, ex melle prodest.

Hortense solanum. CAP. LXI.

Hodie solatrum corrupté.

HOrtense solanum, frutex cibis idoneus, pusillus, multis concauus alis: folio nigro, maiore quàm ocimi, & latiore: fructu rotundo, viridi,

di; qui post maturitatẽ nigricat, aut fuluescit: herba innocentis gustus. Natura ei refrigerandi: quare folia vlceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur: ægilopia, capitisq; dolores, trita & imposita per se sanant: æstuanti stomacho auxiliantur: parotidas, cum sale detrita, illitu discutiunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum atque vlcera quæ serpunt, cum cerussa, rosaceo & argenti spuma: ad ægilopas cum pane: infantium adustioni, quam syriasin vocant, cum rosaceo perfusus proficit: in collyriis, aquæ vel oui vicem exhibet, contra acutas fluxiones illitus: aurium dolori instillatus prodest. Mensium abundantiam sistit, in vellere subditus. Succus fuluo gallinarum cortaliũ fimo subactus, & linteo appositus, ægilopiis præsentaneo est remedio. Est & aliud solanum, quod peculiari nomine halicacabon aut physalida, id est vesicariam vocant, foliis antedicto similibus, verùm latioribus: cuius caules, posteaquam adoleuerũt, prona terram spectant: folliculis orbiculatis vesiculis similibus: semine intus fuluo, rotundo, læui acinorum vuæ effigie: quo coronarij vtuntur, corollis intorquentes. Vim vsumq; hortensis solani habet: verum cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat, semine poto, & vrinã pellit. Ex vtraque herba succus extrahitur, qui siccatus in vmbra, reconditur, ad eadem valens.

Oicinis Alchechengi Arabũ exemplo.

Sol

Solanũ somniferũ. CAP. LXII.

Solanum somniferũ, aliqui etiã haliacacabon appellant, fruticat multis ramis, densis, caudicosis, fractu cõtumacibus, pinguiũ foliorũ, cotoneæq; mali similiũ plenis: flore grãdi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vesti ta: nascitur in saxis, nõ procul à mari. Radicis cortex, in vino drachmæ põdere potus, somnificam vim habet, opio mitiorẽ. Semen vehementer vrinam cit. Corymbi duodecim, hydropicis dantur: si quid numero adijciatur, alienationem mentis faciunt. Remedio est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inferitur, & medicamentis quæ doloris leuamentũ præbent: decoctus in vina, si in ore continea tur, dentium doloribus auxiliatur. Radicis succus, cum melle illitus, oculorum hebetudines tollit.

Manicum solanum. CAP. LXIII.

Solanum manicon, aliqui persion, alij thryon appellauere. Huic folium erucæ simile, maius aliquanto, satis acantho, quem pæderota vocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem aut duodecim, vlnæ altitudine adolescentes: caput in cacumine, oliuæ figura, sed vt platani pilulæ hirsutius, verùm maius, latiusq;: florem nigrum: postquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duodenis acinis constans, similibus hederæ corymbis, vt vuæ mollibus: radice firmatur candida, crassa, caua, cubitali: gignitur in

mont

montibus, vēto perflatis, & platanetis. Radix drachmæ vnius pondere pota ex vino, facit species vanas, imaginesq́; non iniucundas obuersari: sed duplicatus hic modus, ad treis vsq; dies mentis alienationē affert: quadruplicatus, interimit. Remedio est aqua mulsa copiosius pota, & vomitione reiecta.

Dorycnium. CAP. LXIIII.

DOrycnion Crateuas halicacabon, aut cauleā vocat: frutex oleæ nuper prodeunti similis: nascitur in petris, non procul à mari, ramis cubito minoribus, folijs oleæ similibus colore, minusculis, firmioribus, præter modum scabris: flore candido: siliquis in cacumine, ceu ciceris, densis, rotundis, quinis intus aut senis seminibus, exigui erui magnitudine, læuibus, firmis, versicoloribus: radix ad digiti crassitudinem & cubiti longitudinem adolescit. Id somniferum esse constat. Copiosius haustum mortē adfert. Nec defuere, qui dicerent, semen in amatoria expeti.

Mandragoras. CAP. LXV.

MAndragoram, aliqui antimalum, alij circæam vocant, quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina existimatur, thridacias appellatus, angustioribus folijs, ac minoribus quam lactucæ, virosis ac graueolentibus, in terra sparsis: mala gerit sorbis similia, pallida, odorata, in quibus semen veluti pyrorum: radicibus inhæret bene ma-

gnis, binis, ternisve, inter se conuolutis, nigris foris, intus albis, crasso cortice vestitis, caule viduus est. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis * norion vocitatus: huius folia magna, alba, læta, læuia vt betæ: mala quàm alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucundè cum grauitate quadam olentia: quorum pomorũ cibo, aliquantum opiliones soporantur. radix, alterius similis, maior & cãdidior, orbata & hæc caule. Succus fit è cortice recentis radicis tuso, & prælis subiecto: qui insolatus vbi concreuerit, fictili reconditur. Malis quoque succus depromitur, sed aliquanto ignauior. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vsum suspenditur. Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & defæcatum ius seruant: cyathoq; vno vtuntur, in peruigiliis, & doloribus, & ante sectiones vstionesq; ne sentiantur. Succus duobus obolis ex mulso potus, vt veratrum, per vomitiones bilem atram pituitamq; extrahit: verùm potu largiore, vita adimitur. medicamentis ocularibus, & his quæ dolores finiunt, pessis quoq; emollientibus, admiscetur: semioboli pondere inditus, per se menses & partus expellit: subditus sedi pro balano, somnificus est. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis cũ eo decocta sit: & ad accipiẽdam, quam effingere optaueris, formam, ipsum facile præstat. Folia recentia conuenienter oculorum inflammationibus, & collectionibus, quas vlcera citarũt, cum po-

* Alij morion.

len-

lenta illinũtur: duritias omneis, suppurationes, strumas & tubercula discutiunt: stigmata sine exulceratione delent, si quinis senísve diebus, sensim perfricentur. Folia seruantur in muriis, eosdem ad vsus. Trita radix ignibus sacris ex aceto, & serpentiũ ictibus ex melle aut oleo, medetur: strumas atque tubercula, cum aqua dissipat: articulorum cruciatus, cum polenta sedat. Fit citra coctionem vinum è cortice radicis, ad hunc modum: Ternæ minæ in vini dulcis metretam coniiciuntur. Dantur ex eo terni cyathi, iis qui secari aut amburi debent, vt antè dictum est: siquidem nullo tunc afficiuntur dolore, sed veterno quodam pressi, torpescunt. Mala soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur: item expressus ex eis succus: nimio tamen odore percussi, obmutescunt Semen malorum potum vuluas purgat: appositumq; cum sulphure ignem non experto, rubra fœminarum profluuia sistit. Scarificata punctisq; multifariam aperta radice, erumpens lacryma, cauo vase recipitur. Liquamentum autem succo lacteo præstantius est: sed non vbique, vt experientia docet, radices lacteum succum delacrymant. Alium tradunt esse mandragoram, nomine morion, in opacis iuxta specus enatum: foliis albi mandragoræ, minoribus, albis, dodrantalibus, radicẽ ambientibus: quæ mollis est & candida, paulò maior palmo, pollicemq; crassitudine æquat. Tradunt eam in pane, offa, obsoniove,

drachmæ pondere deuoratam, vsum rationis intercipere. Obdormiscit enim homo, eo ferè quo comederit habitu, sensus impos, ternis, quaternísve, ex quo data est, horis. Hac medici vtuntur, cū scindendi, vrendiq; necessitas adest. Antidotum esse volunt radicem, cum manico solano potam.

Aconitum. CAP. LXVI.

*Aconitum, aliqui pardalianches, aliĳ cammoron, aliĳ telyphonon, aliĳ myoctonon, aliĳ theriophonon vocant: folia habet cyclamini, aut cucumeris, tria aut quatuor, minora & * subhirsuta: caulem palmo altum: radix scorpiĳ caudam æmulatur, & alabastri modo splendet. Torpescunt, vt fama est, scorpiones admota radice, stupentq; : qui rursum hellebori contactu, excitantur. Oculorum medicamentis leuandi doloris gratia adĳcitur. Enecat pantheras, sues, lupos & feras omneis in carnibus obiectū. Est & alterum aconitum, quod aliqui cynoctonon, aliĳ lycoctonon appellant. Huius genera sunt tria: vnū, quod vtūtur venatores: alia duo in vsum suū vertere medici. è quibus tertium, quod Ponticū nominatur, plurimū in Italia, montibus Iustinis exilit, à priore distans, quoniam folia faciat effigie platani, crebriore diuisura, lōgiora, & multò nigriora: caulem filicis pediculo similem, nudum, cubitali altitudine, aut ampliorem: semen in siliquis oblongis recondit: radices in modum squillæ marinæ cirrorum nigrescunt. Quibus ad*

*Ita Plin. Græcus ὑποτραχεῖα, i. subaspera, vtra autē lectio potior, herbæ, si quando sese obtulerit, aspectus indicabit.

venat

venationem luporum vtũtur: insertæ siquidem crudis carnibus, & deuoratæ, lupos enecant.

Cicuta. CAP. LXVII.

CIcuta caulem ædit geniculatum, vt fœniculi, grandem, * folia ferulæ, angustiora, graui odoratu: rami, mox vmbellæ in summo prodeunt: flores quoq; albicantes: & semen aniso candidius: radice non alta, concaua. Cicutæ letale venenum inest, suaq; vi refrigeratoria necat. Remedio est vini meraculi potus. Succus exprimitur contusis cacuminibus, priusquam semina & comæ siccescant: qui sole densatur in pastillos. Multus ad medendi rationem vsus est aridi: commodè miscetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur: ignes sacros, & vlcera quæ serpũt, illitu restinguit. Herba cum coma trita, & testibus circumlita, libidinum imaginationes in somno, compescit: sed genitale resoluit. lac puerperarũ mãmis apposita extinguit: in virginitate mammas coërcet, & increscere non patitur: pueris præstat, vt eorum testiculi cibum non sentientes, intabescant. Efficacissima vis Creticæ, Megarensi, mox Atticæ, & in Chio & Cilicia nascentis.

*Plinius lib. 25. ca. 13. Coriandro assimilauit, cui ꝓpius sanè quàm ferulę quæ fœniculi constat folijs, Cicuta omnib⁹ hodie cõperta, videtur accedere.

Taxum. CAP. LXVIII.

SMilax à Græcis, taxus à Latinis appellatur, arbor abietis magnitudine, & foliorum eiusdem figura, in Italia & Narbonẽsi Gallia Hispaniæ contermina nascens. Auiculæ quæ Italicæ ta-

xi baccas deuorant, denigrantur: & qui ederint easdem homines, alui profluuio corripiuntur. Narbonæ tam præsentis est veneni, vt si qui dormiant sub ea, aut eius vmbra subsideant, lædantur, & sæpenumero moriantur: quare de taxo hæc traduntur, vt ab ea caueamus.

Apocynum. CAP. LXIX.

A*Pocynon, siue cynocrambe, braßica canina, frutex est longis viticulis constans, male olentibus, lentis, vitiliumq; modo obsequiosis, fractu ferè inuictis: folio hederæ, molliore tamẽ, & per extremum acutiore, lento, graui odore: id luteo succo turget. Siliquæ, ceu fabarum, folliculari specie, digiti longitudine protenduntur: semine intus albo, duro, paruo. Folia cum adipe in panes coacta, canes, lupos, vulpes, & pantheras enecant, in cibo data, & protinus eorum coxendices resoluunt.*

Nerium, seu rhododendrum. CAP. LXX.

oleander

N*Erion aliqui rhododaphnem, alij rhododendron vocant, frutex est vulgaris notitiæ, longioribus quàm amydala folijs, craßioribusq; : flore in rosam conformato: fructu nuci græcæ simili, corniculato, qui patefactus quandã lanosam naturam ostendit, spinarũ pappos repræsentantẽ, radice longa, acuta, lignosa, gustãti salsa: nascitur in amœnis, maritimis, & secus amnes. Flores & folia mulis, canibus, asinis, & quadrupedum plurimis* ven-

Amygdalæ.

venena sunt: hominibus verò cõtra serpentiũ morsus præsidia, è vino pota: eo magis ruta addita: imbecillæ etiã animantes, vt pecus & capræ, si aquã bibant, in qua folia ea maduerint, moriuntur.

Fungi. CAP. LXXI.

FVngorũ differẽtia duplex: aut enim mandun tur, aut perniciales sunt. Multis de causis venenosi gignuntur, vbi videlicet clauus ferreus, in quo sit rubigo, aut panni marcor adfuerit, aut si iuxta serpẽtis cauernã, arborésve, quæ priuatim pariunt noxios fructus, erũpant. Cõtinent qui tales sunt, nescio quod strigmentum cõcretamq; pituitã, terraq; eruti, quàm celerrimè computrescunt, atq; marcore vitiãtur. Sed qui veneno imbuti non sunt, suavem in iuribus gratiã habent: largius tamen sumpti nocent, & ægrius concocti strãgulant, aut choleram morbum citãt. Remedio est nitri potus, aut lixiviũ cum acida muria, aut feruefactæ satureiæ, aut orĩgani insculũ: debellantur etiam gallinacei fimi potu ex aceto, aut eiusdẽ delinctu cũ melle multo. Corpus alunt, sed ægrè dissoluuntur, cũ magna ex parte integri ipsi, cum recrementis alui reijciantur.

Colchicum. CAP. LXXII.

COlchicon, aliqui ephemerum, sunt qui agrestem bulbum vocant, autumni exitu florem edit croci, candicantem, ab eo tempore, folia bulbi, sed pinguiora: caulem palmo altum: ferentem rufum semen: radicem foris è nigra rufescentem,

Censetur Hermodactylus officinarum.

quæ delibrata, candida & mollis spectatur, lacteo succo madet, atque gustatu dulcis invenitur: bulbus eius mediam habet rimam, fissuramq;, qua flos erumpit: plurimum in Messenia, & Colchis *enascitur.* Ea *comesa, fungorum more, strangulando enecat.* Hanc *autem depinximus, ne à quoquam imprudenter pro bulbo deuoretur: mirum enim in modum saporis voluptate imperitos allicit.* Remedio *sunt eadem quæ fungis: bubulum etiam lac potum auxiliatur: itaq; cum adfuerit, non aliud desideratur auxilium.*

Ephemerum. CAP. LXXIII.

Fortè nostrum Lilium conuallium.

EPhemeron, *aliqui syluestrem irin appellant, folia habet liliũ, sed tenuiora: caulem parem: florem candidum, amarum: semen molle: radicem vnam, digitali crassitudine, longam, adstringentem, odoratam: nascitur in syluis & opacis.* Huius *radix dentibus præcipua, si decocto colluantur.* Fo*lia in vino cocta, discutiunt tumores, & tubercula, quæ nihil adhuc humidi contraxerunt.*

Helxine, id est, muralis herba. CAP. LXXIIII.

Officinis Parietaria.

HElxine *nascitur in parietinis, sepibus, vineis & segetibus: folia ei mercurialis insunt hirsuta: cauliculi subrubentes, & circa eos velut semina aspera, adhærentia vestibus.* Folia *refrigerandi spissandiq; naturã habent, qua ex causa sanãt illitu sacros ignes, adusta, condylomata, pano*

inci

incipiẽtes, tumores, inflãmationesq́;. Succus eius cũ cerussa, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, cõmodè illinitur, imponiturq́; podagris cum hircino adipe aut cerato cyprino: veterẽ tussim emendat instar cyathi haustus: tonsillis inflammationẽ sentientibus vtiliter & gargurizatur, & oblinitur: aurium dolorem cum rosaceo instillatus leuat.

Alsine. CAP LXXV.

ALsinem, aliqui anthyllion, nõnulli myos ota vocant, quoniam musculorũ aures folia imitantur. Lucis opacisq́; gaudet, vnde alsine dicta est. Hæc erat eadẽ quæ helxine, nisi humilior esset, & folijs minoribus, *nec hirsuta. cum teritur odorem cucumis reddit.] Vim refrigerandi astringendiq́; obtinet: oculorũ inflãmationibus cũ polenta illinitur. Succus aurium doloribus infunditur: quin & emendat omnia quæ helxine, id est, muralis herba.

Vulgò morsus gallinæ

*Ex Plin. adiecta.

Lens palustris. CAP. LXXVI.

LEns palustris, inuenitur in aqua non fluente, muscus lenticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ. Propter quod conuenienter collectionibus, igni sacro, & podagris, illinitur per se, & cum polenta: glutinat, & procidentia puerorum interanea.

Officinis lenticula aquæ.

Semperuiuum, seu sedum. CAP. LXXVII.

SEmperuiuum magnum ideò nominatur, quoniam perpetuò folia vireant: cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pin-

gues, craßitudine pollicari, virentes, characiæ tithymali modo insecti: folia pinguia, * carnosa, magnitudine pollicari, in cacumine linguæ similia, alia in terram conuexa, alia in capite stantia inuicem, ita vt ambitu effigiẽ imitentur oculi: nascitur in montibus, & testaceis: supra domicilia etiam seritur. Eius vis refrigerare, & adstringere: medentur igni sacro, nomis, vlceribus quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni, podagris per se, & cum polenta illita folia. Succus capiti, in doloribus, cum polenta aut rosaceo perfunditur: datur in potu contra phalangiorum ictus, dysenteriam, aluiq; profluuia, teretes tineas potus in vino excutit: subditus in vellere, mulierum abundantiam sistit: succus oculorum lippitudinibus, sanguinis vitio conceptis, inungitur. Semperuiuũ paruum in petris, parietinis, & macerijs, necnon scrobibus opacis nascitur, caulibus ab vna radice multis, tenuibus, crebrò foliatis: exilibus folijs, rotundis, pinguibus, mucronatis: caule à medio emicante, palmum alto, vmbellam herbidosq; flores, & tenues gerente. Folia eisdem cum priore viribus prædita sunt. Tertium videtur semperuiui genus, quam aliqui andrachnen agriam, aut telephion vocauerũt, Romani illecebram, pusillis, craßioribusq; folijs, hirsutis, portulacæ proximis: nascitur in saxis. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: illita cum axungia strumas discutit.

* Vox addita ex Plin.

Vulgò vermicularis.

Vmb

Vmbilicus veneris. CAP. LXXVIII.

COtyledon, siue vmbilicus Veneris, folio est in acetabuli formã tornato, ineuidẽter concauo, cui in medio cauliculo, in quo semen inest: radice quæ modo rotunda. Succus cũ vino circũlitus, in-latúsve, contecta genitalia nudat: inflammatio-bus, sacris ignibus, strumis, pernionibus, illitus au-liatur: stomachi ardorẽ refrigerat. Folia cũ radi-comesa, calculos frangũt, vrinã cient, hydropicis melle dãtur. Herba vtũtur ad amatoria. Est & terũ genus eiusdem, cymbalion aliqui vocãt, pin-ibus folijs, latioribus, ligularum modo densis cir radicem, medium oculi ambitum describentibus, in maiore semperuiuo, adstringẽtis gustus: cau-ulo tenui, in quo flores & semina hyperici: radi maiuscula. Facit eadem, quæ semperuiuum.

Vrtica. CAP. LXXIX.

DVo vrticæ genera: syluestris, asperior, la-tioribus, nigrioribusq; folijs: semine lini, l minore. Altera non æquè aspera, minuto se-ine. Folia vtriusque illita, canis morsibus, addi-sale, medentur: gangrænas, carcinomata, sor-da vlcera, & quæ cacoëthe vocantur, item lu-ita, panos, tubercula, parotidas, suppuratio-sq; sanant: lienosis cum cerato imponuntur: fa-unt ad profluuia narium, cum succo trita, & ribus indita: menses ciunt, eadem detrita cum yrrha, & imposita: procidentes vuluas, recen-

tia

tia contactu resilire cogunt. Semen potum ex passo venerem stimulat, vulvæ ora patefacit: cum melle delinctum, orthopnœæ, lateris & pulmonum inflammationibus prodest: thoracem expurgat: erodentibus medicamētis admiscetur. Cocta cum conchis folia, alvum emolliunt, vrinas mouent, inflationes discutiunt: decocta cum ptisana, vitia pectoris extrahunt: mulierum menses euocant, cum myrrhæ modico pota. Inflammatione turgētem vuam gargarizatus succus exprimit.

Galiopsis. CAP. LXXX.

GAliopsis, frutex in totum caulem, & folia habet vrticæ, læuiora, & quæ graue odorē tritæ reddant: flore purpurascente, tenui: nascitur circa sepes, ædificiorū areas, ac semitas vbique. Folia, caules, semen, succusq́;, duritias & carcinomata dissipant, strumas, panos, & parotidas discutiunt. Oportet bis die tepidū ex aceto cataplasma imponere, & eius decocto fouere: ad putrescentia, gangrænas, & nomas, cum sale efficaciter illinuntur.

Galion. CAP. LXXXI.

GAlion, nomen ex eo traxit, quòd in contrahendo lacte, coaguli vicem impleat: ramulum foliumq́; habet aparinæ simillimum, rectum: florem in cacumine luteum, tenuem, densum, copiosum, odoratum. Flos igni ambustis illinitur, sanguinis profluuia sistit. Cerato rosaceo galion admiscetur, insolatum vsquedum albescat,

la-

ßitudines reficit. Radix venerem concitat. Na-
tur in palustribus.

Senecio. CAP. LXXXII.

Enecio cauliculo est cubitali, subrubro, foliis
continuis, erucæ modo per extremitates diuisis,
minoribus multò: luteis floribus, qui celeriter
fecti vanescunt in pappos. Nomen verò sibi ven
auit, quoniam flores capillorum ritu, vere cane-
nt. radice superuacua: nascitur maximè in ma-
ijs, & circum oppida. Folia cum floribus refri-
ant: quare illita cum vini modico, vel per sese,
tium & sedis inflāmationes sanāt: quin & ex
nna thuris medentur, cū reliquis vulneribus, tū
quæ nerui acceperunt. Illiti per se cum aceto pap
dem munus præstant: verùm recētes epoti, strā
ant. Totus caulis, si coctus in passo potui detur,
nachi dolores à bili contractos, persanat.

Thalictrum. CAP. LXXXIII.

Halictron folia coriandri habet, pinguiora
paulò: coliculum rutæ craßitudine, in quo fo
Quæ trita, illitu antiqua vlcera ad cicatricem
lucunt. Nascitur maximè in campestribus.

Marinus muscus. CAP. LXXXIIII.

MArinus muscus nascitur in scopulis, testa-
ceisq; haud procul à mari, gracilis, capilla-
, caulis expers. Præcipua ei spissandi vis, & col
ones cohibendi, & podagras, quas refrigerare
sit.

Phyc

Phycus marinus. CAP. LXXXV

PHyci marini generibus, quoddam latum, e… alterum sublongius, & rubens: tertium ca… didum, nascens in Creta iuxta terram, floridu… valde, quod nulla corruptionis labe polluitur. O… mnia vim habent refrigeratoriam, non podag… modò, sed etiã inflammationibus, in cataplasm… tis efficaciter vtilem: verùm ijs vti humidis conu… nit, priusquam exarescant. Nicander*, puniceu… aduersus serpentes dedit.* Hoc *fuco quidam puta… mulieres suum colorem mentiri, cum tamen sit r… dicula eiusdem nominis, qua sese fucant.*

Potamogeton. CAP. LXXXVI

POtamogeton, folium betæ simile, hirsutu… paululum supereminens extra aquam. Ref… *gerat & inspissat: pruriginibus vtile, & cõtra… terum vlcerum nomas.* Nomen *ex eo inditum e… quòd palustribus, & aquosis enascatur.*

Stratiotes. CAP. LXXXVII

STratiotes in aquis nascens, iisdem supernat… & sine radice viuit: vnde cognomentum tr… xit. Herba *semperuiuo similis, ni maiora habe… folia: quæ refrigerant.* Sanguinem *qui defluit à r… nibus, pota sistunt: vulnera quæ inflammatione… minantur, intumescere non sinunt: ignibus sacr… & tumoribus ex aceto illinuntur.*

Stratiotes millefoliũ. CAP. LXXXVIII

Vulgatum millefoliũ. *STratiotes millefoliũ exiguus frutex, palmi a…*

tu…

udine, aut amplius assurgit: folijs auicularum
mas imitantibus, breui admodum dissectoq; fo-
rum exortu. Folia syluestre cuminum simulant,
efertim breuitate atq; scabritia, breuiora paulò,
ssiore vmbella, & pleniore. Surculos in cacumi-
gerit exiguos, & capitula in modum anethi: flo
paruos, cādidos. Nascitur in asperis agris, præ-
uè circa semitas. Eximij vsus ad vlcera vetera,
entiaq;, profluentem sanguinem, & fistulas.

Verbascum. CAP. LXXXIX.

Verbascum differentias summas habet duas, hoc nigrū, illud album: in quo mas & fœmi intelligitur. Fœminæ igitur folia sunt brassicæ, osiora multò, & latiora, candida: caulis albus, bitalis, aut amplior, subhirsutus: flores albi, aut pallidi: semen nigrum: radix longa, gustu acer-, crassitudine digiti: nascitur in cāpestribus. Verscum, qui mas appellatur, oblongius, albis folijs, angustioribus, tenuiori caule. Sed nigrū pror- albo simile esset, nisi nigriore latioreq; constaret io. Syluestre folia fert saluiæ, altas virgas, & ignosas, & circa eas ramulos quales marrubiū: res luteos, auri æmulos. Sunt & phlomides duæ, rsutæ, rotundis folijs, humiles. Tertia lychnitis ap llatur: ab alijs autem thryallis, folijs ternis, aut aternis, vel paulò pluribus, hirsutis, crassis, pin- ibusq;: apta ad lucernarum lumina. Radix prio m duarum adstringit: quare quod magnitudine

Tapsus barbatus vulgò.

*Sic Plin. qui ξυλώδεις videtur legisse. Græcus co dex δενδρώδεις, id est, arborescentes.

ludis

ludicrum talum æquet, in alui profluuio, conueni-
ter ex vino datur. Decoctum ruptis, conuulsis, fr-
ctis, antiquæ tussi auxiliatur. Dentium dolorẽ co-
lutione mitigat. Verbascum cui flos aureus, capi-
los tingit, & quocunq; abiciatur, blattas in se co-
trahit. Cocta in aqua folia, aduersus tumores, in-
flammationes oculorum, syderata vlcera, ex vi-
& melle illinuntur: cum aceto quoq; vulneribu-
medentur: contra scorpionum ictus, sunt auxili-
Syluestris folia ambustis igni, sunt cataplasmat-
Aiunt in folijs eius, quam fœminam dicimus, ar-
dos ficus omninò non putrescere.

Aethiopis. CAP. XC.

AEthiopis folia habet verbasco similia, perqu-
hirsuta, densaq;, in orbem circa radicẽ ima-
redacta: caulem quadrangulum, crassum ac sca-
brum, similem apiastro, aut arctio, multis conca-
uum alis: semẽ erui magnitudine, geminum, in vn-
conceptaculo: radices ab eodem cæspite numerosa-
lõgas, plenas, glutinosas gustu, quæ siccæ nigrescun-
duranturq;, vt cornua poßint videri: plurima na-
scitur in Ida mõte Troadis, & in Messenia. Auxi-
liatur purulentis excreationibus, ischiadicis, pleuri-
ticis, arteriæ scabritijs, decocta radix, et pota: qui-
& cum melle, eclegmatis vicem præbet.

Arction. CAP. XCI.

ARction, aliqui potius arcturon vocant, si-
milis est verbasco folijs, nisi quòd hirsutio-

ra,

ra, & rotundiora sunt: caule longo, molli: semine
umini, paruo: radice tenera, alba, dulciq;. Deco-
cta cum semine radix in vino, dentium dolorem
mulcet, si contineatur ore decoctum: ambusta per-
niones q; fouentur eodem: bibitur aduersus coxen-
dicum dolores, & stranguriam, è vino.

Arcion, siue Personata. CAP. XCII.

PErsonata folia habet cucurbitæ, maiora & hirsutiora, nigriora & craßiora: caulē albicantem, quanquā & interdū vidua caule reperiatur: radice grandi, intus cādida, foris nigra. Hæc drachmæ vnius pōdere pota, cū pineis nucibus, purulenta & cruenta extußientibus auxiliatur: trita dolores à contorsionibus artuum cōtractos, illitu sedat. Folia vtiliter antiquis vlceribus illinuntur. Vulgò lappa maior, & Bardana.

Petasites. CAP. XCIII.

PEtasites pediculus cubito maior, craßitudine pollicis, à quo prægrande foliū, galeri modo amplum, ceu fungus dependet. Contra phagedænas, & vlcera, quæ cacoëthe vocant, efficaciter illinitur.

Epipactis. CAP. XCIIII.

EPipactis ab aliis helleborine, parua herba, exiguis foliis. Iocineris vitiis vtilis, & contra venena pota.

Gapnos, seu fumaria. CAP. XCV.

FVmaria fruticosa herbula est, prætenera, coriandri similis: foliis candidioribus, vndiq; Officinis fumus terræ,

numerosis, ceneracei coloris: flore purpureo. Hui-
succus claritatem facit oculis delacrymationemq;
vnde nomen traxit. Illitus cum gummi, euulsas p-
pebras renasci prohibet. Commanducata herba b-
liosam vrinam trahit.

Lotus vrbana. CAP. XCV

LOtum vrbanã alij trifoliũ vocant: nascitur i-
hortis. Extractus succus, addito melle, oculo-
argema, nubeculas, cæterasq; caligines discutit.

Syluestris lotus. CAP. XCVI

SYluestris lotus, quam trifolium minus appe-
lant, plurimum in Libya gignitur, caule bici-
bitali, & sæpe maiore, alis multis: folijs trifo-
pratensis: semine fœnigræci, multò minore, gust-
medicato. Vim calfaciendi, & leniter adstringen-
di obtinet: vitia cutis in facie, maculasq; cũ mel-
peruncta expurgat: trita per sese aut cum malu-
semine, in vino aut passo bibitur aptissimè contr-
dolores, qui vesicam malè habent.

Cytisus. CAP. XCVIII

CYtisus, frutex est albus in totum, vt rham-
nus, ramos spargẽs cubitales, sæpe maiore-
in quibus folia fœnigræci, aut loti trifoliæ mino-
ra, dorso medio prominente. Ea digitis trita eru-
cam olent, gustataq; cicer recens sapiunt. Folia re-
frigerant: tumores inter initia discutiunt, si cũ p-
ne trita illinantur. Decoctũ potu vrinam ciet. Nõ
nulli, quòd apes alliciat, prope aluearia serunt.

Lotus Aegyptia. CAP. XCIX.

EST & in Aegypto lotus, quæ in campis flumine inũdatis prouenit, caule fabæ: flore paruo, andido, * lilio simili, quẽ tradunt occidẽte sole com rimi occludiq́;, ad ortũ autem aperiri: adduntq́;, aput ipsum vespera aquis condi, & ad exortũ so s emergere. Caput quale papaueris, maximum: et ntus grana ceu milij, quæ Aegyptij exiccant, & n panes cogunt. Radicem lotos hæc habet, mali co onei similitudine, quæ cruda coctaq́; manditur: ecoctaq́; lutei oui qualitatem exhibet.

*, κρίνῳ nõ κριθῇ.

ANNOTATIO.

Aliud est à nostro millefolio, quod aulò antè stratiotem millefolium esse nonuimus.

Millefolium CAP. C.

MYriophyllum, siue millefolium, caulis est tener, singularis, vnica nixus radice: pluri is folijs, leuibus, fœniculo similibus: vnde no ien accepit. Caulis flauescit varius, ac veluti ex idustria deliniatus: nascitur in palustribus. Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, si vel viride, vel siccum ex aceto, oblinatur: præcipitatis in otu cum aqua & sale datur.

Myrrhis. CAP. CI.

MYrrhis, simillima est cicutæ, caule folijsq́;: radix ei oblonga, mollis, rotũda, odo ata, cibo non insuauis. Quæ pota in vino, pha-

langiorum morsibus auxiliatur: cit menstrua, &
partus secundos, purgatq; à purperio fœmina
subuenit et phthisicis cocta in sorbitione. Aiunt qu
que eandem bis die térve potam ex vino in pest
lentia salutarem esse, & ne morbi contagia sentia
tur, obstare.

Myagrum. CAP. CII.

*τήλιδι, non τραχήλῳ.

MYagron, aliqui melampyron vocant, herb
est surculacea, folijs rubiæ pallidis, tripec
nea: semen oleosum. *fœnogræco simile. Quod
tusum igni torrent, perunctisq; virgis ad lucern
rum lumina vtuntur hoc pingui, scabritias corp
ris læuigari, atque expoliri constat.

Onagra. CAP. CIII.

ONagra, siue onothera, aut onuris, frutex
arboris instar, prægrandis, amygdalino f
lio, sed latiore, lilio non dissimili: flore rosaceo, m
gno: radice candida, longa: cum siccata est, vinu
olente: nascitur in montibus. Aqua, in qua rad
maduerit, in potu data feras mitigat, & cicur
facit: illitu quoq; tetra vlcera mulcet.

Cirsium. CAP. CIIII.

Censetur buglossa officinorũ. Plin. minora.

CIrsium, caulis est tener, duorum cubitorum
triangulo similis: ab imo foliola, rosæ spec
referentia: anguli spinosi, per interualla molles:
lia buglosso similia, * maiora, subcandida, modi
hirsuta, partibus extremis aculeata: cacumen ca
lis orbiculatum, hispidum, in quo capitula in sum

io purpurea, quæ soluuntur in lanugines. Redi-
m huius loco laboranti adalligatam, dolores va-
icum sedare Andreas scripsit.

Aster Atticus, seu inguinalis. CAP. CV.

Aster Atticus cauliculus lignosus, florem in cacumine habens purpureum, luteúmve, per
mbitum, anthemidis capituli modo diuisum, fo-
lis stellæ modo radiatis: quæ autem caulem cir-
ndant folia, oblonga sunt ac hirsuta. Feruenti sto-
acho, oculorum inflammationibus, procidua se-
, ac inguinibus illitu auxiliatur. Tradunt purpu-
um florem, si ex aqua bibatur, anginis, & pue-
s comitiale malum sentientibus, opitulari. Ingui-
um inflammationi recentem illinire conuenit. Si
idus flos sinistra dolentis manu decerpatur, &
guinibus adligetur, dolore liberat.

plin. lib. 27. cap. V.

Isopyrum. CAP. CVI.

Sopyron aliqui phasiolon ob similitudinem vo-
cant, quoniam folium quod est aniso simile in
mpinos torquetur, capitula sunt in summo cau-
tenuia, plena seminis, melanthij gustum imi-
ntis. Contra tussim, & cætera pectoris vitia,
nen ex aqua mulsa bibitur: hepaticis, & san-
inem excreantibus vtile.

Viola purpurea. CAP. CVII.

Viola purpurea folium habet hedera minus,
tenuius ac nigrius, nec multò dissimile: cau-
ulus à radice medius prodit, in quo flosculus,

ἴον ἀνθ-

suauißime olens, purpureus: opacis & asperis nascitur. Refrigerãdi naturã habet. Folia per se et ex polenta illinũtur aptißimè stomacho æstuanti, & oculorum inflammationibus, sediq; procidenti.

Cacalia. CAP. CVIII

CAcalia, quæ leontice vocatur, folia fert magna, alba: è quibus medius caulis emicat, rectus, albus, florẽ ferens robori aut oleæ similẽ: nascitur in montibus. Radix in vino madefacta, vt tragacantha, delinctu aut manducatu per se tußibus, scabritijs arteriæ, medetur. Grana quæ post excussum florem innascuntur, trita, & cum cerato illita, faciem erugant, & cutem extendunt.

Bunium. CAP. CIX.

BVnion caulem edit quadrangulum, procerum, digiti craßitudine, in quo ramuli minutis folijs ac floribus scatent: folia proximè radicem, apio similia, longè tenuiora, coriandrinis proxima: flores anethi: semen odoratum, hyoscyamo minus. Vrinam ciet, excalfacit, secundas eijcat: lieni, vesicæ, renibus vtile. Tam humidi quàm sicci, expreßiq; succi caulibus, folijs, radicibusq; vsus inualuit ex aqua mulsa. Pseudobunion palmi altitudine fruticat in Creta, folia ramulosq; napi ferens, acri gustu. Tormina, atque stranguriã, laterumq; dolores, sanant quaterni rami eius poti in aqua: illiti quoque cum sale & vino, tepentes strumas discutiunt.

Cl

Chamæcissus. CAP. CX.

CHamæcissos, folio est hederæ, tenuiore, longiore. ramulis à radice quinis senisve, dodrantalibus, foliosis: flore violæ albæ simili, candidiore, ac tenuiore, gustu supra modum amaro: radice tenui, candida, inutili: nascitur in cultis. Bibũt conuenientissimè ischiadici folia, tribus obolis in aquæ cyathis tribus, tricenis quadragenisve diebus: eodem pota modo, senis aut septenis diebus, regium morbum purgant.

Non est, quãuis id sonet Græcanica dictio, hedera terrestris vulgo nominata: qđ eam paulo studiosius cũ descriptione cõferens, liquidò cognosces.

Clamæleuce. CAP. CXI.

CHamæleuce lumborũ doloribus propitia est, herba virẽs, incuruis foliis, surculisq;: flore roseo.

Buglossum, seu lingua bubula. CAP. CXII.

BVglossum nascitur in campestribus, & sabulosis. Iulio mense colligitur. Aiunt eam quæ treis thyrsos emittit, cum semine & radice tritã, potamq;, contra tertianos horrores prodesse: quæ quatuor, ad quartanos: ea in vino decoquitur. herbam abscessibus vtilem esse volunt. Verbasco simile est, folium in terra sparsum, nigrius, asperũ, bubulas imitans linguas. Quod in vinum deiectũ, animi voluptates auget.

Vulgaris borago.

ANNOTATIO.

Nostrũ Cynoglossum caulem & purpureos flosculos ædẽs, nõ esse verũ ac legitimũ, historia ei⁹ apertissimè indicat.

Cynoglossum. CAP. CXIII.

CYnoglosson folia latifoliæ plantaginis habet, arctiora, minora, lanuginosa: caule vacat, et humi sternit: prouenit in sabuletis. Folia cum suillo adipe veteri, medentur morsibus canũ, alopecijs, & ambustis. Emollit aluũ, decoctũ herbæ ex vino potum.

Phyteuma. CAP. CXIIII.

Struthij. PHyteuma folia habet radiculæ, minora: copiosum semen, perforatum: radicem paruam, tenuem, per summa terræ nitentem: quã ad amatoria conuenire, nonnulli scriptum reliquerunt.

Leontopodium. CAP. CXV.

LEontopodion duũm digitorum herbula est, folia ferens angusta, longitudine ternûm quatenúmve digitorum, hirsuta, quæ iuxta radicẽ lanosiore flocco canescunt: capitula in summo caule quasi perforata: flores nigri: semẽ vsqueadeò spissa lanugine inuolutum est, vt sæpe fallat: radice parua cohæret: quam tradũt appensam ad amatoria prodesse, & tubercula discutere.

Hippoglossum. CAP. CXVI.

HIppoglosson, frutex est folia habens rusci tenuis figura, & spinosam comã, & in summo seu linguas è folijs exeuntes. Capitis dolorem corona ex comis imposita minuit: Malagmatis radix succusq; admiscetur.

Antirrhinum. CAP. CXVII.

ANtirrhinon, alij anarrhinõ vocãt, herbam

aule & folijs anagallidi similem: flore albæ vio-
e, purpureo, minore tamen, ideoq; syluestris ly-
hnis nominata est: semine vituli narium simili.
radũt perunctos ea, cum oleo lilino, venustiores
eri: nec vllo medicamento lædi posse, si quis ap-
nsum gestet.

Catanance. CAP. CXVIII.

EX eo genere vna, folia coronopi habet, longa, radicem iunci modo prætenuẽ: capitula sena, ptenáve, in quibus erui semen inest. Arescens in rram flectitur, & se cõtrahit ad speciem vnguiũ ilui examinati. Altera mali parui magnitudinẽ eplet, radice exiguæ oliuæ magnitudine folijs quo ue oliuæ colore, & figura, mollibus, diuisis, humi nclinatis: semen, vt cicer, minutum, in virgulis de- endet, punicei coloris, multis foraminibus pertu- m. Vtranq; narrant in amatoria expeti. Thessa cæ mulieres his vti traduntur.

Tripolion. CAP. CXIX.

TRipolion in marinis nascitur locis, quæ alli- dit vnda, recedensq; dimittit, neque in ma- , neque in sicco: folio glasti crassiore: palmeo cau- , in mucrone diuiso Eius, vt tradunt, flores colo- m ter die mutant, mane candidi, meridie pur- rei, sero punicei conspiciuntur. Radice alba, odo ata, calidi gustus. Quæ drachmis duabus in vi- pota, aquam, vrinamq; per aluum extrahit. In edicamenta digeritur, quæ venena arcent.

ANNOTATIO.

Officinarũ Capillus veneris. Eſt enim earum Adiantum, non quod hic Dioſcorides, ſed Plinius lib. xx. cap. xxi. depinxit, & candidum vocauit: non quin & ipſum, vti ſuſpicamur, fuſcos obtineat coliculos, ſed quia Trichomani, quod illi nigrum eſt adiantum, comparatum, album potius, quàm nigrum appareat.

Adiantum. CAP. CXX

ADiãton, polytrichon, puſilla gerit folia ſimilia coriãdri, in ſummo inciſuris diuiſa: cauliculi, quibus exoriũtur, nigro colore nitẽt, prætenues, palmũ alti: radice ſuperuacua: neq; caulẽ, neq; fructum, neq; florem profert. Decoctum herbæ potum prodeſt ſpirãdi difficultati, ſuſpirioſis, lieni, & felle ſuffuſis, & vrinæ difficili. Calculos frangit, aluum ſiſtit, ſerpentium morſibus auxilio eſt. Contra ſtomachi fluxiones in vino bibitur. Secundas ciet et menſtrua. ſanguinis reiectiones inhibet. Contra ſerpentiũ morſus cruda herba illinitur, alopecias denſat, ſtrumas diſcutit: furfures, & manantia capitis vlcera, ex lixiuio emendat: defluẽtes capillos cõtinet, cum ladano & myrtino, & ſuſino, aut hyſſopo, vinoq;. Decoctũ eius cum lixiuio & vino infuſum, idem præſtat: coturnices & gallinaceos pugnaciores facit, in cibos eorum additũ. Seritur gratia vtilitatis pecorum circa ouilia. Vmbroſis, &

pa

palustribus, circa parietum aspergines, & fontiũ specus enascitur.

Trichomanes. CAP. CXXI.

TRichomanes nascitur eisdem in locis quibus adianton: filici simile, sed exilius: folijs lẽticulæ, tenuibus, in ordinẽ vtrinq; digestis, aduersis inẽ, in ramulis tenuibus, acerbis, fusco colore splendentibus. Eadẽ quæ & adiãton præstare posse cõstat.

Officinis polytrichõ quod idem tamẽ cum Adianto.

Xanthium siue Lappa. CAP. CXXII.

XAnthium nascitur læto & pingui solo, & lacubus exiccatis, caule cubitali, anguloso, pingui, prodeuntibus ex eo crebris alis: folia atriplicis habet, insecta, nasturtium odore imitantia: fructum grandis oliuæ modo, rotundum, & vt platani pilula, spinosum, qui contactu vestibus adhærescit. Is antè collectus quàm perfectè siccescat, tunditur, & fictili vase reconditur. Flauos autem facit capillos, si acetabuli instar tepida aqua madescat, mox caput, nitro antè perfrictũ, illinatur. Alij in vino tundunt, & ita asseruãt. Semen aptissimè tumoribus imponitur.

Vulgò lappa minor.

Aegilops, siue festuca. CAP. CXXIII.

AEgilops herbula folia tritici habens, sed molliora, in summo capite semina bina ternáve rubra, quibus aristæ quasi capillaceæ exeũt. Illita cum farina herba ægilopęs medetur, duritias discutit. Succus farinæ admistus, siccatur, & eorundem gratia reponitur. * Bromus herba ægilopi

Marcello supposititia.

lopi similis, exciccatoriam vim habens, decoquitu cum sua radice in aqua ad tertias, & iuri colat par modus mellis adijcitur: rursus incoquitur, d liquidi mellis crassitudo fiat. Linteum eo humor imbutum, & naribus inditum, contra graueolen tiam vlcerum efficax est. Aliqui tritam aloën ad dunt, & eo modo vtuntur. Cum siccis rosis cocl in vino, grauem oris halitum emendat.

Glaux. CAP. CXXIIII

G*Laux cytiso aut lenticulæ folijs similis, qu supernè virent, auersaq; candidiora spectan tur: ramuli à terra exiliunt quini senìve, tenues a radice, dodrantem alti: flores violæ albæ, purpu rei exeunt, minores tamen: nascitur iuxta mare. Coquitur cum hordeacea farina, sale, & oleo i sorbitione, ad reuocandã extincti lactis vbertatẽ.*

Polygala. CAP. CXXV

P*Olygala palmi altitudinẽ petit folijs lẽticulæ gustu adstricto. Quæ pota, lactis abũdatian facit.*

Osyris. CAP. CXXVI

O*Syris, frutex est niger, ramulos ferẽs tenues lentos, fractuq; contumaces: & in his folia quaterna, quina, senáve, ceu lini, nigra in initio dein colore mutato rubescentia. Decoctum eius po tum, iuuat arquatos.*

Censetur Linaria vulgò appellata.

Aspera smilax. CAP. CXXVII.

S*Milax aspera, folia habet periclymeni: sar menta tenuia; multa, rubi modo aut paliur*

acu

aculeata: arbores scandit ab imo ad summa perreptans, se cōuoluens eis. Fert racemos exiles, qui maturi rubescūt, gustumq; leniter mordet. Nascitur in palustribus & asperis: radice dura, crassaq;. Folia & acini, & ante & post epoti, venenorū antidota sunt. Tradunt, si infantibus nuper in lucē æditis, quid ex his tritum propinetur, nulla postmodū venena nocitura. Inciditur etiā ad alexipharmaca, id est, ad ea medicamēta quibus venena arcentur.

Læuis smilax. CAP. CXXVIII.

LAeuis smilacis folia hederæ similitudinem habent, molliora, læuiora, tenuiora: huius sarmēta nullis horrent spinis: conuoluitur arboribus, vt prior: fructum parit lupini modo nigrum, exiguum: flores circunquaque exiliunt candidi, copiosi, orbiculati. Hac smilace, quadam topiariorum arte, tentoria contra æstus molestiam factitantur: folia per autumnum decidua. Semine cū dorycnio poto, ternis singulorum obolis, varia & tumultuosa in somnis obseruari traduntur.

Ruscus. CAP. CXXIX.

SYluestris myrtus, aliquibus oxymyrsine, aut myrtacantha, Latinis ruscum appellatur: folium fert myrti, latius, in formam lanceæ mucronatum: baccæ per maturitatem rubescunt, rotundæ, à medio folio dependentes, osseo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, vitilium modo lenti, fractu contumaces, foliosi: radice graminis

Officinis Bruscus.

sim

simili, acerba, & subamara. Folia & baccæ in no potæ vrinam cient, menses pellunt, vesicæ ca los frangunt, stillicidio vrinæ medentur, dolores pitis sanant, & regium morbum. In asperis et p cipitibus locis enascitur. Decoctum radicis in v potum, eosdem præbet effectus. Cauliculi recen asparagorum vice, in cibo sumuntur. Amari aut sunt, sed vrinam mouent.

Laurus Alexandrina. CAP. CXX

Laurus Alexandrina, folio est rusci maio molliore, & candidiore: semine inter folia bro, eiceris magnitudine: ramos spargit in ter ✱Rusco *dodrantales, interdum longiores: radice* ✱ *sylues myrto simili, maiore, molliore, odorata: inuenit in montosis. Difficiles partus accelerat, radice po sex drachmarum pondere in vino dulci: & stil cidio vrinæ auxiliatur, sed sanguinem extrahit.*

Daphnoides. CAP. CXXX

Vulgò Laureola. *Daphnoides cubiti altitudine fruticat, ram flexilibus obsequiosisq́;, multis, inde sursu versus foliosis: cortex supra modũ viscosus ram vestit: folia lauri, graciliora, & molliora, frac cõtumacia, quorũ gustatu os & fauces incendun tur: flores cãdidi: bacca, cũ ematuruit, nigra: radi inutilis: nascitur in montosis. Pituitas extrahit fo lium recens vel aridum in potu, menses ciet & vo mitus: caput inani commanducatum, sternutamẽt mouet. Baccæ quindecim potæ aluum resoluunt.*

Cha

Chamædaphne. CAP. CXXXII.

CHamædaphne virgas omittit cubitales, singulari ramulo constantes, rectas, tenues, læues: folia lauri similitudine, leuiora multo, ac viridiora: semen rotundum, rubens, annexum folijs. Illinuntur capitis doloribus trita folia, & stomachi ardores mulcent: ad sedanda tormina cum vino bibuntur. Potus cum vino succus, menses & vrinã ciet: idem facit pesso appositus.

Veratrum album. CAP. CXXXIII.

HElleborũ album, Latini veratrũ album vocant, fert folia plantaginis aut betæ syluestris similia, sed breuiora, et nigriora, * rubescẽtia, caulẽ cauum, quadrantalẽ, tunicis conuolutũ, quas abdicat cum arescere incipit: radicibus nititur multis, tenuibus, ab oblongo & exiguo capite ceparum modo exeũtibus: nascitur in mõtibus et asperis. Radices messibus colligẽdæ. Optimũ habetur candidũ, friabile, carnosum, modicè extentũ, nec tamen iunci modo mucronatum, quod frangẽdo puluerẽ emittit, & tenuem habet medullã, gustu nõ admodũ feruens, neq; saliuã, subinde ciens, (huiuscemodi autẽ strangulat.) Primatũ Cyrenaicum tenet. Galaticũ autem & Cappadocicum, candidiora, & puluere quodam obsita, celerius strangulatus mouent. Vomitione autem varios extrahit humores. Collyrijs admiscetur, quæ caliginem oculorum discutiunt. Partus impositum necat, menses pellit, ster-

*Plin. canaliũ dorso rubescẽtia.

nutamenta excitat, mures interficit cũ melle & p
lenta subactũ, absumit carnes si coquatur vna. D
tur per se ieiunis, & cũ sesama, aut ptisanæ succ
aut halicæ, aut lentis cremore, cũ aqua mulsa, a
pulte, aut quauis alia sorbitione. Cogitur cum p
ne, & ita inassatur. Præparatio corporũ, ac vict
ratio, diligenter tradita est, cum ab his qui de me
ca eius potione scriptitarunt, tum maximè à Ph
nide Siculo Ennẽsi, cui nunc assentimur: quippe l
gum nimis esset, in hac præsertim æditione de m
teria, simul medicam curandi rationem exponer
Dant nonnulli in pultis sorbitione, aut copioso h
licæ cremore: aut paucum antea cibum dari præ
cipientes, statim veratrũ offerunt, ijs præsertim, q
bus strangulationis suspicio imminet, aut si valet
do corpus infirmat: hoc enim modo deiectio nil
periculi minatur, quòd cibo munitis nõ intempest
uè medicamentum corporibus offeratur. Vomitio
nes concitant subditæ ex eo balani, cum aceto.

Veratrum nigrum. CAP. CXXXIII

HEllebornm nigrum, appellatur melamp
dion, quoniam caprarum pastor, nomi
Melampus furentes in se Prætidas, primus pur
gasse, & sanasse fertur, Folia ei viridia, plata
similia, minora, folijs sphondylij proxima, subas
ra, nigriora, pluribus diuisuris incisa: caulis aspe
flores purpurei, candidi, racematim cohærente
semen cnici, quod in Anticyra sesamoides vo
cam

tant: quo deiectiones moliuntur: radicibus cohæret nigris, tenuibus, à capitulo, cepæ simili confibratis: quarum est vsus: in collibus, asperis, & sitientibus locis enascitur. Optimum est quod ex huiusmodi pe itur terris, vt ex Anticyra. Nigrũ inibi probatissimum gignitur. Eligi debet corpulentum & plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, feruẽsq;: huiusmodi est in Helicone, Parnaso, & Aetolia na um: attamen Heliconium præcellit. Veratrum nigrum purgat ventrem, detrahit bilem pituitasq;, latum per se, aut cum scammonia, & tribus obolis, siue drachma salis: decoquitur vel cum lente & usculis, quæ purgationis causa sumptitantur. Prodest morbis comitialibus, melancholicis, insanientibus, articularijs doloribus, & resolutis. Menses in litum trahit, partus necat, purgat fistulas impositum, & tertia die detractum. Item contra grauitatem auditus in aurem demittitur, ibiq; in alterum aut etiam tertium diem esse sinitur. Scabiem anat, illitum cum thure, aut cera, & pice, & cedrino oleo: vitiliginibus, lepris, impetiginibus, ex aceto medetur: dẽtium dolorem collutione mitigat: rodentibus medicamentis commiscetur: hydropicorum ventri vtilissimè imponitur factum ex eo, arina hordeacea, & vino, cataplasma: consitum roximè radices vitium, vinum purgandi faculta donat. Huius resparsu domos expiari arbitrantur: quare inter fodiendum stantes, Apollinem,

Aesculapiumq; precantur, ac vitant aquilæ volatus, aduolare enim non sine periculo tradunt: nanq; si auis effoßionẽ hellebori conspexerit, moriturum qui succidit, auguriũ est. Celeriter effodiatur oportet, quoniã halitu caput aggrauat: quapropter, ad id arcẽdum, fossuri, allium præsumere, & vinum bibere consueuerunt: nulli ita noxæ opportuni redduntur. Veratri albi modo emedullatur.

Sesamoides magnũ. CAP. CXXXV.

SEsamoides magnum, in Anticyra helleborum vocant, quoniam albo veratro in purgationibus misceatur. Simile est senecioni aut rutæ: longo folio: flore candido: radice gracili, ignaua: semen gustu amaro, cætera sesamæ simile. Vẽtrem detrahit: datur tritũ ad bilis pituitæq; deiectiones, quantum tribus digitis capitur, addito veratri albi sesquiobolo, ex aqua mulsa. Sesamoidi paruo cauliculi sunt dodrantales: folia coronopi, minora, hirsutiora: & in cauliculorum cacumine capitula, florum penè purpureorum, medio eorum albo: semen sesamæ, fuluum, amarum: radix tenuis. Detrahit bilem pituitasq;, semen ex aqua mulsa potum dimidio acetabulo: illitum ex aqua, tumores ac tubercula discutit Nascitur in asperis.

Syluestris cucumer. CAP. CXXXVI.

Vulgò Cucumer asininus.

CVcumis syluestris fructu solo distat à satiuo cucumere, quem longè minorem parit, oblongis glandibus non dißimilem: folia atque sar-

menta satiui refert: radice candida, magna: nascitur in sabuletis, & ruderibus, frutice in totũ amaro. Instillatus foliorum succus, aurium dolori conuenit. Illita ex polenta radix, veterem omnem tumorem discutit: imposita cum resina terebinthina, tubercula rumpit: ischiadicis infunditur: podagras discutit, decocta ex aceto, & illita eius decocto dentes in dolore colluũtur. Aridæ farina impetiginem, lepras & vitiligines absterget, nigris cicatricibus colorem reddit, & in facie maculas expurgat. Radicis succus sesquioboli pondere, & item cortex, acetabuli quarta parte, bilem pituitamque deÿciunt, præsertim in hydropicis: (deiectiones autem citra stomachi iniuriam mouet) radicis selibra, in vini præsertim Libyci hemina conteritur, danturq; ex eo terni cyathi triduo, dum tumor abundè deprimi cernatur. E fructu huiusce cucumeris, fit medicamẽtum quod elaterium vocatur, ad hunc modum: Decerpti cucumeres, qui tacti protinus exiliunt, seruantur nocte vna: postridie imposito supra cribrum, rariore cribro, vtrisque manibus prehensi, sigillatim supino cultro, sursum versus aciem habente, finduntur, atque per cribrum humor in subiectum vas exprimitur: simulq; carnosum quod hæsit cribro, quò facilius excidat, eliditur: quod ita pressum est, residere sinitur, atque in vicinam peluim demittitur. Coaceruata autem in cribro segmina, dulci aqua perfunduntur, & denuò pres- Elaterium.

ſa abijciuntur. Humor in pelui agitatur, & linteo opertus, ſoli exponitur: dumq; ſteterit, tota ſupernatans aqua cum humore concreto, effunditur. Hoc verò identidem fieri ſolet, donec exiſtens aqua liqueſcat: qua ſtillatim exhauſta, ſedimentum mortario ſuſcipitur, & conterendo cogitur in paſtillos. Sunt qui ad hauriendam protinus ſucci abundantiam, cribratos cineres humi inſpargant, & medium cauātes, triplicatum linteum obtendant, per quod elaterium cum ſua humiditate diffundũt, ſiccatumq;, in pila, vt dictum eſt, conterunt. Aliqui pro dulci aqua marinam perfundentes, ita eluunt. Alij in nouiſsima lotione, mulſam aquam reſpergunt. Elaterium optimum eſſe conſtat, læue, non ponderoſum, cum candore leniter humectum, guſtu amariſsimum, quodq; lucernarũ luminibus obiectum, facilè flagret. Porraceum tamẽ ſcabrumq;, ſi turbidum ſpectetur, atq; erui cinerisq; plenum ſit, graue & vitioſum eſſe ſolet. Nec deſunt, qui cucumis ſucco amylum immiſceant, vt candorem ipſum & læuitatem imitentur. A bimatu ad decennium deiectionibus vtile eſt. Integer modus, obolus eſt: minimus, ſemiobolus: pueris, chalci duo: ſiquidem copioſius, periculum adfert. Bilem ac pituitam vtrauis parte extrahit. Optima ſuſpirioſis eſt purgatio. Quòd ſi in animo ſit deiectionẽ moliri, adiecto ſalis duplo, & ſtibij quod colorare ſufficiat, ex aqua, erui magnitudine catapotia dato, poſtea cyathus vnus aquæ tepidæ

pidæ ſorbeatur: ad citãdas tamen vomitiones aqua diluens elaterium, ſubiectas linguæ partes penitiſſimè penna oblinito: quòd ſi quiſquam difficilius euomat, oleo aut vnguẽto irino reſoluito, ſomnum inhibeto. Porrò his qui eximiè vacuantur, continuè vinum, & oleum dari conuenit: etenim vomendo reſtituũtur. Quòd ſi vomitiones nõ finiãtur, aqua frigida, polenta, poſca, poma, & quæ ſtomachũ denſando corroborant, offerenda ſunt. Ciet elaterium menſes, & partus enecat, in peſſo ſubditum: morbo regio medetur, cum lacte naribus infuſum, & diuturnis capitis doloribus liberat: efficaciſſimè anginis illinitur, cũ vetere oleo, melle, aut felle taurino.

Staphis agria. CAP. CXXXVII.

STaphis agria, ſiue herba pedicularis, folia habet labruſcæ, diuiſa: & cauliculos rectos, molles nigroſq; : fert florem glaſti: & folliculos virides, ſimiles ciceri, & in his nucleum triangulum, ſcabrum, ex nigro ſubfulueſcentem, intus album, guſtu acrem. Grana quindecim, ſi trita in aqua mulſa dentur, craſſum humorem per vomitũ purgant. ſed qui hauſerunt, ambulare debent, prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulſam continuò potui dare: quoniã pericula ſtrangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita, phthiriaſi prodeſt: item prurigini & pſoris. Cit plurimam pituitam commanducata: decocta in aceto, dẽtium dolori, colluto ore, ſubuenit: rheu-

matiſmum gingiuarũ ſiſtit: vlcera oris manantia, cum melle ſanat. Vrētibus malagmatis imponitur.

Thapſia. CAP. CXXXVIII.

THapſia nomen ideo accepit, quòd in Thapſo eiuſdem nominis Inſula, primùm inuēta ſit. Tota verò natura ferulæ ſimilis eſt: graciliore caule: folijs fœniculi: vmbella anethi in cacumine, à ſingulis ſurculis erumpente: flore luteo: ſemen quale ferulæ, latiuſculum, ſed aliquanto minus: radix foris nigra, intus candida, longa, acris, craßiore libro veſtita. Lactis extrahendi ratio hæc eſt: Facto in ambitu ſcrobe, cortices inciduntur: aut radix in fornicis ſpeciem in ſe excauata, cooperitur, quò merus ſuccus confluat: oportet illuc ſequenti die ſe cōferre, & congeſtum ſuccum extrahere. Tunditur etiam radix in pila, & ſuccus organo per quallum expreſſus fictili craſſo inſolatur. Aliqui folium vnà terunt: ſed inualidior huiuſcemodi ſuccus. Hoc autem intereſt, quoniam qui ab radice manauit, grauius olet, & humidus permanet: è folijs autem extractus, exiccatur, atq; teredinum iniuriam ſentit. Qui ſuccum colligit, ſtare debet non obuerſus vento: aut potius, cùm dies apricus eſt, & à flatu ſilet: quoniam ob halitus acrimoniam facies vehementer intumeſcit, nudaq; corpora inuadunt puſtulæ: ob id prius liquido cerato, & adſtringente, nudas partes illinunt, & ita muniti accedūt. Tam cortex radicis, quàm ſuccus, purgandi vim habēt,

&

& lacteus succus in aqua mulsa potus: nam vtrinque bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni oboli, cùm tribus seminis anethi drachmis: succi, terni oboli: lactis, obolus vnus: quod eo amplius assumitur, periculosum est. Huiusmodi purgatio conuenit suspiriosis, et diuturnis laterũ doloribus, reiectionibusq́;, datur in cibis aut obsonio, quibus difficile sit vomere. Tam radix, quàm succus omniũ maximè, quæ pares cũ eis vires adepta sunt, vim habent extractoriam ex alto, vbi ex imo aliquid euocandum est, aut meatuum laxitas alið transferenda est: vnde succus illitione, aut radix recens affrictu, alopecias explent. Radix succusq́; cum æquis ceræ thurisq́; portionibus, sugillata liuoresq́; tollunt: sed nõ plus binis horis dimittantur: locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat, cũ melle illitus succus: lepras tollit: tubercula discutit, perunctus cum sulphure. In diuturnis pulmonum, laterum, pedum, articulorumq́; valetudinibus vtiliter illinitur. Valet ad integendam colis glandem, ijs qui natura, non circuncisione, curti sunt: tumorem enim excitat, qui pinguiũ fotu emollitus, præputij iacturam resarcit.

ANNOTATIO.

*Sine folijs.] Spartiũ, vt in agro Mõspessulano eius feracissimo sæpe obserua ui (à G. Rondelletio eius loci clarissimo Medico primùm admonitus) cũ primũ

erũpit, plurimis foliolis turget, quibu
omnibus cùm ad cõſiſtentiam perueni
(quo ſolo fortaſsis tempore viſum Dio
ſcoridi) exuitur, adeò vt ramuli eius iun
cei deinde appareãt. Eſt tamẽ hoc diuer
ſum planè ab eo, cui⁹ Plin. lib. XIX. cap
II. meminit. Cæterũ an ſpartũ hoc loc
depictũ, ſit idem cũ Geniſta Latinorum
malo equidẽ dubitare cũ Plinio, quàn
eorũ iudicio ſubſcribere, qui diuerſi ge
neris plãtas eſſe cõtendunt: & pro Geni
ſta fruticẽ quendã rebus alligãdis (quo
in illa tamen requirit Plinius, & Mar
in Georgicis cum lentam appellet, ſati
innuit) parum idoneum oſtentant.

Spartium. CAP. CXXXIX.

*SPartion frutex eſt, longas ferens virgas, * ſi
ne folijs, firmas, fractu contumaces, quibus vi
tes vinciuntur: ſemen lenticulæ, in folliculis phaſio
lorum modo naſcens: florem, vt albæ violæ, luteum.
Purgant per ſuperna vehementer, hellebori vice, c
tra periculum flores, & ſemina, quinis obolis in a
qua mulſa pota. Semen deiectionem mouet. Ram
in aqua maceratis, mox tuſis, extractus ſuccu
iſchiadicis, & angina laborantibus auxiliatur,
cyathi modũ ieiuni bibant. Quidam marina aqu
macerare malunt, & infundere iſchiadicis clyſt
re. ſtrigmenta autem elicit cruenta.*

S

Silybum. CAP. CXL.

Silybon, lata spina est, folia ferens chamæleonis albi. Hæc recens cum sale oleoq́ cocta estur. Radicis succus drachmæ pondere potus, vomitiones facit.

Glans vnguentaria. CAP. CXLI.

Glans vnguentaria, fructus est arboris myricæ similis, magnitudine auellanæ nucis, cuius nucleus græcarum nucum more tritus, humorem reddit, quo ad pretiosa vnguenta pro oleo vtuntur: nascitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia, *&* Petra *oppido secus Iudæã. Præfertur plena, recens, cãdida quæ facilè delibretur. Ea drachmæ põdere pota, lienẽ absumit: cũ lolij farina, & aqua mulsa, podagricis illinitur: psoras leprasq́; decocta in aceto, vitiligines & nigras cicatrices cum nitro, emẽdat: & cũ lotio lentigines, varos & papulas in facie: & cutis vitia tollit. Vomitiones mouet, & aluum cum hydromelite resoluit: stomacho aduersatur. Oleum quod ea exprimitur, aluum potu ciet. Cortex eius magis adstringit: verùm tusæ & expressæ succus abstergentibus medicamentis adijcitur, quæ aduersus prurigines & scabritias idonea sunt.*

Narcissus. CAP. CXLII.

Narcissum sunt qui vt lilium, lirium appellarint, folia porro similia, tenuia, multò minora, & angustiora: caulis vacuus, & sine folijs, supra dodrantem attollitur: flos albus, intus

croceus, in quibusdã purpureus: radix intus alb[...] rotunda, bulbosa: semen velut in tunica, nigrũ, lon[...] gum: probatissimus nascitur in montibus, suaui [...] dore: cæteri porrum imitantur, atq; herbaceum v[...] rus olent. Radix cocta, siue estur siue bibitur, vom[...] toria est: ambustis igni prodest, cum exiguo mel[...] trita: præcisos neruos illitu glutinat: luxatis malle[...] lis, diuturnisq; articulorum doloribus, trita ex m[...] le & imposita, subuenit: vitia cutis in facie, vitili[...] ginesq; cum semine vrticæ, & aceto emaculat: c[...] eruo & melle, vlcerum sordes expurgat: abscessu[...] rumpit concoctioni repugnãtes: infixa corpori ex[...] trahit, illita cum loliĳ farina, & melle.

Hippophaës. CAP CXLIII.

HIppophaës, quo fullones vestes interpolant[...] in sabulosis maritimisq; nascitur, surculace[...] frutice, vndiq; denso & largo, foliĳs oleæ, longiori[...] bus, molliorbusq;: inter quæ cãdicantes spinæ emi[...] cant, siccæ, angulosæ, interstiti quodam distantes[...] flores hederæ corymbis similes, racematim cohæ[...] rent, minusculi tamen, & molles, candidi, ex par[...] te rubescentes: radix lacteo succo madet, crassa, mo[...] lis, amara gustanti: ex qua perinde ac thapsia, suc[...] cus eximitur, qui per se, & cum erui farina suba[...] ctus, siccatur, & ad vsum recõditur. Syncerus, pi[...] tuitas, bilem, aquasq; detrahit, oboli pondere: erui[...] verò farina subactus, quatuor obolis, cũ aqua mu[...] sa. Frutex cum radicibus siccatus tũditur, & cum[...]

aqua

quæ mulsæ dimidia hemina tritus datur. Radice
r herba liquamētum depromitur, vti in thapsia:
ius in purgationibus modus est drachma.

Hippophæstum. CAP. CXLIIII.

HIppophæston, id quod aliqui hippophaës appellant, nascitur eisdem locis quibus hippophaës, estq; spinæ fulloniæ genus, humilis herba, si- cauliculo, sine flore: inanibus tantum capitulis: lijs paruis, spinosis: radiculas habens molles, cras- s. Succus radice, folijs & capitulo exprimitur, r exiccatur. Datus, cui voles, tribus obolis, in a- ua mulsa, aquam pituitasq; detrahit: priuatim co- itialibus morbis, neruorū vitijs, & orthopnϾ nuenit huiuscemodi purgatio.

Ricinus. CAP. CXLV.

RIci, aut croton, nomen accepit à ricini animalis similitudine: arbor prouenit paruæ fi- s altitudine, folio platani, maiore, lætiore, & ni- iore: ramis, candicibusq; cauis, in arundinis mo- m: semine in vuis asperis, quod corticibus exu- m, ricinum animal repræsentat: ex quo oleum, mine cicinum, exprimitur, cibis fœdum, lucer- emplastrisque vtile. Grana triginta numero rgata, trita potu, pituitas, bilem, aquamq; per uum extrahunt: vomitionesq; mouent, sed in- cunda admodùm est, & molesta purgatio: siqui- m stomachum vehementer subuertit. Tusa & posita, vitia cutis in facie, varosq; expurgat. Vulgò Catapucia maior.

Fol

Folia cum polenta trita, inflammationes oculo tumoresq; leniunt: rigentes mammas cohibent: e dem ex aceto illita, ignes sacros restinguunt.

Tithymali. CAP. CXLV

T Ithymali genera septem, quorum mascul characias appellatur, ab aliquibus amyg loides : alter, myrtites, qui fœmina existimat eũq; myrsiniten aut caryiten vocant: tertius, pa lius, quẽ tithymalida appellarunt : alius, helios pius: quintus, cyparißias: sextus, dendroides: sep mus, platyphyllos dicitur. Characiæ *caules su cubiti altitudinẽ attollũtur, rubri, lacteo succo a acri madentes: folijs oleæ circum ramos, angust ribus, & longioribus: radice crassa, lignosa: pen in cacuminibus caulium, coma iunci, sub qua ueolæ foliolis balnearũ similes, in quibus semen tinetur: nascitur in asperis, & montibus.* Succu *uum purgat : trahit pituitam bilemq;, binis ob in posca sumptis: & cum aqua mulsa, vomitio mouet.* Appetente *vindemiarum tempore, suc congestis ramulis, mox dissectis, & vase conc sis, excipitur.* Aliqui *adijciunt farinam erui, in pastillos digerunt, qui erui magnitudinem i pleant.* Alij *in aridas ficos, ternas quaternásve tas instillant, vt cum his inarescant: quas ad recondunt.* Per *se etiam tusus in pila, & in pas los coactus reponitur.* Porrò *cùm extrahitur, neque quò ventus aspiret, stare quaquam, ne*

m

nus oculis admouere conuenit: sed antequam ligas, corpus, præsertim faciem, collum, scrotumq; genitalis, adipe aut oleo cum vino peruncte. Fauces autem exasperat: quapropter cata- ia cera aut decocto melle oblini par est, & hoc do dari: binas tamen ternásve ficos, purgatio- gratia sumpsisse, satis est. Recēs lac ex oleo, per- ctos in sole capillos euellit, renascentesq; flauos, exiles efficit: deniq; omnes perimit. Dentiū ca- nis inclusum, leuat dolores: sed cera dentes obli- ndi, ne suo delapsu, fauces & linguā vitiet. Tol- illitu impetigines, formicantes verrucas, pēsiles, quæ thymi florē repræsentant. Valet aduersus rygia, carbunculos, phagedænas vlcerum, gan- enas, fistulasq;. Legitur semen autumno, & sic- um sole leuiter tunditur, feruefactūq; loco mun- reponitur. Folia item siccantur. Semen & folia lei succi effectum præbent, dimidio acetabulo a. Sunt qui inueterant, admisto cum lacte lepi- , & caseo contuso. Radix drachmæ pondere in dromelite pota, per inferna trahit. Decocta cum to, dentium dolori auxiliatur, colluto ore.

Fœmina, quam myrsinitem, aut caryiten voca nt, similis suapte natura daphnoidi: foliis myr- , sed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & ngentibus: ramulos ab radice mittit dodranta- fructum fert alternis annis, nuci similem, mor- ci gustu. nascitur & hæc in asperis. Succus, ra-

dix,

dix, semen, folia, consimilem antedicto sortiūtur f
cultatem: sed ad citādas vomitiones inualidior h
est. Aliud tithymali genus dicitur paralios, que
tithymalida, aut mecona aliqui appellauere: nas
tur in maritimis, ramis subrubentibus, palmum
tis, quinis senísve à radice exeuntibus: folijs lini,
gustis, paruis, oblongis, in versus quosdam digest
capite in cacumine orbiculato, in quo semen, vt
uum, vario colore emicat: flos albus. Frutex tot
cum radice lacteo succo turget. Similes ad vsus
conditur. Helioscopius dicitur, folijs portulacæ,
nuioribus, rotundioribusq́; : ramulis prodeuntib
à radice, quatuor aut quinque, rubentibus, dodr
tali altitudine, tenuibus, lactis copiosi plenis: cap
anethi: semine velut in capitulis incluso: Heliosco
nomen accepit, quoniam comas cum sole circun
agat: circa oppida nascitur, potissimum in ruder
bus. Colligitur succus semenq́;, vt aliorum. Eæde
quæ superioribus vires, non tamē vsq; adeò valid
Ciparissias in caulem exit dodrantalem, vel m
iorem, subrubrum: ex quo folia piceæ similitudi
exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora: & i
totum nascentem piceam æmulatur, vnde nome
traxit. Candido succo madet, cui eadem vis quæ
perioribus In petris nascens, dendroides cognom
natur. ampliter opacat, in cacumine frondosar
spargens comam, succo lacteo prægnans, caulicul
rubentibus folijs myrti tenuioris: fructu characia
En

usdem effectus, cuius superiores, similiq; modo
onditur. Platyphyllos, verbasco similis est. Ra-
e, succus, & folia, per inferna trahunt aquas Pi
s necat, tusus, & aquæ insparsus. Reliqua tithy
alorũ genera quæ suprà scribũtur, idem efficiũt.

Pityusa. CAP. CXLVII.

PItyusam specie à cyparißia differre constat,
etsi tithymalorum generi aßignetur. caulis
ra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus: fo-
piceæ, acutis, exilibus: flore paruo, velut pur-
reo: semine instar lenticulæ, lato: radice crassa,
ndida, succo referta, quibusdam in locis frutex
prægrandis inuenitur. Detrahit per aluum ra-
e, drachmis duabus data in aqua mulsa: item se-
inis drachma: succi cum farina subacti cochlea-
um, in catapotio datur: modus foliorum drach-
e tres.

Lathyris. CAP. CXLVIII.

LAthyris, quam aliqui tithymalum appellant, Officinis
eamquè tithymalorum numero adscribunt, Cataputia
ulem emittit cubiti altitudine, & digitali cras- minor.
udine, inanem: gignuntur in cacumine alæ, &
ia in caule oblonga, amygdalinis proxima, la-
ra, & læuiora: quæ autem in summis ramulis
erunt, minora conspiciuntur, aristolochiæ, aut
longæ hederæ figura. In cacumine fructum sum-
s surculis gerit, triplici loculamento insignem,
tundum, ceu capparin, in quo grana inter-

cursantibus membranis inter se distincta contine-tur, eruis maiora, rotunda: quæ dum corticibus ex-untur, candida sunt, & gustu dulcia: Nullus ra-*cis vsus. totus frutex lacteo succo turget, vti tithy-malus.* Grana *sex aut septē in catapotio, aut cu-ficis, aut palmulis deuorata, aluū purgant: sed aqu-frigida postea sorbenda: trahunt autē bilem, pitui-tam, & aquas.* Succus, *tithymali modo exceptu-eundem effectum præbet.* Cum *gallinaceo aut ole-bus folia decoquuntur adeo sdem effectus.*

Peplus. CAP. CXLIX.

PEplos *frutex est lactei succi plenus, folijs par-uis, vt rutæ, paulò latioribus: rotunda coma-ferè dodrantali, humi respersa: semine sub folijs ro-tundo, minore quàm cādidi papaueris: pluribus sc-tet auxilijs. vnicam radicem habet, superuacuam-ex qua fruticat: nascitur inter vites, & in hortis.* Colligitur *messibus: siccatur in vmbra, & conti-nuè versatur.* Fructus *tusus & feruefactus recon-ditur.* Bilis *ac pituita detrahitur, acetabulo eius i-hydromelitis cyatho poto: obsonijs insperśa contur-bat aluum: muria conditur.*

Peplis. CAP. CL.

PEplis, *quam aliqui syluestrem portulacam vocant,* Hippocrates *peplion, in maritimi-maximè nascitur, latè opaco frutice: candidi suc-ci pleno: folijs satiuæ portulacæ, rotundis, infer-nè rubentibus: semine sub folijs rotundo, vti i-*

peplo

peplo, feruente gustu: radice singulari, superuacua, tenui. Colligi, & reponi ac dari, vti peplos, & sale condiri solet. Easdem habet vires.

Chamæsycæ. CAP. CLI.

CHamæsycen aliqui sycen nominant. ramos emittit quaternûm digitorũ, teretes, succosos, in terrã deiectos: folia lentis, parua, peplũ, planè referentia, tenuia, quæ à terra nõ attollũtur: semine sub folijs rotũdo, vt in peplo: neq; caulem, neq; florẽ pro nit: radice firmatur tenui, superuacanea. Rami ex vino triti vuluæ dolores sedant, in pesso appositi: tollunt tumores ac verrucas omniũ generum illiti: decoctorũ cibo, aluus resoluitur. Succus simili effectu prodest: illitus contra scorpionis ictum auxiliatur: aduersus caligines oculorũ vtilis, & hebetudines, incipientes suffusiones, nubeculas, cicatrices, cũ melle inunctus. In squallidis petrosisq; nascitur.

Scammonia. CAP. CLII.

SCammonia, ramos ab vna radice emittit trium cubitorum, multos, pingues, & qui nonnihil crassitudinis præ se ferant: folijs helxinæ, aut hederaceis, mollioribus tamen, hirsutis, & triangulis: flore candido, rotundo, in calathi modum cauo, graueolente: radice prælonga, crassitudine cubitali, candida, graui odore, succoq; grauida. Legitur ad hunc modum succus: Capite exempto, radix in testitudinis speciem cultro excauatur, quo fit vt in cauum confluat succus, qui conchis demum ex-

*cipitur. Alij scrobes in terra concamerato sinu fo-
diunt, in quos subiectis iuglãdiũ folijs: profundum
succũ, siccatumq; extrahunt. Laudatur autẽ scam-
monium leue, nitidum, rarum, & colore quàm si-
millimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fi-
stulis, quale ex Mysia regione Asiæ deportatur. Ne
attendere solũ par est, si linguæ tactu albescat (ho
enim euenit adulterato, quod admisto fit tithymal
lacte) sed longe magis antea narratis. item si non
vehementer linguã exurat, id quod misti tithymal
argumentum est. Natione autem Syriacũ & Iu-
daicum deterrima habentur, grauia, densa, erui fa
rina & tithymalo vitiata. Succus drachmæ vniu
aut quaternûm obolorum põdere haustus, ex aqua
pura vel mulsa, per inferna bilem & pituitã ex-
trahit. Ad resoluendã aluum binos obolos cum sesa
ma, aliòve semine, sumpsisse satis est. Dantur effica
cioris purgationis causa, succi tres oboli, cũ duobu
veratri nigri & aloës drachma vna Fiunt purga
torij sales, drachmis viginti succi scãmoniæ, in se-
nos salis cyathos adiectis. Horum modus proportio
ne viriũ: integer quidem, tria cochlearia: medius
duo: minimus, vnũ. Radicis drachma vna aut al-
tera purgat, cum ijs quæ retulimus. Nõnulli deco-
ctum radicis ebibunt. Coquitur in aceto, & cũ hor
deacea farina teritur, cataplasmate ischiadicis vti-
li. Partus enecat succus, vuluæ in lana subditus: tu-
bercula discutit cum melle aut oleo illitus: decoct*

in

In aceto perunctæ lepræ abiguntur: diuturni capitis dolores ex aceto & rosaceo perfunduntur.

Chamelæa. CAP. CLIII.

Officinis Mezereon, Arabum more.

CHamelæa surculosa fruticat, ramis dodrantalibus: folia oleæ similitudinem habent, teuiora & amara, quæ gustata linguam mordēt, & arteriam deradunt. Detrahit pituitā bilemq;, folijs præsertim in catapotio deuoratis: nanque duæ absinthij partes, adiecta, chamelææ vna, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur: ea autem in ventre non liquescunt: siquidem quotquot fuere deuorata, regeruntur. Folijs cum melle tritis sordida vlcera & crustosa repurgantur.

Thymelæa. CAP. CLIIII.

Granum Gnidium.

THymelæa est, qua granum gnidium, quod est semen ipsius, colligitur. Hoc Syri apolinum vocant, quoniam satiui lini frutex suapte natura similitudinem referat. Virgas ædit perpulchras, multas, tenues, binûm cubitorum altitudine: folijs chamelææ, angustioribus, & pinguioribus, viscosis, gummosisq;, si mordeantur: flore candido: fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit: inuolucrū fructus durum, foris nigrum, intus album. Hoc per inferna bilem, pituitam, aquasq; detrahit, si viginti granorum pars interna bibatur: verùm fauces adurit. Itaq; cum farina aut polēta, aut in vuæ acino dari debet, aut melle cocto obductum deuo-

rari. Qui ægrè desudant, trito semine cum nitro et aceto, inunguntur. Folia quæ peculiariter cneorū appellantur, per messes colligi debent, & siccata in vmbra recōdi. Quibus dare libeat, antea tundere, & neruos eximere conuenit. Illitum acetabuli modo cum diluta vini potione, aquam extrahit: mediocrius purgat, addita lente cocta, aut contritis oleribus. Thymelææ farina vuæ acerbæ succo excipitur, & in pastillos diuiditur. Herba stomacho infesta, partus imposita necat. Nascitur in montibus et asperis. Hallucinantur, qui coccon gnidium fructū esse chamelææ existimant, decepti quadam foliorum similitudine.

Sambucus. CAP. CLV.

SAmbuci duo genera: vnū in arborem assurgit, surculos spargens arūdinaceos, teretes, cauos, cādicantes, proceros: folia iuglādis, terna quaternáve, ex interuallis circa ramos exeūt, grauia odore, minutim in ambitu secta: & in ramulorū cacuminibus cauliculisq; circinatæ vmbellæ, quæ florē candidum pariunt, mox acinū terebintho similem, in nigredine suppurpureū, racemosum, succo madentem, vinosumq;. Alterū genus, Chamæacte vocatur, Romanis ebulū, longè humilius est, magisq; herbaceo generi aßignandū, caule quadrāgulo, geniculato: folijs amygdalæ, ex interuallo lōgioribus, geniculatim expāsis, pinnatisq;, graueolentibus, in ambitu seruatis: muscario sambuci: flore & acino eiusdem

rad

radice nititur longa, craßitudine digitali. Eadem vtriusque vis, & vsus exiccans, aluo detrahens aquam, stomacho inutilis. Folia, olerum more coquuntur, ad pituitam bilemq́; detrahendam. Caules teneri in patinis cocti, eadem efficiunt. Radix in vino decocta, & in cibis data, hydropicos adiuuat: prodest viperarum morsibus, eodem pota modo: vuluas emollit insidentium decocto, patefacit earum spiracula, & vitia corrigit. Acini in vino poti eodem funguntur munere: denigrant capillos illiti. Folia, si prætenera ac mollia ex polenta illinãtur, inflammationem mitigant: ambustis & canis morsibus illitu prosunt: vlcera quæ dehiscunt in fistulam, agglutinant: ijs qui podagra tentantur, cum seuo taurino aut hircino prosunt illita folia.

Picnocomum. CAP. CLVI.

PIcnocomon constat erucæ folijs, acrioribus, scabris & craßis: caule quadrangulo: flore ocymi: semine marrubij: radice nigra, aut pallida, rotunda, exigui mali figura, terram redolente: inuenitur in saxosis locis. Semen grauia somnia & tumultuosa facit, drachmæ instar potum: tumores discutit, illitum cum polẽta, & spicula, adactosq́; corpori aculeos, extrahit. Folia illitu tubercula, panosq́; discutiunt. Radix eius in aqua mulsa duûm drachmarum pondere, aluum soluit & bilem extrahit.

Apios. CAP. CLVII.

APios ramulos duos siue tres iunceos spargit, rubros, tenues, qui à terra parum attolluntur: folijs rutæ, oblongioribus tamen & angustioribus, herbaceis: semine paruo, radice * hastulæ regiæ, in formã pyri turbinata, rotundiore tamẽ, succi fœcunda, intus habet corpus candidũ, extra cortices nigros. Superior pars eius vomitione bilẽ pituitasq; extrahit: inferior, per aluum: tota vtrinq; purgationes mouet. Succum si libet eximere, tusa radix in fictili mergitur, & agitata aqua, quod supernatat penna selectum, exiccatur. Purgat vtraque parte is succus, sesquiobolo potus.

* Asphodeli.

Colocynthis. CAP. CLVIII.

Coloquintida officinis.

COlocynthis sarmẽta foliaq; satiui cucumeris emittit per terram repentia, diuisa, fructum in speciem mediocris pilæ conglomeratũ, vehementer amarum: quem legere oportet, cum cœperit in pallidum colorem permutari. Medulla fructus purgatoriã vim habet, si quatuor oboli cũ aqua mulsa, melle cocto, myrrha & nitro excipiantur, & cogantur in catapotiũ. Arefactæ pilæ terũtur, & infusæ clysteribus prosunt neruorũ resolutioni, coxendicum doloribus, & coli vitijs, vt quæ bilem, pituitam & strigmẽta, interdũ etiã cruorem eliciant: fœtus admotæ enecant: dentium dolorem tollit, vna repurgetũ, et luto oblita cũ aceto & nitro inferuescat, hocq; iure decocti dentes colluantur: si aqu

mu

mulsa aut passum in eadem incoquatur, & sub diuo refrigescat, potu crassum humorē & strigmēta alui detrahet: stomacho supra modum aduersatur: subdita ex ea balano, alui excrementa eijciuntur. Virentis succo vtilißimè ischiadici perfricantur.

Epithymum. CAP. CLIX.

EPithymon, flos est è thymo duriore, satureiæ simili: capitula habet tenuia, & leuia, & in stro eis candiculas, quasi capillamenta. Potum cum melle detrahit pituitam bilemq; atram, per inferna. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis, acetabuli mensura, ad quatuor drachmas, cum melle, sale, & aceti exiguo. Plurimum in Cappadocia & Pamphylia gignitur. Aliud à nostro Epithymo.

Alypum. CAP. CLX.

ALypon surculosa herba est, subrubra: gracilibus ramulis: tenuibus folijs, flore molli, leui, & copioso: radice betæ, tenui, referta acri succo: semine epithymi: gignitur in maritimis, maximè Libyæ, quam largißima: quanquā alibi quoque plurima prouenit. Semen atrā bilem deijcit, si mensura epithymo pari cum sale & aceto sumatur: verùm interanea leuiter exulcerat.

Empetrum seu calcifraga. CAP. CLXI.

EMpetron aliqui * phacoides vocant, nascitur in montibus, & maritmis, salso gustu: sed quo propius terreno fuerit, amarius sentitur. * Galenus prasoides.

Trahit bilem, pituitam, & aquam, si bibatur iure aliquo, aut hydromelite.

Vitis syluestris. CAP. CLXI

Vitis syluestris sarmenta vitis modo prælon emittit, aspera, lignosa, rimoso cortice, fol hortensis solani, longioribus ac latioribus: musco flore, & capillaceo: fructu exiguis vuis simili, pc maturitatem rubente: rotunda est acinorum f cies. Feruefacta radix in aqua, & in cyathis du bus vini aqua marina diluti, pota, humorem al ciet: ideò hydropicis datur. Vuæ eius, vitia cutis facie, & maculas omneis expurgant. Enascentes ticulæ, cibi gratia, sale condiuntur.

Officinis Bryonia.

Vitis alba. CAP. CLXIII.

Vitem albã aliqui bryoniam vocãt. Folijs, vi ticulis, pãpinisq;, satiuam vitẽ imitatur, se hirsutiora sunt omnia: ea quos prope se nacta sit fr tices, suis clauiculis complectitur: fructus rubens i vua dependet, quo coria pilis spoliãtur. Ex ea asp ragi, qui prima germinatiõe exeũt, decocti in cibo aluum & vrinã cient. Folia, fructus, radix, acr vim sortiuntur: itaq; vlcerũ phagedænis, gãgrænis chironijs putrentiũ tibiarũ tædio, efficaciter ex sal illinũtur. Radix corpus abstergit, & cutẽ erugat vitia cutis in facie, varosq;, lentigines, & cicatr ces nigras emendat, cum eruo, creta Chia, & fœ nogræco. Eodem effectu prodest decocta in oleo, vsque dum liquescat: sugillata tollit, & reduuias

com

ommittit: inflāmationes discutit illita ex vino: suppurationes rumpit: medicamēto aptè immiscetur, quod carnē excest: infracta ossa extrahit, trita et imposita. Datur comitialibus in potu drachmæ pondere, quotidie, anno toto. Prodest attonitis, & vertigine laborātibus, cōsimiliter assumpta. Cōtra viperarum ictus pota drachmis duabus, auxiliatur: parus necat: mentē interdum subturbat: fœminarū locis apposita, partus secundasq; morātes trahit: cit urinā pota. Eclegma ex ea fit cum melle, difficilè spirātibus, strangulatu oppreßis, tußiētibus, vulsis, ruptis, & laterū doloribus. Lienem ternis obolis pota ex aceto, triginta diebus, consumit: illinitur ad eadem cum fico. Ad muliebres insessus decoquitur: siquidē vuluas purgat, sed abortū facit. Succus è radice vere exprimitur, qui trahit pituitam, cum aqua mulsa potus. Ad psoras & lepras, semen efficaciter illinitur. Lactis abundantiam facit succus eius, si cum tritico decocto sorbeatur.

Vitis nigra. CAP. CLXIIII.

NIgra vitis, quam aliqui nigram bryoniam vocant, folia fert hederæ, smilaceis proxima, sed maiora: caules etiam cognatos: capreolis his arbores, quasi adminicula, comprehendit: fructus racematim cohærent, qui inter principia virent, & post maturitatem nigrescunt: radix foris nigra, intus buxeo colore. Viticulæ quæ primo germinum partu erumpunt, in olera recipiunt

tur: menses pellunt vrinas cient, lienem absumun
vertiginosis, comitialibus, neruorum resolutio
tentatis, prosunt. Radix eadem, quæ vitis alba p
stat, sed inefficacius. Folia cum vino exulceratis
mentorum ceruicibus commodissimè illinuntur: l
xatis itidem imponitur.

Filix. CAP. CLXV.

FIlici folia sine caule, sine fructu, sine flo
ex vno pediculo, cubitali longitudine exeu
multifida, et lateribus pennata, subgraui odore: r
dice per summa cæspitũ nigra, oblonga, silices mu
tas fundente, subastringẽte gustu: nascitur in m
tibus, & saxosis. Radix latas tineas excutit, sun
pta drachmis quatuor ex aqua mulsa: melius si
scammoniæ aut veratri nigri totidem obolis detu
sed qui sumũt, allia prægustare debent. Laborant
lienis incremento recreat. Radix & potu & illi
cũ axungia vulneribus sagitta arũdinea factis, e
auxilio: cuius rei probatio talis fertur: Peribit fili
quã per ambitum sata copiosior arundo coronet:
contrà, euanescens abibit arundo, quam obsepien
multa filix in orbem cinxerit. Filix fœmina foli
est filicis, surculosis, altioribusq́;, & quæ non sin
gulari, vt illa, pediculo fulciantur: radicibus lon
gis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flau
scunt: aliquæ etiamnum rubræ inueniuntur. Pel
lunt lata interaneorum animalia, cum melle, ecle
gmate sumpto: potæ cum vino, drachmis tribu

retes tineas eijciunt: datæ fœminis, sterilitatem fa
iunt, & prægnantibus abortum, si superegrediantur. Farina humidis vlceribus & cicatrici repugnantibus inspargitur: iumentorũ ceruicibus medetur. Folia recentia, in oleribus cocta mãduntur, vt ventrem emolliant.

Filicula, siue polypodium.

CAP. CLXVI.

FIlicula nascitur in muscosis petris, & vetustis arborum caudicibus, præsertim quercuũ, palmi altitudine, filici similis, subhirsuta, non tenui perinde diuisura: radix pilosa, in qua continentur cirri, ceu polyporum, craßitudine digiti minimi, coloris intus herbacei, austera aliquantum, & gustu subdulcis. Purgandi vim habet: coquitur cum gallina, aut piscibus, aut beta, aut malua, ad aluum soluendam. Aridæ farina aquæ mulsæ inspersa, detrahit bilem & pituitam: trita luxatis efficaciter illinitur, & aduersus rimas quæ inter digitos fiunt.

Dryopteris. CAP. CLXVII.

DRyopteris nascitur in veterum roborum musco, filici similis, multo minore foliorum incisura: radicibus inuicem implexis, hirsutis, gustu acerbis, in dulcedinem vergentibus. Psilothrũ est cum radicibus trita: illinitur enim primum vsque dum sudorem euocet, mox sudor abluitur, & recens imponitur.

Cui

Cnicus. CAP. CLXVII

Officinis Cartamus

CNicus folijs constat oblongis, per ambitũ di-
sis, asperis, spinosis: caule sesquipedali: capi-
lo magnitudine grãdis oliuæ: flore croci: semine c-
dido, alioqui rufo, longo, anguloso. Huius flore
obsonijs vtuntur. Seminis tusi & expreßi succu
cum aqua mulsa, vel iure gallinacei aluum pu-
gat, sed stomacho aduersatur. Ex eo autẽ fiunt of-
læ, quas placentulas vocant, adiectis succo amyg-
lis, nitro, aniso, et melle decocto, quæ aluum emo-
liunt. Hæ in partes quatuor finduntur, quæ nuc
iuglandis magnitudinem impleant: è quibus an
cœnam duas vel tres sumpsisse satis est. Ratio tem-
perandi hæc est: Cnici candidi sextarius, amygda-
lorum tostorũ et delibratorũ cyathi tres, anisi sext-
rius vnus, aphronitri drachma vna, cum carnibu
triginta caricarum. Seminis succus lac cogit, &
magis ipsum resoluendæ alui facultate donat.

Mercurialis. CAP. CLXIX.

LYnozostis, aliqui parthenion, alij hermubo-
tanion appellant: folijs constat ocymi, helxi-
næ cognatis, sed minoribus: ramulis duplici geni-
culorum nodo cinctis, alarum cauis multis: fru-
ctu fœminæ, copioso, quandam racemorum speciem
præbente: mari, è foliorum sinu dependente, par-
uo, rotundo, ceu binis testiculis vnà cohærentibus:
frutice dodrantali aut maiore. Vtraque in oleri-
bus manditur, ad aluum ciendam: cocta in aqua,

epo

oto iure, bilem aquamq́; detrahit. Constat vt
ares gignantur, hunc facere: vt fœminæ, illã, si à
rgatione bibãtur, & trita folia gẽitalibus ad-
oueantur.

Cynocrambe. CAP. CLXX.

CYnia aut cynocrambe, cauliculum binûm do
drantum altitudine emittit, mollem, subalbi-
m folia mercuriali aut hederæ similia, certis in-
stitijs subalbida: semen folijs adhæret, paruum,
tundum. Folia cum caulibus pota, aluum cient:
ribus commendantur. Ius decocti & pituitam
bilem aquamq́; detrahit.

Heliotropium CAP. CLXXI.

HEliotropio magno flos est effigie scorpionis
caudæ, vnde scorpiuro ei nomen: & quoniã
ia cũ sole circumagat, heliotropion dicitur. Folia
ymi habet, hirsutiora, cãdidiora, & maiora: ra-
uli à radice terni, quaterni, aut sæpe quini exi-
nt, multis alijs cõcaui: flos in cacumine cãdidus,
t subfuluus incuruatur vt scorpionis cauda: ra-
x tenuis est, & inutilis: nascitur in asperis. De-
ctũ herbæ ex aqua, fasciculo manus plenæ, potu
uitã bilemq́; per aluũ extrahit: cõtra scorpionũ
tus ex vino potũ, et illitũ prodest: adalligatur ad
ceptus arcẽdos. Aiunt per horã vnã ante accessio
s, seminis grana quatuor cũ vino quartanas fini-
: tria verò, tertianas. Illitum semen formicantes
rrucas pensilesq́;, et thymos, & epinyctidas exic-
cat.

cat. Folia infantium destillationibus, quas syria-
seis vocant, podagris, luxatisq; vtilissime illinun-
tur menses cient: partus trita & imposita pellun-
Helliotropion paruum, nascitur in palustribu-
iuxta lacus, folijs antedicto proximis, rotundior-
bus: semine, acrochordonum verrucarum mod-
pensili, rotundo. Herba cum suo semine pota, a-
tecto nitro, hyssopo, nasturtio, & aqua, latas t-
neas teretesq; excutit. Pensiles verrucas, quæ acr-
chordones vocantur, cum sale illita tollit.

Scorpioides herbula est, folijs paucis,
semine caudæ scorpionis effigie.
Illita scorpionum ictibus
præsentaneo est
auxilio.

QVARTI LIBRI
FINIS.

DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE Medicinali materia, Liber V.

Ioanne RVELLIO Sueßionensi interprete.

SVperioribus quatuor libris, amicißime Aree, tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, & earundem lacrymis ac fructibus: item animalibus, melle, la-e, adipe, cerealibus, oleribus, necnon de omni radi-m, herbarum, succorum, seminumq; ratione. In c autem totius operis quinto disseremus de vi- & metallicis, à vite nostram commentatio-m auspicati.

Vitis vinifera. CAP. I.

FOlia vitium & triti capreoli, capitis dolores illitu mitigant, & inflammationem sto-chi ardoremq;, cum polenta: folia etiam per vt quæ refrigerent & adstringant, imponi so-t. Potus eorũ succus dysentericis, sanguinem ex-antibus, stomachicis, & grauidarum malaciæ detur. Eadem efficiũt madefacti in aqua capreo & poti. Lacryma vitium, quæ veluti gummi caudicibus concrescit, ex vino pota calculos pellit:

pellit: illita lichenas & psoras leprasq́; nitro prius perfrictas sanat: eadem cum oleo sæpius pilis illitis, psilothri effectũ habet: maximeq́; sanies, quam accensa sarmenta vitium viridia exudarunt: quæ & perunctæ verrucarum infornicationes extrahuntur. Cinis *sarmentorum & vinaceorum, detractis in sede condylomatis, & thymis, illitus ex aceto medetur: prodest luxatis & viperarum morsibus: contra lienis inflammationem illinitur, cum rosaceo & ruta & aceto.* Labrusca *duorum generum est: alterius vua non maturescit, sed flore tenus œnanthen nominatam perducit.* Altera *ad frugem peruenit, paruis acinis, nigra, & adstringẽs.* Folia, *caules, & clauiculæ quibus repunt, vim habent cultæ viti similem.*

Vua. CAP. II.

VVæ *recentes aluum turbant, & stomachum inflant: innocentiores, quæ decerptæ diu pependere, (ideo quòd in eis copia humoris exiccatur) vtilesq́; fiunt stomacho, ægrisq́;, atque cibi auiditatem excitant.* In *vinaceis & ollis seruatæ, ori & stomacho gratæ sunt: aluum sistunt. (sed vesicam & caput tentant) & sanguinem excreantibus conueniunt.* Similesq́;, *quæ in musto fuere.* Sapa *aut passo conditæ, stomachum magis infestant.* At *quæ solem prius passæ in aqua cœlesti conduntur, minus vinosæ sunt, siticulosis, ardentibus & longis febribus salubres.* Reconditi

vin

*inacei inflammatis mammis, rigentibus ac præ-
duris, cum sale illinuntur: decoctura eorum dysen-
tericos, cœliacos, & fœminas fluxione vuluæ labo-
rantes iuuat infusa: ad desessiones, ac fotus assumi-
tur. Nuclei acinorum adstringendi vim obtinent,
stomacho vtiles sunt: inspargitur farina tostorum,
polentæ modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis
stomacho. Vua passa alba adstringentior est: pro-
dest esitata caro earum tussi, faucibus, renibus, ac
vesicæ. Estur in dysenteria per se cum nucleis: &
decocta in patinis cum melle, admista milij ac hor
dei farina & ouo, valet ad purgãdum caput: eius-
demq; gratia cum pipere commanducatur. Testus
inflammationes sedat, illita cum lomento fabarũ,
aut cumini farina. Fauos, epinyctidas, carbũculos,
natas in articulis putredines, & gangrænas, sine
nucleis trita, & cum ruta imposita sanat: podagræ
conuenienter cum panacis succo illinuntur: mobiles
vngues illita, celerius extrahit.*

Oenanthe. CAP. III.

OEnanthe *vocatur vitis syluestris fructus,
cùm floret. Recondi debet fictili non picato,
collectaq; substrato linteo, in vmbra siccatur. Lau-
datissima in Syria & Cilicia & Phœnice. Vis ei
adstrictoria: quare pota stomacho ac ciẽdæ vrinæ
vtilis: aluum sistit, ac sanguinis excreationes: con-
tra fastidia, & acorem stomachi, sicca & illita
efficax est: capitis doloribus tam viridis, quàm sic-*

ca, ex aceto & rosaceo perfunditur: sanguinolenta vulnera cataplasmate, & incipiētes ægilopas, oris vlcera, & genitalium nomas, trita cum melle, croco, myrrha, & rosaceo, ab inflammatione vindicat: peßis miscetur, ad sistendum sanguinem: contra oculorum delacrymationem, & stomachi ardores cum polline polentæ & vino illinitur. Cinis crematæ in testa, candentibus prunis, facit ad oculorum medicamenta: reduuias & pterygia, abscedētes gingiuas, cruentasq; cum melle sanat.

Omphacium. CAP. IIII.

OMphacion, succus est acerbæ vuæ, nondum maturescentis, è Thasia vite aut Aminæa. Oportet autem ante Canis ortum, expressam melliginem in rubro ære, linteo cooperto, insolare, vsque dum cogatur, semperq; quod ceruici vasis concretum hæsit, reliquo humori permiscere: noctuq; à subdialibus locis in lectum referre: quandoquidem nocturni rores ipsum concrescere non sinunt. Eligendum est flauum, friabile, vehementer adstringens, & linguam mordens. Sunt qui coquendo melliginem cogant. Prodest contra tonsillas, vuam, vlcera oris, humida gingiuarum vitia, purulentas aureis, cum melle aut passo: item ad fistulas, vetera vlcera, nomasq;, ex aceto. Dysentericis, & mulieribus fluxione vuluæ laborantibus clyster infunditur: oculorum claritati, & scabritiæ, & erosionibus angulorum conuenit. Bibitur ad rece-

tem sanguinis excreationem, etiam si rupta parte aliqua contingat: sed pauco, & aquatiore est vtendum: valde siquidem exurit.

Vini natura. CAP. V.

VIno vetere nerui læduntur & reliqui sensus, quod tamen gustu suauius est: quare cauendum ijs qui intestinæ alicuius partis imbecillitatẽ sentiunt. Attamen in secunda valetudine paucum, aqua dilutum, innoxiè sumitur. Nouũ inflat, ægrè coquitur, insomnia parit grauia, & vrinam ciet. Aetate mediũ, vtraq; vitia fugit: quare ad victus sanorum ægrorumq; vsurpatur. Album, tenue, stomacho vtile est, ac facilè in membra distribuitur. Nigrum verò, crassum est, & concoctu difficile, carnem alit, & ebrietatem creat. Giluum, vtpote quod medium est, medias inter vtrunq; vires habet: in secunda tamen & sinistra valetudine, cum primis laudatur album. Quin & vina sapore distãt: siquidem dulce crassis partibus constat, & difficilius à corpore expirat: stomachum inflat: aluum & interanea, vt mustum, turbat: sed minus inebriat. renibus, & vesicæ aptissimum. Austerũ, per vrinam celerius transit: sed capita dolore tẽtat, & temulentiam gignit. Acerbũ, ad ciborum per membra digestionem accommodatissimum: aluum, & ceteras fluxiones cohibet, minusq; vrinã expellit. Nouum neruos minus tentat. Vinum aqua marina actum, stomacho aduersatur: sitim stimulat, ner-

uos infestat, aluo aptum, à valetudine se recolligentibus inutile. Passum, quod vuis sole siccatis in are... aut in sarmento torrefactis exprimitur, Creticu... cognomine, aut pramnion, aut protropon: & sa... quæ fit musto igni decocto, Græci sirion aut hep... ma appellant: nigra quidem, & quæ dicunt... melampsithia, crassa sunt, & corpora multum ... lunt: candidum, tenuius: & heluola inter hæc m... dia, medias sortiuntur vires. Omnia tamen a... stringunt, & pulsus reuocant: faciunt aduersus v... nena, quæ exulcerando necant, ex oleo pota, & v... mitionibus reddita: contra cicutas, meconium, p... ricon, toxica & concretum in grumos lac: itē co... tra renum, ac vesicæ pruritus, rosiones, exulcer... tionesq;. Inflant tamen, & stomacho aduersantu... Priuatim, prodest melampsithum, si venter rhe... matismum sentiat. Album, magis cæteris emoll... aluum. Gipso conditum neruis officit, caput aggr... uat, & incendit, ac vesicæ aduersatur: contra v... nena cæteris aptius. Picata, aut resinata, excalfa... ciunt, concoquunt: sanguinem excreantibus inim... ca. Quæ verò aparachyta vocant, vt quæ adm... stam sapam recipiunt, caput implent, temulentia... gignunt, ægrius in halitum expirant, stomachu... malè habent. Inter Italica vina Falernum prin... cipem locum obtinet, quod inueteratum perquàm facilè coquitur, pulsus exuscitat, aluum adstringit, stomacho vtile: sed vesicæ nocet, atque ijs qu...

visu...

isus hebetudinem sentiunt, & ad potus crebros
ninimè idoneum. Albana crassioribus constant
artibus, dulcia: stomachum inflant, ventrem emol
unt (sed concoctionem non æquè adiuuant,) &
eruosa minus infestant: vetustate, eadem auste-
um saporem concipiunt. Cecubum, cum sit dulce,
t & Albano crassius: corpus & colorem alit: æ-
rè tamen coquitur. Surrentinum, valde austerum
t: quare intestinorum & stomachi fluxiones co-
ibet, & cum tenue sit, caput minus tentat: inue-
ratum suauius redditur, & stomacho vtile. A-
rianum & Mamertinum in Sicilia æquè crassis
artibus gignuntur: modicè adstringunt, & ocys-
mè inueterantur, minusq́; , ob suam tenuitatem,
ruos tentant. Parætypianum, quod ex Adriatico
u defertur, odoratum ac tenuius est: quare libe-
liter epotum fallit, diu seruat ebrietatem, & so-
rem adfert. Istricum Parætypiano simile est, sed
rinam vehementius pellit. Chium tamen antedi-
s mollius, & aptum potui est: bene alit, & mi-
s inebriat, fluxiones cohibet, oculorum medica-
entis vtile. Lesbium facilè membra subit, Chio
ius, & aluo idoneum. Ephesium eandem vim
bet, quod Phygelites nominatur: verùm Asia-
m è Tmolo monte, Mesogites appellatum, capitis
lores ciet, & neruos lædit. Coum verò & Cla-
menium, quoniam multam sibi maris aquam
ndicant, facilè corrumpuntur: flatus mouent,

aluum turbant, neruis officiunt. Vinum omne (vt reliqua in commune dicantur) merum ac synce-rum, & sua natura austerum, excalfacit, facilè in membra distribuitur, stomachum adiuuat, appe-tẽtiam ciborum inuitat, vires alit, ac robur auget: somnum conciliat, & commendat colorem. Potum liberalius auxilio est contra assumptam cicutã, co-riandrum, pharicum, ixiam, meconium, argẽti spu-mum, taxum, aconita, fungósve: contra serpentiũ morsus, & omnium ictus quæ refrigerando necãt, aut stomachum in vomitiones effundunt. Facit ad longas inflationes, rosionesq; præcordiorum, ac di-stentiones, stomachi resolutionẽ, & si venter aut in-teranea rheumatismum sentiant. Conueniunt suda-toribus, & quibus corpus immodico sudore digeri-tur, maximè alba, vetera, & odorata. Quæ tamen vetustate dulcescunt, renibus ac vesicæ accommoda-tiora redduntur: vulneribus, inflammationibusq; in succida lana imponuntur: tetra vlcera, & pha-gedænica, & fluxionibus obnoxia, cõmodè perfun-duntur. Quæ marinam non receperũt, austera & alba, ad sanorum victus vsurpantur. In his præ-stant Italica, Falernum, Surrentinum, Cecubum, Signinum, & permulta Campaniæ, & Parety-pianum ab Adriatico sinu, & Siculum quod Ma-mertinũ appellatur. Ex Græcis Chium, Lesbiũ, e Phygelites ex Ephеso. Crassa verò & nigra, sto-macho negotium exhibent, inflationem pariunt, cor-

pus

us augent. Tenuia tamen & austera stomacho
rosunt, & minus carnes alunt. Vetera valde te-
nia, & candida vehementius vrinā ciunt, & do
res capitis mouent, neruosq; largius pota tentāt.
s media ætate, vt à septimo anno, potui saluberri
ia sunt. Modus autem pro ætate, & tempore an-
, & consuetudine, & qualitate vini definiatur.
ō sitire, & modicè cibos prolui, optimum est præ
ptū. Nocet ebrietas omnis, & maximè assidua:
quidē obsessos neruos quotidie remittit: largiorq;
tus, acutorum morborum adfert initia. Medio-
is tamen vinolentia, aliquot diebus, maximè post
uæ potus, vtilis: nanq; modo quodam ex alto euo
t, sensilesq; expurgat excretus, & per cæca cor-
ris ducit spiracula. Sed aquam post vinolentiam
bere oportet: siquidem valetudinis alicuius gratia
ctæ temulentiæ remedium affert frigida. Om-
acites nomine, peculiariter fit in Lesbo, siccata
e acri vua, paulò ante maturitatem decerpta, tri
o aut quatriduo, donec racemi in rugas contra-
ntur, expressumq; vinum cadis insolatur. Vim
stringendi habet: prodest dissolutis stomacho, &
i dolore laborantibus: item prægnantium mala-
, & crudis: in pestilentia quoque sorptum au-
iari dicitur. Huiusmodi vina non nisi post mul-
annos bibi possunt. Lora, quam deuteriam,
potimon appellant, fieri solet, adiectis metre-
tribus aquæ, in vinacea, quibus triginta vini

metretæ extractæ fuerint: calcatis vinaceis, expres-
soq; decocto ad tertias parteis, & additis in singu-
los congios modi eius qui remansit, binis salis sexta-
rijs, post hyemem transfunditur in vasa. Lora in-
tra annũ vtendum: etenim celeriter exolescit. Con-
uenit ægris quibus timemus noxam vini, coacti sa-
pe desiderijs eorum obtemperare: item à longa va-
letudine se recolligentibus. Fit & vinum quod ady-
namon vocant, loræ vires habens, hoc modo: Pares
aquæ, & musti mensuræ coquuntur molli igne, do-
nec absumatur aqua, quod, vbi refrixerit, elutria-
tum, picato vase reconditur. Alij marinæ & cœle-
stis aquæ, mellis & musti pares miscent portiones,
decapulant, & quadraginta diebus insolant: quo
ad annum vtuntur ad omnia eadem. Vinum è sy-
uestri vua nigrum adstringit: prodest alui & sto-
machi fluxionibus, & cæteris quibus constrictio-
ne, & contractione opus est.

Vinum melitites. CAP. VI.

MElitites datur in longis febribus, quæ sto-
machum infirmarunt: nanq; aluum leuiter
emollit, vrinam ciet, stomachum expurgat. Prodest
articulario morbo, renum vitijs, imbecillo capiti
& mulieribus abstemijs: odoratum siquidem est
& corpus alit. Distat à mulso quod fit è vino vete-
re, austero & melle exiguo. Melitites autem adie-
cto ad quinq; congios austeri musti, mellis congio
& salis cyatho. Cortinis magnis, quò magis ad ef-
fe-

feruescendum locus pateat, fieri oportet, sensim aspерso sale: cumq; efferuere desierit, in alia vasa transfunditur.

Mulsum. CAP. VII.

MVlsum è vetere vino, austeroq;, et bono melle factum, præfertur: minus enim inflat, ac celeriter id genus in vsum venit. Vetus, corpus alit: media ætate, aluo prodest, vrinam pellit: à summo cibo sumptum, nocet: & inter initia potum, implet: dein appetendi auiditatẽ reuocat. Fit mulsum duabus vini metretis, admista vna mellis. Aliqui, quo celerius præberi posit, mel cũ vino coquunt, & ita transfundũt. Alij vtilitatis gratia, ad sextarios sex musti feruentis, vnum mellis adijciunt: & vbi ferbuerit, vase recondunt. Dulce autem permanet.

Aqua mulsa. CAP. VIII.

AQua mulsa easdem quas mulsum vires possidet. Cruda vtimur, cum moliri deiectionem, aut vomitionem incitare volumus: vt ijs qui venena hauserunt, ex oleo. Decocta datur imbecillis, & hominibus elanguescentis pulsus, quos illi dixere microsphyctos, tusientibus, peripneumonicis, & ijs qui immodico sudore digeruntur. Iam paratum conditiuumque, quod aliqui hydromeli propriè vocant, media ætate adynamo vino, aut loræ in recreandis viribus respondet, & similem vim adipiscitur: quare inflammationibus alicuius membri plus quàm lora prodest. Inueterati tamen

vsus damnatur, inflammatis, aut constrictis: sed laboranti stomacho, aut cibum fastidienti, sudatoribúsve conuenit. Fit, duabus pluuiæ aquæ veteris ad vnam mellis partẽ additis, & insolatis. Alij fontanam aquam adijciunt, ad tertias parteis decoquunt, & ita recondunt. Nec desunt qui hydromeli appellent, quòd à melle elutis aqua fauis confici ac seruari soleat: sed meracius confieri conuenit: aliqui id coquunt. Aegrotantibus noxium est, quoniã plurimum ceraginis sibi vendicat.

Aqua. CAP. IX.

DE *aquis in vniuersum decernere, propter locorum proprietates, & peculiares naturas, cœlum, & alia pleraq;, difficile est. Magna tamen ex parte optima est dulcis, syncera, nullius omnino qualitatis particeps, & quæ ne minimo quidem tẽpore in præcordijs commoratur: ad hæc, quæ & facili via fertur, & citra molestiam, nec inflationes creat, & minimè computrescit. Aqua maris calida est, & acris: stomacho aduersatur (aluum enim conturbat) pituitam expellit. Si verò calida ad fotus adhibeatur, elicit & discutit: neruorum vitijs, & pernionibus, ante vlcera prodest. Miscetur cataplasmatis ex hordeacea farina, & emplastris, & discutientibus malagmatis. Ad mouendas deiectiones tepefacta infunditur & ad tormina: calida, psoras, pruritus, impetigines, lendes, & mammas rigentes, foueri vtile est: liuores fotu discutit: ad venena*

nena

nenacos ictus, qui tremorem & refrigerationem
adferunt, salutaris intelligitur, maximè scorpio-
rum, phalangiorum, aspidumq́; etiam si quis in ca
dam descendat, auxiliatur. Et malo habitu con-
fectis iam diu corporibus, neruisq;, balneæ ex ea vti
les: hydropicos, capitis dolores, aurium grauitates,
cruentis vapor leuat. Syncera, & sine potabilis
quæ mistione reposita, virus deponit. Sunt qui
tiam præcoquāt, & ita recondant. Datur ad pur
randa corpora per sese, aut ex posca, aut cum vi-
no, aut melle: verum post deiectionem, dant galli-
æ aut piscium iuscula, ad domandam morsus a-
rimoniam.

Thalassomeli. CAP. X.

QVod thalassomeli vocatur, vehementer pur-
gare cōstat. Temperatur autem aquis por
ionibus maris, mellis, & imbris ex alto, defæcatis,
& picato vase per Canis æstus insolatis. Alij ad bi
as marinæ coctæ singulas mellis adijciunt, & va
condunt: huiusmodi moderatius est aqua marina
& mitius.

Acetum. CAP. XI.

ACetum refrigerat, & adstringit: stoma-
cho vtile, & appetentiam excitat: erumpen-
em vndecunq; sanguinem, potu insessúve sistit:
rodest alui fluxionibus coctum cum cibis: cruen-
is vulneribus inditur & inflammationes arcet,
n succidis lanis aut spongia impositum: reprimit
proc

procidentia sedis, vuluæq; : item abscedentes gingiuas, & sanguine manantes. Ad nomas, & ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, lepras, impetigines, pterygia, cū aliquo cõuenienti efficax est: phagedænas vlcerum, nomasq; fotu continuo cohibet, podagricis calido fotu, cum sulfure auxiliatur : sugillationes rapit, cum melle illitū. Contra capitis ardores cum rosaceo in succidis velleribus, aut spongia imponitur. Ad aquam inter cutem, grauitatem aurium, & sonitus, sibilosq; feruentis vapor proficit: instillatum quoq; auriū vermes necat. Panos coërcet tepidi fotus, aut si imbuta aceto spongia admoueatur, & pruritus permulcet. Contra venenatos serpentium ictus, qui refrigerando nocent, calidum commodè fouetur: & frigidum, ijs quæ exurens virus eiaculantur. Calidum potum, atq; vomitionibus redditum, aduersus omnia venena efficax est, præsertim contra meconium, & haustam cicutā, conglobatum in ventre sanguinem, lac coagulatū, fungos, ixiam, taxumq;, cum sale. Haustus voratas hirudines, si sorbeatur, eijcit: tussim veterem mitigat, & recentem lacessit. In orthopnœa calidum commodè sorbetur, gutturis fluxiones gargarizatū inhibet, anginis & vuæ procidenti conuenit: cõtra dentium dolorem, calidum colluitur.

Acetum mulsum. CAP. XII.

A*Cetum mulsum, quod oxymel vocant, hoc modo temperatur : Aceti heminas quinque,*

salis

ſalis marini pondo, mellis minas decem, aquæ ſextarios quinque pariter coquito, decies efferueſcente cortina: atq; vbi refrixerit, diffundito. Sumptum craſſos humores extrahere, & iſchiadicis, comitialibus, & articulorum morbo conflictatis prodeſſe creditur. Contra morſum eius viperæ quam ſepa vocant, hauſtum meconium, ixiámve, auxilio eſt. Anginis vtiliter gargarizatur.

Acida muria. CAP. XIII.

ACida muria, quam Græci oxalmen vocant, contra nomas fotu, putrida vlcera, canum morſus, & venenatos ictus auxiliatur. Sanguinis fluxiones poſt exciſos calculos ſiſtit, ſi ſtatim calida in vulnus inijciatur, & prociduam ſedem reprimit: dyſentericis, ſi nomas ſentiãt, infunditur: oportet autem ex lacte inſtillare. Hirudines ſorbitione aut gargarizatu necat: furfures & manantia capitis vlcera exterget.

Thymoxalme. CAP. XIIII.

THymoxalme veteres vtebantur, dabantq; laborãtibus imbecillitate ſtomachi, ternos quaternósve cyathos, aqua calida dilutos, in articularibus morbis, & inflationibus. Craſſos humores, atrosq; trahit. Hoc modo factitatur: Thymi triti acetabulum, ſalis idem modus, rutæ, pulegij, polentæ, ſingulorum exiguæ portiones in vas conijciuntur, aquæ terni ſextarij, & aceti terni cyathi infunduntur, & circumpoſitò linteo ſub dio madeſcunt.

Scil

Scillinum acetum. CAP. XV.

SCillinum acetum hoc modo fit: Scilla, quæ can-dida fuerit, expurgata conciditur, traiectaq; li-no segmenta modicis interuallis, ne se contingant, siccantur in vmbra quadraginta diebus: mina eo-rum in aceti boni sextarios duodecim immergitur, & vase diligenter operto septenis diebus in sole ma descit: post eum numerum dierũ scilla eximitur, e expressa abijcitur: defæcatum acetum transfundi-tur, & reponitur. Aliqui scillæ minam, quinq; ac ti sextarijs miscent. Alij citra exiccationem repur-gantes, parem mensuram adijciunt, & senis men-sibus macerari patiuntur. Id multo magis humori lentitias digerit: gingiuas humore prægnantes col-lutione stringit firmatq;, & motos dentes stabilit putredines oris, & graues habitus tollit: durat fa ces sorbitione, & callosas facit: vocem expedit, & lympidam canoramq; reddit. Datur stomachicis ægrè cibum concoquentibus, melancholicis, comiti libus, vertiginosis, mente captis: item vuluarum strangulationibus, lienis incremento laborantibus ischiadicisq;. Imbecillos admodũm recreat: corpu sanum reddit, & bonum colorem præstat: oculo rum aciem exacuit: tarditatem quoq; aurium in fusione purgat. In summa, ad omnia efficax. Ca uendum tamen intestinis exulcerationibus, in ca pitis dolore, aut neruorum vitijs. Datur quotidi ieiunis sorbendum, inter initia exiguum, paulatim

ada

adaugendo, ad cyathum vsq;. Nonnulli binos dant cyathos, aut largius.

Scillinum vinum. CAP. XVI.

SCillinum vinum fit hoc modo: Dissectam, vti dictum est, scillam, & sole siccatam contundito, minam eius tenui cribro incernito, & linteo raro illigatam, in vicenos sextarios musti recentis ac boni demergito: vbi trimestri spatio maduerit, eliquatum vinum, obstructo diligēter vase, recondito. Licet quoq; sic humida scilla vti: In orbiculos, rapi modo, dissectā duplicato pondere, quadraginta diebus insolari oportet, & valde inueterascere. Alia parandi ratio: Scillæ dissectæ & repurgatæ tres minas, in Italicam metretam musti demittito, & senos menses in vase obstructo macerari sinito: post id tempus defæcatum & excolatum vinum recondito. Vtile est contra cruditates, & ciborum corruptiones: item iis qui reuomunt cibum, et si pituita in ventre, aut stomacho coierit. Prodest lienosis, male habitis corporibus, aquæ inter cutem, regio morbo, difficili vrinæ, torminosis, inflationibus, resolutioni neruorum, horroribus longis, vertiginosis, & conuulsis. Menses pellit, minimeq; neruos infestat. Hoc vinum vetustate fit melius. Cauēdus in febre vsus, aut si interanea vlcus sentiant.

Marina vina. CAP. XVII.

MArina variè factitantur: Aliqui enim statim quum decerptæ sunt vuæ, aquam

mar-

maris admiſcent. Alij in area vuas ſole ſiccant: qu bus calcatis, marinam adijciunt. Alij paſſas priu vuas in dolijs marina aqua macerant, mox calca tas exprimunt: id magis paſsi generibus adſcrib tur. Quæ tamẽ auſteriore guſtu temperantur, con tra febrium aduentantium indicia valent, ſi mod meliora non adſint: aluum ſubducunt: proſunt pu rulenta extuſsientibus, aut ſi dura aluus exercea Quæ ex Aminæis vuis fiunt, caput tentant, ſtoma cho aduerſantur, flatus creant. Verùm quo plenio habeatur hiſtoria, ijs qui huius ſtudio tenentur, n inutile existimamus varias vinorum compoſitio nes adferre, non quòd frequens eorum aut neceſſa rius exiſtat vſus, ſed ne quid omiſiſſe videamu quod ad eorum rationem attinet. Sunt autem quæ dam ex ijs factitia, minoris curæ ac impendij, qu cadunt in vſus: vti quæ ex cotoneis, malis, pyris, ſ liquis, item myrti baccis componuntur.

Cydonites. CAP. XVIII.

CYdonites *nomine alio melites appellatur, & ita fieri conſueuit:* Mala *cotonea exempt ſeminibus, fruſtatim rapi modo ſcinduntur, & duodecim minarum põdo, in muſti metretam, tri ginta diebus macerantur, poſtea defæcatum vi num reponitur. Alia faciendi ratio:* Oportet *a ſingulos mellis ſextarios, denos ſucci cotoneorun tuſorum preſſorumq; adijcere, & ita recondere* Vinum *hoc adſtringit: prodeſt ſtomacho, dyſente*

ria

riæ, hepaticis, renum vitijs, & vrinæ difficultati. Melomeli, quod et cydonomeli nominant, sic fit: Cotonea mala seminibus suis castrata, in quàm plurimum mellis, quo penitus demersa contegantur, cōjciuntur: id post annum mitescit, mulso non dissimile. Præstat eadem quæ superior compositio.

Hydromelum. CAP. XIX.

FIt hydromelon duabus mensuris aquæ coctæ, & sub Caniculæ sydus insolatæ, additis ad vnam melomelitis facti ex cotoneis. Vis huius eadem est.

Omphacomelítes. CAP. XX.

OMphacomelitis faciendi ratio hæc est: Acerbæ vuæ adhuc immaturæ, & tribus diebus insolatæ exprimuntur, & ad ternas succi partes mellis optimi, despumati singulæ partes adijciuntur: & insolatur in vasa transfusum. Vim reprimendi ac refrigerandi habet: stomachicis cæliacisq; conuenit. vsus post annum est.

Apijtes. CAP. XXI.

FIt & è pyris, perinde atque cotoneis, vinum, apijtes nomine, sed ita vt pyra nō magnopere maturescant. Ex siliquis etiam, mespilis, sorbis, simili modo temperatur. Omnia hæc genera acerba sunt, & adstringunt: stomacho vtilia sunt, atq; intestinas fluxiones cohibent.

Oenanthinum. CAP. XXII.

FIt è feraci vite syluestri, quod vocatur œnā-

thinum: Sicci flores minis duabus musti cado macerati, post triginta dies mutantur, mox colatũ vinum reconditur. Facit aduersus stomachi imbecillitatem, cibi fastidia, cœliacos, & dysentericos.

Rhœtes. CAP. XXIII.

FIt è punicis maliȷ maturis quod rhœten nominant, succo expreßo ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, apyrena vocant, ac decocto ad tertias, & ita reposito. Efficax est contra fluxiones internas, & febrim cum alui profluuio exortã: stomacho vtile: adstringit aluum, & vrinam mouet.

Rhodítes. CAP. XXIIII.

RHodites sic fit: Rosarũ siccarum tusarumq; minam linteolo deligatam in sextarios octo musti demergito: & post tres menses defæcatum vinũ transfundens, recõdito. Vtile ijs qui febri carent, & ad stomachi coctiones, & dolores à cibo potum, & contra humidas aluos, & dysenterias. Fit quoq; ex succo rosarum, addito melle, quod rhodomeli vocant, quod arteriæ scabritijs conuenit.

Myrtites. CAP. XXV.

MYrtites fit, baccis nigris, quæ maturitatem excesserint, tusis, & organo expreßis. Aliqui ad tertias coquunt. Aliȷ baccas prius sole torrent, & quaternis sextarijs contusarum, ternas aquæ heminas adijciunt, & vini veteris parem modum postea exprimuut, & seruant. Magnope-

re

re adstringit: stomacho vtile: fluxionibus ventris ac stomachi prodest: & contra intestinas vlcerationes, & profluuia: denigrat capillos.

Myrsinites. CAP. XXVI.

MYrsinites, sic tẽperatur: Rami nigræ myrti cum suis baccis & folijs tusi, decẽ minarum pondo, in tribus musti congijs feruescũt, donec duo supersint, aut certè dimidiũ: id vinum colatum ad vsus recõditur. Cõtra furfures, vlcera in capite manantia, eruptiones papularum, gingiuas, tonsillas, & puruleutas aureis efficax est: sudores sistit.

Lentiscinum & terebinthinum. CAP. XXVII.

LEntiscinum similiter vt myrsinites temperatur, nec secus terebinthinum. Nanque baccíferi eorum rami sumi debent. Similes insunt vires: adstringunt, stomacho accommodantur, & defluxionibus intestinorum, vesicæ, & stomachi, & sanguinis profluuio: vlcera omnia fluxionibus obnoxia: fotu ad cicatricem perducunt: fluxiones vuluæ ac sedis, insessione cohibent.

Palmeum vinum. CAP. XXVIII.

PAlmulas maturas, quas vocant chydæas, in vrceolum imo pertusum, & obstructum picata arundine, demittito: lino foramen sit obturatum, & quadragenus sextarijs ternos aquæ congios infundito: quod si ipsum ita dulce esse non libeat, quinque congios infudisse satis est, post de-

cem dies detracto ab arundine linteo assumito vi-
num crassum & dulce, & reponito. Suaue illu
quidem, sed capiti noxium contra fluxiones, pro-
pter adstrictoriam vim, efficax: stomachicis, cœ-
liacis, sanguinē expuentibus conuenit. Aliqui iden
addita aqua iterū capiunt, & tertio, quarto, qui
to, sextóve faciunt, quod tandem acore vitiatur.

Cathorchites. CAP. XXIX.

CAtorchites, aliquibus sycites vocatur, in Cy
pro fit, ita vt palmeum: sed hoc interest, qu
niam pro aqua tantundē humoris adijciūt, in qu
recenter pressa vinacea maduerint. Caricæ quæ ch
lidoniæ aut phœniceæ appellantur, præsertim nigr
macerantur, vti diximus, & post decem dies hu-
mor excipit, atq; iterū aut tertio, idē modus aqu
in qua vinacea maduerint infunditur: simili mod
intercedēte spatio, quarto aut quinto assumitur. D
maceratarū liquor non secus acorē cōtrahit, & ac
ti vsum præbet. Id tenue est: flatus gignit, stomach
aduersatur, fastidium parit, aluo tamē prodest, vri
nā ciet, mēses trahit, lactis vbertatē facit, vitiosum
sanguinem creat, & elephantiasin adfert, vt potio
quā zython appellamus. Aliqui sex amphoris, decē
salis sextarios adijciūt Alij muriæ amphorā: quon
nō facilè vitiatur, & aluo idoneū fore cēsent. Alij
thymū & fœniculum imo subijciunt, & caricas
superponunt: et ita vicißim, donec vas expleuerint.
Fit & è sycomoris eodem modo vinum, sed in

acet

acetũ acre degenerat: quoniã nõ ita prævalet vis eo rum, vt fluctus liquoris dulcedinẽ retinere poßit.

Resinatum vinum. CAP. XXX.

RESinatum vinum populatim factitari solet: copiosum in Galatia: quoniã vinũ illic coa- escat, vua nõ maturescẽte, ob cœli algorem, nisi pi- cea resina temperetur. Resina autem cum cortice unditur, et amphoræ dimidiata hemina permisce- ur. Aliqui vbi efferbuit, excolant. separãtes resinã: lij relinquũt. Hæc vina vetustate dulcescũt. Omnia apitis dolorẽ, et vertigines faciũt: concoctionẽ tamẽ diuuant, & vrinã cient: tußientibus, ac destilla- ione vexatis conueniunt: itẽ cœliacis, dysentericis, et ydropicis, & fœminis fluxione vuluæ laboranti- us: altis exulcerationibus infunditur. In hoc autẽ enere nigricans magis albo constringit.

Strobilites. CAP. XXXI.

STrobilites fit maceratis in musto nucibus pi- neis, recẽtibus, fractisq́;, præbetq́; resinati effe- tus. Si quis madefactas nuces pini musto deco- uat, potum affatim cõuenit ijs qui tabitudine con iciuntur.

Cedrinum vinum. CAP. XXXII.

CEdrinum, iuniperinum, cupreßinum, lauri- num, pineum, aut abiegnum, simili ratione iunt. Diuisos recenter ramos, cùm fructum ædunt, ut soli, aut balneo, aut igni, admonere oportet, vti consudent, congioq́; vini minam vnam permi-

scere, & post duos menses transfundere, & ante quàm recondantur, insolare. Factitiorum vinorum vasa impleri debent: nanque non plenis vasis, vina in acorem corrumpuntur. Medicata autem vina, rectè valentibus insalubria. Omnia excalfaciunt, vrinam cient, & substringunt. Laurinum tamen vehementius excalfacit. Fit quoq; è fructu cedri maioris vinum, congio musti, adiecta tusarum baccarũ selibra: diebus quadraginta insolari debet, & defæcatum in vasa trãsferri

Fit etiam vinum è bacceis iuniperis, non alite quàm cedrites, & ad eadem valens. Cedrites ho modo fit: Cedriam dulci aqua lauant, & singulas amphoras singulis cyathis diluunt, & ita musto replent. Hoc genus vini excalfacit: extenuat, tuss antiquæ vtile sine febre, pectoris laterumq; dolori ribus, torminibus, ventris & interaneorum vlceribus, purulentis excreationibus, mulieribus vulu causarijs, hydropicisq;: facit aduersus vẽtris tinea & horrores: cõtra venenatos ictus auxiliatur: serpentes necat: aurium doloribus instillatũ medetur

Picatum vinum. CAP. XXXIII.

PIcatum ex liquida pice & musto tẽperatur Picem autem primum marina aut muria tã tisper eluere oportet, dum inalbuerit, & syncera maris aqua defluat, mox aqua dulci proluenda congijs octo musti, vncia picis vna aut altera ad citur: vbi efferbuerit & cõstiterit, in vasa diffun*

ditur. Hoc genus vini excalfacit, concoquit, purgat, abstergit: vtile doloribus pectoris, alui, iocineris, lienis & vuluæ, si sine febre sint, veteri rheumatismo, exulcerationibus in altum recedētibus, tussi, suspirijs, concoctionibus tardis, inflationibus, et luxatis, præsertim in succida lana impositum.

Absinthites. CAP. XXXIIII.

ABsinthitæ faciūdi ratio euariat. Aliqui enim duodequinquaginta sextarijs Italicarū amphorarum, admistam absinthij. Pontici librā decoquunt ad tertias: & vbi infuderint sex aceti sextarios, & absinthij selibram, ac diligēter permiscuerint, diffundunt in vas: dumq; conquieuerit, defæcant. Alij absinthij minā in amphoram demittunt, tusamq;, & raro linteo deligatam, in cado musti macerant, binis mensibus. Alij absinthij quadrantē, alij trientē, & nardi Syriacæ, cinnamomi, cassiæ, floris iunci odorati, calami, elatæ, palmarū singulos sextantes inijciunt in metretam musti, & tundentes prius pila, obstructo vasis spiraculo, binis ternisve mensibus dimittunt: postea defæcatum vinū transfundunt ad vsus. Alij addunt in musti cadum, Celticæ nardi drachmas quatuordecim, & absinthij drachmas quadraginta, linteo inuolutas: & post quadragesimum diem elutriant. Alij in senos sextarios musti, absinthij libram, & siccæ pini resinæ sextantem immittunt, & post decem dies excolant, & recondunt. Vtile est stoma-

cho: vrinam cit: tardã concoctionẽ accelerat, hepaticis, regio morbo, & renũ vitijs auxiliatur: fastidia discutit: ijs prodest quibus stomachus negotium exhibet: valet contra longam præcordiorum distentionẽ, & inflationes, teretesq́; vẽtris tineas, et remoratos menses: contra hausta ixiæ venena quàm plurimum potũ, & vomitionibus redditũ, auxiliatur.

Hyssopites. CAP. XXXV.

HYssopites è Cilicio hyssopo maximè laudatur, fitq́; similiter, foliorum hyssopi tusorum libra in amphoram musti coniecta, linteolo raro cum quibusdam lapillis, folia inuoluuntur, vt degrauatus ponduſculo fasciculus sidat: vinum post quadraginta dies defæcatum elutriatur. Contra pectoris, laterum, & pulmonis vitia, veterem tussim, & suspiria prodest: vrinam cit: torminibus, & horroribus febrium circuitu repetentibus auxiliatur: menses mouet.

Ex diuersis plantis facta.

CAP. XXXVI.

SImili modo chamædryites fieri solet. Excalfacit, discutit: conuulsis, regio morbo, vuluæ inflationibus, tardæ concoctioni, incipienti aquæ inter cutem, subuenit. Inueterascens melius redditur. Stœchadites non secus temperatur. Congijs, sex stœchadis minam addere oportet. Crassitiem, inflationes, laterũ, neruorumq́; cruciatus, & perfrictiones discutit: comitialibus commodè dat.

datur cum pyrethro & sagapeno. Fit ad eadem acetũ è stœchade herba, vt paulò ante diximus, aceto macerata, quod eosdẽ implet effectus. Fit vinũ è betonica, quam cestron psychotrophon appellant. Herbam semine maturo prægnantem, cum suis ramulis minæ pondo, congijs duobus vini macerant, & post septimum mensem transfundunt. Ad multa interaneorum vitia, vt frutex ipse, pollet. Et vt in vniuersum dicatur, factitia vina, sibi misturarum vires adsciscunt: quare non difficile fuerit, ijs qui illarum naturas norint, vinorum vires coniectura quadam consequi: veruntamen vinorũ vsus febricitantibus abdicandus. Fit etiamnum è betonica acetum, ad eadem vitia vtile. Tragoriganites fit quaternis tragorigani drachmis linteolo colligatis, in quaternos musti sextarios coniectis, & post tertium mensem transfusis. Prodest torminibus, vulsis, ruptis, laterum doloribus, spirituum discursationi, ægris concoctionibus. E napis fit vinũ, nomine bunites, drachmis duabus tusi napi in sextarios duos musti additis, & cæteris eodem modo factis. Prodest stomachicis, & dimicatione, aut longo equitatu fatigatis. Dictamni drachmas quatuor macerato quaternis musti sextarijs. Facit aduersus stomachi fastidia: menses, & purgamentum à partu subducit. Marrubij adulti folia tundito, & sextarios octo in musti metretam demittito, & reliqua consimiliter facito. Conuenit hoc

vinum pectoris vitijs, & omnibus quibus marrubium. Thymi tusi & cribrati vncias centũ linteo colligatas, in amphoram musti adijcito. Valet contra ægras coctiones, fastidia, dysenteriam, neruorũ & præcordiorum dolores, hybernos algores, & venenata animalia, quorum morsum frigus insequitur, aut putrescit locus. Simili modo è satureia vinum fit, quod eadem quæ thymites præstat. Sic quoque origanites ex heracleotico origano conficitur similiter cum supradicto. Facit eadem quæ thymites. E calamintha, pulegio, et abrotono vina fiũt eodem quo thymites modo. prosunt stomachicis, cibum fastidientibus, & regio morbo: quòd vrinam moueant. Fit item è conyza vinum, contra venenata ante alia efficax.

Aromatites. CAP. XXXVII.

AROmatites ita fit: Palmæ, aspalati, calami, nardi gallici, singulorũ quatuor sextarios sumito: postquã contriueris, passo subigito, coactis ingentibus offis et in sextarios duodecim austeri musti deiectis, operculato vase, quadraginta diebus quiescere sinito: deinde vbi fæce expurgatũ fuerit, recondito. Alia eius ratio: Calami vncia, phu drachmæ septem, costi drachmæ duæ, nardi syriaci drachmæ sex, caßiæ vncia, croci drachmæ quatuor, amomi drachmæ quinq;, asari drachmæ quatuor: omnia simul trita et linteo colligata in cadũ musti demergunt, et postquã vinũ deferbuerit, trãsfundũt.

Fac

facit ad pectoru, & laterum, & pulmonis dolores: difficili vrinæ, horroribus, retardatis mensibus, atque ijs qui per frigora iter faciunt, potum conuenit: pituitæ craßitiem extenuat: colorē alit, somnum conciliat, dolorem finit, renum & vesicæ vitijs auxiliatur.

Ex diuersis odoramentis facta.

CAP. XXXVIII.

FIt & vinum ad destillationes, cruditates, tussim, inflationes, et si humor in stomacho coijt: Myrrhæ duæ drachmæ, piperis candidi drachma vni, iridis drachmæ sex, anisi drachmæ tres: omnia plenius tusa et linteolo inueluta in sex vini sextarios conijciuntur: vinū post triduum colatur, & in lagena reconditur. Datur post deambulationē, meraculum, cyathi vnius mensura. Fit quoq; nectarites ex helenio herba: Radice sicca pondo quinque drachmarum linteolo colligata, & in congios sex musti addita, & post tres mēses effusa. Facit ad stomachi & pectoris vitia: vrinā pellit. E Syriaca nardo, et Celtica, malabathroq; vinum factitatur, hac ratione: Singulorū selibrā in binos musti congios mittito, post mēses duos colato. Datur cyathus vnus cū tribus aquæ. Hoc vinū efficax est cōtra vitia renum, hepaticos, regium morbum, & vrinæ difficultatem: prodest stomachicis, atque ijs quos pallor decolorat. Alij vnciam, aut sextantem acori, & Celticæ nardi quadrantem, in musti amphoram

ram

ram adijciunt. Asari quadrantem in senos musti sextarios itidem demittito. Id vini genus vrinam ciet: hydropicis, & regio morbo laborantibus, hepaticis, ischiadicisq;, conuenit. Radicis syluestri nardi recentis & tritæ cribratæq; bessem, in congium musti conijcito, duos menses quiescere sinito. Vtile est hepaticis, difficili vrinæ, inflationibus, stomachicis.

Ex diuersis herbis facta.

CAP. XXXIX.

Radicis dauci contusæ drachmas sex in musti amphoram imponito, & similiter transfundito. Facit ad dolores thoracis, præcordiorum, & vuluæ menses pellit, ructus ciet, & vrinã: prodest tußi, ruptis, vulsisq;. Saluiæ vnciam in musti amphoram, quod idem cum ceramio est, mittito. Valet contra renum, vesicæ, & laterũ dolores, reiectiones sanguinis, tußim, rupta, vulsa, et suppressos menses. Panacis vnciam in musti congium mittito, & transfundito. Prodest ruptis, vulsis, contusis, orthopnœæ: lienis craßitiem extenuat: cõtra tormina, coxendicũ dolores, efficax est: tardas concoctiones accelerat: menses & partus extrahit: aquæ inter cutem, & serpentium ictibus auxiliatur. Vina ex acoro & dulci radice consimili modo fiunt. Oportet enim singulorum vncias octo in senos cõgios mittere, tribus mensibus macerare, mox in vas transferre. Faciunt ad pectus, & latera, &

vri

rinam mouent. Seminis apij recentis, maturi & cribrati vnciæ nouẽ in linteo colligatæ in musti mphoram demittantur. Appetitum excitat: stomachicis, & difficili vrinæ auxiliatur: faciles spiritus facit. Ex fœniculo, anetho, & petroselino, ina eodem modo fiunt, & ad eadem efficacia. Fit & è flore salis vinum, multo ad purgandum efficacius, quàm vinum aqua marina temperatum. auces, vesicam, renes, & stomachum infestat: uare neque in secunda, neque aduersa valetudine rodest. Fit etiam vinum quod phthorion vocant, quoniam partus necat, & abortus facit, veatro aut scammonia, aut syluestri cucumere, iuxta adices vitium sato: siquidem vites sibi illorum vires adsciscunt. Id vinum partus enecat: datur eiunis mulieribus, quæ antè vomuerunt, cyathorum octo mensura, dilutum. Ramorum thymeleæ cum suis folijs & fructu triginta drachmas mittito in congios tres musti, & leui igne coquito, donec cōgij duo supersint, defæcatumq; recondito. quosa purgat excrementa, & lienem absumit.

Chamelæa dum floret, cum folijs tusa & cribrata decẽ drachmarũ pondere, in musti congium additur. Post duos menses vinũ in vas transfertur. Aquæ inter cutem, hepaticis, & laßitudine confractis, efficax est: item mulieribus quæ à partu ægrè purgãtur. Chamæpityinum simili modo fit, ad eadem conueniens; vrinã quoq; ciet. Librum radicis

mandragoræ concidito, segmenta lino traijcit
quod selibrã æquat in musti cadũ demittito, ibi
esse sinito ad menses treis, deinde transfundito. Me
dia potio, heminæ dimidiũ: bibitur, passo in dup
addito. Aiunt heminã vini congio mistam, potu
porem adferre: cyathus vnus cũ sextario vini po
tus, enecat: mediocris vsus eius, doloris sensum au
fert: fluxiones incrassat: olfactu, potuq́;, & cũ ind
tur idem præstat. *In congium musti aqua ma*
rina dilui, drachmas duodecim nigri veratri tri
in linteo mundo, mittito: dumq́; efferbuerit, in ma
rinæ aquæ congios quatuordecim aut quindecim
vbi pleniusculè fregeris, inijcito: post aliquot dies c
lato, & vtitor. Dato cyathum vnũ ex aqua baln
in potu, ad aluum soluendã, ijs qui euomuerunt
cœna. Alia ratio: Veratri drachmas viginti, iunc
odorati vncias duodecim, spicæ Syriacæ vncias tr
decim, cribratas, et linteo colligatas in septem vin
Coi sextarios diebus quadraginta macerandas in
dito, postmodum colato: dabis in potu sesquihemi
nam. Aliter: decoctæ marinæ aquæ ex alto pe
titæ sextarios duodecim, veratri candidi libra
sex, in musti amphora quadragesimo die, quàm
madefeceris, colato, & vtitor. Alia ratio: Vera-
tri drachmas duodenas, & aphronitri quaternas,
in senis musti sextarijs diebus quinisdenis mace-
rato, mox colato: & semestri exacto, vtitor. Id vi
ni genus abortus facit, & partus necat. Aut vua
in

t sole siccatas imponito in musti metretã (implet
utem metreta congios duodecim) & gypsum in
inũ mittito pondo drachmarũ viginti, & biduo
sidere finito, conijcito veratri nigri drachmas tri
inta, iunci odorati, calami, singulorum drachmas
iginta, baccarũ iuniperi sextarios duos & trien-
m, myrrhæ & croci singulorũ drachmam, inuol
ũs linteolo diebus quadraginta appẽdito, postea co
ito. Dabis heminas treis aut duas dilutas. Purgat
partu, et abortu fœminas: fœtus extrahit, contra
rãgulatus vuluæ efficax. Scãmonites sic fit. Radi-
s scãmoniæ per messes effossæ, tritæ, et linteo colli-
atæ drachmas quinq; in musti congiũ mittito, ad
ies triginta. Aluũ purgat, bilẽ et pituitã extrahit.

Metallica omnia, & primum Cadmia.

CAP. XL.

Ex cadmiæ generibus optima est Cypria, bo-
tryitis nomine, densa, modicè grauis, & in
uitatem magis declinans, racemosa facie, colore
odij, quæ fracta cinerulenta est, & æruginosa.
roxima habetur foris cœrulea, intus candidior,
nternatis venarum discursibus, onychitæ lapidi
imilis, cuiusmodi sunt, quæ è veteribus metallis
ffodiuntur. Quædam etiam placodes, id est, cru-
tosa dicitur, segmentis quibusdam perinde quasi
onis cincta, ob quod eam Zonitin appellauere.
lia ostracitis nominatur, gracilis, & magna
x parte nigra. Sed quæ testaceam faciem habet,

ter

terram amplexa est. Improbatur candida. Oculorum medicamentis botryitis nomine, & onychitis vtiles: reliquæ ad emplastra, & farinas quæ cicatricibus inducendis inspargantur. Ad eadem Cypria prodest. Ex Macedonia verò, Thracia, & Hispania delatæ improbant. Cadmiæ effectus adstringere, caua explere, sordes expurgare, exiccare, corporis meatus infarcire, excrescentia in carne coërcere, crustas creare, et vlcera, quæ cacoëthe vocātur ad cicatricem perducere. Gignitur cadmia ex æ[re] in fornacibus candente, fulgine egesta flatu, & la[teribus] cameris q; fornacum inhærente. Prægran[des] autem ac ferreæ sunt rudes, ab officinis appell[a]tæ acestides, per summa fastigia connexæ & cō[]cameratæ, vt quæ ab ære iactantur sursum corpu[s]cula cohæreant, & inibi detineantur: quæ cum spißius insident, in corpus cōcrescunt, & modo ge[]nus vnum eius, modo duo, modo omnia perficiunt. Extrahitur & cadmia in Cypro è monte, qui So[]lis incumbit, cremato lapide cui pyritæ cognome[n] est: in quo etiam monte quædam quasi venæ chal[]citis, misyos, soreos, melanteriæ, cærulei, chryso[]collæ, atramenti sutorij, diphrygis q; inueniun[]tur. Nec desunt qui cadmiam in lapidu fodinis in[]ueniri tradant, falsi quadam lapidum cognatione: qualis inuenitur, & apud Cumas lapis, nullam su[am] vim ostendens. Ii eo deprehenduntur, quòd sun[t] cadmia leuiores, nullum q; alienum mandentibus

sa[]

ſaporem exhibent: commanducatus item lapis, den tes offendit: cadmia, vtpote cum cedat, eſum non reſpuit. Alio autem diſcerni poſſunt argumento: Cadmia in farinam detrita, & aceto ſubacta, atque in ſole ſiccata, coit: quod in lapide non accidit. Item tritus & igni appoſitus lapis, proſilit, & fumum igni ſimilem eiaculatur: cadmia verò quieta manet, fuliginemq; luteo colore aut æreo ſplendentem expuit, vario Zonarum diſcurſu. Inſuper lapis ignem expertus, atq; refrigeratus, colorem mutabit, ac leuior multò fiet. ſed cadmia nihil euariat, nẽ ſi quis eam multis diebus cremauerit. Fit & in argenti fornacibus candidior, ac minus ponderoſa, ſed viribus nequaquam comparanda ærariæ. Vritur Cadmia ſuperior carbonibus obruta, donec trãſlucida ſpectetur, & ferrei ſtercoris modo bullet: mox extinguitur vino Aminæo, quæ ad emplaſtra præparatur: ſed quæ ad pſorarũ medicamenta præparatur, aceto. Alij hoc modo exuſtã conterũt in vino, rurſumq; fictili crudo torrent, donec pumicoſa videatur: iterumq; tritam ex vino, tertio vrunt, donec prorſus in cinerem redigatur, nihil ſcabritiæ retinens: hac ſpodij vice vtuntur. Lauatur autem in mortario trita, effuſa ſubinde aqua, dum ſordidum nihil emergat: dein coacta in paſtillos reponitur.

Pompholyx. CAP. XLI.

Pompholyx ſpecie ſola, non genere, à ſpodio diſtat. Siquidem ſpodos nigricat, & ple-

runq; ponderosior est, palearum pilorumq́; plena, quasi purgamẽtum quoddam, quod ab ærariorũ officinarũ pauimentis & fornacibus euerritur: pompholyx verò pinguis est, & candida, vsqueadeò leuis, vt in auras euolare poßit. Cuius duo fluxerunt genera: vnũ ad aëris colorem vergens, subpingue: alterum magnopere candidum, summamq́; leuitatem nactũ. Candida fit pompholyx, quoties in perficiundo ære, fabri præstantiorem facere volentes detritam cadmiam cumulatius insparserint. Nanque tenuißima fauilla, quæ effertur, in pompholygen coit. Cæterùm pompholyx non ex æris modò materia, & fabrili industria factitatur, sed ex cadmia quoq;, ad gignendã ipsam, eximiè follibus proflata. Cuius faciundæ ratio hæc est: In domo gemina contignatione operta, fornax extruitur, iuxta quam mediocris fenestra ad tabulatum à supernis partibus pateat: domicilij paries fornaci proximus, tenui foramine ad fornacẽ vsq; perforetur, ad excipiendam follis narem ostium mediocre habeat pro exitu ingressuq́; artificis fabricatum: domuncula altera huic cõiũcta sit, in aqua & folles, & flator suo munere fungantur: deinde carbonibus in camino succensis, aßidens artifex cadmiam particulatim fractam insp argit, à locis supra infurnibulum extructis: idem negotiũ obit infernè artificis minister, simulq; carbones adijcit, vsque dum indita cadmiæ copia prorsus absumatur. Itaque egesta suffit

suffitu tenuis pars, & leuis materiæ in summã domum euolat, & parietibus, tectis, fornicíq; adhærescit: cõflatum autem inde corpus, inter initia erumpentibus, aquarum bullis simile prodit, postea maius incrementũ capessens, glomusculis vellerum simile redditur. Ponderosius autẽ in ima loca se recipit: sed hoc fornacibus offunditur, illud domus pauimento cohæret. Quod tenuiore deterius existimandum est, ideo quod multũ terræ collegerit, & spurcitia in aceruatione referciatur. Sunt qui hoc modo tantum fieri spodium arbitrantur, de qua antedictum est. Optima creditur Cypria, quæ accepto aceto halitum æris præstat, colore aliquantum piceo, sapore cœni horrido: & si fraudem non experta flagranti carbone inferuescit, aëreum colorem contrahit. Antedictis autẽ notis diligenter attendendum est. Siquidem à nonnullis adulteratur taurino glutine, ouillo pulmone, aut marino, aut crematis großis, & quibusdam consimilibus, quod facilẽ cognitu fuerit, quippe nihil in ijs probãdis inuenietur eorũ quæ antè dicta sunt. Pompholygen in commune ita lauari oportet: Ligatam linteo mũdo modiceq; raro, aut siccam, aut aqua resperſam, in labellum demittito, quod imbrẽ contineat, & huc atque illuc fasciculum deferens, immergito: ita enim limosa pars eius ac vtilis effluet, & omne sedimentum in linteolo remanebit. Postea residere sinens, aquam cum cinere colis incernito, & nouam infun

dens, agitato, & effundito: mutata tantisper aqua, & colata, dum arenosi nihil sidat. Demum aquam exprimito, & siccatũ cinerem recõdito. Alij, quantum maximè fieri potest, siccant, & manibus in aqua cõterunt, dum mellis crassamentum imitetur: deinde linteo faucibus excepturi vasis obtento, aut laxius illigato, colant, & quò facilius transeat, infusa per linteum largiore aqua, cinerem conturbant: mox spumosum, quod traiectum est, & supernatat vasi, concha excipiunt, & fictili nouo ad vsus recondunt. Quod verò resedit, sensim cribratum, in aliud vas tranfundũt, relicto arenoso quod pessum ierat: rursus lapidosa sidere patiuntur, & in vas aliud excolant: hoc identidem faciunt, donec cinis merus & arenæ expers inueniatur. Alij paulatim integram in aqua respergunt, arbitrati arenas lapillosq; suo ponduſculo degrauatos, pessum ire: pilos autem & paleas leuitate sua in sublime attolli. Cæterùm cinerem medium separant, & in pilam coniectum, vt cadmiam, eluunt. Quinetiam lauatur vino Chio marina aqua diluto, modis quos suprà diximus: & ita redditur adstringentior, quàm aquis elota. Vis pompholygis adstringere, refrigerare, explere, purgare, obstruere, & aliquantum exiccare. Inter medicamẽta numeratur, quæ leniter crustas obducunt. Quod si spodon torrere libet, diligenter tritam, & irrigatam aqua, colliges in pastillos, fictiliq; nouo, subiectis leuibus

bus prunis, orbiculos continuò versabis, dum aßiccati fuluescant. Neq; *ignorandum, ex auro, argento, plumboq́; fieri spodion: verùm post* Cyprium, *plumbeum maximè commendatur.* Quoniam *spodos sæpenumero desideratur, necesse est ostendere, quæ simili virtute polleant, vt in spodij locum suffici poßint, antispoda vocant, quoq; modo sumi debeant.* Folia *itaq; myrti, cũ floribus, & baccis immaturis, in fictile crudum coniecta, indito operculo continua foramina habente, vruntur fornacibus, donec figlinum percoquatur: iterum in fictile aliud crudum transferũtur, quod vbi perassatum fuerit, exempta lauantur ad vsus.* Idem *quoq; fit è termite syluestris oliuæ, si habeatur: sin secus, satiuæ cum suis floribus, aut malis cotoneis dissectis, & detractis oßibus, aut gallis, aut laceratis linteolis: item ex moris immaturis, id est cãdidis, in sole prius are factis, aut terebintho, aut lentisco, œnanthe, aut mollibus rubi folijs, vel è buxi coma, vel pseudocypero cum flore.* Alij *ficulneas frondes in sole antea siccatas, eodem modo parant: alij taurinum gluten: alij succidas lanas asperas, pice aut melle irrigatas: quæ omnia in spodij vicem vsurpantur.*

Aes vstum. CAP. XLII.

AEs *vstum probatur rubrum, & quod contritu colore cinnabarim imitetur: nigrum verò plusquam deceat exustum est.* Fit *autem è clauis solutarum nauium, fictili crudo compositis:*

subsperso sulphure cum sale pari, omnibus vicissim insparsis, fictile, circunlito singulari creta spiramẽto, fornacibus inditur, donec figlinum percoquatur. Quidam pro sulphure & sale alumen inspargunt. Alij sine sulphure ac sale, fictili multos dies vrunt. Alij sulphure solo vtuntur, fuliginem tamen excutiunt. Alij oblitos scissili alumine clauos, cũ sulphure & aceto, fictili crudo cremant. Alij in ænea olla aceto respersos, vrunt, & iterum ac tertio idẽ efficiunt, postea recondunt. Principem locum tenet, in Memphide combustũ: proximum in Cypro. Adstringit, exiccat, reprimit, extenuat, attrahit: vlcera purgat, & ad cicatricem perducit: vitia oculorum emendat, excrescentia in carne consumit, nomas cohibet, vomitus ciet, cum hydromelite potum, aut cũ melle delinctum, illitúmve. Lauatur vt cadmia, mutata quater die aqua, donec nulla prorsus sordes emergat. Aeris recrementum, stercúsve quàm scoriam vocant, eodem modo lauatur: & eandem vim, sed imbecilliorem, habet.

Flos æris. CAP. XLIII.

FLos æris, quem nonnulli clauorum veterum psegma quasi resegmen aut segmentum, nominarunt, optimus est friabilis, in attritu fuluescens, milij effigie, & numero, breuis, ponderosus, modicè splendens, atq; constringens, qui delimatam æris scobem non recepit, qua sæpe adulteratur. Sed id facilè deprehẽditur, cum dentium illisu

dilat

dilatantur ramenta. Fit autem, cum æs fornacibus fusum, in receptacula delabitur, per cola fistularum ad ea pertinentium: tum huic negotio addicti ministri, sordes expurgantes, aquam clarissimam infundunt, refrigerandi proposito: itaq; repentino concretu, ac addensatione, velut expuitur, & erūpit antedictus flos. Adstringit, & excrescentia coercet: offusam oculis caliginē emendat, sed magnopere mordet. Quaternûm obolorum pondere datus, crassum humorem extrahit: carnosa narium & sedis vitia absumit: eruptiones papularum cum vino cohibet. Candidus contra diuturnas auriū grauitates tritus, in eas per fistulam flatu impellitur: vuam, tonsillasq; reprimit, farina eius cum melle admota.

Squamma æris. CAP. XLIIII.

Squamma æris excussa ex Cypriis officinarum clauis, crassa quidem ipsa præstantior quæ helitis, id est clauaris, nominatur. sed ex vili promiscuoq; ære, aut candido, vitiosa intelligitur: quam, vtpote tenuem, & inualidam, damnamus, maximè approbantes crassam, rufam, præsertim si aceti respersu æruginem contrahat. Vim habet adstrictoriam, extenuantem, reprimentem, & erodentem: nomas coërcet, vlcera ad cicatricem perducit: pota ex aqua mulsa, aquam trahit. Aliqui farina subactam, dant in catapotio. Additur ad oculorum medicamenta, quòd genarum scabritiam absumit, & fluxiones exiccat. Lauatur hoc modo.

Siccæ æris squammæ expurgatæ selibra, cum nitida aqua in mortario manu diligenter cõturbatur, quousq; pessum ierit: abijcitur quod subsidit, & effusa aqua, hemina cœlestis imbris adijcitur, & distenta manu, squamma, quasi destringenda sit, vehementer confricatur: dumq; lentorem emittere cœperit, aqua sensim ad sex heminas vsq; superinfunditur, terendo validè: squamma ad latus mortarij colligitur, ibiq; apprimitur: quo facto, expressus humor pyxide ex ære rubro facta, excipitur. Hoc est *enim velut flos squãmæ, valens viribus, & ad ocularia medicamenta cum primis efficax.* Inutile *imbecillumq; quod superest, lauatur donec nullã prorsus lentitiam excernat, & linteo apertum biduo conquiescere sinitur, effusaq; extante aqua, vbi siccatum erit, recõditur pyxidicula.* Alij *vt cadmiam lauant, & reponunt.* Squammæ *ex aciæ aut mucronibus decussæ, quam vocant stomoma, eadem vis.* Lauatur *modo simili, & reconditur: sed ad moliendam alui deiectionem, inefficacior est.*

Aerugo rasilis. CAP. XLV.

A*Erugo rara fit his modis:* In *cadũ, aut aliud consimile vas acetum quàm acerrimum infunditur: superponitur inde inuersum æneum vas, præsertim concameratum: sin minus, planum: sitq; obstructum, nullumq; habeat spiramentum, exempto, quo doliolum obturaueris, operculo: decimum post diem insidens ærugo deraditur.* Aut *æris lamina*

na in cadis super acetum ita suspenditur, ne ipsum attingat, & totidem post dies raditur. Aut massula aeris, aut lamina vna pluresve, vinaceis non recentibus, sed iam acescentibus conduntur, & simili modo versantur. Quinetiam ex delimata aeris scobe aeruginem facere licet, necnon è laminis, quibus bracteae auri conclusae malleo ducuntur: si quis eas aceto respargat, & ter aut quater verset, donec aeruginem contrahant. Tradunt aeruginem in Cypriis metallis gigni, lapidibus quibusdam nonnihil aeris habentibus, quibus aerugo efflorescit: adduntq; per Caniculae aestus è quodam specu manare: sed illam paucam & optimã esse: hanc speluncis effluentem, copiosam quidem, & boni coloris, sed vitiosam, quòd lapides multos collegerit. Pluribus autẽ modis adulterãt: aliqui pumice admisto, alij marmore, alij atramento sutorio. Sed deprehendemus pumicem aut marmor, dum pollice sinistrae manus madefacto, aeruginis portiunculã altero atterimus: siquidem eam diffundi constat, marmoris autem pumicisq; partes coëunt non dissipatae, demũq; tractatione crebra & humoris complexu dealbescunt. Quin & dentium appressu: si quidem syncera cedit, laeuis, & sine asperitate. Atramentum verò sutorium igne coarguitur: nanque si fictile, aut lamina, adulterata aerugine illinatur, & feruenti cinere aut carbonibus incalescat alterutrum, mutabitur, rubescetq; id quod atramentum sutorium

acceperit: quod id vstum suapte natura talem sortitur colorem. Aeruginis, quam vocant scoleciam, duo sunt genera: quædam foßilis est, altera factitia ad hunc modum: In mortario Cyprij æris dimidiã heminam aceti albi acrisq́; pistillo cupreo conterito, donec strigmenti craßitudinem imitetur: deinde aluminis rotundi drachmam vnam, cum salis fossitij, translucentis, aut marini quàm albißimi, solidiq́; aut certè cum nitri pari pondere terito in sole, æstuosißimis diebus, sub sydus Caniculæ, donec colorem æruginis contrahat, & concretu strigmentosum fiat, vbi autem se in vermiculorum Rhodiacis similium speciem coëgerit, reconduto. Efficax & valde boni coloris redditur, si duas parteis vrinæ veteris cum vna aceti adieceris, & alia, quæ dicta sunt, peregeris. Sunt qui æruginem rasilem, quæ in apparatu non respondit, gummi misto digerant in formas, & ita vendant: quod genus, vt vitiosum, improbatur. Fit & quædã ærugo ab aurificibus, mortario & pistillo Cyprij æris, cum vrina pueri impubis, qua aurum ferruminant. Antedicta æruginum genera, vsto æri omnino respondent, sed magis effectu valent. Sciendum foßilem scoleciam præstantißimam esse: derasam sequi: postremo loco factitiam. Mordacißima tamen est hæc, & magis adstringens. Aurificum autem ærugo rasæ respondet. Aerugines omnes adstringunt, extenuant, excalfaciunt: oculorum cicatrices emendant, lacrymas

as cient, nomas sistunt, vulnera ab inflammatio
tuetur. Vlcera ex oleo ceraq; ad cicatricem per-
cunt: callos & sordida vlcera purgant, cum mel
coctæ: callum fistularum erodunt, cum amonia-
, collyrij modo in eas adactæ. Ad gingiuarum au
m excrescentias, & extuberationem vtiles. Ma-
opere extenuant genarum crassitiem cum melle
itæ: verùm post illitionem spongia ex aqua cali-
locus fouendus est. Resina terebinthina exceptæ,
m ære & nitro lepras abigunt. Vritur ærugo,
ancũq; velis, minutissimè fracta comminutaq;,
fictili patina, flagrantibus prunis superposita:
rsaturq; donec se mutet, & colorẽ cinereũ conci-
it: postea refrigerata reponitur ad vsum. Sunt
i cruda olla eam vrant, vti dictum est: sed non
orsus eundem colorem cremata reddit.

Rubigo ferri. CAP. XLVI.

RVbigo ferri restringit: sistit fœminarum profluuia, admota, potuq; præstat ne conci-
unt. Illita ex aceto, ignibus sacris, & papula-
m eruptionibus medetur. Perquàm vtilis ad
britias genarum, reduuias, & pterygia, con-
lomatis prodest, gingiuas firmat, podagras il-
t lenit, alopecias replet. Vinum aquáve in qua
dens ferrum sit restinctum, potu cœliacis, dy-
tericis, lienosis, cholera laborantibus, & disso-
is stomacho auxiliatur. Stercus ferri, quam sco-
m vocant, eadem potest quæ rubigo, sed inefficacius.

cius. Aconito, ex aceto mulso potum, opitulatur.

Plumbum elotum. CAP. XLVII.

LOtura plumbi sic fit: In mortariū plumbeu aquam inijciens, pistillo plumbeo terito, d nec nigrescat aqua, & limi modo crassescat, aut tulenta reddatur: linteo deinde colato, aquā supe fundēs, quo facilius quicquid est resolutum incer posit. Hoc iterum facito, vsq; dum satis tibi habu se videatur. Vbi cōsederit, priore aqua effusa, no adijciens, vt cadmiam lauato, donec nulla extet n gritia, postea in pastillos cogens reponito. Queda scobem mundi plumbi lima quæsitam, mortario stilloq; lapideis terunt, aut manibus cū aqua pa latim adiecta fricant, donec nigrescat: mox vbi pessum ierit, effusa aqua, colligunt in pastillos. N tritum vehementer, cerussæ simile redditur. Alij matæ scobi modicā plumbaginem adijciunt, affi mantes ita elotum plumbum præstantius esse. P test refrigerare, adstringere, inducere, mollire, ex re caua, sistere oculorum fluxiones, & vlcerū e crescentia. Sanguinem supprimit: prodest contra dis vlcera, condylomata, & hæmorrhoidas, ex r saceo: item ad ea quæ ægrè cicatricem ducunt: in totum spodij effectus præbet, nisi quòd non ob cit crustas. Syncerum plumbum affrictu, mari scorpionis draconisq; plagis auxiliatur.

Plumbum vstū. CAP. XLVII

VRitur plumbum sic: Super quàm tenuis

m

nas plumbi laminas, fictili nouo inditas, sulphur
spargito, additisq; alijs rursus laminis, interie-
to semper sulphure, vsquedum vas expleueris, suc-
ndito: flagrante autem plumbo, ferrea rude ver-
to, donec perfectè redigatur in cinerem, nihilq; è
umbo non vstum hæserit: tum demum, obstructis
aribus, eximito: alioquin halitus plumbi noxius
ntitur. Aut elimatum plumbi scobem in olla sul-
hure vrito. Alij laminas in fictili crudo, vt dictũ
t, imponunt fornaci, aut foco, & circunlinentes
erculum, dato exili spiramẽto, vrunt. Alij pro sul
hure cerusam aut hordeum inspargunt. Alij inte
ras laminas imponentes, acri igne vtũtur, & ru-
cula ferrea cõtinuè mouent, dum in cinerem sol-
antur. Sed difficilis huiusmodi vstio, & si vehe-
entius vratur, cõtrahit spumæ argenti colorem.
agis tamẽ nobis placet prima vrendi ratio. Plum
um vstũ lauatur vt cadmia, & reconditur. Eos-
m effectus habet, quos plumbum elotum, sed mul
acriores. Recremẽtum plumbi, quod scoriam vo-
nt, optimum est, densum, fractu contumax, cerus
m planè repræsentans, nihil plumbosi habens,
uod ad luteum colorem accedit, & vitri splendo-
m imitatur. Eadem quæ plumbum exustum po-
t, sed magis adstringit. Lauatur in mortarijs in-
sa aqua, & refusa summa aquæ parte, quæ lu-
um colorem duxit: idq; sæpius, dum recremen-
m absumatur. Dein vbi consederit crassamen-

tum

tum, aqua effusa, digeritur in pastillos. Molybdoi des lapis à plumbi similitudine dictus, responden recremento vim habet, & eodem modo lauatur.

Stibium. CAP. XLIX.

Antimonium. STimmi optimum, quod splendidißimum es modoq; nitedularum emicat, confractu crusto sum, nihil terræ aut sordidi habens, friabile, quo stibi appellarunt, alij platyophthalmon. Vis ei adstringere, meatus obstruere, refrigerare, excr scentia in carne cohibere, vlcera ad cicatricem pe ducere, sordes & vlcera oculorum expurgare. S stit & sanguinem è cerebri membrana profluen tem: & vt in vniuersum dicatur, vis vsto plumb similis est. Priuatim, ambusta igni, in pustulas rumpere non patitur, cum adipe recenti illitũ: cru stosas exulcerationes ad cicatricem perducit, cu cera & exigua cerusa. Torretur pinsita farina c cunlitum, & carbonibus obrutum, donec carbun letur crusta, exemptumq; restinguitur mulieris l cte, quæ marem peperit, aut vetere vino. Vritu etiam carbonibus succensis efflatum, quoad igni c flagret: si enim paulò magis cõcremetur, plumbu fit. Lauatur, vt cadmia & æs. Sunt qui vt plumb recrementum eluant.

Molybdæna, seu plumbago. CAP. L

MOlybdæna optima est flaua, argenteæ spu mæ æmula, modicè splendens, cum teritu rufa, cocta cum oleo iocineris colorem trahit. V

tio

losa est, quæ aërem aut colorem plumbeum refert. Gignitur ex auro & argento. Est etiam quædam fossilis, ad Sebastiam & Corycum inuenta. Quo in genere probatur, quæ lapidosa non sit, aut recrementosa, sed nitens & flaua. Vim habet spumæ argenti, aut recremento plumbi similem. Vritur lauaturq; eodem modo. Miscetur conuenientissimè medicamentis, quæ liparas vocant, atq; emplastris minimè mordentibus. Carnem recreat, & vlcera ad cicatricem perducit: glutinantibus tamen medicamentis, aut abstergentibus non conuenit.

Argenti recrementum. CAP. LI.

RECREMENTUM argenti quod scoriam vocant, aut helcysma, aut encauma, molybdænæ vim habet: quare emplastris quas phæis appellant, additur, ac medicamentis quæ cicatricem obducunt, vtpote cum adstringat, extrahatq;.

Spuma argenti. CAP. LII.

SPUMA argenti quædam gignitur ex arena, quam molybditin vocant, in fornacibus conflata, donec perfectè igni incandescat. Altera ex argento: tertia ex plumbo. Probatissima est Attica: secunda, Hispaniensis: has sequitur quæ fit Dicæarchiæ, id est Puteolis, Baijs, in Campania, & Sicilia: plurima enim hisce locis è flagrantibus laminis plumbeis gignitur. Quæ flauo colore splendet, chrysitis appellatur, omnium optima: quæ in Sicilia, argyritis: quæ ex argen-

Litargiriu.

to, calabritis. Vis autem adstringere, mollire, exp
re caua, excrescentia in carne reprimere, ad cicat
cem ducere, refrigerare, & occludere. Vritur arg
ti spuma, confractis partibus ad magnitudinem
glandium, prunæ superpositis: ita accensa follibu
vt conflagret, abstergitur insidens spurcitia, &
conditur. Aliqui ter aceto aut vino restinguente
rursus vrunt, & eadem prosequuti, reponunt. L
uatur vt cadmia. Vt argyritidi nominatæ, aut
desideretur, alteri candor detur, ea in parteis ma
gnitudine fabarum confracta, chœnicis Atticæ m
sura, fictili nouo superfusa aqua, addito candidi t
tici pari pondere, priuatimq; pugillo hordei, lin
teolo puro, raro, ansulis vasis alligato, coquitur,
nec hordeum fractum dissiliat: deinde omnia in n
uum craterem oris ampli transfunduntur: trit
cum abiicitur, spuma argenti vehementer man
bus affricando infusa aqua lauatur, aßiccataq;
Thebaico mortario teritur, affusa feruente aqua
donec soluta fatiscat: excolata aqua, iterum tot
die teritur, & vesperi infusa calida aqua finitur
mane colis excernitur, alia infunditur, atq; ter d
excolatur. Id septem diebus fieri solet: postea add
tis ad singulas minas spumæ argenti, quinis sal
foßilis drachmis, infusaq; calida aqua, ter die te
ritur, & addita aqua excolatur: cumq; inalbue
rit, calida infusa, idem facito, dum nullam pror
sus salsedinem recipiat. Demum ardentißimo sol
sicca

ſiccata, eiecto prius humore, reconditur. Sin minus, mina ſpumæ argyritidis diligenter teritur, addito ſale foßili trito, triplicato pondere, in fictile nouum conijcitur, aqua infunditur, ita vt ſupercmineat: mouetur quotidie mane & veſperi, aquaq; ſuperinfunditur, priore nequaquã effuſa. Hoc fit triginta diebus: nanq; niſi moueatur, craſſeſcit, vſque in duritiem teſtæ. Poſt hæc effuſa leniter muria, in Thebaico mortario ſpuma argenti teritur, coniectaq; in fictile aquam continens, manibus diligenter agitatur, mutata ſubinde aqua donec nullũ ſalſuginis indicium præbeat. Deinde quod ex argenti ſpuma cãdidum apparet, in vas aliud transfertur, & redactum in paſtillos, plumbea pyxide conditur. Alij ſpumam argenti in fabarum magnitudines confractam, in ventre ſuillo crudo ex aqua coquunt, dum viſcus eliquenſcens contabeſcat, exemptamq; cum ſale pari terunt, & vt ſupra dictum ſt lauant. Sunt qui ſalis libram vnam, & ſpumæ irgenti tantundem, in ſole terãt, aqua continuè mu ata, dum cãdor ei detur. Alia ratio: Sumito quanam vis argenti ſpumã: vbi lana candida inuolueis, fictili nouo indita aqua, cũ pugillo fabarũ recẽiũ repurgatarumq; decoquito. Cumq; fabæ diſruptæ dehiſcent, lanaq; non denigretur, exemptam ar enti ſpumã, & altera lana inuolutã, iterum coqui o, cyathum aquæ & parem fabarum modũ adijiens: eadem tertio, quæ ſuprà, facito: in ſumma,

tantisper, dum lana iam non inficiatur. Insuper transfundens in mortarium, ad singulas salis fossitij libras, adijcito octogenas spumæ argenti drachmas Atticas, et terito: intermittensq́;, nitri quàm albißimi cum aqua diluti drachmas quadraginta septem indito: iterum terito, donec satis candoris cõtraxisse videatur. Ita autem fundens eam ex alto in fictile oris ampli, adiecta largiore aqua, vbi cõsidere desierit, colato: tum nouam supradijciens aquam, manibus probè versatam sinito vt considat, ac rursus per colum traijcito. Alternis eadem prosequere, dum pura aqua dulcisq́; effluat, et nullam salsedinem præ se ferat. Postremò in fictile nouum translatam, colato sensim omni humore, soli quadraginta diebus sub Caniculæ sydus exponito, & siccata vtitor. Elotam autem constat ad oculorum collyria prodesse, & ad cicatricum fœditates tollendas, ad rugosas facies, & cicatricosas, lateratasq́;, & macularum plenas.

Cerussa. CAP. LIII.

CErußa fit hoc modo: Infuso in vrceũ oris lati, aut fictile labellũ quàm acerrimo aceto, laminam plumbeam supra fictilis spiraculũ, subiecta prius arundinea tegete, firmato: superiectisq́; velaminibus, ne halitum expiret acetum, vbi resoluta fuerit, defluensq́; deciderit, humorem purum ad summa delatum colato, crassamẽtumq́; transfundito: debet quoq; siccari in sole, mox tru-

sa

ſatili mola teri, aut aliàs tritum cribrari. Postea quod ſupereſt duri, in tenues partes redigendũ, cribrandumq;: viciſsim eadem tertio quartoq́; facienda. Melior, quæ primò cribrata eſt, & medicamẽtis oculorum aſſumenda. Secundum locum tenet ſequẽs, & reliquæ ſuo ordine. Nec deſunt qui ligneas rudes, in medio vaſe appendant, & deraſo ceu ſitu impoſito, ita vt acetũ non contingat, inditoq́; operculo circumlinentes dimittunt. Post dies decem, laxato obturamento viſunt: cumq́; reſoluta materia fuerit, reliqua, vt ſuprà diximus, exequuntur. Si autem quis in pastillos velit digerere, aceto acri ſubacta, diuiditur in pastillos, qui in ſole ſiccantur. Aestate tamen ſuprà dictum opus obeundum eſt: ita enim candida atq; efficax redditur. Quinetiam hyeme paratùr, vrceis ſupra furnos, balnea, aut fornaces impoſitis: aſcendens enim calor, idem quod ſol præstat. Laudatiſsimam fieri putant Rhodi, & Corinthi, aut Lacedæmone, proximam Puteolis. torretur hoc modo: Flagrantibus igni carbonibus, fictili nouo, maximè Attico, tritam ceruſsam imponito, & aſsiduè verſato: cumq́; cinereum colorem traxit, eximens refrigerato, & vtitor. Eſt & illud vrendi genus: Trita patinis nouis ſupra prunas imponitur, & ferulacea rude mouetur, donec colore ſimilis ſandarachæ fiat: extractaq́; ad vſus miniſtratur. Quæ verò ita parata eſt, ſandyx à quibuſdã dicitur. Lauatur ceruſſa cadmiæ modo.

Vis ei refrigerare, occludere, emollire, explere, extenuareq;: insuper excrescentia leniter reprimere, & ad cicatricem perducere. Miscetur ceratis, & emplastris quæ liparæ vocantur, pastillisq;: est autem letalis eius potus.

Chrysocolla. CAP. LIIII.

Derrugo· CHrysocolla laudatissima Armeniaca, colorē porri quàm simillimè reddēs. Secundū locum sibi vendicat Macedonica, & proximum Cypria, quo in genere præfertur pura: damnatur, quæ terram aut calculos collegerit. Ratio lauādi hæc est: Tusam infusa aqua, mortario expassa manu ad pilam vehemēter fricato, & statim quàm consederit, colato. Alteram infundens aquam, rursum terito: hæc vicissim prosequere, donec pura synceraq; spectetur. Dein siccato in sole, & ad vsus recondito. Quòd si vrere volueris, ex ea terens quod satis esse videbitur, patinis supra carbones adponito, et alia facito quæ suprà diximus. Dos chrysocollæ ad purgandas cicatrices: excrescentē carnem coërcet: adstringit, purgat, excalfacit, & modicè corpus mordendo exest. Inter medicamenta intelligitur, quæ vomitiones concitant, & necem inferre possunt.

Lapis armenius. CAP. LV.

ARmenius lapis præfertur læuis, colore cæruleo, perquàm æquabilis, calculo carens, & friabilis. Eadem quæ chrysocolla præstat, sed inefficacius. Quinetiam vsum habet ad pilos in

pa

palpebris alendos.

Cœruleus. CAP. LVI.

Coerulei origo ex ærariis metallis in Cypro: copiosior ex arena litorali: secundũ quosdam sub cauatos specus maris inuenitur, qui magis probatur. Eligi debet inebriatus. Vritur vt chalcitis, lauatur vt cadmia. Vim habet reprimentem, & modicè erodentem: crustas gignit, & exulcerat.

Indicum. CAP. LVII.

INdici duo genera, vnum sua sponte nascitur, tanquam spuma, germinatione Indicis arundinibus exiens. Alterum infectoriæ dant officinæ: & est spuma purpurea innatans cortinis, quam detractam artifices siccant. Optimum existimatur quod cærulei speciem præbet, succum suum sorbet, et læue. Inter medicamenta est quæ leuiter adstringunt, & inflammationes, tumoresq; rumpũt: purgat, & reprimit vlcera.

Ochra. CAP. LVIII.

OChram leuissimam, & omninò luteam eligere oportet, saturatam non lapidosam, friabilem, natione Atticam. Vritur hæc, & lauatur cadmiæ modo. Vis eius adstringere, erodere, collectiones & tubercula dissipare: excrescentia in carne reprimit: caua cum cerato explet, & articulorum tofos comminuit.

Cinnabaris. CAP. LIX.

HAllucinantur qui cinnabarim minio ean-

dem esse existimãt. Minium enim in Hispanijs ex lapide quodam argenteæ arenæ permisto, temperari solet, alioqui non dignoscitur. Fornacibus autem in florentissimum flagrantissimumq; colorẽ permutatur, in metallis verò strangulantem halitũ eructat: itaq; facies incolæ vesicis obuelant, vt per illas spectent, nec respirãdo noxiũ aërem attrahãt. Eo pictores ad sumptuosa parietum ornamenta vtuntur. Cinnabaris verò ex Aphrica defertur, & magno constat: hactenus inuenitur, vt vix versicoloribus pictorum lineis satisfaciat: intento colore nec diluto præditum: quare quidam sanguinem esse draconis existimauerunt. Vim habet cinnabaris hæmatitæ lapillo eandem: conuenit ad oculorũ medicamẽta, verùm efficacius: magis enim adstringit, & sanguinẽ cohibet. Ambustis igni, & papularum eruptionibus, cerato excepto, medetur.

Argentum viuum. CAP. LX.

ARgentum viuum fit ex minio, quod abusiuè cinnabaris dicitur, patinis fictilibus imposita, ferrea concha cinnabarin continente, & calice cooperta, argilla superlita, carbonibus succendunt: siquidem detersa fuligo, quæ calici insidet, refrigerata in argentum viuum coit. Quinetiam inuenitur in argenti fodinarum tectis, stillatim concretum. Alij per sese in metallis inueniri tradunt. Seruatur in vitreis, aut plumbeis, aut stanneis, aut argenteis vasis: siquidem aliam mate-

riam omnẽ excedit. & defluere facit. Potum vim pernicialem habet: suo enim pondere interna exest. Remedio est lac multum subinde potum & vomitionibus reiectum, aut vinũ cum absinthio, aut apij decoctũ, aut semen homini, aut origanum, vel hyssopum cum vino: auri limata scobs, id est ramentum quàm tenuissimum epotum mirabili est auxilio.

Rubrica Sinopica. CAP. LXI.

RVbrica Sinopis maximè probatur grauis, densa, ad iocineris imaginem vergens, calculorum expers, concolor, cum diluitur, impendio fusilis. Effoditur in Cappadocia, speluncis quibusdã, expurgataq; defertur in Sinopem vrbem, in qua venditur: vnde cognomentum accepit. Vim habet exiccatoriam, quasi inducendo obstruẽtem, & adstrictoriam: quapropter vulnerarijs emplastris, & pastillis exiccantibus, & adstrictorijs commisceri solet. Aluum sistit, in ouo sumpta aut clystere infusa: datur iocineris vitio laborantibus.

Rubrica fabrilis. CAP. LXII.

RVbrica fabrilis, ad omnia Sinopide inferior est. Optima Aegyptia, & Carthaginiensis, lapidum expers, friabilis. Gignitur etiam in Iberia quæ ad occidentem spectat, ochra exusta, & degenerante in rubricam.

Lemnia terra. CAP. LXIII.

LEmnia terra, cuniculoso in specu nata è Lemno insula, palustri loco defertur, imbi

electa, & caprino sanguini permista: quam incolæ cogunt in pastillos, & imagine capræ signant: unde & sphragida ægos, hoc est, sigillum capræ, appellauere. Vim antidoti habet contra perniciosa venena singularem, pota cum vino, & præsumpta, euomi venena cogit. Contra ictus morsusq; animalium, quæ exitiale virus eiaculantur, prodest. Antidotis familiaris. Sunt qui hac ad sacrificia vtantur: est & dysenteriæ vtilis.

chalcanthu

Atramentum sutorium. CAP. LXIIII.

ATramentum sutoriū genere quidē vnum & idem est, molle & concretū: sed in specie differentias treis habet. Vnum nanq; humoribus stillatim in cuniculos quosdā colatis, concrescit: quare ab ijs qui Cypria metalla perficiūt, stillatitium appellatur. Peteesius ipsum pinarion vocat: alij stalacticon, id est, stillatitium. Alterū simplici ratione fit in speluncis: postea trāsfusum in excauatos scrobes, concrementum capessit, quod pecton, id est concretitium, propriè nominatur. Tertium dicitur coctile, & in Hispania fieri solet: sed inutile ac inualidissimum esse constat. Ratio parandi hæc est: Aqua madefactum decoquunt, mox in piscinas transfundunt, & residere patiuntur. Hoc certis diebus coalescit, in complureis formulas digestum, tesserarum speciem reddentes, quæ racematim inter se cohærescunt. Optimum esse creditur, cæruleum, graue, concretum, translucens: cuiusmodi stillatitium

est

t, ab aliјs lonchoton nominatum. Proximum, con
retitium. Coctile verò ad infectus, & denigratio-
es, aptius cæteris essè compertum est: sed ad medi-
inæ vsum inualidius esse, experimenta docent. Va
t adstringere, calfacere, & crustas inducere: latas
entris tineas necat, drachmæ pondere deuoratum,
ut cum melle linctum: vomitus ciet: aduersus hau
a fungorum venena, ex aqua potum auxiliatur:
urgat caput, aqua dilutum, & in vellere naribus
stillatũ. Vritur, vt paulò post in mentione chal-
tis ostendemus.

Chalcitis. CAP. LXV.

CHalcitis præfertur similis æri, friabilis, nec la
pidosa, nec inueterata, intercursantibus oblon
is venis, splendentibusq́;. Huic abstersoria vis in-
t, excalfaciens, & crustas vlceribus obducens pur
at quæ oculis & eorundẽ angulis hærent. In ge-
ere leuiter excedentiũ est. Ad ignem sacrũ, & vlce
a quæ serpunt, efficax est. Sanguinem è vulua, &
aribus erumpentem, cum succo porri sistit: gingi-
arum vitia, depascẽtia vlcera, tonsillasq́;, eius fa-
na cõpescit. Vsta, & cum melle trita, oculorum
edicamẽtis longè vtilior redditur. Callum gena-
um, & scabritiam absumit, abstergetq́;. Fistu-
s tollit, collyriј modo in eas adacta. Fit ex chalci-
medicamentum quod psoricon vocãt, duabus eius
artibus, cum vna Cadmiæ additis, & ex aceto
itis. Oportet autem in fictili obruere fimo, diebus

quadraginta, per Caniculæ ardores: sic enim fit a- crius. Idem quod chalcitis potest. Alij pares vtriu- que portiones in vino terunt, & eadem prosequun- tur. Vritur chalcitis fictili nouo, viuis carbonib- superposito. Modus autem vstionis in humidior- bus est, dum ipsa chalcitis bullas excitare desierit, perfectè inaruerit: in reliquis verò, dum mutata i- floridum colorem fuerit, et sanguineum & mini- tum colorem contraxerit, tum demum eximiend- est. Insidens autem spurcitia flatu expellenda, mo- rep onenda. Torretur etiamnum perflatus carbon- bus, vsquedum luteo colore pallescat: autficti- subditis candentibus prunis, subinde versata, don- igni conflagret, & colorem mutet.

Misy. CAP. LXVI.

MIsy assumendum natione Cyprum, au- simile, durum, quod friando auri colo- imitatur, & stellæ modo splendet. Vim habet & vstionem cum chalcitide eandem, præterqua- quòd psoricum ex eo non conficitur, excessus def- ctusq; ratione tantum differens. Aegyptium au- tem cæteris præstat, vtpote quod efficacius habea- tur, sed ad ocularia medicamenta multò suprad- cto inerius.

Melanteria. CAP. LXVII.

MElanteria geminæ est originis: quædam in faucibus cuniculorum, quibus æs erui- tur, salis modo concrescit. Alia verò in summ-

fa

icie supradictorum locorum coit, quæ terrena est. Quinetiam inuenitur in Cilicia, & alijs quibusdam regionibus, foßilis quædam. Præstat, quæ sulphuris colorem trahit, læuis, pura, æquabilis, & quæ contactu aquæ confestim nigrescit. Vim causticam eam obtinet, quam & misy.

Sory. CAP. LXVIII.

SOry existimarunt aliqui melantheriam esse, aberrantes, siquidem sui generis est sory, & non absimile: verùm sorei virus inest graue, & nauseam mouens. Inuenitur etiam in Aegypto, & alijs quibusdam regionibus, vt in Libya, Hispania, & Cypro. Præfertur Aegyptium, quodq; frianti nigrius apparet, in multa foramina dehiscens, suppingue, insuper adstringens, & olfactu deuorationeq; magnum virus olens, ita vt stomachus in vomitione effundatur. Quod autem friatum scintillas misyos modo non emittit, & alterius generis esse, & inualidum censendum est. Vim & vstionem supradictis similem habet: dolori dentium, cauernis inditum medetur, eósque labantes firmat: ischiadicis ex vino infusum auxiliatur · illitum cum aqua, varos extinguit, Medicamentis admiscetur, quæ capillos denigrãt. Hæc autem ferè omnia, & alia quæ vstionẽ experta non sunt, perustis validiora eße existimantur: præter salem, & vini fæcem, nitrum, calcem, & consimilia, quæ cruda remißiora sunt. Com-

busta

busta enim, viribus efficaciora redduntur.

Diphryges. CAP. LXIX

Diphrygis tria genera esse credũtur. Quoddam enim metallicũ est, quod in Cypro sol gignitur lutosum nanq; extrahitur, ex luto cuiusdam inibi specus: extractum, sole siccatur, mox circumpositis sarmentis vritur, diphryges ideo vocatum est, quòd & à sole, & à sarmentis vratur arescat, & fermè torreatur. Alterũ perfecti æris quasi subsidens fæx est: siquidem post frigidæ aquæ offusionẽ, vt suprà retulimus, cũ de flore æris dissereremus, sublato ære, fornacũ ima parte cohærens id genus inuenitur, & adstrictionẽ & gustũ æris habens. Tertium sic fit: Lapidem pyriten, vt calcem multos dies cremant in camino: cumq; colorem rubricæ contraxerit, eximentes recondunt. Quidam tradunt hoc ex sola materia, quæ lapidem æris gignit, fieri: quando indictis arẽis assata, & in scrobes translata peruritur. Tunc enim ambientẽ scrobis locum cõprehendit, et exemptis lapidibus nihilominus inuenitur. Præfertur quod saporẽ æris reddit, æruginisq;, adstringens, et vehementer exccans linguam: quod sibi exusta ochra non vendicat: quæ cremata, diphrygis vice vænit. Vis eius adstringere, perpurgare, extergere, siccare, excrescentia consumere, vlcera serpentia, & quæ cacoëthe vocant, ad cicatricem perducere. Suppurationes terebinthina aut cerato exceptum discutit.

Aur

Auripigmentum. CAP. LXX.

AVripigmentũ in eiſdem metallis, quibus ſandaracha, gignitur. Optime exiſtimatur cru[...]ſum, aureo colore micans, nulli materiæ permi[...]um, in ſquammas fiſsile: quale in Myſia Helleſpõ[...] naſcitur. Huius duo genera fluxerũt: Vnũ ſuprà [...]ctũ eſt. Alterum glandis effigie, pallidũ, & colo[...] ſandarachã imitans, glebo ſum, ex Ponto, et Cap[...]docia defertur quod etiam ſecundum locum te[...]t. Torretur in teſta noua viuis carbonibus ſubie[...]is, aſsiduoq; verſatur, donec igne flagret, & mu[...]t colorẽ: deinde refrigeratum, tritumq; recõditur. [...]im habet adſtrictoriam, & erodentem, cruſtas [...]m vehementi vredine, & violento morſu exci[...]t: reprimit quæ excreſcunt, & capillos euellit.

Sandaracha. CAP. LXXI.

SAndaracha probatur rufa, & ſaturatior, & aliena materia vacans, friabilis, cinnabaris [...]lore, ſulphuris virus redolens. Dos eadem & [...]ſtio, quæ auripigmento: explet alopecias, reſina [...]ccepta, & ſcabros vngues cum pice eximit: con[...]ra phthiriaſin ex oleo efficax eſt. Tubercula cum [...]dipe diſcutit. Prodeſt ad narium orisq; vlce[...]a, & cæteras papularum eruptiones cum roſa[...]o: item condylomata. Datur ex mulſo, puru[...]nta extuſsientibus. Suffitur quoque cum reſina, [a]duerſus veterem tuſsim, rapto per fiſtulam ni[...]ore: vocem expedit, cum melle delincta: ſuſpiriosis

cum

cum resina in catapotio optimè datur.

Alumen. CAP. LXXII.

OMne aluminis genus ferè in Aegypto, & i eisdẽ metallis inuenitur: etenim scißile quoc dam, quasi flos glebosi intelligitur. Gignitur & i alijs quibusdã locis, in Melo, in Macedonia, in Li paris, Sardinia, Hierapoli Phrygiæ, Aphrica, Ar menia, & plerisque alijs regionibus, sicut & ru brica. Plurimæ eius species: verùm ad medenc vsum, scißile, rotundum, & liquidum expetuntur Optimum est scißile, præsertim recens, candidißi mum gustu perquàm adstringens, graue olens, ca culorũ expers, nec glebulose aut assulose compactũ sed sigillatim in capillamenta quædã canescentu dehiscẽs, quale est quod trichites, quasi capillare no minatur, in Aegypto natũ. Reperitur quoq; lapı huic alumini persimilis, qui gustus iudicio digno scitur, quòd nõ adstringat. Damnatur in rotũdi ge nere, quod manu confictum est: sed ex figura depre henditur. Assumendum autem suapte natura rotũ dum, bullis turgens, albo propius, atq; validius ad stringens, præterea nõnihil palloris cum quadã pin guitudine præ se ferens, sine arenis, friabile, natio ne Aegyptium, aut ex insula Melo. Liquidi proba tio, vt sit lympidum, lacteum, æquale, et semper suc co madens, sine lapidibus, atq; quendã coloris igni culum expirans. Vim habent excalfaciendi, strin gendi, & expurgandi, quæ caliginem pupillis ocu-

lorum offundũt: genarum carnem, cæterasq́; excrescentias extenuant. Scißile rotundo efficacius intelligitur. Vri et torreri chalcitidis modo debẽt. Putrescentia vlcera cõpescunt: ſanguinis fluxiones inhibent: gingiuas humore prægnãtes cõprimunt: motus dentiũ cum aceto & melle firmant. Proſunt cũ melle vlceribus oris, eruptionibus papularum, & fluxionibus auriũ, cum ſanguinalis herbæ ſucco: lepris cõueniunt cum braßicæ folijs aut melle coctæ: itẽ pruritui, & vnguiũ ſcabritijs, pterygijs, et pernionibus, aſperſa cum aqua. Valent cũ aceti fæce, et galla, pari pondere cremata, ad phagedænas vlcerum, & cum ſalis duabus partibus, ad vitia quæ paſcũt: furfures cum eruo & pice illita abſtergunt: ad lendes, pediculos, ambuſta, cum aqua illita auxilio ſunt. Contra tumores, & graue alarum inguinumq́; virus, illinuntur. Ex Melo autẽ aduectũ, mulieribus præſtat ne concipiant, ante coitum ori vuluæ inditum: partus quoque extrahit: gingiuis, ſi caro excreuit, vuæ ac tonſillis accõmodantur: ori, auribus & verendis cum melle illinuntur.

Sulphur. CAP. LXXIII.

SVlphur optimum exiſtimatur viuũ, quod apyron vocant, nitedulæ modo ſplendidum, perlucens, minimè lapidoſum. Probatur in genere ſulphuris ignem experti, quod viret, ac præpinguæ ſpectatur. Plurimum in Melo & Lipara gignitur. Supradictum ſulphur calfacit, diſcutit, & celeriter

riter concoquit: prodest tußibus, suspiriosis, purul
ta extußientibus in ouo sumptū, aut suffitum: pr
terea partus, vsti nidore extrahit: lepras, lichena
scabros vngues, cum resina terebinthina mistū, au
fert: cum aceto autē illitum, ad lepras efficax est:
tiligines tollit: scorpionis ictibus, addita resina, m
detur: cum aceto verò, draconis marini scorpionis
plagas sanat. Pruritus toto corpore erumpentes,
nitro detersum, sedat: regium morbum emēdat, in
sparsum frōti cochlearis mensura, aut in sorbili ou
sumptum. Facit ad grauedinem, & destillatione
sudores quoq; conspersum inhibet: podagricis, cum
aqua & nitro illitum, conducit: grauitatem au
ditus, suffitu nidore raptim per fistulam hausto, s
nat: lethargicos suffitu excitat: erumpentem vn
decunque sanguinem sistit: contusis auribus, cum
vino & melle illitum medetur.

Pumex. CAP. LXXIIII.

PVmicis probatio, vt magnopere leuis, spongiosus, scißilis, nec arenosus, item teri facilis, & candidus. Crematur flagrantißimis carbonibus obrutus, & vbi canduerit, extractus, vino restinguitur odorato: iterumq; incensus extinguitur: & tertia vstione exemptus, & per se refrigeratus, ad vsus conditur. Vis eius adstringere, gingiuas abstergere: purgat cum calfactione, quæ caliginem pupillis offundunt: explet vlcera, & ad cicatricem perducit: excrescentia cohibet. Fit ex

far

rina eius dentifricium. Corpori crustam obdu-
: auellendis capillis aptus. Theophrastus author
, si quisquam in bullientem vrceum vini pumi-
m iniecerit, feruorem statim sedari.

Sal. CAP. LXXV.

SAl fossilis efficacior est: communiter, si est can-
didus, calculis vacans, & perspicuus, densus,
quali compage. Peculiariter Ammoniacus natio-
laudatur, si modo findi facilè possit, & in recta
menta diduci. In marino sale eligẽdus est candi
s, æqualis, densus. Probatissimus in Cypro fit, et
alamine Cypri, & Megaris, in Sicilia & Aphri
. Sed inter dicta salis genera lacustris præfertur:
multo validissimus est Phrygius nomine ta-
us, aut tritæus, aut gantæus Salis natura in com
une perquàm vtilis est: adstringit, absterget, ex-
rgat, dissipat, reprimit, extenuat, & crustas in-
cit. Sed hoc interest, quòd alius alio sit præstan-
r. Quin & à putredine vindicat. Admiscetur
dicamentis psoras abstergentibus. Excrescentiæ
oculis reprimit, & pterygia consumit, cæterasq;
nis exuberationes tollit: clysteribus infunditur:
cutit lassitudines ex oleo illitus. Contra hydropi
um tumores auxiliatur, doloresq; in saxis fotu
tigat, & pruritus sedat, ex oleo & aceto infri-
s ad ignẽ, donec sudent. Item lichenas, lepras, pso
q;. Anginã ex melle, aceto, & oleo illitus leuat:
illis vuæq;, cum melle tostus. Vlceribus in ore

manantibus, gingiuis quas humor vexat, & phagedænis vlcerum, cum polenta crematus illinitur. Aduersus scorpionum ictus, cum lini semine: contra serpentium morsus, cum origano, melle, hyssopo: aduersus cerasten, cum pice, aut cedria, aut melle auxiliatur. Contra scolopendræ morsus, cum melle & aceto: aduersus vesparum ictus, & teredines, albidasq; capitis pustulas, thymos & turbercula, cum seuo vitulino: furunculos cum vua passa, aut suillo adipe, aut melle discutit. Testium tumores cũ origano, & fermento maturius concoquit. Crocodilorum morsibus auxiliatur, tritus, in linteolo, & intinctus aceto, ita vt vinculis loca constringantur. Prodest ad bestiarum morsus, sugillationes in facie, ex melle. Cõtra haustum opium, & fungos, cum aceto mulso bibitur. Luxatis imponitur cum farina, & melle: ambustis igni cum oleo impositus, pustulas erumpere non patitur. Podagricis itidem imponitur, & aurium doloribus cum aceto: ignes sacros, & vlcera quæ serpunt cum aceto aut hyssopo illitus sistit. Vritur fictili, diligenter opertus ne exiliat, conditusq; prunis, vsquedum efferuescat. Aliqui fossilem subacto polline obliniunt, & carbonibus subijciunt, vsquedum eius crusta exuratur. Solet & sal communis hoc modo vri: Aqua semel abluitur, & siccatus in ollam coopertam mittitur, subdito igne, moueturq;, donec iam non exiliat. Spuma salis, spumosi maris lanugo siue ra-
men

uentum est, in exilibus petris inuentum, cui vis ea-
dem quæ sali.

Muria. CAP. LXXVI.

MVria effectus salis præbet, abstergitq;: dy-
sentericis infunditur, etiam si nome intesti-
na corripit: et ischiadicis veteribus. Ad fotus, aquæ
marinæ vsum præstat.

Flos salis. CAP. LXXVII.

FLos salis flumine Nilo defluit: lacubus tamen
quibusdam innatat. Assumendus qui crocei co-
loris est, odore ingrato, ceu gari. Interdum longè
magis virus olet, gustuq; mordacior, & pinguiter
lentus. Fucatus autem rubrica, aut scrupulosus, im-
probatur. Præterea syncerus non nisi oleo resolui-
tur: adulteratus nõnulla ex parte, etiã aqua, diluen-
te factitium colorem. Ad vlcera quæ cacoëthe vocã-
tur, & phagedænas, genitalium nomas, & puru-
lentas aureis, efficax est: oculorum hebetudines, cica-
trices, albuginesq; tollit. Emplastris vnguentisq;
coloris causa, vt rosaceo, miscetur. sudorem cit: aluũ
turbat, in vino aut aqua sumptus: stomachum ma-
lè habet. Additur acopis, & smegmatis, quæ alban-
di capilli gratia cõponũtur: & in vniuersum acris
est, & feruentis naturæ, vt sal.

Nitrum. CAP. LXXVIII.

PRæfertur nitrum leue, roseo colore, aut can-
dido, in foramina dehiscens, perinde quasi

ſpongioſum quidam, quale ex Bunis affertur. Hu mores euocat, qui in alto concreuerunt. Spuma ni tri optima eſſe putatur, leuiſsima, gleboſa, friabili colore penè purpureo, aut ſpumoſa, & morden qualis ex Philadelphia Lydiæ defertur. Secunda e Aegyptia. Quin & in Magneſia Cariæ gignitu Vim & vſtionem ſalis habet, tam nitrum quà ſpuma eius. Præterea nitrum tormina ſedat, ſi tr tum cũ cumino bibatur, in hydromelite, aut ſapa aut aliquibus, quæ inflationes diſcutere poſſunt, v ruta, vel anetho. Febribus circuitu redeuntibus i linitur, ante ſuſpectam acceſsionem. Miſcetur em plaſtris, quæ extrahunt, & diſcutiunt, extenuan & lepras abſtergunt. Cum aqua autem calid aut vino infuſum, inflationes, purulentas aureis & ſonitus earundem ſanat: ſordes expurgat, cu aceto inſtillatum. Canum morſibus ex aſinino a pe aut ſuillo medetur: reſinæ terebinthinæ admiſt furunculos aperit: aquæ inter cutem cum fico illin tur: oculis ad claritatem viſus cum melle ſuccurri & venenis fungorum, ex poſca potum: aut ſi bupr ſtis momorderit, ex aqua: ijs verò qui taurinum ſanguinem biberint, ex laſerpitio: iiſq; qui cibum non ſentiunt, vtiliter obducitur: opiſthotonisq; iam remiſsioribus, & luxatis, cum cerato: in reſolutio ne linguæ, pani commodè permiſcetur. Aliqui ſu pradicta carbonibus vrunt, ſubiecta prius teſta n ua, donec incandeſcant.

Fæx. CAP. LXXIX.

ELigenda fæx maximè à vino vetere, Italico: sin minus, ab alio consimili. Fæx aceti viribus longè acrior est. Crematur vt alcyonium, antè diligenter siccata. Sunt qui noua testa igni largo vrant, vsq; dum penitus incendatur. Alij viuis carbonibus fæcis glebam obruunt, & idem opus prosequuntur. Experimentum est legitimæ vstionis, vt aërio nitore inalbescat, linguamq; tactu vrere videatur. Eadem vrendæ fæcis aceti ratio. Vis ei supra modum vrens, & abstergens: vlcera ad cicatricẽ perducit, adstringit, vehementer exest, siccatqúe. Sed recenti vtendum est, quoniam celeriter exanimatur: proinde nõ nisi in reconditorio, & vase aliquo reponi debet. Lauatur, vt pompholyx. Quæ vstionem experta non est, tumores & per sese, & cum myrto cohibet: ventris stomachiq; fluxiones illita sistit: muliebre profluuium, imo ventri aut genitalibus imposita, mitigat: panos discutit: nondum exulceratos, & tubercula: rigentes mammas, suiq; lactis impatientes, cũ aceto perũcta extinguit. Cremata verò, vngues scabros cum resina aufert: addito lentiscino oleo, illita nocte tota, rufat capillum. Elota oculorum medicamentis, vt spodos, adijcitur: cicatrices eorum & caligines eadem abstergit.

Calx viua. CAP. LXXX.

CAlx viua hoc modo fit: Marinorum buccinorum testas igni condito, aut feruenti cli-

bano nocte dimittito: postera die, si candidissimo fuerint, extrahito: sin aliter, iterum vrito, vsquedum vehementer inalbuerint. Dein vbi in aquam frigidam immersæ fuerint, in fictile nouum conijcito, & exactè pannis operiens, noctem vnam conquiescere sinito: mane eam extrahens, vbi perfecto omni opere elaborata fuerit calx, recondito. Fit & è litoralibus calculis igne crematis, necnon è vili et fusaneo marmore, quæ cæteris præfertur. Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & crustas inducens: quibusdam alijs immista, vt adipi, oleo, concoquendi vim assumit, mollit & dissipat: vlcera ad cicatricem perducit. Efficacior existimatur recens, nec aspersa aquis.

Gypsum. CAP. LXXXI.

GYpsum vim habet adstringendi, obstruendi: sanguinis eruptiones sudoresq; cohibet: sed potum, strangulationis modo iugulat.

Sarmentitius cinis. CAP. LXXXII.

SArmentorum cinis vrendi vim habet: cum axungia autem vel oleo illitus, fractis neruis, articulorum collisionibus, & neruorum nodis prodest, cum nitro & aceto, excrescentias carnis in scroto reprimit: serpentium canumq; morsibus illitus ex aceto medetur crustas obducentibus medicamentis admiscetur. Fit ex eo lixiuium contra præcipitationes, & fungorum venena, cum aceto, sale, & melle.

Alc

Alcyonium. CAP. LXXXIII.

ALcyonij quinque esse genera compertum est: vnum enim spissum, acerbi saporis, spongiosa facie, item tetri odoris, ponderosum, & piscem olens, quod plurimum in litoribus inuenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut spongiæ simile, fistulosum, & leue, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore magis purpureum, quod Milesium quidam vocant. Quartum succidis velleribus non dissimile, multis inanitatibus hians, leue. Quintum figura fungi, sine odore, asperum, parte interna quodammodo pumicosum, foris læue, acre, quod plurimum in Propontide iuxta insulam Besbicon appellatam gignitur, patrio nomine halos achnen vocant. Duo priora in fœminarum smegmata assumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas in facie reliquoq; corpore. Tertium ijs qui difficili vrina vexantur, aut arenulas in vesica colligunt, idoneum est, item renibus affectis, aquæ inter cutem, lieni. Vstum autem, & ex vino illitum, alopecias replet. Postremum dealbandis dentibus aptum est: in alia smegmata, psilothraq; assumitur, cum sale mistum. Si quisquam alcyonium cremare velit, cum sale in crudum fictile mittat, & oblinens vasis spiraculum luto, ita fornaci mandet, & cum siglinum percoctum fuerit, extrahens ad vsus recōdat. Lauatur vt cadmia.

Adarces. CAP. LXXXIIII.

Fit in Cappadocia quod adarces appellatur: est autem tãquam concreta salsilago, humidis & palustribus locis siccitate emergens, & arundinibus ac herbis agglutinata, colore flori lapidis Asij similis, & omni forma molli alcyonio, & aliquãtum cauo proxima, vt videri poßit lacustre alcyonium. Ad euellendas lepras, lentigines, lichenas, & vitia cutis in facie, & similia accommodatur: & in summa, vis ei acris. Humorem euocat qui in alto concreuit, & ischiadicis prodest.

Spongiæ. CAP. LXXXV.

E Spongijs alias mares appellauere, tenui fistula, spissas: quarum duriores tragos nominarunt. Fœminas autem, quæ contrarias dotes habẽt. Vruntur eæ vt alcyonium. Recentes sine pinguedine, vulnerariæ sunt, & tumores reprimunt: recentia vulnera ex aqua poscáve conglutinant: veteres sinus ex decocto melle iungunt. Vetustæ autem inutiles. Aridæ ligatæ lino, si penicilli modo adigantur, occlusa vlcera, callosq; laxant, siccæ recentes & vacuæ senilia vlcera, & quæ fluxione laborãt, aut cuniculatim excedunt, impositu siccant: sanguinis profluuium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridæ lippitudini auxiliatur: & vbi quid abstergere, aut adstringere opus est. Vtilius, in oculorum medicamentis lauare cinerem. Omnium cinis cum pice crematarum, profluentem sanguinem sistit.

Cand

Candidæ cura fiunt, è mollißimis recentes, per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohæret: insolantur inuersæ, hoc est, parte caua sursum spectante, & quæ abscissæ fuerunt, deorsum. Si verò æstiua serenitate ad lunam sternãtur, perfusæ salis spuma, aut maris aqua, maximum candorem referent.

Corallium. CAP. LXXXVI.

COrallium, quod aliqui lithodendron appellarunt, marinum esse fruticem constat, qui alto extractus, duratur statim atq; emergit, tanquam offuso aëre protinus concrescat. Plurimum inuenitur ad Syracusas, in promontorio cui Pachyno nomen est. Laudatißimum, rubens, colore antherici aut sandycis saturatæ, nec secus terenti facilè cedens, æquabili vsquequaq; concremento, rursus algæ aut fuci marini odore, quàm ramosißimum, forma fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiam coit, scrupulosum, inane, & lacunosum, vitiosum existimatur. Adstringit, & refrigerat mediocriter: excrescentia coërcet: oculorũ cicatrices abstergit: vlcerum caua, & cicatrices explet: contra sanguinis reiectiones magnopere efficax est, vrinæ difficultati auxiliatur. Quin & potũ ex aqua lienem absumit. Quod antiphtes vocant, corallium esse arbitrantur, specie tantum distans. Est autem colore nigro, arboris figura, ramosum magis. Vires supradicti habet.

Phrygius lapis. CAP. LXXXVII.

PHrygius lapis, quo infectores in Phrygia vtũtur, à qua nomen accepit, nascitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè grauis, non solida corporis compage, intercedentibus albis segmentis, vt in cadmia. Vritur autem vino optimo perfusus, viuisq; carbonibus obrutus, perflatur assiduè follibus, donec mutato colore rufescat: rursum extractus eodem vino restinguitur. Hoc iterũ & trinis vicibus faciendum: attendendum tamen, ne minutim cõfringatur, & in fuliginem euanescat. Vis crudo vstoq; adstrictoria, expurgans: vlceribus crustas quadamtenus inducit, ambustis cum cerato medetur. Lauatur vt cadmia.

Asius lapis. CAP. LXXXVIII.

ASius lapis assumi debet pumicis colore, leuis, fungosus, item friabilis, scißiles venas luteι coloris ad imum actas habens. Eius flos, salsugo subflaua est, summo lapide insidens, compage tenui, colore in aliquibus albo, in alijs pumici simili, ad luteum vergente: admotus linguæ aliquantum mordet. Vim habet vterq; adstrictoriam, & modicè erodẽtem: admistus liquidæ pici, aut terebinthinæ, tubercula discutit. Longe validior flos existimatur. De cætero siccatus flos, vetera vlcera & cicatrici repugnantia sanat: excrescentia cohibet, tetraque vlcera & fungis similia, cum melle expurgat: vlcerum caua explet, & expurgat cum melle depascentiaq; cum cerato sistit. Fit cataplasma ex eo

o podagris, misto fal æ lomento: & lienosis, ex ceto & viua calce. Prodest flos ex melle phthisi-is linctu. Podagrici iuuantur, pedibus in solio ex lapide cauato inditis. Fiunt quoque pulueres, ui corpora erodunt, & luxuriantem carnem, & rporum craßitiem absumunt, cum vice nitri in alneo sparguntur. Si lauare libet, cadmiæ modo uatur.

Pyrites. CAP. LXXXIX.

PYrites lapidis genus est, à quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, facilè scintillas ædēs. ritur sic: Melle irrigatus molli pruna continuè latur follibus, donec rufescat. Alij in multos carbo-es igni candentes, lapidem copioso melle perfusum eijciunt, & vbi ad fuluum colorem vergere cœ-erit, extrahunt: efflatoq; cinere, rursus madefa-tum cremant, donec æquabiliter aßiccatus, fria-ilis reddatur: siquidem sæpe facies summa solum ritur. Ita crematus, siccatusq;, reconditur. Si oto opus sit, lauari debet vt cadmia. Tam crudi uàm vsti vis est, excalfacere, abstergere, offusam ulis caliginem expurgare, duritias concoquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrescen-ia in carne cohibet, sed calorem quendam & ad-rictionem parit. Ita vstum nonnulli diphryges ppellant.

Hæmatites. CAP. XC.

HAematites optimus habetur friabilis, satu-rato

rato colore niger, durus & suopte ingenio æqua-
lis, nulla sorde admista, nulloq; zonarum discursu.
Vim habet adstringentem, & excalfactoriam ali-
quantum extenuantemq;: oculorum cicatrices &
scabritiã cum melle purgat: cum lacte autem mu-
liebri, lippitudini, fractis, & oculis cruore suffusi
conuenit: bibitur contra difficultatẽ vrinæ, & flu-
xiones mulierũ in vino: & ab iis qui sanguinem r
iecerunt, cum succo punici mali. Fiunt ex eo coticu-
læ & collyria oculorũ vitiis apta. Vritur vt Phry-
gius, sine vino duntaxat. Modus vstionis est, vt m
dicè leuis fiat, & bullis quibusdã intumescat. Sun
qui hæmatiten ita adulterãt: Densam glebam rot
damq; schisti lapidis, cuiusmodi sunt quæ eius rad
ces vocantur, in vrceum figlini operis, qui feruent
cinerem contineat, cõdunt, paucaq; interiecta mor
eximunt, experiunturq; si trita ad cotem hæmatit
colorem reddat: quòd si ita res se habet, reponũt: si
minus, iterum obruunt, & subinde conspicientes, p
riculum faciunt: siquidem in cinere diu dimissus, c
lore mutato diffunditur. Coarguitur male cõfictus,
primum scissilibus venis: quippe in rectos venarum
discursus refringitur. At hæmatites longè secus
in colore habet: nanq; hic floridum reddit: hæmati-
tes verò saturatiorem, atq; cinnabarim imitãtem.
Inuenitur in Sinopica rubrica. Fit & è magnet
lapide, vehementer ambusto. In Aegypto sponte na
turæ cum metallis enascitur.

Scl

Schistus lapis CAP. XCI.

Chistos lapis in Iberia Hispaniæ gignitur. Probatur maximè qui croci colorem æmula-r, friabilis, suapte natura fissilis, concremento & terno cohærentium venarum discursu, pectinum odo, Ammoniaco sali similis. Vim exhibet hæma-æ, sed ad omnia infirmiorem. Quin & caua re et muliebri lacte perfusus: ad procidentia, rupta, m genarum craßitiem, & vuas oculorum, ma-opere efficax est.

Gagates. CAP. XCII.

N gagatarum lapidum genere, præferendus qui celeriter accenditur, & odorem bituminis red-t: niger est plerunq; & squallidus, crustosus, per-iàm leuis. Vis ei molliendi, & discutiendi: depre-ndit sonticum morbum suffitus, recreatq; vuluæ rangulationes: fugat serpentes nidore: podagricis edicaminibus, & acopis additur. In Cilicia na-i solet, qua influens amnis in mare effunditur, oximè oppidum quod Plagiopolis dicitur. Voca-r autem & locus & amnis Gagas, in cuius fau bus ij lapides inueniuntur.

Alij plures lapides. CAP. XCIII.

Lapis thracias dictus, nascitur in flumine quo-dam Scythiæ, cui Ponto nomen est. Vis ei gaga-. Traditur aqua accendi, & oleo restingui: quod bitumine accidit. Magnes lapis optimus est, qui rrum facilè trahit, colore ad cœruleum vergente,

den

densus, nec admodum grauis. Datur cũ aqua mu-
sa, trium obolorum pondere, vt crassos humores
liciat. Sunt qui magnetem crematum pro hæma-
te vendant. Arabicus lapis maculoso ebori simili
Is tritus illitu hæmorrhoidas exiccat: eius cinis d
tifricio optimus. Galactites appellatur, quòd lact
succum resudet: cinerei tamen est coloris, ac gus
dulcis. Ad oculorum fluxiones & vlcera conueni
ter illinitur. Oportet autem in aqua tritum, pyx
de plumbea recondere, propter vim glutini, quod
obhæret. Melitites omnia galactitæ similis: hoc ta
tum interest, quòd dulciorem succum remittit. Eiu
dem vt galactites effectus. Marochthus lapis, que
aliqui galaxiam, aut leucographida vocauerun
in Aegypto nascitur: quo, vtpote molli, & facilè l
quescente, linteones dealbandis vestibus vtũtur. S
racula corporis obstruere videtur, conueniens i
qui sanguinem expuunt, cœliacis, & vesicæ dolo
bus, cum aqua potus itidem fluxionibus vuluæ, &
impositus velleri. Mollibus oculorũ collyriis misce
tur: explet enim caua, atq; delacrymationes sistit
Idem cerato exceptus, vlcera quæ fiunt in tener
partibus corporis, ad cicatricẽ perducit. Alabastri
tes, vocatus onyx, crematus, resina aut pice assum
pta duritias discutit: stomachi dolores cum cerato l
uat, & gingiuas comprimit. Lapis nomine thyi
tes, in Aethiopia gignitur, subuiridi colore iaspiden
imitatus: cum diluitur tamen lacteum succum re
dit

. Vehementer mordet: tenebras, quæ pupillis ob-
rsantur, expurgat. Iudaicus lapis in Iudæa na-
tur, glandis effigie, candidus, scita admodum con
uratione, lineis æqualiter inter se distãtibus qua
ndustria detornatis solutus nullam qualitatem
nifestam gustui repræsentat. Potest ciceris ma-
itudine tritus ad cotem, vt collyrium, cum cali-
aquæ cyathis tribus, potu difficultati vrinæ au
liari, & calculos in vesica comminuere. Amian-
s lapis in Cypro nascitur, scisso alumini similis
o, vt pote flexili, telas & vela tantum spectacu-
gratia texunt, quæ ignibus iniecta ardent quidẽ,
flammis inuicta splendidiora exeunt. Sapphi-
s lapis, percussis à scorpione, potu prodesse existi-
atur. Contra intestinas exulcerationes bibitur.
xcrescentia in oculis, vuasq; & pustulas inhibet,
ruptas membranas cogit. Memphites in Aegy-
iuxta Memphin inuenitur, calculorum magni-
dine pinguis, versicolor. Tradunt trito & illito,
æ vrenda aut secanda sunt, sine periculo obstupe
re, ita vt non sentiant cruciatum. Selenites la-
, quẽ aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam
ctu inuenitur lunæ imaginem reddere, quæ cum
quidem augetur & decrescit. Nascitur in Ara-
a, candidus, transluceñs, leuis. Huius ramẽta comi
alibus in potu dari iubent. Eo ceu gestamine ad
nuleta mulieres vtuntur. Arbores adalligato eo-
frugiferæ redduntur. Iaspidum quædã smarag-
dum

dum imitatur, alia crystallum, colore similis p
tuitæ: alia non dissimilis aëri, ob id vocatur aëri
zusa: alia veluti fumo infecta, quæ capnias ex a
gumento vocatur: quædam lineis albis & resple
dentibus præcingitur, Assyrios appellata: alia ter
binthæ similis, quæ terebinthizusa dicitur: alia c
lore callaida gemmam æmulatur. Omnes amul
ta esse traduntur, & accelerare partum femorib
appensæ. Aëtites lapis est veluti prægnans, cũ qu
titur, alio in vtere sonante. Grauidis continet pa
tus, cum lubricæ sunt vuluæ & parum tenaces,
nistro brachio adalligatus: sed parturiẽtibus è br
chio amoueatur, & feminibus alligetur, vt sine c
loribus pariant. Furem deprehendit, si quis in pa
conditum offerat: fur enim mansum deuorare no
poterit. Quinetiã concoctus, furem coarguit: quip
pe decocta cum eo, deuorare non poterit. Tritus, &
cerato exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio ex
calfaciente, comitiales magnificè iuuat. Ophitæ g
nera multa: quidam ponderosus & niger: alter ci
nereo colore spectatur, punctis distinctus: terti
lineis quibusdam candidis intercinctus est. Omn
alligati cõtra capitis dolores, & serpentium ictu
prosunt. Feruntur qui lineas habent, lethargo, &
capitis doloribus auxiliari. Lapides in spongijs in
ueniuntur, qui vesicæ calculos rumpunt, in vin
poti. Lithocolla glutinum, quo lapides coniun
guntur: conflatur autem ex marmore, lapide Pa
rio,

lo, & taurino glutine. Potest cādente specillo ad-
otum, incōmodos oculis pilos replicare. Ostraci-
s testæ similitudinē habet, crustosus, & in lami-
as fissilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro
umice vtūtur. Menses drachmæ pondere potus ex
ino, sistit. Si quatuor diebus à purgatione bibatur
ilici pondere, fœminis præstat ne cōcipiant. Cum
elle autem impositus, mămarum inflammatiō-
es lenit, & nomas cohibet. Smyris lapis est, quo
nnularij sculptores lapides expurgant, ad ero-
ndū & vrendū vtilis: gingiuis, quas humor ve-
at, prodest: dentifricio cōmendatur. Arena è littori
is sole feruefacta, hydropicorum tumores exugit,
capite tenus, in ea obruantur. Torreri solet ad ari
ps fotus, pro milio aut sale. E cote Naxia, quod
acuēdo ferro deteritur, illitum alopecias ad pilū
ducit: virginum mămas cohibet, nec increscere pa
tur: potum ex aceto, lienem absumit, & comitia-
bus prodest. Geodes lapis, adstringit, siccat, caligi
es oculorum discutit. Illitus autem ex aqua, te-
um mammarumq; inflammationes sedat.

Terra. CAP. XCIIII.

OMnis terra ad medendi vsum recepta, sum-
mam & primam vim habet refrigerandi,
eatusq; obducendi, occludendiq;: sed specie di-
it, cùm alia adiunctis quibusdam ad alia sit vti-
. Eretriades duæ sunt, vna vehementer alba est,
tera cinericia. Optima habetur ad cinereum co-

lorem vergens, perquàm mollis, quæ si per æramẽta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt cerussa, aut hunc in modum: Teritur seorsum, & cum aqua, & vbi pessum ierit, humor leuiter excolatur: siccata solibus, iterum teritur interdiu, adiecta aqua, vt vespere considat: antelucani colo excernitur, & demum in sole trita si fieri potest, digeritur in pastillos. Quòd si tosta desideratur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforati coniiciuntur, oreq́; vasis diligenter obturato, supra carbones candentes continenter follibus perflentur: vbi verò cinis in fauillas se conuertit, aut aëreum colorem contraxit, exempti reconduntur. Vim habet adstringentem, & refrigeratoriã, leuiter mollientem: caua explet, & sanguinolenta cõglutinat. Samia præfertur candida, leuis, tãgenti linguæ glutinis modo adhærescens, mollis, succosa, friabilis: cuiusmodi est quã aliqui collyrion vocant. Duæ enim species eius: vnam, antè diximus: altera aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædensa. Vritur ac lauatur vt eretria, vimq́; consimilem habet: sanguinis reiectiones sistit, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, cum flore syluestris punicæ datur. Testium & mammarum inflammationes, illita ex rosaceo & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra serpẽtium morsus & venena, pota ex aqua auxiliatur. Samius lapis, in Samia terra inuenitur, quo aurifices vtuntur poliendo auro, vt re-

splen

ſplendeat. Probatur candore, & duritia. Vis ei adſtrictoria, & refrigerans: prodeſt ſtomachicis potus: ſenſus hebetat: verùm ad fluxiones oculorũ & vlcera, cum lacte efficax eſt: partus, vt tradunt, adligatus accelerat, & conceptus fœminarum cuſtodit. Chia eligi debet cādida, vergens ad cinereũ, Samiæ ſimilis: eſt autẽ cruſtoſa, albaq;, ſed fictitijs formis differens. Vis eadem quæ & Samiæ: extendit faciem, & erugat, atque ſplendidam reddit: colorem in facie et corpore toto cõmendat: in balneis pro nitro deterget. Eadem præſtat Selinuſia: maximè laudatur, quæ vehementer reſplendet, candida, friabilis, & humore dilui celerrima. Cimoliæ duo genera, candida & ad purpureum inclinans. Optima exiſtimatur, quæ innatam habet pinguitudinem, tactuq; frigida ſentitur. Vtraque aceto diluta, parotidas, & alia tubercula diſcutit: ambuſta igni, ſi ſtatim cimoliæ oblinantur, puſtulas non ſentient: teſtium duritias, & totius corporis collectiones cohibet: igni ſacro imponitur. In ſumma, vtraq; multum in medicina commendatur, ſi incorruptæ originis, nec ſpuria aſſumatur. Quæ pnigitis dicitur, colore ferè eretriæ ſimilis eſt, grandioribus tantum glebis: manum ſi quis admoueat, refrigerabit: tactu linguæ, vſque adeò glutinoſa, vt penſilis hæreat. Cui effectus idẽ qui cimoliæ, paulò tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade vendunt. Fornaceæ teſtæ vehementer

tostæ, crustas vlceribus obducunt: quare prurigini & papularum eruptionibus medentur. Podagricis prosunt: strumas discutiũt, cerato exceptæ. Fornacum terra quæ retorrida fuluescit, eiusdem cum testa effectus. Melia *colore cinereã eretriam imitatur, aspera tactu: ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat. Vim habet aluminosam, sed remissiusculam, id quod gustu deprehenditur: nam modicè linguam siccat: purum corpus reddit, & colorẽ commendat: pilos extenuat: vitiligines, & lepras abstergit. Pictoribus vsum præbet vt colores diutius perennent: emplastris viridibus, quæ chloræ dicuntur, efficaciter inseritur. Ex omni* Melia *terra & omni alia in vniuersum, eligi debet recẽs, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ cum humorem attigerit, facilè resoluatur. Ex ampelitide terra, quæ pharmacitis nomine, in* Seleucia *Syriæ nascitur, laudatur in primis nigra, piceæ longos carbones referens, modicè assulosa, æquabili splendore, quæ detrita, accepto oleo, statim eliquescit. Vitiosa censetur candida, & cinerea, quæ in liquorem non resoluitur. Vim dissipandi & refrigerandi habet: ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea. Vsus eius ad illinendas vites sub germinationis tempus, vtpote cùm innascentes vermiculos enecet.*

Fuligo pictoria. CAP. XCV.

FVligo qua pictores vtuntur, ex vitrarijs officinis colligi solet: siquidem ei palma tribuitur.

ur. Vis ei adstringendum & erodendum efficax: facta cum rosaceo cerato ad cicatricem perducit.

Atramentum librarium. CAP. XCVI.

ATramentum quo scribimus, fuligine è tedis coacta colligitur. In singulas libras gũmis, ernæ fuliginis vnciæ adijciuntur. Fit etiam è resinarum & pictoria fuligine, de qua paulò antè diximus. Assumitur autem fuliginis mina, gummi, sesquilibra, glutinis taurini, atramenti sutorij, singulorum sescuncia. Additur conuenienter rodentibus medicamentis: Ambustis, ex aquæ commodè craßius illinitur, sed non antè soluatur, quam cicatricem induxerit: sanatis siquidem vlceribus, sua sponte decidit.

Cæterùm habes, amicißime Aree, ferè quæ tradenda duximus pro operis modo, quẽ destinaueramus & materiæ auxiliorumq; medicinalium copia.

QVINTI LIBRI FINIS.

PEDANEII

DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE venenis, quoq; modo arceantur, viteturq;,

Liber VI.

SVPERIORIBVS *amicißime Aree libris tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & earundem fructibus, lacrymisq; item animalibus, melle, lacte, seuo, frumentis, oleribus, herbis, radicibus, liquamentis, vinis, metallisq;. In hoc verò totius operis vltimo, facultates medicamẽtorum recensebimus, quæ prodesse nobis, aut officere possunt. Vitata igitur orationis prolixitate, opus institutum prosequamur. Huiuscemodi autem tractatus, cum bifariam distributus sit: in partem venena præcauentem, ita vt ne fallant sumentes, aut si quando per imprudentiam dentur, vt tum quoq; innoxia fiant, irritaq;: & in rationem iis succurrendi, qui iam noxiam sentiunt: primũ differam de præcauẽdi modo, quem esse difficillimum plerique maiorum arbitrantur, quod dantes clàm venena, ita insidias temperãt, vt pe-*

rit

ritißimum quenq; decipiant. Siquidē venena suæ amaritudine, permistis dulcibus, spoliant, & graue odoris virus mistura odoramentorum eximūt: aut medicamenta immiscent, quæ tuendæ sanitatis gratia dari putantur: et præsertim in valetudine, vt absinthium, tragoriganū, satureiam, aut hyssopum, quinetiam thymū, irim; origanū, abrotonū, castoriū, aut si quid medicamentis purgatorijs cognatam habere qualitatem videatur. Aut potionibus inserunt: vt vinis asperis, iuribus, paßo, mulsæ aquæ, musto: succis, vt in cremore lentis, polentis: aut medicaminibus, aut alijs quæ assumitur, edulij speciē referētibus. Quare qui in ea suspicione sunt, conditos cibos vitare debent, omniq; intenso sapore dulcium, aut salsorum, aut acidorum, abstinere: nec sitibundi affatim bibere, aut esurientes voraciter comesse, semperq; ad saporem horum diligenter attēdere, præsertimq; potu frigidā aquam præsumere. Satiato enim appetitu, qualitates ægerrimè posteà cōcoquuntur. In ægris quidem facilè cauemus potiones auxilij prætextu dari solitas, quas offerunt improbi veneficiorum artifices: itaq; ob id laborantes morbo non perinde audentium iniurijs patent. Et hæc quidem ne facilè incauti seductiq; homines capiantur dolis veneficorum, ratio est, & facultas. Sed alia superest expeditior, vt suspiciosi aliqua præsumant, quæ venenorum vires hebetent, & inefficaces irritasq; reddant: cuiusmodi

caricæ ſunt cum inglandium nucibus manducatæ & quæ cedromela vocant, id eſt citria, ſeminisq; napi drachma cum vino. Item folia calaminthæ aut creta quæ Lemnia ſphragis appellatur, pondere pari cum vino: aut rutæ folia & nucis iuglandis nucleum: aut caricas duas, & ſalis callum ieiuni ſumant, & nullo veneni genere lædentur. Antidota ex vino ſumpta eundem effectum præbent: inter quæ intelligitur magnũ Mithridatium, et quod ſcinco, & quod ſanguine temperatur. Quin & ſæpe venenis obſiſtunt peculiares quidam corporũ affectus certo quodam modo conſtitutorem cum quadam cibi potusq; qualitate, tum vini copia ita temperatorum, vt cum venenis diſſentiant: ſiquidem ingeſti veneni vires frangunt, atq; iam priore alimento farctis præcluſisq; meatibus, obſtant ne mẽbratim per digeſtionem inſinuetur. Verumenimuero, quoniam fortunæ neceſsitas interdum ſimilia diſcrimina peregrè agentibus affert, abſq; vllis inſidijs hominum, nonnihil diſſerendum mihi de hac re neceſſarium duco. Iam primùm igitur culinam apparare loco ſubdiali conuenit, cibosq; & potus in huiuſcemodi loco ſtruere. Si id fieri cõmodè nequit: ſecunda erit conditio hæc, apparandi apponendique ſub tecto. Sed tum diligenter laquearia animaduertenda: frequenter enim à ſuperioribus contabulamentis animalia decidunt, exigua quidem, ſed quæ non modicam perniciem moliantur,
vt

*t phalangia, stelliones, et alia quædã reptilia. Por
ò vinaria vasa diligenter intueri oportet: nanque
eptilia odore vini illiciuntur, quæ interdum sorbẽ-
lo, noxium virus eructarunt, interdũ verò delapsa
mmersaq; expirarunt, & exitij causas haurien-
ibus attulerũt. Sed hæc hactenus dicta sint, ne cau
i & prouidi insidijs pateãt. Quòd si qui sua spon-
e, aut ex quorundam insidijs sumpserũt, auxiliari
rimo quoq; tempore oportebit: siquidem dum co-
nites singulorum venenorũ notæ expectantur, im-
nedicabile fit venenum, & paulisper neglectũ, me
licamentis ægrè cedit. Quare si qui pro comperto
e virus sumpsisse intelligant, & fateantur, aut eo-
um qui aderant testimonio constet, protinus ad
donea remedia transeuntes, facilè peculiari nati-
uæq; constitutioni restituemus. Neque enim ijs as-
entimur, qui prorsus auxilia in huiuscemodi fru-
tra adhiberi contendunt. Quo enim modo morbi,
quorum causæ cæcæ latentesq; corporibus insident,
medicinam admittunt, & quæ forinsecus incurrũt
venena, medendi rationem aspernantur? Aequè
verò omnes morbi pro causarum ingruentium
magnitudine, proq; antecedentibus affectionibus
qualitatibusq;, quibus sit opportunum corpus,
vel medicabiles sunt, vel nullis cedunt medicamen-
is. Quòd si qui forsan obmutescentes, aut temu-
enti, aut nolentes alioqui venenum à se egeri, nul-
am nobis eius cognitionem præbeant, tum pro-*

tinus accedendũ ad ea quæ cõmuniter epotis quibuscunq; venenis opitulari consueuerunt. Atqui nullũ magis in omnia valens auxiliũ dari potest, quàm vt proximo loco virus foras exhauriatur, priusquã inualescat. Quare sine mora, calidum oleum ex aqua, aut seorsum, vt vomitare cogantur, dare conuenit. Aut si oleum natura loci negat, butyrum cũ aqua calida, aut malua, aut lini semine, aut trago, vrtica, fœnograco, aut halicæ decocto, vicem eius exhibebit. Hæc enim nõ modò vomitionibus exigẽt vi illa sua laxatrice, aut nauseam ciente, sed aluũ quoq; subducent, & corporum manitione ita aduersabuntur, vt acrimonias venenorũ hebetent. Id quod euidenter huiuscemodi argumento deprehendere licet: Esto, vt quisquam viua calce vel fæce, aut cantharidibus, aut alio quouis acri, corpus exulcerare statuerit, is si ipsum oleo leniter illinat, exulcerationẽ nõ accipiet. Atqui neq; vehementer adstringi corpus, neq; refrigerari poterit, si antea perungatur. Quinetiam vomitus non ob id modò quòd vacuet, & noxium humorem excernat, iuuamentum adfert, sed quòd assumptum virus nunquam odore, coagulatis grumis aut colore, prodat: quippe cum odore & amaritudine, meconium: colore, cerussam, gypsúmve: grumis lac aut sanguinem animalis recens iugulati ostendat. Nam grauis odor regestorum, leporis marini, aut rubetæ veneficia deprehendit, ita vt nonnulla ab iis

rem

remedia peti poßint, ad idonea singulorum auxilia transeuntibus. Oleo etiam maluæ decoctum admiscetur, aut glaucium, aut adeps anserinus, aut pinguium carnium iura, aut lixiuium lignorum cinere factum. Vbi verò vomitus diligenter citatus fuerit, ne quid in ventre coierit, quæ hæserunt intestinis reliquiæ, clystere acri deuocentur. Facit & nitrum tritum cum hydromelite sumptum & vina vetera liberalius epota, gallinacea iura, præpingues pisces, vetustæ carnes pinguesq́;, & quæ adipe aut recenti butyro parantur. Aluum nanque subducunt, vti diximus: & stomachum resoluentia, proniorem ipsum ad vomitionem reddunt & venenorum acrimonias hebetant, atq; meatus obstruentia, celerem virium penetrationem inhibent. Quinetiã medicamẽta dantur, quæ communi dote prosunt: vt Lemnia terra, agaricum, abrotonũ, irio, radix eryngij, semen pastinacæ, & calaminthæ, nardum gallicum, castorium, ferulæ virentis medulla, flos rhododendri, succus marrubij, laser aut laserpitiũ, sagapenum, peucedani succm, aut panacis, & radix quam magudarim appellarũt, aristolochia lõga, syluestris rutæ semẽ, et betonicæ, quã cestron nominãt folia singula cũ vino drachmæ pondo sumi debent. Effectũ præbet polij decoctum, & seseli, & liquida pix lincta. Magnificè ferunt opem antidota, quæ in calce operis scripta reliquimus. Communis ratio

præ

præstandi auxilij ita se habet. Cæterũ ab ijs quæ consueuerunt euenire, communia remedia sumptitari poßunt. Ferè enim vires venenorum quàm plurimorum, in affectus consimiles corpus tandẽ redigunt. Quam ob causam plerisque communia cõducunt auxilia: varia etenim sunt venenorũ genera, cõmunes tamẽ nec multi ijdem affectus oriuntur. Neq; fieri potest, vt omnes cõcurrentesq; casus, quæ symptomata vocant, vnum venenum sequantur. Alioquin superuacanea fuisset venenorum singulorum traditio cum suis remedijs ab authoribus descripta. Neque verò in vno eodemq; promptum est inuenire, vt quis stomachi, alui, intestinorum, iecoris, renum, & vesicæ dolore vehementer crucietur, vt singultiat, erodatur, contremiscat, refrigeretur, obmutescat, conuellatur, pulsus elanguescat, spiritus difficilis fiat, veterno prematur, vertigo obuersetur, caligent sensus, stranguletur, sitiat, sanguis erumpat, febre conflictetur, ægrè lotium reddat, torminibus vexetur, crebrò vomitet, nausea prematur, rubescat, liuore sugilletur, pallescat, desipiat, stertat, viribus deficiatur, & pleraq; alia faciat, patiaturq;: singula enim in generales affectus deducta, pauca numero, & cõmunia ea demonstrant, quæ euenire consueuerunt. Quare in singulis quæ suprà diximus, non facilè fuerit deuoratum virus cognoscere. Nam oris & linguæ erosio, stomachi, ventris, vesicæ ac renum inflammatio, vehemens vri-

næ difficultas, & interdum cruoris cum eo exitus lancinatio, & in plurimis partibus quidā adustio nis sensus, non in cātharidibus modò potis reperiuntur, sed in crucis quoque pinorum, & bupreste, & salamandra. Porrò non modò eos qui meconiū hauserunt, veterno aut sopore premi, stertere, liuore sugillari, torpere, refrigerari, stupescere, toto corpore pruritum sentire, sensu priuari constat, sed eos etiam qui mandragoram aut cicutam deuorarunt. Delirium non hyoscyamus tantum infert, verumetiam quæ toxica appellantur: itidem aconitum, & mel quod in Heraclea Pontica gignitur. Strangulatio non minus in fungis, quàm in sanguine taurino, lacte, aconito, cerussa, gypso conspicitur. In summa, difficile vnum vni veneno propriū inuenire signum, quod haustum, gustatumq; virus prodere possit: maximè, quòd hæc cæterorum etiam vitiorum, quæ in corpore exoriuntur, communia sequi solent. Cæterū in his quæ celeriter enecant, noxā signis forsitan indicare possit, si ad ea respexeris quæ sumus dicturi. Sed in ijs qui ad longas ægritudines spectant, nihil ad medendi rationem difficile, duntaxat quod pertineat ad indicia noxæ, vtpote cū venena statim atq; præsentaneam vim illam perdiderunt, transmutata in longos affectus, communia reliquorum vitiorū remedia, cōpositionesq; flagitent, cùm venefica proprietas non amplius insit. Si verò longa sit affectio,

im

in aliquod diuturnorũ morborum genus recidet, de quibus facilè fuerit medendi rationem aßumere. Sed de ijs quæ generaliter auxiliantur, hactenus. Consequenter quæ priuatim singulis prosunt, scriptis mãdabimus, si prius sigillatim exposuerimus, quæ ex singulis ordinibus exitialem aut maleficã vim sortiuntur, vt medicinæ studiosi ea cautè obseruent, quæ ad rationem salutis scripta inueniuntur quòd nonnulla eorum quibus vtuntur: venenis sint commista. Incuria enim magnas adfert noxas, & sæpe continuo vsu eorum, homo in perniciẽ agitur. Proinde animalia quæ exitiosam vim habent, hæc sunt: cantharides, buprestis, salamandra, pinorum erucæ, lepus marinus, rubeta, & rana palustris muta, deuoratæ hirudines. Semina sunt: hyoscyamus, coriandrum, cicuta, gith, psyllion. Liquamenta meconium, opocarpason, thapsiæ succus, elaterium, mandragoras. Radices, quas mittit chamæleo, aconitum, thapsia, veratrum, ixia, agaricũ nigrum, ephemerum, quod aliqui Colchicũ vocant, quod in Cholchide nascitur. Herbæ oleraq;: smilax, quam aliqui tithymalum appellant, Romani taxum, solanũ manicum, quod et dorycnium dicitur: sardinia herba, quæ ranunculi genus est, corniculatum papauer, pharicum, toxicum, ruta syluestris, fungi. Ab animalibus: taurinus sanguis recens, coagulatum lac, mel Heracleæ in Ponto genitum. Metalla: gypsum, cerußa, calx, auri pigmentum,

duo

duo sandarachæ genera, spuma argẽti, adarce, plũbum, & quod argentum viuum dicitur. E liquoribus domesticis: vinum abundè post balneas potũ, aut passum, & frigida aqua similiter.

Cantharides. CAP. I.

QVibus datæ sunt cantharides, signa eueniunt grauissima. Ab ore enim ad vesicam vsque cuncta erodi sentiuntur, picem aut simile quiddam cedriæ resipiunt, dextra præcordia inflammantur: vrinam ægrè reddunt, & subinde cum lotio sanguinem emittunt: strigmenta non secus atq; dysentericis, aluo deferuntur: fastidia vrgent: animo linquuntur, obortaq; vertigine concidunt: postremò mente abalienantur. Ergo antea quàm tale nonnihil accidat, dato oleo, aut supradictorum aliquo, vomere cogantur: mox vbi vomitione plurima reiecerunt, halicæ aut oryzæ, tragi aut ptisanæ cremor, aut decoctum maluæ, aut seminis lini, aut fænigræci, aut radicum althææ, quam Latinus sermo ibiscum appellat, clystere infundatur. Præterea nitrum eisdem dandum, ex hydromelite, vt quæ stomacho adhuc aut intestinis adhærent, eluendo excernantur, ac descendant. Quæ nisi sic discutiantur, ingesta in aluum ex nitro aqua mulsa, vacuari debent. Detur deinde vinum aut passum, in quo pineoli nuclei, aut cucumeris semina contrita sint, aut ex lacte, aut mulsa, aut anserinus adeps in passo lique

que

quefactus. Inflammatæ autem partes, hordei farina cum mulsa decocta perungantur. Ab initio admota cataplasmata nocent, quòd citatus ab eis calor, illapsum virus ita remoratur, vt in principes se parteis insinuet: ipsa tamen, interiecto tempore, molestissimis inflammationibus opitulantur, vtpote quæ dolores & permulceant & leniant. Tum vbi corpus calfaciente oleo inunctum fuerit, in solium descēdere oportet, ac lauare, vt per cutem summam, quæ corpori noxia inhæserunt, etiā excernātur. Et deiectiones multifariam moliri oportet, ne affectus infigatur, & stabilitatem capessat. Gallinaceis carnibus & hœdinis, aut suillis catulis, maximè pinguibus & tenerrimis, ac cum lini semine coctis, vesci debent: siquidem aluum cient, atque venenorum acrimonias hebetant. Vinum dulce liberalius elibatur. Prodest thuris cortex, & Samia terra, quæ aster appellatur, si quaternæ singulorum drachmæ cum passo sumantur. Item pulegium ex aqua tritum, irinum aut rosaceum, cum rutæ decocto, recentes vitis ramuli, cum passò detriti. Longè omnium potentissimè, antidota auxiliantur, cum aqua mulsa, drachmis quatuor pota.

Pinorum erucæ. CAP. II.

IIs qui erucas pinorum hauserunt, illico dolor in ore & palato exoritur: vehemens alui, linguæ ac stomachi inflammatio torquet: intestina dolor excruciat, ita vt pruriginem sentire videātur:

tur: corpus totum exæstuat: fastidium vrget. Quibus est succurrendum remedijs, quæ deuoratis cantharidibus dantur. Peculiariter tamen pro simplici oleo & irino, melinum, quod è cotoneis pomis et oleo temperatur, accipiemus.

Buprestis. CAP. III.

QVi buprestin biberunt, non dißimile nitro virus sapiunt, stomachi ventrisq; vehemẽs dolor insequitur: tam venter quàm stomachus mirum in modum, vt in aqua inter cutem, difflatus, inturgescit. Vniuersa corporis facies cõtenditur: vrina supprimitur. Quibus eadem quæ potis cantharidibus auxiliãtur. Priuatim post vomitus & vacuationes, quas clysteribus molimur, aridæ ficus prosunt: item earum decoctum, ex vino. Vbi verò iam ferè pericula inclinantur, Thebaicarum palmularum cibo, aut earundem tritarum in mulso aut lactis potu, iuuantur. Pyrorum etiãmnum omne genus esse, & lac humanum bibere, conuenit.

Salamandra. CAP. IIII.

SI Salamandram hauserunt, linguæ inflammatio consequitur, mens & sermo præpeditur, tremor cum corpore aut horrore quodam ac exolutione accedit: partes nonnullæ corporis liuoribus circunquaque sugillantur: sæpeq;, diutius immorante veneno putrescentes, defluunt. Quibus præstabimus cuncta quæ potis cantharidibus. Peculiaria verò remedia, resina pinus, aut galbanum

ex melle linctum, & aiugæ decoctum, in quo nuclei pinei conterantur: vrticæ quoq; folia, cum liliis & oleo decocta. Prosunt etiam oua testudinis marinæ aut terrestris, cocta: item ranarum ius, cum quibus eryngii radix incocta sit.

Ephemerum. CAP. V.

SVmpto ephemero, quod aliqui Colchicon, aut syluestrem bulbum appellant, pruritus in toto corpore excitatur, non secus atq; iis qui vrtica aut scilla lacessuntur: interna rosionem sentiunt: stomachus cum ingenti grauitate exæstuat. Cæterùm inualescente morbo, cruor strigmentis admistus, per aluum exigitur. Quibus, vt iis qui salamandram hauserunt, vomitione aut clysteribus auxiliari conueniet: sed antea quàm venenũ inualescat, dandum est decoctum frondium quercus, aut glandium, aut malicorii: lac bibere prodest, in quo serpillum sit decoctum: item succum sanguinalis herbæ, aut ramorum vitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrti cum vino. Baccæ autem myrti tusæ tritæq;, & aqua maceratæ, vt liquor inde sumatur, opem ferunt. Media castanearum tunicula, similem effectum præbet, si cruda in aliquo supradictorum succo sumptitetur: origanum quoque cum lixiuio epotum: eximiè iuuantur asinini lactis aut bubuli calidi potu, etiam si in ore contineant: ita vt quibus copia lactis huius adsit, non aliud desideretur.

Dor

Dorycnium. CAP. VI.

DOrycnion, quod aliqui manicon solanum appellarunt, epotum, lactis saporem in gustu refert: continentes singultus ciet, humor linguam vexat, sanguis confertim reijcitur: mucosa quædam perinde quasi dysentericis, aluo egeruntur. Itaque antequam aliquid ex ijs eueniat, auxilio sunt antedicta, vomitus, clyster, & quæcunq; potum venenum expellere possunt. Priuatim ijs opitulatur, aqua mulsa, lac caprillum, aut asininum, dulce vinum, quod tepidum cum aniso bibatur, amygdalæ amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiam conchylia omnia, tam cruda quàm tosta esse salutare est. Conueniunt & locustæ marinæ, & gammari, & pota eorundem iuscula.

Aconitum. CAP. VII.

ACanitũ statim in lingua inter bibendum, cũ adstrictione quadam dulcescit: & subinde, potißimũ cum exurgere conãtur, vertigines offundit: lacrymas ciet: grauitatẽ pectori, & præcordijs adfert, simulq; crebri spiritus deflãtur. Quare venenũ vomitione abigi, aut clystere per aluũ egeri opus est. Vtimur inter propinandum, origano, ruta, marrubio, vel absinthij decocto, cũ vino absinthite, vel semperuiuo, vel abrotono, vel chamælæa, aut aiuga. Prodest etiamnum opobalsami drachma, cum melle aut lacte, cum castorio, pipere, & ruta, æquis ponderibus ex vino. Coagulum hœdi, leporis, aut

hinnuli cũ aceto, ferri quoq; stercus, item vinum, in quo aurũ, ferrũ, argẽtúmve candens restinguatur, potum: lixiuiaq; cum gallina & vino decocta, aut carnium bubularum præpinguium iura, cum vino sumpta. Fertur & aiuga priuatim ipsis subuenire.

Mel Heracliæ. CAP. VIII.

MEl in Heraclia Ponti, vbi aconitum gigni solet, inuenitur: quod qui edunt bibúntve, non secus afflictantur, quàm qui aconitum ebiberunt. Iis eadem quæ poto aconito conueniunt: adiuuantur in primis continuo vini mulsi potu, cui rutæ folia sint adiecta.

Coriandrum. CAP. IX.

COriandrũ ob odorem latêre nõ potest: epotum autem vocem exasperat, insaniã adfert, à temulentiis non abhorrentẽ. Qui sumpserunt, pudenda dictu blaterant, totiusq; corporis odore, venenũ fatentur. Quibus post vomitionẽ irino oleo concitatam, vti retulimus, merum & per sese, & ex absinthio potum auxiliatur. Item oleum, nec secus oua in eodem exinanita, si liquefacta in muria sorbeantur: & epota muria, & ius salsum ex gallina & ansere: passum quoq; cum lixiuia sumptum.

Psyllium. CAP. X.

PSyllion epotum, corpori toti frigus & torporem cum exolutione & mærore quodam affert, ita vt animum despondeant. Cui omnia quæ exhausto coriano auxiliantur.

Cicuta. CAP. XI.

CIcuta pota vertiginem excitat: oculisq; caliginem offundit, ita vt minimũ cernatur: singultus ciet, mẽtem turbat, extremi artus gelantur: deniq; conuulsi, suppresso arteriæ spiritu strangulãtur. Quare inter initia, vt in reliquis, cicutam vomitu excutiemus: postmodũ deiectionẽ moliemur, vt quod ad intestina prolapsum sit, excernamus: tũ demum in meracam potionem, quæ maximo est auxilio, deueniemus: repetendum per interualla, in quibus proderit lac asininum, aut bubulum potui datum, aut absinthium cum pipere & vino, castorio, ruta, mentha cum vino, aut amomi, cardamomi, aut styracis vncia, aut piperis cum semine vrticæ & vino, aut lauri folia. Item laser ex oleo & passo, & passum per sese largius potum proficit.

Taxus. CAP. XII.

SMilax, à quibusdam tithymalum, à Latinis taxus appellatur: frigus vniuerso corpori strangulatus, & celerem interitum infert. Cui eadem quæ cicutæ conueniunt.

Carpasi succus. CAP. XIII.

EPotus carpasi succus soporem, citamq; strangulationem adducit. Adiuuantur autem qui hausernnt, epotæ cicutæ remediјs.

Sardonia herba. CAP. XIIII.

SArdonia ranunculi herbæ generi aßignatur, quæ vescentibus mentem adimit, & quadam

neruorum distentione labia in rictum contrahit, vt risus speciem præbeant: à qua quidem affectione, de Sardonio risu adagium in vulgus infausto omine manauit. Post vomitum peculiariter conuenit aqua mulsa & lac, liberalius epota: irrigatio, perunctioq; à pinguibus medicamentis, totum corpus excalfacientibus: in calidam aquam oleumque descendant, sed tum multum perfricare & inungere expedit: & in summa, curam omnem, quæ conuulsioni neruorum adhibetur, exequi oportet.

Hyoscyamus. CAP. XV.

HYoscyamũ potum aut comesum, similẽ ebriis abalienationẽ mouet: sed facilè medicamentis cedit. Auxiliatur aqua mulsa copiose data, lacque, præsertim asininum, si id desideratur, caprillum, vel bubulum, vel aridarum ficuum decoctum. Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis semẽ ex passo sumptum, & vinum salsum cum adipe suilla recenti, passoq;: itidem vrticæ semen, aut nitrum ex aqua, & intubus erraticus, & sinapis, & nasturtium, radix, cepa, & allium: & hæc singula cum vino sumantur. Postea sinendi quiescere, quemadmodum qui vinum biberunt, vt excoquant.

Mandragora. CAP. XVI.

MAndragora si bibatur, confestim sopor insequitur: exolutio, ac vehemens veternus, nihil temere distans à lethargo. Cui, antequàm aliquid ex iis accidat, vomitus & aqua mulsa proderit:

vit: postea nitrum & absinthium, ex vino dulci aut passo sumatur. Caput rosaceo & aceto perfundatur. Proficit excitatio, & motus corporis, & olfactus eupatorij, & piperis, sinapis, castorij, & rutæ, tritorum in aceto: & liquidæ picis, & odor è lucernarum exustione & extinctu. Quòd si ægrè ij reuocentur, sternutamenta mouere, alijsq; communibus auxilijs vti conueniet.

Meconium. CAP. XVII.

EPoto papaueris succo, quem meconion vocant, cõsequitur veternus cum perfrictione & pruritu vehementi, ita vt sæpe inualescente veneno, tanta erumpat prurigo, vt hominem excitet. Corpus id medicamentum olet. Post citatam oleo vomitionẽ, acres clysteres auxiliantur, acetumq; mulsum cum sale potum, aut mel cum rosacco calido: merum cũ absinthio aut cinnamomo copiosum, aut calidum per sese acetũ: nitrum ex aqua, & origanum cum lixiuia aut passo, & rutæ syluestris semen cum pipere, vino, & panace: piperq; cum castorio & aceto mulso, vel cum satureiæ aut origani decocto, cũ vino. Hi olfactilibus excitandi, & ob enatam pruriginem in balneas descendant, & foueantur. Post lauacrum prodest iurium pinguium vsus, cum vino aut passo: medulla etiam ex oleo pota.

Corniculatum papauer. CAP. XVIII.

QVod corniculatũ papauer appellant, & potu & cibo eadem inferre cõsueuit, quæ pa-

paueris succus nec aliis expugnatur auxiliis.

Pharicum. CAP. XIX.

Quod pharicon vocant, sapore syluestre nardum imitatur. Resolutionẽ neruorum potũ affert, cum conuulsione & delirio. Oportet autem post vacuationes vinum absinthiten potui dare, cũ cinnamomo, aut myrrha, aut nardo gallico, quod sernen aliqui vocauerunt: aut spicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ totidem obolos, cum passo: aut irim cum croco ex vino: derasumq; caput illinire hordeacea farina cum aceto, & trita ruta.

Toxicum. CAP. XX.

Toxicum ex eo nominari videtur, quòd barbarorum sagittæ eo illinebantur. Qui biberint, labiorum & linguæ inflammatione torquẽtur: incoërcitus furor varias iis imagines obuersat: quare vix medicinæ locus est raroq;, qui hauserũt, euadent. Vinculis ergo cohibendi, vt vinum dulce cũ rosaceo bibere, & reuomere cogantur: rapi semen bibendum cum vino. Priuatim iis conuenit, quinq; folii radix, & hircinus sanguis, aut caprillus, eodem modo sumptus: roboris, fagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus: malaq; cotonea trita esse, aut cum pulegio & aqua bibere, conueniet, amomum & balsami semen ex vino. Sed qui periculis defuncti sunt, diu lectis decumbunt, & vbi surrexere, stupidi reliquum vitæ tempus degunt.

Ixia. CAP. XXI.

Ixia,

IXia, quæ vlophonon appellatur, inter potandum aliquid ocymo simile gustu & odore redolet: vehementem linguæ inflammationem excitat: mentem mouet: omnes excrementorum exitus supprimit: strepitum cum animi deliquio ciet, ijsq; intestina latrant,, nec egeritur quicquam. Post vomitionem aluumq; resolutam, auxilium præstat aqua, in qua absinthium maduerit, ex vino largiore, aut aceto mulso pota, rutæq; syluestris semen, aut laseris radix: item tragorigani decoctum, cum aliqua supradictorum, aut lacte, aut resina terebinthina, aut nardo, aut castorio, aut laserpitio, quorum singuli oboli conueniunt. Quin & nuces iuglandes ex vino, cum resina, castorio, & ruta tritæ, ita vt singula drachmæ pondus æquent. Itidem chameleæ aut thapsiæ aut absinthij succi silicus cũ aqua mulsa, & acetum calidum potum.

Cerussa. CAP. XXII.

CErussa suo colore proditur: sumpta enim, mox palatum, gingiuæ, lingua, & commissuræ dentium, candore quodam inficiuntur: singultus, tussim, ac linguæ ariditatem excitat: ijs extrema frigescunt, mens labat, membra torpescunt. Quibus dare conuenit aquam mulsam, aut ficuum aut maluæ decoctum, aut lac calidum, aut sesamam ex vino tritam, vel lixiuiam ex sarmentis factam, amaricinum oleum aut irinum, persicorum ossa cum hordei decocto: columbina oua cum thure, aut

hordei decocto, aut prunis, aut gummi quod vlmus plorauit, aut humor quem vlmea folia reddiderũt, cum tepida aqua: sed tum quoq; vomant. Conuenit etiam thapsiæ succus, aut scammoniæ, cum aqua mulsa potus.

Fungi. CAP. XXIII.

F*Vngorum alij genere, alij copia lædunt: omnes tamen strangulatus suspendio similes concitant. Quibus confestim succurrẽdum: communiter ex oleo vomere cogendi: mirificè iuuat lixiuia ex sarmentis aut pyrastri surculis, epota cum sale, posca & nitro. Fructus, aut folia pyrastri cum fungis decocta, strangulantem illam vim auferunt, esitataq; eisdem auxiliantur. Aduersus fungos gallinacea oua cum posca proficiunt, adiecta aristolochiæ drachma: item absinthium cum vino melleq; sumptum, & ex aqua potum: apiastrum ex nitro, panacis radix & semen in vino, fæx vini cremata cum aqua, atramentum sutorium ex aceto: radix, vel sinapis, aut nasturtium esu prosunt.*

Gypsum. CAP. XXIIII.

L*Apidescens gypsum strangulationem creat: quare eadem proferenda sunt, quæ mansis fungis, auxilia, & ad hæc maluæ decoctum, quod etiam olei vicem pensat: vtpote cum pingue sit, euomendo lubricas vias & faciles reddit, detradiq; corpora non sinit. Quod vbi duratur in lapidem, gypsum efficit. Quinetiam prodest oleum ex aquæ mul*

mul

mulsa, aut ficorum decocto: & lixiuia è ficulneo cinere, aut sarmentis facta, cum vino copiosiore pota: & origanum aut thymū cum lixiuia, aut aceto, aut passo: hiq; decocto maluæ proluendi.

Sanguis taurinus. CAP. XXV.

TAuri recens iugulati sanguis epotus, spirandi difficultatem strangulatumq; cōcitat: faucium tonsillarumq; meatus cum neruorum distentione præcludit: lingua rubescit: dentes inficiuntur, & quædam concreti sanguinis vestigia, inter eorum commissuras restant. Quare vomitum vitabimus: sanguinis enim globi attractu illo in sublime relati, magis gulæ inculcantur. Dari ergo opus est quæ concretū sanguinem discutiūt, & aluū subducunt. Grossi lacteo succo turgentes ex posca, & nitrum per sese auxiliantur: nec secus coagulum omne cū aceto & laserpitij radice, aut lasere itidem & brassicæ semen, & è cinere ficulneo lixiuia: conyzæ folia cum pipere, & rubi succus ex aceto. Aluus resoluenda. Iis qui seruātur, stercorosa & fluida per sedē egeri cōsueuerunt. Stomachū aluūq; hordeacea farina ex aqua mulsa perungere oportet.

Lac coagulatum. CAP. XXVI.

EOs qui coagulatum lac hauserunt, frequens illico strangulatio inuadit, quòd in globulos quosdam lac coalescat. Quibus iuuandis pro antidoto, coagulum ex aceto damus, & bibere sæpius cogimus. Damus & calaminthæ folia ari-

da.

da, item succum: aut laserpitij radicem, aut lasercum posca: thymnumq; ex vino, & cum luto suo lixiuiam. Sed nulla salsilago obijciatur, quoniam magis lac coiret, & in caseum densaretur. Neque illos vomere conuenit: siquidem concretum lac sese in gulæ angustias insinuans, strangulat.

Argenti spuma. CAP. XXVII.

SPuma argenti pota, stomacho, ventri, & interaneis grauitatẽ cum magnis torminibus adfert, & nonnunquam pondere suo intestina vulnerat, vrinamq; supprimit: corpus intumet, plumbeamq; deformitatem concipit. Quibus subuenit secundum vomitionem, potum syluestris hormini semen, myrrhæ drachmæ octo, absinthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut ligustri flos ex vino: aridum palumbis fimum, cum nardo & vino.

Argentum viuum. CAP. XXVIII.

ARgentum viuum potum eadem quæ spuma argenti infert, eisdemq; vtendum auxilijs. Lac copiosè potum auxiliari constat sed postea euomant, qui hauserunt.

Calx, Sandaracha, Auripigmentum. CAP. XXIX.

CAlx, Sandaracha, & Auripigmentum, pota aluum & intestina cum vehementi erosione excruciant. Præbenda cuncta quæ suo admistu illorum acrimoniam hebetãt, ac soluunt, & facilem lubricamq; aluum reddunt, cuiusmodi ibisci

& maluæ ſuccus eſt: natura enim vtrique perlubrica. Dandum decoctum ſeminis lini, vel ſemen tragi herbæ, vel oryzæ, lacq́; cum aqua mulſa copioſum, iura pinguia, & boni ſucci.

Lepus marinus. CAP. XXX.

QVi leporem marinum biberunt, piſcium virus olent: procedente tempore, aluus dolore afficitur & vrina ſiſtitur: & ſi quando eam reddere contingat, purpureum colorem referet. Omne piſcis genus auerſantur, & odio habent: fœtido ac graui ſudore manãt: bilioſus vomitus, interdum ſanguini promiſcuus, ſubſequitur. His dãdum lac aſininum, vel paſſum continuè, aut radicis maluæ foliorumq́; decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut veratri nigri, aut ſcammonij ſucci drachma, cum aqua mulſa, puniciq́; mali acinis. Cedria cum vino efficax eſt: anſerinus ſanguis, vt tepebit, potus. Sed cum piſces omnes reſpuant, aſpernenturq́, ſolis fluuiatilibus cancris veſci poſſunt, bibuntq́; eos admiſto vino, adiutiq́; ab his percoquunt. Cumq́; appetere & comeſſe piſces cœperint, ſuæ ſalutis indicium habent.

Rubeta & paluſtris rana.
CAP. XXXI.

RVbeta aut rana paluſtris aſſumpta tumores ciet, pallor corpus vehementer decolorat, vt planè buxeum ſpectetur, ſpirandi difficultas torquet, & grauis halitus oris, ſingultusq́; & inuita inter

interdum genituræ profusio consequitur. Adiuuantur secundum vomitionem multo meri potu, & arũdinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter, cogendi sunt vt vehementi ambulationi & cursui se credant, ob torporem quo corripiuntur. Quinetiam quotidie lauandi sunt.

Hirudo. CAP. XXXII.

DEuoratæ cum aqua hirudines, si ori ventriculi adhærent, tractione partium, nonnullam suctionis imaginem præbent: eo enim argumento hausta hirudo deprehenditur. Has muria sorbitione excutit, & cyrenaicus succus, aut laserpitij folia, aut betæ, cũ aceto, aut pota niuis glebula, cũ posca. Nitrũ ex aqua gargarizatur, aut atramentũ sutorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, iniecta lupinorũ farina, aqua frigida ore contineatur, & ad eã hirudines exilient. Prouidendum etiã ijs, quæ etsi ferendi auxilij gratia tradantur, non minora tamen cæteris venenis pericula sæpius adferunt. Qualia sunt album veratrum, thapsia, elaterium, agaricum nigrum: siquidem ea strangulatus concitant, aut immodicas deiectiones mouẽt. Quibus ea medẽtur quæ in fungorũ mentione & similibus retulimus. Nimios autẽ deiectionũ impetus, medicamẽtis quæ excrementa supprimunt coërcebimus. Neq; negligenda quæ parũ quidem nocere videntur: interim verò vitã in discrimina agũt. Quo in numero sunt sylwestris ruta, gith, nouæ glacies,

pappi recẽtes: flores autẽ ſunt eius ſpinæ quæ cactos dicitur. Eos qui ſumpſerint, ſola vomitio recreat.

Domeſtica nobis. CAP. XXXIII.

AQua frigida abũdè pota, aut meracum vinũ liberalius epotũ, aut paſſum, præſertim à balneo, aut curſu, aut vehementi exercitatione, ſtrangulatus & dolores infert. In quibus ſanguinis miſſio protinus, & vacuatio, imminentia ſoluunt pericula. Sed de notis veneficiorũ, ac remedijs, & cauendi modo, hactenus dicta ſint. Subiungeremus etiam antidota neceſſaria quæ præclarè auxiliantur, quibus vtimur, quale Mitridatium eſt præſertim, & quod ſanguine, & quod ſcinco temperatur. Verùm quoniam alijs in locis diligẽtiſſimè ſcripta ſunt, hic ab eorum deſcriptione ſuperſedemus.

Venenata. CAP. XXXIIII.

DE beſtijs quæ virus eiaculantur, & exitialibus venenis, ideò ſcribere aggredimur, vt tota curationis remediorumq; ratio ad vmbilicum perducatur: ſiquidem pars hæc nõ minus quàm cæteræ aliæ, neceſſaria eſt ijs qui artem medicã exercent, vtpote cum adminiculo eorum quæ inibi traduntur, doloribus, periculis, & cruciatibus, plurimisq; alijs malis homines liberari conueniat. Hæc autem in ſumma faſtidia duo, ſicuti ab initio relatum eſt, diſtribuitur. Nam qui de feris virus inſpuentibus ſermo diſſerit, Theriacus dici ſolet: qui verò de amoliendis veneficijs, Alexipharmacus:

quo prius tradito, simul quæ sequi signa consueuerũt, præmonstrabimus: tũ quæ nonnihil auxilij ferunt. Omnia autẽ in promptu, & ad manũ habere artificẽ oportet, propter vrgentẽ sæpenumero necessitatẽ: siquidem pauca è venenis & virulentis animantibus, tarda & grassantia sensim pericula ciẽt, ita vt dilationẽ admittant. pleraq; verò præsentaneã perniciẽ afferunt. Hominũ autem partim malè alijs cogitantes, ingenita prauitate maleficiũ ita temperant, vt spatiũ curanti liberum nõ relinquant: partim sceleris admissi cõscientia, aut tristi aliquo euentu oppressi, hausto sponte veneno, mortem sibi consciscere conãtur. Qui postea deprehensi, aut recipientes, & vitæ cupidi, præsentaneã opem poscunt. Non desunt qui hostiles sagittas illinentes, aut fontes aquasq; puteanas hac labe polluentes, certam & ineuitabilem aduersarijs perniciẽ moliuntur. In quibus ipsis etsi maleficium non subitò, sed aliquanto pòst grassari natura sua comparatum est, tamen nisi primo quoq; tempore coërceatur, & remedijs subinde excipiatur, frustra tandem succurritur, occupatis iam corporibus exitiali vi veneni. Proinde nõ vulgari industria diligentiaq; in ea re vtendum est, vt quod in alijs incommodis ars cõsueuit, in his quoq; salutem mortalibus præbeat. Quin & apud priscos genus hoc vnum existimabatur esse eius partis, quæ medicamentis pugnat: sed recentiores id ipsum discreuerunt, nominantes

præc

rætautionem, & modum præcauentem, salubris sanantiaq; medium statuentes, parua & leui supra modum persuasione decepti. Siquidem treis in humanis corporibus constitutiones esse contendunt: vnam, qua sani degimus: alteram, qua sinistra valetudine corpora laborant: tertium, quæ medium inter vtrasq; locum sibi vendicat. In qua positi, sanitatem specie mentiuntur, facileq; in morbos & pericula concidunt, ob vim corruptricem quæ corporibus nostris incumbit: quemadmodum in ijs videre licet, quos excandescens rabie canis momorderit, necdum tamẽ aquã horrẽt. In ijs quoq; qui cantharidas hauserunt, sed nondum vrinæ tormento cruciantur. Tripartitò igitur artem digeri, triplicīq; corporis constitutioni meritò respondere tradunt. Salubrem partem esse volunt, quæ sanitatem tuetur: præcauentem, eandemq; prohibentem, quæ obstat quo minus in morbos incidant: & sanantẽ, qua vitia discutiuntur. Quibus ita responderi potest, quòd primum ex ista ratiocinatione non treis corporis tantùm, sed quatuor haberi constitutiones fatendum eßet: quippe vt aliqui sunt, qui necdũ morbo laborant, morbo tamen maximè ob impendentem, causam sunt obnoxij: ita sunt, qui iam priore morbo defuncti, nondum tamen secundæ valetudini restituti sunt: id quod in ijs qui à morbo proximè sese recolligunt, cernere licet, qui virium recreationẽ & robur desiderant. Sed quem-

admodum curandi ratio ad partem medicamentariam pertinet, ita præcautionẽ eidem subijci par est. Ad arcendas enim valetudines vehementibus vtimur auxilijs, altiore scarificatu, vstionibus, amputatione, derodẽtibus epithematis, potionibus perniciei occurrentibus, & plerisq; alijs. Verumenim uero sunt vsq; eò rudes nonnulli, vt ne remedia quidem appellent, quæ morbos arceãt. Cuius sententiæ inire rationem haud promptum est: etenim cùm verbum ipsum, præcauere, tum agendi modus, omnino auxiliarẽ remediariamq; vim præ se ferunt. Mirum verò nisi etiam sua illa distributione partium eos complectuntur qui in pestilentis cœli statu morbo nondum correpti sunt: pesti tamen, propter obuersantis aëris occasionem, opportuni, & in morbum proni redduntur. Dicere forsitan quis posset, salubris institutionis præcepta non aliud esse, quàm arcendorum morborum rationem: quippe cum firma reddere corpora, & minus vitijs obnoxia nitamur, vt inoffensa valetudine degant, nec morbis conflictentur. Neque id silentio prætereundum, quod maximè præcipuum, & tanquam caput rei est, non oportere medicinæ partium distributionem, totidem corporis constitutionibus respondere: sed naturas singulorum suis notis seorsum scrutari ac explorare, vt suis locis ostendimus. Cum ijs igitur non pluribus agendum. Illud magis adnotare conuenit, affectus qui à virul

virulentis animalibus venenisq; cõtrahuntur, vocari cæcos, id est, quorum ratio minimè iniri potest. Quin & ea quæ eisdem auxiliantur, nulli pariter sunt addicta causæ: quapropter quæstionibus obseruatoriæ artis, & eius quæ ratione fulciatur, annumerari solent. Neque prorsus verum deprehenditur, affectus huiusmodi cæcos esse. Nam quod semper se protrahit, & nullum in quibusdam necessarijs vsum exhibet, haud facili coniectura colligi potest: etsi naturæ proprietate prorsus cæcos eos affectus concedimus, qui ab exitialibus venenis, & animantibus quæ virulento morsu sæuiunt, cõtrahuntur. Nam quod ad opus nonnullum vsum præbet, datq; medendi occasionem, neque imperceptibile, neque cæcum, nullíve causæ obnoxium reputatur: sed magis ab ipso quis impulsus, demonstrationem se habere, & opinionem de abditorum cognitione cõfirmare poterit. Nam etsi sæpe minora sunt, quàm vt sensibus percipiãtur, euidenter tamẽ ex ipsis inter se collatis deprehenduntur. Diocles autem in eo cõmentario quem Plistarcho dicauit, satis modos perstrinxit, ad verbum ita scribens: Nosse quis hoc potest cum in alijs non paucis, tum in viperis, & scorpionibus, & reliquis id genus, secum animo reputans, vt quamuis exiguo sint corpore, vixq; conspectui subijciantur, magnorum tamẽ discriminum ac dolorum causas inferunt: quorum nihil præter quandam corporis exiguitatem,

vimq; præ cæteris animantibus datam illis, facilè fuerit spectare. Quanta enim ea moles corporis est, quæ à scorpij ictu, & aliorum id genus venenatorum, quæ nos morsu conficiunt, attingitur? quorum aliqua vehemẽtes cruciatus excitant, alia erodunt, & putredines cient, nec desunt quæ præsentaneam perniciẽ moliantur. Aut quantulũ est quod à phalangij morsu ingeritur, & vniuersum corpus excruciat? neq; enim quis magnitudinẽ ipsorum deprehendere posset, cùm prorsus exigua mole constẽt. Ergo quòd hæc ad affectus referantur, cõstitit inter omnes. Verùm quòd exactè deprehensum sit, vim quandam ipsi inesse mortiferam, quæ insinuata corporibus molestiarum, quæ exoriuntur nobis causa sit, in confesso est, & omnium consensu persuasum. Nec quisquam inuenietur vsqueadeò contentionis studio flagrãs, qui aliunde exoriri molestias asseueret, quàm à materia mortifera partem corporis attingente. Porrò id erat quod inter vtilia artis opera in omni opere dicere oportuit, quænam res opus hoc efficiat, vt nihil prorsus nos lædat, incomprehensa communis causæ quæ proprijs inest ratio: quandoquidem tum euidẽter indicari possit cũ deprehensa est. Ideò Erasistratus empiricorũ pertinaciam graui cauillatione incessens, cæcis affectibus causas assignauit, inficiatus his cõmunem, & supremam morborum causam incomprehensibilem esse: & hanc in eo quem de causis

ſcripſit commentario aptiſsimè prodidit, candido ſignatam lapillo. Nec ferendos eos eſſe cenſuit, qui ſe dicant in quibuſdam, vt in venenis, ſerpentium ictibus, & cæteris id genus trita medendi ratione contentos eſſe. Neq; ſatisfacturam ſibi obſeruationem eam, quæ à cauſarum comprehenſione ſeparata eſt. Primum enim genere comprehẽdi facilè poſſunt. Quòd autem ſi letifera vis, corporaq; permutans, ita vt perimat, ex ijs quæ per genus, et nõ per ſpeciem vagantur, curationem indicat, qua hæc hebetare, & prorſus expugnare liceat. Cùm verò ſubiungit: Ad aquam dulcem, & potui idoneam venit quis, & ante obſeruationem ad vomitum, ad vulneris dilatationẽ, ad demorſæ partis ſuctum, cucurbitulas adfixit, partem incidit, vrentia medicamenta, aut ea quæ vim eandem adipiſcuntur admonuit, poſtremò partem amputauit: ſecũ reputauit medicamina, quæ per ſummam cutim ferre, & applicari ſolita, immiſſæ ad intima perniciei repugnarent. Hæc itaque quæ diſſeruit Eraſiſtratus, veritati conſentanea ſunt, nec arti refragantur. Sed methodicos demirari licet, qui mortiferã vim corporibus illapſam negotiorum, quæ ipſa faceſsit, eſſe cauſam diffiteantur, verùm rudiuſculè nomini attendunt. Nã apud ipſos palàm immiſſa vis φθοροποιός, id eſt mortifera, nominatur: φθοροποιόν autem nullius officij alius eſſe poteſt, quàm cauſæ. Aiunt hæc nomina, μαρίοιππος, & ἀνα-

καλύπτειν, esse reliquis omnibus similia, in quibus partes quædam dictionum non pro virtute, sed nuda enuntiatione comprehenduntur. Enimuero quemadmodum in his vocibus μάρσιππος & ἀνακαλύπτειν, partes neque certos neque principes retinent significatus: sic in hoc verbo φθοροποιεῖν partes productionis gratia, non pro virtute coaluerunt. Hinc ad causarum differentias transeunt, affirmantque causarum aliquas euidentes esse, quæ dum aduersam valetudinem crearunt, separantur: cuiusmodi sunt frigus, labor, æstus, & similia. Quasdam continentes, quæ permanent postquàm morbum excitarunt, hoc est, quibus præsentibus, & effectus eorum adsunt, increscentibus, effectus augentur: decrescentibus, minuuntur: & cùm desinunt, iydem finiuntur: quibus solis ac per se manentibus, effectus quoque ipsi manent. Talia quidem receptissima sunt causarum discrimina, quorum nulli phthoropœon subijci potest. Euidens enim causa non est, quoniam morbus ipse permanet, nec ipsa à corpore separatur. Nec continens causa dici potest, cum magna ex parte hic adsit: quemadmodum accidit ijs qui à rabioso cane sunt demorsi. Quòd si neque euidens causa neque continens fuerit, neque per se, neq; alterius consortio causa erit. Quòd si à nulla causarum differentia phthoropœon deducere possumus, consequitur, vt neque causam esse fateamur. Quòd

au-

autem aßerunt, vocabula quædam in se non habere parteis rerum significatrices, sed nuda, & simplici pronuntiatione ficta esse, fateri necesse est. Verùm non omnia, sed perpauca talem nancisci conditionem existimandum est: neq; enim ποιεῖν in hoc nomine φθοροποιὸν perinde atq; assumptitia profertur, sed longè principem obtinet significationem. Quemadmodum enim φθορᾶς, id est corruptionis, nomen mutationem in peius significat, sic hoc verbum ποιεῖν sumi debet, vt nihil amplius ex eo quod hanc dictionem φθορὰ secum habeat, declaret: neq; prorsus id significat, quod omnes palàm audiunt, & huic simile redditur, παιδὶ ἔχειν δίφρον. Si dant à corruptione sanis fieri morbũ, concedunt vtiq; vim in huiuscemodi verbo ποιεῖν subesse, siquidem aliquid est quod corruptionem efficiat. Omne autem quod aliquid efficit, ostenditur per singulas causas quæ corporibus subijciũtur, idq; tam in letalibus venenis, quàm in ijs quæ corporibus ingeruntur. Verùm nonnihil subiacere causarum differentijs produnt. Quinetiam aberrarunt, non exactam diuisionem assumentes. Qui verò se dogmaticos profitentur, causam esse partim præparantem, partim continentem asseriit: vt inguinum vlcus, & inguinariã febrim, et quæ affectui tum assistat, tum etiam separetur, vt à fractis præcipitatio. In summa, quoties quidpiam suapte natura causa fuerit, nec vlla diuisione cõprehenditur,

vitiosum est, neq; causæ adscribitur, eorũ quæ idẽ genus sortiuntur. Sed quòd phthoropœon causa sit, nomen ipsum argumento est, & in iis quæ contingunt apertius ostenditur. Quid aliud causæ arbitrantur esse post impressum à serpentibus ictum, quàm ex animante vim, & illapsum in corpora virus? Neque enim frigus, neq; æstum, neq; sectionem corporis, neq; cruditatem, neq; aliud quicquam simile causari possunt. Verùm quoniam causarum differentiis gaudẽt, & aliquas continentes, alias euidentes appellant, ipsis dicendum, vtroque istorum modorum euidentem quidem causam esse, quod affectum præcedit, & quod corporis substantiam præoccupat: continentem verò, quod morbis præsentibus adest, qua separata recedunt, quæ cum ipsa euenerant. Sed de iis hactenus. Statuendũ itaq; mortiferam vim intrinsecus manifestißimam esse causam, ipsamq; principem facere scopum oportet. Et antequam ad ima decumbant morbi, variis modis est certandũ, donec vis tota corporibus excutiatur. Modò enim reuocari debet ea parte, qua pestis intrauerit: modò aliqua alia, præsertim principatum non obtinente, antè coërceatur, quàm altius irrepens viscera tangat: aut eius pernicies eluatur, retundaturq;, cum iam membratim peruagatura est. Itaque venena si hausta sunt, crebris vomitionibus: si morsu impressa, scarificatione, affixis cucurbitulis, exuctu carnis circumscriptione,

ne, nonnunquam amputatione extremæ partis, euocantur. Retinentur verò infusione, & impositu medicamenttorũ acrium cohibentur. Hæc simul vtiq; arcere virus, & eluere possunt. Restinguuntur, & euicuntur meraciore potu, aut passo nulla aqua diluto, vel contrariorum esu, quæ acrimonia sint prædita. Postremò deiectio alui, euocatus sudor, et alia quædam in commune, quæ membratim demonstrabimus, auxiliantur. Verumenimuero non letiferam modò materiam, sed & magnitudinem, & tempus, pro scopo considerare oportet. Etenim ab ijs remedia quàm plurimum discrimen capessunt. A magnitudine quidem, cum nonnulla ex venenis, & virosis animalibus pericula minantur: alia putredines altas aut exteriores excitant: alia vehementissimos dolores aut cæcos cient: alia vix medicamentis cedunt, & magis minúsve molestias excitant. Oportet autem ea, quæ peritula ferunt, peruicacioribus auxilijs expugnari: & minus infesta, mitioribus. Quippe absurdum fuerit in grauioribus, segnioribus medicamentis homines in discrimẽ adducere: in minoribus verò, vehemẽtium auxiliorũ iniuria corpus lacessere. Finito à temporibus in promptu est: hoc enim subitò in pericula, et præsentes molestias adducit, illud verò sensim, et dilatas in diem longam aut breuiorẽ producit. Itaq; in acutis quidem confestim multa simul auxilia repræsentari oportet: reliquis, paulatim. Hæc qua-

dam artis formula breuiter definita sint. Iam mēbratim rem prosequamur.

Signa rabiosi canis, & demorsorū ab eo. CAP. XXXV.

DE *rabiosi canis morsu sermonem aliis præposuimus, quòd id animal domesticum ac frequens esse consueuit, & in rabiem sæpius agitur, ac perit, ab eoq; caueri difficile: inde periculū ineuitabile hominem manet, nisi multis vtatur auxiliis.* Canis *plerunq; flagrantißimis æstibus in rabiem efferatur: interdū quoties frigora incesserunt.* Rabiosus *autem potum, & escam auersatur: largam spumantemq; pituitam naribus, & ore proiicit: torue & solito tristius intuetur: in omnes paßim sine latratu irruit, & æquè feras hominesq; tā familiares, quàm ignotos mordet: nec protinus infestū quicquā infligit, nisi vt vulnus, dolorem: exinde morbus ille, qui ab aquæ metu hydrophobicus* Graia *est voce appellatus, contrahitur.* Euenit *autem cum distentione neruorum, totiusq; corporis rubore, præsertim faciei, cum sudore, & languore quodam.* Aliqui *auræ splendorē fugiunt: aliis sine vlla doloris intercapedine vexantur.* Sunt *etiā qui canū more latratus edant, & obuiā factos morsu adoriuntur, ac mordendo simili vitio labefactant.* Proinde *ex iis qui hoc vitium senserint, neminem seruatum vidimus, nisi forsitan ex historia vnum aut alterum euasisse audiamus: siquidem*

dem Eudemus superaſſe quendã affirmat. Themiſonem aliqui demorſum in hunc furorẽ incidiſſe, et euaſiſſe fatentur. Alij ipſum cùm amico aquam expaueſcenti morem gereret, & officium exhiberet, quadã naturarum cõcordia ſimilem cõtraxiſſe affectum: ſed poſt multos tandem cruciatus ſeruatum extitiſſe. Moleſtiſſimum itaq; genus morbi, à quo multos, antequã ipſam experirẽtur, vindicauimus: & complures ab alijs medicis ſeruatos nouimus.

Remedia demorſorum à cane rabioſo.

CAP. XXXVI.

Ratio medendi duplex: vna communis, qua vtendum in omnes morſus, quos virulentæ animantes impreſſerunt: alia peculiaris priuataq;, eorum duntaxat quos rabioſi canes momorderint: quæ nonnullis quidem ſummam opem ferre cõſueuit: alijs verò inutilis, maximè qui ex multo iam tempore ictum acceperunt. Quæ ad hanc pertinent, primùm exponemus, deinde curſim perſtringemus, quæ ad communem medendi rationem pertinent. Cancros itaque fluuiatiles in ſarmentis albæ vitis cremare oportet, & cinerem eorũ quàm minutiſſimè tritum habere reconditum, itidem gentianæ radicem tuſam cribratamq; reponere. Quoties autem canis rabioſus morſum intulerit, in qua ternos cyathos meraci vini, bina cineris cancrorum cochlearia, vnumq; gentianæ conijciantur: hæc in polentæ dilutioris modum ſubacta, quatri-

duo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur. Atqui si ab illato morsu bini ternive dies fluxerint, curationẽ auspicabimur à triplicato pondere, supra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc aduersus rabiosorum morsus auxilium quod & plerisq; vnum satisfecit, eoq; cum fiducia vti licet. Sed vt alijs etiamnum auxilijs contra ineuitabile periculum muniamur, nihil cæteris vti prohibet. Satius autem multo fuerit etiamsi in vanum recidat, medicamentorũ inhumanos tolerare cruciatus, quàm per inertiam ac desidiam in discrimen adduci. Nec ita in demorsis à rabioso animali maiora vulnera vereri oportet, vti minora, & vlcusculis cutis similia: quippe maiori vulnere cõfertim copiosus sanguis emanans, potest nõnihil virulenti liquoris exhaurire: quod in minoribus non accidit: quin à maioribus abscedentes carnes hinc auferre, & labia acie scalpelli circunscribere, et prehensam hamulo aut vulsella carnem amputare oportet. In vtrisq; circunstantia loca altioribus vlcusculis scarificanda, vt copiosior sanguinis vacuatio arceat, ne venenum membratim insinuetur. Cucurbitulæ cũ multa flamma agglutinatæ id iuuamenti præstãt, vt veneni vis extrahatur. Contra virulentos ictus, vstio expeditissimum est auxilium, vtpote cũ ignis cætera viribus præstet, simul quòd virus domet, & ferri penitius non patiatur, simul quò pars ignem experta, postea non vulgare fundamen

men

mentum curationi futuræ præbeat, manente diutius exulceratione. Animaduertendum ex eo tempore cum crustæ decident, ne vlceris oræ coalescant, & cicatrice induantur, sed si fieri potest ad multũ, idq; præstitutum tempus, vlcerationes & sordidas adhuc & inflammationẽ minantes, prorogari cõuenit. Quod inditum ijs salsamentum optimè præstabit, & syluestre allium detritum: item cepæ, succusq;, præsertim Cyrenaicus, aut qui Medicus, aut Parthicus appellatur. Tritici grana tam mansa quàm non mansa imponantur: siquidem subacta pistáve à perfusione vulnera dilatant. Sunt qui à mandentium ieiunio, sibi aliquid asciscere arbitrẽtur, quod suapte natura resistat: verùm id certum non est. Cæterùm tempestiuus eorum vsus minimè est contemnendus. Si verò, quod persæpe accidit, ante dies præfinitos cicatrices coirent, committerenturq;, manum postulabunt: nanque eas diducere, carnemq; scalpello circinare, aut iterum inurere, expedit. Vbi verò propositum tempus præterijt, vlcus ad cicatricem ducendum, & emplastro, quod è salibus conficitur, locus comprehendendus: nec multo pòst sinapismo vtendum.

Ratio victus in morsu rabiosi canis.

CAP. XXXVII.

QVæ ad partem istam pertinent præsidia, ita se habent. Cæterùm victus rationem ex ijs quæ veneno aduersantur, conie-

ctura quadam colligere oportet, simul vt veneni vires hebetet restinguatq́; simul vt arceat, quominus ad intima pernicies illabatur. Etenim assumpta perniciosarum virium penetrationi resistunt. Quorũ vtrũq; præstare potest vini meraciorꝭ, passi, & lactis potus: quippe qui hæc omnia capiunt ad curam, nonnihil veneno obijciunt, quod omnem eius acrimoniam obtundat. Simili modo alliorum, porrorum, ceparumq́; cibus: quòd ea difficulter conficiantur, vixq́; aboleantur. Nam multos dies huius cibi qualitates remanẽt, quo tẽpore nec euincuntur, nec permutãtur à mortifera vi, sed contrarijs illa vis expugnat̃. Cui rei antidotorũ vsus accommodatur, & theriaces, Mithridatij, & eius quod eupatorio temperatur. Deniq; omniũ quæ magnã aromatũ partẽ sibi vendicant: quippe aromata omnia viribus & substantijs ægrè permutantur: quare in corporibus euincunt. Victus ratio hoc modo se habet: Nosse conuenit, pauorem aquæ non stato definitoq́; tempore exoriri plurimum tamen ad quadragesimũ vsq; diem neglectis differri consueuit. Post semestre etiã nonnullos inuadit: quendam post annũ aquam horruisse constat. Quæ nobis visu cõperta fuere. Narrãt et aliquos post septenniũ aquæ metu fuisse tentatos. Inter principia demersorum à cane rabiosa curandi ratio talis est. Verumenimuero si ea quæ retulimus auxilia, primis diebus prætermissa fuerint, nec scalpro carnem

cir

circinare, nec vstionem experiri operæpretium est. Non enim quod iam pertransijt, satis euocare possent. Nulla vtique istius rei occasio aut vtilitas, sed in cassum corpora doloribus sternentur. Alter verò curationis modus accedat. Deiectio magnum præbet iuuamentum, vt pote cum mouẽdo, corporis habitum transmutet: & quæ colocynthidem recipit hiera. Item lac schistum, quod simul deiectionem moueat, & venenum domare possit. Cibi acres, & meraculi potus, quibus vis veneni vehementer retunditur, quotidie sumi debent. Cæterùm sudores ante cibos, & post etiam ciendi. Dropacismi sinapismiq; alternatim per corpus totum adijciendi. Sed longè omnium efficacissimum auxilium helleborismus cognoscitur, quo cum fiducia non semel atque iterum, sed frequentius ante quadragesimum diem, vel post hoc tempus vti licet. Tantam enim vehementiam hoc auxilium habere fertur, vt quidam qui iam aquæ metum sentirent, sumpto helleboro, simul ac primum morbi impetum experirẽtur, fuerint seruati. Nam et iam vitio tentato nemo vnquam seruare potest. Itaq; primũ curã contra rabiosi canis morsus breui sermone exposuimus: iam ad alia, quæ venenatis morsibus sæuire cõsueuerũt, transeundũ. Notas vno cõtextu, deinde communẽ medendi modum, qui omnibus conuenire possit, explicabimus. Cursim deinceps subiungemus ea, quæ sua proprietate nonnullis auxilium

lium præstare possunt. Postremò subnectentur etiam venenata, quæ nulli cedunt remedijs.

Notæ eorum, qui à venenatis demorsi sunt. CAP. XXXVIII.

DEmorsis à phalangijs locus quidē ipse, quasi ab impacto aculeo rubet, non intumescens, nec per ambitum calidus est, sed mediocriter humescit: vbi verò contrariorum occursu refrixit, consequitur corpore toto tremor, distentiones poplitum & inguinum, conuulsionibus non dissimiles. In lūbis collectio exoritur, & perpetua vrinæ libido lacessit, multaq; reddendis excrementis colluctatio. Vniuersa cute frigidus sudor emanat, collacrymant oculi, offusisq; nebulis caligant. Si scolopendra aut dicta ophioctene, morsum intulit, locus per ambitum liuore sugillatur, & computrescit: interdumq;, licet rarò, fæculentus atque ruber cernitur. A morsu ipso exulcerari locus incipit, vlcusq; id negotium exhibet, ferè remedijs inuictum: præterea toto corpore prurigo sentitur. Scorpionis morsu inflammari statim incipit locus, & indurescit, ac intentus rubet, vicissimq; dolore premitur. Modò siquidem exæstuat, modò frigore occupatur. Labor repentè fatigat, & aliquando meliuscule habet, aliquando vero recrudescit. Cōsequitur sudor, horroris sensus, & tremor. Extremæ corporis partes refrigescunt, inguina extolluntur, per sedem flatus exeunt, capilli eriguntur, pallor mem-

bra decolorat & dolor, tanquam ex pungente acu, per vniuersam cutem sentitur. Si marina pastinaca percußit, protinus accidunt molesti dolores, assiduæ conuulsiones, laßitudo, & imbecillitas. Mens percußis labat, postea obmutescunt: oculi caligant. Percussus autem locus in ambitu cum vicinis partibus denigratur, & ita obstupescit, vt tangentem non sentiat. Hunc si quis premat, atra sanies, crassa & male olens excernitur. A mure araneo percußis, circa morsum in orbem inflammatio exoritur, nigraq; pustula, diluta sanie turgens, exurgit: proximæ partes liuent. Rupta pustula, depascens vlcus, non ei dißimile quod serpit, occupat. Intestinorum quoq; tormina, difficultas vrinæ, & frigidæ asperginis offusio consequuntur. Si vipera momordit, corpus intumet, vehementer arescit, subalbidumq; colorem concipit. Sanies à vulnere profunditur, primùm suppinguis, mox cruenta: pustulæ adustis similes erumpunt: & antea depascens vlcus, quod in proxima repens, non summa modò corporis, sed intima quoque corripit: gingiuæ ijs cruore suffundũtur: inflammatio circa iecur erumpit: tormina & biliosi vomitus sequuntur. Sopor, tremor, & vrinæ difficultas accedit, & frigidus sudor offunditur. Consimilia eueniunt ijs qui à cæcilia nomine, aut amphisbæna demorsi sunt, eademq; ferè auxiliantur: quare hoc venenum priuatam descriptionem sortitum non est, neq; visum est

dignum quod alio genere comprehendatur. Adryino morsis pustulæ molestiq́; dolores incidunt, præsertim quà dilutæ saniei emissarium subest: quin etiam erosio, torminaq́; consequuntur. Ab hæmorrhoo ictis vehementes cruciatus accidunt, qui angusta contractaq́; corpora ex continuo dolore reddunt. Ex plaga copiosus cruor effluit, & quacunq; parte corporis cicatrix vlla fuerit, ea sanguine manat. Excrementa per aluum cruenta eyciuntur, profluensq́; sanguis in globos coÿt. A pulmone sanguinem extußiunt, & in vomitiones effusi sine remedio commoriuntur. Quos dipsas percußit, solutus ac non constrictus tumor premit, sitisq; vsq; eò pertinax, vt satiari non poßit, ac sine vlla intercapedine excruciet, etsi potum pleno ore affatim trahant, illico in eandem sitim relabuntur: proinde toto habitu similes sunt ÿs qui antea potus nihil hauserint. Quare propter cõtinuam sitim, & prester, & causon, aut dipsas appellatur. Ab natrice demorsis vlcus dilatatur, & liuidum ac ingens euadit. Sanies ex eo multa, & atra, & malè olẽs, non secus atq; ÿs quæ serpunt vlceribus, expuitur. Cenchri morsum, qui viperino ictui similis est, putridum vlcus sequitur. Carnes antea, vt in aqua inter cutem, prætumidæ, defluunt. Lethargo corripiuntur, & veterno preßi somnos captant. Erasistratus eos iocinere, intestino ieiuno, coloq; conflictari author est. Quippe dissectis ipsis, omnes ferè

pars

partes corruptæ reperiuntur. A ceraste percußis locus attollitur, cum duritia pustulosus. E plaga sanies profluit, modò atra, modò pallidior: sed toto concretu varicosus intumescit: genitale intenditur: mens labat, & oculorum caligo exoritur: denique rigore neruorum distenti commoriuntur. Ab aspide ictis vulnus exiguum prorsus, quasi ab adacta acu citra tumorem conspicitur: sanguis exiguus ille quidem, sed ater distillat: caligo velox oculos obnubit: labor in totum corpus multiplex, omnino leuis, & non sine voluptate consequitur. Ideo Nicander perpulchrè cecinit: At vir perit absq; labore, virens atq; discolor: mediocris stomachi dolor afficit: frons perpetuò reuellitur: genæ contremiscunt, quasi sine sensu in somno vacillent. Hos mors tollit, ad diei trientem non dilata. Erasistratus in libro quem de medicaminibus & venenis condidit, de vocato basilisco scitè ita refert, Cùm basiliscus momorderit, vulnus ad auri colorem efflauescit. Itaq; in plurimis quæ virus eiaculãtur, comites notæ ita se habent. Transeuntes vtiq; ad medendi rationem, primum, vt fieri poterit, de communibus differemus.

Communis curatio in omnes ictus virulentos.

CAP. XXXIX.

ADuersus quidem omnem animalis ictum, quod venenum vibrat, oris suctio conuenit. Sugentem verò oportet ieiunum nõ esse, sed & ci-

*bum sumpsisse, & vino os abluisse: postea exi-
guum olei in ore continens plagam exugat. Locu
ipse spongia fouendus, deinde scarificandus: sed vl-
cuscula altius imprimere expedit, quo virosa ma-
teries, profundo euocetur. Circinatio autem carnis
& sectio, scarificatione longè potentius opitulan-
tur: nanq; ab iis duo peculiaria præsidia fiunt. V-
num, quod virus è loco tollitur. Alterum, quòd
eius veneni pars, quæ ad interiora grassatur, cum
multo copiosoq; sanguine excernitur. Quòd si lo-
cus sectionem non admittat, cucurbitæ cum largio-
ri flamma adfigendæ sunt. Sed iam de vstione su-
prà in rabiosorum morsu disseruimus. Si verò icta
pars, vtpote extrema, eam sectionem commodè non
respuat, præsertim in omnibus serpentium ictibus,
vt aspidis, cerastæ, similiumq;, proculdubio ampu-
tanda est. Cõuenientiora suprà dictis auxilia sunt,
quæ epithemata vocant. Imponatur sarmentitius
cinis, aut ficulnus, cũ lixiuio stillatitio subactus, ga-
ro, & acri salsamento: porri, cepæ, & allia modo
minutissimè cõtrita illinũtur, modo cremata vulne-
ribus iniiciuntur. Quinetiam dissecti gallinarum
pulli, cum maximè tepent, percusso loco applicẽtur.
Nec desunt qui hisce tanquã discordia quadam na-
turali pugnãtibus vtantur: verùm huius rationem
inire facillimũ fuerit. Gallinæ enim calida natura
præditæ sunt, argumento, quòd deuoratum insigne
virus conficiunt, & aridissima quæq; semina con-*

sum

mant: item nonnunquam arenas lapillosq; inglu
e sua deuoratos, dissoluunt. Itaq; animantis ad-
oti calore adiutus spiritus, ab icta parte impetũ
pessens exiliensq; secum venenum exigit. Nec me
git quid in Aegypto fieri soleat. Cum spicas Aegy
tij metunt, ollam picis paratam habent, & appen
um fasciam: tũc enim maximè serpẽtium iniurias
xpauescunt, tum propter spicilegij tempus, tum
uòd opacis simul abditæ speluncis & cauernis, dẽ-
ñq; aruorum cæspite delitescũt. Molestißima enim
nimalia & virus eructantia, Aegyptus in cam-
is ferre consueuit. Vbi ergo aut in pedem, aut par-
em aliam, morsum intulerunt, qui adsunt, fasciam
n ollam picis conijciunt, & semel aut iterum bra-
hium aut crus paulum supra vulnus obligant, &
arctißimè duo è præsentibus distringunt, locumq;
secantes qua circumactus est laqueus, picem instil-
lant. Cumq; satis vulnus excepisse videtur, laqueũ
resoluunt, & cepis alijsque supra memoratis illi-
niunt. Præterea pix liquida cum sale trito & fer-
uente illita, præsentaneo est auxilio, si iugiter inno-
uetur. Conuenit & cedria, & fimum caprarum
ex vino decoctum. Locum aceto calido, calamintha
in lotio maris aqua, aut acida muria decocta, fo-
ueri salutare est. Quinetiam non desunt emplastra
vehementißima, & calidißima, quæ venenum eli-
cere, expugnare, & discutere possunt. Cuiusmodi
sunt quæ ex sale, aut nitro, sinapi, & cachrye com

ponuntur: de quibus consequenter erit tractãdum.
Erasistratus autem non iniusta reprehensione eos incessit, qui incognitas ad hunc vsum facultates conscripserunt, vt elephanti fel crocodilive sanguinem ouaq; testudinis, & consimilia. Nam cùm iuuantia quædam literis tradidisse videntur, planè in hæc sola incidentibus imposuerunt. Quare talia deuitanda sunt, cum difficilè, nisi regia facultate, peruestigari possint: neq;, quò nostra fides ijs obstringatur, frequenti obseruatione, sufficiens experimentum præstiterint. Quæ autem ad communem omnium vsum pertinent, queq; facilè suppeditari, et omnibus à serpente percussis auxilium ferre queũt, subiungenda videntur. Intubus itaq;, & erica, & astragalus, cum aceto pota, contra omnes serpentium morsus auxiliantur. Item bitumen, & virentes platani pilulæ in vino diluto coctæ, & paliuri decoctum: radix aristolochiæ, & eryngij: decoctæ etiam lauri baccæ & deuoratæ, piperq; largius esitatum, ruta, anethum, & cyclaminus: coma porrorum priuatim ex pane, aut allium, aut cepæ, salsamentaq; quàm acerrima: origani decoctum cum vino potum, fœniculi, pulegij, calaminthæ, porrorumq; succus cum melle desorptus. Hæc quidem à plantis conquiruntur. Ab animantibus verò quædam vtiliter peti solent, gallinaceorum cerebella in cibo, leporinum coagulum cum vino, itidem castorij sextans: testes marinæ testudinis sumpti mul-
tum

um prodesse traduntur: mustella sale inueterata inter auxiliaria medicamenta est. Commendatur in primis exenterata, quæ sale siccescens inueteratur, ex qua binas drachmas cum vino bibisse satis est. Sed de simplicibus, quæ dari solet hactenus. Percussis à serpente prodest alui deiectio, diffluens sudor, vrina copiosè reddita. Sunt et compositæ quædam potiones, quæ mira remedia polliceri traduntur, vt & opij & myrrhæ singuli oboli, piperis siliicum: ea melle excipiuntur, & instar Aegyptiæ fabæ dantur cum vino. Itidem syluestris rutæ seminis, gith, cumini Aethiopici, aristolochiæ, galbani, singulorum pares portiones tritæ, & cum erucæ succo subactæ, digeruntur in pastillos, qui drachmæ pondus æquent: dantur ex ijs terni cyathi cum vino. Hæc habui de communibus auxilijs quæ dicerem. De peculiaribus remedijs contra bestias quæ venena vibrant, consequenter est dicendum.

Peculiaria remedia virulentorum ictuum.

CAP. XL.

INter ferientium venenatorum notas nihil de vespis & apibus articulatim digessimus, quòd conspicuæ omnibus forent, & nihil excellens aut notatu dignum in his obseruaretur: inter remedia tamen, earum meminisse non fuit alienum. Igitur aduersus vtrarunque ictus prodest illita malua, & hordeacea farina cum aceto, ficul-

neum lac in vulnus instillatum, à muria, aut maris aqua fotus. Phalangiorum ictibus ficulneum cinerē, adiecto sale trito & vino, imponere oportet, aut radicē syluestris punicæ quàm tenuißimè tritam, aut aristolochiā cum hordei farina & aceto subactam. Vlcera aqua maris proluenda, aut apiastri decocto, foliaq; eiusdem illinēda. Lauacris perpetim vtendum, & propinandum abrotoni semen, anisum, aristolochiam, cicer syluestre, cuminum Aethiopicum, cedrides tritas, platani corticem, & trifoliæ herbæ semen: priuatim autem, singulorum ex ijs binas drachmas dare cum vini hemina conuenit. Item myricæ fructus, & camæpityos, & viridiū cupreßi pilularū decoctum, admisto vino. Sunt qui fluuiatilis cācri expreßi succū, cum lacte, assumpto apij semine, confestim molestijs liberare prodant. Si scolopendra morsum infixit, sal quàm leuissimè tritus ex aceto vulneri inspargēdus, aut ruta syluestris superponenda. Locus acida muria fouendus, & danda in potu aristolochia cum vino, aut serpillum, aut calamintha, aut ruta syluestris. Percußis à scorpione, præsenti est auxilio ficulneum lac in vulnus instillatum. Scorpius ipse qui ictum vibrauit, tritus, & percusso loco impositus, suæ plagæ remedium est, ob cæcam quandam naturarum (vt constat) discordiam, quæ antipathia appellatur. Præterea tritus & impositus cum sale, lini semine, & althæa, scorpius conuenit. Sulphur ignē

ignem non expertum, resina terebinthina exceptũ, & emplastri modo adiectum auxiliatur. Itidem galbanum ad spleniũ formam ductum, & calamintha, quæ trita illinatur, & farina hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semẽ trifoliæ herbæ tritũ, & vulneri iniectũ opitulatur. Hæc ad affectum locum pertinent. Post hæc quam efficacissimis potionibus vtendũ, cuiusmodi sunt aristolochiæ, præsertim corticis binæ drachmæ cũ vino, tusa gentiana, & pulegium decoctũ, & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cum posca, in qua magnopere discoqui debet: cupressus cum vino & ruta, nec secus ficulneum lac, laserpitium, si adsit: sin desideretur, peucedani succo vtendum. Efficax est potus trifolij, & ocymi semen. Horum autem omniũ vicem pensat iugis lauacri vsus, euocatus sudor, & dilutæ vini potiones. Ei qui marina pastinaca icitur, omnia quæ de viperarum morsu paulò post referemus, simili modo conueniunt. Peculiariter autem ictus à marino scorpione, & dracone inferuntur, qui molestos cruciatus cient: interdum autem, sed rarò, nomas excitant. Quibus absinthij, saluiæ, aut sulphuris ex aceto triti potio subuenit. Pastinaca diuulsa & vulneri imposita, sui ictus medela est. Si mus araneus momorderit, auxiliatur ex galbano spleniũ per se vulneri exterius impositum, vt medicamenti modo aceto tritum, & hordeacea farina cum aceto mulso illita. Quinetiam mus ipse

qui morſum intulit, ſi diſſectus apponatur, ictus ſui veneficia luit: reſiſtunt quoq; acini dulcis punici decocti, & illiti. Item porri, & allia contrita, necnon aquæ calidæ fotus: ſed hæc ad locum pertinent. Prodeſt potum abrotoni decoctum, maximè ſi in vino detur. Præterea ſerpillum, et galbanum, et eruca vino madefacta, recẽtes cupreſsi pilulæ cũ aceto, & cyclaminus ex aceto mulſo, & pyrethrũ cũ vino, & chamelæonis herbæ radix. Nec deſunt qui literarum monumentis tradiderunt, tritũ murem araneum cõtra ſuos ictus commodè bibi. Quã hiſtoriam apud alios inuentam, dignam duntaxat cenſuimus, quæ annotaretur. Alij aſſcuerant demorſum non aliás exulcerari, niſi prægnans mus araneus fuerit: tum ſanè auxiliari ferunt. Si vipera morſum impreſsit, ſimum caprinum cum vino, ſtudioſè impoſitum opitulatur. Item laurus, & abrotonum, & galbanum ſplenij loco ſuperiectũ, & origanum viride inditum. Pulli gallinarum diſcerpti, & confeſtim admoti: erui farina vino ſubacta: radicis cortex vſque eò tuſus, vt in puluerem ſolutus abeat, & ſcilla toſta: detritum chamæmelum hordeaceæ farinæ cataplaſma in aceto mulſo præparatum: ſed locus antè eo calido foueatur. Hæc loco imponuntur. Contra viperinos ictus rubus cum vino prodeſt. Aliqui anchuſam tenui folio conſtantem auxiliari produnt. Leporini coaguli in vino terni oboli bibuntur, & porracei ſucci

hem

hemina in mero, & foliorum apiastri succus, & syluestris ruta: hæc in vino potari debent. Vinum frequenter bibendum, allia mãdenda, & cepæ, & porri recentes, salsamenta acerrima, & opipara. Simplicia hæc sunt. Percussis à vipera præclarè auxiliatur medicamentũ, quod myrrhæ, piperis, castorij, floris portulacæ seminisq;, dimidio acetabulo constat: hæc omnia in Cretico passo teruntur, aut in alio probato. Erasistratus in eo libro qui περὶ δυνάμεων, *id est de viribus, inscribitur, pleraque alia tradidit, quæ ictis ab vipera auxilium ferre possunt: inter quæ talia maximè laudantur. Gallinacea cerebella cum vino pota, semen satiuæ brassicæ tritum, & acetabuli mensura cum vino potum. Quinetiam bonũ est digitum in liquidam picẽ intingere, deinde vinum, quo digitus fuerit elutus, bibere. Hæc sunt quæ contra viperæ ictus auxiliantur. De amphisbæna mentionem hoc loco fecimus, quoniam ferè remedijs ad viperas scriptis, percussi ab ea adiuuari soleant. Adryino ictis conuenit aristolochia cũ vino pota, trifoliũ herba, radix hastulæ regiæ similiter assumpta, & fructus ex omni quercus genere, & tusæ ilicis radices, & illitæ parti ictæ auxiliantur. Hæmorrhoi dipsadisq; morsus velut immedicabiles à plerisq; maiorum deplorati relinquebantur: quare si peculiaribus contra dipsadem remedijs egeamus, communia experiri operæ pretium erit. Protinus autem scarificatione vti,*

vstionem facere, & si locus patiatur, extremorum amputatione opus erit: consequenter quàm acerrima cataplasmata admouere, de quibus sæpenumero diximus. Nec me fugit, acres cibos, maximè à salsamentis, vtiles esse. Meracæ potiones & lauacra prosunt, quæ subinde interiecto breui spatio assumenda sunt, priusquam morbi genus emerserit, quo semel erumpente, opem ferre nõ potest vlla medici opera. In ictu hæmorrhoi eadem prosunt. Insuper quæ in commune opitulãtur, vt scarificationes, vstiones, acres cibi, meraci potus, & quæ nunc in dipsade definiuimus. Quinetiam decocta vitis folia, & cum melle trita. Si morsum natrix adegit, prodest origanum tritum & aqua subactum, lixiuia cum oleo indita, aut aristolochiæ cortex, aut querna radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle colliquata. Bibuntur etiam binæ aristolochiæ drachmæ in potione poscæ cyathis duobus, deinceps marrubij succus, vel decoctum alterius cum vino. Fauus recens datur in aceto. Morsis à cenchridio auxiliatur lactucæ fructus cum lini semine illitus, & satureia trita, & syluestris ruta, & serpillũ cum duabus hastulæ regiæ drachmis, & tribus vini cyathis, aut aristolochiæ radix. Itẽ cardamomum & gẽtiana. Si cerastes percusserit, cita partis amputatio suffragatur: quare sine mora ictam partem amputare, aut scalpro confestim circuncidere, & ijs similia prosequi oportet. Vren-

tia

tia insuper reliquijs admouenda: siquidem virus hoc veneno basilisci simile est. Iis qui ab aspide feriuntur, quæ de ceraste scripta sunt auxilia dari debent. Nam venenum hoc, quemadmodum basilisci, aut sanguis bubulus, celeberrimè in arterijs sanguinem cogit. Ad basilisci morsum, vt Erasistratus author est, auxiliatur castorij drachma in vino pota: item papaueris succus. Ictuum remedia ita se habent.

SEXTI ET VLTIMI LIBRI FINIS.

NOTHA ET DIOSCORIDI FALSO

adscripta, quæ ut facilè, si quis ita uelit, suis singula locis applicentur, numeris notantur: quorum primus Dioscoridis paginam, secundus uersum signat.

6.12. Iris ab aliquibus Illyrica, ab alijs thelpide, ab alijs vrania, à nonnullis cathæron aut thaumastos, à Romanis marica radix, à quibusdã gladiola, ab alijs opertritos, ab alijs consecratrix, ab Aegyptijs nar appellatur.

8.2. Aliqui choron aphrodisias, Romani venereã, aut radicẽ nauticã, Galli piper apium vocant.

9.6. Romani iunci radicem aut iuncum.

13.23. Magi sanguinem Martis, Latini perpensam, alij bacchar, Osthanes thesam, Aegyptij cerea, alij nardũ rusticũ, Galli bacchar, Hetrusci succinũ: odorata herba est, qua in coronamẽtis vtunt.

15.8. Quibus odor inest cinnamomo proximus: asperum siccumq; solum amat. Eius radix, ruptis, conuulsis, in tussi vetere, & spirandi difficultate, & si vrina ægrè redditur, opifera est: menses ciet: contra serpentium ictus, eam in vino bibere salutare est. Folia, vt quæ adstringant, illita capitis doloribus, oculorum inflammationibus, incipientibus ægilopijs, mammis tumentibus à partu ignibus sacris

eris auxiliantur. Odor somnum gignit. Crateuas herbarius de eo ita scriptum reliquit. Asarum.

24.17. Alij spagnon, alij phasganon, Syri diaxylon vocant.

27.5. Ab aliquibus castor, ab alijs cynomorphos, à magis Herculis sanguis appellatur.

28.23. Symphyton aliqui vocant, alij persicã, alij medicã, alij orestiũ, alij nectariõ, alij cleoniã, alij idæãbaton, aut phlomũ idæum, Latini terminalium, aut enulam Campanam, Aegyptij lenen.

68.29. Iuniperum paruam Græci arceuthida, aliqui mnesitheum, alij acatalidem, Aphri zuorinsipet, Aegyptij libyum, Galli iupicellum, Romani iuniperum vocant.

69.15. Iuniperus magna. Cap. Iuniperus magna, quam aliqui syluestrem cupressum appellant, alij mnesitheũ, alij acateram, Romani iuniperum, vulgò cognita est, cupresso assimilis: asperis maritimisq; locis plerunq; nascitur, easdem quas suprà dicta vires habens.

59.17. Brathy, alijs baryton, alijs baron, Romanis herba Sabina appellatur.

76.7. Rhamnum alij persephonion vocant, alij leucacantham, Romani spinam albam, aut cerualem spinam, Aphri atadim.

67.21. Halimum alij damasonium vocant, alij erymon, alij britanicã, alij rhabdion, alij basilion, magi Mercurij basim, aut Osiridis diadema. alij

elysi

chrysstephanon, aut sacrũ caulẽ, Pythagoras anthenoros, Aegyptij asontiri, alij asphen, alij ascaluri, alij asariphen. Latini albucium aut ampeluciam.

85.6. Agnon aliqui agynon, alij lygon vocant, alij amictomiænon, alij tridactylon, magi semnõ, alij hæmaideos. Aegyptij sum, Romani salicem marinam, alij piper agreste, alij lecristicum.

122.20. Eorũ veter sale conditus, & in vmbra siccatus, cõtra eximias vacuationes medicamẽtorũ, trium drachmarum pondere, præsenti est auxilio: quandoquidẽ protinus deiectiones cohibet. Teri autem debet in farinam, & aqua subactus dari.

158.18. Telin, alij carpon, alij buceron, alij ægoceron, alij ceraitidem, Latini fœnumgræcum appellant, Aegyptij itasin.

159.5. Aliqui linocalamin vocant, alij annon, alij linõ agrion, Romani linum, Pœni Zeraphoës.

164.15. Thermon, Romani lupinum, Aegyptij brechon vocant.

165.10. Gongylen satiuam, alij gongylida, alij golgosium, Romani rapum vocant.

166.10. Alij polyides eryngiũ, Aphri thorphat.

167.5 Syluestris raphanus, quam Romani armoraciam vocant, alij montanum rhaphanum, alij apium, alij iscada, alij chamæbalanum. Romani etiam radicem syluestrem: ramulos tenues, iunceos, duos siue tres spargit, rubentes: folijs rutæ syluestris, oblongioribus, & angustioribus: semine

par

paruo: radice albuci, rotũdiore, turbinatiore, pyri figura, cãdido cortice. Ea lacteo succo madet. Pars radicis superior vomitiõe bilẽ pituitamq; extrahit, inferior per aluũ, tota susq; deq; purgatiões mouet. Quod si tibi in animo est succũ extrahere, radix tusa in fictili mergitur, & qui supernatat succus pinna eximit. Is sesquiobolo potus, vtraq; pte purgat.

168.12. Romani napium dicunt.

168.14. Aegyptij echlotoripam appellant, alij riplam, Romani blitum, Daci bles.

168.21. Pythagoras anthema vocauit, Zoroastres diadema, Aegyptij chocortem, magi lienem capræ, aut muris vrinam.

169.12. Atraphaxin, Romani atriplicem, Aegyptij ochi vocant.

169.19. Cramben Romani braßicam vocant.

170.22. Romani rusticam appellant.

172.13. Portulaca syluestris. Cap. Syluestris portulaca, quam aliqui aizoon syluestre vocant, alij telephion, Romani illecebram, aliqui portulacam. Aphri mœmoën, Daci lax, Aegyptij mochmutim, folijs pusillis, ad satiuam accedentibus, hirsutis, latioribus: nascitur in petrosis, nonnunquam in hortis, folia oleæ habet, minora multò, plura & tenera, rubentes cauliculos, ex vna radice multos, in terra seßiles, qui mãducati bonum succum pariũt, viscosi, et aliquãtũ, salsi. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: discutit strumas, cũ axungia illita.

173.3. Aliqui petræon, alij myacantham, alij myon vocant,

173.27. Arnogloßon, alij arnion vocant, alij probatiõ, alij cynogloßon, alij heptapleurõ, alij polyneurõ, Magi eurechnemona, Aegyptij asonth, Romani plantaginem, Hispani thesaricam. Pœni atijrcon.

175.10. Syri ius plantaginis, & calaminthæ, cum melle produnt ijs mederi, quos vires defecerunt, datum die secunda, & quarta, & parasceue, id est, Veneris die. Hoc autem velut arcanum accipito, quod veraci experientia compertum est.

175.12. Aliqui aquatilem anagallida, alij darenion, alij lauer, alij schinon aromaticum vocant.

175.21. Alij Veneris coronam, Romani venereã, aut eusteralem.

176.24. Aliquibus ammonos, alijs astrion, Pœnis atirsite, Romanis catiatrix, alijs stilago, alijs sanguinaria dicitur.

177.2, Sonchon asperũ aliqui cichoriũ vocant. Romani cicerbitam asperam, Aphri gathuonem.

177.26. Alij picrida appellant, Aegyptij agon, Romani intubum.

180.9. Thridaca hemeron, Romani lactucam satiuam, Aegyptij embrosi dicunt.

180.21. Magi sanguinem Titani, Zoroastres pherumbrum, Romani lactucam syluestrem appellant.

181.8.

181.8. Romani bisacutũ, Aegyptij dorisalrum, Syri adorium, Aphri tiricta appellant.

181.16. Romani herbam scanariam, aut aculam nominant.

181.21. Alij caucum, alij myitin, Democritus brion. Romani pedem gallinaceum, aut pedem pulli, Agyptij seselin vocant.

181.28. Euzomon Romani Erucam vocant, Aegyptij ethrericem, Pœni asuric.

182.27 Alij cynomorion appellant, à similitudine, canini genitalis, alij leonẽ, Cyprij thyrsinem, communter lycon.

185.27. Crommyon aliqui polyidos vocãt, magi calabotim, Romani cepam.

186.26. Græci scorodon, alij geboscon, alij elaphoboscon vocant.

188.9. Romani sinape vocant.

189.9. Cardamon alijs cynocardamon, alijs iberis, alijs cardaminaca, Aegyptijs semeth, Romanis uasturtium dicitur.

189.25. Aliqui thlaspidion, alij sinapi persicũ, alij myiten, alij sylvestre sinapi, alij dasmophon, alij myopteron, alij bitron, Aegyptij suitempsum, Romani scandulatium, alij capsellam, aut pedem gallinaceum vocant.

190.20. Aliqui chamæplion, magi Herculis alphita, Aegyptij erethmon.

194.4. Ab aliquibus cerdon, ab alijs cathar-

ſis, ab aliꝭs ſtruthocamelus, à quibuſdam chamær-rhyton, à magis callirrhyton, ab Aegyptiꝭs æno, à Pœnis ſyris, à Latinis lanaria herba aut radicula appellatur.

194.18. A quibuſdã ciſſanthemon, ab aliꝭs ciſſophylon, ab aliꝭs chelonion, ab aliꝭs ichthyotheron, ab aliꝭs ſilene, à Zoroaſtre triumphalites, ab Oſthane aſpho, à magis miaſpho, Aegyptiꝭs theſce, à Romanis rapum terræ, aut terræ vmbilicus, ab aliꝭs arcar vocatur.

160.14. Dracunculus. Cap. Draguntiũ magnũ aliqui aron, aliꝭ iſaron, aliꝭ iaron, aliꝭ hieraciũ, aliꝭ biarõ, aliꝭ armiagrion, aliꝭ ciperida vocãt: in vmbroſis ſepibus gignit. Caulẽ habet rectũ, læuẽ, duûm cubitorũ, baculi craßitudine, verſicoloribus draconũ maculis, purpureis tamẽ euincẽtibus: folia rumicis, inflexa: fructũ ſummo caule facit, racemoſum, coloris primũ ciner acei, mox per maturitatẽ in crocum & purpurã vergẽtis: radicẽ prægrandẽ, rotũdam, candidã, cortice tenui veſtitã. Colligit, & dũ matureſcit, ſuccus exprimit, ſiccaturq; in vmbra. Radix quoq; meßibus effoditur, elotaq; particulatim cõciditur, & funiculo transfixa ſiccat in vmbra. Cũ diluta potiõe, crudã, coctámve, cũ melle delingi prodeſt, cõtra orthopnæas, rupta, cõuulſa, tuſſim, et deſtillationes: pota cũ vino venerẽ ſtimulat: vlcera quæ cacoëthe vocãtur atq; phagedænica, expurgat, præſertim cũ vite alba: ex ea et melle collyria

ria ad fistulas & partus euocandos cōponuntur: ad vitiligines cũ melle, efficaciter illinitur: polypos & carcinomata absumit. Succus ad oculorũ medicamēta, itē cōtra nubeculas, caliginem, albuginesq; effectũ; præbet: herbæ radicisq; odor, teneros conceptus abortu vitiat: itē si triginta grana eius in posca bibātur. Sunt qui eius succũ cũ oleo auriũ doloribus infudere: quinetiã folia, vtpote quæ adstringãt, vulneribus recentibus imposuere, & cocta in vino pernionibus. Qui folia manibus affricuerit, aut radicem exemerit, posse à vipera feriri inficiantur.

197.23. Aliqui alimon, alij thymon, alij dracōtiam, Cyprij colocasion dicunt.

198.13. Græci asphodelon, alij narthecion, Romani albucum vocant.

199.11. Floret messibus albucum. Quare æquinoctio verno, antequàm semen adoleuerit, demetendum. Radicem aiũt potam, Veneris cupiditatem inhibere, quod herbarius Crateuas asseuerat: addiditq; sanare podagræ dolores, si drachmæ pōdere bibatur.

200.7. Cocti cum polenta, & ex suillo adipe impositi, tumores ac tubercula velocissimè ad suppurationem perducunt, & rumpunt.

202.4. Aliqui cynosbaton, alij capriam, alij corui malũ, alij ophioscorodon, alij phyllostaphylon, quidam thalliã, aut petræam, alij olophyton, alij ioniten, nonnulli oligochloron, aut acuntion, aut

hippomanes, aliȷ trichomanes, magi potera, aliȷ pentheron, aut cor lupi, aliȷ aloschorodon, aliȷ crinon, aliȷ thlaspin, Romani persicũ sinapi, aut inturim, Aphri herbiсathon.

203.16. Ranunculũ aliqui syluestre apiũ vocãt.

204.8. Anemonem, aliȷ agriam, aut nigrã vocant, aliȷ anemonem phœnicam, aliȷ enemion, nonnulli meconion, aliȷ tragoceros, aliȷ terræ parinem aut barbylam, Osthanes berilion, item ornios ceranion, Pythagoras atractilida, magi cnicum agriã, Aphri chuffit, Romani orci tunicam.

205.16. Aliquibus œnone vocatur, aliȷs anthemis, aliȷs homonœa, aliquibus flos campestris, Romanis concordialis, aut pergalia, aliȷs liburnia, Gallis corona.

205.22. Ea, vt herbarius Crateuas author est, cõtusa cũ axungia, strumas discutit. Cribrata eius farina cũ nitro, & sulphure ignem nõ experto contra vitiligines efficax est: eaq; sicco linteo anteà confrictas in balneis sanat: facit & ad scabiem.

Altera argemone. Cap. Altera est Argemone, quam artemonen aliqui, aliȷ arselam, aut sarcocollam vocant, Romani argemoniam. Ea foliȷs syluestri papaueri similis est. Recens trita intercisiones impositu sanat: oculorum inflammationes mitigat: pota cum aqua dysentericis auxiliatur: vulnera cõglutinat: conuulsis, & vellicatibus imposita medetur, inflammationibus vtilis, contra serpentium

mor

morsus cum vino bibitur.

205.24. *Anagallis purpurea, quibusdam aëritis aut ægitis vocatur, alijs sauritis, magis oculi sanguis, aut chelidonio: Romanis macia, Hetruscis masytipos, Gallis sapana, Dacis cerceraphrõ. Anagallis communis, quibusdam corchoron, alijs halicacabon, alijs Zeliaurus, magis nycteritis, Aegyptijs mecij, Romanis aneciaton, Aphris asirrisæ.*

206.12. *Aliquibus citharon, alijs cissaron, alijs chrysocarpos, alijs poëtica, alijs corymbethra, alijs cyssion, alijs dionysia, alijs ithytherion, alijs persis, alijs cemos, alijs asplenos, Romanis sylua mater, alijs hedera, Gallis suibites.*

207.17. *Chelidoniam magnam nonnulli pæoniam vocãt, alij cratæam, alij aybiũ, alij glauciã, alij pandios radix, quidam philomedion, alij othonion, Romani fabium, Galli thonan, Aegyptij mohoth, Daci crustana.*

290.13. *Auricula muris. Cap. Myosota alij myoton, alij anthyllion, alij alsinen, nonnulli myorthochon, alij myrtosplenon, Latini muris auriculam vocant, Aphri labatholabat. nomen ideò accepit, quòd musculorum aures folijs imitetur. Lucos & sabulosa loca amat, ideò alsine dicta est. Ea helxinæ similis, sed humilior, ac folijs minor. Vim refrigeratoriam habet, oculorum inflammationibus cõuenienter ex polenta illinitur. Succus eius aurium doloribus instillatur: in totũ ea-*

dem potest, quæ helxine.

209.24. *Isatis satiua aliquibus augion, alijs egne, Magis arusion, Romanis gluta aut glastum dicitur.*

210.8. *Sed sciendum est, ne tradita errorem pariant, satiuum glastũ, luteũ florem, tenuiores, multifidosq; ramulos proferre, in cacumine autẽ folliculos linguæ speciem repræsentantes, in quibus semen continetur melanthio simile, caulemq; supra binûm cubitorum altitudinem attolli: syluestre verò nigriora ferre folia, caulem minorem, sed crassiorem: florem purpureum, aut cœruleum, fructum cruciformem, asperũ, in quo semen, folijs exilibus quinquepartitò diuisum.*

210.10. *Aliqui syluestre semperuiuum, alij portulacam syluestrem appellant, Romani illecebram, Aegyptij anoth, Aphri atirtopurin.*

213.3. *Aliqui Rhiam vocant.*

213.29. *Aliqui centauriam radicem, alij aloën Gallicam, alij narcẽ, alij chironion, Dardani aloitin, Romani genus aut cicendiam, alij ciminalem vocant.*

214.29. *Alijs melocarpos, alijs teuxinon, Latinè aristolochia.*

216.4. *Appellatur à quibusdam ararisa, & melecaprum, ephestios, lestitis, pyxionyx, Dardanion, iontitis, Gallis theximon, Aegyptijs sophoeph, Siculis chamæmelon, Italis mâlum terræ. Da-*

cis absinthium rusticum: nascitur in montibus, & calidis locis, aut campestribus, & petrosis. Ad grauem febrim efficax est, si nidore subditis carbonibus febricitans suffiatur, febris leuabitur: vulnera imposit u sanat: carcinomatis nariū, cum cypero, & dracunculi semine, & melle prodest: rigoribus medetur, cocta in oleo aut adipe suillo, illitaq;. Crateuas herbarius, & Gallus, eadem de hac tradiderunt, et preterca podagricis eam auxiliari.

216.6. Glycyrrhizam aliqui pōticam, alij glyceraton, quidam symphyton, alij leonticā, alij glycyphyton, aliqui scythion, alij adipson, alij sylithram, alij libyestason, alij homœnomœon, alij peenthaomœon, Latini dulcem radicem appellauere.

216.24. Aliqui narcem vocant, alij limnesion, alij maronē, alij plectroniam, alij chironiam, alij limnestim, magi Herculis sanguinē, Romani phieri, & vneferam, & fel terræ.

217.17. Panacia appellata est, quoniam omnia mitigat vitia, quæ inflammationem minantur, plurimisq; scateat remedijs: pulsationes vulnerum, vrinæ stillicidia, calculosorum cruciatus, clystere immissa sedat. Legitur matutinis, sole ad ortum spectante, hora diei pura, cum omnia lumine complentur.

217.19. aliqui limnesion, alij helleboriten, alij amaranton, magi Herculis sanguinem, Latini febrifugiam, alij auram, multi radicem, Daci tul-

ni saluiam vocant.

235.4. Hedyosmon *satiuum alij mintham, alij calaminthам, Latini mentham vocant, alij nepetam, Aegyptij tis, alij pherthumerthumonthu, alij perxo, alij maceto.*

235.24. *quidam cephaloton, alij epithymidæ, alij thyrsion, Latini thymum, Aegyptij stephanen, Daci mosulam.*

237.23. *aliqui Zygin syluestrem, alij polion vocant, Aegyptij meruopyum, Latini serpyllum.*

238.14. *aliqui nominãt amaracũ, alij triphyllon, alij agathides, alij cnecion, alij acapnon, Pythagoras thrambẽ, Aegyptij sopho, Armenij myuron, magi ichrei asinum, aut hecigonon Isidis, Latini maioranam.*

239.20. *aliqui origanida, aut hysobriũ vocãt.*

239.28. *aliјs syluestre basilicum, Latinis ocimastrum.*

240.25. *ruta montana, quã aliqui rhyten montanam vocant: & hortensis, quã Aegyptij epnubũ, Syri harmala, alij besasa, Aphri churma.*

242.25. *Syluestris ruta Cap. rutã syluestrẽ aliqui appellãt hypericõ, alij androsæmon, alij coron, alij chamæpityn, Romani hederalẽ, aut centonalẽ, Aphri churma semmaced. odor seminis resinosus est, ideo chamæpitys aliquibus nominat. Frutex est surculosus, rubescens, folia rutæ figura: flores lutei, qui digitis triti sanguineo succo manant, vnde an-*

dros

drosæmon vocitarunt. Ramuli subhirsuti, siliquæ teretes, hordei effigie, in quibus semen nigrum resinam olens, gignitur incultis et asperis. Vrinā ciet, menses appositu trahit, pota cum vino quartana liberat. Folia cum semine ambustis illitu medentur, & diebus quadraginta epota ischiadicos sanant.

243.13. aliqui sylvestre leuconion appellant.

247.2. aliqui cerascomen vocant. Latini rusticam pastinacam, aliqui carotam, Aegyptij babibyron, Aphri sicham.

247.19. nonnulli sphagnon vocant.

248.3. Aegyptij cyonum phricem vocant.

249.23. Anethū quod estur, aliqui polgida vocāt, alij anicetū, magi cynocephali geniturā, aut capillos, alij Mercurij semen, Latini anethum, Aphri sicciriam, Aegyptij arachu, Daci pulpum.

252.18. siue cuminum sylvaticum.

251.11. Ammi, Latini ammium Alexandrinū, quidam regium cuminum appellaut.

251.24. Aegyptij ochion vocant, Aphri gœd.

252,9. alijs sonchites, Romanis lampuca, Pœni sithileas.

252.17. aliqui sonchiten, alij entimon agrion, Rmani intybum sylvestrem vocant.

253.18. à quibusdam pedinon, ab alijs hydroselinon agrion, Romanis apiū rusticū appellatur.

253.19. aliqui petroselinon sylvestre appellant, Aegyptij anonim.

254.6.

ni saluiam vocant.

235.4. Hedyosmon satiuum alij mintham, alij calaminthам, Latini mentham vocant, alij nepetam, Aegyptij tis, alij phertbumerthumonthu, alij perxo, alij maceto.

235.24. quidam cephaloton, alij epithymida, alij thyrsion, Latini thymum, Aegyptij stephanen, Daci mosulam.

237.23. aliqui Zygin syluestrem, alij polion vocant, Aegyptij meruopyum, Latini serpyllum.

238.14. aliqui nominãt amaracũ, alij triphyllon, alij agathides, alij cnecion, alij acapnon, Pythagoras thrambẽ, Aegyptij sopho, Armenij myuron, magi ichrei asinum, aut becigonon Isidis, Latini maioranam.

239.20. aliqui origanida, aut hysobriũ vocãt.

239.28. alijs syluestre basilicum, Latinis ocimastrum.

240.25. ruta montana, quã aliqui rhyten montanam vocant: & hortensis, quã Aegyptij epnubũ, Syri harmala, alij besasa, Aphri churma.

242.25. Syluestris ruta Cap. rutã sylustrẽ aliqui appellãt hypericõ, alij androsæmon, alij coron, alij chamæpityn, Romani hederalẽ, aut centonalẽ, Aphri churma semmaced. odor seminis resinosus est, ideo chamæpitys aliquibus nominatᷣ. Frutex est surculosus, rubescens, folia rutæ figura: flores lutei, qui digitis triti sanguineo succo manant, vnde an-

dros

drosæmon vocitarunt. Ramuli subhirsuti, siliquæ teretes, hordei effigie, in quibus semen nigrum resinam olens, gignitur incultis et asperis. Vrinā ciet, menses appositu trahit, pota cum vino quartana liberat. Folia cum semine ambustis illitu medentur, & diebus quadraginta epota ischiadicos sanant.

243.13. aliqui sylvestre leuconion appellant.

247.2. aliqui cerascomen vocant. Latini rusticam pastinacam, aliqui carotam, Aegyptij babibyron, Aphri sicham.

247.19. nonnulli sphagnon vocant.

248.3. Aegyptij cyonum phricem vocant.

249.23. Anethū quod estur, aliqui polgida vocāt, alij anicetū, magi cynocephali geniturā, aut capillos, alij Mercurij semen, Latini anethum, Aphri sicciriam, Aegyptij arachu, Daci pulpum.

252.18. siue cuminum sylvaticum.

251.11. Ammi, Latini ammium Alexandrinū, quidam regium cuminum appellant.

251.24. Aegyptij ochion vocant, Aphri gœd.

252,9. alijs sonchites, Romanis lampuca, Pœni sithileas.

252.17. aliqui sonchiten, alij entimon agrion, Rmani intybum sylvestrem vocant.

253.18. à quibusdam pedinon, ab alijs hydroselinon agrion, Romanis apiū rusticū appellatur.

253.19. aliqui petroselinon sylvestre appellant, Aegyptij anonim.

254.8. aliqui grielon, alij agrioselinum.

255.22. aliqui elaphicon, alij nephrion, alij ophigenion, nonnulli ophioctonon, aliqui herpyxn, alij lymen vocant, Romani cerui ocellū, Aegyptij chemin, Aphri ascaucau.

256.25. hippomarathrum, aliqui marathin, alij marathrum agrion, Aegyptij sampsoth, magi thymarnolion, Latini fœniculum erraticum, aliqui mion, Galli sistrameor.

257.29. alijs diachysis, alijs diachytos, alijs paralysis, alijs camarus, alijs hyacinthus, alijs delphinias, alijs nerion, alijs neriadion, aut sosandron, aut cronion, Romanis bucinus minor vocitatur.

258.14. aliqui dorycnion, alij pyrinon, alij pyroton, aut pyrothron, alij arnon pyriten, magi pyriten, Romani saliuarem vocant.

238.25. aliquibus Zea aut cāpsanema appellat.

260.19. aliqui arangē vocant, alij phalāgion, alij asterion, nonnulli nesyrim aut sphondylin, quidam chorodanon, aut œnanthen, Romani herbā rutinalem, Aegyptij apsapher, magi osirin.

261.21. aliqui agrion vocant, alij agriophyllon, magi bonum: dæmonem, Romani satariam.

263.8. aliqui melanthium, alij mecona agrion melana, Romani papauer nigrum appellant.

269.2. herba est ex qua ammoniacū fit suffimen, quod thymiama vocant, aliqui agazylon, alij criotheum, alij heliustrum, Romani guttam.

271.18. aliqui ampelocarpon, alij omphalo-

tarpon, nonnulli philanthropon vocant.

271.29. *aliqui aspidion, alij haplophyllon, alij accyseton, alij adyseton nuncupant.*

272.12. *aliqui cißion, alij cißophyllon.*

272.20. *aliqui armyrō vocant, alij cnicon sylvestre, alij aspidion, magi aphedron, Aegyptij chenon, Romani præsepium, aliqui fusum agrestem, alij colum rusticam.*

273.2. *quidam clinopedion, alij polygonaton, alij Iouis colum, alij echeonymon vocant.*

273.8. *Edocuit experientia contritos in vino albo ramulos, ijs qui affectibus laborant, quæ violentiæ vocantur, magno esse præsidio.*

273.10. *aliqui cleonicon, alij ocimoides, alij Zopyron vocant.*

273.21. *aliquibus leontopodion, alijs leuceoron, alijs leontiō, alijs doris, aut dorícteris, alijs lychnis agria, alijs pardale, alijs thorybethron, alijs rhapeion, alijs cornutum papauer, alijs anemone, Romanis patabelclon, aut semen leoninum dicitur.*

275.4. *aliqui athanaton vocant, alij acyloniō, alij ballarion, alij geranopodion, quidā corymbiō, aliqui taurion, alij sceptron, aut maloton, Aegyptij semeon, magi sanguinem apocathemenes, Romani genicularem aut ballariam.*

275.7. *aliâs tragonaton, aliâs atocion, aliâs hieracopodion, aut lampas vocatur, Aegyptijs semura, magis apocathemenes taurus, Romanis*

agre

agreste intubum.

275.13. Crinon basilicon alij crinanthemon vocant, alij gallirion, Magi Martis sanguinẽ, Osthanes aurem crocodili, Aegyptij symphæphon, quidã tialon, Latini lilium, aliqui rosam iconis, Syri sasa, Aphri abiblabon.

276.6. Alij magnũ vocãt, aliqui nophtan, alij nottianoscemin, alij nosprasson, alij nothera, alij nochelin aut nostelin, alij nophryn, alij gnotorim, alij gnotera, Romani apnium, aut medatam, aut vlcerariam, aut marrubium nigrum, alij canthurinũ. Aegyptij asphon, magi Isionis sanguinem.

276.18. Alij melitæon, alij meliphyllon, alij erythran, alij temele, Latini apiastrum aut citraginem, Galli merisimorion vocant.

277.5. Prasion, alij eupatorion, alij phyllophares, alij tripedilon, alij camelopodion, Aegyptij asteropen, magi tauri sanguinem, aliqui aphedron, alij Hori genituram, Latini marrubium, aliqui labeoniam, Aphri atierberziam.

278.6. Aliqui phyllin, alij acaulon, alij syluestre lapathum vocitant.

278.16. Alijs leucacantha dicitur.

278.26. Alij cnicion vocant, Romani trifolium acutum, aut odoratum.

279.14. Polium montanum, aliqui teuthrion, alij pheux aspidion, alij achamenin, alij ebentin, alij melosmon, nonnulli belion, quidam leonthocharon

ron vocant.

282.25. Aliqui ſcorbion, alij pleuritin, alij dyſoſmon, alij ſylueſtrẽ calaminthen, quidam chamædryn, alij mithridaniõ, magi Podotis ſanguinẽ, Aegyptij apho, Romani triſaginẽ paluſtrẽ appellant.

281.13. Bechion quidam rhichion, alij petrinã vocant, alij peganon, alij pithion, alij pagonaton, alij chamæleucen, alij procheton, alij arcophyton, alij chamægeron, Aegyptij ſaarthan, Latini tuſsilaginem, quidam pharphariam aut puſtulaginem, Beſsi aſa.

281.28. Quibuſdam polyclonos, alijs monoclonos, alijs toxiteſia, alijs epheſia, alijs anactorios, alijs ſozuſa, alijs leia, alijs lieophryx, magis hominis ſanguis, alijs chryſanthemon, Romanis valentia, aut ſerpyllum, aut herba regia, aut artemiſia, alijs rapium, aut tertana, Gallis pona. Dacis Zuoſte dicitur.

282.16. Artemiſia tenuior. Cap. Altera tenuioribus folijs, in ſepibus & cultis, iuxta aquarũ ductus, naſcitur: cuius flores & folia contrita, ſampſuchi odorem reddunt. Si quis ſtomacho laborans, herbam cum amygdalino oleo bene contundat in malagmatis lentorem, & ſtomacho imponat, ſanitati reſtituetur: qui neruorum dolore cruciantur, ſi ſucum ex roſaceo illinant, ſanantur.

282.18. Romani caprum ſyluaticum vocant, quidam botryn, alij apium ruſticum, Aegyptij

merſeon.

283.6. Aliqui Pelonitin, alij tricã, alij geranogyronta, Romani vchinaſtrũ, Aphri ieſcen appellant.

283.9. Aliqui mertryga, alij myrrhin, alij oxyphyllon, alij cardamomon, alij origanum vocant, magi hierobryncas, Latini gruinam, aut pulmoniam, aut cicotriam.

282.15. Gnaphalion, alij hires, alij ampetocon, alij anaxiton, alij anaphalim. Aegyptij ſemeon, Galli gelaſonen, Latini centumculum vocant, quidam tucularem, alij albinum.

284.8. Aliqui ceraſcomion, alij leucanthon vocitant.

284.15. Conyza magna. Cap. Conyza magna aliquibus cynozematitis, alijs danais, alijs tanachiõ, aliquibus phycos, alijs iſchys, alijs dynoſmos, magis brephoctonos, quibuſdam anubias, nonnullis hedemias, Aegyptijs ceti. Romanis intybũ, aut militaris, aut deliarium, aut febrifuga, alijs phragmoſa, alijs musteros, alijs piſſa nuncupatur.

285.2. Aliqui conyzam paruam, alij panion, alij libanotidem, magi cronon vocant.

285.10. Alij hemerocatalacton, alij crinon agrion, alij crinanthemon, alij porphyrãtes, alij bulbum hæmaticon, alij anticantharon, Aegyptij iocri, Romani bulbum, aut lilium ſylueſtre, aut macinum, Aphri abiblabon vocant.

285.28. Aliqui Baſilicon vocãt, Latini violam albã.

lbam, aliqui angustiam, nonnulli violam matro
nalem, aut passarinam, aut polyphuram.

288.11. Alij melion aqueum, alij entaticon, alij
priapicon, aut satyrision, aliqui satyri testiculum
appellant, Latini molorticulum Veneris.

288.21. à Latinis geminalis, à Dacis hormia di
citur.

289.14. Aliqui osmada, alij ononin, alij phloni
tin appellant.

290.13. Hanc nymphona alij vocant.

290.20. Sunt qui picrada appellēt, alij leucen,
alij thalassiam.

290.28. Alij pteryx, alij lonchitim, alij atu-
rion, alij phrygiam, aut phrygitim, aliqui philtro-
doten, magi mustelæ sanguinem.

281.25. Quidam anthyllon, alij anthemida vo
cant, alij eranthemin, alij leucanthemō, alij soran-
thin, alij campestrem florem, Romani solastrum.

292.11. Anthemida aliqui leucanthemon, alij
eranthemon, quoniā vere floreat: alij chamæme-
lon, quoniam mâli odorem habeat: nonnulli melan
themon, alij chrysocomam, alij calliā, Romani ma
lum, Aphri astertiphen appellant.

293.11. Alij antemida, alij leucanthemon, alij
chamæmelon, alij chrysocalin, alij melabathron,
nōnulli campestrē florem, Romani solis seculū, ali-
qui millefoliū, Hetrusci cautam, Aphri thamath.

294.5. Alij balsamenā, magi hæmorrhan, alij

Mercurij genitura, alij aphthitis semen, aut minesitheum, Romani cappacoraniam, Aphri narat.

294.14. Alijs orobelion, quibusdam orobax, alijs hæmagogon, alijs pæsaden, alijs monogenion, alijs meonion, alijs pæonion, alijs panthiceratos, alijs idei dactyli, alijs aglaophotis, alijs theodonion, alijs selenion, magis selenogonon, alijs phthisis. Romanis casta.

295.12. Alij ægonychon vocant, alij leontion, alij leoninum lapidem, alij gorgonion, alij tantalitin, alij diosporon, Romani columbam, Daci gonoletam, alij heracliam.

296.3. Aliqui teuthrion, alij dracanon, alij cinnabarim, Latini rubiam, Hetrusci lappam minorem, Aegyptij sophobi vocant.

296.25. Aliâs cestron aut medusa dicitur, Latinè venerea aut lanceola.

297.5. Latini longinã, aut calabrinam dicũt.

297.12. Alij althiocon vocant.

298.21. Aliqui cannabion, alij schinostrophon, alij asterion appellarunt.

298.26. Aliqui hydrastinam, Romani terminalem dicunt.

299.6. Aliqui acopon, alij anagyron, alij agnacopon vocant.

299.27. Alij alceam, alij acyron, alij lyron.

300.13. Aliqui onobrochilon, alij escasmenem, alij hypericon, alij corion, alij chamæpytin. Romani

nani opacem, alij brichilatam, alij loptam, alij ioci
nalem, Daci intasſexe appellant.

301.24. Alij aſcyron, aut dionyſiadem.

302.21. Alijs pityſoryſis, alijs oriZelon, ijs qui
Pontum incolunt olocyron, alijs bryonia ſylueſtris,
Athenis ionia, Eboicis ſideritis, magis Mineruæ ſan
guis, Latinis aiuga aut cypripum, Dacis dochela
appellatur.

306.6. Vettonica. Cap. Vettonica naſcitur in
pratis & montibus, locis mundis, & opacis, circa
frutices: animas hominum & corpora cuſtodit, no
cturnas ambulationes, & loca ſancta: grauibus ſo-
mnis reſiſtit: ad omnem medendi vſum commenda
ta. Radicem habet rubram, odoratam, porracea fo
lia, medio eorum puniceo, in recto calamo triangu
la, floribus in cacumine purpureis. Farina recentis
vulneribus capitis indita, dolorē finit: vulnera glu-
tinat: fracta oſſa extrahit: ſed quotidie imponi de-
bet, dum perſaneſcant: dolori capitis medetur, ſi iu-
re decocti perfundatur, aut temporibus cum bitumi
ne illinatur, aut radix ſuffiatur.

306.21. Aliqui polygonatum appellant, alij cy-
nochalam, alij heracliam, alij aſphalton, alij chi-
liophyllon, alij clema, alij polycarpon, alij carci-
nethrō, alij teuthalida, alij myrtopetalon, alij cno-
podion, alij Zaritheam, alij pedalion, Aegyptij the
phin, aliqui ſtemphin, magi genituram herois, ali-
qui vnguem muris, Latini ſanguinariam aut ſemi

nalem, Aphri chulum.

307.27. *Aliis philetærion, aliis daphnoides, aliis smyrnoides aut polygonoides appellatur.*

308.7. *Aliqui epigetin, Aegyptii philacuon, Romani ambuxum vocitant.*

309.23. *Romani soldaginem vocant.*

310.1. *Rutaceis similes.*

310.20. *Alii tobion, Romani stipam vocant.*

310.26. *Alii calycanthemon, alii periclymenon, alii heliophyes, nonnulli hepatitim, alii milacem, alii anatolicon, alii diticon, alii merginem, Latini volucrũ, aliqui volucrũ maius, Aegyptii oxyui, alii clymenõ, alii clymenion, quod et agonon nuncupãt.*

311.8. *Aliqui Aeginam, alii clymenon, alii carpathon, alii splenion, alii epætitim, alii axinam maiorẽ, nõnulli clematitin, alii myrsinen, alii calycanthemon, magi polion Veneris, Aegyptii turcon, Romani volucrum maius, Aphri lanath appellant.*

311.26. *Tribulus aliquibus bucephalus, aliis tauroceros, Romanis tribulus aquaticus dicitur.*

312.18. *Sarxiphagon. Cap. Sarxiphagon, aliqui sarxiphrangon, alii empetron, Romani saxiphragiam vocant: frutex est surculosus, in petris & asperis locis nascens, epithymo similis. Coctus in vino, mox potus, febricitantibus opitulatur: stranguriæ prodest: singultum sedat: calculos vesicæ frangit, & vrinam ciet.*

312.19. *Aliquibus potamogitõ appellatur, aliis*

neur

neuroïdes, alijs lonchitis, alijs rapionion, Mysijs mẽ druta, Syris neuda, alijs lycosemphyllon: alijs helleborosemata, alijs scyllion, magis lupicor, Romanis viartum nigrum, quibusdam tintinabulum terræ, Gallis iumbarum, Dacis dacina.

312.27. Aliqui leporis cuminum appellant.

313.2. Aliqui medicam appellant, alij triphyllon, alij clemation, nonnulli osmon, quidam trigonon, alij cypellion, alij polyphyllon, Romani trifolium odoratum, Ægyptij epaphon.

313.11. Ab alijs erineos, ab alijs thryas, à nõnullis polyrrhizon, à Romanis vindicta nominatur.

313.21. Aliqui anactorion, alij phasganon, alij machæronion, alij arion vocant, Romani gladiolam, quidam genitalem.

314.10. Alij bolon vocant.

314.16. Ab aliquibus iris agria, ab alijs cacos, à Romanis gladiolus, aut iris agrestis, à Dacis aprus dicitur.

315.2. Anchusam aliqui catanchusam vocant, alij libycam, alij archibellion, alij alcibiadion, alij onophyllon, alij porphyrida, alij mydusam, alij salyca, alij noneam, Aphri buinesath.

316.12. Aliqui aridam, alij alcibiadion, Romani alcibiacum nominant.

316.25. Aliqui & hãc echiõ vocãt, alij scorpiuron, alij spargano, alij althæam, alij amarantida, alij probatæam, alij elaphion, alij antiminon, alij

porphyrida, alij augion, alij nemesion, alij philete-rion, alij hyenopsolon, alij thyrsitim, alij thermu-tin, alij misopathos.

317.5. *Aliqui hydreron, aliqui ocymoides.*

317.14. *Agrostin aliqui ægicon, alij amaxitin, Aegyptij amphi vocant, Latini gramen, aliqui asy phyllion, alij sanguinalem, alij vniolam, Hispani apariam, Daci cotiatam, Aphri iebal.*

318.9. *Magi genituram, aut sanguinē Titani, alij scorpionis vrinam, Pythagoras parmiron, Andreas xanthophanea, Osthanes boëphthalmō, Aegyptij sendionor, Romani vertemnū, alij soleastrū, Aphri vdedonin.*

319.5. *Aliqui myriomorphon nominant, alij chiliophyllon: alij stratioticon, alij heracleon, Latini supercilium Veneris, alij acron syluaticon, alij militarem, alij millefolium.*

319.19. *Batos, ab alijs cynosbatos, ab alijs selinoritiom, ab alijs asyntrophos, à magis Titani sanguis, ab alijs ibidis sanguis, à Romanis rubus, ab alijs sentes, à quibusdā mora baticana, à Dacis mā tia, Aegyptijs hæmoos, alijs ametros appellatur.*

321.2. *Alij hepatorium, aut hepatitis, Romani volucrum maius.*

321.17. *Pentaphyllon aliqui pentapetes, alij pentatomon, alij pentadactylon, alij pseudoselinum, alij callipetalon, alij xyloloton, nonnulli xylopetalon, alij asphalton, alij pentacœnon, alij thymiati-*

tin,

tin, Aegyptij orphiteheocen, alij enotrō, magi ibidis vnguem, alij ibidis pennam, alij hermodactylon, Romani quinquefolium, Galli pempedulam, Daci propedulam appellant.

322.27. Aliqui rhon, alij anchinopa, alij phœnicopteron, alij rhon stachyos, alij osthalen, Aegyptij athnon nominant.

323.14. Alij rhodida nominant.

323.20. Hippurin, alij trimachion, alij anabasin, alij cheredranon, alij Phædran, alij itiandendron, alij gis, alij schœniostrophon vocāt, Aegyptij pherphram, magi Saturni cibum, Romani equinalem, alij equi salicem, aut anabasion, alij ephydrō.

324.4. Aliqui equition, & alij chedran, alij gynon, Romani salicem equinam appellant.

325.1. alij scorpion, alij garganon, Romani cornulacam, alij bituensa, Daci saliam, Aegyptij sober, Aphri achœosim.

325.20. Oxyschœnos aliquibus schœnos leuis, alijs oxypternos, alijs Solis supercilū, Romanis iūcus marinus, aut manualis, Aphris chudua dicitur.

326.13. Alijs adocetos, alijs neuras, alijs phrynion, Romani bouinalis.

326.17. Alijs chrysitis, alijs chrysanthemō, nōnullis amaranton, alijs diospogon, Aphris dubath, vel burchumath, Romanis Iouis barba appellatur.

326.26. Aliqui chrysospermon vocant, alij daspin, alij origanū, alij arcophthalmon, Romani

acridariam.

327.19. Aliqui calchitin vocant, alij chalcanthon, alij calcanthemon, Romani acantham, Hetrusci garuleum, Aphri churseten.

328.8. Alij trigonion, alij bunion, alij hierobotanen, alij philtrodoten, Aegyptij pemsempte, magi Iunonis lachrymam, nonnulli mustelæ sanguinem, alij sanguinem Mercurij, Romani cristam gallinaceam, alij pheriam, alij trixalidem, alij exuperam, aliqui herbam sanguinalem.

328.20. Alij erigenion, alij chamælycon, alij sideritin, quidam curitin, alij persephonion, alij Iouis colum, alij dichromon, alij callesin, alij hipparison, nonnulli demetriada, Aegyptij pemplithenphtham, Pythagoras, erysisceptron, Romani cincinnalem.

329.11. Aliqui chamæsycen, alij gatalen, alij onycha vocãt, Romani pinum triuiam, aut ficum terræ, aliqui glandulam, alij tium, alij nonariam.

329.22. Aliqui heloniam, alij porphyranthes, Romani vaccinium, alij vlcinum vocant.

330.4. Nonnulli oxytonon, Romani papaueralem, Aegyptij nanti.

330.23. Papauer satiuum aliqui chamæsycẽ, alij papauer rhœada, alij oxytonon appellant, Romani papauer, Aegyptij nanti.

333.13. Aliqui paralion, alij syluestre papauer, alij thalaßion, Romani fabulum marinum, Aphri

sißim

ſiſimacam vocant.

334.2. Qui hoc papauer hauſerit, non alia accident, quàm qui opiũ ebiberit. Cui eiſdem ſuccurritur auxilijs. Semen æſtate dum ſiccum eſt, colligitur. Decoctum radicis bibitur cum vino, ſanatq; dyſenteriam.

334.17. Alij pythonion, aliqui dioſcyamon vocant, alij adamãta, alij adamenon, alij hypnoticõ, alij emmanes, alij atomon, nõnulli dithiambrion, magi, Pythagoras, & Oſthanes, xeleo, Zoroaſtres tiphonion, magi rhaponticã, Romani mananoẽntariam aut apollinarẽ, Aegyptij ſaphtho, Hetruſci fabulum, Galli bilinuntiam, Daci dieliam.

336.5. Aliqui cataphryſin, alij cynocephalion, alij chryſtalion, alij cynomyam, alij pſyllerin, alij ſicelioticon, Siculi comidijn, Romani herbam pulicarem aut ſilbacium, Aphri vargugum appellant.

336.27. Romani ſtrumum vocant, alij cacubalum, Aegyptij allelo, Galli ſcubulum, Aphri aſtriſmunim vocant.

338.2. Aliqui dircion appellant, alij ſtrychnon manicon, alij dorycniõ, alij calliada, Romani apollinarem minorẽ, alij vlticanam herbam, aut opſaginem, Daci cycolidem, Pœni cacabum.

338.19. Strychnon manicon, alij anydron, alij pentadryon, alij enoron, quidã orthogyion vocãt.

339.22. Alij exeranthes, aliqui antimnion aut antimion, alij bombochylon, nonnulli minon, Aegy-

ptij apemum, Pythagoras anthropomorphon, alij alœten, alij thridaciam, alij cammaron, Zoroastres diamonon, aut archinen, magi hemionos, aliqui gonogeonas, Rom. caninũ mâlũ, alij terrestre mâlũ.

342.18. Alij cyamon leucon, Rom. colomestrũ.

343. 4. Gonion, aliquibus æginos, alijs ethusa, alijs apolegusa, alijs dolia, alijs amaurosis, alijs paralysis, nonnullis aphron, quibusdam creidion, alijs cœten, alij catechomenion, alijs abioton, alijs apseudes, alijs ageomoron, alijs timoron, alijs polyanodynos, alijs dardanis, alijs catapsyxis, Osthani babathy, Aegyptijs apẽphi, Romanis cicuta appellatur.

344.8. Aliqui cynanchon appellant, alij pardalianches, alij cynomoron, alij cynoctonon, alij phaleon, alij cynanchen, alij oligoron, alij hippomanes, alij onistin, alij ophioscorodon, alij cynaricam, alij elaphoscorodon, magi paralysin, Romani braßicã rusticam aut caninam.

344.20. Alij spongon, alij hæmostarin, Romani rhododendron. Lucani icmanem, Aegyptij schimphen, Pœni rhododaphnen dicunt.

346.23. Aliqui elitim vocant, alij canocerseam, alij amelxinen, alij eusinen, alij amorginen, alij sucotachos, alij psychuacos, alij melampelon, alij cittampelon, alij cissamethon, alij anatetamenon, Romani volutum laparon, Aegyptij apap, alij parthenion, alij sideritin, alij heracleam, nõnulli agriã, quidam clibodion, alij polyonymon.

347.9. Alij myortochon dicunt, alij myorto-splenon: Romani muris auriculam, Pœni labatholabat.

347.20. Agriam phacon aliqui, alij epipteron, Romani viperalem, alij iceosmigdonon vocant.

347.27. Aizoon maius, aliqui aithales, alij ambrosion, alij chrysispermon, alij zoophthalmon, alij bubophthalmon, alij stergethron, alij æonion, alij aichryson, alij holochryson, nonnulli chrysanthemon, alij protogonon, alij boron, alij notion: magi paronychiam, alij chrysitin, Romani ceriam cuspiam, aut Iouis caulem nominãt, alij leapetes, alij sedum maius. Aegyptij pamphanes.

348.17. Aizoon paruum, alij petrophyes appellant, alij brotion, alij theobrotion, crobysson, alij chimerinen, alij ceraunian, Romani vitalem, alij semperuiuum, Aegyptij etijceltam.

348.24. Semperuiuum quod tenui cõstat folio, aliqui aizoon paruum, alij petrophyes, alij aizoon syluestre, Romani semperuiuum minus appellant.

349.2. Aliquibus cymbalion, alij scytalion, alijs hortus Veneris, alijs terræ vmbilicus, alijs stæchis, alijs stergethrõ, Latinis vmbilicus Veneris dicitur.

349.19. Acalyphen aliqui cnidem, alij adicen, Latini vrticam, Aegyptij selepsion, Dacidyn appellant. Acalyphen etiam alteram aliqui cniphen, Romani vrticam mollem vocant.

350.12. Alijs galeobdolon, vel galephos, Aegyptijs

ptijs ætopi, Latinis vrtica labeo dicitur.

350.23. *Alijs galation, aut gallerion.*

351.4. *Erigeron à Latinis herbulum, aut senecio vocatur, aliàs erechthites.*

351.25. *Marinum bryon, aliqui ballarin, alij iranen, Latini gnomeusilon vocant.*

352.14. *Aliàs stachyites, apud Aegyptios ethenchis, Latinè fatalis dicitur.*

352.20. *Aliquibus fluuiatilis stratiotes nuncupatur, Aegyptijs tibus, magis æluri sanguis.*

353.11. *Phlomon, alij phlonon, Latini verbascum, alij pheminalem vocant.*

355.8. *Arcion alij prosopida, alij prosopion, alij aparinen, Latinis personatã, aut lappã appellant.*

355.24. *Alijs borion appellatur.*

355.28. *Capnon, aliqui corydalion, aut corion vocant, alij syluestre corydalion, alij capnon in hordeis, alij capniten, alij marmariten, alij capnogorgion, alij chelidonion micron, alij peristerion, alij cantharida, alij chaleocri, Romani apium aut fumariam, Aegyptijs cnyx, alij tucin.*

356.7. *Alij tripodion, alij tribolion.*

356.12. *Aliqui libyon, alij triphyllon.*

356.22. *Aliqui telinen, alij lotum magnum, alij triphyllon, Romani trifolium maius appellant.*

357.18. *Alij melophyllon, alij stratioticen, alij achillion, Latini millefolium vocant, aliqui supercilium veneris, Galli beliocandas.*

358.27. Alij myrrham, alij conilen vocant.

358.23. Aliqui buglossum magnum vocant, Romani spinam mollem.

359.6. Ab aliquibus bubonion appellatur, ab alijs asteriscos, alijs asterion, quibusdam hyophthalmon, Romanis inguinalis, Dacis rathibis.

359.19. Stellares huius radij noctu splendent, quapropter qui ignari antea non viderũt, esse inane simulacrũ arbitrantur. Medijs saxis & asperis exit: inuenitur autẽ ab opilionibus. Crateuas rhizotomus hæc de ea refert: Si viridis cum axungia vetere tundatur, contra rabiosorum morsus, turgentia guttura, proderit. suffitu quoq; serpentes fugat.

359.27. Aliqui dasypodion, alij priapeion, alij ion syluestre, alij cybelion, Romani fetialin, aut murariam, aut violam purpuream vocant.

360.5. Aiunt quòd purpureum est in flore, anginis & comitialibus auxiliari, maximè pueris, in aqua potum.

360.16. Aliqui aton, alij actinen, alij anemosphoron vocant, magi paradacry, Aegyptij erxoën, Rom. scopã regiam, Aphri Zigar, nonnulli thepso.

361.2. Alio nomine chamæleuce, alio cissos acarpos, aut terræ corona, aut selinitis, Latinè hedera pluuiatica dicitur.

361.17. Magi æluri gonon, Osthanes tzauchi, Aegyptij antuenrinhesor, Romani linguam bubulam, alij libanium, Pœni asanaph vocant.

362.

362.2. *Alij phyton, alij caballation, alij splineiō, alij scolymon, Romani linguam canis, aut caninā appellant.*

362.14. *Aliqui Zoonychon vocant, alij aëtonychon, alij cemos, alij damnamenē, alij idiophyton, nonnulli phytobasilam, aliqui crosion, alij crossophthoon, magi sanguinem crocodili, alij crocomerion, Aegyptij daphnœnen, Romani minercium, alij palladium, alij neumatum, alij flammulam.*

362.23. *Aliqui & id antirrhinō, alijs anarrhinon, nonnulli lychnida agriam vocant.*

362.29. *Nonnulli lychnida agriam appellant.*

363.8. *Catanance aliquibus damnamete, alijs dionysias, alijs thyrsiō, alijs demos, alijs cemos, alijs crotion, magis archaras, alijs arcopus, Romanis herba filicula, alijs datisca, Dacis caropitha dicitur.*

363.21. *Aliqui psychen, alij merida, alij potamogitona, alij stachyiten, Romani caluummarem nominant.*

364.11. *Alij callitrichon, alij trichomanes, alij ebenotrichon, alij argion, alij corion enygron, Aegyptij epier, Romani cincinnalem, alij terræ capillum, alij supercilium terræ, Daci phithophthethela vocant.*

365.4. *Aliqui pterion, alij opteron, Romani capillarem, alij pinulam, alij fidiculam, nonnulli & eam adianton appellant.*

365.11. *aliqui phaſganon, alij antitheſion, alij baſcanō, alij chœradolethron, alij & hanc aparinam nominant, Latini lappam.*

365,24. *aliquibus ſitoſpelos, alijs ſiphon, alijs bromos, Romanis auena dicitur.*

365.29. *aliqui ſiphonion, alij acroſpelon vocāt.*

366.28. *alijs epapitis, alijs lycanthemon, alijs cynosbatō, alijs aniceton, alijs heliophiton, alijs anatolicon, alijs dyticon, alijs helide, Aegyptijs lyisthe, Romanis mergina, Hetruſcis radia appellatur.*

367.23. *alijs hieromyrton, alijs myacātha, alijs agonon, alijs ſcincos, alijs mintha, alijs catangelos, alijs anāgelos, alijs acæron, alijs ocnerō, alijs cinen, alijs lichene, alijs chamæpitys, alijs chamæmyrte, Bœotis gyrenia, magis Herculis genitura appellat.*

368.10. *aliqui idæan, alij danaēn, alij hippoglotton, alij Zaliam, alij ſtephanen, alij daphnon, alij ſamothracicen, alij methrion, alij hypogloßion vocant.*

368.19. *Daphnoides alipo ſimile, flos vt nymphææ, cuius medium nuci cypreßi non dißimile, in quo ſemen: aliqui chamædaphnen, alij peplion, alij eupetalon vocant.*

369.2. *aliqui & hanc alexandrinam appellarunt, alij daphniten, alij hydragogon, Romani laureolam, alij lactaginem, Galli vſubim.*

369.11. *aliqui aſcida vocāt, alij atomon, alij pigatoxarin, magi ſanguinem Herculis, alij polyi-*

dos, alij anaphyston, Aegyptij somphia, alij vnre... Galli laginum, aliqui anepsa.

370.22. *aliqui melampodion vocant, alij ecsto... mon, alij polyrrhizon, alij protion, alij melanorrhi... zon, alij cyiranion, magi zomaritiou, Aegyptij isæam, alij elaphine, alij cemeleg, Latini veratrum nigrum, alij saraca, Daci prodiorna.*

372.10. *aliqui sesamiten, alij sesamin, alij lyco... cytalion, alij helleborum album appellant.*

372.17. *aliqui coronion, alij sesamon syluestre.*

372.27. *aliqui elaterion vocãt, alij grynon, alij balin, alij syncrisin, alij bubalion, alij scopion, alij pherombron, alij peucedanon, alij notion, Romani ancetum, alij agrestem, Pœni cusimezar.*

375.15. *Satiuus cucumer.* Cap. *Satiui cucume... ris trita radix, & drachmæ vnius pondere pota in hydromelite, vomitus ciet. Si quis facilè secundũ cœ... nam vomere velit, binis obolis sit contentus.*

375.16. *alij triphyllon, alij stesion, alij astaphi... da, alij phthiroctonõ, alij phthiriõ, alij apanthropõ, alij polyides, alij pseudopathes, alij arsenoten, Aegy... ptij ibesaœden, Romani herbam pediculariã vocãt.*

376.4. *aliqui hypopyon vocãt, alij pancranon, alij scammonion, alij thelyterim, Romani ferula... ginem, alij ferulam syluestrem, Pœni bœden.*

378.17. *aliqui lygon, alij lobon appellant.*

379.26. *aliqui narcissõ anydrõ, alij autogenes, alij bullon emeticon, alij lirion, Romani bulbum*

morbit...

morbitarium dicunt.

380.16.*alij hippophyes, alij hippophanes, alij hippion, alij echinion, alij pelecinon*, Romani *lappaginem vocant.*

381.17.*aliqui sesamō syluestre vocāt, alij seseli cypriō, alij crotona*, Aegyptij *systhanna, aliqui trixin, magi sanguinē febris*, Latini *ricinū, alij lupā.*

382.5.*aliquibus cometes, alijs gobios.*

385.8.*aliqui clema, alij crambion, alij paralion, alij canopicon vocant.*

386.13.*aliqui sycen, alij mecona aphroden.*

387.5.*alij spumosum papauer vocitan.*

387.20.*aliquibus scamonia radix, alijs colophonia, alijs dactylion*, Romanis *colophonium, magis appoleumonos*, Aegyptijs *sanilum dicitur.*

389.5.*alij chamælea nigra, alij pyros achnen, alij heraclion, alij bdelyram, alij coccon gnidion*, Romani *citocacium, nonnulli oleaginem, quidam olea stellum vocant.*

389.16.*alij chamæleam, alij pyros achnen, alij cestron, aut cneoron vocant.*

390.15.A*cten aliqui dendron arctu, alij hemeron*, Latini *sambucum*, Galli *scobiem*, Daci *sebam vocant.*

390.23.*alijs heliosacte, alijs agria acte, alijs* Euboica, Gallis *ducone*, Dacis *olma.*

392. 2.*nonnulli ischiada, alij chamæbalanum agriam, alij linozostin*, Latini *radicē syluestrem,*

Pœni thorphathſadæ appellant.

392.16.*aliquibus colocyntha ægos, aliis ſicyapi cra, aliis alexandrina colocyntha, Zoroaſtri thymbra, Oſthani autogenes, Romanis cucurbita ſyluatica, Dacis tutraſtra dicitur.*

393.8.*alii cedæs, Romani inuolucrum vocant.*

394.15.*alii ophioſtaphylon, alii chelidonium, aut melothrō, aut pſilothron, aut archezoſtin, aut agroſtin, aut cedroſtin appellant.*

395.22.*alii chironion ampelon, alii bucranion Romani oblameniam, alii batanutam, alii betiſalcam, Daci priadelā, alii pegrinā, Aphri lauothē.*

396.8.*Pterin, alii pteriō, alii pterineō, alii daſyclonon, alii anaſphoron, alii blechnō, alii polyrrhizon vocāt, magi hermubain. Romani filicem, alii laculā, alii filisfanariā, Aegyptii aſini ſanguinem.*

396.23.*Thelypterin aliqui nymphæam pterin nominant, Romani linguam ceruinam.*

397.9.*Polypodion aliqui ſcolopendrion, alii pterin, alii polyrrhizon, Latini filiculam vocant.*

398.2.*aliqui pterion, alii nymphæam pterin nominant.*

398.21.*alii argyron, alii aritrilin, alii chryſitin, Aegyptii aphlopho, Latini mercurialem maſculam, alii teſſeculatam, Aphri aſumes.*

399.6.*aliquibus linozoſtis, Aphris armas, aliis aſumes labon dicitur.*

399.14.*aliqui ſcorpiuron vocāt, alii heliotropon,*

on, alij dialion, alij heliopon, alij ſcorpioctonō, alij ſamon agrion, alij ſcorpij vram.

400.4. aliqui ſcorpiuron vocant.

405.3. Idē adſtringit: prodeſt ſtomacho qui cibi tenax non eſt, aut, tardius cibum cōcoquit. Item ijs qui ilei dolore conflictantur: cōuenit in grauidarum malacia: ſorptum auxiliari conſtat, cum populatim graſſatur peſtifera lues. Huiuſcemodi omphacium non niſi poſt annos multos bibi poteſt.

429.17. quam alij Medicinam, alij ſymphyton, alij idæum phlomon, alij oreſtion, alij nectarion vocant.

448.6. alij larbaſon, alij gynæcion, alij Chalcedonion.

458.20. alij pecton, hephton, aracton, lonchotō.

505.7. Athenis ionia, in Eubœa ſideritis dicitur.

De Rhamno.

Rhamnum ſi quis eruat ſilente luna, & ſecum ferat, contra venena & improbos homines proderit: pecoribus iuuandis appenditur: nauigijs circum poni ſolet: valet contra capitis dolores & laruas.

De Artemiſia.

Artemiſiam herbam ſi quis teneat, dum iter facit, laßitudinem diſcutiet: & ſi in pedibus ferat, beſtias & lemures abiget: ſi ſanguis circa artus coaluerit, ramulos ex roſaceo in olla feruefacito, & locum totum oblinito, cum ſomno indulgendum eſt: ſtrangulatui vuluæ mirum in modum auxiliatur:

vrinæ stillicidia & opisthotonum leuat.

De Pentadactylo.

Pentadactylū si quis circum corpus portet, nullo dolore afficietur: oculos, strumas, callosos tōsillarum tumores, vuam, articulos sub lingua, neruorum dolores & dentes, psoram perniciali fame cōtractam iuuat: remoratos à partu menses eijcit: infusa manibus ex aqua tepida contra terrores, fascinum, & laruas, mirum in modum commendatur. Vellito *herbam cum luna crescit, oriente sole.*

De Verbenaca.

Verbenaca recta genitale intendit, sed supina exiccat. Re*cta appensa doloribus oculorum auxiliatur: contra hebetudines eorundem, & capitis dolorem efficax est, trita ex aceto laßitudinem reficit. Strumas, callosos fauciū tumores, statim discutit: febrium horrores sanat, si quis solum ex aduerso stans ramulos tenuerit.*

De Dictamno.

Dictamnum siccatum manibus terito, & redigens in farinā adiecta vini stilla, corpus tāgito: siquidē contra omnes serpentiū iniurias auxiliatur: vlcera & putrescentes nomas præpurgans explet: adactis corpori aculeis oblinitur, vt præsenti sit auxilio: ad lienem & in abditis locis vitia inflāmatione turgentia, redactum in farinā illinito. Herbam *vere, magnis æstibus, autumnoq; eruito.*

De Saluia.

Saluia singultum tußimq; discutit: omnibus malis vlceribus cum cera & rosaceo sumpta auxiliatur: lienis dolorem dysenteriamq́; , pota cum vino albo pari modo sanat: sanguinem excreantibus, potu medetur: ad extrahenda vuluæ onera efficax est: peßimæ mulieres pessum ex ea subijciunt, vt partus excutiant.

De Cupresso.

Cupressus herba contra raucedines auriculasq́; prodest: induratos tonsillarum tumores, aquam inter cutem, & coxendicum cruciatus persanat.

De Centaurio.

Centaurium contra inflammata vitia & pulsantes ictus valet: fœminis vuluæ malo laborantibus auxiliatur: stillicidij vrinæ, calculorumq́; tormenta leuat. Herbam *vere oriente sole legito.*

De Buphthalmo.

Buphthalmum crescente luna legere oportet. Facit autem contra pauores, laruas, & mala medicamenta, fascinationes. vtpote cùm eas auertat. R*adicem si quis mãdat, dentem expuet, fluxionemq; confestim sistens auxiliatur: qui & ventrem resoluit.*

De Pæonia.

Pæonia herba per æstus Caniculæ ante Solis *ortum vellitur: appensaque contra venena, fascinum, pauores & laruas prodest: item contra febrem cum horrore veniente, diurnam nocturnámue, & aduersus tertianã.* P*roditur lemures à mõ-*

te, in quo naſcebatur, fugaſſe.

De Moly herba.

Moly herba ſi ſecta radice feratur, veneficiorum & faſcinationis amuletum eſt.

De Marina quercu.

Marinam quercum cum roſaceo & oleo miſceto, & faciem illinito cum ad negotia te conferes: vegetiores reddit pueros, imo ventri appenſa & ad arcendos pauores nocturnos manu teneto. Contra faſcinum, & omnia maleficia prodeſt: corpus tuetur: cum enim faſcinantes recedunt, areſcentem ramulum occludit, & cum propius accedunt, aperit.

De Chryſanthemo.

Chryſanthemon ſi terra ante ſolis ortum eruatur, & collo appẽdatur, veneficas mulieres, omneſqúe faſcinantes amolitur.

De Eryſimo.

Eryſimon cum vino tritum, aduerſus ventris dolorem bibitur: ſi quis grana ſeptem domum iniecerit, rixæ & iurgia concitabuntur.

De Helleborine.

Helleborine, aliquibus epipactis, alijs boion dicitur. Frutex eſt exiguus, minimis folijs conſtans. Bibitur contra omne venenum, & iecinoris vitia.

FINIS.

CVRATIONVM MORBORVM IN DIOSCORIDE contentarum index.

Adeps
Fimum
Rhaphanus
Beta Cepe
Milium
Sinapi
Cyclaminus
Asphodelus
Batrachion
Myosotis
Nymphæa
Cynoglosson
Adianton
Thapsia
Aerugo ferri
Sandaracha
Halcyonium
Cotes
Cinis vngularum caprinarum

Aluū cōturbātia.

Eruum
Orobus
Brassica satiua
Allium
Capparis
Peplus
Vuæ recentes
Vinum dulce
Aqua maris
Flos salis.

Aluum soluentia atq; purgantia.

Asarum
Crocus
Crocomagma
Oleum amygdalinum
Oleum cicinum
Oleum balaninum
Oleum cnidium
Olea Aethiopica
Fagus
Galla
Faba Thebaica
Siliquæ
Mespilus
Coruus
Ficus Aegyptia
Caprificus
Cerasia
Melimela
Citrea mala
Pruna
Amygdalæ amaræ
Morus
Ficus
Tellinæ
Chamæ
Iuncus odoratus
Cochleæ terrestres
Sepiæ
Silurus
Pisces saxatiles
Lac
Lac schistum
Butyrum
Medulla

Aluũ ſiſtentia.

Laurinum
Populns nigra
Populus pieca
Paliurus
Oxyacantha
Cynosbatos
Ciſtos
Roſa
Acacia
Palma
Palma elate
Malum punicum
Malus
Siliquæ
Cotoneæ
Mala epirotica
Pira
Meſpillus
Lotus
Cornus
Sorbus
Pruua ſyriaca
Lepus terreſtris
Lac
Caſeus
Fuligo butyri
Sanguis
Fimnm
Lyncurion
Triticum
Braſsica ſatiua
Hordeum
Plantago
Crinon
Seris
Bromos
Chondryllæ
Oriza
Alica
Milium
Faba
Lens
Anethum
Apium
Aphace
Smyrnion
Hippomarathrum
Acautha
Aloë
Hæma
Ruta
Aniſum
Orchis ſerapias
Pæonia
Althæa
Polygonon mas
Lagopus
Clematis daphnoides
Xyris
Anchuſa
Gramen Parnaſium
Rubus
Pentaphyllon
Phœnix herba
Idæa radix
Oxyſchœnus
Rubrica ſinopis
Aizoon

Vnguentum felinum

Amphisbænę morſus curatio.

Dioſc.lib.6.cap.64.

Anginæ remedia.

Acetum
Abſinthium
Cyprinum vnguentum
Cedria
Cepe
Crocodilium
Elaterium
Fel animalium
Fimum
Hirundo
Hyſſopus
Irinum
Laſerpitium
Mel
Oxymel
Spartum ſiue geniſta
Sal
Violæ
Piper
Pix
Rhaphanus.

Anhelitus difficultatis remedia.

Aſarum
Balſamum
Naphtha
Centaurium maius
Baccharis
Peucedanum
Galbannm
Parthenion
Adianton
Ampeloleuce
Et infrà in verbo, Orthopnoicis.

Animalium feritas mitigatur.

Oenagra.

Ani remedia.

Vide, Sedis remedia.

Animalia ventris expellentia.

Vide, Tineas latas pellentia.

Animalia quæ perimunt.

Dioſco.lib. 6. in præfationis fine.

Animaliũ ictus remedia.

Bdellium
Panaces heracleon
Terra lemnia
Dioſc.lib. 6. cap.55.

Animi defectus remedia.

Cucumis

Mullus

Mullus piscis
Allium
Melissophyllon
Coris
Oxychœnus
Hyacinthus
Aizoon maius.

Argenti viui curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 28.

Argematō morbi remedia.

Fel animalium
Vrina
Lactuca syluestris
Cera
Argemone
Anagallis
Ociminum
Papauer seratitis
Lotus satiua.

Aquatorum remedia.

Onos, siue millepeda
Asparagus
Cyclaminos
Spondylion
Oenanthe
Buphthalmos
Chrysanthemon
Vinum absinthite.

Arsenici, siue auripigmenti curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 29.

Articulorum morbis vtilia.

Amurca.
Anethinum
Agaricum
Arction
Bulbus esculentus
Centaurium minus
Cinis vitium
Helleborus niger
Scammonium
Mandragoras
Meon
Naphtha
Nardus
Narcissus
Ouum
Oxymel
Palma elate
Pentaphyllon
Psyllium
Ruta
Thapsia
Thymoxalme
Vua passa
Vinum melitite.

Arteriæ remedia.

Irinum
Myrrha
Thus
Caryotæ, siue caryotides.

Aspidum morsus remedia.

Astrictoriæ medicinæ.

Morus
Lixiuia ex ficu
Ionia siue Cionia
Adeps
Adipum medicinæ
Faba Aegyptia
Lens
Portulaca
Seris
Porrum
Hedera
Miosotis
Agaricum
Rhaponticum
Gentiana
Absinthium
Absinthium seriphium
Mentha
Melilotus
Maron
Ruta
Cyminum satiuum
Hieracium maius
Conyze tertiū genus
Lysimachium
Clymenos
Anchusa
Idæa radix
Granum tinctorum
Chrysocome
Aizoon maius
Phlomides
Lotus syluestris
Ebulus

Vitis syluestris
Nuclei acinorum
Vua œnanthe
Omphacium
Passum
Vinum omphacites
Vinum nigrum è labrusca
Vinnm cydonites
Omphacomeli
Vinum apijtes
Vinum myrtites
Vinum palmeum
Vinum è cedro
Vinum pissite
Vinum absinthite
Vinum tragoriganite
Vinum prasite
Vinum calaminthe
Vinnm aromatite
Spuma argenti
Chysocolla
Cinnabaris
Calcanthon
Diphryges
Arsenicum
Sal
Fex vini
Spongiæ
Lapis phrygius
Apis Asius
Lapis scissilis
Terra eretria
Lapis samius

Populus alba
Plantago
Porrum
Peucedanus
Prasion
Polygonon mas
Papauer satiuum
Psyllium
Rhus obsoniorum
Rosa
Salix
Senecta serpentis
Sesamum
Sinapi
Spondylium
Stœbe
Strychnum satiuum
Sulphur
Thus cum pice
Terebinthina
Vermes
Vrina
Vinum myrteum, siue myrsinite
Vinum cedrites.

BDELLARVM, siue hirudinum curatio.
Diosc. lib. 6. cap. 32.

Bestias fugantia.

Acantha leuce, siue spina alba.

Bestiarum venenatarũ remedia.

Balsamum

Bestiarum morsus remedia.

Helenium Aegyptium
Sanguis
Porrum
Allium
Argemone
Eryngium
Pulegium
Apium
Vinum cedrite
Sal
Terra Samia.

Bilem adgenerantia.

Iuglans.

Bilem purgãtia.

Agrioraphanus
Androsæmos
Anchusa
Apios
Brassica canina
Calamintha
Clematis
Cici
Cucumis anguinus
Characias
Chamælea
Helleborum nigrum

Calculi remedia.

Cyperus
Cardamomum
Oleum amygdalinum
Cerasia
Amygdalus amara
Ossifragus
Vrina
Sium
Struthion
Centaurium maius
Bdellium
Daphnides
Paliurus
Pruna
Fimum
Lapathon
Sisymbrium
Ononis
Cyminum syluestre
Artemisia
Hippomarathron
Asplenon
vnthemis
Parthenion
Pæonia
Lithosperma
Athæa
Tribulum
Saxifragum
Gramen
Traion
Acanthus
Cotyledon prima
Vitis satiua
Myrtus syluestris
Oxalme
Lapis Iudaicus
Ochra
Lapides spongiarum.

Calefactoriæ medicinæ.

Adipum medicinæ
Medullæ animalium
Fel
Cera
Propolis
Triticum
Raphanus
Raphanus agria
Sisymbrium
Sisymbriū aquaticum
Sinapi
Nasturtium
Thlaspi
Erysimon
Piper
Zingiber
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Aulbus esculentus
Agaricum
Gentiana
Anonis, siue Ononis.

Oreoſelinum
Smyrnion
Hippomarathrum
Daucus.
Libanotis.
Laſerpitium
Galbanum
Ammoniacum
Stachys
Scordion
Artemiſia
Anthemis
Chryſocome
Portulaca agreſtis
Lotus ſylueſtris
Vinum picatum
Vinum in communi
Aqua maris
Vinum è cedreo, arboribusq; alij
Vinum è cypreſſo
Vinum cedrite
Vinum chamædryite
Aerugo aurificum
Chryſocolla
Calcanthon
Alumen
Sulphur
Flos ſalis
Pyrites
Lapis hæmatites.

Calefactorum remedia.

Lana ſuccida.

Caliginis oculorum remedia.

Fel animalium
Lactuca ſylueſtris
Ocimum
Cepe
Dracunculus maior
Sinapi
Naſturtium
Eryſimon
Piper
Zinziber
Dracunculus minor
Anagallis
Chelidonium maius
Sagapenon
Chamædrys
Chamæſyce
Flos æris
Pumex
Fæx vini
Lapis thyites.

Callorum remedia.

Triticum
Laſerpitium
Chalcitis lapis.

Cancreſcentibus vlceribus medetur.

Vrtica.

Canes occidentia.

Oleum ex oleastro
Myrrha
Cistos alia, siue ladanũ
Myrtus
Brassica satiua
Nasturtium
Aloë
Adiantum.

Capillum denigrantia.

Cupressus
Fagus
Ilex
Palma elate
Myrtus
Hedera
Elelisphacos
Rubus
Vinum myrtite.

Capillum ruffantia.

Cyprus
Lycium
Lotus
Fæx vini.

Capillũ flauũ reddentia.

Aqua maris.

Capillum purgantia.

Fœnumgræcum
Linum.

Capillos tingentia.

Acacia
Myrtus
Morus
Stratiotes terrestris
Ebulus
Terra ampelites.

Capillos nutrientia.

Iuglans.

Capitis vlcerũ remedia.

Balsamum
Oleum ex oleastro
Oleum amygdalinum
Vnguentum rosaceum
Telinum
Narcissinum
Myrrha
Thus
Vrina
Fœnogræcum
Cicer
Linum
Malua
Allium
Cyclaminos
Bulbus esculentus
Melilotus
Lilium
Bettonica, siue Britannica.

Eruum
Absinthium
Ferula
Meu siue meon
Peucedanus
Mandragora
Vinum gypsatum
Vinum phœnicite
Vinum rhetinite
Vinum mesagite.

Caput purgantia.

Anemone
Brassica satiua
Beta
Cepe
Chelidonium minus
Calcanthum
Cyclaminos
Origanum.

Carbunculorum medicinæ.

Brassica satiua
Cupressus
Cinnamomum
Cyprus
Coriandrum
Characias
Eruum
Fimum
Iuglans
Lupinum satiuum
Nasturtium
Laserpitium
Olea syluestris
Pix
Plantago
Panaces heracleon
Sabina
Vua passa.

Cardiacorum remedia.

Buprestis.
Seris.
Rubus.

Carnem teneriorē reddentia.

Vrtica siue acalyphe.

Carnem coalescere facientia.

Lixiuia ficus
Symphyton.

Carnes superuacuas compescentia.

Characias
Cadmia
Aes vstum
Flos æris
Laserpitium
Lana vsta
Lapis Asius
Spuma argenti
Smaris.

Balanus myrepsica
Ciſtos
Centaurium
Chamæſyce
Calx viua
Corallium
Aes vſtum
Aeris flos
Aerugo aurificum
Fuligo butyri
Faba Fęx vini
Oleum myrtinum
Oleum balaninum
Oleum cicinum
Olea æthiopica
Peucedanum
Plumbum elotum
Pumex
Scoria argenti.

Cicutæ cõtraria.

Paſſum & vinum
Vinum in communi
Acorum
Hermo. Cor. cap. 17.

Cimices fugantia & necantia.

Hermo. Cor. cap. 366. & 806.

Clauorum remedia.

Smaris
Fimum
Laſerpitium

Cœliacorum remedia.

Myrrha
Hypociſtis
Licium
Olea ſylueſtris
Quercus aut robur
Galla Thus
Myrtus
Cotonea Morus
Lixiuia ex ficu
Ceruinum cornu
Faba Aegyptia
Lapathon
Plantago
Coronopus
Rhaponticum
Acantha leuce, ſiue ſpina alba
Ferula
Laſerpitium
Tragos herba
Papauer ſatiuum
Vinacei
Nuclei vinaceorum
Elæomeli
Vinumphœnicite
Vinum rhetinite
Ferrum
Lapis morochthus.

Colli remedia.

Colocynthis
Fimum

Naphtha
Populus nigra
Ficus
Iuncus odoratus
Lepus terrestris
Mustella
Vnguis asini
Lichen equi
Iecur hirci
Hirundines
Serum
Lac humanum
Coagulum
Sanguis
Fimum
Plantago
Eryngion
Ruta
Seseli Massiliense
Libanotis
Spondylion
Peucedanum
Laserpitium
Galbanum
Sagapenum
Ammoniacum
Trifolium
Conyza
Anthyllis
Symphyton
Cestron
Pentaphyllon
Papauer aphrodeles
Viola purpurea

Helleborum nigrum
Hippophœston
Ampelos leuce
Ampelos melæna
Oxymel
Iecur Acetum scillite
Lapis selenites
Lapis aëtites
Cotes.

Conceptioni contraria.

Epimedion
Fel Heliotropium maius
Aerugo ferri
Alumen
Lapis ostracites
Herm. Cor. cap. 177.

Conceptionem facilitantia.

Coagulum
Lolium
Staphylinos agrios
Lapis samius.

Concoctioni vtilia.

Anethum
Althæa
Acetum scillite
Balsamum
Crocus
Crocomagma
Caros
Cestron

Vinum chamædryte
Vinum tragoriganite
Vinum daucites
Vinum panacite.

Condylomatum remedia.

Strigmenta à balneis
Myrteum
Myrtus
Cotonea
Ouum
Aloë
Anethum
Libanotis
Ballote
Stachys
Phalangion
Pentaphyllon
Vitis satiua
Ferrum
Plumbum elotum
Sandaracha.

Cordis tremoris medicinæ.

Nardi spica.

Coriandro contraria.

Vinum in communi
Diosc. lib. 6. cap. 9.

Corpora defuncta à corruptione diu tuetur.

Cedria,

Corpus macrescentia.

Canchamum.

Coxæ doloris remedia.

Strigmenta à palęstris.

Coxendicum doloris remedia.

Asparagus
Agaricus
Althæa
Abrotonum
After Atticus
Acetum scilliticum
Centaurium minus
Calamintha
Coris Cestron
Cucumis syluestris
Erysimon
Euphorbium
Fimum Garus
Helenium
Ammoniacum
Hypericon
Hiberis
Heliochrysos
Iris Illyrica
Lolium
Lupinum satiuum
Laserpitium
Naphtha
Onos
Populus alba

DENTIVM doloris remedia.

Amurca
Halicacabus
Asparagus
Allium
Anagallis
Aristolochia
Acantha leuce
Absinthium
Arction
Acetum
Acetum scilite
Alumen
Batrachion
Cedria
Cytinus
Cochleæ terrestres
Capparis
Chelidonium maius
Chamæleon niger
Clematis daphnoides
Cucumis anguinus, siue syluestris
Characias
Colocynthis
Ephemeron
Helleborus niger
Ficus Galba
Galbanum
Hedera
Hyoscyamus
Hyssopus
Laserpitium
Leucacantha
Myrica
Morus
Melanthion
Melissophyllon
Naphtha
Olea æthiopica
Picea
Plantago
Panaces heracleon
Pyrethrum
Peucedanum
Pentaphyllon
Rhus
Ranæ
Sepiæ
Senecta serpentis
Strychnon hypnoticō, siue somniferum.
Vnguentum rosaceum
Vermes terreni.

Dentiū stuporis remedia.

Portulaca.

Dentitioni infantium vtilia.

Leporis cerebrum
Butyrum cum melle.

Dentifricia.

Purpura
Buccinum
Cerninum cornu
Halcyonium

Vrina
Ocymum
Abſinthium
Plumbum elotũ & crematum
Sulphur
Dioſc.lib..6.cap.61.

Drytni morſus curatio.

Dioſc.lib.6.cap.65.

Duritiem emollientia.

Amaracinũ vnguentum
Bdellium
Buphthalmos
Cyprinum
Capparis
Eryſimon
Aegilops
Ficus
Fimum
Glans
Galiopſis
Hydropiper
Ammoniacum
Lens
Linum
Lapis alabaſtrites
Megalium
Melanthion
Mandragoras
Porrum
Panaces heracleon
Pentaphyllon
Paronychia
Pyrites
Styrax
Sanguis
Smyrnion
Terra cimolia
Vinacei.

Dyſentericorum remedia.

Adipum medicinæ
Aſparagus
Argemone
Agaricum
Althæa Alcea
Aliſma
Aizoon maius
Butyrum
Cupreſſus
Cotonea
Cornu
Ceruinum cornu
Coagulum
Cera
Clematis daphnoides
Elatine
Eupatorium
Fœnogræcum
Faba Aegyptia
Ferrum
Galla
Omphacium
Hypociſtis

Cyrpos
Ciſtos
Cera
Ceruſſa
Calcanthum
Calx viua
Oeſypus
Fœnogræcum
Gleucinum
Ammoniacum
Irinum
Laurus
Lana ſuccida
Linum
Lapis Gagates
Metopium
Myrrha Bœotica
Medullæ animalium
Naphtha
Palimpiſſa
Panaces heracleon
Pſyllon
Plumbum elotum
Reſina
Styrax
Viſcum.

Enterocelæ remedia.

Hippuris, ſiue equiſetum.

Ephelidis vtilia.

Balanus myrepſica
Cici.

Epinictydis morbi remedia.

Olea ſylueſtris
Myrtus
Amygdalæ amaræ
Groſsi
Fimum
Braſsica ſatiua
Plantago
Cucumis
Porrum
Abſinthium
Coriandrū cum melle paſſáq; vua
Viſcum
Heliotropium maius
Vua paſſa.

Epiphoræ remedia.

Aſarum
Malobathrum
Cotonea
Crimnon
Coriandrum
Lilium
Ambroſia
Vua paſſa
Terra ſamia.

Erucis pinorum conuenit

Vnguentum melium
Dioc, lib. 6. cap. 2.

Lotus syluestris
Mastichinum
Mel sardoum
Oleum amygdalinum
Oleum rhaphaninum
Pepo
Polygonaton
Spuma argenti
Sisymbrium aquaticum
Thapsia.

Faciei rugas auferentia.

Cacalia.

Fastidium generantia

Vinum catorchite
Diosc. 6. in præfat.

Fatigationum remedia.

Adeps.

Fauos rūpentia.

Eruum
Vua passa
Peponis radix
Grossi.

Faucium morbi remedia.

Acetum
Acetum scillite
Cacalia
Aethiopis
Ficus
Lac
Laserpitium
Mel
Papauer satiuum
Styrax.

Fauces asperas facientia.

Characias
Cimolia terra.

Febribus contraria.

Mala punica.

Febrifugia.

Centaurium minus
Conyza.

Febriū remedia.

Agaricum
Aristolochia tertia
Anthemis
Anchusa
Aphronitrum
Balsamum
Buglossum
Costus
Cucurbita
Clymenon
Fœniculus
Hypericon
Hyoscyamus
Heliotropium maius
Lac humanum
Lagopus

Febris quartanæ remedia.

Felle suffusis vtilia.

Fellei humoris remedia.

Feritatem animaliũ mitigantia.

Ferruminandi vim habentia.

Filium masculũ generantia.

Fistularum remedia.

Plantago
Pentaphyllon
Stratiotes terreſtris.

Flatus diſcutientia.

Cinnamomum
Ocimum
Vinum ſtichadite.

Flatum adgenerantia.

Malus
Rythum
Phaſeolus.

Fluxionum remedia.

Fuligo butyri
Eryſimon
Lichen in petris
Ocimum
Portulaca
Pepo
Squama æris
Papauer ſatiuum
Acantha
Arabica
Chium vinum
Acetum
Ebenus
Licium
Lixiuia ex ficu
Vinum rhoite
Vinum terebinthinum
Vinum piſsite
Vinum melapſinthium.

Fœtus necantia.

Vide, Partus necantia.

Fœminas ſterileſcentia.

Lepus terreſtris
Hedera.

Formicę morbi remedia.

Cicer
Characias
Chamæſyce
Batrachion
Dipſacum
Heliotropium maius
Lacerta
Ruta
Thus
Vitis ſatiua.

Fracturæ remedia.

Fuligo pictoria.

Fungorũ venenatorũ remedia.

Verbenaca
Fimum
Mel
Rhaphanus
Abſinthium
Meliſſophyllon
Fungi
Vinum in communi

Cyprinum
Cotyledon
Fœnogræcum
Flos salis
Linum
Malum punicum
Polygonon
Sampsuchinum
Vinum terebinthinũ.

Genitalium viris extinguẽtia.

Alumen.

Genarum morbi remedia.

Aloë
Aerugo aurificum
Aerugo ferri
Ammoniacum
Lapis schistos
Mituli
Naphtha
Olea syluestris.

Geniturae profluuij in somno remedia.

Lactuca syluestris
Nymphæa
Hermol. Cor. cap. 932

Generationem deprimentia.

Clymenon
Heliotropium maius
Mentha
Thelypteris
Xyphion
Asplenon.

Genituram extinguentia.

Cannabis satiuæ semen
Anethum.

Genituram augentia.

Semen coriandri
Coriandrum.

Genitalium torporem inducẽtia.

Cicuta.

Gingiuarũ morbi remedia.

Aristolochia tertia
Aloë Acetum
Acetum scillite
Alumen
Butyrum
Canchamum
Cytinus
Chalcitis lapis
Aerugo aurificum
Aerugo ferri
Galla
Lycium
Lepus terrestris.

Bromos

Malo

Malobathrum
Myrrha
Mastiche
Vinum selenite.

Hastulas infixas corpori extrahentia.

Oxyacantha.

Hepaticorum remedia.

Vide, Iecinoris morborum remedia.

Herbæ quæ perimunt.

Diosc.lib.6.in pręfat.

Hernię medicinę

Cinnamomum
Cupressus
Cytinus
Pentaphyllon
Psyllium
Xiphion.

Herpetis contraria.

Strichnon satiuum
Acetum.

Hirundinum visus restaurantia.

Chelidonium maius.

Hirundines pellentia.

Acetum.

Hirudinis curatio.

Diosc.lib.6.cap.31.

Hominem necantia.

Iuniperi ramenta
Similax seu taxus.

Hominis morsus remedia.

Iuglans.

Horrores excutientia.

Vide, Rigorem excutientia.

Hulcerantes medicinæ,

Buprestis
Salamandra
Batrachion
Ruta
Lonchitis
Hedysaron
Clematis
Portulaca agrestis
Ampeloleuce.

Vlcerum remedia.

Amygdala amara
Anemone
Amylum
Anagalis

Purpura combusta
Pepo
Panaces
Peucedanum
Praston
Pentaphyllon
Peristereon supinus
Papauer ceratitis, id est, corniculare
Psyllium
Plumbum lotum
Pumex
Rhamnus
Ruta
Stratiotes terrestris
Scordion
Sandaracha
Sal
Spongia
Thus
Viscum
Thelipteris
Testæ fornacum
Vrtica

Humorum malorum medicinæ.

Metopium vnguentũ
Nardinum
Amygdalæ dulces
Mel.

Hadropicorum remedia.

Asarum
Amurca
Halicacabus
Allium
Absinthium
Anisum
Androsaces
Alisma
Ampelos agria
Aqua maris
Acetum
Aphronitrum
Halcyonium
Buprestis
Cyperus
Cinnamomum
Calamus odoratus
Cochleæ terrestres
Cicer
Chamæleon albus
Chamædris
Cestron
Cotyledon
Cucumis anguinus
Cici
Helleborum nigrum
Ebulus
Ficus
Erinaceus terrestris
Hippophaës
Hippophæston
Hyssopus
Laserpitium
Lathyris
Origanum

Hyoscyami curatio.

Diosc.lib.6.cap.15.

IECINORIS remedia.

Vinum ex ſylueſtri a-
ſaro
Vinum chamælætes
Rubrica ſinopis.

Ignis ſacri remedia.

Aſarum
Acacia
Acinos herba
Anchuſa
Lycopſis
Aizoon maius
Braſsica ſatiua
Acetum
Beta
Baccharis
Bechion
Crocus
Cupreſſus
Coriandrum
Cicuta
Cotyledon
Cici
Chalcitis lapis
Aerugo ferri
Harundo
Helxine
Iſatis
Lens
Lilium
Lens paluſtris
Lapis ſmyris
Myrtus
Malua
Mandrgaoras
Portulaca
Plantago
Parthenion
Polygonon mas
Pentaphyllon
Periſtereon rectus
Papauer ſatiuum
Pſyllium
Rhamnus
Roſa
Ruta
Rubus
Idæa
Salix
Sanguis
Seris
Strychmon, ſiue ſolanū
ſatiuum
Stratiotes aquaticus
Vrina.

Ilei morbi remedia.

Oleum vulgare
Strychnos halicaca-
bus.

Impetiginis morbi remedia.

Amygdalæ amaræ
Lapathon
Lichen in petris
Lolium

Vinũ ſylueſtris nardi.

Inflammationũ remedia.

Coriandrum
Adeps
Aſphodelus
Argemone
Anagallis
Artemiſia
Aizoon maius
Acetum
Butyron
Braſsica ſylueſtris
Bechion
Brion thalaſsion
Caſia
Cotyledon prima
Elatine
Ebulus
Faba
Ficus
Harundo
Hyoſcyamus
Irinum
Laurus
Linum
Lupinum ſatiuum
Lonchitis
Lichen in petris
Lens puluſtris
Lapis
Melilotus
Mandragoras
Naphtha
Ocimum
Ochra
Picea
Platanus
Portulaca
Pulegium
Parthenion
Polygonon mas
Papauer erraticum
Roſa
Rhus
Suſinum
Sabina
Seſamum
Sonchos
Scordion
Symphytum
Statiotes aquaticus
Triticum
Tribulus
Vinacei
Xyris.

Inguinum morbi remedia.

Vide, Genitalium.

Ingenium promptum facientia.

Ouum.

Inſaniam inducentia.

Hyoſcyamus
Strychnon hypnoticõ

Gramen cilicum
Nerion.

Iumentorum scabiẽ emendantia.

Amurca
Alysson
Lupinum satiuum
Oleum picinum
Oleum lentiscinum.

Iumentorum vlcera ememdantia.

Oleum picinum
Alysson
Thelypteris.

LABIORVM scissuræ remedia.

Adeps
Lycium.

Lac coagulantia.

Balsamum
Ficus

Lac extinguentia.

Cicuta.

Lachrymas trahentia.

Aerugo aurificum.

Lacertæ morsus remedia.

Portulaca
Seps, siue lacerta calchidica, in vino epota.

Lachrymæ quę perimunt.

Dioscorides libro. 6. in præfat.

Lachrymationes emendantia.

Vide, dilachrymationes emendantia.

Lactis vbertatem facientia.

Argemone
Anethum
Ampeloleuce
Cicer
Circæa
Echion
Fœniculus
Halimos
Hordeum
Lactuca
Malua
Melanthion
Ocimum
Sonchos
Vitex.

Lactis coagulati curatio.

Dioscorides lib. 6. cap. 26.

Lassitudinum remedia.

Sisymbrium syluestre
Spuma argenti
Triticum cum aceto.

Lepræ remedia.

Allium
Anemone
Aristolochia
Acantha
Anchusa
Acetum
Ampelos leuce
Halcyonium
Alumen
Adarce
Buprestis
Brassica satiua
Cochleæ terrestres
Clematis
Fraxinus
Cucumis anguinus
Helleborum nigrum
Aerugo aurificum
Ficus
Fel
Hordeum
Iuniperus
Lolium
Lapathum
Lepidium
Myosotis
Oleum oleastri
Oleum cicinum
Olea æthiopica
Oriza
Salamandra
Serum
Sinapi
Struthion
Scammonia
Sulphur
Sal
Terebinthina
Thapsia
Terra melia
Vlmus
Vrina
Vitis satiua.

Leporis marini remedia.

Fiber
Cornus
Lapis ophites
Halcionium
Chamæleon niger
Cicer
Cucumis anguinus
Characias
Helleborum nigrum
Ficus
Glutinum
Laserpitium
Olea
Pruna
Rhaponticum
Ruta
Sal
Vitis satiua
Vinum tethalassome.

Coris
Hermol. Cor. cap. 124

Linguæ vtilia.

Olea æthiopica.

Lippitudinis remedia.

Ebenus
Lapis hæmatites
Plantago
Spongiæ.

Liquores qui perimunt.

Dioscorides lib. 6. in præfat.

Liuorem emendantia.

Allium
Aqua maris
Iuglans
Lana succida
Rhaponticum
Sinapi
Lupinum satiuum
Thapsia.

Locorum muliebrium remedia.

Anethum
Althæa
Fœnogræcum
Linum
Leucoion
Trifolium.

Lumbricos necantia.

Coriandri semen
Absinthium seriphium
Brassica satiua
Chamæleon albus
Calamintha
Myrrha
Portulaca
Oleum cicinum
Thelypteris
Lupinum satiuum.

Lumborum affectuum remedia.

Asphar agus.
Capparis
Chamæpeuce
Echion
Harundo
Leucacantha
Papauer cornutum
Sampsuchinum
Smyrnion.

Lupos necantia.

Aconitum pardalianches
Aconitum alterum
Apocynum.

Lusciosorum remedia.

Fel animalium
Sanguis.

Melan

Melanthion
Laſerpitium
Sagapenon
Euphorbium
Clynopodium
Chamedrys
Lilium
Meliſſophyllon
Praſinm
Stachys
Trifolium
Polium
Scordion
Artemiſia
Leucoion
Anthemis
Pæonia
Erythrodanum
Anagyris
Aliſma
Coris
Hypericon
Ceſtron
Medion
Xiphion
Tragion
Heliochryſos
Mandragoras
Vrtica
Myrtus
Adiantum
Mirtus ſylneſtris
Laurus Alexandrina
Daphnoides
Chamædaphne
Helleborus niger & al-bus
Ampelos melæna
Helio tropion maius
Vinum ſcilliticum
Vinum abſinthite
Vinum hyſſopite
Vinum aromatite
Vinum daucite
Vinum panacite
Vinum helleborite
Vinum dictamnite
Staphyllinus.

Menſtrua ſi-ſtentia.

Lentiſci ſuccus
Myrica
Oxyacanthos
Thus
Palma
Malum punicum
Myrtus
Lepus terreſtris
Fuligo butyri
Coagulum
Sanguis
Acinos
Acantha Arabica
Hieracium maius
Nymphæa
Pæonia

Muſcas necantia.

Lyſimachia.

Myrmecias tollentia.

Ficus.

NARIVM morbi remedia.

Malum punicum.

Nauſeam diſcutientia.

Tragoriganum
Pulegium
Fœniculus.

Nauſeam mouentia.

Laurinum.
Suſinum.

Neruorum morbi remedia.

Oleum ſicyonium
Oleum elæomeli
Laurinum
Cyprinum
Gleucinum
Amaracinum
Metopium
Bdellium
Lixiuia ex ficu
Erinaceus terreſtris
Cochleæ terreſtres
Vipera
Vermes terreni
Lac humanum
Triticum
Poterium
Peucedanum
Laſerpitium
Lilium
Satyrium
Meliſſophyllon
Althæa
Cocus Erigeron
Cacalia
Narciſſus
Hippophæſton
Vini qualitas
Aqua maris
Acetum ſcilliticum
Vinum ſtichadite
Vinum thymite
Fex vini
Fiber.

Neruos lædentia.

Malus
Hedera
Vinum
Vinum gypſatum
Meſagite.

Neruos tollentia.

Mel ſardoum.

Nigredines abſtergit.

Sabina.

Nodis vtilia.

Viola purpurea
Cici.

Oculis contraria.
Lactuca
Porrum
Ocimum
Coriandrum
Anethum.

Oculorum morborum remedia.
Acorum
Casia
Cinnamomum
Amomum
Balsamum
Canchamum
Crocum
Crocomagma
Oleum vulgare
Elæomeli
Oleum amygdalinum
Myrrha
Thus
Fuligo thuris & resinæ & picis
Picea
Cupressus
Sabina
Platanus
Populus alba
Myrice
Acalis
Ebenus
Rosa
Lycium
Acacia
Salix
Olea syluestris
Olea Aethiopica
Palma thebaica
Cytinus
Myrtus
Cerasia
Halicacabus
Mituli
Cochleæ terrestres
Scorpius marinus
Vipera
Senecta serpentis
Sepia
Mullus piscis
Ouum
Hirundines
Ceruinum cornu
Lac humanum
Costus
Fuligo butyri
Lana vsta
Oesypus
Fel animalium
Sanguis
Vrina
Mel
Amylum
Faba
Lens
Brassica satiua
Portulaca

Spongia
Corallium
Pyrites
Hæmatites
Galactites
Thyites
Morochthus
Sapphirus
Geodes
Samius.

Opistotonicorũ, id est, ceruicis rigore laborantium remedia.

Acanthion
Eryngium
Laserpitium
Sagapenon
Satyrion
Coris.

Opῇ remedia.

Sal
Dioſc. lib. 6. cap. 17.

Oris halitus remedia.

Vide, Halitus oris remedia.

Oris vlcerum remedia.

Cyperus
Aspalathus
Fuligo picis
Cyprus
Tilia
Acacia
Olea syluestris
Castanea
Malum punicum
Mæna
Lac schiston
Butyrum
Plantago Aloë
Origanum
Leucoion
Orchis serapias
Anthemis
Periclimenon
Rubus
Staphis agria
Vua œnanthe
Omphacium
Acetum scilliticum
Sandaracha
Alumen Sal.

Orthopnoicis, id est, difficulter spirantibus remedia.

Helenium
Myrrha
Cupressus
Daphnides
Cotonea Vrina
Struthion
Cyclaminos

Coriandrum cnm faba fracta
Conyza
Ficus
Galiopsis
Olea syluestris
Helxine
Ocimastrum
Ammoniacum
Isatis
Plantago
Xyphion.

Pantheras necantia.

Aconitum pardalianches.

Papaueris curatio.

Dioscor.lib.6.cap.17. & 18.

Papularum remedia.

Vrina
Flos æris.

Paralyticorum remedia.

Capparis
Erythrodanum
Colocynthis
Ampelos melæna
Vinum scilliticum
Aphronitrum.

Partus necantia.

Daphnides
Coagulum
Adeps hircinus & ouillus & bubulus
Nasturtium
Thlaspi
Ruta
Hedysaron
Helleborus albus & niger
Colocynthis
Ampelos leuce
Vinum phthorium.

Partus quibus iuuatur.

Iris Illyrica
Cinnamomum
Balsamum
Vnguentum telinum
Irinum
Amaracinum
Myrrha
Picea
Fiber
Olea æthiopica
Oesypum
Fimum
Cicer
Lupinum satiuum
Allium
Cyclaminos
Dracunculus maior
Dracunculus minor

Paronychiarum, id est, vnguiũ morborũ remedia.

Parotidum, id est, auriũ apostematũ remedia.

Pauescentium re-
media.
Linum
Melicratum
Hydromel.

Pecoris scabiem
emendantia.
Vide, Iumentorũ sca-
biem.

Pecori vtilia.
Adiantum.

Pecus necantia.
Merion
Aconitũ lycoctonon.

Pecus mortuum
extrahentia.
Aristolochia.

Pectoris morbi
remedia.
Acorus
Meu
Costum
Myrrha
Iuncus odoratus
Pityides
Terebinthina
Iuniperus
Ficus
Pomum
Nasturtium
Piper
Chelidonium minus
Rhaponticum
Stichas
Thymus
Ruta
Libanotis
Sagapenum
Ammoniacum
Scordion
Bechion
Vrtica
Isopyrum
Vinum cedrite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum daucite.

Pediculos ne-
cantia.
Allium
Alumen
Mel
Cedria.

Pedum qui à fri-
gore alserũt remedia.
Cyclaminos.

Pedum rimarum
remedia.
Scilla.

Perfrictionis me-
dicinæ.
Iris Illyrica
Cyperus
Balsamum

Myrrhis
Aqua maris
Diosc.lib.8.cap.58

Phagedænæ morbi remedia.

Fel Fimum
Dracunculus minor
Isatis
Chamæleon niger
Panaces
Staphylinus
Petasites
Characias
Ampelos leuce
Vinum
Acetum
Alumen
Sal Flos salis.

Pharico veneno contraria.

Vinum albanum
Diosc.lib.6.cap.19.

Phlegmatis contraria.

Plantago.

Phreneticorum remedia.

Crocinum
Vitex
Asparagus
Serpyllum
Conyza tertia
Leucoion.

Phthiriasis, siue pedicularis morbi remedia.

Strigmenta gymnastorum
Myrica
Hedera
Staphis agria
Sandaracha.

Phthisicorum remedia.

Pix
Adeps
Porrum
Agaricum
Rhaponticum
Acantha
Prasium
Cestron
Lapis Asius.

Pili genarum ne defluant.

Spica nardi
Cochleæ terrestres
Oesypus
Condrylla
Armenius lapis.

Pili palpebrarũ euulsi ne renascantur.

Tellinæ

Polypodium
Heliotropium maius
Vua passa
Aqua maris
Vinum rhetinite
Vinum aromatite
Vinum mandragorite
Vinum scammonite
Sulphur
Peplus.

Pityocamparũ curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 2.

Plagarum vibices emendãtia.

Susinon.

Plantæ quæ perimunt.

Diosc. lib. 6. in præfat.

Pleureticorum remedia.

Staphylinus
Laserpitium
Aethiopis.

Podagræ morbi remedia.

Amomum
Naphtha
Populus nigra
Amurca
Salix
Ficus
Cochleæ terrestres
Mustela
Marinus pulmo
Lac humanum
Adipum medicinæ
Sanguis scilicet menstruus
Fimum
Hordeum
Lens
Rapa satiua
Brassica satiua
Seris
Cucurbita
Aros
Asphodelus
Bulbus esculentus
Pulegium
Panaces heracleon
Libanotis
Scordion
Leucoion
Androsaces
Helxine
Papauer satiuum
Hyoscyamus
Lens palustris
Aizoon maius
Bryon thalassium
Phycos marinus
Cucumis anguinus
Balanus myrepsica
Ebulus
Heliotropium maius
Vua passa

Car

Cardamomum
Oleum amygdalinum
Lycium Olea
Palma elate
Ficus
Erinaceus marinus
Cicer
Lupinum satiuum
Batrachion
Chelidonium minus
Origanum
Pentaphyllon
Staphis agria
Balanus myrepsica
Ampelos leuce
Vitis satiua
Aqua maris Sal.

Psyllij curatio.

Diosc.lib.6.cap.10.

Pterigij morbi remedia.

Acacia
Rhus
Malum punicum
Myrtus
Ficus
Glycyrrhiza
Aloë
Prasium
Pentaphyllon
Characias
Ampelos leuce
Vua œnanthe
Acetum
Alumen
Sal
Ferri rubigo.

Pubertas ne erumpat.

Hyacinthus.

Pulmonis morbi remedia.

Iuncus odoratus
Balsamum
Cedria
Amygdalus amara
Ficus Lac
Pulegium
Ruta
Sagapenon
Symphyton
Pentaphillon
Chrysocome
Vrtica
Thapsia
Melicratum
Vinum hyssopite
Vinum aromatite.

Pulices necantia.

Vnguentum telinum
Crocinum
Butyrum.

Putredinum genitalium remedia.

Aspalathus.

Schistos
Ceruinum cornu
Fimum Cicer
Lapathum
Atriplex
Asparagus
Erysimon
Scilla
Chelidonium
Aloë
Absinthium
Origanum
Hippomarathrum
Libanotis
Spondilium
Laserpitium
Prasium
Scordion
Asplenon
Anthemis
Pæonia
Erythrodanum
Chamæpitys
Pentaphyllon
Hyacinthus
Halicacabus
Chamæcissos
Osyris
Myrtus syluestris
Elaterium
Vinum chamædryte
Vinum calaminthite
Vinum nardite
Sulphur.

Renum doloris remedia.

Amygdala amara
Asparagus
Anagallis
Agaricus
Anthillis
Anchusa
Halcyonium
Cardamomum
Calamus odoratus
Cicer Casia
Cinnamomum
Chamæpitys
Passum
Glycyrrhiza
Iuncus odoratus
Laurinum Lac
Lotus satiua
Meu
Pistacia
Nardus gallica
Nuclei pini
Oleum amygdalarum.
Palma elate
Portulaca
Plantago
Porrum
Petroselinum
Peucedanum
Pæonia
Rhaponticum
Saccharum

Ruptorum remedia.

Acorus
Cardamomum
Asarum
Calamus odoratus
Helenium Bdellium
Iuniperus Cedrides
Halimos
Lixiuia ex ficu
Fel fimum
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Bulbus esculentus
Capparis
Rhaponticum
Gentiana
Aristolochia
Centaurium
Acantha
Leucacantha
Abrotonum
Origanum
Calamintha
Serpyllum
Baccharis
Panaces heracleon
Libanotis
Laserpitium
Sagapenum
Galbanum
Polycnemnon
Clinopodion
Althæa Cestron
Symphyton
Holosteon Xyris
Hippuris
Heliochryson
Phlomides
Ampelos leuce
Vinum daucite
Vinum tragoriganite
Vinum panacite
Lapis schistos.

SAGITTAS infixas extrahentia.

Vide, Spicula infixa.

Saltuam euocantia.

Pyrethrum.

Salmandrę veneni remedia.

Diosc. lib. 6. cap. 4.

Sanguinem excreantibus vtilia.

Iuncus odoratus
Aspalathus
Thus in potu datum
Lentiscus
Mastiche potu data
Naphtha
Cupressus
Macer Myrica
Hipocistis Rosa
Licium Salix

Sanguinem sistentia.

Stratiotes terrestris
Vua œnanthe
Acetum
Vinum terebinthinum
Plumbum elotum
Stimmi
Cinnabaris
Alumen Sulphur
Spongiæ
Gypsum.

Sanguinem concretum discutientia.

Lixiuia ex ficu
Thymus
Heliochryson.

Sanguinē per vrinam expellentia.

Eruum
Cantharides
Ammoniacum.

Sanguinē per nares expellentia.

Crocodilium.

Sanguinem per vrinā reddentiū remedia.

Cyminum syluestre.

Sanguisugas necantia.

Oxalme
Dioscori. libro 6. cap. 32.

Sandarachæ curatio.

Diosc lib. 6. cap. 19.

Sardoniæ curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 14.

Scabiem iumētorū emendantia.

Vide, Iumentorum scabiem.

Scabiei morbi remedia.

Argemone prima
Chamæleon niger
Helleborus niger
Oesypum Sal
Oleum oleastri
Sinapi
Sulphur
Vnguentum melinum.

Scolopēdrę morsus remedia.

Grossi
Scolopendra
Asphodelus Sal
Diosc. lib. 6. cap. 59.

Scorpionis ictus remedia.

Cyperus
Amomum
Cardamomum
Cinnamomum

Erythrodanum
Anagyris Myrtus
Adiantum
Ampelos leuce
Vinum dictamnite.

Sedis rimarum remedia.

Strigmenta balneorum
Meu Aloë
Dipsacos
Leucoion.

Sedis inflammationis remedia.

Oleum cycinum
Amaracinum
Lens Libanotis
Symphyton
Erigeron.

Sedis morbi remedia.

Thus
Lentiscus
Pix Rosa
Amurca
Malum punicum
Myrtus
Cancri
Ouum
Oesypum
Adeps Fel
Lens
Malua
Althæa
Portulaca
Sonchos
Anagallis
Melilotus
Laserpitium
After Atticus
Viola purpurea
Cucumis anguinus
Colocynthis
Acetum
Oxalme
Vinum terebinthinum
Flos æris
Plumbum elotum.

Semina quæ perimunt.

Diosc.lib.6.in præfat.

Sensibus nocētia.

Vinum annosum.

Sensus recreātia.

Lapis samius.

Sepis bestiolæ morsus remedia.

Portulaca Oxymel.

Serpentiū venenis contraria.

Paliurus
Vitex Cancri
Hippopotamus
Fiber Mustela
Gallinaceus
Cantharides

Serpentes fugantia.

Serpentium morsus remedia.

Raphanus
Agaricum
Brassica satiua
Cyclaminos
Ampeloprason
Dracunculus minor
Asphodelus
Anagallis
Acantha leuce
Abrotonum
Asclepias
Origanum
Lilium
Calamintha
Clinopodion
Serpyllum
Leontopetalon
Panaces heracleon & asclepion
Cyminum satiuum & syluestre
Ammi Fœniculum
Daucus
Libanotis
Sagapenon
Prasion
Phyllitis
Trifolium
Scordion
Cestron
Periclymenos
Echion
Ocimoides, siue oimastrum

Rubus
Eupatorium
Heliochryson
Adiantum
Peristereon supinus
Ebulus
Ampelos leuce
Vitis satiua
Vinum Acetum
Oxymeli
Vinum conyzite
Vinum panacite
Sal Cinis vitis
Lapis ophites.

Serpentes ne feriant.

Cerui medulla.

Serpentes ne; cantia.

Anchusa onocheles
Vinum cedrite.

Siccantes medicinæ.

Ammi
Bromos
Cistos
Cyminum satiuum
Ebulus
Aes vstum
Harena litoris
Libanotis Mentha
Pompholyx
Spodium Rubus

Cortex thuris
Sabina.

Spaſticorum remedia.

Fiber.

Spaſmi remedia.

Vide, Conuulſionis remedia.

Spiritũ, id eſt, flatum generantia.

Gentiana.

Spirantibus difficulter vtilia.

Vide, Ortopnoicis.

Spiritus diſcurrẽtes coërcentia.

Bdellium.

Spirantibus vitã auferentia.

Cedria.

Spicula infixa corpori extrahentia.

Anagallis
Harundo
Ariſtolochia
Dictamnus
Propolis
Narciſſus
Oxyacantha
Silurus
Triticum
Tragion
Xyphion
Xyris
Lacerta.

Spiſſandi vim habentia.

Acacia
Malus
Cotonea
Malum ſylueſtre
Amygdalus amara
Baccharis
Britannica
Polygonon mas & fœmina.
Clymenon
Medion
Rubus
Helxine
Idæa radix
Hippuris
Pſyllium
Bryon thalaſsium
Potamogeton
Acetum
Vinum hadrianum
Aerugo aurificum
Vinum nigrũ labruſcæ
Vinum tyburtinum
Cadmia
Pompholyx
Squama æris
Pumex
Coralliũ
Rubrica ſinopis
Lapis hæmatites.

Spleneticis vtilia.

Maſtiche
Cupreſſus
Iuniperus Laurus
Populus nigra Roſa
Oliuæ colymbades
Palma
Palma elate
Malum punicum
Siliquæ Myrtus
Cotonea
Mala epirotica
Armeniaca
Meſpilus
Lotus Pruna
Amygdalæ dulces
Piſtacia Iuglans
Morus Perſea
Ficus Aegyptia
Ionia
Cochleæ terreſtres
Ouum Lac
Lac humanum
Caſeus
Lana ſuccida
Oriza Lyncuriō
Saccharon
Faba Aegyptia
Siſer
Lupinum ſatiuum
Lapathum Lāpſana
Braſsica ſatiua
Portulaca Sonchios
Seris Cucumis
Lactuca

Gingidium
Scandyx Aphace
Sampelopraſon
Allium
Zingiber Scilla
Bulbus eſculentus
Agaricum
Rhaponticum
Gentiana
Acantha leuce
Aloë Abſinthiū
Mentha
Tragoriganum
Pulegium Melilotus
Liguſticum Caros
Anethum
Cyminum ſylueſtre
Hieracium maius
Apium Petroſelinū
Smyrnion Fœniculus
Scordion Artemiſia
Nymphæa
Pæonia Ceſtron
Polygonō mas Rubus
Strychnon ſatiuum
Cotyledon prima
Erigeron Adiantum
Aſter atticus
Viola purpurea
Chamædaphne
Colocynthis
Vitis ſamia
Nuclei acinorum
Vua œnanthe

Maſtiche
Cupreſſus
Iuniperus Laurus
Populus nigra Roſa
Oliuæ colymbades
Palma
Palma elate
Malum punicum
Siliquæ Myrtus
Cotonea
Mala epirotica
Armeniaca
Meſpilus
Lotus Pruna
Amygdalæ dulces
Piſtacia Iuglans
Morus Perſea
Ficus Aegyptia
Ionia
Cochleæ terreſtres
Ouum Lac
Lac humanum
Caſeus
Lana ſuccida
Oriza Lyncuriō
Saccharon
Faba Aegyptia
Siſer
Lupinum ſatiuum
Lapathum Lāpſana
Braſsica ſatiua
Portulaca Sonchios
Seris Cucumis
Lactuca

Gingidium
Scandyx Aphace
Sampelopraſon
Allium
Zingiber Scilla
Bulbus eſculentus
Agaricum
Rhaponticum
Gentiana
Acantha leuce
Aloë Abſinthiū
Mentha
Tragorigantum
Pulegium Melilotus
Liguſticum Caros
Anethum
Cyminum ſylueſtre
Hieracium maius
Apium Petroſelinū
Smyrnion Fœniculus
Scordion Artemiſia
Nymphæa
Pæonia Ceſtron
Polygonō mas Rubus
Strychnon ſatiuum
Cotyledon prima
Erigeron Adiantum
Aſter atticus
Viola purpurea
Chamædaphne
Colocynthis
Vitis ſamia
Nuclei acinorum
Vua œnanthe

Strumæ gutturis remedia.

Strangulatus remedia.

Stranguriæ morbi remedia.

Cedrides Locustę
Asparagus
Sisymbrium
Medica
Panaces heracleon
Seseli Massiliense
Hipposelinon
Hippomarathron
Polycnemon
Clinopodium
Oenanthe Conyza
Asplenon Cepe
Onobrychis
Poligonon mas
Saxifragon
Xyris
Laurus Alexandrina
Tragion
Pseudobunion
Adiantum.

Stipticæ medicinæ.

Vide, Adstrictorię medicinæ.

Succi qui perimunt.

Diosc. lib. 6. in præfat.

Sudorem deprimentia.

Oleum
Oleum omphacinum
Oleum oleastri
Myrteū Lentiscinum
Vnguentum melinum
Rhodides Myrtus
Bulbus esculentus
Vinum myrsinite
Sulphur Gypsum
Terra samia.

Sudores euocātia.

Metopium vnguentum
Smyrnion
Pyrethrum
Onobrychis
Flos salis
Anchusa
Lycopsis.

Sues necantia.

Chamæleon albus

Suffusionū morbi remedia.

Fel Sanguis
Sagapenum
Euphorbium
Chamæsyce
Harena litoris.

Sugillatorum remedia.

Acetum Sal.

Superciliorum raritati vtilia.

Picea.

Superciliis glabris vtilia.

Fuligo resinæ

Tilia
Hermol.Cor.cap.133.

Teredinem necantia.

Sal.

Testium morbi remedia.

Vitex Myrtus
Cicer Faba
Erysimon
Asphodelus
Melilotos Ruta
Cyminum Lilium
Hyosciamus
Erigeron
Vua passa Sal
Geodes lapis
Terra samia
Cimolia.

Thapsiæ contraria.

Diosc.lib.6.in præfat. & cap.33.

Theriacam ingredientia.

Rapa satiua
Zingiber
Dictamnus Apium.

Theriomatum remedia.

Lupinum satiuum
Eleli sphacos.

Thoracis remedia.

Cerebrum gallinacei
Glycyrrhiza.

Thymos absumentia.

Smaris Fimum
Thymus Ruta
Heliotropium maius
Vitis satiua Sal.

Tibiarum vlcerum remedia.

Hydropiper
Ampelos leuce.

Tineas latas pellentia.

Cardamomum
Costum Malicoriũ
Melimela
Iuglans Morus
Heliotropium minus
Vinum absinthite
Lupinum satiuum
Brassica satiua
Portulaca
Chamæleon albus
Hyssopum
Calamintha
Thymus Ruta
Coriandrum
Melilotum
Bryon thalassion

Conyza Alisma
Chamæpitys
Gramen
Pseupobunion
Chamædaphne
Vinum scillite
Vinum cedrite
Vinum hyssopite
Vinum tragoriganite
Vinum panacite
Aphronitrum
Et in verbo, Disenteri corum remedia.

Torporis remedia.

Fagus.

Torsionis remedia.

Tragoriganum.

Toxico cõtraria.

Glandes. Sanguis.

Tremorem excutientia.

Vnguentum cinnamominum.

Tremoris remedia.

Lepus terrestris.

Tuberculorũ suppurationis remedia.

Strigmẽta gymnastorũ
Morus Cepe
Asphodelus
Panaces Asclepion
Laserpitium
Viscum Thapsia
Mandragoras
Ephemeron
Cucumis anguinus
Vrtica
Aerugo aurificum
Lapis asius
Terra cimolia.

Tubera extenuantia.

Triticum.
Leontopodium
Scammonia
Vinum nigrum è labrusca.

Tumorum remedia.

Anagyris
Platanus Fagus
Ilex Adeps
Hordeum Faba
Brassica satiua & syluestris
Cucurbita
Nasturtium
Hydropiper
Bulbus esculentus
Isatis
Chamæleon
Tragoriganum

Tuſsis remedia.

Tuſsis veteris remedia.

Cerasia
Amygdala amara
Auellana Allium
Ficus Propolis
Raphanus
Scilla Hyssopus
Centaurium maius
Baccharis
Seseli Massiliense
Daucus
Sagapenon
Galbanon
Scordion
Bechion Helxine
Phlomides
Acetum
Vinum hyssopite
Sandaracha.

VAROS purgãtia.
Oleũ balaninũ.
Myrrha
Lacerta Linum
Porrum Cepe
Bulbus esculentus
Pulegium
Balanus myrepsica
Cici Sory.
Ampelos leuce.

Varices sanantia.
Circion.

Veneficijs medetur.
Scilla.

Venerẽ cũ voluptate expedientia.
Laurus Alexandrina.

Venerem cohibentia.
Portulaca Lactuca
Lactuca siluestris.

Venerem stimulantia.
Costum Crocum
Mastiche Linum
Rapa satiua Siser
Eruca Porrum
Cepe Nasturtium
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Bulbus esculentus
Mentha
Staphylinus
Anisum Orchis
Orchis serapias
Satyrion
Satyrion alterum
Orminum Xiphion
Vrtica Galiopsis.

Venenata fugantia.
Vitex Dictãnus.

Venas excitãtia.
Vinum phalernum.

Ventris animalia expellentia.

Vertiginem adgenerantia.

Cardamomum
Balsamum
Hyoscyamus
Mandragoras
Falernum
Vinum rhetinite
Mandragorite
Aconitum Cicuta.

Vesicæ morbi remedia.

Meu
Nardum gallicum
Nuclei pini Cupressus
Laurus Palma
Palma elate
Myrtus Lac
Ficus Ouum
Cochleæ terrestres
Cicadæ Napum
Ceruinum cornu
Saccharum
Gramen Malua
Hippuris
Portulaca
Lotus syluestris
Plantago vua passa
Cucumis
Scandyx Passum
Ochra Porrũ
Bulbus vomitiuus
Rhaponticum
Glycyrhiza
Tragacantha
Panaces heracleon
Petroselinum
Smyrnion
Peucedanum
Fœniculus Nymphæa
Anthemis Pæonia
Phalaris Cepe
Alcyonium Cestron
Vinum terebinthinum
Vinum scilliticum
Vinum aromatite
Vinum halosanthite
Lapis morochthus.

Vesparum ictus remedia.

Laurus Malua
Sisymbrium.

Vestibus ne animalia noceant.

Absinthium
Heliochrysos.

Vibices plagarũ emendantia.

Susinum.

Viperæ morsus remedia.

Casia Costum
Iuniperus
Macer
Fraxinus Vrina

Myrrha
Styrax Silurus.

Voluptates animi augescentia.

Buglossum.

Volucrum morsus remedia.

Iecur aprinum.

Vomitiones mouentia.

Irinum Laurus
Cochleæ terrestres
Omotarichos
Blattæ Pepo
Asphodelus
Capparis
Bulbus vomitorius
Origanum Cestrum
Anagyris semen
Papauer spumeum
Mandragoras
Daphnoides
Helleborus albus
Elaterium Sylibon
Balanus myrepsica
Narcissus Cici
Melicratum
Aes vstum
Chrysocolla
Rubrica lemnia.

Vomitiones cohibentia.

Atriplex Acetum
Apium Faba
Mentha
Eupatorium.

Vomicæ morbi remedia.

Paliurus Thlaspi
Struthion Eryngion
Bechion Psyllium
Mandragora
Acetum.

Vrendi vim habentia.

Misy Mesanteria.

Vredinem facientiu.

Trifolium.

Vrinæ difficultatem generantia.

Diosc. lib. 6. in præfat.

Vrinæ harenosæ & asperæ remedia.

Papauer ceratitis.

Vrinam cruẽtam mouentia.

Clymenon.

Vrinã arcessentia.

Eruum Galbanum

Vrinã mouentia.

Acorus
Meu Cyperus

Elelisphacos Thymus
Serpyllum Baccharis
Ruta Moly
Ligusticum
Staphylinus Tordylō
Sison Anisum
Caros Anethum
Cyminum syluestre
Opium. Oreoselinum
Petroselinum
Daucus Libanotis
Melanthion
Ammoniacum
Chamædrys
Trifolium Scordion
Androsaces Anthyllis
Anthemis
Lithosperma
Erythrodanum
Lonchitis Althæa
Hypericon Choris
Chamæpitys
Cestron
Polygonon mas
Polemonia.
Saxifragon
Xyris Gramen
Gramen parnasium
Phœnix herba
Hippuris
Oxyschœnos
Heliochrysos
Astragalus
Hyacinthus

Papauer rhœas
Strychnon hypnoticon
Cotyledon prima
Vrtica Arction
Vinum lesbium.
Hydromel
Melicratum
Vinum rhetinite
Vinum catorchite
Vinum è cedro
Vinum è lauro
Vinum absinthite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum nardite
Vinum asarite
Vinum syluestris nardi
Vinum daucite
Vinum acorite
Halcyonium
Lapis hæmatites
Lapis Iudaicus
Corallinm
Vinum chamæpiteos.

Vrticę herbæ pruritus remedia.

Herm.Cor.cap.707.

Vstis vtilia.

Vrtica siue acalyphe.

Vuæ faucium remedia.

Pix Galla

CVRATIVVS.

INDICIS CVRATIVI FINIS.

EXCVDEBAT
Theobaldus Paganus.
1547.

